

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 1/FEBRUÁR 2005

Cena PSK aj univerzite

Rector PU František Mihina prevzal na slávnosti 21. decembra 2004 v Prešove Cenu Prešovského samosprávneho kraja (PSK). Išlo o prvé verejné ocenenie zásluh jednotlivcov a kolektívov o zviditeľnenie prešovského regiónu.

O nositeľoch ceny rozhodlo Zastupiteľstvo PSK na svojom zasadnutí 14. decembra. Okrem PU sa ušlo in memoriam blahoslaveným gréckokatolíckym mučeníkom Pavlovi Petrovi Gojdičovi, Vasilovi Hopkovi a Metodovi Dominikovi Trčkoví a opernej speváčke Ide Kirilovej.

Okrem toho na slávnosti odovzdával svoje samostatné ocenenie predseda PSK Peter Chudík.

Oba druhy verejných symbolických ocenení zaviedol krajský parlament v apríli 2004. V rovnakej forme vyzdvihnutia zásluh má PSK

Zasadal Akademický senát PU

S pripomienkami schválil Akademický senát Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove Štatút Fakulty manažmentu (FM) a Študijný poriadok Fakulty športu (FŠ). Stalo sa tak na prvom tohoročnom zasadnutí členov AS v pondelok 21. februára. Posúdenie oboch dokumentov spojených s existenciou nových dvoch fakúlt PU od začiatku tohto akademického roka bolo podľa predsedu AS PU doc. PhDr. Jána Mojdisa, CSc., jedným z hlavných bodov programu.

Spomínané materiály predložili na rokovanie dekaní nových fakúlt. Mojdis zdôraznil, že oba dokumenty nadobudli platnosť dňom ich odobrenia senátom, ale predkladatelia musia rešpektovať pripomienky legislatívnej a pedagogickej komisie AS PU a právneho oddelenia Rektorátu PU.

Rector PU František Mihina predložil návrh na zrušenie Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov k 31. augustu 2005 a návrh na zriadenie Ústavu regionálnych a národnostných štúdií PU a Centra jazykovej prípravy PU s účinnosťou od 1. septembra 2005. AS oba schválil.

Vnútrojnými predpismi novozriadenej súčasti PU sa má AS zaoberať na niektorom zo svojich ďalších zasadnutí.

AS odobril aj iný rektorov návrh, a to na kandidátov na ďalších členov Vedeckej rady PU. Išlo o prof. PhDr. Milana Tureka, PhD., za FŠ, doc. Ing. Róberta Štefka, PhD., za FM a prof. PhDr. Elvíru Dudinskú, CSc., z Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. Z personálnych otázok AS rozhodol aj o tom, že členom jeho ekonomickej komisie sa stal PhDr. Pavol Fabian, tajomník Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

Schválením dodatku č. 2 Štatútu PU a dodatku č. 1 Študijného poriadku PU senátori rešpektovali zaradenie oboch novozriadených fakúlt do organizačnej štruktúry PU. Rovnako (dokončenie na s. 2)

V čísle okrem iného:
Udalosti - Aktuálne otázky k preukazom študentov - s. 7,
Anketa o názoroch poslucháčov PU k možnému spoplatneniu štúdia - s. 8,
Rozhovor - Ľubica Babotová - s. 9,
Fórum názorov - Viera Bačová o postavení PU vo výskume v SR - s. 12 - 14,
Recenzie - kniha Martina Ološtiaka - s. 18,
Kultúra - Koncerty u Senátora - s. 21,
V apríli:
Výsledky akreditačného procesu PU

Otvorili a požehnali kaplnku ekumenického centra PU

Študenti PU dostali pred Vianocami dlho očakávaný dar – novú kaplnku. Na začiatku tejto iniciatívy stáli tí z nich, ktorí žiadali, aby bol na vysokoškolskom internáte vytvorený dôstojný priestor pre bohoslužby i súkromnú modlitbu.

Rímskokatolícki biskupi doc. ThDr. T. Galis, PhD. a doc. ThDr. PhDr. S. Stolárík, PhD., ktorí sa s touto prosbou študentov stotožnili, sa obrátili na rektora PU. Výsledok tejto iniciatívy a spolupráce predstaviteľov cirkví a vedenia PU mohli vidieť mnohí z radov študentov aj zamestnancov PU na vlastné oči 15. decembra minulého roku. Po dvojmesačnej rekonštrukcii priestorov, kaplnku slávnostne požehnal košický arcibiskup Mons. A. Tkáč. Na otvorení sa zúčastnili aj prešovský gréckokatolícky biskup Mons. ThDr. J. Babjak, SJ, PhD., dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU prof. ThDr. P. Kormaník, PhD., a riaditeľ Biskupského úradu Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a. v. Mgr. P. Ferencík. Aj takáto bohatá účasť popredných predstaviteľov miestnych cirkví a cirkevných organizácií bola

dôkazom toho, že kaplnka bude priestorom ekumenickým. Slávnosť doplnili spevom mladí z Univerzitného pastoračného centra v Prešove a gréckokatolícki bohoslovci zo Zboru sv. Romana Sladkopevca.

„Medzi našimi študentmi je obrovská väčšina veriacich a zaslúžia si, aby aj v univerzitných priestoroch mali miesto, na ktorom môžu svoju vieru realizovať. Prostredie venované duchovnému životu na vysokú školu patrí,“ vyslovil sa na adresu kaplnky rektor PU F. Mihina.

„Sú chvíle, kedy si potrebujem pozbierať a utriediť myšlienky a všade je chaos. Preto som rada, že je tu miesto ako stvorené na rozhovor s Bohom,“ povedala jedna zo študentiek. „Som presvedčená, že kaplnka má svoje opodstatnenie aj na vysokoškolskom internáte.“ Ďalšia dodala: „Som milo prekvapená postojom

PU. Chápeť to ako ústretový krok k nám, študentom.“

Arcibiskup A. Tkáč v príhovore poďakoval rektorovi a vedeniu PU za ústretoivosť pri realizovaní tohto diela. Zdôraznil potrebu neustále odchádzať do ticha, čerpať silu pre každodenný život. Vyzdvihol symboliku umiestnenia kaplnky na najvyššom 11. poschodí budovy – najbližšie k nebu. „Samotný akade-

mický priestor dostáva teraz iný rozmer, rozmer duchovný. Bolo potrebné, aby vysokoškolský život nebol iba profánny, neduchovný. Verím, že táto kaplnka bude miestom pre biblický kvas, ktorý prekvásí celé cesto – mladých ľudí okolo seba.“

Mgr. Ján Knapík,
duchovný správca UPC Prešov
Foto: Martin Michelčík

Z REKTOROVHO DIÁRA

10. januára - účasť na slávnostnom uvedení do funkcie nového dekana Fakulty výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach so sídlom v Prešove prof. Ing. Jozefa Nováka-Marcinčina, CSc.

12. januára - slávnostná novoročná recepcia primátora mesta Prešova Milana Benča

19. januára - účasť na mimoriadnom zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie v Bratislave

20. januára - tlačová beseda s novinármi z východného Slovenska

24. januára - stretnutie s biskupom Mons. Jánom Babjakom na Gréckokatolíckom biskupstve v Prešove

27. januára - účasť na slávnostnom vyhodnotení ankety o najúspešnejších športovcov okresu Prešov za rok 2004 v prešovskom PKO

2. februára - prijatie dekana a prodekanov Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty

2. februára - prijatie dekana Fakulty humanitných a prírodných vied a vedenia fakultného akademického senátu

7. februára - zasadnutie Kolégia rektora PU

9. februára - stretnutie s rektorom Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

10. februára - účasť na konferencii Veda, výskum a inovácie v kontexte Lisabonskej stratégie v Bratislave

14. februára až 4. marca - liečebný pobyt v kúpeľoch

15. februára - pracovné rokovanie s evanjelickým biskupom východného dištriktu so sídlom v Prešove Igorom Mišinom (Ila)

Profesor František Mihina mal dôvod zamyslieť sa nad plynutím času

Rektor PU profesor František Mihina si na sklonku roka 2004 pripomenul životné jubileum. Aj v jeho prípade to bol dôvod na zamyslenie sa na tým čo bolo, ale i nad tým, čo bude v najbližšej i vo vzdialenejšej budúcnosti.

„Završujem šesť decénii života a je to už, pravda, iná pozícia osobná i sociálna, ide o jubileum, pri ktorom znamená zvažovať všetky okolnosti súvisiace so zostávajúcou akademickou kariérou, ale aj so zostávajúcim osobným životom,“ konštatoval. „Môžem zodpovedne povedať, že som sa naozaj zamýšľal nad tým, čo vo svojej práci zmeniť, zdokonaľiť, čo znamená pokračovať v práci - v tom akademickom slova zmysle a to, čo som si sám pre seba prijal, tak to bude v mojom okolí aj prímerné badateľné.“

Čo ho pri tejto príležitosti najviac potešilo? To, že ho završoval v dobe, ktorá bola a je pre neho časom veľmi intenzívnej práce. „Cítim sa byť vrhnutý do aktivít súvisiacich nielen so životom katedry, so životom vysokoškolského pedagóga, ale aj so životom univerzity ako celku, s hľadáním jej miesta v slovenskom i v európskom vzdelávacom i vedecko-výskumnom priestore,“ povedal. Potešilo ho, že jubileum mohol stráviť s pocitom intenzívneho pracovného zaťaženia, ktoré považuje za zmysluplné nielen pre svoju osobu, ale aj pre inštitúciu, ktorú má česť reprezentovať.

A čo človeka pri takomto jubileu nepoteší? Je to samotná tá šesťdesiatka? Podľa jubilantovho názoru tým, čo menej teší je to, že si „človek intenzívnejšie uvedomuje plynutie času, ktorý sa v žiadnom prípade a vo vzťahu k nikomu nezastavuje,

ktorý tečie tempom, ktoré neudávať me my sami a ktoré znamená vzdialovanie sa od dôb, keď v ľudskom živote možno v pestrejšej variéte existovali veci, na ktoré teraz už menej myslí a o to viac myslí na veci, ktoré súvisia s naozajstným naplnením zmyslu ľudského života.“ S uvedením si faktu, že nemožno ho nájsť len vo vzťahu k sebe samému, ale v prvom rade k iným.

O počte gratulácií rektor povedal, že ich bolo pomerne veľa a všetkým gratulantom je za ne veľmi povďačný. A či bola medzi nimi taká, ktorá osobitne potešila? Po zamyslení jubilant konštatoval: „Ak mám spomenúť jednu, tak je to gratulácia od predstaviteľov cirkevného a duchovného života v našom kraji. Nielen potešila, ale aj zaviazala pre budúce obdobie. Som rád, že univerzita môže vyvíjať svoju prácu v úzkom kontakte nielen s predstaviteľmi verejnej správy celého regiónu a mesta Prešov, ale aj - a to je osobitne dôležité pre univerzitu - v úzkom kontakte s reprezentáciou všetkých druhov konfesijného života, ktoré na východnom Slovensku máme, lebo aj zamestnanci univerzity a jej poslucháči sú s nejakou konfesiou spojení.“

A na otázku „čo ďalej?“ jubilant verný tomu, že je univerzitným profesorom v odbore filozofia odpovedal: „Je si potrebné uvedomiť, že to „ďalej“ existuje, treba ho naplniť činnosťou, aktivitami, ktoré poslú-

žia môjmu osobnému rodinnému okoliu a univerzite ako celku. „Ďalej“ neznamená menej práce, znamená menší záujem o veci verejné. Menej tu znamená iba menej času pre rovnako veľké ciele, aké sme mali v minulosti.“

(jn)

Zasadal Akademický senát PU

(dokončenie zo s. 1)

ko AS PU vyhlásil voľby zástupcov oboch fakúlt v AS PU.

AS nemal pripomienky k návrhu rektora PU na predaj nehnuteľností v katastrálnom území Klokočov v rekreačnej oblasti Zemplínska Širava. Ide o dva objekty - účelové zariadenie a lodenicu, pričom PU je spoluvlastníkom v polovičnom podiele s Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. S podobným výsledkom prešiel rokovaním AS aj dodatok č. 2 k Smernici o školnom a poplatkoch spojených so štúdiom na PU. Materiál rieši vstupom PU do Európskej únie vynútený vznik nových poplatkov za prekladateľské a tlmočnické služby.

AS odročil na ďalšie svoje rokovanie návrh volebného poriadku do Študentskej rady vysokých škôl SR. Mojis to zvododniť tým, aby sa k nemu mohli vyjadriť zástupcovia študentov v AS jednotlivých fakúlt PU.

Ďalšie zasadnutie AS PU sa má uskutočniť začiatkom apríla. Ako Mojis povedal, hlavným bodom rokovania bude prerokovanie a schválenie rozpočtu PU na rok 2005.

(jn)

Vedenie PU sa zaujímalo o stav v servisnom centre

V Študentskom servisnom centre (ŠSC) PU v Prešove, ktoré je súčasťou organizačnej štruktúry PU ako jej celouniverzitné pracovisko, sa 24. januára uskutočnilo zasadnutie vedenia PU. Hlavným bodom rokovania bola správa pod názvom Študentské servisné centrum PU - súčasný stav a perspektívy. Správu predkladali prof. PhDr. Z. Stanislavová, CSc., prorektorka pre vzdelávanie, ktorá priamo riadi a metodicky usmerňuje činnosť referátu pre vzdelávanie Rektorátu PU a ŠSC PU a PhDr. D. Palaščáková, poverená riadením ŠSC PU.

V súčasnej dobe je hlavným poslaním ŠSC PU so sídlom v priestoroch na Ul. 17. novembra č. 13:

- prispievať k optimalizácii vysokoškolského štúdia, podmienok štúdia a študijnej a profesijnej adaptácie študentov podľa aktuálnych potrieb študentov, fakúlt PU a podľa možnosti poradenského tímu,
- rozvíjať marketingovú aktivitu a prispievať tak k domácej i zahraničnej propagácii podmienok a možnosti štúdia na PU.

Vedenie PU sa zaujímalo hlavne

o služby určené študentom PU. ŠSC poskytuje:

- informačné služby,
- poradenské služby (psychologické poradenstvo, finančné poradenstvo, duchovné poradenstvo, právne poradenstvo, poradenskú pomoc zahraničným študentom),
- organizovanie školení, kurzov a informačných podujatí (záujem študentov o štúdium a prácu v zahraničí cez sprostredkovateľské programy a agentúry, ktoré organizujú prezentačné podujatia v ŠSC PU),

- sprostredkovateľské služby.

V správe boli pomenované silné a slabé stránky ŠSC PU, príležitosti a hrozby. Vedenie PU konštatovalo, že zameraním činnosti je ŠSC PU zariadením, aké je v súčasnosti na slovenských vysokých školách skôr výnimkou. V zahraničí sa pri posudzovaní tzv. „študentského komfortu“ vníma úroveň poskytovaných servisných služieb, a teda aj jestvovanie podobných zariadení ako je ŠSC, ako veľká prednosť univerzity. ŠSC PU sa po dobudovaní svojej infraštruktúry a koncepcie môže teda stať dôležitým ukazovateľom starostlivosti o študentov PU. Zámery a úlohy do budúcnosti ostávajú otvorené, ich aktualizácia bude zodpovedať potrebám študentov.

PhDr. Daniela Palaščáková, poverená riadením ŠSC PU

K procesu tvorby projektov zo štrukturálnych fondov Európskej únie na našej univerzite

Odporúčaný postup pri tvorbe projektov

(Dokončenie z minulého čísla)

Schválenie projektu je závislé najmä od kvality jeho spracovania. Nasledujúci text uvádza odporúčania, ako postupovať, aby sme v schvaľovacom procese boli úspešní.

Krok 1

Získajte základný prehľad o fungovaní štrukturálnych fondov, existujúcich programoch, prioritách a opatreniach, ktoré daný Riadiaci orgán môže podporiť. Prečítajte si pre vás relevantné programové doplnky k operačným programom, ktoré priority a opatrenia z jednotlivých programov detailnejšie rozpracúvajú (všetky dokumenty sú prístupné na internetovej stránke Ministerstva výstavby regionálneho rozvoja SR - www.build.gov.sk, ako aj na stránke Úradu vlády SR - www.euroinfo.gov.sk).

Zapamätajte si, že váš projekt musí byť vždy v súlade s národnými strategickými dokumentmi (národné ciele a priority), ale aj s regionálnymi a lokálnymi dokumentmi (na úrovni vyššieho územného celku, regiónu alebo obce), na úrovni univerzity/fakulty s Dlhodobým zámerom.

Odporúčame preštudovať **Príručku pre konečného príjemcu pomoci zo štrukturálnych fondov** pre vami zvolený operačný program a taktiež Inštrukcie pre prípravu projektu pre dané opatrenie alebo podopatrenie. Dozviete sa v nich detailnejšie informácie, ktoré potrebujete na vypracovanie vašej žiadosti.

Ďalšie dôležité informácie: kto môže byť žiadateľom na danú výzvu, oblasti podpory, oprávnené náklady, termín odovzdania projektu.

Krok 2

Jasne si zdefinujte vaše ciele, resp. podnikateľský zámer. Na základe toho zistíte, do ktorého z existujúcich programov a do ktorej priority a opatrenia spadá práve váš nápad a projekt. Môžete pri tom bezplatne kontaktovať štátnu inštitúciu, poverenú správou daného programu (riadiaci orgán programu, resp. poverený sprostredkovateľský orgán) alebo niektoré z rôznych poradenských centier riadiacich orgánov. Samozrejme, projekt môžete konzultovať aj s externými odborníkmi a poradenskými spoločnosťami, ktoré vám projekt dokážu kompletne pripraviť (avšak nie vždy je možné náklady na konzultačné služby a prípravu projektu zahrnúť do oprávnených nákladov). V mnohých prípadoch totiž budete potrebovať aj väčšie skúsenosti a širšie vedomosti o fungovaní a princípoch v oblasti regionálnej politiky EÚ a štrukturálnych fondov.

Krok 3

Zvážte, či máte vy, resp. vaša organizácia, požadovanú výšku zdrojov na **spolufinancovanie**. Základným princípom fungovania štrukturálnych fondov je **doplnkovosť**. Preto nemôžete očakávať, že váš projekt uhradíte zo štrukturálnych fondov, resp. zo štátneho rozpočtu. Faktúry sa refundujú až následne po fyzickej realizácii aktivity. Okrem niektorých výnimiek sa požaduje **minimálne 5 %** finančnej spoluúčasti zo strany žiadateľa (pri projektoch verejného sektora) až po spolufinancovanie vo výške aspoň **35 %** z oprávnených nákladov v závislosti na jednotlivých opatreniach (pre súkromný sektor). Tieto finančné prostriedky musíte mať reálne k dispozícii už pri podávaní žiadosti o financovanie. Vždy veľmi precízne odhadnite predpokladané náklady projektu, pretože všetky dodatočné náklady v rámci implementačnej fázy, ktoré neboli schválené v žiadosti, zaplatíte v plnom rozsahu z vlastných zdrojov.

Krok 4

Zvážte, či vaša organizácia má požadované **administratívne a technické kapacity**. Túto časť nikdy nepodceňujte, pretože na ňu sa pri hodnotení projektu kladie veľký dôraz. Musíte mať k dispozícii dostatočne zdatný realizačný tím, ktorý má skúsenosti s implementáciou projektov.

Krok 5

Sledujte **informácie**, ktoré sú zverejňované v médiách a na internetových stránkach jednotlivých riadiacich a sprostredkovateľských orgánov. Iba tak sa totiž môžete dozvedieť o výzvach na predkladanie projektov a o všetkých zmenách pred podaním projektu.

Krok 6

Príprava projektu trvá **minimálne jeden mesiac**, spravidla však viac. Treba si uvedomiť, že k samotnej žiadosti treba priložiť viacero povolení a dokumentov, vybavenie ktorých zaberie istý čas. Netreba určite pripomínať, že ak predkladáte **projekt v partnerstve** s inou organizáciou, na jeho vytvorenie potrebujete tiež určitú dobu.

Do pozornosti: Základnou podmienkou úspešných projektov je **vysporiadanosť vlastníckych vzťahov k majetku**, ktorý bude predmetom zmluvy medzi konečným príjemcom pomoci a riadiacim orgánom.

Venujte pozornosť **formálnej správnosti** žiadosti, inak vás môže hodnotiacia komisia vylúčiť hneď v prvom kole (správne vyplnená

a podpísaná žiadosť so všetkými prílohami s požadovanou aktuálnosťou).

Projekt by mal prispievať k **horizontálnym prioritám (témam) štrukturálnych fondov**, čo znamená, že by mal priaznivo ovplyvňovať životné prostredie, rovnosť príležitostí mužov a žien, informačnú spoločnosť, vzdelávacie aktivity.

Nezabudnite na **verejne obstarávanie**. Riadiaci orgán môže od vás vyžadovať, aby ste zrealizovali verejné obstarávanie aj na zhotoviteľa technickej dokumentácie. Iba v takomto prípade si budete môcť tieto náklady zahrnúť do oprávnených nákladov projektu. Vo všeobecnosti však žiadateľ, ktorý má záujem o prefinancovanie nákladov zo štrukturálnych fondov, musí realizovať verejné obstarávanie služieb a prác (napr. nákup materiálu, rekonštrukcia). Táto požiadavka platí bez ohľadu na to, aký typ subjektu predkladá a realizuje projekt.

V prípadoch, keď je v rámci opatrenia možné zahrnúť **náklady na prípravu projektu** alebo ich časť do oprávnených nákladov, treba mať na zreteli, že oprávnenými nákladmi sú iba náklady spojené s poradenstvom, náklady na spracovanie finančnej analýzy, štúdie uskutočniteľnosti a podobne. Tieto dokumenty napomáhajú vypracovaniu projektového spisu a žiadosti a v prípade záujmu o preplatenie musia byť tieto práce doložené dokladmi. Pozor, vypracovanie samotnej žiadosti a projektového spisu nie je oprávneným nákladom.

Vzhľadom na **skrátené rozpočtové obdobie** bude podpora zo štrukturálnych fondov zameraná najmä na rekonštrukciu existujúcich zariadení. Podpora sa bude tiež vo všeobecnosti orientovať na menšie projekty, realizácia ktorých nepresahuje 1 až 2 roky. Projekt musí byť pritom schválený najneskôr do konca roka 2006 a posledná platba musí prebehnúť do konca roka 2008.

Vo všeobecnosti sa budú uprednostňovať projekty, ktoré vytvoria nové pracovné miesta.

Projekt nesmie byť **financovaný z dvoch zdrojov** Európskej únie (napr. z dvoch štrukturálnych fondov alebo z fondu a zároveň z iniciatívy ES).

Dajte si pozor na celkový **dopyt po danej aktivite**, ktorá je predmetom projektu v regióne a na udržateľnosť aktivít aj po ukončení financovania zo štrukturálnych fondov. Pri schvaľovaní projektov sa vysoko hodnotí silný regionálny, resp. lokálny dopad realizovaných aktivít.

Prijímateľ pomoci **nesmie počas najmenej 5 rokov** od ukončenia projektu podstatne zmeniť účel projektu alebo jeho výsledok.

Nikdy nesmieme začať s **realizáciou projektu** pred jeho schválením.

Konečný prijímateľ počas platnosti zmluvy o podpore nesmie na majetok zriadiť záložné právo voči tretej osobe (okrem spolufinancujúcej banky) a majetok musí poistiť.

doc. Ing. Peter Kuzmišin, DrSc.,
prorektor pre rozvoj
a informatiku PU,
Ing. Miroslav Vataščin,
projektový manažér

Prvé ohlasy sú pozitívne

PU začala od 10. januára do 3. februára prakticky realizovať edukačné aktivity prvého modulu projektu navrhnutého v súlade s požiadavkami znalostnej spoločnosti. Aktivity svojim obsahom kopírujú európsky štandard počítačovej gramotnosti, zohľadňujú potreby PU a sú v súlade s Dlhodobým zámerom PU.

Projekt prebieha v spolupráci s agentúrou - Euroconsulting, prvá slovenská rozvojová agentúra; n. o., ktorá pre implementovanú edukačnú aktivitu vlastní akreditáciu Ministerstva školstva SR a pre PU ho pripravila bezplatne.

Cieľovou skupinou sú zamestnanci jednotlivých fakúlt a pracovníci PU. Školenia prebiehali v desiatich počítačových učebniach počas dvojročných cyklov. Lektormi boli najmä pedagogickí a technickí pracovníci univerzity, ktorí profesionálne vyučujú informačné technológie, resp. sa im profesionálne venujú. Koordináciu projektu zabezpečovali manažér projektu spolu s odbornou garantkou doc. Ing. Janou Burgerovou, PhD. Účastníci kurzov obdržali študijný materiál pre teoretickú výučbu a praktický výcvik a občerstvenie. Pokračovanie projektu sa predpokladá v ďalších piatich moduloch, z ktorých druhý prebehne v júli.

V prvých ohlasoch prevažuje pozitívne hodnotenie výberu problematiky a jej edukačnej implementácie.

Ing. Miroslav Vataščin,
manažér projektu

Vytvárajú dištančné štúdium ako novú ponuku vzdelávania

Pedagogická fakulta (PF) PU Prešov v rámci výzvy Európskeho sociálneho fondu Sektorový operačný program Ľudské zdroje - Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov podala projekt s názvom Dištančné štúdium v kontexte celoživotného vzdelávania. Projekt v trvaní dvoch rokov a v objeme 1,147 milióna Sk bol schválený a v januári 2005 začala jeho realizácia.

Hlavným cieľom projektu je zlepšenie kvality vzdelávania na PF PU v zmysle vytvorenia novej ponuky vzdelávania – dištančného štúdia.

Cieľovou skupinou, na ktorú je projekt zameraný sú učitelia PF. Projekt bude realizovaný formou kurzov s cieľom vyškolit učiteľov fakulty v zmysle potrieb, resp. požiadaviek e-vzdelávania.

Špecifickými cieľmi v rámci projektu sú:

1. Zriadenie, resp. dovybavenie školiaceho pracoviska potrebnou prístrojovou technikou. Špecifikácia a nákup softvéru so zameraním na dištančné vzdelávanie. Vytvorenie školiaceho tímu projektových manažérov, expertov, lektorov, správcov informačného systému, expertov na tvorbu e-materiálov, administrácie projektu.

2. Príprava obsahu jednotlivých modulov kurzu – stanovenie obsahu kurzu, zostavenie riešených úloh, príprava komunikácie, propagácie, publicity projektu, vypracovanie riadiaceho systému vzdelávacieho cyklu.

3. Obsahová náplň kurzov: - orientácia v základných pojmoch technickej realizácie dištančného vzdelávania, podstata a charakteristika e-vzdelávania.

Nutné požiadavky z problematiky informačných technológií: - inštalácia programov, komprimácia, napájanie, sieťový protokol, architektúra sietí, základné pojmy tech-

nickej realizácie moderného vzdelávania.

Ovládanie textového editora ako prvej zo základných podmienok pri tvorbe e-materiálov. Rozšírené služby MS Word so zreteľom na výhodu WYSIWYG – vkladanie obrázkov, grafiky, práca s hypertextom: - spracovanie textu, práca so šablónami, prehliadač wordovských súborov.

4. Práca s multimediálnym e-materiálom, s elektronickým publikovaním: - možnosti publikovania, dátový nosič, www server, program FTP. Základy jazyka HTML, hypertext, hyperlinky, hypermédiá, resp. FrontPage – tvorba www stránok. Práca s formátom PDF. Synchronná a asynchronná komunikácia (e-pošta, diskusné fórum, e-konferencie, chat, ICQ, videokonferencia, NetMeeting). Potreba tvorby elektronickej prezentácie – program MS PowerPoint – príprava a tvorba prezentácie, vrátane animácií, časovania, vkladania grafiky a pod.

5. Problematika informačných systémov, LMS, systém e-vzdelávania MOODLE, ktorý po spracovaní a naplnení databázy bude slúžiť k podpore e-vzdelávania.

Projekt ponúka učiteľom možnosť nadobudnutia kompetencií pre realizáciu dištančného vzdelávania s podporou internetu.

doc. Ing. Jana Burgerová, PhD.,
hlavný manažér projektu,
PF PU Prešov

**Európsky
sociálny
fond**

Chcú pomôcť zlepšiť situáciu na trhu práce

PU a Fakulta manažmentu PU v Prešove začali od januára 2005 realizovať projekt Vzdelávanie a príprava uchádzačov o zamestnanie v Prešovskom samosprávnom kraji (PSK).

Projekt bol podaný v rámci programu: Sektorový operačný program Ľudské zdroje schválený Ministerstvom školstva SR pod kódom projektu:

112103000015. Priorita: 1- Rozvoj aktívnej politiky trhu práce. Opatrenie: 1.3 - Rozvoj vzdelávania a príprava uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce.

Tím projektových manažérov tvoria: Mgr. Gabriela Kravčáková, PhD. - manažér projektu, Ing. Viera Kuzmišinová - manažér pre vzdelávanie, PaedDr. Július Alcnauer - manažér pre vzdelávanie, PhDr. Daniela Palaščáková - manažér pre financie a marketing.

Realizátori svojou aktívnou účasťou na kurze budú pozitívne kreovať imidž nielen PU, ale aj novozaloženej Fakulty manažmentu PU. Zároveň sa odskúša alternatívny spôsob vzdelávania prístupný širšej verejnosti, ktorým sa zvýši celospoločenská prospešnosť PU, partnera projektu - PSK, ktorý rozvojovou činnosťou obci posilní sociálno-ekonomickú situáciu, lektorov kurzu, ktorí získajú aktívnejšie prepojenie s praktickou aplikáciou teórie.

Opodstatnenosť projektu vo vzťahu k jeho cieľom je v tom, že ide o pilotný projekt, ktorý svojim zameraním poskytne na trh práce absolventa, ktorý tam doteraz chýbal, avšak trh práce ho potrebuje, vyplňa medzeru. Projekt ponúka rovnosť príležitostí všetkým evidovaným uchádzačom o prácu v PSK aktívnou politikou práce formou vzdelávania a prípravy uchádzačov o zamestnanie v PSK za účelom zlepšenia ich možnosti uplatniť sa na miestnom trhu práce ako efektívne, kvalifikované

a flexibilné pracovné sily, spôsobilé aktivizovať, organizovať a koordinovať rozvojový potenciál obcí/mikroregiónov, zohľadňujúce súčasné požiadavky na zručnosti a kvalifikáciu zo strany zamestnávateľov (obcí) i na individuálne potreby uchádzačov o zamestnanie a zároveň im uľahčuje integráciu a reintegráciu na trhu práce.

Absolventi získajú odborné schopnosti a manažérske kompetentnosti podporujúce rozvoj obcí a mikroregiónov PSK. Tento špecifický cieľ projektu bol dôvodom pre výber partnera projektu PSK.

Vzdelávací program bude realizovaný v dvoch kurzoch po 50 školených v priebehu dvoch rokov trvania projektu. Obsah vzdelávacieho kurzu bude rozdelený do dvoch modulov – teoretického a praktického v rozsahu 120 h/školená osoba. Zameranie teoretického modulu je na odbornú problematiku profilujúcu absolventa kurzu z oblasti ekonómie, práva, manažmentu, práce s ľudskými zdrojmi, regionálnej politiky SR a EÚ, komunikácie a IKT. Praktický modul je zameraný na tvorbu a spracovanie projektov, na aplikáciu teoretických poznatkov do praxe. Bude doplnený o prácu v teréne, workshop, individuálne konzultácie so školiteľmi i starostami obcí, spracovanie a obhajobu záverečného projektu, a to SWOT analýzy vybraného mikroregiónu (obce) a jeho rozvojový zámer.

Projekt predpokladá 35-percentnú uplatniteľnosť absolventov na trhu práce. K naplneniu cieľa projektu sa plánuje spolupráca i s ďalšími inštitúciami, ktoré riadia a koordinujú oblasti prelinajúce sa projektom (ÚPSVaR, RPIC, RRA).

PhDr. Daniela Palaščáková

PROJEKTY SÚ SPOLUFINANCOVANÉ EURÓPSKOU ÚNIOU

FZ PU participovala na VI. Prešovskom pediatrickom dni

Za účasti temer 200 lekárov, pediatrov z celého Slovenska a zahraničia (Česká republika) sa 2. decembra 2004 uskutočnil VI. Prešovský pediatrický deň. Usporiadala ho Klinika pediatrie FNŠP J. A. Reimana v Prešove, Slovenská pediatrická spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti v Bratislave spolu s Fakultou zdravotníctva PU pod záštitou primátora mesta Prešov Milana Benča.

Odznelo 25 odborných prednášok prezentujúcich nové poznatky, modifikované diagnostické algoritmy a možnosti prevencie viacerých klinických stavov. Prednášajúci sa sústredili na hlavné diagnostické a terapeutické ťažkosti na lôžkových od-

deleniach a v ambulanciách pediatrov. Ide o problémy detí, vyžadujúce si intenzívnu starostlivosť, o ich otravy (vrátane drog), poruchy výživy, alergie, tuberkulózy. Neobišli ani problematiku novorodeneckého obdobia. Po každej prednáške sa

rozpútala živá diskusia, v ktorej mali lekári možnosť vzájomne si vymeniť skúsenosti z terapeutických a diagnostických postupov.

Zaujali prednášky prof. MUDr. I. Hruškoviča, CSc., a prof. MUDr. T. Šagáta, CSc., z Bratislavy, kolegov z Brna - doc. MUDr. Utěšeného s kolektívom, prof. MUDr. S. Dluholuckého, CSc., doc. MUDr. Furkovej, doc. MUDr. Strmovej, prof. MUDr. Buchanca a kolegov z pediatrických kliník z Košíc, Trenčína,

Prešova a iných miest Slovenska.

Zároveň prebiehala sekcia sestier, v ktorej si stredný zdravotný personál mohol overiť a prediskutovať nové ošetrovateľské postupy u detí s rozličnými diagnózami. S problematikou ošetrovateľstva v pediatrii odznelo osem prednášok zástupcov FZ PU a detských kliník v Martine, v Košiciach a Prešove.

dr. Ján Koval'
a kolektív Kliniky pediatrie
FNŠP J. A. Reimana Prešov

Odborári žiadajú zvýšenie plátov pre pracovníkov VŠ

PU sa stala po prvýkrát hosťiteľom zasadnutia členov výboru Združenia vysokých škôl (VŠ) a priamo riadených organizácií. Jeho zasadnutie prebehlo v dňoch 3. a 4. februára. Na začiatok rokovania prijal účastníkov rektor PU František Mihina.

Hlavným záverom zasadnutia je požiadavka, aby sa priemerné platy odborných pracovníkov na miestach technicko-hospodárskych pracovníkov na VŠ v SR v roku 2006 zvýšili na úroveň priemerných plátov v tejto kategórii v rámci celého národného hospodárstva.

Okrem toho odborári v rámci svojich návrhov na zlepšenie podmienok činnosti VŠ vrátane finančného ohodnotenia v roku 2006 požadujú, aby platy pedagogických a vedecko-výskumných pracovníkov VŠ dosiahli v priemere jeden a pol násobok priemerného platu v národnom hospodárstve. V perspektíve dvoch až piatich rokov by mali vzrásť na dvojnásobok.

Predseda združenia a zároveň podpredseda Odborového zväzu (OZ) pracovníkov školstva a vedy Ivan Haverlík na margo požiadaviek uviedol, že sú v súlade tak s programovými cieľmi OZ, ako aj v Programovom vyhlásení vlády SR a tzv. Lisabonskou stratégiou členských krajín Európskej únie. Očakáva, že vyjednávania, ktoré sa týkajú asi 21 tisíc zamestnancov nebudú ľahké. Už vlni začal proces v marci a skončil tesne pred Vianocami.

Členovia výboru združenia potvrdili, že sa jednoznačne pridržiavajú svojho pôvodného stanoviska o nespôplatnení štúdia na VŠ. Svoje pripomienky a návrhy k novelizácii zákona o VŠ v časti študentských pôžičiek odovzdali do 28. januára. „Študentské pôžičky by mohli byť nezávislé od spoplatnenia štúdia na VŠ a mali by sa týkať nielen školného, ale aj ďalších výdavkov súvisiacich so štúdiom,“ dodal Haverlík.

Na zasadnutí sa tiež rozhodli poslať otvorený list Združeniu miest a obcí Slovenska, primátorom a parlamentmi tých miest, v ktorých sídlia VŠ, aby ešte raz posúdili platenie podielových daní vysokými školami za svoje majetky. Členovia výboru združenia majú poznatky, že napr. v Trenčíne a v Žiline mestské samosprávy odpustili platby daní a v Trnave ich znížili na päť percent, tak v Bratislave sú na 100-percentnej úrovni. (jn)

PU nechce ani zmenšiť počty poslucháčov, ani znížiť ich kvalitu

Nezmenšiť počet poslucháčov PU a neznižovať kvalitu prijímaných uchádzačov o štúdium sú dva základné ciele prijímacieho konania v tomto akademickom roku. Konštatoval to na stretnutí s novinármi 20. januára rektor PU František Mihina. V akademickom roku 2004/5 prekročil počet poslucháčov PU vo všetkých formách štúdia po prvýkrát hranicu 10 tisíc osôb. „Základným cieľom je naplniť potrebný počet študentov, pretože univerzita bez študentov nie je v pravom slova zmysle sebestačnou vysokou školou,“ konkretizoval Mihina.

Termín prijímania prihlášok je tohto roku na všetkých ôsmich fakultách PU posunutý o mesiac neskôr v porovnaní s minulým obdobím. Uzávierka je do 31. marca. Samotné prijímacie pohovory by mali byť v druhej polovici júna. Prorektorka PU Zuzana Stanislavová v tejto súvislosti doplnila, že novinkou v ponuke učiteľských študijných programov je medzifakultné štúdium. Realizuje sa na základe dohôd medzi fakultami.

V zmysle zákona o vysokých školách bude PU v prvom rade prijímať študentov do bakalárskej formy denného štúdia. Do magisterskej formy štúdia prijíma uchádzačov

na odbory andragogika a sociálna práca (len denné), sociálna pedagogika a technická výchova (len externé) a katolícka, respektíve pravoslávna teológia.

Stanislavová upozornila, že všetky aktuálne otázky v príprave prijímacích pohovorov sú na internetovej stránke PU na adrese www.unipo.sk. Tam sú aj presné informácie o tom, ktoré študijné odbory sú akreditované.

Prorektorka kritizovala publikáciu Pred štartom na vysokú školu a dodala, že manažment PU sa od nej distancuje, pretože sú v nej neaktuálne informácie. (jn)

Na konferencii v Aténach dominovala téma mníšstva

S cieľom priblížiť osobnosť, dielo a význam veľkej osobnosti mníšstva na Svätej Hore Atos starca Jozefa Isychastu sa v októbri 2004 konala v Aténach (Grécko) medzinárodná vedecká konferencia. Za Právoslávnu bohosloveckú fakultu PU v Prešove sa jej zúčastnil prof. Ján Zozulák, PhD.

Konferencia,

ktorú zorganizoval svätuhorský monastier Vatopeďi na čele s jeho igumenom (predstaveným) archimandritom Efrémom, mala medzinárodný charakter nielen kvôli účasti odborníkov z rôznych krajín, ale predovšetkým kvôli významu starca Jozefa pre rozvíjanie dobrej spolupráce medzi rôznymi národmi. Vynikajúci odborníci na mníšstvo a zároveň profesori na rôznych univerzitách, počínajúc prof. S. Papadopoulosom, prof. G. Metallinosom, prof. G. Mantzarisom, prof. K. Skouterisom, ktorí vo svojich prednáškach rozoberali teoretickú stránku mníšskeho života, a končiac súčasnými pokračovateľmi odkazu starca Jozefa, ktorí žijú prísny mníšskym životom na Hore Atos dodnes, sa účastníci konferencie mali možnosť dozvedieť dôležité informácie aj o praktickej stránke mníšskeho života. Mnohí prednášajúci sa osobne stretli so starcom Jozefom a naučili sa od neho, čo znamená askéza (duchovný a telesný zápas mnicha) v duchu praxe dávnych pustovníkov, počínajúc od Antona Veľkého v 4. storočí.

Mníšsky život

má korene v pozemskom živote Ježiša Krista, apoštolov a tradícii Cirkvi prvých dvoch storočí. A tak odchod Krista do púšte, Jeho výzva: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma,“ Jeho prikázanie: „Kto chce byť dokonalý, nech predá svoj majetok... a nasleduje ma,“ Jeho poznamenanie, že „len jedno je potrebné“ a Jeho varovanie: „Bďte a modlite sa, aby ste nepadli do pokušenia,“ uskutočňované aj v osobe apoštola Pavla, ktorý odišiel do púšte, obdivoval bezmanželský stav, postil sa a bdel a nabádal: „Neustále sa modlite,“ tvoria základ a podnet pre mníšstvo. Askéza sa uskutočňuje preto, aby človek s pomocou Božej blahodäte získal lásku – obrátenie k Bohu a to je sprevádzané oslobodením sa od vášní, pokušení, teda od toho, čo ho drží ďaleko od Boha.

Mníšstvo,

ktoré sa objavilo v Cirkvi od dáv-

nych dôb a trvá dodnes, tvorí zvláštny jav v živote kresťanov. Mníšstvo dojima ľudí a prináša im úžitok, ale zároveň im spôsobuje problémy. Jeho duchovná veľkoleposť na jednej strane a značný vplyv na život Cirkvi na druhej strane spôsobili, že zaznamenalo veľkú úctu i tvrdý odpor. Niektorých mníšstvo priťahuje, iných odpudzuje. Jedným prináša duchovné dožitie a druhým odpor. Inak tomu ani nemôže byť, pretože všetko na svete závisí od postoja každého človeka k všemohúcemu Bohu.

Na konferencii

sa počas troch dní v doobedňajších i poobedňajších hodinách zúčastnilo niekoľko tisíc ľudí, pretože vstup bol voľný pre všetkých, ktorí mali záujem vypočuť si kvalitné prednášky. Kapacita konferenčnej miestnosti bola okolo tisíc miest, preto stovky ľudí stáli na veľkej chodbe pred obrazovkou a sledovali prednášky takouto formou. Okrem priamych účastníkov konferencie tisíce ľudí počúvalo prednášky v rádiu v priamom prenose. Pre ľudí, ktorí sa nedostanú na Svätú Horu Atos, bola konferencia veľkým zážitkom.

prof. Ján Zozulák, PhD.

Vízie a výzvy: Veda, výskum a inovácie v kontexte Lisabonskej stratégie

Pod tým názvom sa uskutočnila 10. februára v Bratislave vedecká konferencia, organizátorom ktorej bola Sekcia pre európske záležitosti pri Úrade vlády SR a Britské veľvyslanectvo v Bratislave.

Na konferencii vystúpili predstavitelia vlády (I. Mikloš, P. Csáky, M. Fronc), poprední zástupcovia slovenských vysokých škôl (VŠ - J. Sinay, F. Devinsky, M. Dado a ďalší) a SAV (Š. Luby, V. Bužek, A. Klas). Zahrančné skúsenosti z oblasti vedeckého výskumu prezentovali jednotliví zástupcovia z Veľkej Británie (A. Murphy, T. Goodship) a Rakúska (M. Horvat). Za slovenskú podnikateľskú sféru sa do rokovania konferencie zapojil J. Uhrík.

V centre záujmu boli otázky spojené so zvyšovaním podielu vedy a výskumu na celkovej prosperite v krajinách Európskej únie. Motivujúcim podnetom je Lisabonská výzva Rady Európy z roku 2000, zmyslom ktorej je zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ v celkovom ekonomickom raste najmä vo vzťahu k USA a juhovýchodnej Ázii. Základom európskej prosperity podľa Lisabonskej stratégie by mal byť vyšší podiel vedy a výskumu na celkovom rozvoji krajín EÚ. Ústredným ukazovateľom spomínanej stratégie je zvýšenie investícií do vedy a výskumu do roku 2010 na tri percentá hrubého domáceho produktu (HDP) v krajinách EÚ. A práve túto stratégiu rozoberali jednotliví vystupujúci z rôznych aspektov. Zatiaľ si trúfa uvedený cieľ splniť iba 10 z 25 krajín EÚ. Ako vyplývalo z vystúpenia ministra školstva SR M. Fronca, Slovensko v súčasnosti na vedu a výskum vyčleňuje iba 0,53 percenta

ta z HDP a v roku 2010 by tento ukazovateľ mal narásť na 1,8 percenta. O náročnosti tohto cieľa svedčí aj postoj Veľkej Británie, ktorá plánuje zvýšiť tento údaj do roku 2010 na 2,5 percenta. Problém poskytovania financií na vedu a výskum spočíva nielen v politických rozhodnutiach, ale aj v kapacitách vedeckých a výskumných inštitúcií. Zaujímavé čísla uviedol J. Uhrík, prezident Združenia priemyselných zväzov SR. Ním vedený automobilový podnik každý rok dáva na vedu a výskum štyri miliardy Sk, pričom na Slovensku z tejto sumy zostávajú iba dve percentá.

Analogické údaje o súčasných vedeckých a výskumných kapacitách na Slovensku uvádzali aj ďalší odborníci. Zrejme najviac ohlasov malo vystúpenie prof. V. Bužeka z SAV. Poukazuje na celkové pomery a na postavenie vedeckých a výskumných pracovníkov u nás uviedol, že v súčasnosti vyčlenenie troch percent z HDP na vedu a výskum by neprospeľo vede. V prvom rade je potrebné urobiť „audit toho, čo tu máme, potom stanoviť priority a sústrediť sa na osobnosti, najmä na mladých vedcov“. Zdá sa, že uvedená myšlienka najviac oslovila účastníkov konferencie. Sám Bužek uviedol mnohovrstvné skúsenosti zo svojho vedeckého života. Keď pracoval u nás, jeho tím v rámci VEGY dostal 27 tisíc Sk na rok. Poznáme to. Ďalší projekt u nás mu schválili..., ale za rok a pol nedostal ani halier. Na ten istý projekt mu Íri poskytli 10 miliónov eur.

V súvislosti s uvedenou témou sa najviac používa slovné spojenie „rozvoj vedy a techniky“, čím akoby podvedome sa obchádzal človek, humanizačný prvok. Investovanie do vedy a výskumu bude najefektívnejším vtedy, keď sa budú vytvárať vhodné podmienky pre rast mladých talentov. Je zjavné, že všetky vysoké školy (VŠ) musia zrealizovať svoj vedeckovýskumný potenciál a ten sa má preniesť najmä do kvalitnejšej prípravy študentov.

Je veľkou chybou slovenských VŠ, že po novembri 1989 sa prestala organizovať ŠVOUČ na fakultných a univerzitných kolách a na celoštátnej úrovni. Zvýšenú pozornosť venujú nadaným mladým ľuďom jednotliví učitelia už na ZŠ a SŠ, a keď títo prídu na VŠ, často začínajú osobnostne stagnovať. Je evidentné, že systém prípravy mladých vedcov je málo funkčný. Keď sa aj organi-

zujú medzinárodné odborné podujatia pre študentov, tak nie sú možnosti na zabezpečenie ich aktívnej účasti. Výsledkom je aj to, že talentovaní študenti odchádzajú do sfér, kde nemajú možnosti vedeckého rastu. Neraz sa s nimi stretávame ako s dilemami, úradníkmi, zamestnancami obchodnej sféry a pod. Svoj potenciál málo využívajú aj VŠ humanitného zamerania, ktoré už svojím profilom sú predurčené na zvýšenie podielu humanitnej prípravy vedeckých pracovníkov.

Už dnes najvyšší predstavitelia EÚ priznávajú, že naplniť ciele Lisabonskej výzvy sa v roku 2010 nepodari. Smelé vízie z roku 2000 vychádzali najmä z celkového ľudského potenciálu - 460 miliónov občanov EÚ. To malo predurčiť 25 krajín EÚ na to, aby sa stali najvyspelejším svetovým regiónom. Súčasné analýzy však ukazujú, že efektívnejšiu cestu, ako mnohé európske krajiny, si vo vedeckej príprave zvolili v Číne, v Indii, v Brazílii a v iných krajinách. A čo sa týka USA, ktoré EÚ plánovala do roku 2010 dobehnúť, tak tie ešte zvýšili svoj náskok vo vedeckom potenciáli. J. Uhrík túto skutočnosť parodoval známym výrokom najvyššieho sovietskeho predstaviteľa N. S. Chruščova z roku 1960, že do roku 1980 „doplním i peregonim Ameriku“. Podobné prvomájové výzvy dnešných politikov, ako pohotovo komentoval túto situáciu predseda SAV prof. Š. Luby, situáciu neriešia.

Konferencia ponúkla skutočne mnoho námetov pre našu sféru. Bola vlastne úvodom do celej série odborných podujatí, ktoré budú pokračovať v jednotlivých krajských mestách. Jeden z takých seminárov bude aj v Prešove 24. februára 2005, kde by sa mali celoslovenské vízie o vede a výskume konkretizovať vo vzťahu k nášmu kraju.

prof. Jozef Sipko

Oslávili 70. výročie vzniku prešovskej nemocnice

V priestoroch Divadla Jonáša Záborského (DJZ) v Prešove sa 3. decembra pod záštitou riaditeľstva Fakultnej nemocnice s poliklinikou (FNsP) J. A. Reimana v Prešove konalo slávnostné zhromaždenie pri príležitosti 70. výročia vzniku prešovskej nemocnice.

Slávnosť svojou účasťou poctili poslanci Národnej rady SR J. Elšner, J. Pataky, delegácia Ministerstva zdravotníctva SR vedená štátnymi tajomníkmi P. Ottingerom a J. Gajdošom, ako aj členovia reformného tímu ministerstva zdravotníctva. Delegáciu Prešovského samosprávneho kraja (PSK) viedol podpredseda PSK R. Horváth. Pozvanie prijali aj prednosta Krajského úradu v Prešove J. Polačko, prednosta Obvodného úradu v Prešove Š. Kužma a primátor mesta Prešov M. Benč.

Slávnosti sa zúčastnila i delegácia PU, ktorú viedol prorektor doc. ThDr. P. Šturák, PhD., za prítomnosti dekanov fakúlt PU vrátane dekanky Fakulty zdravotníctva PhD. A. Eliášovej, PhD. Čťou nám bolo privítať rektora UPJŠ v Košiciach prof. JUDr. V. Babčáka, CSc. Prítomnosťou nás poctili aj vzácní hostia z partnerskej nemocnice v Rakúsku.

Slávnostného zhromaždenia sa tiež zúčastnili riaditelia košických nemocníc, riaditelia nemocníc v pôsobnosti PSK, riaditelia zdravotných poisťovní i zdravotníckych zariadení, bývalí riaditelia predchodkyne FNsP a ich námestníci, bývalé vrchné sestry a ďalší pracovníci.

Program slávnostného zhromaždenia prebiehal v štyroch sekciách. Odštartovali ho slávnostné príhovory, srdečné blahoželania a odovzdanie symbolických darov pozvaných hostí pre FNsP. Nasledoval krst knižnej publikácie s titulom Sedemdesiatka prešovskej nemocnice, ktorú do života uviedli štátny tajomník P. Ottinger, B. Klepateľ (najstarší žijúci riaditeľ prešovskej nemocnice) a riaditeľ FNsP v Prešove P. Biroš. Slávnosť pokračovala odovzdaním pamätných listov zaslúžilým zamestnancom prešovskej nemocnice. Na záver podhalil históriu prešovskej nemocnice slovom i prostredníctvom videoprojekcie námestník riaditeľa FNsP v Prešove J. Soťák.

Slávnosť umocňovali árie v podaní sólistky DJZ v Prešove E. Kušnierovej a divadelné výstupy hercov martinského divadla.

A aké želanie mali všetci prítomní? Nech sa nemocnici, jej zamestnancom i pacientom darí aspoň tak dobre, ako doposiaľ!

Mgr. Jana Cinová,
odborná asistentka, FZ PU

Opäť sa darujú dve percentá

Každý zamestnanec môže aj tohto roku, a to do 30. apríla, poukázať dve percentá zo svojich odvedených daní tej verejnej inštitúcii, napr. mimovládnej organizácii, občianskemu združeniu, kultúrnemu spolku, telovýchovnej jednote, pre ktorú sa rozhodne, a ktorá je medzi zaregistrovanými na tento úkon Notárskou komorou SR.

Oprávnení prijímatelia dvoch percent z odvedenej dane sú zverejnení napríklad na internetovej stránke www.rozhodni.sk. Na tejto stránke je zverejnený aj postup krokov na poukázanie dvoch percent dane v roku 2005 i aktuálne tlačivá. Je tu tiež ročný prehľad 3828 prijímateľov (stav k 31. decembru 2004) podľa zákona o dani z príjmov. (jn)

Aktuálne otázky k preukazom študentov

Je vydanie preukazov študentov povinné? Musia mať preukaz všetci študenti PU?

Každá vysoká škola musí na základe zákona č. 131/2002 o vysokých školách (konkrétne § 67 ods. 2) vydať preukazy všetkým študentom. Ďalšie náležitosti boli spresnené v Usmernení o štruktúre údajov a technickom vyhotovení preukazu študenta, ktoré vydalo Ministerstvo školstva SR dňa 1. marca 2004. Preukaz študenta je dokladom potvrdzujúcim jeho právne postavenie, ktoré ho oprávňuje využívať práva a výhody študenta vyplývajúce zo zákonov, z vnútorných predpisov vysokej školy a z dohôd s inými právnickými osobami. Tento doklad slúži aj na preukázanie údajov v ňom zapísaných. Na základe týchto skutočností PU vydáva v tomto roku prvýkrát preukazy pre všetkých študentov univerzity okrem ročníkov končiacich štúdium v akademickom roku 2004/2005.

Aký preukaz budú mať študenti doktorandského štúdia?

Podľa druhu ich štúdia dostanú preukaz v zhodnej forme ako všetci ostatní študenti, t. j. buď preukaz študenta dennej formy štúdia, alebo preukaz študenta externej formy štúdia.

Ktorí študenti dostanú preukaz s dizajnom ISIC?

Na preukaz s dizajnom ISIC (International Student Identity Card) majú nárok len študenti dennej formy štúdia.

Aký preukaz dostane študent, ktorý je zároveň aj zamestnancom univerzity? Musí mať osobitný preukaz ako študent a osobitný ako zamestnanec, alebo stačí jeden preukaz?

Ak je používateľ preukazu členom viacerých skupín používateľov (napríklad študent aj zamestnanec zároveň), sú mu osobitne vydané preukazy zodpovedajúce každému jeho vzťahu k univerzite. Dôvodom je viacero. Okrem presného dodržania podmienok vyplývajúcich z legislatívy je to napríklad iná praktická aplikácia rozdielnych typov preukazov, iná doba platnosti, iný účel použitia, rozdielna evidencia v informačných systémoch a aj iné väzby na externé aplikácie.

Prečo sa zvolila hromadná forma fotografovania študentov? Nemohli napríklad študenti doniesť svoje fotografie individuálne?

Pri organizácii procesu fotografovania študentov na preukazy sa vychádzalo aj z doterajších skúseností univerzít, ktoré začali tento proces

o niečo skôr. PU sa pokúsila vyhnúť rôznym technicko - organizačným a kapacitným problémom, s ktorými boli inde dosť negatívne skúsenosti. Technické požiadavky na elektronický formát fotografie sú prísne a sú jednoznačne definované zmluvnými podmienkami s výrobcom. Výroba preukazov bude prebiehať plne automatizovane a prípadne nedodržanie parametrov sa môže prejavovať produkovaním nepodarkov, za ktoré by potom musela niešť univerzita aj ekonomickú zodpovednosť a zaplatiť všetky straty, resp. náklady na opätovné vytlačenie chybných preukazov. O organizačnej náročnosti celého procesu výroby svedčí aj požiadavka na emitovanie šesť tisíc preukazov pre študentov PU v relatívne krátkom čase. Študenti musia dostať po všetkých stránkach bezchybný preukaz.

Môžete bližšie uviesť informácie ohľadom externých aplikácií preukazu študenta PU?

V prvom rade chceme zdôrazniť, že externé aplikácie sú voľiteľnou pridanou hodnotou preukazu a nie sú samozrejme pre študenta povinné (s výnimkou ISIC dizajnu pre študentov dennej formy štúdia). Univerzita sa snažila do preukazov integrovať všetky v súčasnosti dostupné funkcionality a preukaz študenta PU v tomto ohľade patrí v rámci všetkých slovenských univerzít k najkomplexnejším. Je však len na individuálnom rozhodnutí každého študenta, ktoré funkcie bude v budúcnosti aktívne využívať, resp. ktoré začne využívať napríklad až neskôr. Univerzita má v tejto oblasti v súčasnosti podpísané zmluvy ohľadom používania dizajnu ISIC, prístupní do systému EMBASE (najmä dopravné aplikácie) a o poskytovaní bankových služieb VÚB.

Mohli by ste upresniť podmienky používania dizajnu ISIC?

Ako som spomínal, tento dizajn je len súčasťou preukazov študentov dennej formy štúdia. Za vydanie preukazu sa zároveň prvýkrát platí povinný poplatok za známku pre príslušný akademický rok, v ktorom je preukaz emitovaný. Ďalšie roky už študent tento poplatok nemusí platiť a je len na jeho rozhodnutí, či bude aj naďalej využívať výhody preukazu ISIC. Ak poplatok za ďalší akademický rok nezaplatí, nedostane ani validačnú známku ISIC a preukaz je platný len ako preukaz študenta a nie zároveň aj ako preukaz ISIC. To však nebráni tomu, aby si kedykoľvek v budúcnosti počas štúdia opäť po zaplatení poplatku aktivoval aj funkciu preukazu ISIC.

Aké možnosti študentom ponúka prístup PU do systému dopravných aplikácií EMBASE?

Tu by som spresnil, že systém EMBASE zabezpečuje celkovú integráciu všetkých emitentov a externých poskytovateľov služieb súvisiacich s používaním čipových kariet do jedného systému, takže nejde len o dopravné aplikácie aj keď je to v súčasnosti najaktuálnejšia oblasť. Do tohto systému PU vstúpila spolu s ďalšími univerzitami z Košíc a tieto aktivity boli aj spoločne koordinované. V praktickej rovine to znamená, že preukazy študentov PU sa budú dať momentálne použiť v dopravných systémoch dopravných podnikov miest Prešova a Košíc a v podnikoch SAD v Prešove, Košiciach, Humennom, Michalovciach, Žiline a Zvolene. Ďalšie dopravné spoločnosti pravdepodobne pribudnú v nasledujúcom období. Súčasná technická obmedzenosť kariet a systému však umožní každému študentovi naraz používať na jeden preukaz len služby jedného podniku SAD a k tomu jedného podniku v oblasti mestskej hromadnej dopravy v Prešove, alebo v Košiciach. Ktorý z uvedených podnikov to bude, je na študentovi a jeho dopravných potrebách. V každom prípade tak môže ušetriť, lebo ináč by bolo potrebné zakúpenie vlastných kariet dopravcov. V súčasnosti je táto funkcionality úplne zadarmo, ale od budúceho akademického roka sa predpokladá za jej používanie poplatok pre prevádzkovateľa systému EMBASE – spoločnosť EM CARD, a. s., Žilina. Ten sa bude vyberať na univerzite a mal by byť súhrnne za dobu životnosti karty menší, ako náklady na zakúpenie osobitnej karty u dopravcu (životnosť kariet je päť rokov). Opäť ide o doplnkovú funkcionality, ktorú študent nemusí používať.

Aké bankové funkcie ponúka preukaz?

Študent pri vypísaní žiadosti o vydanie preukazu sa sám rozhodne, či bude alebo nebude požadovať bankové funkcie. Všetky preukazy sú technicky pripravené na túto alternatívu, ale tá sa nemusí využívať a ani nijako neovplyvňuje cenu preukazu. V preukaze je integrovaná platobná

karta s pre-paid platobnou funkciou, ktorá nie je viazaná na bežný alebo vkladový účet vo VÚB. Platobnú kartu s pre-paid platobnou funkciou je možné použiť bez poplatkov na bezhotovostné transakcie u obchodníka a výber hotovosti z bankomatov VÚB, ale len po predchádzajúcej dotácii prevodom alebo vkladom hotovosti na účet. Typickým príkladom môže byť bezhotovostný vklad štipendia na takýto účet. O bližšie informácie v tejto oblasti sa kompletne postará VÚB distribúciou informačných materiálov pre záujemcov a ďalšími aktivitami. Napríklad v prípade bezhotovostnej platby univerzitnou kartou je už dohodnutá zľava s viacerými obchodnými partnermi v Prešove – 10-percentná zľava v dvoch reštauráciách Pizza La Cucaracha, päťpercentná zľava v niektorých predajniach športových potrieb a v predajni foto-kino a pod.

Podľa akých pravidiel sa bude riadiť celý systém používania preukazov?

V oblasti internej legislatívy je v súčasnosti už kompletne pripravený Prevádzkový poriadok Systému automatickej identifikácie osôb (SAIO) na PU, ktorý bude po schválení zverejnený aj na www stránkach PU. Tento poriadok podrobne stanovuje model riadenia, hlavné služby a základné prevádzkové pravidlá SAIO vrátane celej problematiky preukazov a nadväzujúcich technológií. Ide o jednotný a komplexný systém automatickej identifikácie osôb využívajúcich aj služby integrovaného informačného systému univerzity a konkrétne aplikácie – náhrada čitateľských preukazov UK PU, prístupové a parkovacie systémy, stravovací informačný systém (elektronické objednávanie, výber a platenie za stravu v ŠJ) atď.

Ako budú študenti a zamestnanci univerzity informovaní o aktivitách v tejto oblasti?

Pripravuje sa špecializovaná stránka www stránka k tejto problematike, kde budú okrem všetkých základných informácií zverejňované aj aktuálne v oblasti interných a externých možností využitia preukazov študentov. Ďalšou formou bude špecializované pracovisko univerzity (centrum pre preukazy), kde budú poskytované ďalšie konzultačné služby a riešené prípadné problémy s preukazmi.

Pripravil:

Ing. Vladimír Pisarský,
riaditeľ Centra výpočtovej
techniky PU

Zahraničné stáže študentov PU priniesli pozitívne výsledky

Realizácia mobilného projektu PU s názvom Zlepšenie pripravenosti univerzitných študentov na zvyšovanie konkurencie na európskom trhu práce prostredníctvom praktických stáží sa končí v marci 2005. Tento projekt prebiehal v rámci programu Leonardo da Vinci a s podporou európskeho spoločenstva od roku 2003. Jeho cieľom bolo umožniť študentom absolvovať odbornú prax v rôznych organizáciách Európskej únie, a tak si zlepšiť nielen odborné, ale i jazykové zručnosti.

Účastníkmi projektu boli študenti piateho ročníka odborov anglistika a amerikanistika a sociálna práca na FF PU.

Počas rokov 2003 - 2005 bol projekt rozdelený do dvoch fáz. V prvej fáze sa úspešne uskutočnilo päť stáží v Grécku, Španielsku a Holandsku. Druhá fáza projektu sa začala realizovať v septembri 2004 vo Veľkej Británii, Írsku a Rakúsku.

Dvaja študenti boli na praktickej stáži v Londýne. Prvý z nich, J. Koložváry, absolvoval stáž v Britskej knižnici na oddelení slovanských zbierok, kde pomáhal pri tvorbe objednávok českých, slovenských a ruských kníh, dopĺňaní databázy a katalogizácii kníh. Vo svojej záverečnej správe napísal: „Priятие do kolektívu bolo veľmi príjemné a kolegovia boli stále ochotní mi pomôcť. Mal som možnosť porovnať činnosť prešovskej regionálnej knižnice s veľkou britskou národnou knihovnícko-informačnou inštitúciou.“

Druhý študent, J. Haláček, bol v Jazykovom inštitúte. Okrem bežných administratívnych prác mal na starosti aj konzultácie s potenciálnymi klientmi, kontrolu výsledkov jazykových skúšok, prípravu certifikátov pre úspešných absolventov, prípravu informačného balíčka o skúškach,

ktoré ponúka inštitút na obnovu databázy.

Študentka K. Kudláčková sa zúčastnila na stáži v hoteli Dooly's v írskom mestečku Birr, kde mala možnosť pracovať na všetkých oddeleniach hotela od recepcie, cez finančné oddelenie, reštauráciu, kaviareň, bar až po kuchyňu. Zároveň pomáhala pri príprave a organizovaní rôznych spoločenských akcií (svadby, bankety). Katarína uviedla, že stáž jej pomohla zdokonaľiť sa v britskej angličtine a bližšie sa zoznámiť s írskou kultúrou. Okrem toho sa zvýšila jej sebadôvera, zlepšila schopnosť komunikovať s ľuďmi a samostatne riešiť problémy.

M. Smekalová, študentka odboru sociálna práca, bola v neziskovej organizácii ABZ Wien v Rakúsku. Táto viedenská inštitúcia pôsobí v oblasti zamestnávania žien - realizuje grantové projekty, pripravuje rekvalifikačné kurzy pre rôzne skupiny žien (napr. ženy po materskej dovolenke, imigrantky, nízko kvalifikované ženy, ženy vo veku nad 50 rokov), poskytuje pre nich poradenstvo, vzdeláva zamestnávateľov v otázkach týkajúcich sa rovnosti príležitostí, presadzovania žien do ne tradičných povolanií apod. Súčasťou firmy je aj agentúra, ktorá vedie

Študent 5. ročníka FF PU, Jozef Haláček, s kolegami z Institute of Linguists Educational Trust v Londýne (Veľká Británia).

databázu potenciálnych zamestnancov. Prvé dni bola stážistka na recepcii, poskytovala informácie o organizácii, kurzoch a robila ďalšie administratívne práce. Neskôr pracovala na personálnom oddelení a pomáhala pri príprave projektov. Okrem toho sa venovala aj evidencii lektorov, vyhľadávaniu a rešeršovaniu informácií, tvorbe databáz, tvorbe manuálov a prekladom dokumentov zo slovenského jazyka do nemeckého.

Ak by sme mali odpovedať na otázku, či stáže naplnili zámer projektu - zlepšiť pripravenosť našich absolventov uplatniť sa na európskom trhu práce, odpovedali by sme celkom jednoznačne, že áno.

Stážisti, vykonávajúci nielen pomocné, ale najmä odborné práce, si

prehĺbili teoretické vedomosti, získali praktické zručnosti a profesijné kontakty. Získali skúsenosti s hľadaním si práce, prešli pohovormi, boli oboznámení so všeobecnými požiadavkami, ktoré kladú zamestnávateľi na uchádzačov o prácu. Pri práci si zlepšili aktívne ovládanie cudzieho jazyka a dostali nové podnety na zdokonaľovanie sa a osvojovanie iných cudzích jazykov. Certifikáty o hodnotení práce vo firmách budú môcť použiť ako referencie pri uchádzaní sa o zamestnanie. K tomu treba pripočítať ďalšie - zvýšila sa ich sebadôvera, získali skúsenosti s cestovaním a spoznali kultúru navštívenej krajiny.

Mgr. Zdenka Medoňová,
oddelenie zahraničných vzťahov,
Rektorát PU

Anketa o názoroch poslucháčov PU má jasný výsledok: SpoplatneNIE!!!

Od posledného štrajku proti spoplatneniu vysokoškolského štúdia už študentské rohlíky stvrdli a hlavy schladli. Energetický minister školstva SR Martin Fronc však bez problémov chytil tretí dych a opäť je tu s riešením, ako zabrániť nespravodlivosti, aká sa deje daňovým poplatníkom, ktorí neštudujú na vysokých školách, ale predsa sami a dobrovoľne financujú štúdium aj nám, študentom PU, z čoho vraj úplne nič nemajú. Spoplatnenie štúdia podľa pána ministra učiní zadosť spravodlivosti a ešte aj umožní študovať tým, ktorí doteraz pre nedostatok financií do vysokoškolských posluchárň nastúpili nemohli... Ak sa potvrdí pravidlo „do tretice všetko najlepšie“, v blízkej budúcnosti začneme mnohí študovať na úver, čo nám majú vynahradiť sociálne a prospechové štípendiá a v tej vzdialenejšej budúcnosti sa možno zmení aj kvalita vzdelania, ktoré vysoké školy na Slovensku ponúkajú. Anketa, ktorú sme pred pár dňami urobili medzi študentmi PU potvrdila, že negatívne postoje k spoplatneniu zatiaľ stále pretrvávajú.

Nasledujú:

Ste za alebo proti spoplatneniu vysokoškolského štúdia? Ako budete riešiť situáciu, ktorá nastane, ak bude spoplatnenie schválené?

Vaše odpovede:

Richard, prekladateľstvo/tlmočníctvo: - So spoplatnením nesúhlasím. Budem sa musieť obrátiť na rodičov. Pôžičku si určite nevezmem, lebo nechcem, aby sa mi stalo, že v nejakom treťom alebo štvrtom ročníku zo školy vyletím a potom bu-

dem musieť ešte aj vracat pôžičky. Zostanem tak bez školy aj bez peňazí. Spoplatnenie podľa môjho názoru neprinesie sľubované zlepšenie kvality výučby, aspoň nie pre našu generáciu.

Stano, psychológia/dejepis: - Som proti. Ak schvália spoplatnenie, moje ďalšie štúdium závisí od rodičov. O pôžičku som sa zatiaľ nezaújal.

Alena, filozofia: - Nesúhlasím. Na mnohých študentov to bude mať veľmi zlý dopad. Ja sa zatiaľ snažím

vyštudovať s minimálnou pomocou rodičov, ale už teraz je to náročné. Ak by som mala platiť najvyššie školné 26-tisíc korún, to by som určite neutiahla.

Peter, angličtina/geografia: - Keby som videl v spoplatnení zmysel alebo výhodu, prijal by som ho. Zatiaľ ma nepresvedčili. Sám nie som zárobkovo činný, ale myslím, že rodičia by ma dokázali financovať.

Čubomira, tlmočníctvo/prekladateľstvo: - Som proti spoplatneniu školstva. Zatiaľ ma financujú rodičia. Možno im to niekedy vrátim, možno si aj pójdem zarobiť. Pôžička u mňa neprichádza do úvahy.

Martin, manažment verejnej správy: - Ak by to malo priniesť vyššiu kvalitu, tak som za spoplatnenie, ale neverím tomu, že to bude tak skoro. Pôžičky sa mi síce páčia, ale predstava, že skončím školu s dlhmi na krku, nie je vôbec príjemná.

Kristína, politológia: - Nesúhlasím so spoplatnením. Doštudovať budem môcť len ak si vezmem pôžičku. Rodičia mi školu nebudú

schopní financovať.

Marek, angličtina/geografia: - Škola je už aj tak dosť drahá. Som jednoznačne proti. Ak sa za štúdium bude platiť, chystám sa zarobiť si vonku, takže na školné budem mať vlastné peniaze.

Gabriela, manažment verejnej správy: - Prirodzene, nikto nechce za štúdium platiť, ale podľa mňa to raz musí prísť. V ostatných vyspelých štátoch je to predsa samozrejmosť. Pokiaľ bude výhodný systém pôžičiek pre študentov bez vysokých úrokov, malo by sa to dať zvládnuť. Ja si zrejme nebudem môcť dovoliť platiť školné z vlastného vrecka, takže to budem musieť riešiť práve pôžičkami. Dúfam, že spoplatnenie prinesie aj pozitívne zmeny v kvalite výučby.

Peter, telesná výchova/anglický jazyk: - Veľmi nie som za spoplatnenie, ale ak by ho schválili, myslím, že rodičia zarábajú dobre a dokázali by to utiahnuť.

Katarína Vavreková, študentka
masmediálnej komunikácie

Ocenenie Zlatá Fortuna v rukách doc. PhDr. Ľubice Babotovej, CSc.

Už jedenásť rokov udeľuje predsedníctvo medzinárodného akademického ratingu Zlatá Fortuna ocenenia ľuďom z 24 krajín sveta, keďže presne toľko členov má toto predsedníctvo. Nominantmi ocenenia Zlatá Fortuna sú predstavitelia známych zahraničných akademických a univerzitných pracovísk, teda vedci, umelci, obchodníci, vojaci, podnikatelia, ktorí dosiahli vynikajúce úspechy vo svojej profesii a svojimi pracovnými výsledkami presahujú hranice domovskej krajiny a prinášajú pokrok celému ľudstvu. O udelení ocenení Zlatá Fortuna rozhodujú prezidenti (predsedovia) akadémií vied zúčastnených krajín, t. j. krajín Európy, rozvinutých krajín Ázie a Japonska. Toto mimoriadne ocenenie (je ich niekoľko a ide o rôzne typy a stupne, sú to sošky, vyznamenania vo forme odznakov, radov, medailí či plakiety) bolo udelené aj pracovníčke našej univerzity – doc. PhDr. Ľubici Babotovej, CSc. – prodekanke pre zahraničné vzťahy na Filozofickej fakulte a pracovníčke Katedry ukrajinského jazyka a literatúry.

Snáď ani krajšie ocenenie k svojim šesťdesiatinám si nemohla dostať, a preto ako si túto skvelú správu prijala a kto ňu vlastne na toto ocenenie navrhol?

- O ocenení, teda o udelení Georgijskej medaily Česť. Slava. Trud, som sa dozvedela až z listu, ktorý mi predsedníctvom medzinárodného akademického ratingu poslalo. Pravdu povediac, ani neviem, kto ma navrhol na toto ocenenie, ale myslím si, že iniciatíva vyšla z Veľvyslanectva Ukrajiny na Slovensku, avšak nepátrala som po tom.

Čo ti v tej chvíli preletelo myslou?

- Bolo to nečakané. Úprimne priznávam, že prvá otázka, ktorú som si v duchu položila, bola: Ja? Žena? Poznáť totiž mnohých mužov, ktorí by sa kvôli niečomu takému išli aj „potrhať“, ale aj takých, ktorých by som na také niečo tipovala ja sama určite viac, ako seba.

Ako si to vnímal? Čo to pre teba znamenalo v danej chvíli a čo teraz, predsa len s istým časovým odstupom?

- Som veľmi rada, že si moju prácu vôbec niekto všimol. V oblasti ukrajistiky pracujem od roku 1977 a prešla som všeličím, dobrým aj menej dobrým. Pracovala som najskôr vo vedeckovýskumnom oddelení pri Katedre ukrajinského jazyka a literatúry FF UPJŠ ako samostatná odborná pracovníčka. Až po revolúcii v roku 1991-92 som sa dostala do Kanady, kde som pracovala v spoločnosti, ktorá sa zaoberala skúmaním národov a národností, žijúcich v Kanade, čiže, jednoducho povedané, multikulturalitou, ktorá je u nás ešte len „v plienkach“. Najprv som tam pôsobila ako štipendistka päť mesiacov, neskôr mi pobyt predĺžili ešte o dva mesiace. To bola moja šanca zostať tam vlastne celý rok, pretože zákon to na základe môjho predchádzajúceho pobytu a neskoršieho predĺženia povoľoval.

Čomu si sa v Kanade ako štipendistka venovala konkrétne?

- Bola som zaradená do výskumu ukrajistiky so špecializáciou na karpatictvo. Súčasťou mojej práce bolo prednášať na Univerzite v To-

ronte, keďže spoločnosť, v ktorej som pôvodne pôsobila, bola s touto univerzitou v istom vzťahu vzájomnej spolupráce. Univerzita mala v tom čase 87 000 študentov a všetky prednášky sa realizovali po anglicky. Po jednej z mojich prednášok ma oslovil pracovník tamojšej katedry, tuším slavistiky, s návrhom, či by som namiesto neho nechcela prednášať na univerzite, pretože on odchádza na dva roky preč, kdesi do zahraničia.

Čomu vďačíš za to, že si ňu všimol? Čo ho na tvojich prednáškach, podľa teba, zaujalo?

- Nevie, čo konkrétne. Vlastne

dostala priamo od neho pozvanie na jednu väčšiu „party“, kde ma zoznámil so svojimi spolupracovníkmi. Na tomto stretnutí som teda so všetkými neformálne konverzovala o všeličom. Až neskôr som sa od pána Struka dozvedela - po tom, ako som sa ho opýtala na termín konania konkurzu, že celé toto stretnutie bol môj konkurz a ja som na ňom uspela. Takže som začala viesť prednášky z ukrajinskej histórie a kultúry (po anglicky) a konverzačné semináre z ukrajinského jazyka pre začiatočníkov a stredne pokročilých.

Ako to bolo po návrate domov – späť do Prešova?

Nečakané, o to viac milšie

sme o tom nikdy nehovorili, ale viem, že ma tam vlastne nevidel po prvýkrát. Ešte predtým bol tento pán – profesor Struk – na našej fakulte na jednej konferencii, ktorú sme ako ukrajinské pracovisko organizovali (išlo o konferenciu venovanú otázke ukrajinskej menšiny žijúcej na Slovensku). Ja som sa vtedy aktívne podieľala na jej celkovej príprave, bola som akýmsi „dievčaťom pre všetko“ a navyše som aj v prípade potreby tlmočila. Myslím si, že si ma všimol práve preto, lebo sa ma opýtal, ako je možné, že rozprávam tak dobre po anglicky. Ja som mu odpovedala, že som tento jazyk popri ukrajinskom študovala a on s úžasom zareagoval: „Vy nie ste sekretárka?“ Nechcel uveriť tomu, že všetky organizačné záležitosti vykonávala samostatná odborná pracovníčka s vysokoškolským diplomom!

Takže si ponúknutú šancu prijala?

- Áno. Ale nebolo to ihneď. Profesor Struk mi povedal, že musím absolvovať výberové konanie na toto miesto, a tak som očakávala písomné pozvanie. Namiesto toho som však

- Čas plynul pomerne rýchlo. Mnohí starší kolegovia odchádzali do dôchodku a ja som začala prednášať po docentovi Fedorovi Kováčovi v roku 1995 ukrajinskú literatúru 19. storočia a viesť k tomu semináre. Stala som sa teda vedecko-pedagogickou pracovníčkou - odbornou asistentkou Katedry ukrajinského jazyka a literatúry FF. V roku 1994 som obhájila docentúru. Od roku 2002 do roku 2003 vrátane som pôsobila vo funkcii vedúcej katedry.

Áno, nato si pamätám, to som už pôsobila na katedre aj ja ako mladá odborná asistentka. Od roku 2004 si teda prodekankou pre zahraničné vzťahy na FF PU. Ale podme na začiatok. Viem, že ocenenie Zlatá Fortuna dostali také osobnosti Slovenska, ako sú Brigita Schmögnerová (za pôsobenie v Európskej ekonomickej komisii OSN), Ivan Bella (slovenský kozmonaut) a Miroslav Kolčár (asi prvý veliteľ pohraničnej stráže SR), ale aj také celebrity, ako sú Monserrat Caballe zo Španielska, Sophia Lorenová z Talianska, David Copperfield, Vanessa Mae, Robert

Plant (legendárny sólista skupiny Led Zeppelin). Je to veľký úspech byť na zozname spolu s takými osobnosťami?

- Musím podotknúť, že toto ocenenie som tohto roku nedostala zo Slovenska iba ja, hoci je pravda, že som na to hrdá, lebo mať podobné ocenenie ako tí, ktorých si spomenula, to nie je bežná záležitosť. So mnou si rovnakú medailu a diplom prevzali aj ďalší páni (a zase páni!), ktorých poznám osobne: doktor vied a riaditeľ Múzea ukrajinsko-rusínskej kultúry vo Svidníku Miroslav Sopoliga, Ivan Laba, predseda Ústrednej rady Zväzu Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky, inžinier Michal Čorný, predseda Slovensko-ukrajinskej spoločnosti, ďalej V. Hrycak - operný a koncertný spevák a ešte dvaja podnikatelia z Bratislavy, ktorých mená si, žiaľ, nepamätám. Ako vidíš, tohto roku boli zo Slovenska ocenení tí, ktorí sa pohybovali v oblasti ukrajinskej vedy, kultúry, ale aj obchodu a šírili ich dobré meno doma aj v zahraničí.

Milá Ľubka, budem hovoriť určite za všetkých kolegov z Katedry ukrajinského jazyka a literatúry, keď ti srdečne zablahoželám k tvojmu úspechu a zaželám ti aj k tvojim šesťdesiatinám radosť z práce, ktorú miluješ, uspokojenie, mnoho tvorivých síl a pekných výsledkov, zdravie, mladistvosť na tele i v duši, optimizmus, spoľahlivých a srdečných priateľov i známych!

Нехай волошками цвітуть яскраві ранки,
Нехай здійсняться тисячі бажань,
Щоб доля дарувала тільки щастя,
Ні грама бід, ні крапельки страждань!

Вітаємо з успіхом!

Za rozhovor poďakovala
Jarmila Kredátusová
(pozn. red. - príspevok napísaný
v decembri 2004)

Čaro slov a pestrosť jazykov

(k životnému jubileu profesorky Júlie Dudášovej - Kriššákovej)

Pri jubileách sa zväčša hovorí o plynúcom čase, kalendári a číslach. Tentokrát, pri životnom jubileu prof. PhDr. Júlie Dudášovej - Kriššákovej, CSc., vedúcej katedry slavistiky FF PU v Prešove, však mágiu čísel zatieňuje čaro a krása slov: slovanských, slovenských i goralských, a to v najrozličnejších tvaroch a súvislostiach.

Jubilantka sa narodila v čase, keď sa o slove vojna pomaly začínalo hovoriť už v minulom čase. Miestom narodenia bola rázovitá goralská dedina Ždiar, ktorá leží v rozprávkovom prostredí medzi Belianskymi Tatrami a Spišskou Magurou. Tatranské končiare, zurčiacie potoky, originálny jazyk, folklór a silná duchovná tradícia vytvorili nielen pevné emocionálne väzby k rodnému kraju, ale aj pretrvávajúci a stále sa prehlbujúci vedecký záujem o výskum tohto jazykovo i etnograficky jedinečného

priestoru na slovensko-poľskom pohraničí.

Po základnej škole v rodnej obci a gymnaziálnych štúdiách v Kežmarku je to štúdium na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove v odbore slovenský jazyk - ruský jazyk, kde sa už jasne kryštalizuje záujem o jazykovedu, najmä dialektológiu a to aj vďaka takým špičkovým vedcom a pedagógom, akými boli napríklad profesori Ľudovít Novák či Štefan Tóbiš. Goralské nárečia voňali domovom, ale skrývali aj tajomstvá, ktoré bolo treba odkrývať. Táto možnosť sa naskytla v roku 1969, keď po absolútoriu bola Júlia Dudášová - Kriššáková prijatá za asistentku na Katedru slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ v Prešove.

V tomto období sa začína profilovať aj jej širšie slavistické zameranie, čo dokazujú aj študijné pobyty na zahraničných univerzitách: Praha (1970), Užhorod (1972), Moskva (1974), ale aj účasť na početných letných školách. Postupne sa rodia aj prvé výsledky vedecko-výskumnej práce: články, recenzie, štúdie, rigorózna práca: Živé mená v goralskej

oblasti na Spiši (1974) a neskôr prvá vedecká syntéza, kandidátska práca Goralské nárečia (1983), pričom titul kandidáta filologických vied obhájila J. Dudášová - Kriššáková v Kabinete cudzích jazykov ČSAV v Prahe. Už v tomto období však aktívne a dlhodobo spolupracuje s Jazykovedným ústavom E. Štúra SAV v Bratislave a pôsobí aj ako riešiteľka viacerých vedeckých projektov. Napríklad od roku 1975 bola vyše dve desaťročia členkou renomovaného tímu slavistov, ktorí pripravovali unikátny medzinárodný lingvistický atlas Atlas dialectologique des Carpathes (Celokarpatský dialektologický atlas).

Dôležitým medzníkom v profesionálnej dráhe J. Dudášovej - Kriššákovej bol rok 1993, keď v prestížnom vydavateľstve Veda vyšla monografia s názvom Goralské nárečia (Odras slovensko-poľských jazykových kontaktov na fonologickej rovine). Ide o prvý systematický a ucelený pohľad na goralské nárečia v slovenskej dialektológii, čo ocenili aj odborníci na XI. medzinárodnom zjazde slavistov v Bratislave. Za túto publikáciu bola autorka odmenená aj Prémiou za knižnú tvorbu za rok 1993 od Slovenského literárneho fondu.

V tom istom roku vyhrala aj kon-

kurz na miesto vedúcej novovzniknutej Katedry slavistiky pri FF PU, kde začala od základov budovať katedru a garantovať nielen profiláciu a chod študijného odboru slavistiky a kľúčové prednášky a semináre, ale aj vedecko-organizačnú bázu medzinárodných kontaktov a vedeckých konferencií. Najmä jej zásluhou sa katedra veľmi rýchlo vyprofilovala.

Dlhoročná vedecká činnosť podmienila aj charakter a profiláciu pedagogickej činnosti J. Dudášovej - Kriššákovej, ktorá zahŕňa niekoľko problémových okruhov: základy slavistiky a staroslovienčina, čeština, vývin slovenského jazyka, dialektológia, vývin slovanských jazykov, slovensko-poľské a slovensko-ukrajinské jazykové kontakty. Tieto i ďalšie filologické i kultúrno-historické roviny sa syntetizujú v zatiaľ ostatnej knižnej publikácii Kapitoly zo slavistiky, za ktorú jej bol v roku 2001 priznaný profesorský titul.

Jubilantke prajeme veľa zdravia, pokoja a lásky v kruhu najbližších, ako aj stále nové impulzy a inšpirácie vo vedeckej a pedagogickej práci, aby číslo v kalendári ešte dlho zatieňovalo čaro slov a pestrosť jazykov.

Ad multos annos!

doc. PhDr. Peter Káša, CSc.,

v mene katedry slavistiky FF PU

Univerzitný profesor dr. Peter F. Barton sa dožíva významného jubilea

Popredný rakúsky historik cirkevných dejín univerzitný profesor dr. Peter Friedrich Barton sa 25. februára dožíva 70-tich rokov. Narodil sa v roku 1935 vo Viedni, ktorej zostal verný celý život, odhladiť od štúdia evanjelickej teológie, dejín a filozofie (okrem Viedne) na univerzitách v Göttingene, v Bossey a Heidelbergu a štvorročného pôsobenia (1958 - 1962) na univerzite v Münsteri v Nemecku.

Jeho habilitačná práca *Ignatius Aurelius Fessler v Rakúsku* (1965) bola jasným signálom, že zostáva na pôde cirkevných dejín. To potvrdila neskôr aj jeho ďalšia vedecká spisba a rovnako aj jeho organizátorská a zostavovateľská práca. Profesor dr. Karl Schwarz, analyzujúci jeho vedeckú tvorbu, uviedol 24 samostatných diel, 33 zborníkov, 127 štúdií, 17 lexikónových hesiel a 16 menších odborných príspevkov, všetko z oblasti cirkevných dejín.

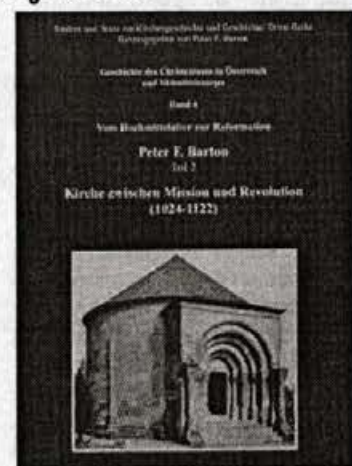
Profesor Barton zastával viaceré posty. V roku 1972 sa stal mimoriadnym profesorom Viedenskej univerzity, a to v čase, keď už rok pôsobil vo funkcii prezidenta *Spoločnosti pre dejiny protestantizmu v Rakúsku* (*Gesellschaft für die Geschichte des Protestantismus in Österreich*). V roku 1992 mu Univerzita Károla Gáspara v Budapešti udelila čestný doktorát a v roku 1993 mu rakúsky prezident udelil titul riadneho univerzitného profesora.

Jeho meno je však nerozlučne spo-

jené s Ústavom pre protestantské cirkevné dejiny vo Viedni (*Institut für protestantische Kirchengeschichte*), ktorý začal vydávať vedecké zborníky pod názvom *Studien und Texte zur Kirchengeschichte und Geschichte*. Všetky sa spájajú s jeho menom, a to či už v pozícii autora, zostavovateľa alebo garanta. Dominovala stredná Európa a v jej rámci aj Slovensko a cirkevné dejiny, ktoré s ním súviseli. Po roku 1989, keď Rakúsko v podstate ako prvé otvorilo hranice pre susedné Československo, vytvorila sa možnosť aj pre slovenských historikov prezentovať svoje výskumy v renomovanej edícii, vedenej profesorom Bartonom. Treba povedať, že hlavný garant spomenutej edície privítal možnosť prezentovať cirkevné dejiny Slovenska v jeho edícii. Ak sa čitatelia do roku 1996 v mnohých zborníkoch či monografických prácach Bartonovej edície stretli v príspevkoch aj so Slovenskom v kontexte rôznych udalostí, tak

v roku 1996 sa im dostal do rúk zborník, ktorý bol celý venovaný len Slovensku. Z iniciatívy profesora dr. Karla Schwarza, podporeného našim jubilantom, vznikol medzinárodný kolektív, v ktorom síce dominovali slovenskí historici, a tu zvlášť prešovskí, ale miesto tu našli aj autori z Rakúska a Švajčiarska. Zborník v Bartonovej edícii, v jej druhom rade, dostal poradové číslo 14 a názov *Die Reformation und ihre Wirkungsgeschichte in der Slowakei* (Viedeň 1996).

V máji 1998 boli na kolonáde vnútorného nádvorja Viedenskej univerzity odhalené reliéfy dvoch popredných slovenských osobností - Jána Kollára a Karola Kuzmányho. Stará a známa Viedenská univerzita dala súhlas, aby boli na jej nádvorí, ktoré sa za desaťročia premenilo na galériu slávnych osobností pôsobiacich na Viedenskej univerzite, odhalené reliéfné portréty dvoch slovenských učencov. To inšpirovalo k uskutočneniu vedeckého seminára o Kollárovi a Kuzmányovi a rakúsko-slovenských vzťahoch v minulosti. Výsledky tohto vedeckého podujatia pripravené v písomnej podobe by mal vedeckej komunite v Rakúsku a Európe vôbec predstaviť zborník,

pre ktorý ponúkol miesto v uznávanej edícii práve profesor Barton. Vo vzťahu k dejinám Slovenska, a to nielen cirkevným dejinám, je to už ďalšie veľké gesto uznávaného odborníka na cirkevné dejiny. Prezradím, že na Slovensku uzreli svetlo sveta posledné tri zväzky práce profesora Bartonu: *Vom Hochmittelalter zur Reformation. Teil 1. Kirche zwischen Neuaufbau und Mission (911 - 1024)*; *Vom Hochmittelalter zur Reformation. Teil 2. Kirche zwischen Mission und Revolution*

(dokončenie na s. 11)

Bieloruské voľby „za účasti“ zástupcu Katedry politológie FF PU

V Bielorusku sa 17. októbra 2004 konali parlamentné voľby a referendum o ústavnom dodatku, ktorý mal zrušiť obmedzenie, aby prezident mohol svoj úrad zastávať iba počas dvoch funkčných období. Vo voľbách sa do parlamentu nedostal ani jeden opozičný kandidát a v referende sa takmer 80 percent voličov vyslovilo za navrhovanú zmenu ústavy. Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, ktorá priebeh volebného procesu podrobne sledovala, upozornila v tejto súvislosti na markantné porušovanie základných princípov demokratických a slobodných volieb.

Jedným z piatich slovenských zástupcov v monitorovacej misii OBSE bol aj PhDr. Tomáš Koziač, M. A., PhD. z Katedry politológie FF PU. Podobnej akcie sa v rámci aktivít tejto renomovanej medzinárodnej organizácie zúčastnil už po štvrtýkrát. Tie predchádzajúce sa týkali Bosny a Hercegoviny (1998 a 2000) a Kosova (2001) a v porovnaní s tou poslednou boli úplne iné. Na Balkáne bola zlá najmä bezpečnostná situácia. Nedávno skončená vojna tam zanechala množstvo bolestných následkov. Vypálené dediny, mínové polia, utečenecké tábory, či stretnutia s ľuďmi, ktorí sami bojovali, resp. ktorí prežili novodobé koncentračné tábory boli nepríjemnou, no nepochybne neoceniteľnou skúsenosťou.

Bielorusko je na prvý pohľad normálnym európskym štátom. O jeho politickom systéme sa to už však úplne tvrdiť nedá. Na čele štátu stojí autoritatívny Alexander G. Lukašenko, ktorý od svojho víťazstva v prezidentských voľbách v roku 1994 v Bielorusku systematicky buduje politický režim s totalitnými črtami. Októbrové voľby a referendum mali byť len ďalším stupňom k upevneniu

jeho moci. Preto potreboval, aby dopadli podľa jeho predstáv a to bez ohľadu na použité metódy, mienku vlastných občanov alebo medzinárodného spoločenstva.

Z pohľadu zahraničného pozorovateľa išlo o výborne zorganizované predstavenie, kde nebolo nič ponechané na náhodu. Samotný priebeh volieb a referenda iba naznačoval demokratické princípy, ktoré sú inde v Európe obvyklým štandardom. Bežnou súčasťou bieloruskej predvolebnej reality boli zákazy mítingov, záhadné vykrádanie straníckych centrál, domové prehliadky, či zadržiavanie opozičných aktivistov. Volebné komisie boli vo veľkej väčšine zložené len zo štátnou mocou preverených zástupcov tzv. pracovných kolektívov. Domáci pozorovatelia z opozičných politických strán, pokiaľ neboli priamo vykázaní z volebných miestností, mali často veľmi obmedzený prístup k akýmkoľvek informáciám týkajúcich sa volieb. Vo volebných miestnostiach boli bežne prítomné materiály propagujúce Lukašenkova pozitívny výsledok jeho referenda. Počas volieb boli zdokumentované prípady, keď voliči dostali dopredu označe-

né hlasovacie lístky, resp. keď boli vysokoškooláci pod rôznymi hrozbami nútení zúčastniť sa referenda. Samotné sčítanie hlasov prebehlo neobyčajne rýchlo a jeho spôsob bol netransparentný.

Hoci pozorovatelia z OBSE svoju činnosť (až na účasť pri počítaní hlasov) vykonávali bez väčších vonkajších obmedzení, ich počínanie bolo veľmi dôsledne sledované všadeprítomnou tajnou políciou. To často znemožnilo akúkoľvek komunikáciu s členmi volebných komisií, ktorí neskrývali obavy hovoriť so zástupcami OBSE o všetkom, čo sa týkalo práve prebiehajúcich volieb. Úctu si zaslúžili najmä tí predstavitelia a sympatizanti opozície, ktorí hneď po vyhlásení volebných výsledkov išli aj napriek očakávanému (a realizovanému) tvrdému zásahu polície protestovať pred prezidentským palác proti zmäpulaným voľbám.

Účasť v monitorovacej misii OBSE v Bielorusku bola užitočnou odbornou i ľudskou skúsenosťou.

Autor článku na snímke pri soche F. Dzeržinského pred centrárou KGB v centre Minska.

V tomto prípade sa týkala najmä pôsobenia v prostredí vytvárajúceho sa totalitného režimu, kedy nebolo často jednoduché vysporiadať sa s mnohými prejavmi arogancie štátnej moci. Ako taká však táto skúsenosť priniesla mnohé cenné a bezprostredné informácie, ktoré sú prístupné nielen pre študentov katedry politológie.

Tomáš Koziač

Univerzitný profesor dr. Peter F. Barton ...

(dokončenie zo s. 10)

(1024 - 1122) a tretia časť nazvaná *Vom Hochmittelalter zur Reformation. Teil 3 - 4. Kirche zwischen Revolution und waldensischer Protoreformation 1. 3. Ist ein Kompromiss noch möglich?*, ktoré oslovili všetkých, čo sa zaujímajú o vývoj pomerov v cirkvi od 10. storočia až po reformáciu. Profesor Barton s jeho vlastným zmyslom pre detail ponúka prehľad základných medzníkov a udalostí, ktoré sa spájali s cirkvou a jej vývinom v stredoeurópskom priestore.

Významné životné jubileum profesora Bartonu, nás podnecuje zamyslieť sa nad ním odvodenou prácou, prekračujúcou hranice jednej krajiny, a inšpiruje k výskumu cirkevných dejín, ktorým na Slovensku ešte veľa dlžíme. Za tieto podnety patrí profesorovi Bartonovi úprimné poďakovanie a k nemu pripojené želanie zdravia, šťastia, spokojnosti ako aj neutíchajúceho vedeckého entuziazmu.

Peter Švorc

Šťastie je zložené z malých radostí

Radost', smiech a neobvyklá diskotéka zneli v piatok 10. decembra 2004 na detskom oddelení prešovskej nemocnice. Študenti PU, prevažne prváci dennej formy ošetrovateľstva sa postarali, aby detky v nemocnici mali zážitok takpovediac na celý život. Ved' prečo aj nie?! Okrem nevedného programu, sladkých cukríčkov a drobných darčiekov zavítal 11. decembra do miestnej nemocnice aj detský kráľ Majster N spolu s kúzelníkom Lacom. Ale ako to vlastne všetko bolo?

Myšlienka spraviť Štedré Vianoce deťom sa zrodila niekedy v polovici novembra s jediným cieľom, urobiť pre detské oddelenie výnimočný program a zároveň vyčarovať úsmevy a príjemnú atmosféru počas Vianoc v nemocnici, na mieste, kde to asi najviac potrebujú. Už od začiatku bolo zrejme, že to študenti nebudú mať ľahké, stanovili si totiž náročné kritériá, medzi ktoré patrila aj verejná peňažná zbierka, vybavovanie sponzorských darov, či zohnanie Majstra N a kúzelníka Laca. Nevzdávať sa a ísť si za svojím cieľom. Možno aj týmto mottom sa budúci vysokoškolsky vzdelaní zdravotníci riadili a nedali sa odradiť ani napriek poznámkam, že je na celú akciu po-

merne málo času. V priebehu niekoľkých týždňov sa pre detské oddelenie zohnali prvé sponzorské dary. Získali sa nádherné rozprávkové knižky od Polygrafu Print v Prešove, svoju zásluhu majú aj tlačiarne Kušnir a VUB banka, za čo sú im študenti veľmi vďační.

Po tak náročnom kroku nasledovala verejná peňažná zbierka. Podľa slov študentov nebola tiež najľahšia, preto mali so sebou vždy aj svojho vianočného soba J, ktorého s radosťou stvárňoval stále veselý Americký kokeršpaniel Kevin. Vybierala sa nie síce vysoká, ale o to krajšia suma, za ktorú sa mohli deťom kúpiť hračky, sladkosti a zdravé ovocie.

V piatok 10. decembra sa v nemocnici odovzdali sponzorské dary a pre deti boli pripravené tvorivé dielne, sprevádzané veselými pesničkami. Život je scenárista a nikto nemohol vedieť, že sa celý piatkový program zvrhne na menšiu diskotéku, ktorú si deti vymysleli. V priestoroch nemocničnej jedálne sa aspoň na chvíľku zabudlo na liečebný režim a v plnej parádě sa predviedlo aj jedno hospitalizované rómske dievčatko, keď sa zväťalo v rytmе latinskoamerických skladieb. Bodku za pripravovaným programom dal o deň neskôr Majster N a kúzelník Laco, ktorí práve 10. decembra v mestskej hale v Prešove moderovali Rozprávku Vianoc. Deti v nemocnici boli šťastné, že si Majster N a kúzelník Laco našli čas a prišli predviesť niektoré zo svojich tajných kúzli, vtipov a trikov.

Lucia Rybáriková,
študentka FZ PU

Postavenie PU v Prešove vo výskumnom

(Porovnanie verejných vysokých škôl v riešení výskumných projektov v roku 2003)

V januári 2005 Ministerstvo školstva SR predložilo vláde SR materiál s názvom *Správa o stave vysokého školstva za rok 2003*. Považujem túto správu za mimoriadne zaujímavú a dôležitú. Poskytuje obraz o aktivitách a dosiahnutých výsledkoch vysokých škôl (VŠ) na Slovensku. Tým umožňuje porovnanie slovenských verejných VŠ v dôležitých kritériách a poskytuje základ pre evaluáciu VŠ.

Tento príspevok vychádza z uvedenej správy, zameriavam sa v ňom na údaje o výskumnej činnosti, ktoré Správa o stave vysokého školstva obsahuje.

Výskum je pre VŠ nepostrádateľný. Univerzity sú jedinečné v tom, že poznanie nielen odovzdávajú, ale aj tvoria. Spolu so vzdelávaním študentov a študentiek je uskutočňovanie výskumu (najmä základného výskumu) dôvodom, prečo univerzity existujú. Univerzity ako jediné vzdelávacie inštitúcie umožňujú získavať poznanie cez samostatné tvorivé skúmanie, bádanie, objavovanie, slobodnú a voľnú hru s myšlienkami - v tom spočíva ich jedinečnosť a odlišnosť v porovnaní s inými ustanovizňami.

Výskum a vývoj na Slovensku vykonávajú aj iné inštitúcie - SAV a rezortné vedecko-výskumné základne. Tieto však nespájajú výskum a vývoj so vzdelávaním ľudí prevažne mladého veku. Preto bol stanovený ako dôležitý cieľ rozvoja vedy na Slovensku podstatné zvýšenie úlohy VŠ vo výskume a vývoji. VŠ by sa mali stať, tak ako je to vo viacerých rozvinutých krajinách, základom výskumného potenciálu Slovenska.

Dôležitosť výskumnej činnosti na VŠ je daná aj "prakticky" - začína sa "vyplácať". Podľa metodiky rozpisu finančných prostriedkov štátneho rozpočtu verejným VŠ Ministerstvo školstva SR čoraz viac prihliada nielen na výkon VŠ vo vzdelávaní, ale aj na tzv. výskumný výkon VŠ. Pri prideľovaní prostriedkov vyčlenených na mzdy sa vychádza z toho, že výskumná činnosť je zo zákona povinnou súčasťou práce učiteľov VŠ. Preto ako výkonné parametre výskumu MŠ SR v roku 2005 používa objem finančných prostriedkov získaných na domáce a zahraničné výskumné granty, počet interných doktorandov po dizertačnej skúške, počet absolventov doktorandského štúdia a výkon VŠ v publikačnej činnosti.

Údaje o výskumnej činnosti verejných VŠ obsiahnuté v Správe o stave vysokého školstva za rok 2003 umožňujú navzájom porovnať verejné VŠ vo výsledkoch výskumnej činnosti, konkrétne:

- v zapojení sa do riešenia výskumných projektov VEGA - počet projektov a objem poskytnutých finančných prostriedkov v roku 2003;

- v zapojení sa do riešenia vý-

skumných projektov KEGA - počet projektov a objem poskytnutých finančných prostriedkov v roku 2003;

- v zapojení sa do riešenia výskumných projektov aplikovaného výskumu (AV) - počet projektov a objem poskytnutých finančných prostriedkov v roku 2003;

- v zapojení sa do riešenia výskumných projektov v rámci medzinárodnej vedeckej a vedecko-technickej spolupráce (MVTs) v roku 2003.

Uvedené výskumné aktivity finančne pokrýva Ministerstvo školstva SR z programu Vysokoškolské vzdelávanie a veda (v roku 2003 objemom 638 652 tisíc Sk). Údaje z materiálu Správa o stave vysokého školstva za rok 2003, uvedené v podobe absolútnych čísel, sme doplnili údajmi, prepočítanými na počet učiteľov na jednotlivých VŠ, ktoré umožňuje korektné porovnanie úspešnosti VŠ podľa počtu učiteľov - tvorivých pracovníkov školy. Tieto údaje nám poskytujú obraz o postavení PU vo výskumnom priestore slovenských verejných VŠ.

Zapojenie sa do riešenia výskumných projektov, ktoré financuje Ministerstvo školstva SR prezentujeme v tabuľke 1 a 2.

Okrem výskumných aktivít podporovaných Ministerstvom školstva SR mohli verejné VŠ získať štátnu finančnú podporu uchádzaním sa a riešením výskumných projektov

(o tieto výskumné projekty sa uchádzajú nielen VŠ, ale aj iné sektory výskumu a vývoja) v rámci štátnych programov (a štátnych objednávok) a v rámci projektov podporovaných Agentúrou na podporu vedy a techniky. O podporu výskumu prostredníctvom súťaže sa môžu vysoké školy a iné slovenské inštitúcie výskumu a vývoja ďalej uchádzať aj v 6. rámcovom programe (RP) Európskej únie riešením výskumných projektov EÚ.

Na riešení projektov v rámci štátnych programov v roku 2003 sa podieľalo 14 verejných VŠ. Medzi nimi PU v Prešove nebola, o riešenie štátnych programov sa ako VŠ neuchádzala. Učiteľia a učiteľky FHPV a FF

Tab. 1 Prehľad o úspešnosti jednotlivých verejných vysokých škôl v zapojení sa do riešenia projektov VEGA a KEGA v roku 2003

Vysoká škola	Celkový počet podpor. projektov	Počet projektov VEGA na učiteľa	Poradie VŠ - počet proj.	Celkový objem fin. podpory na projekty VEGA (v tis. Sk)	Finančná podpora na učiteľa (v tis. Sk)	Poradie VŠ - finančná podpora	Celkový počet podporov. KEGA projektov v r. 2003	Počet projektov KEGA na učiteľa	Poradie VŠ - počet proj.	Celkový objem fin. podpory na projekty KEGA (v tis. Sk)	Finančná podpora na učiteľa (v tis. Sk)	Poradie VŠ - finančná podpora
UK Bratislava	342	0,143	7	30 951	13,0	7	36	0,015		3 892	1,6	13
UPJŠ Košice	77	0,158	6	8 116	16,7	6	5	0,01		974	2	11
PU Prešov	54	0,113	9	1 940	4,0	11	11	0,023	7	661	1,4	14-15
UCM Trnava	4	0,017		347	1,5		5	0,022	8	435	1,9	12
UVL Košice	65	0,428	1	7 807	51,4	1	4	0,026	6	380	2,5	7-8
UKF Nitra	37	0,085	10	1 846	4,3	10	17	0,039	2-3	1 333	3,1	5
UMB B. Bystrica	25	0,038		1 083	1,6		5	0,008		492	0,7	
TVU Trnava	19	0,056		690	2,0		4	0,012		464	1,4	14-15
STU Bratislava	242	0,178	4	34 882	25,7	3	25	0,018		3 396	2,5	7-8
TU Košice	154	0,188	3	15 659	19,1	5	16	0,02		1 991	2,4	9
ŽU Žilina	80	0,121	8	4 795	7,2	8	14	0,021	9-10	1 527	2,3	10
TUAD Trenčín	14	0,07		989	5,0	9	4	0,02		965	4,9	3
EU Bratislava	39	0,063		1 721	2,8		4	0,006		209	0,3	
SPU Nitra	75	0,163	5	9 174	20,0	4	18	0,039	2-3	1 758	3,8	4
TU Zvolen	67	0,233	2	9 515	33,0	2	6	0,021	9-10	522	1,8	
VŠMU Bratislava	1	-		90	0,6		2	0,014		106	0,7	
VŠVU Bratislava	2	0,02		32	0,3		10	0,102	1	967	9,9	1
AU B. Bystrica	1	-		123	1,3		3	0,031	4	505	5,2	2
KU Ružomberok	1	-		19	0,1		4	0,028	5	403	2,8	6
Spolu	1299	0,129		129 779	12,9		193	0,019		20 980	2,1	

priestore slovenských vysokých škôl

PU sú do riešenia štátnych programov zapojení ako spolupracovníci iných výskumných inštitúcií. Boli individuálne požiadaní o spoluprácu zo štyroch výskumných ústavov (dvoch rezortných a dvoch SAV); v rámci tejto spolupráce poskytujú inštitúcia, ktorá získala projekt, PU istý objem finančných prostriedkov.

V rokoch 2002 - 2006 sa PU podieľa na riešení jedného výskumného projektu v rámci štátnej objednávky Zvyšovanie úrovne socializácie rómskej komunity prostredníctvom systémov vzdelávania sociálnych a misijných pracovníkov a asistentov učiteľa, riešený na PF, zodpovedný riešiteľ doc. PhDr. Milan Portik, PhD.

V schválených projektoch 6. RP EÚ sa sektor VŠ v roku 2003 so 49 schválenými projektmi stal najúspešnejším podľa počtu účasti v porovnaní s ostatnými sektormi výskumu a vývoja v roku 2003. PU sa do riešenia projektov 6. RP EÚ nezapojila, presnejšie v pokusoch o zapojenie sa prostredníctvom spolupráce s inými výskumnými inštitúciami neuspela.

Celkovo z porovnania 19 verejných VŠ vyplýva:

- v zapojení sa do riešenia výskumných projektov VEGA je PU na 9. mieste v počte projektov a na 11. mieste v objeme poskytnutých finančných prostriedkov v roku 2003;

- v zapojení sa do riešenia výskumných projektov KEGA je PU na 11. mieste v počte projektov a na

14. až 15. mieste v objeme poskytnutých finančných prostriedkov v roku 2003;

- PU rieši jeden výskumný projekt AV, čím sa ocitá na 8. až 9. mieste v počte projektov, a na 9. mieste v objeme finančnej podpory;

- PU nerieši žiadny výskumný projekt v rámci MVTS;

- PU nerieši žiadny výskumný projekt v rámci štátnych programov;

- PU nerieši žiadny výskumný projekt v rámci projektov podporovaných Agentúrou na podporu vedy a techniky.

- PU rieši jeden výskumný projekt v rámci štátnych objednávok.

Uvedené údaje poskytujú základ pre budúce hodnotenie a začleňovanie VŠ už v avizovaných systémoch hodnotenia kvality VŠ pripravovaných Slovenskou rektorskou komisiou a súkromnou agentúrou ARRA (Akademická ratingová a rankingová agentúra). Žiaľ, tieto údaje ukazujú, že PU sa zatiaľ nachádza skôr na okraji ako v strede národného výskumného priestoru.

Doteraz využitý výskumný potenciál PU v počte získaných projektov a finančnej podpory ilustruje tab. 3, ktorá uvádza aj stav v roku 2004.

O narastajúcej úspešnosti a schopnosti fakúlt učiť sa získavať finančné zdroje na výskum oboznámením sa s pravidlami, požiadavkami a postupmi "objednávateľa" nasvedčuje porovnanie počtu získaných výskum-

Tab. 3 Počet riešených výskumných projektov a získaných finančných prostriedkov PU v Prešove v rokoch 2003 a 2004

PU v Prešove	Rok 2003		Rok 2004	
	Počet výskumných projektov	Získaná finančná podpora (v tis. Sk)	Počet výskumných projektov	Získaná finančná podpora (v tis. Sk)
Projekty VEGA	54	1 940	64	4 223
Projekty KEGA	11	661	19	1 144
Projekty aplik. Výskumu MŠ SR	1	1 275	1	700
Projekty v rámci MVTS - MŠ SR	0	0	0	0
Projekty APVT	0	0	0	0
Projekty štát. programov	0	0	0	0
Projekty 6. RP EÚ	0	0	0	0

ných projektov VEGA a KEGA a nárast finančných prostriedkov získaných fakultami PU v agentúre VEGA a KEGA v roku 2003 a v roku 2004. Na tomto náraste sa podieľa viacero vplyvov - okrem nárastu počtu riešených projektov fakultami v roku 2004 aj lepšie zdôvodňovanie potrebných plánovaných výdavkov a viac finančných prostriedkov pridelených na projekty VEGA a KEGA Ministerstvom financií. Už spomenutá skutočnosť, že učiteľky a učители PU sú inými výskumnými inštitúciami žiadani ako spolupracovníčky a spolupracovníci v riešení výskumných projektov zreteľne napovedá, že naše rezervy sú aj v komunikovaní, zjednocovaní, organizovaní a koordinovaní vý-

skumných aktivít vo vnútri PU - medzi fakultami a vo vnútri fakúlt; v poskytovaní projektovo-manážerskej podpory, primeranej finančnej motivácie a morálnom ocenení tých, ktorí sa do výskumu zapájajú a dosahujú v ňom dobré výsledky.

Ako nám avizujú aj masmédiá, vláda SR plánuje v blízkej budúcnosti vynaložiť na vedu a výskum viac finančných prostriedkov. Vláda SR predložila Národnej rade SR Návrh zákona o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o zmene a doplnení niektorých zákonov s navrhovanou účinnosťou od 1. apríla 2005. Nový zákon nahrádza doterajší zákon č. 132/2002 Z. z. o vede a technike a zákon č. 203/

(dokončenie na s. 14)

Tab. 2 Úspešnosť jednotlivých vysokých škôl v zapojení sa do riešenia výskumných projektov v aplikovanom výskume (AV) podporovanom MŠ SR a výskumných projektov v rámci medzinárodnej vedeckej a vedecko-technickej spolupráci (MVTS) podporovaných MŠ SR v roku 2003

Vysoká škola	Celkový počet projektov AV v r. 2003	Počet projektov AV na učiteľa	Poradie VŠ - počet projektov	Celkový objem finančnej podpory na projekty AV (v tis. Sk)	Finančná podpora na učiteľa (v tis. Sk)	Poradie VŠ - finančná podpora	Celkový počet podpor. projektov MVTS	Počet medzinár. projektov na učiteľa	Poradie VŠ - počet projektov	Celkový objem fin. podpory na projekty MVTS (v tis. Sk)	Finančná podpora na učiteľa (v tis. Sk)	Poradie VŠ - finančná podpora
UK Bratislava	8	0,003		8 640	3,6	7	44	0,018	5	5 446	2,3	5
UPJŠ Košice	0	0		0	0		11	0,022	4	870	1,8	7
PU Prešov	1	0,002		1 275	2,7	8	0	0		0	0	
UCM Trnava	0	0		0	0		1	0,004		100	0,4	
UVL Košice	1	0,007		1 900	12,5	3	2	0,013		170	1,1	8
UKF Nitra	0	0		0	0		2	0,005		180	0,4	
UMB B. Bystrica	0	0		0	0		1	0,001		105	0,2	
TVU Trnava	0	0		0	0		2	0,006		227	0,7	
STU Bratislava	17	0,012	3	13 905	10,2	4	55	0,04	1	6 701	4,9	1
TU Košice	6	0,007		5 050	6,2	6	27	0,033	2	2 971	3,6	2
ŽU Žilina	3	0,004		6 600	10	5	21	0,032	3	1 440	2,2	6
TUAD Trenčín	6	0,03	2	3 030	15,3	2	1	0,005		150	0,8	
EU Bratislava	0			0	0		0	0		0	0	
SPU Nitra	1	0,002		4 380	9,5	5	8	0,017	6.VII	1 360	3	3
TU Zvolen	16	0,056	1	9 060	31,5	1	5	0,017	6.VII	800	2,8	4
VŠMU Bratislava	0	0		0	0		0	0		0	0	
VŠVU Bratislava	0	0		0	0		0	0		0	0	
AU B. Bystrica	0	0		0	0		0	0		0	0	
KU Ružomberok	0	0		0	0		0	0		0	0	
Spolu	59	0,006		53 840	5,4		180	0,018		20520	2	

Najvyšší predstaviteľ Americkéj pravoslávnej cirkvi metropolita Herman bol na Slovensku

Pravoslávnu cirkev v českých krajinách a na Slovensku navštívila v septembri 2004 delegácia zo sesterskej Americkéj pravoslávnej cirkvi. Návšteva sa uskutočnila na pozvanie Jeho Blaženosti Nikolaja, arcibiskupa prešovského, metropolitu českých krajín a Slovenska. Delegáciu tvorili najvyšší predstaviteľ pravoslávnej cirkvi v Amerike a Kanade Jeho Blaženost' metropolita Herman (Švajko), arcibiskup washingtonský, Jeho Preosvietenosť Serafim, biskup Ottavský a celej Kanady a Jeho Preosvietenosť Nikon, biskup Bostonský a Albánskej eparchie, dvaja kňazi spolu s ďalším sprievodom.

Čo sa týka získania samostatnosti (autokefality) je Americká pravoslávna cirkev v poradí (podľa dyptichu) na 15. mieste a to po cti a vzniku. Po starobylých (1. – 5. storočie) patriarchátov ako 1. Konštantínopolskom (Carihradskom), 2. Alexandrijskom, 3. Antiochijskom, 4. Jeruzalemskom a ďalších mladších územných celkoch, na čele ktorých sú patriarchovia, alebo metropoliti (organizovaných od 10. storočia po súčasnosť) 5. Ruská pravoslávna cirkev, 6. Gruzínska pravoslávna cirkev, 7. Srbská pravoslávna cirkev, 8. Rumunská pravoslávna cirkev, 9. Bulharska pravoslávna cirkev, 10. Cypruská pravoslávna cirkev, 11. Grécka pravoslávna cirkev, 12. Albánska pravoslávna cirkev, 13. Poľská pravoslávna cirkev, 14. Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku, je vyššie spomenutá cirkev posledná v poradí. Po nej nasledujú už iba autonómne cirkvi a to: Sinajská pravoslávna cirkev, Fínska pravoslávna cirkev a Japonská pravoslávna cirkev.

Avšak i napriek mladému veku, od jej vzniku uplynulo 200 rokov, má dva a pol milióna veriacich, ktorí sú pôvodom Slováci, Česi, Poliaci, Ukrajinci, Rusi, Rusíni, Lemkovia, ale už aj Američania (Aleuti, Eskimáci). Samostatnosť (autokefality) jej bola udelená Ruskou pravoslávnuou cirkvou v roku 1970. Prvým misionárom, ktorý na území Aljašky a Kodiaku hlásal kresťanstvo medzi Eskimákmi, Aleutmi a ďalšími pôvodnými národmi v Severnej

Kanade bol German Aljašský, ktorý bol kanonizovaný za svätého.

Okrem spoločnej viery spája pravoslávnu cirkev v SR a v USA aj náš rodák z dedinky Kobylky pri Giraltovciach - bývalý gréckokatolícky kňaz Alexej Tóth, ktorý po prvej svetovej vojne spoločne s mnohými našimi ľuďmi odišiel za prácou do USA. Tento aljašský misionár preložil sv. Písmo a bohoslužbu do miestneho jazyka. Vďaka bohabojnému životu a misionárskej aktivite kanonizovala ho Americká pravoslávna cirkev 29. mája 1994 za svätého. Spomenutý svätec, ktorého ostatky daroval metropolita Herman v Katedrálnom chráme pravoslávnej cirkevnej obce v Prešove pri posviacke chrámu na slávnostnej liturgii, je veľkým spojivom medzi pravoslávnyimi veriacimi v SR a v USA.

Je to svätec, ku ktorému by sme sa mali modliť za zjednotenie Cirkvi, pretože on sám pochopil, čo je pravá viera a Christova Cirkev. Dnes sa veľa hovorí o zjednotení Cirkvi, západného kresťanstva s východným, pretože kedysi tvorili jeden nerozlučný celok, a to celé tisícročie až do roku 1054. Vtedy sa západná časť oddelila od východnej Cirkvi. Tak vznikla na západe Cirkev, ktorá zdôrazňovala sídlo svojho patriarchu v Ríme, a preto dostala názov, ktorý sa zachoval dodnes - rímskokatolícka. Vo východnej časti Cirkvi zostali štyri patriarcháty - Carihradský, Jeruzalemský, Antiochijský a Alexandrijský. Neskor misionárskou činnosťou prirodzene vznikali ďalšie

územné cirkevné celky, ktoré sa organizovali v patriarchátov, alebo metropolíách.

Len pred nedávnom ikonu sv. Alexeja Tótha s jeho ostatkami podaroval do seminárneho chrámu sv. Jána Bohoslova protorej Michal Olexa, ktorý ako jeden z prvých amerických občanov dostal doktorát na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove.

Vyššie spomenutá delegácia hosti z amerického kontinentu mala na Slovensku bohatý program. Prijali ju najvyšší predstavitelia vlády SR v Bratislave, absolvovala prijatia v parlamente predsedom Národnej rady SR Pavlom Hrušovským a ďalšími poslancami, vedúcim kancelárie prezidenta SR Milanom Čičom, podpredsedom vlády Pál Csáky, ako aj veľvyslancom USA. Ďalšie prijatia predstaviteľmi Košického samosprávneho kraja, primátormi miest Prešov, Michalovce, Košice a správcami spolu s veriacimi pravoslávnych cirkevných obcí Bratislava, Svidník, Medzilaborce, Strážske, Michalovce, Sobrance, Košice, Prešov urobili na tieto dobré dojem. Delegácia navštívila Úrad Prešovskej pravoslávnej eparchie, kde sa uskutočnilo rozšírené zasadnutie Posvätnéj Synody Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku.

Hostia boli tiež v Múzeu Andyho Warhola v Medzilaborciach a v Detstvom domove sv. Nikolaja v Medzilaborciach. Priniesli veľa darčiek a lieky pre deti.

Asi hodinová beseda v aule Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU po privítaní hostí dekanom prof. ThDr. Petrom Kormaníkom, PhD., zanechala v študentoch a učiteľoch veľký dojem. Metropolita Herman zdôraznil viacero kresťanských rád, ktoré je nutné dodržiavať, aby bola bohoslovecká fakulta správnu duchovnou matkou, ktorá bude dobre formovať adeptov na kňazov, učiteľov náboženstva a sociálnych pra-

covníkov. Zdôraznil, že učители, ktorí majú vlastné deti, ale aj duchovné deti na farnosti majú ešte aj „duchovné deti“ na fakulte. Poukázal, že učiteľ, ak je aktívny na farnosti ako kňaz, svojim prístupom a životom nechtiac burcuje a zapája pre prácu v Cirkvi aj študentov na fakulte. Metropolita zdôraznil správne otcovské vzťahy medzi učiteľmi a študentmi a následne vyzýval aj k poslušnosti biskupovi, ale aj Cirkvi, pretože bez nej nie je možné kvalitne a pokojne pracovať. Pre študentov PBF odovzdal otcovi dekanovi ikony, na ktorých okrem amerických misionárov sv. Hermana Aljašského, sv. Alexeja Tótha a sv. Nikolaja sú tiež zobrazené malé katedrálné chrámy washingtonský a prešovský, ktoré tieto dve miestne a samostatné (autokefálne) pravoslávne cirkvi spájajú.

Americká pravoslávna cirkev je veľmi aktívna vo filantropickej službe, ktorá je rozšírená po celom svete, vedie dialóg s rímskokatolíckou cirkvou, je aktívna v mierovom a ekumenickom hnutí, má dve bohoslovecké semináre (fakulty) sv. Vladimíra v New Yorku a Sv. Tichona Zadonského v Pensylvánii.

Metropolita Herman bol za dôležitú službu v učiteľskej, misionárskej a duchovnej činnosti vyznamenaný prof. Petrom Kormaníkom na slávnostnej bohoslužbe v Katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove pamätnou medailou fakulty.

Na tejto záverečnej bohoslužbe boli okrem predstaviteľov pozvaných veľvyslanectiev (Česko, Rusko, Ukrajina) aj predstavitelia mesta a samosprávneho kraja a akademickí funkcionári PU na čele s rektorom prof. PhDr. Františkom Mihinom, CSc. a tiež predstavitelia Gréckokatolíckej cirkvi Jeho Excelencia Mons. Ján Babjak, emeritný biskup Ján Hirka a predstavitelia Evanjelickej cirkvi a. v.

doc. Alexander Cap, CSc.,
PBF PU

Postavenie PU v Prešove vo výskumnom priestore ...

(dokončenie zo s. 13)

2001 Z. z. o Agentúre na podporu vedy a techniky. Medzi mnohými dôležitými zmenami v novom zákone je návrh na zavedenie novej súčasti verejnej VŠ – výskumného ústavu. Jeho hlavným poslaním by malo byť vykonávanie výskumnej, vývojovej a ďalšej tvorivej činnosti. Výskumný ústav sa navrhuje ustanoviť ako samosprávne pracovisko verejnej VŠ.

Prvým krokom pre zmenu postavenia PU vo výskumnom priestore slovenských VŠ je uvedenie si stavu, v akom sa nachádzame. Druhým krokom je potreba a snaha

zmeniť tento stav. Vonkajšie podmienky pre zmenu v oceňovaní výskumných aktivít učiteľov a VŠ ako celku sa utvárajú priaznivo. Záleží teraz na aspiráciách a schopnostiach, ktoré PU má, či dokáže tieto šance premeniť a využiť pre svoj prospech, alebo či našou ľahostajnosťou nastane druhá nežiaduca alternatíva: zostávanie za duchom doby a nesplnenie si povinnosti voči budúcim generáciám.

Viera Bačová,
prerektorka pre vedu
a doktorandské štúdium PU

Študijný pobyt budúcich fyzikov na fakulte v Užhorode priniesol plno cenných poznatkov

Na sklonku minulého semestra skupina študentov odboru fyzika tretieho ročníka Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU strávila päťdňový študijný pobyt na Katedre jadrovej fyziky Fyzikálnej fakulty Štátnej univerzity v Užhorode.

Učiteľia Katedry fyziky FHPV PU dlhodobo spolupracujú na vedeckej a pedagogickej báze so svojimi kolegami z univerzity v Užhorode. Jedným z výsledkov tejto spolupráce je aj skutočnosť, že študenti FHPV môžu absolvovať základné praktikum z fyziky v špecializovaných laboratóriách jadrovej fyziky užhorodskej fakulty.

Fyzikálna fakulta bola založená v roku 1950 a má osem kateder: katedru jadrovej fyziky, kvantovej elektroniky, optiky, teoretickej fyziky, katedru fyziky polovodičov, katedru tvrdej elektroniky, štatistickej fyziky a poslednú katedru astronómie. Na tejto fakulte sme absolvovali študijný pobyt, ktorý sme úspešne ukončili

skúškou z predmetu Praktikum z fyziky IV. Špecializované laboratórium pre realizáciu základných experimentov z jadrovej fyziky Katedra fyziky FHPV PU v súčasnosti nemá vybudované. Zrejme po zvážení vybavenosti dostupných laboratórií jadrovej fyziky na iných vysokých školách, ako aj finančných nákladov na realizáciu praktika, sa vedenie katedry rozhodlo využiť laboratória fakulty v Užhorode.

V laboratóriách sme absolvovali praktikum z jadrovej a atómovej fyziky, realizovali sme konkrétne praktické úlohy, medzi ktorými boli aj kozmické žiarenie, dozimetria, polčas rozpadu a meranie iných vlastností na Geiger-Müllerovom

počítači. Na záver cvičení sme na katedre absolvovali skúšku. V rámci exkurzie sme mali možnosť oboznámiť sa s unikátnymi zariadeniami, ako sú cyklické urýchľovače betatron a mikrottron, ktoré nemáme na Slovensku zatiaľ možnosť vidieť. Princíp ich práce a namerané výsledky sme spoznávali spolu so študentmi 5. ročníka Fyzikálnej fakulty.

Zážitkov a dobrých dojmov je viac než dosť a jedným z nich bol aj slávnostný akt udeľovania medaily doc. PaedDr. Vladimírovi Šebeňovi, PhD., za rozvoj regiónu, ktorú mu udelila Zakarpatská oblastná štátna administrácia v Užhorode.

V predvečer nášho odchodu do Prešova pripravil pre nás prof. Vasil' Michajlovič Benca s fyzikálnym laborantom vyše trojhodinový seans veľkoplošných fyzikálnych experimentov vo veľkej fyzikálnej aule. S mimoriadnym záujmom sme videli unikátne pokusy s tekutým dusíkom, hologramami a laseri. Bolo veľmi zaujímavé pozorovať takéto ukázkové fyzikálne pokusy, ktoré nám viac priblížili študované fyzikálne javy v spojení s praktickým živo-

tom. K pocitom z dobre vykonanej práce pribudli aj skvelé dojmy, o ktoré sa postarali profesori z Fyzikálnej fakulty v Užhorode na čele s dr. h. c. prof. Dmytrom Gregorivom Semakom, DrSc. Obdivovali sme hlavne ich profesionalitu a kolegiálnu, s akou pristupovali nielen k nám študentom, ale aj k našim pedagógom doc. PaedDr. V. Šebeňovi, PhD., RNDr. S. Il'kovičovi, dr. h. c. prof. RNDr. J. Birčákovi, PhD.

Aj keď sme mesto spoznávali prevažne cestou z ubytovne (noc v nej stála štyri doláre) na katedru, v každom prípade mal náš pobyt v Užhorode nielen študijný, ale aj kultúrno-spoločenský rozmer. Vracali sme sa nielen s dobrými vedeckými vedomosťami z jadrovej a atómovej fyziky, ale aj s pocitom, že i naďalej sa treba stretávať s kolegami z tejto svetovej strany, lebo si máme čo ponúknuť a navzájom sa obohacovať.

Peter Bodnár a Lenka Ferjaková,
za kolektív študentov
3. ročníka v odbore Fyzika

Pro Quest 5000 International – – nová brána do sveta (vedy) pre PU

Univerzitná knižnica PU zabezpečila pre všetkých študentov a zamestnancov Prešovskej univerzity na tento rok kolekciu prevažne plnotextových databáz ProQuest 5000 International. Ide o databázy z rôznych vedných oblastí (medicínska, náboženská, humanitná, ekonomická...), ktoré obsahujú bibliografické záznamy z niekoľko tisíc časopiseckých titulov z celého sveta. Väčšina týchto záznamov obsahuje aj plný text v angličtine. Novinkou a zaujímavosťou je kolekcia dizertačných prác z väčšiny amerických univerzít a aj z mnohých iných z celého sveta, pričom prístup do tejto databázy je limitovaný len na prvých 24 strán práce. V prípade záujmu existuje individuálna možnosť objednania si týchto prác za poplatok. On-line prístup k službe ProQuest pre PU je zriadený na základe autorizácie IP adresy, to znamená, že databáza je prístupná zo všetkých počítačov na PU.

Ponúkame vám základný návod na sprístupnenie databáz cez www:

1. Ako sa pripojiť:

- zadáte URL adresu UK PU: <http://www.pulib.sk> a na hlavnej stránke kliknete na odkaz ProQuest5000,
- alebo zadajte <http://www.infozdroje.sk/> a v časti Vaše informačné zdroje kliknete na Pripojiť pod názvom jednej z databáz ProQuest 5000 International,
- alebo zadajte priamo adresu

ProQuestu <http://proquest.umi.com/login>

- Výberte databázy (Databases selected), v ktorých chcete vyhľadávať a kliknite na Continue
- Zvoľte spôsob vyhľadávania:
 - Basic Search - jednoduché vyhľadanie
 - Advanced Search - pokročilé vyhľadanie
 - Topic Guide - vyhľadanie podľa kľúčových slov
 - Publication Search - vyhľadanie podľa názvu časopisov
- Marked list - práca s označenými záznamami (tlač, odoslanie e-mailom, uloženie do súboru a pod.)

UK PU tiež ponúka možnosť pripraviť školenie k používaniu týchto databáz. Školenie budeme zabezpečovať v Multimediálnej a databázovej študovni UK PU. V prípade záujmu o školenie alebo o ďalšie informácie kontaktujte našich informačných pracovníkov v Multimediálnej a databázovej študovni:

Ing. Andrea Kačmariková - kacmarikova@pulib.sk,
Henrich Zelinka - zelinka@pulib.sk,
Tel.: 051/7570 153.

Veríme, že cestu k využívaniu tejto novej databázy si na našej univerzite nájdu mnohí z radov vyučujúcich a študentov, pretože možnosti, ktoré ponúka, sú oveľa väčšie, ako len tie, ktoré sme stručne zosumarizovali v tomto článku. (mm)

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PU

Udialo sa v UK ...

15. decembra 2004, 10:00

Beseda s Pavlom Dvořákom v Centrálnnej študovni Univerzitnej knižnice PU. Súčasťou besedy bola aj prezentácia publikácie Stopy dávnej minulosti 3 - Zrod národa

9. februára 2005

Výstava Život a dielo bratov Prídavkovcov v študovni a výpožičke UK PU. Výstavu pripravil PaedDr. Jozef Miko, priamy potomok bratov Prídavkovcov a potrvá do 25. februára.

17. februára 2005

Na základe licencie, ktorú zakúpila

UK PU je možné na všetkých počítačoch PU s pripojením na internet využívať prevažne plnotextovú databázu ProQuest 5000 International. Bližšie o tejto databáze viď článok vedľa, respektíve osobne v Multimediálnej a databázovej študovni UK PU.

Prvá skúsenosť s videokonferenciou je výzvou k ďalším

Katedra techniky a digitálnych kompetencií Fakulty humanitných a prírodných vied (KTDK FHPV) PU v Prešove zorganizovala 20. januára pilotnú videokonferenciu pod názvom Inovácie v edukácii technických odborných predmetov.

Išlo o prvé podujatie tohto typu na Slovensku v rámci odboru technická výchova. Videokonferenčným prenosom VRVS sa pod gesciou KTDK FHPV PU v Prešove spojili Katedra techniky a technológií Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Katedra techniky a informačných technológií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Pri videokonferenčnom prenose ide o komunikáciu účastníkov na diaľku. Účastníci sa nezídu fyzicky v jednej miestnosti, každý zostáva na svojom pracovisku a komunikujú

v tzv. virtuálnej miestnosti pomocou prostriedkov informačných a komunikačných technológií (IKT) a prostredníctvom siete. Vďaka vysokorýchlostnému prepojeniu medzi počítačmi, ktoré umožňuje prenášanie obrazu a zvuku, účastníci komunikujú medzi sebou v reálnom čase.

Toto historicky prvé spojenie malo za cieľ overiť možnosti využitia VRVS technológií v rámci pracovísk zaoberajúcich sa prípravou učiteľov technickej výchovy v SR, vymeniť si skúsenosti a prezentovať vedecké poznatky z oblasti zavádzania ino-

Príspevok docenta J. Pavelku – vedúceho KTDK FHPV PU.

Príspevok z Banskej Bystrice, alebo tak vyzerala videokonferencia.

váci vo výučbe technických odborných predmetov a pripraviť pôdu na trvalú výmenu skúseností a informácií o možnostiach využívania videotecnológií v príprave učiteľov a v konkrétnej školskej praxi.

Úvodné referáty predniesli vedúci uvedených katedier prof. Ing. Tomáš Kozík, DrSc. z Nitrý – Perspektíva centier diaľaného vzdelávania, doc. PaedDr. Milan Ďuriš, CSc. z Banskej Bystrice - Nové technológie a ich možné uplatnenie v práci učiteľa technických predmetov a doc. PaedDr. Jozef Pavelka, CSc. z Prešova – Konkrétne možnosti využitia videotecnológií vo vzájomnej spolupráci katedier a pri príprave učiteľov technickej výchovy.

S ďalšími príspevkami vystúpili

a do diskusie na diaľku v reálnom čase sa zapojili aj pracovníci všetkých uvedených katedier a vymenili si svoje názory a skúsenosti na danú tému. Zúčastnení pozitívne hodnotili nový spôsob komunikácie a realizácie konferencií.

Vzhľadom na dobrú skúsenosť katedra plánuje zaradiť videokonferenciu Inovácie v edukácii technických odborných predmetov do harmonogramu vedecko-odborných konferencií ako trvalú aktivitu a organizovať tento typ konferencie aj v ďalších rokoch. Už v nasledujúcom roku plánujeme rozšíriť videokonferenciu aj na medzinárodnú úroveň.

Ing. Viera Perečinská,
KTDK FHPV PU

Opäť pre iných alebo dobrovoľnícke aktivity študentov odboru sociálna práca

Dobrovoľnícka činnosť študentov na Katedre vzdelávania dospelých a sociálnej práce Filozofickej fakulty PU je jej neoddeliteľnou súčasťou. Datuje sa od vzniku katedry a od vytvorenia odboru sociálna práca na nej.

Dobrovoľnícka práca je vedomá, slobodne vykonávaná činnosť v prospech druhých. Dobrovoľník dáva - bezplatne! - časť svojho času, energie, schopností v prospech tých, ktorí si sami pomocou nedokážu alebo kde oficiálne inštitúcie nestačia naplniť všetky potreby svojich klientov.

Dobrovoľníctvo má vo svetových dejinách, ale aj na Slovensku svoju dlhodobú tradíciu. Obnovilo sa hlavne po zmene režimu a dnes môžeme povedať, že nadobúda aj u nás európsky formát.

Dobrovoľnícka práca študentov PU má už dnes po ukončení prvej desaťročnice odboru sociálna práca podobu jednak formálnej, ale aj neformálnej činnosti. Svedčia o tom akcie uskutočnené v priebehu niekoľkých rokov.

Formálne dobrovoľníctvo je definované ako súčasť aktivít organizácie. Takouto formou na našej katedre je organizovanie a realizácia odbornej a predplomovej praxe, ktorú

vykonávajú študenti v každom semestri nad rámec požadovaného dvojtyždňového limitu vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb vo všetkých sektoroch. Študenti pracujú v týchto inštitúciách ako poloprofesionáli, ktorí častokrát poznajú teoretické aspekty takejto práce, avšak chýbajú im potrebné zručnosti. Svojou činnosťou sú nápomocní práve profesionálom, ktorí sú neraz zavalení množstvom úloh. Katedra na zabezpečenie týchto činností má uzavreté zmluvy s jednotlivými zariadeniami sociálnych služieb na území celého Prešovského kraja. Ich zoznam je uverejnený na internetovej stránke katedry. Po ukončení tejto činnosti sa na katedre realizuje tzv. tútorská supervízia, keď učiteľia vyhodnocujú činnosť jednotlivých študentov. Výsledky katedrového prieskumu ukazujú, že množstvo študentov realizuje aj svoju dobrovoľnícku aktivitu v týchto zariadeniach praxe.

Medzi ďalšie formálne dobrovoľnícke činnosti patrí organizovanie pomoci našich študentov pri takých akciách ako je Vianočný koncert Sloníčat, koncert detí z detského domova Úsmev ako dar a realizácia konferencie Kvalita života a rovnosť príležitostí, pri ktorej práca študentov má nezastupiteľné miesto.

Neformálne dobrovoľnícke aktivity vznikajú na katedre spontánne na základe podnetov z radov samotných študentov, ale aj pedagógov hlavne prof. PhDr. A. Tokárovej, CSc., vedúcej katedry, PhDr. M. Bayerovej, Mgr. M. Béreša a PhDr. B. Balogovej, PhD. V roku 2004 ich bolo niekoľko. Študenti druhého ročníka zorganizovali dvakrát akciu Koláčik. Išlo o predaj koláčov a zisk z tohto predaja bol odovzdaný Občianskemu združeniu Barlička. Nasledovala Burza, pri ktorej išlo o predaj výrobkov Chránenej dielne v Čenciaciach. Druháci boli aj realizátormi programu pre seniorov v Domove dôchodcov na Veselej ulici v Prešove v rámci Mesiaca úcty k starším. Dobrovoľníci štvrtého roč-

níka zorganizovali zbierku pre Dom Charitas v Prešove a študenti tretieho a štvrtého ročníka zbierku pre Det-ský domov v Sečovciach a pre Psychiatrickú liečebňu Hraň.

Každodenné dobrovoľníctvo, keď sme otvorení potrebám všetkých tých, ktorí nám prichádzajú do cesty a dokážeme im načúvať, obohacuje mužov i ženy. Ochota vyjsť v ústrety aj nad rámec svojich povinností dáva šancu pre hlbšie ľudské kontakty a naplnia v každom človeku potrebu byť užitočný a potrebu vyjadrenia svojich emócií. Toto vyjadrenie potvrdzujú slová študentky, dobrovoľníčky Z. Tomkovej „pri odovzdávaní zisku z predaja v Občianskom združení Barlička som prežila nezabudnuteľný pozitívny zážitok, ktorý ani neviem opísať...“

Verme, že takéto a podobné aktivity našich študentov budú aj naďalej pokračovať. Počuli sme to v slovách spomínanej študentky Zuzany: „Rozhodli sme sa, že každý semester vymyslíme aspoň jednu akciu pre tých, ktorí to potrebujú.“

PhDr. Beáta Balogová, PhD.

Novozriadená Fakulta manažmentu je produktom prirodzeného vývoja

Na základe rozhodnutia Ministerstva školstva SR a akreditačnej komisie pribudli na PU od 1. októbra 2004 dve nové fakulty. Okrem Fakulty športu aj Fakulta manažmentu (FM).

Myšlienka zriadiť študijnú špecializáciu personálny manažment vznikla na vysokej škole v Prešove v roku 1990. Katedra manažmentu, ktorá štandardizovala špecializáciu personálny manažment v študijnom odbore 3.3.16 Ekonomika a manažment podniku, bola založená 15. apríla 1996. V januári 2004 bol predložený zhruba 1200-stránkový akreditačný spis na FM PU. Akreditačná komisia a jej odborné pracovné skupiny jedomyseľne odporučili a schválili vznik FM a postupne jej študijné programy.

Trojročný bakalársky študijný program Manažment a dvojročný magisterský študijný program Manažment ľudských zdrojov už boli kladne posúdené a všetky sú postupne prejednávané. Na fakulte budú prebiehať štúdiá v piatich študijných programoch. Všetci prijatí študenti začnú študovať v trojročnom bakalárskom štúdiu študijného programu Manažment v študijnom odbore 3.3.15 Manažment, na tento študijný program budú prijímaní od budúceho akademického roku 2005/2006.

V roku 2008 budú môcť prví absolventi bakalárskeho štúdia začať študovať pokračovaním v jednom z vybraných troch dvojročných magisterských študijných programov, a to: študijný program Manažment ľudských zdrojov v študijnom odbore 3.3.14 Ľudské zdroje a personálny manažment, študijný program Manažment verejnej správy a regiónov v študijnom odbore 3.3.15 Manažment a študijný program Manažment turizmu a hotelierstva v študijnom odbore 3.3.15 Manažment. Na to nadväzuje už iba jediný študijný program a to trojročné doktorandské štúdium študijného programu

Manažment terciárnej sféry v študijnom odbore 3.3.15 Manažment, určený pre najlepších. Je to v súlade s dohodou v štruktúre tri roky bakalárskeho štúdia plus dva roky magisterského štúdia plus tri roky doktorandského. Je to aj systém štúdiá v Európskej únii. Na päťročné magisterské štúdium boli prijímaní uchádzači v súlade s rozhodnutím aj na ostatných vysokých školách na Slovensku, v tomto akademickom roku poslednýkrát.

Od budúceho akademického roka 2005/2006 začnú noví študenti na

miesto päťročného magisterského štúdia študovať v Prešove, ako aj na celom Slovensku, v súlade so systémom v EÚ a USA systémom „tri plus dva“, t. j. tri roky bakalárskeho štúdia a nadväzujúce možné dva roky magisterského štúdia.

Nová FM vznikla spojením troch pracovísk, ktoré dosiaľ garantovali tri magisterské študijné špecializácie v dvoch magisterských študijných odboroch, a to: študijný odbor Ekonomika a manažment podniku v špecializáciách Personálny manažment a Manažment turizmu a hotelierstva a študijný odbor Manažment v špecializácii Manažment verejnej správy a regiónov. Všetky tri päťročné magisterské špecializácie sú už dávno plne akreditované a všetky akreditačné práva konať štátne skúšky magisterské a rigorózne prešli spolu s pracovníkmi pôvodných pracovísk aj študentmi na novú FM. Všetci títo študenti troch päťročných magisterských študijných špecializácií budú na FM PU študovať ešte päť až sedem rokov (do siedmich rokov v prípade opakovania alebo prerušenia štúdia), vrátane vykonávania doktorátov.

Ambíciou novej fakulty je byť fakultou výskumného typu a primerane sa začleniť do práve budovaného európskeho priestoru. V oblasti výučby chceme ponúknuť v budúcnosti bloky manažérskych disciplín aj pre iné fakulty PU. Vo vzťahu k budúcim študentom by sme chceli zvýšiť výkonnosť fakulty oproti výkonnosti pôvodných pracovísk vytvorením synergického efektu, vyplývajúceho z koncentrácie výučby aj prijatím ďalších pracovníkov. Tým by sme chceli vytvoriť podmienky pre razantné zvýšenie počtu prijatých uchádzačov. Pokiaľ to bude možné, chceli by sme dať šancu všetkým prihláseným uchádzačom o štúdium, a to buď zrušením prijímacích pohovorov na fakultu alebo kombinovaným modelom.

Najviac je potešiteľné to, že po prvýkrát v histórii vznikla homogénna ekonomickomanažérska fakulta čistého typu a súčasne vznikla nelen legislatívne, ale aj akademicky čistým spôsobom vzhľadom na garancie a aj všetky jedomyseľné hlasovania pri rozhodnutiach o jej vzniku prebiehajúcich od januára do septembra 2004.

doc. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD.,
mimoriadny profesor,
dekan FM PU

Slovo episkopa Gojdiča

(zostavil prof. RNDr. Ján Bircák, PhD., lektorovali o. Mgr. Peter Pavel Hal'ko a prof. PhDr. Peter Švorc, PhD., vydavateľ Lana Prešov; 267 s.)

Blahoslavený biskup - mučeník Peter Pavel Gojdič, najvýznamnejšia osobnosť gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v minulom storočí, bol prešovským biskupom od roku 1927. Prešovskú diecézu spravoval počas štyroch rôznych politických režimov a dynamických zmien medzinárodnej a vnútroptickej situácie až do roku 1950, keď bola zakázaná činnosť gréckokatolíckej cirkvi. Biskup Gojdič bol aj významný činiteľ v kultúre, školstve, ochrane sociálnych práv Rusínov, pomáhal sirotám, bezbranným a nachádzajúcim sa v núdzi.

Podstatnú časť prezentovanej knihy tvorí výber z publikovaného dedičstva vладыky Pavla, ktoré má veľkú výpovednú hodnotu o jeho osobnosti, vtedajšej činnosti jeho eparchie a svojím obsahom osloví súčasného čitateľa. Najčastejšie tu ide o problematiku výchovy mládeže, duchovného života a o iné aktuálne otázky doma i v zahraničí.

Osobnosť blahoslaveného dokresľuje úvodná časť o. JUDr. Mariána Potaša, ČSSV, pamätníka, spolupracovníka, vладыkovho posledného tajomníka a azda najlepšieho znalca života a diela vладыky a záverečná štúdia pracovníka Historického ústavu SAV v Bratislave PhDr. Michala Barnovského, DrSc., ktorý sa dlhodobo zapodieva konfesnou problematikou na východnom Slovensku. Poznámky historika k jednotlivým častiam biskupových textov napísal doc. PhDr. Andrej Kováč, CSc.

(jn)

Kto je kto

(Podľa internetovej stránky PU)

Fakulta manažmentu

doc. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD.,
mimoriadny profesor - dekan,
doc. PhDr. Miroslav Frankovský,
CSc. - prvý prodekan, prodekan
pre vedu a výskum,
doc. Ing. Štefan Kireta, CSc. -
prodekan pre zahraničné vzťahy,
Mgr. Gabriela Kravčáková, PhD.
- prodekan pre vzdelávanie,
Ing. Juraj Tej, PhD. - prodekan pre
rozvoj a hodnotenie kvality,
Ing. Anton Karahuta - tajomník.

Akademický senát fakulty

Ing. Viera Kuzmišinová - predseda
nárada,
PaedDr. Július Alcnauer - podpredseda
zo zamestnaneckej časti,
Radovan Bačík - podpredseda zo
študentskej časti,
Mgr. Beáta Kuchárová - tajomníčka,
Ing. arch. Václav Kohlmayer, CSc.
- člen,
PhDr. Mária Pažuchová - členka,
Ing. Renáta Madzinová - členka,
Mgr. Marián Brečik - člen,
Slavomír Daňko - člen,
Rastislav Kerul' - člen,
Dušan Obšatník - člen.

Výsledok nevšednej generačnej kontinuity

Furdík, J.: Slovenská slovo tvorba. (Teória, opis, cvičenia.)

Ed. M. Ološtiak. Prešov: Náuka, 2004. 200 s.

História i súčasnosť vedeckého výskumu neprináša veľa príkladov, že žiak po učiteľovej smrti vydá jeho dielo. Kontinuita vedeckého odkazu sa realizuje predovšetkým v myšlienkovom prostredí, v tvorivom rozvíjaní teórie predchodcov. V počine Mgr. Martina Ološtiaka (KSJL FF PU), žiaka a nasledovateľa prof. PhDr. Juraja Furdíka, CSc., sa myšlienková kontinuita snúbi so vzácnou edičnou aktivitou.

Zapálený študent sa po odchode svojho učiteľa (v roku 2002) neuspokojil so siedmimi desiatkami derivatologických prác, ktoré počas svojho vedecko-pedagogického pôsobenia na univerzitnej pôde profesor Furdík napísal. M. Ološtiak, vediac o dlhoročnom zámere svojho učiteľa syntetizovať šírku a hĺbku výskumov slovenskej slovo tvorby a dať tejto syntéze aj pedagogický rozmer, urobil to, čo už profesor Furdík, žiaľ, nestihol. Za necelé dva roky s nevšedným entuziazmom, ale predovšetkým so schopnosťou tvorivo rozvíjať učiteľovo poslanstvo „dokresliť“ predšavzatu profesora Furdíka konkrétne a hmatateľné kontúry. Vydanie vysokoškolskej učebnice Slovenská slovo tvorba je minimálne v priestore slovenskej jazykovedy ojedinelým vedeckým a edičným činom.

Do rúk študentov, ale aj domácej i zahraničnej jazykovednej (zdá sa, že nie iba slovakistickej) obci sa tak dostáva vynikajúce dielo prinášajúce originálnu derivatologickú teóriu profesora Furdíka. Teoretická originalita autora spočíva predovšetkým v chápaní derivatológie ako nauky

o slovo tvornej motivácii a v „povýšení slovo tvornej motivácie na princíp štruktúrácie a dynamizácie jazykového systému ako celku“ (s. 181). Týmto slovami oceňuje v doslove učebnice celoživotné dielo profesora Furdíka PhDr. Klára Buzássyová, CSc., prvá dáma slovenskej derivatológie.

Editor Martin Ološtiak sa s úskaliai posmrtného vydávania vedeckého diela svojho učiteľa popasoval priam bravúrne. Aj keď mnohokrát odkázaný iba na fragmentárne rukopisné texty profesora Furdíka, na autorove poznámky v početných posudkoch rôznych kvalifikačných prác a v neposlednom rade na prednáškové a seminárne záznamy študentov, dokázal teóriu a text profesora Furdíka rekonštruovať „najfurdíkovejšie“ spôsobom (K. Buzássyová, s. 182).

Vysokoškolská učebnica Slovenská slovo tvorba, s podtitulom Teória, opis, cvičenia, má premyslenú, precízne vypracovanú štruktúru, ukázkovo spĺňajúcu požiadavky na kompozíciu tohto žánru. Od výkladu základných otázok teórie tvorenia slov, cez opis niektorých slovo-

tvorných parametrov až po aplikáciu kapitoly o slovo tvornej motivácii vo vyučovacej praxi. A to všetko rámcované na jednej strane predhovorom editora, v ktorom podrobne vysvetľuje a zdôvodňuje svoj edičný zámer, na druhej strane užitočným slovníkom derivatologických termínov a stovkou minucióznych poznámok editora k obsahu a procesu tvorby učebnicového textu. Náučný text, jedinečný svojho druhu, uzatvárajú perfektne spracované rôzne kategórie bibliografických údajov a spomínaný doslov PhDr. K. Buzássyovej, CSc., hodnotiaci a oceňujúci celoživotné dielo profesora Furdíka.

Z pozície didaktiky slovenského jazyka chcem osobitne oceniť tú časť učebnice, ktorá prináša didaktickú transformáciu derivatologickej teórie

vo vysokoškolskej vyučovacej praxi. V tejto nevelkej, ale jednoznačne prínosnej kapitole sú profesor Furdík a magister Ološtiak rovnocennými spoluautormi. Explikovaný postup pri slovo tvornom rozbere a inventár modelových slovo tvorných cvičení majú väčší význam a širší dosah, ako sa na prvý pohľad zdá. Návoje, ako prakticky aplikovať slovo tvornú teóriu, sú užitočné nielen pre zvládnutie požiadaviek vysokoškolskej disciplíny. Schopnosť didakticky transformovať slovo tvornomotivačnú teóriu je významná pre budúcu pedagogickú prax študentov slovakistov. Nadobudnutie tejto schopnosti považujem za dôležité aj preto, lebo v spracovaní slovo tvorného učiva v súčasných didaktických materiáloch základnej a strednej školy nachádzame mnoho sporných a nedôsledných riešení. Príčinou je práve neadekvátna reflexia modernej derivatologickej teórie.

Od polovice minulého roka má však vyučovanie slovo tvorby na všetkých stupňoch škôl výraznú teoretickú oporu. Stalo sa tak vďaka vzácnemu spojeniu jedinečnej mysliteľskej osobnosti prof. PhDr. Juraja Furdíka, CSc., a nevšedného nadšenia jeho žiaka Mgr. Martina Ološtiaka, ktorý svojmu učiteľovi (nielen) týmto dielom robí rozhodne veľkú česť.

doc. PaedDr. Ľudmila Liptáková, CSc.,
KSJL PF PU

Zrozumiteľný pohľad do zákulisia politických praktík

(Vladimír Palko: Boj o moc a tajná služba)

Táto monografia je venovaná stále viac aktuálnej téme moci a vývoja politického zmysľovania postaveného na kresťanských hodnotách v slovenských podmienkach. Autor sa zaoberá zápasom o demokraciu v postkomunistickom období na Slovensku, Kresťanskodemokratickým hnutím (KDH) v politickom spektre a Slovenskom vsadenom do Európskej únie. Záverečné kapitoly sú venované relevantným dokumentom dôležitým pre vývoj Slovenska v porevolučnom období (návrh Ústavného zákona o zrušení niektorých rozhodnutí o amnestii, Deklarácia NR SR o zvrchovanosti členských štátov EÚ a štátov kandidujúcich na členstvo v EÚ v kultúrno-etických otázkach a pod.). Je písaná faktografickým štýlom ako súbor článkov uverejnených v rôznych printových médiách od roku 1988 do roku 2004.

Palko v celej publikácii veľmi zaujímavým a pútavým spôsobom popisuje vývoj a zákulisie politických praktík od roku 1989 po súčasnosť. Čitateľa bezpochyby zaujme zákulisie spravodajských hier v čase komunizmu a v prvých rokoch me-
diarokomunizmu v pohnutom období po nežnej revolúcii.

Zvlášť v pravicovom a kresťanskodemokratickom politickom spektre je takejto literatúry veľký nedostatok, čo nahráva rôznym populistickým mýtom vládncim v širokej verejnosti. Napríklad na strane 238 autor opisuje falošné chápanie kresťanstva vnucované komunistami,

ktoré hovorí, že „kresťan má byť bytosťou pokorne prijímajúcou nepravosť a nepokúšajúcou sa nepravosť napraviť“.

V. Palko svojou knihou prekračuje určitý intelektuálny a kresťanský unilateralizmus či uzavretosť, ktorá necíti potrebu intenzívne komunikovať s ostatným svetom. Osvetľuje a hlavne ucelene interpretuje mnohé súvislosti politického života, čím pomáha bežnému človeku zorientovať sa v politike KDH na Slovensku.

Nevyhýba sa ani ostrej kritike súčasného koalícieho partnera, Mi-

kuľáša Dzurindu stojaceho na čele SDKÚ. Opisuje premiéru Dzurindu v jeho rozporuplnom vývoji kresťanského politika, ktorý v období svojho pôsobenia vstupoval do KDH a vystupoval z neho podľa práve aktuálnej politickej situácie.

V neposlednom rade Palko očisťuje meno Jána Čarnogurského, ktorému je publikácia venovaná, a naznačuje kritiku do vlastných radov za prirýchle podľahnutie verejnej mienke a slabej podpore pri jeho odchode z aktívneho politického života. Označuje ho za „otca samostatnej demokratickej slovenskej štátnosti európskej kvality“.

KDH vymedzuje ako modernú konzervatívnu stranu opierajúcu sa okrem kresťanov i o mestských konzervatívnych voličov, ktorí sa riadia konzervatívnym inštinktom a svedomím. Za charakteristické črty kresťanskodemokratickej politiky považuje demokraciu, ľudské práva, slobodu, európanstvo, spoluprácu a kresťanské hodnoty ako hrádzu

proti ľavicí.

Publikácia zrejme neosloví ľavicovo zmysľajúcich čitateľov odmietajúcich kresťanské princípy v slovenskej politike, dotkne sa však každého, kto má záujem nahliadnuť do zákulisia kresťanskej politickej tradície na Slovensku.

Určitým formálnym nedostatkom je časté používanie skratiek a značiek, ktoré môžu na menej zainteresovaného čitateľa pôsobiť nezrozumiteľne. Kniha má na prvý pohľad pútavo výtvarne spracovanú obálku s fotografiou autora zviazanou do pevnej väzby.

Najväčším prínosom je podľa môjho názoru objasnenie vývoja kresťanskej politiky, jej demýtizácia a pevne zapustené korene v dlhoročnom boji o slobodu spôsobom zrozumiteľným širokej verejnosti.

PhDr. Michal Oláh,
Katedra kresťanskej
antropológie a sociálnej práce,
PBF PU

O neprekonateľnej hodnote sviatostného manželstva

ThDr. Marek Petro, PhD.: *Kríza súčasného manželstva a cesty jej prekonania* (Štúdio F Námestovo, Námestovo 2004)

Kresťanské manželstvo je samo o sebe liturgickým aktom oslavy Boha v Ježišovi Kristovi a v Cirkvi. Prijatím tejto sviatosti kresťanskí manželia vyznávajú svoju vďačnosť Bohu za jeho cenný dar, ktorý dostali, aby mohli vo svojom manželskom a rodinnom živote znovu prežívať samotnú Božiu lásku ku všetkým ľuďom a lásku Ježiša Krista k Cirkvi, svojej neveste. Z manželstva, ako sviatosti, plynie pre manželov dar a povinnosť každodenne prežívať posvätenie, ktoré dostali. Tiež z nej plynie aj milosť a mravný záväzok pretvárať celý život na trvalé duchovné obety (porovnaj Ján Pavol II. apoštolská exortácia *Familiaris consortio* <FC>, 56).

V súčasnej dobe však prežíva manželstvo rôzne krízy a je vystavené mnohým útokom z okolitého sveta. Publikácia ThDr. M. Petra, PhD. má za úlohu jednak upozorniť čitateľa na neprekonateľnú hodnotu sviatostného manželstva, ale tiež poukazuje na krízy a ich zvládnutie v manželstve. Ako uvádza autor v úvode publikácie, „v práci je cítiť snahu o isté sprostredkovanie medzi rigoristicky hlásanou sexuálnou etikou a jej permissivistickým opakom. Je veľmi dôležité ponúknuť dnešnému človeku terapeutickú sexuálnu etiku, ktorá by vychádzala zo Svätého písma a mala na zreteli celko-

vý obraz človeka“.

Autor predstavuje cieľ a metódy písania tejto publikácie, pričom zdôrazňuje serióznosť pri výbere najmodernejších vedeckých poznatkov profánnych vied, najmä psychológie.

V prvej kapitole predkladá opis stavu manželstva v súčasnom svete, pričom ho porovnáva s predchádzajúcimi obdobiami. Nasledujúca kapitola je venovaná rozboru príčin stupňujúcich kríz v manželstve z niekoľkých hľadísk. Tretia kapitola je zameraná na predstavenie ideálu kresťanského manželstva s jeho základnými vlastnosťami. V poslednej kapitole sa autor pokúša načrtnúť kroky k realizácii úspešného manželstva. Záver publikácie prináša celkové zhrnutie poznatkov uvedených v jednotlivých kapitolách.

Publikácia istotne obohatí čitateľskú verejnosť v danej oblasti. Je pozoruhodné si všimnúť bohatý zoznam použitej literatúry i množstvo vedeckých poznatkov, hypotéz a záverov z danej problematiky, čo len podčiarkuje seriózny prístup autora k písaniu hodnotenej publikácie.

Výslovujem presvedčenie, že sa táto práca stane podnetom, ale hlavne pomocou tým, ktorí sa venujú alebo sa chcú venovať štúdiu problematiky kríz súčasného manželstva.

ThDr. Miroslav Ilko, PhD.,
GBF PU

Zaujímavý pokus

Osobnosti prešovského školstva v historickom kontexte 17. - prvej polovice 20. storočia. Ed: Darina Vasilová. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2004, s. 240.

Jednou z nových edičných možností je vydávanie elektronických materiálov, či už publikovaných na internete, alebo v podobe textov umiestnených na CD-ROM. Zaujímavým je v tomto smere zborník, ktorý vyšiel na prelome rokov 2004/2005. Kolektív, pod vedením dr. Dariny Vasilovej, sa na jeho stránkach venoval skúmaniu života a diela viacerých významných osobností prešovského školstva. Z materiálov o pedagógoch, ktorý už počas svojho života získali mimoriadne vedecké a spoločenské ocenenie možno spomenúť napríklad príspevok doc. Libuše Frankovej *Michal Greguš - osobnosť prešovského kolégia v prvej polovici 19. storočia* (s. 16 - 21). Autorka v ňom zachytáva vedecké i pedagogické pôsobenie tohto všestranne vzdelaného a aktívneho človeka, navyše aj publikačne činného.

Zaslúženú pozornosť venovala dr. Vasilová v príspevku dr. Andrej Vandrák - *človek ideál dobrá, krásna, pravdivého a božského* (s. 27 - 47) osobnosti nielen pedagogicky a vedecky akceptovanej v rámci celého Uhorska, ale aj človeku ľudskému a spoločensky angažovanému.

Osudom zaujímavej osobnosti nielen školstva, ale aj spoločenského a kultúrneho života prvej polovice 20. storočia sa venoval dr. Patrik Derfiňák v príspevku *Karol Florián a jeho miesto v dejinách Prešova* (s. 154 - 159). Pozoruhodná je pritom najmä pestrá škála aktivít, ktoré tento právnik, politik, pedagóg, publicista a turista dokázal v priebehu svojho života ob-
siahnúť.

Z ďalších rovnako zaujímavých materiálov spomeňme ešte aspoň príspevok Jozef Koreň - *významný prešovský pedagóg, osvetový pracovník a autor učebníc* (s. 187 - 199), v ktorom jeho autor doc. Eduard Lukáč priblížil širokú škálu aktivít nielen učiteľa, ale aj osvetového pracovníka, redaktora a autora viacerých slovenských učebníc.

Do budúcnosti by bolo potrebné, na spracovanie tak široko koncipovanej problematiky, osloviť oveľa širší autorský kolektív. Ten by na jednej strane mohol zachytiť okruh pedagógov pôsobiach aj na ostatných stredných školách v Prešove a na druhej strane by sa mohol venovať aj určitému chronologickému členeniu pedagogických aktivít, prípadne rôznym aktivitám v rámci jednotlivých konfesií.

I keď je zborník len jedným z výstupov grantového projektu, iste obohatí záujemcov najmä z radov odbornej verejnosti. I tu však vystupuje do popredia problém distribúcie daného materiálu napríklad potencionálnym záujemcom z radov pedagogických a osvetových pracovníkov.

Mgr. Jozef Hlivjak

Ojedinelá publikácia v slovenskom intelektuálnom kontexte

Pravoslávna bohoslovecká fakulta v závere roka 2004 vydala v domácom prostredí výnimočnú publikáciu: monografiu Mgr. Václava Ježka, PhD. *Filón Alexandrijský. Jeho teologie, exegeze a vliv na pozdější autory* (ISBN 80-8068-318-2). Monografia má cca. 260 strán, je veľmi elegantne upravená a vhodne doplnená dvanástimi ilustráciami, vyjadrujúcimi abstraktnou formou niektoré religiózne koncepcie Filóna. Po formálnej stránke dielo zodpovedá kritériám náročného čitateľa a reflektuje západný trend v písaní monematických monografií v humanitných odboroch. Nielen celková koncepcia, ale aj spracovaná látka priamo odráža západný trend písania dobrých a aktuálnych monografických štúdií. Pravda nielen v tomto význame je dielo ojedinelým.

Autor svoju monografiu spracoval podľa prameňnej literatúry. Konkrétne vychádzal z hlbkového štúdia kritického vydania diela Filóna Alexandrijského, ktoré vyšlo v LCL (Loeb Classical Library) a iných prameňov historického kontextu študovaného autora (Origenes, Valentinus, Theophrastus z Efezu a pod.). Pramenný materiál doplnil autoritativnými interpretáciami diela Filóna z pera v súčasnosti najuznávanejšieho filonistu sveta

D. T. Runiu a čiastkovými prácami iných významných autorov združených okolo vynikajúceho periodika svetového formátu *The Studia Philonica Annual* (Scholars press, Atlanta). Samotné spracovanie tak bohaté, reprezentatívnej literatúry naznačuje, že ide naozaj o ojedinelé dielo.

V slovenskom, ale aj českom kontexte, zatiaľ komplexné spracovanie tohto významného autora staroveku doposiaľ chýba. Až v poslednej dobe sa na českom trhu prostredníctvom vydavateľstva Oikúmené objavil preklad niektorých spisov Filóna (*De opificio mundi*) z pera prof. Šedinu. Inak je tento autor značne zanedbávaný, snád aj z dôvodov ťažkostí spojených s interpretáciou a spracovávaním jeho látky, ktorá je naozaj mnohorozmerná. Táto monografia je zatiaľ jediným komplexným spracovaním Filóna v našom prostredí.

Publikácia je určená vzdelanému a vyzretému čitateľovi a isto osloví všetkých, ktorí majú eminentný záujem o štúdium helénistickej kultúry a filozofie, religionistiky či ranného kresťanského myslenia a štúdium metamorfózy antickej filozofie v období začínajúceho kultúrneho úpadku. Rovnako odporúčame monografiu všetkým, ktorí sa zaoberajú helénskeym judaizmom, jeho tendenciami a prameňmi. (ne)

Prokip Kolisnyk – maliar alebo cestár?

Zaujímaví ľudia a veľké činy. Námet, s ktorým sa stretneme v hrdinských románach alebo v televíznych prenosoch z udeľovania cien výnimočným ľuďom. Sú však aj ľudia, ktorí sú denne medzi nami. Vidíme ich okolo seba bez toho, aby sme čo i len tušili, že možno práve včera urobili niečo veľké.

Prokip Kolisnyk je meno, ktoré mnohým členom našej akademickej obce určite nie je neznáme. Väčšina z nás ho pozná ako uznávaného výtvarníka. To, že má na svedomí aj iné veľké aktivity som netušil ani ja. Až kým ma nepozval do svojho prešovského ateliéru na vynikajúci kapustový šalát vlastnej výroby a na príjemný rozhovor (tiež výroby vlastnej...). Dovolím si jeho pár viet parafrázovať:

„Narodil som sa v malej ukrajinskej dedinke Potašnja. Je to dedina, o ktorej prvá písomná zmienka je z roku 1704 a cesta, ktorá do nej vedie, tiež nebude veľmi novšia. Je ešte kamenná a dostatočne, myslím, vyjadruje odrezanosť tejto dedinky od sveta. Už v roku 1766 si tam istá poľská grófká dala postaviť kaštieľ, ktorý tam stojí dodnes. Dlhý čas tento kaštieľ slúžil ako škola, kde som chodil aj ja. Posledných 15 rokov však chátral. A tak som sa rozhodol v spolupráci s jedným podnikateľom, že s tým treba niečo robiť. Totiž ja mám ťažké srdce na podnikateľov, ktorí hľadajú všade len zisk. Ale tento bol ochotný podporiť kultúru. Minulý rok Potašnja oslavovala 300 rokov, a tak som v rámci projektu urobil erb, pretože mnohé ukrajinské dediny dodnes erby nemajú, a tiež zástavu. Išlo mi o to, urobiť vlastnú

tvár dediny. No a súčasťou projektu bola tiež rekonštrukcia starej školy. S podporou tohto podnikateľa sme ju zrekonštruovali do pôvodnej podoby tak, aby tu mohlo byť 22. septembra 2004 slávnostne otvorené múzeum a galéria. Doviezol som vtedy umelcov z celej Ukrajiny, ktorí mi pomáhali s inštaláciou expozícií. Zrekonštruovaná škola má teda dnes dve časti. V prvej je múzeum dediny, v ktorom sme sa zamerali ani nie tak na historické, ale skôr na výtvarné pamiatky, cez ktoré sa snažíme predstaviť históriu. V druhej časti je galéria, ktorá má dve miestnosti. V jednej je stála expozícia mojich obrazov a v druhej robíme pravidelné výstavy. Pri otvorení sa tam prezentovali umelci, ktorí pomáhali pri vzniku tohto diela. Celý dom má pootvárané všetky dvere, aby ten, kto príde vidieť zároveň aj archaickú aj modernú časť. Je to akési spájanie kultúry. Teraz v zime som nainštaloval novú výstavu, ktorá fotografiami zachytáva momenty „oranžovej revolúcie“ na Ukrajine. Nešlo mi o to urobiť fotky, ktoré by boli iba kronikou, ale ktoré by boli aj z umeleckého hľadiska zaujímavé. A myslím, že sa mi to aj podarilo.

Múzeum a galéria už teda v Potašnji fungujú. No a aký to má celý pre mňa zmysel? Išlo mi o to, aby kultúra bola všade, pretože nemôže byť napríklad v Prešove. Ale zase v Paríži nemôže byť Prešov. No nie?

Na záver nášho rozhovoru Prokip Kolisnyk ešte poznamená, že aj vďaka tejto iniciatíve sa v dedine začala starať kamenná cesta prerábať na novú – asfaltovú. Myslím, že práve tento čin by mnohým mohol slúžiť ako vzor. A tiež ako povzbudenie, že niekedy stačí najprv postaviť cestu duchovnú, a tá hmotná neskôr pribudne tiež.

Martin Michelčík

Práce študentov KŠP prezentovali v múzeu v Levoči

Na pôde Múzea špeciálneho školstva v Levoči sa 9. decembra 2004 uskutočnila vernisáž výstavy pod názvom Práce študentov Katedry špeciálnej pedagogiky. Výstava trvala do 30. januára 2005.

Podujatie zorganizovala Pedagogická fakulta (PF) PU – Katedra špeciálnej pedagogiky (KŠP) v spolupráci s Ústavom informácií a prognóz školstva v Bratislave a Múzeom špeciálneho školstva v Levoči.

Výstavu otvorila riaditeľka Múzea špeciálneho školstva Mgr. O. Tinajová. V prihovore poďakovala členom KŠP Mgr. J. Hučíkovi, Mgr. J. Žolnovej, Mgr. L. Pitoňákovej, Mgr. S. Mandžákovej a pracovníkom Múzea špeciálneho školstva, ktorí sa podieľali na príprave výstavy a ktorí umožnili širokej verejnosti oboznámiť sa a inšpirovať nápaditými výrobkami študentov. Na otvorení nechýbal kultúrny program, ktorý sa niesol v znamení blížiacich sa vianočných sviatkov. Na vernisáži sa zúčastnili okrem študentov stredných škôl aj známi špeciálni pedagógovia.

Výstava pozostávala zo štyroch blokov. Cieľom prvého bloku bolo poskytnúť účastníkom podujatia informácie o histórii a súčasnosti PF PU v Prešove. Záujemcovia o štúdium sa prostredníctvom informačných bulletinov oboznámili s jej činnosťou, zameraním, štruktúrou

a možnosťami štúdií v akademickom roku 2005/2006, s bližším zameraním na KŠP. Náplňou druhého bloku boli práce študentov 5. ročníka odboru pedagogika mentálne postihnutých. V rámci predmetu špeciálna výchova hrou pod odborným pedagogickým vedením Mgr. J. Žolnovej študenti pripravili didaktické hračky pre mentálne postihnuté deti určené na reedukáciu, resp. kompenzáciu postihnutej funkcie alebo orgánu. Súčasťou každej hračky bol písomný postup jej zhotovenia a využitie v praxi. V treťom bloku sa prezentovali študenti 4. ročníka odboru pedagogika mentálne postihnutých vlastnými výrobkami, ktoré zhotovili v rámci predmetu špeciálna didaktika pracovného vyučovania pod odborným pedagogickým vedením Mgr. J. Hučíka. Vzorové výrobky boli určené na pracovné vyučovanie a mali spĺňať požiadavky učebných osnov, fyzického veku a mentálneho postihnutia. Súčasťou vzorového výrobku bol technologický postup, technický výkres a písomná príprava na vyučovaciu hodinu s využitím daného výrobku. Vo štvrtom bloku KŠP prezentovala diplomové práce, ktoré umožnili mladým, možno budúcim študentom nahliadnuť do najlepších prác absolventov špeciálnej pedagogiky.

Chceme sa poďakovať študentom KŠP, ktorí v rámci svojho voľného času priložili ruku k dielu.

Podpora kultúrnych podujatí patrí k dôležitým pilierom pri budovaní dobrého mena každej univerzity. Vďaka výstave, plodnej spolupráci jej organizátorov a priaznivej odozve vo verejnosti sa nám dobré meno univerzity podarilo úspešne obhájiť.

Mgr. Stanislava Mandžáková,
KŠP PF PU

Foto: Mgr. Lucia Pitoňáková

Katka Koščová z PU môže byť superstar

Mladé spevácke talenty na Slovensku majú po rokoch jednu mimoriadnu príležitosť ukázať „všetkým“, čo vedia. Stala sa ňou súťaž Slovensko hľadá superstar „na Jednotke“. Je síce zahalená do módného hávu veľkej show, ale vo svojej podstate je obyčajnou interpretačnou súťažou mladých ľudí. PU má v jej finálovej časti horúce železko v ohni. Je ním študentka 4. ročníka kombinácie filozofia – estetika na Filozofickej fakulte PU

Katka Koščová z Prešova. Kto počuje a je ochotný načúvať, tak musí uznať, že jej hlasový fond sa nedá nevšímnuť a patrí k tomu najlepšiemu, čo pôvodných 11 finalistov ponikalo. Po piatku 18. februára Katka zostala medzi siedmimi, komu diváci (zatiaľ) nevystavili červenú kartu Stop. O víťazovi súťaže rozhoduje „esemeskovanie“, a nie teda napríklad predsa len aké – také triezve hodnotenie speváckych výkonov členmi poroty na čele s muzikantmi Lacom Lučev-

ničom a Paľom Haberom. Pre naše mobilné telefóny platí teda jedna nepísaná zásada v ďalších týždňoch, vždy v piatok večer – ak Katka má postúpiť ďalej, musí dostať toľko hlasov, aby to tak bolo. Ak postúpi, zviditeľní PU. Po „miske“, posluchácke Fakulty zdravotníctva PU Márii Šandorovej by to bol ďalší dôkaz toho, čo všetci vedia ...

(jn)

O Koncertoch u Senátora s odstupom času

S časovým odstupom vyše dvoch mesiacov sa pokúsime zamyslieť nad cyklom akademických komorných koncertov, ktoré sme nazvali Koncerty u Senátora. Usporiadateľia - Vysokoškolský klub v Prešove so sídlom na Jarkovej ulici 77 a Prešovský hudobný spolok Súzvuk - zorganizovali s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR v období od 9. novembra 2004 do 7. decembra 2004 päť komorných koncertov. Nechceme podrobne analyzovať umeleckú úroveň jednotlivých koncertov, skôr sa nám natiskajú „do pera“ hodnotenia zámerov a predsavzatí, s ktorými sme tento festival uviedli do života.

V prvom rade nám išlo o zintenzívnenie hudobného života v oblasti vážnej hudby, ktorý sa nám javí v takmer stotisícovom meste Prešov, navyše s prívlastkom univerzitné, nedostačujúci. Výstava objektívna otázka, či päť koncertov môže zmeniť túto situáciu. Keď si uvedomíme, že v rámci Prešovskej hudobnej jesene odznali štyri koncerty vážnej hudby, sme presvedčení, že náš festival bol významným vkladom do kultúrneho života mesta. Objektívne však treba konštatovať, že jesenný kultúrny život Prešova oživil aj iní usporiadatelia. Veď po dlhom čase tu opäť hrala Štátna filharmónia Košice a vystúpili aj traja vynikajúci slovenskí umelci, reprezentujúci naše vyspelé interpretačné umenie na významných svetových pódiiach: organisti Ivan Sokol a Ján Vladimír Michalko a violončelista Jozef Lupák. Rozliční usporiadatelia ponúkajú takýmto spôsobom pestrú paletu koncertov rozličných žánrov vážnej hudby. Dôležitým faktorom takej mnohorakej organizačnej štruktúry je koordinácia termínov, aby ani jeden koncert nekolidoval s iným koncertným podujatím. Smie radi, že pri organizovaní koncertov k podobnej situácii nedošlo. Je dôležité v budúcnosti ešte uššie spolupracovať so všetkými, ktorým leží na srdci hu-

dobný život v meste Prešov.

Jedným z rozhodujúcich kritérií úspešnosti každej akcie je jej návštevnosť. V tejto súvislosti sa mi do hodnotenia tlačia mnohé kritické body. Koncertná sála vysokoškolského klubu na Jarkovej ulici 77 s kapacitou približne 60 miest - možno ju doslova označiť za objav, má výborné akustické parametre a ponúka možnosť intímneho zážitku pre komornú hudbu - bola na koncertoch zaplnená 30 až 40 poslucháčmi. Je to veľa, alebo málo? V tejto súvislosti mi napadá jedna skúsenosť z Lipska, kde bol hlavný sponzor koncertu v podobnej sále spokojný s účasťou 14 poslucháčov. Vychádzajúc z takéhoto objektívneho a demokratického hodnotenia by sme vlastne mohli vysloviť spokojnosť, keby... Koncerty boli určené hlavne študentom PU, a preto bolo viac ako zarážajúce, že medzi publikom bolo len mizivé percento poslucháčov z radov študentov PU, vrátane tých študujúcich hudbu. Že by boli naši študenti presýtení hudbou? Alebo jednoducho nemajú záujem o nové pódny? Či dokonca nemajú vôbec záujem o oblasť vážnej hudby? Zaráža to o to viac, že ani koncert, na ktorom účinkovali študenti, ktorí úspešne reprezentovali našu alma mater na domácich a zahraničných

súťažiach, „nepraskal vo švíkoch“. Určite potom poteší skutočnosť, že koncerty našli priaznivý ohlas v širších vrstvách poslucháčov.

Pri výbere umelcov sme brali do úvahy viacero kritérií. Dali sme priležitosť študentom PU - na úvodnom koncerte 9. novembra v koncertnej sále PKO Čierny orol účinkoval na svojom jubilejnom koncerte k 40. výročiu založenia Ženský spevácky zbor Iuventus Paedagogica so svojimi hosťami a s dirigentkou Mgr. Tatianou Kanišákovou, PhD. Podobne na druhom koncerte 15. novembra účinkovali študenti a absolventi KHu PU FHPV v Prešove. Na koncertnom pódii Vysokoškolského klubu na Jarkovej 77 dostal 7. decembra príležitosť aj súbor starej hudby Misica Historica Prešov, ktorého umeleckým vedúcim a hráčom na violu da gamba je autor tohto príspevku, pedagóg KHu PU FHPV v Prešove.

Pri výbere sme dbali aj na skutočnosť, aby sa mohli na pódii prezentovať mladí umelci študujúci na vysokej škole pripravujúcej profesionálnych umelcov, pochádzajúcich z nášho regiónu. Voľba violončelistky Kataríny Zajacovej, pochádzajúcej z Giraltoviec bola viac ako šťastná. Ide o veľkú nádej slovenského interpretačného umenia. Jej vystúpenie 1. decembra za klavírnej spolupráce Mgr. art. Ivety Sabovej bolo nesporným vrcholom celého festivalu. Potešilo, že pre svoje vystúpenie si vybrala aj dve diela skladateľov hudby 20. storočia, pričom jeden bol slovenský žijúci skladateľ, čo nie je na Slovensku ešte bežným javom.

Nie menej zaujímavé bolo aj žánrovo odľahčené vystúpenie Dámskeho komorného tria z Banskej Bystrice 23. novembra s drobnými skladbami veľkých majstrov. Toto komorné teleso zložené z pedagógov Akadémie umenia v Banskej Bystrici a ZUŠ, v súčasnosti už pôsobí na výletnej lodi v Karibskej oblasti.

Ukončenie každej akcie je aj dôvodom na zamyslenie sa ako ďalej. Pokračovať v rodiacej sa tradícii, alebo nie? Celý organizačný štáb je rozhodnutý v prípade pridelenia finančných zdrojov ministerstvom pokračovať. Veríme, že podobné akcie sú veľmi užitočné a potrebné. A študenti PU si zrejme tiež musia zvyknúť chodiť na koncerty. K určitej inovácii, hlavne v dramaturgii, by však došlo. Ťažisko dramaturgie by tvorila tvorba jubilujúcich skladateľov. V tomto roku, keď si pripomíname dvojité výročie veľkého barokového skladateľa Johanna Sebastiana Bacha - 320. výročie narodenia a 255. výročie úmrtia - bude dramaturgickým ťažiskom dielo tohto veľkého tomášskeho kantora. Jesenný termín festivalu sa nám javí tiež ako optimálny.

Na záver si predsa neodpustíme ešte jednu kritickú poznámku do vlastných radov. Pozornému čitateľovi neušla skutočnosť, že festival hodnotil jeden z usporiadateľov - jeho dramaturg, čo prináša so sebou zásadný subjektívny prvok. Verím, že pri ďalších ročníkoch tohto festivalu sa ujme jeho hodnotenia niekto z mojich kolegov.

Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

Projekt Album pre Kolomana Sokola

V roku 1997 bolo v Liptovskom Mikuláši založené občianske združenie Spoločnosť Kolomana Sokola (SKS). Jeho poslaním je približovať širokej kultúrnej verejnosti u nás i v zahraničí veľkosť a význam tvorby K. Sokola, jej prostredníctvom vychovávať a vzdelávať, vyhľadávať nové talenty, pokračujúce v budovaní umeleckého odkazu K. Sokola, vynikajúceho maliara a grafika, ktorý pochádzal z Liptovského Mikuláša. SKS spolupracuje s umelcami, teoretikmi, historikmi, spisovateľmi, ale aj kultúrno-spoločenskými inštitúciami, ktoré sa zaoberajú s predmetom jej činnosti.

Základný cieľ SKS - vytvorenie stálej expozície diel a dokumentačného materiálu zo života K. Sokola v Liptovskom Mikuláši - bol naplnený vybudovaním Centra Kolomana Sokola (CKS), ktoré bolo verejnosti odovzdané 12. decembra 2002 v deň stých narodenín K. Sokola. Na prípravu Centra K. Sokola participovali okrem SKS aj mesto Liptovský Mikuláš a Galéria P. M. Bohúňa, ktorá CKS v súčasnosti spravuje. Súčasťou centra je okrem stálej expozície aj výstavná sieň na prechodné výstavy, tematicky zamerané na život a dielo K. Sokola, ale

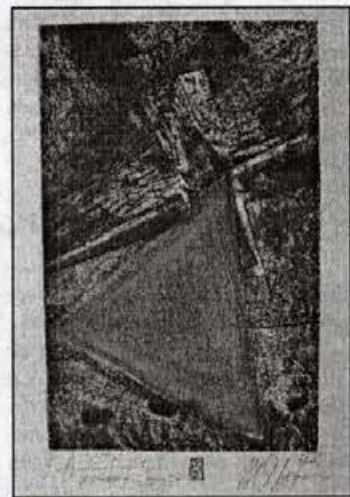
aj výstavy umelcov, ktorí vo svojej tvorbe ďalej šíria odkaz tohto tvorcu (jeho žiaci, súputníci, kolegovia, učítelia, ale i umelci, sprostredkovane čerpajúci z jeho diela, alebo zabierajúci sa podobnou problematikou).

Jednou z najvýznamnejších aktivít SKS bola príprava a realizácia projektu Album pre Kolomana Sokola ako pocta tomuto umelcovi. K spolupráci na projekte boli vyzvaní viacerí slovenskí výtvarní umelci bez generačného obmedzenia. Vznikol tak súbor 41 grafik vytvorených rozličnými technikami, počnúc klasick-

kým čiarkovým leptom a aquatintom, serigrafou, až grafikami spracovanými na báze PC.

Účastníkom tohto projektu bol aj náš kolega, akademický maliar Martin Zbojan, PhD., ktorý do albumu prispel jednou zo svojich grafik, ktorú vytvoril špeciálne pre tento projekt. Vo svojom grafickom liste vyjadril spomienku na tohto nášho významného slovenského grafika a maliara - svetobežníka.

Výsledkom projektu bolo 50 albumov, z ktorých verziu s číslom 1 odovzdala riaditeľka SKS PhDr. Z. Gažíková rodine K. Sokola žijúcej v USA. Ďalšie albumy sa stali majetkom CKS a jednotlivých autorov. Grafické listy je vidieť v súčasnosti na súbornej výstave usporiadanej v týchto dňoch v Liptovskom Mikuláši. Neskoré táto výstava bude prezentovaná aj v iných inštitúciách na Slovensku i v zahraničí.

Účasťou na tomto projekte potvrdil náš kolega výnimočnosť svojej tvorby v rámci celoslovenského kontextu a významnou mierou prispel k dôstojnej reprezentácii PU.

doc. Dušan Srvátka,
akad. maliar, mim. prof. PU
vedúci KVVU FHPV PU

Najúspešnejší z univerzity

V poradi štyridsiata štvrtá slávnosť oceňovania najúspešnejších športovcov a športových družstiev Prešovského okresu bola vo štvrtok 27. januára v historickej sále Čierneho orla v Prešove. Najúspešnejším športovcom v roku 2004 sa stal hádzanár Tatranu Prešov a reprezentant Slovenska Peter Kukučka.

Medzi ocenenými laureátmi boli aj reprezentanti PU. Volejbalista VK PU Michal Červeň je stabilnou oporou extraligového tímu na poste blokára. Výraznou mierou sa podieľal na historických úspechoch VK PU Prešov - treťom mieste v extralige ročníka 2003/2004 a zisku Slovenského pohára 2004/2005. Kvetoslava Orlovská je študentkou PU a bedmintonistkou Badminton klubu Prešov. Je slovenskou ženskou bedmintonovou jednotkou, majsterkou Slovenska a reprezentantkou našej krajiny. Výraznou mierou sa prispela k víťazstvu BC Prešov v prvej lige miešaných družstiev. Taekwondistka Lenka Palaščáková reprezentuje športový klub TKD Ge-Baek PU. V minulom roku bola druhá na juniorských majstrovstvách Európy v disciplíne špeciálne techniky, v tej istej disciplíne skončila siedma na juniorských majstrovstvách sveta a bola i majsterkou Slovenska v matsogi do 55 kg. V družstvách dospelých boli na druhom mieste ocenení volejbalisti VK PU, v družstvách mládeže víťazný pohár dostali volejbalisti kadeti VK PU - majstri Slovenska, športové aerobičky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU boli vyhodnotené na bronzovej priečke - vlni sa stali víťazkami Slovenského pohára a boli druhé na majstrovstvách Slovenska.

Prešovský samosprávny kraj a Krajské športové centrum v Prešove pripravili vyhodnotenie najúspešnejších športovcov Prešovského okresu v roku 2004. Laureátmi z PU sa stali volejbalisti extraligisti a kadeti. (jac)

Volejbalisti VK PU Prešov vyhrali Slovenský pohár

Extraligoví volejbalisti VK Prešovská univerzita dosiahli v januári ďalší historický úspech - prvýkrát sa stali víťazmi Slovenského pohára. V Hnúšti vo finálovom dueli pohárovej súťaže vyhrali nad Púchovom 3:2 (-21, 21, 17, -20, 9), zostava VK PU: Šoták, Škvarek, Červeň, Sopko st., Ondrušek, Tholt (libero Váhovský, Gešperik), tréner Jaroslav Vlček.

„Finále bolo nesmierne dramatické, prinieslo však pekný volejbal,“ podotkol tréner Vlček. „Sme šťastní, že sa nám trofej podarilo získať. Teraz máme pred sebou ďalší cieľ - vybojovať si majstrovský titul.“

V extralige volejbalistov je na programe nadstavbová časť. Výsledky VK PU: Púchov 3:1, VKP Bratislava 0:3, Zvolen 2:3, Nové Mesto nad Váhom 3:0, Humenné 3:1, Púchov 3:2, VKP Bratislava 0:3.

Program ďalších stretnutí: 19. februára Prešov - Zvolen, 26. februára Nové Mesto nad Váhom - Prešov, 5. marca Prešov - Humenné.

Naši volejbalisti sú na čele extraligy - na svojom konte majú 21 víťazov a 4 prehry (po dvakrát prehrali so Zvolenom a VKP Bratislavou).

Štvrtfinále play off extraligy volejbalistov sa začne 11. marca. Hrať sa bude na tri víťazné zápasy. (jac)

Náročné meranie síl ...

Skúškové obdobie je náročné nielen pre študentov, ale aj pre pedagógov. Súčasne však poskytuje priestor, aby sa v rámci fyzickej prípravy na začínajúci semester uskutočnil 15. februára prípravný zápas medzi družstvami Katedry dejepisu a Katedry všeobecných dejín Filozofickej fakulty. Mužstvá vedené vedúcimi katedier: profesorom Belejkanícom a docentom Mojdisom podali doslova heroický výkon. Napriek tomu, že sa predstavitelia Katedry všeobecných dejín od začiatku ujali vedenia, s pribúdajúcimi minútami prešla iniciatíva na stranu protivníka. Ten mohutným finišom zvrátil výsledok

z hrozivých 6:2 na prijateľnú remizu 6:6. Vzhľadom na minimálne skúsenosti niektorých hráčov sa tento zápas, ktorý veľmi korektne viedol docent Michnovič s pomocou profesora Švorca, hral bez prítomnosti širokej verejnosti. Tá je však už vopred srdečne pozvaná na prvé verejné meranie síl, ktoré sa uskutoční počas letného semestra.

Zostavy: Katedra všeobecných dejín: Mojdis, Vizdal, Adam, Javor, Szabó (najlepší strelec s 3 gólmi).

Katedra dejepisu: Belejkaníček, Derfiňák, Pekár (najlepší strelec, 5 gólov), Kovaľ, Adam ml.

Patrik Derfiňák

Lenka Palaščáková potešila výkonmi v roku 2004

Lenka Palaščáková (na obr.), taekwondistka ŠK Taekwon-do Ge-baek TJ Slávia PU Prešov sa ocitla medzi najúspešnejšími športovcami okresu Prešov za rok 2004. Miesto si „vypýtala“ vynikajúcimi výkonmi.

Lenka je držiteľka 1. Danu (čierny pás), juniorská reprezentantka Slovenska, členka Slovenského zväzu Taekwon-do ITF. Za minulý rok reprezentovala Slovensko, mesto Prešov a PU v Poľsku, Maďarsku, Českej republike, Taliansku a Fínsku vo všetkých súťažných disciplínach Taekwon-da. Svoj všestranný talent dokazovala v športovom boji do 63 kg, v súborných cvičeniach do 1. Danu, v silových prerážacích technikách a v špeciálnych technikách prevádzaných vo vzduchu. Na domácich podujatiach zabodovala na maj-

strovstvách Slovenska, kde dosiahla titul majsterky Slovenska v športovom boji do 55 kg a titul vicemajsterky Slovenska v súborných cvičeniach. V silnej európskej a svetovej konkurencii získala titul vicemajsterky Európy v špeciálnych technikách a v tej istej disciplíne jej patrí siedme miesto z majstrovstiev sveta juniorov. Navyše sa stala športovou osobnosťou mesiaca máj 2004 v ankete, ktorú pripravuje Prešovský večerník, firma Mantica a spoločnosť Elzin.

Lenkine výsledky sú vizitkou nielen trénerskeho kádra z oblasti samotného Taekwon-da, ale aj doc. PhDr. Kvetoslavy Perečinskej, CSc. a PhDr. Juraja Maľcovského, CSc., ktorí sa podieľali na jej gymnastickej a atletickej príprave.

V najbližších týždňoch úspešnú mladú športovkyňu čaká druhé kolo Českej národnej ligy a najväčšia medzinárodná súťaž v Taekwon-do ITF na Slovensku - 3. ročník Prešov Open - otvorené majstrovstvá Slovenska, ktoré sa budú konať 13. marca v Športovej hale PU. Účast' predbežne prisľúbili zahraniční súťažiaci z Poľska (európska špička), Maďarska, Českej republiky, Anglicka, Írska a Sýrie. Je to súťaž určená pre žiakov, juniorov a seniorov, pričom súťažiť sa bude v športovom boji, súborných cvičeniach a špeciálnych technikách. Na tomto podujatí bude možné zazrieť viacnásobných majstrov Európy a sveta.

Veríme, že v Lenke Palaščákovovej ostane neskrotný duch a poteší svojimi výsledkami aj v tejto sezóne.

Mgr. Martina Šoltisová Semešiová, prezidentka SZTKD ITF

Aerobičky v reprezentácii

Športové aerobičky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU dosiahli pod vedením trénerky Kvetoslavy Perečinskej aj v roku 2004 výrazné úspechy. V minulých dňoch sa napríklad začal tvoriť mládežnícky reprezentačný tím v športovom aerobiku a pozvánku doň dostali štyri prešovské aerobičky - Ivana Faměrová, Tamara Ferencová, Miroslava Gumanová, Petra Tomková. Pre nomináciu boli rozhodujúce dosiahnuté výsledky na minuloročných majstrovstvách Slovenska a v Slovenskom pohári. V závere januára absolvovali nominované pretekárky v Trnave prvé sústredenie - v jeho rámci sa zúčastnili na všeobecných a špeciálnych testoch. Príprava reprezentantiek je dôležitá aj preto, že o dva roky by Slovensko malo usporiadať európsky šampionát v športovom aerobiku.

Vo februári sa v Bratislave uskutočnil seminár trénerov a rozhodcov gymnastických športov Slovenskej gymnastickej federácie (športová gymnastika mužov a žien, športový aerobik, skoky na trampolíne, všeobecná gymnastika). Analyzovali sa na ňom pravidlá, ktoré platia v novom olympijskom cykle, technika cvičení, tréningový proces, medicínske aspekty. Za PU na seminári prednášali profesor Karol Feč a docentka Kvetoslava Perečinská. (jac)

Stretli sa športoví psychológovia

Pracovné stretnutie športových psychológov, odborníkov z Čiech, Maďarska a Slovenska prebehlo začiatkom októbra 2004 vo Vysokých Tatrách. Zišli sa odborníci zaoberajúci sa klinickou psychológiou a športoví psychológovia špecializujúci sa na tréningový proces a prípravu športovcov. Hlavným organizátorom bola medzinárodná spoločnosť športových psychológov FEPSAC v spolupráci so Spoločnosťou športových psychológov na Slovensku SŠPS a novovzniknutou Fakultou športu PU v Prešove.

Náplň seminára tvorili prezentácie príspevkov rozdelené do jednotlivých kategórií, na záver ktorých sa konali okrúhle stoly. Prezentácie a okrúhle stoly boli rozdelené do viacerých okruhov. Napr. v oblasti športu a zdravia vystúpila PaedDr. Blahútková, PhD. s príspevkom Význam pohybových programov športovca pohybových aktivít pre zdravie detí. V oblasti informatívneho charakteru vystúpila doc. Válková s príspevkom Informácie o trendoch v psychológii športu - situácie na predolympijskom kongrese 2004, Thessaloniki. Zo športovej praxe prezentovali príspevky PhDr. Gurský, PhD. a PhDr. Bábik k problematike významu psychiky v tréningovom procese.

PU reprezentovali prof. PhDr. T. Stejskal, PaedDr. K. Zusková, PhD., Mgr. P. Durkáč z FŠ a z FF PhDr. T. Bugelová, PhD. Na seminári sa zúčastnil aj niekoľkonásobný olympijský medailista v športovej streľbe Jozef Gönczi aj s psychológom, kto-

rý sa podieľal na jeho príprave - PhDr. Martinom Bábikom. Zároveň prisľúbili účasť na odbornej prednáške, ktorú by sme radi zorganizovali na pôde PU.

Cieľom celého seminára bolo poukázať na význam psychologizácie nielen telovýchovného procesu, ale aj výkonnostného, vrcholového a rekreačného športu. Účastníci seminára sa zhodli na tom, že športová a psychologická príprava športovcov a samotná psychológia telesnej výchovy si vyžaduje interdisciplinárny prístup a spoluprácu nielen odborníkov z oblasti telesnej výchovy a športu a psychológov, ale aj z ďalších odborov, napr. telovýchovného lekárstva. Výsledkom seminára bola myšlienka, že telovýchovný proces má byť prostriedkom, a nie cieľom.

Stretnutie psychológov podporilo ďalšiu spoluprácu, odovzdávanie nových poznatkov medzi športovými psychológmi na Slovensku a na medzinárodnej úrovni.

Mgr. Patrik Durkáč

Vysokoškolský klub Prešov

Program na marec:

1. 3. utorok 19.30 organizačné stretnutie našich spolupracovníkov a priaznivcov, príprava programu a organizačnej štruktúry na rok 2005
7. 3. pondelok 19.30 prezentácia Svetových dní mládeže v Kolíne n/R. (Nemecko), Mgr. Peter Sepeši, UPC Košice
14. 3. pondelok 19.30 biblické stretnutie (Jakub a Rachel), Biblické princípy voľby životného partnera, Mgr. Martin Harčár, UPC Košice
16. 3. streda 20.00 duchovná obnova: Voľba životného povolania, II. časť, osobné skúsenosti manželov a zasvätených osôb s voľbou životného povolania, kaplnka na 11. poschodí vysokoškolského internátu, Ul. 17. novembra

22. 3. utorok 19.30 modlitby a spevy Taizé

23. 3. streda 18.00 vysluhovanie sviatosti zmierenia pred Veľkou nocou (kaplnka vysokoškolského internátu)

23. 3. streda 20.00 krížová cesta na Kalvárii pri príležitosti Dňa počatého dieťaťa - zraz pred vysokoškolským internátom

sväté omše:

pondelok 18.00 - Dóm sv. Mikuláša
streda 19.30 - kaplnka vysokoškolského internátu na 11. poschodí
nedeľa 21.00 - kaplnka vysokoškolského internátu na 11. poschodí.

Vysokoškolský klub Prešov, Jarková 77, Prešov; „Čaviareň“ otvorená po-pi 18 - 22 h.

Veselú Veľkú noc
všetkým pedagógom,
poslucháčom
a zamestnancom PU
želá
redakcia časopisu PU
P. S. NEZABUDNITE!
Sviatky jari,
či Vzkriesenia Ježiša Krista
sú tohto roku mimoriadne skoro
- 25. až 28. MARCA.

Od redakcie

Vážení čitatelia, prichádzame s prvým číslom časopisu PU v tomto kalendárnom roku. Po poslednom v roku 2004, ktoré vyšlo tesne pred dlhou prestávkou a už v skúškovom období, toto sa k Vám dostáva na začiatku nového semestra. Je o štyri strany „tenšie“ ako to rekordne veľké v decembri. Každopádne ďakujeme všetkým, ktorí nám napísali a my sme ich príspevky mohli s radosťou uverejniť. I v tomto roku platí zásada, že až na prázdninové obdobie vyjdeme každý párny mesiac k 20. dňu. Na zopár kritických hlasov musíme reagovať aj tak, že pri našej periodicitе, nemôžeme si dovoliť taký luxus, aby sme napr. v prípade tohto čísla vyšli k 20. februáru, no Akademický senát PU mal zasadanie 21. februára. Radšej sme na jeho výsledky počkali a je na svetle sveta v tomto vydaní aktuálna informácia. Všetci, ktorí chcú niečo napísať, alebo aj dopredu upozorniť na niečo, čo sa bude diať a majú to už jasné v kalendári svojich akcií, nech teda na uzávierku a možnosť prezentácie myslia. Len takým spôsobom sa časopis PU môže stať vydaním pre každého. Pozitívne je aj to, že zvýšili sme náklad na dve tisíc kusov a ako sme zistili, z decembrového vydania sa nič nezvyšilo. Keďže všetko súvisí s financiami, musíme byť opatrní, ale na druhej strane chceme dosiahnuť to, aby každý, kto o časopis má záujem, ho aj mal možnosť získať. Chvalabohu, že už existuje internet, pretože vďaka nemu sa môže dostať každému na PU. I keď - ako sa staromódne dá povedať - „nie priamo do ruky“.

Trinásty ročník Memoriálu Š. Stanislava splnil očakávania

Atletický klub Slávie PU Prešov v spolupráci s MsÚ Prešov usporiadal 13. Memoriál Š. Stanislava v skoku do výšky pre kategórie žiakov, dorastencov, juniorov a vysokoškolákov.

Riaditeľ pretekov PhDr. Juraj Maľcovský, CSc., blahoželá víťazovi v kategórii starších žiakov Mariánovi Žigalovi.

Foto: (Jac)

Podujatie sa uskutočnilo v športovej hale PU 2. februára za účasti 71 pretekárov z atletických klubov: UMB Banská Bystrica, Akademik Košice, SSK Bardejov, JUN Prešov

a Slávia Prešov. Po slávnostnom otvorení predsedom atletického klubu dr. Jurajom Maľcovským, CSc., program spestrili vystúpením športové aerobiky Slávie PU pod vede-

ním doc. PhDr. Kvetoslavy Perečinskej, PhD. Po nich hneď nasledoval blok pretekov v kategóriách mladších žiakov a žiačok a starších žiačok. Po nich bol druhý blok súťaží v kategóriách starších žiakov, dorastencov a dorasteniek, juniorov a vysokoškolákov. Záver pretekov tvorilo odovzdávanie vecných cien a diplomov, ktoré dostali prví traja pretekári v každej kategórii. Víťazi prevzali ceny od syna Š. Stanislava a predsedu atletického klubu.

Podujatie splnilo očakávania a je prísľubom do budúcnosti.

Z výsledkov uvádzame víťazov: ml. žiaci: Domino Opela 140 cm, ml. žiačky: Soňa Šimkovičová (obaja JUN) 135 cm, st. žiaci: Marián Žigala (Košice) 155 cm, st. žiačky: Michaela Mikitová (JUN) 150 cm, dorastenci: Patrik Tresa (Košice) 170 cm, dorastenky: Simona Bodnárová (JUN) 150 cm, juniory: Jaroslav Stach (Košice) 175 cm, vysokoškolskí: Tomáš Revilak (B. Bystrica) 185 cm.

dr. Juraj Maľcovský, CSc., FŠ

Pozvánka na konferenciu o sociálnej práci

Pravoslávna bohoslovecká fakulta (PBF) PU v Prešove, Katedra kresťanskej antropológie a sociálnej práce pozýva odbornú vedeckú obec dňa 12. apríla 2005 na konferenciu s názvom *Sociálna práca a jej kresťanské dimenzie*.

Snahou usporiadateľov je vytvorenie kreatívneho prostredia pre odovzdávanie nových poznatkov a skúseností v oblasti sociálnej práce, ktorá v súčasných podmienkach znamená nebyvalý rozkvet. Zároveň chce poukázať na kresťanské východiská sociálnej práce.

Konferencia sa koná pod záštitou Jeho Blaženosti Nikolaja, Metropolitu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku, dekana PBF PU v Prešove prof. ThDr. Petra Kormaníka, PhD. Je súčasťou projektu VEGA č. 1/2497/05, pod názvom *Charitatívna a sociálna služba v spoločnosti a v Cirkvi*.

Vedecký výbor konferencie:

prof. ThDr. Peter Kormaník, PhD.
prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc.

prof. Ján Zozulák, PhD.
prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.
doc. PhDr. Eva Drotárová, CSc.
doc. Ján Šafin, PhD.
PaedDr. Jana Kocvárová

Forma prezentácie: prednáška alebo poster, príspevok prosíme odovzdať na diskete a jeden písomný exemplár **Prezentačná technika:** spätný projektor, LCD projektor, diaprojektor, videoprehrávač,

Účastnícky poplatok: 400,- Sk (poplatok + zborník)

Dátum prihlásenia: prosíme o záväzné prihlásenie sa do 10. marca 2005

Ďalšie informácie:

balogova@unipo.sk,

č. t. 051/7724729

Aktívni účastníci konferencie obdržia **Certifikát za aktívnu účasť**

Prihlásiť sa môžete osobne na adrese PBF, Masarykova č. 15, 080 01 Prešov a e-mailom na adrese: kormosm@unipo.sk.

PhDr. Beáta Balogová, PhD.,
tajomníčka konferencie

Chcete sympatický dôchodok? Sympatia – Pohoda vám ho zabezpečí!

Od januára 2005 sa spustil nový systém dôchodkov, ktorý ponúka záujemcom o starobné dôchodkové sporenie spravodlivejší princíp zásluhovosti a umožní im uložiť časť odvodov, ktoré odvádzali do Sociálnej poisťovne, do druhého, tzv. kapitalizačného piliera. Čo je najpodstatnejšie, ak sa k nim pridáte, môžete si tak priamo ovplyvniť výšku vlastného dôchodku. Ak ste sa ešte stále nerozhodli, ponúkame vám správu vašich finančných prostriedkov na dôstojné prežitie jesene života v Dôchodkovej správcovskej spoločnosti Sympatia – Pohoda. Že vám značka Sympatia niečo pripomína? Uvažujete správne, tak ako viac ako 320 tisíc zamestnancov a živnostníkov, ktorí si sporia doplnkový dôchodok v Prvej doplnkovej dôchodkovej poisťovni Tatry – Sympatia. Dôveru najväčšej a najlepšej doplnkovej dôchodkovej poisťovni na Slovensku vyjadrilo podpisom zmluvy i 5868 zamestnávateľov. Prvá DDP Tatry – Sympatia má aj najväčší počet príjemcov dávok doplnkového dôchodku.

To všetko vytvára predpoklady

efektívneho zhodnocovania finančných prostriedkov na osobných účtoch aj pre vás, ktorí sa rozhodnete využiť možnosť sporiť si na dôchodok v rámci druhého piliera v Dôchodkovej správcovskej spoločnosti Sympatia – Pohoda. Medzi jej zakladateľov patrí aj Vzájomná životná poisťovňa Sympatia, a.s., ktorá patrí do skupiny vlastníacej 100 % akcionárskeho podielu VSP Tatry, a.s., správcu Prvej DDP Tatry – Sympatia. Ak sa rozhodnete sporiť na osobnom účte v DSS Sympatia – Pohoda, môžete počítať so všetkými výhodami, ktoré sporenie v druhom pilieri prináša. Znamená to vyššie zhodnotenie vložených prostriedkov v dlhodobom časovom úseku, ale aj efektívne súkromné spravovanie a dedičnosť nasporených financií. V každom prípade vás určite poteší skutočnosť, že na osobnom dôchodkovom účte si nebudete platiť nič navyše.

Bližšie informácie získate na bezplatných infolinkách 0800 800 555 a 0800 138 138, na webovej stránke www.mojapohoda.sk a na regionálnom riaditeľstve v Prešove.

O d k a z o v a č

Od vydania posledného čísla časopisu Prešovskej univerzity uplynuli dva mesiace, počas ktorých sme na univerzite (aj vďaka trojtýždňovej pauze cez vianočné sviatky) nestrávil veľa času. Aj napriek tomu sa v našom odkazovači naberá niekoľko odkazov.

19. 01. 2005, 9:42

Ďakujem za trojtýždňovú vianočnú dovolenku – dobre padla. Aj napriek tomu si myslím, že to ani pre študentov ani pre zamestnancov nebolo veľmi šťastné riešenie. Najviac práce je práve pred koncom roka a teraz to musím dobiehať. Myslite, že úspora energií vo VŠA bola až taká nezanedbateľná?

Zamestnanec PU

24. 01. 2005, 14:07

Prosím vás, kde zmizli všetky nástenky na vylepovanie plagátov na univerzite? Snažíme sa organizovať nejaké kultúrne akcie pre študentov, ale propagácia na univerzite je takmer nemožná. To si mám naozaj stále chodiť pýtať kľúče od tých uzamykateľných násteniek jednotlivých fakúlt? Jedna z tých pôvodných násteniek tu síce je, ale len pre „pro-

pagáciu univerzitného plesu“. Tak neviem. Na jednej strane sa sťažujete na neaktivitu študentov a na druhej strane im beriete možnosti. Niečo s tým, prosím, urobte. Ďakujem.

Študentka FHPV PU

11. 02. 2005, 11:23

Dobrý deň Chceli ste nejaké postrehy z univerzity, tak jeden mám. Minule som si všimol zaujímavý oznam na dverách jednej učebne. Bolo to niečo ohľadom fotografovania na študentské preukazy a stálo tam niečo takéto: „...na fakulte manažmentu UPJŠ v Prešove.“ Tak tomuto dávam plný počet bodov.

14. 02. 2005 13:05

Chcela by som vám napísať, že už dlhobojšie ma trápí problém našej univerzitetnej jedálne v budove internátu. Riešenie, ktoré nám prinieslo

možnosť výberu a kombinácie jedál považujem vo svojej podstate za dobré. Nie však už jeho realizáciu v praxi. Kým bolo na okienku napísané niečo ako „skúšobná prevádzka – buďte prosím trpezliví“, bola som trpezlivá. Myslím však, že skúšobná doba je už dávno za nami a zlepšenie nikde. V čom teda vidím problémy? V prvom rade je to výber jedál. Stále to isté – z hydiny je to pečené stehno, prírodný rezeň, poprípade nejaká kvázi čína. Bravóový rezeň, hovädzí rezeň a mliečne jedlá sú tiež stále z toho istého okruhu. Absolútne postrádam napríklad privarky, čerstvé zeleninové šaláty a hlavne nie len jeden (!) druh polievky. Ďalším problémom je, ak mi pani kuchárka pri okienku o 12:15 povie, že to, čo ešte pred chvíľou „svietilo“ už nie je. Mala som vraj prísť skôr. Toto nechávam absolútne bez komentára. A tretím problémom je množstvo a kvalita jedla. Myslím, že každý, kto sa stravuje v ŠDJ PU, vie, o čom hovorím. Nechcem sa viac rozpisovať, tak to ukončím konštatovaním, že jediná vec, ktorá by situáciu v jedálni vyriešila, je zdravá komerčná konkurencia nablízku. Respektíve mám ešte jeden návrh. Kolegovia a kolegyně, čo keby sme sa im poskladali na jednu poriadnu kuchársku knihu? S pozdravom zamestnankyňa PU P.S.: Predsa som ešte na niečo zabudla. Nie že by sa mi nesesedelo prijímanie v kultivovanej odhradennej (zamestnaneckej?) časti našej jedálne na čalúnených stoličkách s čistými látkovými obrusmi na stoloch. Ale milí kolegovia študenti, to vám naozaj nevadí toto hrubé porušovanie akademickej rovnosti? Bojujte za svoje práva. Ale prosím – slušne a konštruktívne.

A to je pre toto číslo všetko. Ak máte tiež niečo, čo by v našom odkazovači nemalo chýbať, posielajte to mailom na adresu redakcia@unipo.sk a do pol'a predmet napíšte „odkazovač“. Vítané sú tiež reakcie na už existujúce príspevky. Ešte jedna novinka. Popri elektronickej verzii nášho časopisu pripravujeme aj web stránku, na ktorej samozrejme nebude chýbať ani odkazovač s priamou možnosťou elektronickej diskusie. Už čoskoro.

Vaša redakcia

**PREŠOVSKÁ
UNIVERZITA**

- tajomníčka, prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD. Redakcia: Mgr. Jozef Jurčišin - vedúci, Mgr. Martin Michelčík - zástupca. Kontakt: redakcia@unipo.sk. Redakcia si vyhradzuje právo na krátenie príspevkov. Len pre vnútornú potrebu! Neprešlo jazykovou úpravou. Grafický návrh hlavičky: Mgr. Jaroslav Ondo. Sadzba: Ing. Ladislav Nagy. Tlač: Grafotlač Prešov.

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove. Vydáva Rektorát Prešovskej univerzity, Nám. Legionárov, 080 01 Prešov. Vychádza päťkrát za kalendárny rok, k 20. februáru, 20. aprílu, 20. júnu, 20. októbru a k 20. decembru. Uzavierka päť dní pred týmito termínmi.

Redakčná rada: Mgr. Andrea Andrejcová, PhDr. Ján Barilla, PhDr. Marián Bilý, CSc., Mgr. Marián Brecik, PaedDr. František Dančák, Mgr. Jozef Jurčišin - predseda, Mgr. Radoslav Rusnák, doc. PhDr. Peter Kaša, CSc., Mgr. Martin Michelčík, PhDr. Daniela Palaščáková - tajomníčka, prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD. Redakcia: Mgr. Jozef Jurčišin - vedúci, Mgr. Martin Michelčík - zástupca. Kontakt: redakcia@unipo.sk. Redakcia si vyhradzuje právo na krátenie príspevkov. Len pre vnútornú potrebu! Neprešlo jazykovou úpravou. Grafický návrh hlavičky: Mgr. Jaroslav Ondo. Sadzba: Ing. Ladislav Nagy. Tlač: Grafotlač Prešov.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

Ročník IX.

Číslo 2/APRÍL 2005

Milé kolegyně učitel'ky, vážení kolegovia učitelia!

Nech mi ostatní ctění pracovníci univerzity – zaměstnanci v jiných než učitel'ských profesích a študenti prepáčia, že celkom adresne oslovujem iba časť akademickkej obce. Sleduje to jasný zámer: na malú chvíľu obrátiť pozornosť na jeden deň z konca marca, ktorý sme si v galope povinnosti možno ani dosť dobre nevšimli, hoci je vyhradený práve nám, učiteľom. V kalendári je vyznačený červeným na počesť človeka, ktorý osobnosť dieťaťa, povolanie učiteľa a význam vzdelania pozdvihol na dôstojnú úroveň. A hoci spoločenská prestíž nášho povolania bola vždy vyššia verbálne než reálne, vykonávame ho s nasadením a s láskou. Buď pozdravený, Ján Amos Komenský, že si nás tomu naučil! Buďte pozdravení všetci tí, ktorí ho statočne nasledujete! Buďte pozdravení aj tí, ktorí sa na jeho nasledovanie pripravujete!

Zuzana Stanislavová,
prorektorka PU pre vzdelávanie

Vedecká rada PU s novými členmi

Na prvom tohtoročnom zasadnutí Vedeckej rady (VR) PU 21. marca prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU priznal vedecko-pedagogický titul docentka a docent a spolu s dekanom FF PU prof. PhDr. Rudolfom Dupkalom, CSc. slávnostne odovzdali docentský dekrét:

PhDr. Jane Skladanej, CSc. v odbore slovenský jazyk,
Mgr. Martinovi Muránskému, PhD., v odbore dejiny filozofie.
Prof. PhDr. F. Mihina, CSc. pokračoval odovzdaním menovacích dekrétov novým členom VR PU **prof. PhDr. Elvire Dudinskej, PhD.** z Podnikovohospodárskej fakulty EU (dokončenie na s. 2)

Akademický senát PU nakoniec o rozpočte nerokoval

Akademický senát Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove na svojom 13. riadnom zasadnutí 25. apríla napokon o rozpočte PU na tento rok nerokoval. Pôvodne v harmonograme rokovaní zástupcov akademickkej obce PU tento bod figuroval. Ako vysvetlil predseda AS PU doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., novú verziu rozpočtu doručili z Ministerstva školstva SR na rektorát PU len pár dní pred termínom zasadnutia AS, a tak sa nedalo stihnúť jeho rozpracovanie na nižšie stupne organizačnej štruktúry PU. Touto problematikou má sa AS zaoberať na ďalšom svojom zasadnutí naplánovanom na 16. mája.

Členovia AS PU prerokovali Štatút Univerzitnej knižnice (UK) PU, ktorý predložil rektor PU František Mihina a riaditeľ UK Peter Hal'ko. Dôvodom jeho zaradenia do programu bola skutočnosť, že ak sa chce UK uchádzať o cudzie zdroje realizáciou rôznych projektov, musí disponovať takýmto dokumentom. AS neschvaľuje štatút, začne platiť po rektorovom podpise.

AS prerokoval a schválil volebný poriadok pre voľby členov do Študentskej rady vysokých škôl SR na PU. Predkladateľom bol podpredseda AS PU za študentskú časť Erik Jesenko, ktorý je v súčasnosti členom spomínanej rady. Podobne AS prerokoval a prijal uznesenie k doplnujúcim voľbám zástupcu zamestnaneckej časti Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU do AS PU.

AS schválil dodatok č. 1 k Štatútu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU. Podstatou dodatku je zosúladiť štatút s vyššími právnymi normami.

Z predložených návrhov na nových členov Vedeckej rady PU senátori PU v tajných voľbách jednotomyseľne zvolili prof. PhDr. Milana Daráka, PhD., a prof. Ing. Jozefa Nováka-Marcinčina, PhD.

Z personálnych otázok AS rozhodol ešte o doplnení zloženia Správnej rady (SR) PU. Jej členovia sú volení na rozdielne dlhé volebné obdobia, buď dva alebo štyri roky. Niektorým skončilo, preto AS odobril tri návrhy rektora PU. Členmi SR sa stali predseda Prešovského samosprávneho kraja MUDr. Peter Chudík, generálny riaditeľ Bukóza Holding, a. s., Vranov nad Topľou JUDr. Marián Porvažník a generálny riaditeľ Titus, a. s., Košice PaedDr. Ján Andráš.

AS PU sa zaoberal tiež prípravou zhromaždenia akademickkej obce. Z dôvodu zahraničných pracovných ciest rektora sa v pôvodnom aprílovom termíne nemohlo uskutočniť. Malo by byť v máji, ale presný termín nestanovili. Povinnosť zvoliť takého zhromaždenie nevyplýva zo zákona, ale ako Mojdis podčiarkol, rektor sa so senátormi zhodol na potrebe jeho uskutočnenia. (jn)

Katka Koščová z PU je SuperStar

Slovensko našlo SuperStar. Hľadálo ju v piatkové večery po niekoľko mesiacov „na Jednotke“ a konečný výsledok môže potešiť aj členov akademickkej obce PU. Medzi mladými speváckymi talentami na Slovensku si totiž v premiérovom ročníku palmu víťazstva vydobyla študentka Filozofickej fakulty PU Katka Koščová z Prešova.

Pravdou je, že o jej primáte rozhodlo „esemeskovanie“ televíznych divákov. Matematika to je veľmi jednoduchá, ale možno aj preto sa našlo v médiách viacero pochybovačných hlasov o tom, či titul je v správnych rukách. Nikto však nemôže povedať, že Katka si ho svojím hlasom, svojím zjavom a viac ako bezprostredným vystupovaním nezaslúžila. Veľká show a mediálny ošiaľ ako keby sa jej vôbec nedotýkal, a to je už teda čo povedať. Počít, že vo finálovom večeri dostala na svoje meno 611 886 hlasov, nemusia zvládnuť i silnejšie konštrukcie... A tak počkáme si ako SuperStar začne žiť. (jn)

P.S.:

Aj keď Katka Koščová a ostatní finalisti SuperStar vystupovali v Prešove v rámci Superturné 25. a 26. apríla, nemali možnosť podľa orga-

Foto: z www.katakakoscova.sk

nizujúcej agentúry poskytovať rozhovory pre médiá. Na autentické interview so SuperStar 2005 si v tomto časopise musíte preto počkať, verne, že nie dlho.

V čísle okrem iného:

Téma - Akreditácia študijných programov - s. 3,

Udalosti - Kolokvium o vode - s. 4,
Projekty s podporou Európskeho sociálneho fondu - s. 5,

Rozhovory - Vladimír Šebeň - s. 9,
- Mladen Enčev - s. 11,
- Stanislav Rakús - s. 19,

Fórum názorov - Keď odchádza Človek - s. 14,

Kultúra - Diplomové koncerty - s. 20 - 21,

Recenzie - kniha Václava Ježeka - s. 22,

Z REKTOROVHO DIÁRA

21. februára - prijatie ministra obrany SR Juraja Lišku

25. februára - účasť na Sympóziu EÚ organizovanom Slovenskou rektorskou konferenciou (SRK) na UKF v Nitre

7. marca - účasť v priamom vysielaní STV v Košiciach

8. marca - pracovné rokovanie s dekanom Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach a dekanom FF PU v Prešove

9. marca - účasť na seminári riaditeľov štátnych gymnázií SR v Nitre

10. marca - účasť na zasadnutí SRK na Trnavskej univerzite v Trnave

11. marca - stretnutie v Prešove s rektorom UPJŠ v Košiciach prof. JUDr. V. Babčákom, CSc., prorektorom pre rozvoj UPJŠ doc. RNDr. J. Sabom, CSc. a s dekanom Prírodovedeckej fakulty UPJŠ, doc. RNDr. J. Sovákom, CSc.

15. marca - účasť na vedeckej konferencii na Univerzite v Mysloviciach, Poľsko

18. marca - pracovné rokovanie s konzulom Ukrajiny na Slovensku k problematike národnostných menšín

21. marca - zasadnutie Vedeckej rady (VR) PU

22. marca - účasť na vedeckej konferencii na univerzite v Katowiciach, Poľsko

23. marca - pracovné rokovanie na Univerzite v Krosne, Poľsko

31. marca - účasť na slávnostnom zasadnutí VR Univerzity Palackého v Olomouci, ČR

1. apríla - prijatie profesora Wolfa Peschla z Univerzity vo Viedni, čestného doktora honoris causa PU

7. - 8. apríla - výjazdové zasadnutie SRK v Bruseli

12. - 16. apríla - pracovná návšteva Univerzity Blaise Pascala v Clermonte-Ferrand vo Francúzsku a prerokovanie spolupráce v rámci bilaterálnej zmluvy Erasmus - Socrates

20. - 21. apríla - účasť na vedeckej konferencii Univerzity Drahomonova v Kyjeve na Ukrajine pri príležitosti 170. výročia založenia univerzity a udelenia čestného doktorátu PU prof. Andruščenkovi, DrSc., rektorovi Univerzity Drahomonova v Kyjeve

25. apríla - pracovné rokovanie s dekanmi fakúlt PU k rozpočtu na rok 2005

25. apríla - zasadnutie Akademického senátu PU

25. apríla - účasť na diskusii o reforme vysokoškolského vzdelávania na Slovensku, organizovanej Študentskou radou VŠ SR

(lla)

Študenti odkazujú: Liška bol fajn, čakáme na Fronca

Bolo chladné februárové ráno, keď pred budovou PU zastal džíp v sprievode policajného auta. Minister obrany SR Juraj Liška prišiel medzi študentov šíriť myšlienky západného sveta a priblížiť víziu profesionálnej armády možným budúcim profivojakom z radov študujúcej mládeže.

Prednášková miestnosť sa zaplnila dosť rýchlo. Prišli aj dievčatá a tie nakoniec v publiku prevládali. Keď sa za katedrou ocitol pán minister, iba skonštatoval, že sa cíti, ako na voľbe miss. Sám priznal, ide o jeho prvé stretnutie s vysokoškolskými. V úvode poslucháčom stručne vyrozprával vlastný životopis a opísal svoju cestu do ministerského kresla. Ak sa počas ministrovho rozprávania mnohí čudovali, o čom to hovorí, na záver vyplynulo, že práve touto vlastnou story chcel J. Liška vysvetliť prítomným, prečo na čele rezortu obrany SR nestojí vojak profesionál. Bez tejto časti prejavu by publikum nebolo nijak zvlášť ochudobnené. V prednáške Profesionálna armáda mojimi očami ďalej minister študentom priblížil jej súčasný stav, ale aj víziu budúcej profesionálnej armády a taktiež výhody a nevýhody zamestnania v nej.

„Slovenská armáda v budúcnos-

ti bude mať 24 tisíc členov, z toho 19 500 profesionálnych vojakov a 4500 zamestnancov v civilnej službe. Prešovská univerzita má osem fakúlt, kde vychováva aj odborníkov v oblasti manažmentu, športu a pedagogiky. To všetko sú ľudia, ktorých my potrebujeme. Potrebujeme kvalifikovaných a vzdelaných ľudí, ktorí nám pomôžu dotvárať náš rezort a robiť ho lepším,“ zdôvodnil svoje snahy na PU J. Liška. Ak by predsa len niekomu nebolo ničoho jasné, ministerstvo obrany zásobilo pri tejto príležitosti študentov pomerne hojným počtom kadejakých informáčno-upomienkových predmetov od zápaliek až po rôzne typy brožúr a letákov. Na záver pán minister upokojil všetkých prítomných vyhlásením, že „profesionálna armáda založená na dobrovoľnom odhodlaní a osobnej motivácii je najlepšou garanciou bezpečnosti a obhajovania záujmov Slovenska“.

Aj študenti dostali možnosť prejaviť sa, po prednáške ich J. Liška vyzval, aby smelo kládli otázky. A oni kládli. Spočiatku váhavo, nie vždy priamo k veci, ale našli sa aj takí, nad otázkami ktorých sa minister musel hlbšie zamyslieť. Zaujímala ich najmä úloha ženy v profesionálnej armáde, kritériá prijatia do armády, zahraničné mierové misie, intervencia slovenskej armády do Iraku, vhodnosť využitia verejných financií na armádne účely a technické vybavenie armády. Minister obrany ani pod paľbou otázok nestratil duchapritomnosť a všetky uspokojivo zodpovedal. Keďže prednáška sa konala práve v čase, keď sa nad vysokým školstvom opäť raz začal vznášať tieň spoplatňovania štúdia, študenti si nedali ujsť príležitosť verbálne atakovať pána ministra z vlády, hoci nie kompetentného. Debata sa často zvrtila na tému spoplatnenia, čo je jasným signálom, že na nasledujúcej prednáške by študenti radi uvítali ministra školstva. Dočkajú sa?

Katarína Vavreková

Videokonferencia trvala celý týždeň

Od utorok 8. marca do pondelka 14. marca sa uskutočnilo na slovenských univerzitách dosiaľ nezvyčajné podujatie s názvom Týždeň akademických informačných dní. Na podujatí sa zúčastnilo takmer 20 inštitúcií, slovenské univerzity, Ministerstvo školstva SR, ústavy SAV a tiež niektorí jednotlivci pripojení účastníci zo Slovenska i zo zahraničia. Všetci zúčastnení vo videokonferenčných miestnostiach univerzít, ktoré boli zapojené do programu podujatia, mali možnosť sledovať vysielané prednášky, prezentácie a on-line workshopy a v diskusii reagovať.

Cieľom tejto niekoľkodňovej videokonferencie bolo, okrem propagácie voľne prístupnej videokonferenčnej technológie VRVS (Virtual Rooms Video System), aj jej ukázkové zmysluplné využitie v konkrétnych vzdelávacích aktivitách. V prvý deň vystúpili ako zástupcovia jednot-

livých univerzít - rektori, prorektori, dekan i krátkymi úvodnými informáciami otvorili prednáškový maratón. Za PU sa prihovril jej rektor prof. PhDr. František Mihina, CSc. Do programu videokonferencie s približne 50 príspevkami z celého Slovenska sa prihlásili aj ďalší

zástupcovia PU: Ing. Peter Haľko, riaditeľ UK PU, Mgr. art. Karol Medňanský, PhD., doc. PaedDr. Jana Kesselová, CSc., a doc. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD.

Priebeh videokonferencie bolo možné sledovať a aktívne sa na jej zúčastniť bezprostredným vstupom do diskusie v zasaďačke dekana FHPV PU. Po technickej stránke podujatie zabezpečili členovia združenia Virtuálna kolaborácia, CVT FHPV a Oddelenie IKT pri Katedre techniky a digitálnych kompetencií FHPV PU v Prešove.

Mgr. František Franko

Vedecká rada PU s novými členmi

(dokončenie zo s. 1)

v Bratislave so sídlom v Košiciach, doc. Ing. Dr. Róbertovi Štefkovi, PhD., dekanovi FM PU a prof. PhDr. Milanovi Turekovi, PhD. z FŠ PU.

Novým členom zažal veľa úspechov pri ich náročnej práci vo VR PU.

Zasadnutie pokračovalo prerokovaním návrhov VR PBF a VR FF na vymenovanie za profesora:

doc. Mgr. Jána Šafina, PhD., v odbore pravoslávna teológia, doc. PhDr. Petra Michaloviča, CSc., v odbore dejiny filozofie, doc. ThDr. PhDr. Stanislava Stolárika, PhD., v odbore dejiny filozofie,

doc. ThLic. Dr. Wojciecha Slomského, v odbore dejiny filozofie.

Všetky návrhy na vymenovanie za profesora VR PU schválila.

Informáciu o stave akreditácie študijných programov na PU podala prorektorka pre vzdelávanie prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc. Ak na jednom z duplicitných pracovísk PU neboli akreditované študijné programy, VR PU odporúča rektorovi PU lokalizovať uskutočňovanie študijných programov na pracovisko, na ktorom sa uskutočňuje totožný alebo podobný študijný program a v súlade s tým realizovať prípadné organizačné zmeny PU.

Na záver riaditeľ UK Ing. Peter Haľko predniesol správu Univerzitná knižnica PU – súčasný stav a perspektívy, doplnenú o elektronickú prezentáciu. VR PU prerokovala a schválila túto správu bez pripomienok. VR PU odporúča rektorovi PU postupovať podľa návrhov Komisie na komplexné a kontinuálne riešenie modernizácie UK PU, tak ako boli uvedené v správe o UK PU predloženej na rokovanie VR PU.

Mgr. Nicole Removčíková,
Útvar prorektorky PU
pre vedu a doktorandské štúdium

Akreditácia študijných programov na PU – takmer epická narácia

Každý príbeh má svoj subjekt – má ho aj príbeh akreditácie študijných programov na PU v Prešove. A každý subjekt má svoj konflikt (alebo niekoľko konfliktov) – ten náš ho (ich) mal (má) takmer v rozprávke podobe.

Teda ako to už v rozprávke býva, na začiatku je (proppovsky povedané) „nedostač“, spisovne nedostatok, t. j. povedzme pocit nevyhnutnosti niečo vykonať, získať určitú hmotnú alebo morálnu hodnotu. V našom prípade takúto nevyhnutnosť vyvolal zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v duchu ktorého museli vysoké školy, teda aj PU, požiadať o akreditáciu študijných programov podľa novej nomenklatury študijných odborov, ak hodlali dodržať literu zákona a k 1. septembru 2005 prijať do prvých ročníkov štúdiá nových študentov už len ako študentov novoakreditovaných študijných programov organizovaných v dvoch (resp. troch) stupňoch štúdiá.

Kolíznych momentov sa ukázalo niekoľko už pri príprave akreditácie. Jedným z najväčších bol čas: od septembra 2003 do septembra 2005 sice boli k dispozícii celé dva roky, ale na to, aby sa dôkladne premyslel a vypracoval systém akreditácie, aby sa pripravili akreditačné spisy a doručili Akreditačnej komisii v dostatočnom časovom predstihu na spustenie štúdií v akreditovaných študijných programoch v zákonne stanovenom termíne, toho času zasa až tak veľa nebolo. S nasadením hektického pracovného tempa sme však túto prekážku v priebehu šiestich mesiacov úspešne zvládli.

Iným kolíznym momentom bolo chýbajúce know how: v momente, keď sme prípravu na akreditáciu rozbiehali, nikto z nás nemal jasnú, presnú predstavu o tom, čo a ako treba urobiť. Sústredovali sme informácie zo všetkých strán Slovenska (v duchu príslovia viac hláv – viac rozumu), študovali sme predpisy, surfovali po internete a, pravdaže, na plné obrátky využívali vlastnú intuíciu a kreativitu. V tých mesiacoch, medzi októbrom 2003 a 29. marcom 2004, úžasným spôsobom zafungovala kooperácia pracovníkov na našej univerzite. Pravdaže, mnohokrát sme cítili vratkosť pôdy pod nohami, mnohokrát to zaiskriilo, iskrenie vyústilo občas i do napätia a konfrontácií, v rámci ktorých padli aj tvrdsie (nikdy však nie nedôstojné) slová či argumenty, ale napokon sme sa vždy dohodli. Dokázali sme sa dokonca dohodnúť aj na spoločne podávanom pedagogicko-psychologickom a spoločenskovednom základe v učiteľských študijných programoch (platnom pre päť fakúlt PU), čo treba považovať za mimoriadny dôkaz kooperatívnosti zúčastnených strán. Spôsobom analogickým stavbe učiteľských kombinovaných študijných programov sme dokázali postaviť návrh aj na spoločný filologický základ pre študijné programy v študijnom odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo,

a v tomto smere teda môžeme byť pyšní na skutočnosť, že sme sa podieľali na tvorbe koncepcie odbornej prípravy prekladateľov - tlmočníkov, ktorú aspoň predbežne akceptovala aj Akreditačná komisia. Iniciovali sme zaradenie niekoľkých študijných odborov do sústavy študijných odborov platnej na Slovensku, vytvorili sme desiatky charakteristík študijných programov, stovky charakteristík garantov, tisíce informačných listov vyučovacích predmetov.

Vytvorili sme novú štruktúru vzdelávania na PU. Táto štruktúra ešte ani zďaleka nie je dokonalá. Má v sebe viaceré nedostatky, ba možno aj „nášlapné miesty“, predsa len však predstavuje výrazný posun k modernému európskemu vzdelávaniu – či už kreditovým systémom štúdií, komputizáciou jeho organizácie, trojstupňovosťou poskytovaného vzdelávania alebo ďalšími atribútmi. V každom prípade 29. marca 2004 naložené auto odvážalo z PU na sekretariát Akreditačnej komisie do Bratislavy 198 kompletných akreditačných spisov. Bolo medzi nimi 45 študijných programov a 44 „polprogramov“ (t. j. kombinovaných študijných špecializácií, resp. spoločných základov) bakalárskeho stupňa štúdií, 40 študijných programov a 47 polprogramov magisterského stupňa štúdií, 22 študijných programov doktorandského stupňa štúdií.

Odovzdaním akreditačného spisu sa prvá fáza „konfliktu“ nášho akreditačného príbehu skončila a začala sa fáza nová, nemenej napínavá ako tá prvá. Plynúci čas sme vo vzťahu k akreditácii členili na etapy od zasadnutia Akreditačnej komisie k zasadnutiu, po medzi to sme administrovali prichádzajúce hodnotiace správy študijných programov z pracovných skupín, vysvetľovali prípadné nejasnosti a nedorozumenia, naprávali prípadné chyby, sťahovali vážne študijné programy z procesu akreditácie, zmieňovali sa s rozhodnutiami založenými na neúplnom pochopení, radovali sa z každého akreditovaného študijného programu, odosiľali Akreditačnej komisii ďalšie študijné programy vypracované na PU dodatočne (proces prípravy ďalších študijných programov pozvoľne pokračuje vlastne permanentne). A celý ten čas sme zápasili (a zápasíme) s objektívnymi jestvujúcimi problémami (najzávažnejšími okrem finančných bývajú starosti s garantmi študijných programov), ale aj so subjektívnou ľudskou malichernosťou, necharakternosťou, vicierom-

nosťou či mamonárstvom (v šarištine je na to krásne šľavnatý výraz „lachvatosť“). Tak ako charaktery rozprávkových hrdinov sa osvedčujú v akcii, aj charaktery nás, učiteľov, nech sme sa ocitli na postoch organizátorov procesu, garantov študijných programov či gestorov jednotlivých predmetov, sa tak trochu zviditeľnili i v akcii zvanej akreditácia. Dnes už lepšie než pred dvoma rokmi vieme, čo od koho možno očakávať, aké riziká skrýva charakter ktorého z nás.

Druhá fáza nášho príbehu sa teda v týchto mesiacoch blíži ku koncu, čo znamená, že väčšina študijných programov PU je v týchto chvíľach akreditovaná tak, ako to konkretizuje priložená tabuľka.

Prehľad akreditovaných študijných programov, pravdaže, nie je úplný. To, čo zostáva „doakreditovať“, predstavuje však už len jednotky (resp. dve - tri desiatky) študijných programov, zväčša kombináčného typu. Navyše, je medzi nimi niekoľko duplicitných študijných programov, ku ktorým sa PU dostala – nech to znie akokoľvek neveriteľne – viac-menej nezámerne.

Riešenie duplicit ako problému tvorí jeden z námetov na tretiu fázu našej akreditačnej anabázy. V nej sa však budeme potýkať najmä s treťou hlavou pomyselného rozprávkového draka, a to s hlavou najťažšou: s úsilím získať práva na uskutočňovanie habilitácií docentov a vymenúvacích konaní za profesora. Verme, že overená schopnosť kooperácie ani tentoraz nesklame. Akreditačné kritériá na habilitačné a vymenúvacie konania sú totiž tvrdé – napríklad v tom, aká rola sa pripisuje tzv. vedeckej škole, t. j. počtu rozbehnutých, resp. ukončených doktorandov. A tak ak si uvedomíme, že vo viacerých študijných odboroch tretieho stupňa, v ktorých sme ešte celkom nedávno boli hviezdni, dostali sme dnes akreditáciu iba na štandardnú dobu štúdií, pretože nám medzičasom

vekovu príliš dozreli garanti a náhrada za nich akosi pochybila, potom musíme jasne a nebezpečne blízko cítiť epický konflikt priam existenciálnych rozmerov: ak nebudeme mať školiace pracoviská, nebudeme mať práva na habilitácie a vymenúvacie konania, potom nebudeme mať (alebo budeme mať len s veľkými ťažkosťami, veľmi obmedzene a s veľkým doprosovaním sa tam, kde tie práva budú mať – lebo ved' my im nebudeme môcť poskytnúť recipročnú službu) možnosť zabezpečiť si docentov a profesorov (nebudú povedzme spĺňať onú požiadavku vedeckej školy), ergo nebude reprodukcia garantov na garantovanie študijných programov, a teda nebude ani ponuka vzdelávania na PU.

To je už námet na katastrofickú science-fiction. Nemusi k nej prísť, ak teraz dokážeme prekonať vzájomné menšie - väčšie nevraživosti, spojiť sily a sústrediť sa na spoločný cieľ, ak si uvedomíme, že potopiť vedľajšie pracovisko alebo v akomsi pochybnom opojení vlastnou (chimérickou) dôležitosťou nepodať kolegiálnu ruku znamená v konečnom dôsledku potápať aj seba samých. V tom zmysle si aj duplicitné pracoviská musia uvedomiť, že ani sa nenazdajú – a neúspech, nevýhoda jedného z nich sa zrazu môže obrátiť na jeho výhodu, a rovnako neúspech jedného sa môže zvrtnúť na úspech toho druhého. A keďže ani rozprávka sa vždy nevyhýba miernej didaktickosti, pokračujeme v nej aj my napríklad položením otázky, či je vo vzťahu k jestvujúcej rozdrobenosti odborov múdre brániť sa v mene osobných alebo úzko skupinových záujmov sústredenému a systémovému profilovaniu študijných odborov v rámci jestvujúcich ôsmich fakúlt PU. Poučme sa raz z povesti o Svätoplukových prútoch, aby príbeh našej akreditácie nechýbal obligátny rozprávkový šťastný koniec.

Zuzana Stanislavová,
prorektorka PU pre vzdelávanie

Študijné programy na PU akreditované k 23. aprílu

fakulta	AKREDITOVANÉ ŠTUDIJNÉ PROGRAMY										Spolu na jednotlivých fakultách PU
	s dekrétom ministra školstva SR					uvedené ako akreditované v zápisnici zo zasadnutia AK					
	Učiteľské		neučiteľské		PhD.	učiteľské		Neučiteľské		PhD.	
	Bc.	Mgr.	Bc.	Mgr.		Bc.	Mgr.	Bc.	Mgr.		
FF	53	51	10	10	7	82	80	18	16	5	131+201 = 332
FHPV	73	81	3	4	1	97	100	2	-	-	162+199 =361
PF	3	2	-	-	1	1	-	-	-	-	6+1=7
GBF	7	7	2	1	1	1	1	-	-	-	18+2=20
PBF	9	9	1	2	1	2	2	-	-	-	22+4=26
FZ	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	4
FŠ	17	16	1	1	1	3	3	-	-	-	36+6=42
FM	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
Spolu:	162	166	22	19	12	186	186	20	16	5	
Spolu ŠP akreditované, s dekrétom :						Spolu ŠP akreditované, do 31.12.2004 bez dekrétu					794
381						413					

Kolokvium poukázalo na veľké problémy v kvalite vody v Prešovskom kraji

Medzinárodné kolokvium *Environmentálny manažment – kvalita vody v Prešovskom samosprávnom kraji z hľadiska jej vplyvu na zdravotný stav obyvateľstva* sa uskutočnilo 8. apríla na pôde PU v Prešove. Prezentovali sa na ňom výsledky riešenia rovnomeného projektu iniciovaného a finančne podporeného Irenou Belohorskou, poslankyňou Európskeho parlamentu (EP).

Účastníkov kolokvia privítal doc. Ing. Peter Kuzmišín, DrSc., prorektor PU a zároveň jeden z riešiteľov - expertov projektu. Význam projektu umocnila nielen prítomnosť jeho iniciátora - I. Belohorskej, ale aj ďalších významných osobností. Do Prešova prišiel napríklad Eduardo Bugalho, tajomník frakcie NP v EP, poslanci Národnej rady SR - A. Blajsko, T. Cabaj, K. Džupa, J. Jaduš, zástupcovia Ministerstva životného prostredia SR (Marián Supek – generálny riaditeľ Sekcie vôd a Lýdia Bekerová) a Prešovského samosprávneho kraja (riaditeľ úradu Alexander Ernst), J. Kučerová (informačná kancelária EP na Slovensku), Jozef Kuchta – riaditeľ Slovenskej agentúry životného prostredia v Prešove a ďalší.

Osobitosť projektu, ktorého výstup v podobe záverečného kolokvia upútala takú pozornosť, nebola iba v tom, že sa zamerával na zhodnotenie jedného z najťažších problémov Prešovského kraja (v širších súvislostiach analyzoval problém zásobovania obyvateľstva pitnou vodou), ale aj v tom, že ukázal, ako spájanie subjektov verejnej, edukačnej a mimovládneho sektora so zdrojmi Európskej únie dokáže efektívne napomôcť pri hľadaní riešení závažných regionálnych disparít. Partnermi v riešení uvedeného projektu boli PU v Prešove, Prešovský samosprávny kraj (Odbor územného plánovania, tvorby a ochrany životného prostredia a Odbor zdravotníctva), regionálne úrady verejného zdravotníctva a EuroConsulting, prvá slo-

venská rozvojová agentúra, n. o.

Na kolokviu sa prezentovali analýzy súčasného stavu a podmienok trvalo udržateľného rozvoja v Prešovskom kraji z hľadiska vodných zdrojov, ich množstva, kvality a spôsobu využívania a ich vplyvu na zdravotný stav obyvateľstva. Z výsledkov vyberáme aspoň tie najpodstatnejšie. Prešovský región zo všetkých krajov Slovenska má najnižšiu napojenosť domácností na verejné vodovody a jednu z najnižších napojenosť domácností na kanalizačnú sieť. Prešovský región zo všetkých krajov Slovenska má najnižšiu napojenosť domácností na vyhovujúce zdroje pitnej vody (napr. okres Stropkov 21 %, okres Svidník 28 %, okres Bardejov 39 %). Prešovský kraj nedisponuje potrebnými kapacitami pitnej vody z podzemných zdrojov, zo všetkých krajov Slovenska má najvyššie ceny za vodné a stočné. Nevýhovujúci stav napojenia domácností na vyhovujúce zdroje pitnej vody je národným odborným dozomom hodnotený v mnohých lokalitách regiónu ako havarijný. Nevýhovujúce zdroje pitnej vody sú vysokým rizikovým faktorom zdravotného stavu obyvateľstva. Vysoká miera domácností niektorých okresov Prešovského kraja je zásobovaná pitnou vodou z nevyhovujúcich, dokonca vysoko rizikových zdrojov vody (okres Stropkov 54 %, okres Svidník 51 %, okres Bardejov 42 %). Potenciálne zdroje pitnej vody – Vodná nádrž Domaša a lokalita Tichý Potok nemajú zabezpečenú dostatočnú ochranu,

Prihovor doc. Ing. P. Kuzmišina, DrSc., prorektora PU Po jeho pravici MUDr. I. Belohorská, poslankyňa Európskeho parlamentu a Eduardo Bugalho, tajomník frakcie z Európskeho parlamentu. Zľava: Ing. Alexander Ernst – riaditeľ Úradu Prešovského samosprávneho kraja.

nie sú tu vybudované čistiare odpadových vôd. Verejné kanalizácie ústia do prírodných tokov (vláda SR rozhodla o financovaní riešenia z kohézneho fondu v rokoch 2004 – 2007). Zlá sociálno-ekonomická situácia (najvyššia miera nezamestnanosti, najnižšie priemerné mzdy, ale najvyššia cena vody) spôsobuje množiac sa prípady odpájania domácností od verejných zdrojov pitnej vody. Častá je kontaminácia pôdy a zdrojov povrchovej pitnej vody individuálnych a verejných vodovodov v obciach (v okrese Stropkov bola vybudovaná prvá čistička na konci roka 2004, v okrese Svidník sú vybudované iba dve čističky atď.). Finančné zdroje zo štrukturálnych

fondov EÚ na riešenie popísanej situácie pre projekty obcí do 5 tisíc obyvateľov v prog-ramovacom období 2003 – 2006 sú nedostupné (mimo kohézneho fondu).

Tieto a mnohé ďalšie zistenia sú publikované v rovnomenom zborníku vystúpení z kolokvia (eds. V. Dudinský – I. Urban).

Účastníci kolokvia a riešitelia projektu vyjadrili presvedčenie, že analýzy a závery projektu podporia snaženie všetkých zodpovedných za kvalitu vody a zdravie občanov a prispievajú v tomto zmysle k zrealizovaniu strategických a programových cieľov rozvoja kraja.

doc. PhDr. Vladislav Dudinský, PhD.,
riešiteľ projektu

Europoslankyňa I. Belohorská do OSN

Zhruba 1,2 miliardy ľudí na svete nemá prístup k pitnej vode a 2,4 miliardy ľudí sa pre nedostatok vody vôbec nedostane k základnej hygie. Zatiaľ čo v New Yorku spotrebuje priemerne denne jeden obyvateľ okolo tisíc litrov pitnej vody, v niektorých štátoch Afriky to je asi 30 litrov. Svet trpí nielen nedostatkom zdrojov kvalitnej pitnej vody, ale až príliš často je konfrontovaný s epidémiami, kde prenosným médiom spôsobujúcim ochorenia a častokrát i smrť je práve kontaminovaná voda. Týmto a ďalšími celosvetovými problémami sa bude zaoberať OSN vo svojej komisii pre udržateľný rozvoj, ktorej rokovanie sa začne 19. apríla 2005 v New Yorku. Európsky parlament na toto zasadanie OSN vysiela štyroch zástupcov. Ako jediná zo SR medzi nimi bude europoslankyňa Irena Belohorská.

„Slovensko nepatrí podľa celosvetových hodnotení medzi krajiny ako sú Rusko, či Kanada, ktoré majú

hojné zásoby pitnej vody, drží sa však medzi štátmi, ktoré jej majú dostatok,“ konštatuje I. Belohorská. Zároveň však upozorňuje, že alarmujúce rozdiely v dostupnosti a kvalite pitnej vody preukazujú jednotlivé regióny SR. Najhoršia situácia sa z tohto pohľadu javí vo VÚC Prešov. Dôvodom je i nízka biologická hodnota a vysoké riziko kontaminácie z povrchových zdrojov vody, ktoré tu dominujú (cca 50 percent) pri zásobovaní z verejných vodovodov. Zmapovaniu tejto situácie a hľadaniu východísk sa už venoval projekt environmentálneho manažmentu kvality vody v prešovskom regióne... „I k hľadaniu riešení vzniknutej situácie a prípadnému získaniu na to ďalších prostriedkov venujem svoju účasť na nadchádzajúcom zasadnutí OSN,“ uzatvára I. Belohorská.

Kancelária MUDr. I. Belohorskej
(vybraté z tlačovej správy
vydanej 17. apríla)

Z priebehu popoludňajšej časti rokovania: MUDr. I. Belohorská, poslankyňa Európskeho parlamentu, doc. PhDr. V. Dudinský, PhD., doc. Ing. J. Kučerová, PhD. z Informačnej kancelárie Európskeho parlamentu.

Projekty s podporou Európskeho sociálneho fondu sa začali realizovať

Od januára 2005 začali Fakulta manažmentu (FM) PU a Pedagogická fakulta (PF) PU s realizáciou projektov, ktoré sú spolufinancované Európskou úniou (EÚ). Ich prezentácia verejnosti prostredníctvom médií sa konala na tlačovej besede 5. apríla v priestoroch Slovenského syndikátu novinárov v Prešove.

Projekt FM PU v Prešove bol podaný v rámci sektorového operačného programu (SOP) Ľudské zdroje, schváleného Ministerstvom školstva SR pod kódom 112103000015. Priorita: 1 – Rozvoj aktívnej politiky trhu práce. Opatrenie 1.3 – Rozvoj vzdelávania a príprava uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce.

Projekt je pilotný a inovatívny. Reaguje na horizontálnu prioritu SOP – Rozvoj miestnej zamestnanosti tým, že usiluje o rast zamestnanosti založený na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile v zaostalom Prešovskom kraji. Je zameraný na rozvoj odbornej spôsobilosti a manažérskych kompetencií absolventov vzdelávacieho kurzu. Predpokladaným efektom bude zamestnateľnosť školených vykonávajúcich nové typy pracovných úloh – aktivizovanie, organizovanie a koordinovanie rozvojových aktivít obce. Kurz je rozdelený do dvoch modulov. Teoretický je zameraný na odbornú problematiku formujúcu profil absolventa z oblasti ekonomiky, práva, manažmentu, IKT, regionálnej politiky SR a EÚ. Praktický je zameraný na tvorbu a spracovávanie projektov. Bude doplnený o prácu v teréne, work-shop, konzultácie so školiteľmi i so starostami obcí, spracovanie a obhajobu záverečného projektu (SWOT analýza a rozvojový zámer obce/mikroregionu).

Cieľové skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech sú evidovaní uchádzači o zamestnanie, najmä dlhodobo nezamestnaní uchádzači, mladí ľudia, starší ľudia, absolventi, ženy po materskej dovolenke, osoby so zdravotným postihnutím, osoby vstupujúce po prvýkrát na trh práce, etnické minority.

Predpokladá sa, že projekt sa bude realizovať 24 mesiacov do 31. decembra 2006. Tím projektových manažérov tvoria Mgr. G. Kravčáková, PhD., koordinátorka projektu, Ing. V. Kuzmišinová, manažér pre vzdelávanie, PaedDr. J. Alcnauer, manažér pre vzdelávanie a PhDr. D. Palaščáková, manažér pre financie a marketing.

Svoju činnosť na projekte začali prezentačnými seminármi pre starostov obcí, ktoré sa konali v Prešove, v Bardejove, v Poprade a v Humennom (v prvej dekáde februára). Starostov obcí požiadali o výber uchádzačov na vzdelávací kurz, ktorý je hlavnou aktivitou projektu. Starostovia odporučili spolu 25 evidovaných nezamestnaných.

Podľa projektu má byť v kurze 50 účastníkov. Z toho dôvodu bolo potrebné doplniť počet účastníkov kurzu. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove spracoval a poskytol zoznam evidovaných nezamestnaných podľa znakov cieľovej skupiny v celkovom počte 82 osôb, ktoré boli pozvané na výberový pohovor na účastníka vzdelávacieho kurzu. Uskutočnil sa 30. marca v priestoroch PU v Prešove. Požiadavkám (aktivita, motivácia, závery) vyhovel 25 evidovaných nezamestnaných, z toho 19 žien (76 %) a 25 dlhodobo nezamestnaných (100 %).

Prvý teoretický modul sa začal 11. apríla so zameraním na odbornú problematiku. Bližšie informácie o projekte nájdete na www.unipo.sk/projekty.

Projekty novinárom prezentovali (zľava) doc. Ing. J. Burgerová, Ph.D., Ing. V. Kuzmišinová, Mgr. G. Kravčáková, Ph.D., a PhDr. D. Palaščáková. Foto: PaedDr. Július Alcnauer

Projekt PF PU v Prešove spracovali a podali v rámci výzvy Európskeho sociálneho fondu (ESF) SOP Ľudské zdroje – Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov.

Hlavným cieľom projektu *Dištančné štúdium v kontexte celoživotného vzdelávania* je zlepšiť kvalitu vzdelávania na PF PU v Prešove v zmysle vytvorenia novej formy vzdelávania, t. j. dištančného vzdelávania. Projekt nadväzuje na viaceré ťažiskové dokumenty týkajúce sa oblasti zamestnanosti a vzdelávania, najmä na Milénium – národný program výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov, Programové vyhlásenie vlády (november 2002), Memorandum o celoživotnom vzdelávaní (ktoré vypracovala Európska komisia v roku 2000).

Pre lepšie pochopenie charakteru projektu uvedieme jeho základné ukazovatele. Tými sú výstupy, výsledky a dopady projektu. Medzi najdôležitejšie výstupy možno zaradiť to, že celkový počet zapojených učiteľov do vzdelávacieho programu bude 40, vytvorí sa nová forma vzdelávania na PF PU a dôjde k vytvoreniu štyroch modulov ďalšieho vzdelávania.

Predpokladá sa, že z celkového počtu tvorivých pracovníkov PF PU sa kurzov zúčastní 70 %, z celkového počtu ponúkaných vzdelávacích programov bude novovytvorený program tvoriť 20 %. Medzi dopadmi má dominovať vytvorenie centra dištančného vzdelávania s predpokladom, že dôjde k zvýšeniu kvalifikácie u 50 % učiteľov. Realizácia projektu bude mať dopad minimálne jeden rok po jeho ukončení.

Za úspešným získaním grantu s 5 % spoluúčasťou PU v celkovej výške takmer 1,2 milióna korún stojí značné úsilie mikrotímu tvorivých

pracovníkov z PF PU. Tvorila ho doc. PaedDr. J. Kancir, Ph.D., prodekan pre rozvoj a informatiku, doc. Ing. J. Burgerová, Ph.D. a Ing. B. Horváthová. Konzultantom bol projektový manažér PU Ing. M. Vataščin.

Implementácia projektu prebieha podľa harmonogramu. Od januára 2005 boli vykonané prípravné práce na spustenie vzdelávacích aktivít (zabezpečenie hardvérového a softvérového vybavenia, príprava komunikačného prostredia, príprava manuálov a učebných textov, zostavenie tímu lektorov, konzultantov a expertných poradcov). Prebehlo vstupné zaškolenie cieľovej skupiny. V máji a júni bude realizovaná prvá etapa školení učiteľov pre dištančné vzdelávanie v konkrétnom akreditovanom študijnom programe.

PhDr. Daniela Palaščáková

Európsky sociálny fond

AnalYZovali zmeny v identite po integrácii

Na pôde FF PU v Prešove sa 8. apríla uskutočnilo vedecké kolokvium s medzinárodnou účasťou pod názvom Národná a občianska identita v procese európskej integrácie. Tento projekt sa konal pod záštitou poslankyne Európskeho parlamentu (EP) Ireny Belohorskej. Jeho odbornou garantkou bola doc. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc., vedúca Katedry politológie FF PU v Prešove.

Hlavným cieľom kolokvia bola prezentácia najnovších výsledkov výskumu politológov, historikov, sociológov, etnografů, psychológov zo slovenských a poľských akademických a vedeckovýskumných pracovísk, zameraného na aktuálne javy súvisiace so zmenami v národnej a občianskej identite štátov integrovaných v Európskej únii. Príspevky účastníkov podujatia boli v šiestich tematických okruhoch: Zmluva o Európskej ústave (L. Orosz, M. Gbúrová, J. Lysý), Národná identita (V. Bačová, S. Kmo, M. Benža, H. Melkusová), Národná a občianska identita s prepojením na európsku identitu (M. Horský, D. Turan, R. Ištok, D. Dobiáš, I. Mattošová), Historický kontext národnej a občianskej identity (L. Franková, I. Belejkaní, M. Pekár), Identita národnostných menšín a etnických skupín (M. Homišinová, S. Šutaj, J. Kiss, A. Jurová, M. Gajdoš, J. Kredatusová, M. Čižmarová) a Sociálna problematika zjednocovania socialno-ekonomických a etnicko-konfesionálne riziká (D. Cwiek, T. Kozia, Z. Buocová, I. Dudinská, J. Kriššák).

Záver z vedeckého kolokvia budú v podobe zborníka predložené poslancom EP, širokej odbornej a stranícko-politickej verejnosti.

doc. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc.

Oranžový Majdan v Kolisnykovom „premenení“

Vo februárovom čísle časopisu PU sme vám priniesli krátky článok o múzeu a galérii, ktoré zriadil maliar a pedagóg PU Prokip Kolisnyk vo svojej rodnej obci Potašna na Ukrajine. Prešli dva mesiace a s týmto nesmierne zaujímavým človekom sa stretávame opäť, a to pri príležitosti výstavy, ktorá bola slávnostne otvorená v študovni Univerzitnej knižnice v pondelok 18. apríla. Výstava sa volá Majdan a skladá sa z dvoch častí: Majdan – Golgota – Premenenie (maľba) a Pomarančová revolúcia na Ukrajine (fotografie).

Prečo práve Majdan? Odpovedá sám P. Kolisnyk: „Človek ide na majdan – v podstate ide na Golgotu, pretože každý má v duši svoje námestie, svoju revolúciu... Svoju cestu k dokonalosti. Človek chce riešiť sociálne problémy, ale predovšetkým by mal riešiť duchovné, pretože iba duchovné premenenie umožňuje riešenie aj materiálnych potrieb.“

Na slávnostnej vernisáži sa zúčastnili mnohí významní hostia. Okrem rektora PU F. Mihinu pozvanie prijala tiež generálna konzulka Ukrajiny na Slovensku Inna Ohnivec a tiež akademik M. Mušinka. O hudobný zážitok sa postaral spevák „ansámbel“ miešaného zboru Nostro Canto pod vedením dirigentky T. Kanišákovéj.

Výstava P. Kolisnyka je plná emócií. Či už v časti venovanej fotografiám, ktoré vznikali v rýchlosti a v emotívne vypätých situáciách ukrajinskej Pomarančovej revolúcie, ale aj v časti, ktorá obsahuje plátna s dôstojným, dalo by sa povedať pomaly plynúcim obsahom duchovného charakteru.

A ako svoju výstavu charakterizuje jej autor? „Som si istý, že zábery, aké som nafotil na Ukrajinu v minulom a začiatkom tohto roka nikoho nebudú šokovať, nebudú provokovať, manipulovať... Snáď iba ešte raz pripomenú udalosť a poskytnú možnosť porozmýšľať nad tým, čo sa stalo na Ukrajine práve v tomto období. Som rád, že udalosti, ktoré sa udiali pod názvom Pomarančová revolúcia prebehli tak civilizovane. Nebol som žiadnym oficiálnym korešpondentom, ktorý má dosah do tých „tam hore“, neviem čo

sa dialo v zákulisíach, ale bol som tam. Bol som na Majdane, bol som s tými, ktorí robili revolúciu. Bol som tam aj vtedy, keď ešte nebolo jasné ako to dopadne. Bol som tam jednoducho preto, že sú chvíle, keď človek musí byť na strane pravdy...“

Dúfam, že ľudia vo svete, ale aj najbližší susedia sa budú snažiť pochopiť, že Ukrajina síce nie je žiadna rajská záhrada, ale ani džungľa. Je to normálny štát, ktorého obyvatelia majú svoje problémy, ale aj svoju kultúru, svoju duchovnosť, ktorá je plnohodnotnou súčasťou európskej a svetovej kultúry. Obrazy, aké som namaľoval počas spomínaných sociálnych premien, ale aj predtým a tiež po nich, sú inšpirované myšlienkou slobody a kultúry. Nie sú iba ilustráciami nejakých spoločenských udalostí, nie sú receptami na premeny, skôr víziami premenenia. Pretože iba duchovné premenenie je podstatou tvorby.“

Výstava P. Kolisnyka v UK potrvá do 15. mája.

Martin Michelčík

Prečo je dnes aktuálne zhovárať sa s kňazom

Gréckokatolícky kňaz, otec ThDr. Marcel Mojžeš, PhD., bol na začiatku tohto akademického roka poverený prešovským biskupom Mons. ThDr. Jánom Babjakom, SJ, PhD., pastoračiou vysokoškolskej mládeže. Po ukončení štúdia teológie na tunajšej GBF pokračoval v Ríme, kde obhájil doktorát z liturgickej teológie. V súčasnosti pôsobí ako kaplán na Sídlsku III v Prešove a najnovšie sa spolu s manželkou tešia z nedávno narodenej dcéry. Okrem biblických „stretiek“ a slávenia gréckokatolíckych liturgii v Ekumenickom centre (kaplnke) na 11. poschodí „nového internátu“ PU môžete otca Marcela nájsť aj v Študentskom servisnom centre každý utorok od 17. do 18. h, kde je k dispozícii všetkým študentom (aj „neštudentom“) v rámci duchovného poradenstva. Boli sme zvedaví práve na túto službu.

Otec Marcel, čo si má mladý človek predstaviť pod pojmom duchovné poradenstvo?

- V zmysle kresťanskej tradície je „duchovné“ všetko to, čo človeku hovorí o Bohu, čo ho pre neho otvára a čo ho k nemu privádza. Duchovné poradenstvo je neformálny rozhovor s kňazom (alebo inou skúsenou duchovnou osobou) o čomkoľvek, čo prináša život človeka, o jeho radoostiach, starostiach, či problémoch, ktoré môžu byť zmysluplnejšie vnímané práve so zameraním na Boha.

V súčasnej dobe vyhľadávajú ľudia iné spôsoby poradenstva. Je aktuálne zhovárať sa dnes s kňazom?

- Študentské servisné centrum poskytuje rôzne druhy poradenstva: finančné, právne, psychologické a medzi nimi aj duchovné poradenstvo. Je zaujímavé, že duchovné poradenstvo, ktoré okrem mňa poskytuje aj rímskokatolícky kňaz Mgr. Ján Knapík, je najviac vyhľadávané. Tento fakt svedčí o tom, že dnes je stále aktuálne zhovárať sa s kňazom. Centrum k tomu vytvára dobré podmienky, lebo umožňuje študentom stretnúť sa s kňazom priamo v prostredí vysokoškolského areálu.

S akými problémami študenti za vami chodia?

- Problémy sú rôzne, tak ako je každá osoba individuálna. Často sa prichádzajú mladí ľudia porozprávať napr. o problémoch vo vzťahoch, iní zas požiadajú o svätú spoveď.

Ako prebieha duchovné poradenstvo? Čo môžu študenti očakávať?

- Duchovné poradenstvo prebieha v osobitnej miestnosti, ktorá je na takého účely príjemne zariadená. A čo môžu študenti očakávať? Osobný a diskretný prístup, toľko času, koľko potrebujú (je možné dohodnúť sa aj na inom termíne, pokiaľ by ten utorok nevyhovoval), dokonca niekedy aj kávu alebo čaj. Čo je ale najdôležitejšie, môžu zažiť, že Boh ich miluje a prijíma aj v ich problémoch a on sám je cestou k ich riešeniu a k plnšiemu životu. Na rozdiel napr. od psychologického poradenstva, ktoré pomôže človeku urobiť analýzu vlastnej situácie. Duchovné poradenstvo ponúka aj riešenie, zvlášť ak ide o problém s duchovným pozadím.

Čo vám táto služba dáva?

- Je to pre mňa zaujímavá skúsenosť. Sám sa cítim obohatený, keď môžem niekomu aspoň trochu pomôcť, aspoň o trochu viac ho orientovať na Boha. No niekedy sa stane napríklad aj to, že počas celej hodiny nepride nikto. Aj to je realita duchovného poradenstva. Vtedy si hovorím, že aj tak malo zmysel tam čakať. Veď Boh ustavične čaká človeka, aj keď ten možno dnes ešte nemá odvahu k nemu prísť.

Za rozhovor ďakujú
Ján Rusiňák a Magdaléna Štrbová,
študenti PU

Rušný týždeň s gréckymi hosťami FM PU

Výmena skúseností, vzájomné návštevy a stretnutia ľudí z rôznych krajín, ale rovnakých profesií na rôznych postoch, t. j. profesionálov a študujúcich, je vždy obohacujúcim a nepostrádateľným prvkom modernej prípravy mladých ľudí do života.

Katedra turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu (FM) PU opäť privítala vzácných hostí. Začiatkom marca pricestovali grécki partneri, aby ako každý rok informovali a priblížili študentom možnosti vykonávania zahraničnej praxe. Páni Manolis Papadakis a Markos Tzamalís zastupovali hotelovú spoločnosť SANI S. A., ktorá už niekoľko rokov úspešne spolupracuje s našou katedrou.

Prezentácia hotelov tejto spoločnosti prebiehala v anglickom jazyku. Gréci priblížili osobitosti ich krajiny a oboznámili prítomných študentov s polohou, veľkosťou, postavením hotelov a aktivitami, ktoré pripravujú pre svojich hostí. Záujemcovia o prax v tejto krajine s bohatou históriou si poskladali mozaiku poznatkov, ktoré im poslúžia pri realizácii praxe. Budú ju vykonávať na rôznych postoch - čašníci, barmani, animátori, recepční a. i. Obohatením a spestrením prezentácie boli aj farebné katalógy s krásnymi zá-

bermi a tak bolo prirodzené, že nasledovala bohatá diskusia. Po prezentácii si grécki manažéri individuálnymi pohovormi vyberali adeptov pre prax.

Potešilo nás, že odbornú úroveň aj jazykovú pripravenosť študentov hodnotili grécki partneri ako výbornú. Napriek tomu, že väčšina študentov bola z prvého ročníka, zvládli otázky týkajúce sa úloh, s ktorými sa reálne môžu stretnúť. Veľmi dobrý dojem zanechal vzhľad a príjemné vystupovanie študentov.

Popri práci sa našiel čas aj na zábavu. Voľné chvíle pomohli vyplniť študenti 4. ročníka D. Matušiková a R. Šmajda, ktorí tohto roku pcestujú do Grécka už po tretíkrát.

Ing. Kristína Mrvová,
Katedra turizmu a hotelového
manažmentu FM PU

Novým partnerom FM PU v spolupráci sa stala VŠ obchodní v Prahe

Novým zahraničným partnerom Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu (KTHM FM) PU sa stala Vysoká škola obchodní (VŠO) Praha. História tejto súkromnej vysokej školy sa datuje od roku 2000, keď jej bola udelená akreditácia a súhlas ministerstva na pôsobenie. Akreditovaný bakalársky program má názov Medzinárodné teritoriálne štúdiá a tlačiskovým študijným odborom je cestovný ruch. Je samozrejmou, že sa táto škola rozvíja. Už v budúcom akademickom roku 2005/6 otvára nový študijný odbor Informatika v cestovnom ruchu.

Zaujímavé je, že práve táto vysoká škola sa obrátila na PU v Prešove so žiadosťou o spoluprácu s vtedy ešte Inštitútom turizmu a hotelového manažmentu FF PU. Po niekoľkých kontaktoch bol riaditeľ inštitútu doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., na koordinačnej porade v Prahe. Prítomní boli zástupcovia vysokých škôl z viacerých okolitých štátov - Slovenska, Nemecka, Rakúska, ale aj napr. z Belgicka. Rokovanie bolo veľmi plodné a dohodla sa príprava medzinárodnej vedeckej konferencie o perspektívach cestovného ruchu v podmienkach vstupu do nového tisícročia. Zameria sa na vzdelávanie pracovníkov cestovného ruchu v štátoch EÚ. Uskutoční sa 15. septembra 2005 v Prahe a KTHM FM PU je jej spoluorganizátorom.

Oveľa vážnejším výstupom je perspektívna spolupráca. Cieľom je spoločne sa podieľať na medzinárodnom projekte orientovanom na vzdelávanie pracovníkov v cestovnom ruchu v treťom tisícročí. Projekt je súčasťou programu Minerva Plus (Information and Communication Technology and Open and Distance Learning).

V Prahu navštívil Prešov aj predstaviteľ VŠO PhDr. Mgr. Jan Štem-

Hosť z Prahy PhDr. Mgr. Jana Štemberka, Ph.D., zaujímali zahraničné praxe študentov FM PU a možnosti vzdelávať sa na univerzitách v zahraničí. Sprewádza ho doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., (vpravo).

Foto na strane: PaedDr. Július Alcnauer

berk, Ph.D., a pri tejto príležitosti podpísal zmluvu o spolupráci na projekte Minerva.

Na záver len drobná zaujímavosť. Tento približne 30-ročný VŠ učiteľ absolvoval na KU v Prahe právo a históriu. Prešov si predstavoval ako mesto moderných sídlisk a aj keď jeho pobyt trval len 24 hodín, bol nadšený historickým centrom mesta. Vyjadril sa, že plánuje dovolenkový pobyt v tomto meste.

PaedDr. Július Alcnauer,
KTHM FM PU

Z večerného posedenia (zľava) Ing. K. Mrvová, študentka D. Matušiková, manažér z Grécka M. Papadakis, študent R. Šmajda, manažér z Grécka M. Tzamalís.

Americký profesor rómskych štúdií Ian Hancock prednášal na PU

Katedra slovenských dejín a archívniatva FF PU Prešov v spolupráci s Veľvyslanectvom Spojených štátov amerických na Slovensku, Nadáciou Milana Šimečku z Bratislavy a Krajským centrom pre rómske otázky v Prešove zorganizovala 13. januára prednášku Iana Hancocka na tému Rómovia v holokauste: spomínanie a zabúdanie.

I. Hancock, profesor rómskych štúdií na Univerzite v Austine (Texas, USA), je známy lingvista, historik a aktívny predstaviteľ medzinárodného rómskeho hnutia.

V roku 1987 sa podieľal na petícii voči OSN za účasť Medzinárodnej rómskej únie v UNICEF-e. Je odborníkom v oblasti rómskeho holokaustu a za vlády prezidenta Billa Clintona bol členom Výboru Spojených štátov pre Pamätník holokaustu. Pri viacerých príležitostiach oslovil Organizáciu pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe v súvislosti s rómskymi záležitosťami a spolupracoval s členmi Kongresu USA na niekoľkých projektoch v oblasti ľudských práv.

Je nositeľom nórskej Raftovej ceny za ľudské práva a Mierovej

ceny cirkvi Bahá'í za pomoc rómskemu ľudu. Publikoval množstvo statí a kníh venovaných Rómom, vrátane We Are the Romani People: Ame Sam e Rromane Džene (The University of Hertfordshire Press, 2002), The Pariah Syndrome: An Account of Gypsy Persecution and Slavery (Karoma: Ann Arbor, 1987), a A Handbook of Vlach Romani (Slavica: Columbus, 1995). V češtine vyšla jeho kniha Země utrpení: dějiny otroctví a pronásledování Romů (Praha, 2001).

Súčasťou prednášky v Prešove bola aj prezentácia najnovšej knihy

I. Hancocka pod názvom My rómsky národ, ktorá vyšla v tomto roku v slovenskom preklade.

Prednáška prilákala viac ako polstovku poslucháčov z radov pedagógov a študentov PU, širšiu odbornú i laickú verejnosť. Po prednáške sa rozprúdila veľmi zaujímavá diskusia.

I. Hancocka prijal na pôde FF PU aj vedúci Katedry slovenských dejín a archívniatva FF PU prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. a dekan FHPV PU prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.

Mgr. Alexander Mušínska

Medzinárodná prezentácia vedeckého zborníka prác aj prešovských historikov sa konala vo Viedni

V posledných marcových dňoch uzer svetlo sveta nový vedecký zborník *Katedry slovenských dejín a archívniectva a Katedry všeobecných dejín FF PU Národnostná otázka v strednej Európe v rokoch 1848 – 1938*, ktorý vyšiel ako výsledok medzinárodnej spolupráce historikov zo Slovenska, Rakúska, Čiech, Ukrajiny, Poľska a Ruska. Venovaný bol, tak ako aj rovnomená konferencia, dr. h. c. prof. PhDr. Michalovi Danilákovi, CSC., pri príležitosti jeho životného jubilea.

Zborník predstavuje už šiesty titul, ktorý uvedené pracoviská za posledných desať rokov pripravili a prezentovali medzinárodnej vedeckej i laickej verejnosti.

Prvým z nich bol zborník *MUDr. Ľudovít Markušovský a jeho doba* (1993), nasledovali zborníky *Spis v kontinuite času* (1995), *Obyvateľstvo Karpatskej kotliny I.* (1997), *Stredoeurópske národy na križovatkách novodobých dejín 1848 – 1918* (1999), *Veľká politika a malé regióny 1918 – 1939* (2002) a nakoniec vyššie uvedený zborník *Národnostná otázka v strednej Európe v rokoch 1848 – 1938*.

Prešovské akademické historické pracoviská si v priebehu rokov vyskúšali sily v organizácii medzinárodnej vedeckej spolupráce najskôr na jednej osobnosti európskeho významu, keď sa na lekára slovenského pôvodu, ktorý pochádzal z podtatranskej Štrby a patril k lekárskej špičke uhorskej lekárskej vedy, pozreli cez prizmu viacerých národných historiografií. Ďalším krokom bol medzinárodný pohľad na multietnický spis na východnom Slovensku, na jeho dejiny ovplyvnené a formované nielen samotným obyvateľstvom tohto regiónu, ale aj vplyvmi, ktoré tu po stáročia prenikali z celej Európy. Nasledujúce témy však už mali stredoeurópsky záber, ako to nakoniec prezrádzajú názvy vydaných publikácií, do ktorých prispeli autori z desiatich krajín Európy.

Prešovské historické pracoviská tak položili základ pre koncentrovaný

výskum stredoeurópskych dejín na Slovensku, a to za účinnej spolupráce s kolegami z Historického ústavu SAV v Bratislave, Katedry slovenských dejín na FF Komenského univerzity v Bratislave, no predovšetkým s rakúskymi historikmi z Viedenskej univerzity a univerzity v Gazi.

Takáto spolupráca otvárala slovenskej historiografii možnosti prieniku do medzinárodných historiografií o to viac, že na vydání vedeckých zborníkov zostavovateľsky participovali rakúski historici – univ. prof. dr. Harald Heppner a univ. prof. dr. Karl Schwarz. Aj vďaka nim sa podarilo finančne zabezpečiť vydanie jednotlivých publikácií. Naposledy to urobili rakúske Spolkové ministerstvo pre vzdelávanie, vedu a kultúru vo Viedni, Rakúsky ústav pre východnú a juhovýchodnú Európu vo Viedni a Rakúska spoločnosť pre vedu vo Viedni. Zo slovenskej strany vydanie posledných dvoch zborníkov finančne podporil prezident SR.

Medzinárodný záujem o prešovské publikácie sa potvrdil už dávnejšie, o čom svedčia mnohé recenzie v zahraničných periodikách a rovnako aj ich citácie v nejednom prestížnom historickom časopise či zborníku.

V tomto roku prišla ponuka z rakúskej strany predstaviť zborník *Národnostná otázka v strednej Európe v rokoch 1848 – 1938* vo Viedni ako výsledok úspešnej viacročnej slovensko-rakúskej spolupráce. Veľmi promptne zareagovalo aj slovenské veľvyslanectvo v rakúskom hlavnom meste a ním riadený Slovenský inštitút, ktorý na tento účel dal k dispozícii svoje reprezentačné priestory. Prezentácia pre rakúsku verejnosť sa uskutočnila 6. apríla pod gesciou veľvyslancu SR vo Viedni univ. prof. dr. Jozef Klimko.

Úvodné slovo predniesol riaditeľ inštitútu Sven Šovčík a potom nasledovalo vystúpenie prof. PhDr. Petra Švorca, CSC. Predstavil predchádzajúce projekty medzinárodného bádateľského tímu, ktoré vyvrcholili v tomto roku vydaním prezentovanej knihy. V závere svojho vystúpenia ako podpredseda Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV v Bratislave poďakoval prof. dr. K. Schwarzovi v mene slovenskej historickej obce za propagáciu slovenskej his-

Riaditeľ Slovenského inštitútu vo Viedni Sven Šovčík predstavuje zostavovateľov zborníka: zľava prof. PhDr. Peter Švorc, CSC., doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSC. a prof. Dr. Karl Schwarz.

Foto: archív autora

toriografie, slovenských dejín a Slovenska vôbec v celej západnej Európe. Pripomeňme len, že prof. K. Schwarz mal veľkú zásluhu na tom, že v kolonáde staručkej Viedenskej univerzity, kde sa návštevník tejto budovy stretne s bustami a pamätnými tabuľami osobností svetovej vedy a kultúry (napr. Sigmund Freud, T. G. Masaryk a i.), boli umiestnené reliéfne portréty dvoch významných slovenských osobností – Karola Kuzmányho a Jána Kollára a že v tomto roku bola na viedenskom dome J. Kollára umiestnená pamätná tabuľa pripomínajúca Viedňanom a návštevníkom Viedne slovenského učenia.

Doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSC., potom informovala početnú rakúsku poslucháčsku societu o obsahu knihy, jej vnútornom členení, urobila akúsi anotáciu zborníka, aby cez ňu mohla poslucháčov oboznámiť s výsledkami slovenskej historickej vedy, ako aj výsledkami výskumov ostatných autorov z okolitých krajín.

Prof. dr. K. Schwarz hovoril o rakúskom vklade do tohto projektu a o jeho medzinárodných súvislostiach. Rakúskym poslucháčom predstavil aj Prešov a PU s jej historickými tradíciami, odvíjajúcimi sa od prešovského kolégia a osobností, ktoré stáli pri jeho vzniku či boli jeho absolventmi. V závere podotkol, že aktivity Katedry slovenských dejín a archívniectva FF PU nepochybne predstavujú dôležitú úlohu v prehľbovaní dobrých vzájomných vzťahov medzi Východom a Západom.

Nakoniec si zobral slovo veľvyslanec SR prof. dr. J. Klimko, ktorý zasvätené hovoril o národnostných problémoch v stredoeurópskom priestore a osobitne na území Slo-

venska v 19. i 20. storočí. S uznaním ocenil zborník a medzinárodný autorský kolektív. Hodnotná bola nasledujúca diskusia, ktorá prezradila nielen vedomosti zúčastnených o národnostnej problematike v stredoeurópskom priestore, ale aj ich záujem dozvedieť sa viac, najmä keď mali možnosť stretnúť sa a hovoriť s tromi spoluzostavovateľmi prezentovaného zborníka, ktorí museli v odpovediach neraz zastúpiť svojich publikujúcich kolegov.

V nasledujúci deň sa uskutočnila prezentácia knihy *Národnostná otázka v strednej Európe v rokoch 1848 – 1938* na pôde Vydavateľstva Veda v Bratislave. Gesciou nad jej prezentáciou prevzal Historický ústav SAV v Bratislave a organizačne to zabezpečil PhDr. Milan Podrimavský, CSC., zástupca riaditeľa Historického ústavu SAV.

Podujatie otvoril riaditeľ HÚ SAV PhDr. Valerián Bystrický, DrSc., ktorý vysoko vyzdvihol nielen projekty, garantované prešovskými historickými pracoviskami, ale aj ich posledný knižný výstup. Podčiarkol hlavne spoluprácu Historického ústavu SAV s Katedrou slovenských dejín a archívniectva a Katedrou všeobecných dejín FF PU, ktorá má dlhodobý charakter a rovnocenný vklad.

Aj na pôde vydavateľstva Veda, tak ako vo Viedni, rezonoval úprimný záujem o vedecké zborníky venované stredoeurópskej národnostnej problematike, pod ktoré sa organizačne a zostavovateľsky podpísali prešovski historici a vydavateľsky zas vydavateľstvo Univerzum v Prešove.

(pšm)

(Pozri aj recenziu zborníka na s. 22.)

Doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSC., predstavuje zborník na pôde Vydavateľstva Veda v Bratislave. Pri nej stojí riaditeľ Historického ústavu SAV PhDr. Valerián Bystrický, DrSc., ďalej prof. PhDr. Peter Švorc, CSC.

Aj o boľavom probléme upadajúceho záujmu o štúdium prírodných vied hovoríme s prodekanom FHPV PU Vladimírom Šebeňom

Prodekan pre rozvoj Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU doc. PaedDr. Vladimír Šebeň, CSc., je príkladom, že stará láska nehrádza. Na katedre fyziky, nad ktorou – ak sa dá tak povedať, sa vystriedali rôzne firemné tabule – nepretržite učí 25 rokov. Ako sám tvrdí, prežil obdobie aj rastu, aj pádov. Bol to teda dobrý dôvod pohovárať sa s ním o ceste, osude a budúcnosti pedagóga v oblasti prírodných vied.

Ako sa formoval váš vzťah k prírodným vedám?

- Isto nie priamočiari. Napríklad počas štúdia na gymnázium som bol pevne presvedčený nespájať svoju budúcnosť s fyzikou. Cesty osudu sú však nevyspytateľné a ja som sa od roku 1976 začal pripravovať na prácu učiteľa fyziky a základov priemyselnej výroby na vtedajšej Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove. Po úspešnom absolvovaní vysokoškolského štúdia som krátko pôsobil ako učiteľ na základnej škole a po nečelom polroku nastúpil na vtedajšiu Katedru fyziky a základov techniky PF UPJŠ ako vedecký stážista. V roku 1992 som obhájil dizertačnú prácu z problematiky teórie vyučovania fyziky na Pedagogickom inštitúte I. Dragomanova v Kyjeve. V roku 2000 som bol na Fakulte prírodných vied UMB v Banskej Bystrici habilitovaný za docenta v odbore teória vyučovania fyziky. V profesionálnej špecializácii sa zameriavam na výučbu a výskum v oblasti didaktiky fyziky. Počas 25 rokov som prešiel všetkými postami na katedre od technika katedry až po jej vedúceho, ktorým som od roku 1989.

Čím vás najviac oslovili prírodné vedy?

- Úprimne sa priznám, že krásu fyziky som začal poznávať v plnej jej hĺbke až počas štúdia na vysokej škole. Veľkú zásluhu na tom majú moji vtedajší učitelia RNDr. Ružický, doc. Salák, PhD., RNDr. Mlynár, CSc., prof. Birčák, PhD., RNDr. Sremanák, CSc., a dr. Skok. Fyzika ma oslovila svojou logickou stavbou a krásou fyzikálnych poznatkov, možnosťami ich experimentálneho zdôvodnenia a predpovedania priebehu fyzikálnych javov, svojím významom pre celý vedecko-technický a spoločenský pokrok a veľkým humanistickým potenciálom.

Čo je na práci pedagóga takého to zamerania najľahšie?

- Zaujať žiaka. Fyzika ako experimentálna veda poskytuje učiteľovi veľa možností ako vzbudiť záujem žiaka. Na našej katedre sme napríklad istý čas zabezpečovali výučbu aj pre študentov 1. stupňa ZŠ, v rámci prípravy na výučbu predmetu Prírodoveda. Bolo nesmieme zaujímavé sledovať ako aj u študentov, ktorí otvorene prezentovali svoj záporný vzťah k tejto vede, vyvolávali jednoduché fyzikálne pokusy a paradoxy otvorený a neskrývaný záujem s následnou otázkou: prečo. O to viac

bolo preto pre nás nepochopiteľné, keď o našu prácu s týmito študentmi stratilo v roku 1997 vtedajšie vedenie PF záujem.

A najťažšie?

- Udržať záujem žiaka. V okamihu prechodu od experimentu k teórii, sa žiaľ stretávame s jeho významným poklesom. Zo širšieho hľadiska je práca samotného učiteľa fyziky nesmieme náročná. Okrem teoretických poznatkov, primeraných experimentálnych a technických zručností a celého radu ďalších profesionálnych kompetencií, ktorými musia disponovať aj učitelia iných disciplín, sa učiteľ fyziky a ďalších prírodovedných predmetov, neustále stretáva aj s prozaickými problémami ako je napr. nedostatok finanč-

vied ostalo v rozhodujúcej miere iba na našej fakulte. Na katedrách geografie a regionálneho rozvoja a biológie boli vďaka realizácii projektov do činnosti uvedené špičkové vedecko-výskumné laboratória, ktorých výsledky práce sú uznávané nielen v republikovom meradle. Enormná snaha a systematické úsilie učiteľov a zamestnancov katedry geografie a regionálneho rozvoja, katedry biológie a v súčasnosti aj katedry ekológie taktiež umožnili vznik nových akreditovaných neučiteľských odborov, ktoré vo svojej podstate začínajú pozitívne determinovať prevažujúcu orientáciu prírodných vied na učiteľské formy štúdia. Formovanie profilu absolventa prírodovedných odborov na PU v krátkej dobe určite ovplyvní aj nastávajúci prechod na kreditové štúdium. Buď na katedrách, ako sa s tým pri zníženej dotácii hodín, existujúcom vybavení laboratórií a existujúcimi kapacitami univerzitnej knižnice vysporiadajú.

Odpovede hľadajú mnohí

Prečo klesá záujem o štúdium prírodovedných predmetov?

- Svoju úlohu určite zohráva súčasný boom záujmu o štúdium humanitných odborov, atraktivita spoločenského uplatnenia, náročnosť štúdia. Jednou z hlavných úloh je preto presvedčiť spoločenské vedomie o obrovskom humánnom potenciáli prírodných vied, o ich význame pre rozvoj spoločnosti. Ďalšou je reforma prírodovedného vzdelávania na všetkých úrovniach nášho školstva. Napríklad korene niezáujmu o štúdium fyziky podľa môjho názoru siahajú až na základnú školu. Odklon od experimentálneho charakteru predmetu k čoraz väčšiemu verbalizmu má ďalekosiahly dopad na vzťah žiaka k tejto disciplíne. Objektívne existuje rozpor medzi poznatkami, ktoré fyzika ako veda nazhromažďila počas svojho vývoja a tým, čo sa žiaci v škole učia. Tendencie neustáleho rozširovania množstva informácií, ktoré žiaci v škole majú zvládnuť, vedú k ich preťažovaniu, k formalizmu vedomostí, k neschopnosti vedomostí aplikovať v praxi.

Ako sa to dá riešiť?

- Odpoveď sa pokúšajú nájsť odborníci na celom svete. Nemožno ju však zovšeobecňovať na všetky prírodovedné odbory. Existuje napríklad rad modelov vyučovania fyziky. Jedným z perspektívnych a vo svete

uznávaných je integrovaná výučba prírodných vied. Osobne si myslím, že hlavne na základnej škole by fyzika nemala stratiť to, čo je na nej najkrajšie - možnosť experimentálneho potvrdenia pravdivosti teoretických poznatkov. Učiteľ, ktorý svojim žiakom neumožní preniknúť do tajov fyzikálneho experimentu a odhaliť jeho krásu sa podľa môjho názoru na nich dopúšťa neodpušiteľnej krivdy.

Veríte v budúcnosť vyučovania prírodných vied na PU?

- Som o tom presvedčený. Nevyhnutnou podmienkou je však reálna, nie len deklarovaná podpora ich rozvoja zo strany všetkých relevantných zložiek PU. Na FHPV napr. významne prevyšuje kapacitné možnosti záujem uchádzačov o štúdium geografie a biológie. Zhodou okolností v minulom akademickom roku preveril možnosti katedier taktiež záujem o štúdium fyziky, matematiky a technických výchovy. Prírodovedné odbory na našej fakulte disponujú kvalitnou kvalifikačnou štruktúrou. Ako jediné na fakulte majú tri prírodovedné katedry právo doktorandského štúdia, dve z nich právo habilitačného a inauguračného konania. Úspešnosť a množstvo podávaných grantových projektov, kvalitná vedecko-výskumná práca, existencia špičkových vedeckých pracovísk, hodnotná publikačná činnosť vytvárajú dobré predpoklady na zlepšenie súčasného stavu. (jn)

Docent V. Šebeň (1956) je autorom jednej monografie, autorom, resp. spoluautorom viac než 40 vedeckých prác, publikovaných v zahraničných a domácich zborníkoch a časopisoch, spoluautorom dvoch učebných textov, celého radu odborných prác. Okrem funkcie prodekana je vedúcim katedry fyziky, členom vedeckej rady FHPV PU, členom habilitačných komisií a komisií pre doktorandské štúdium na univerzitách v Nitre a v Banskej Bystrici.

FZ využíva akčný program EÚ na podporu odborného vzdelávania

Projekt programu Leonardo da Vinci pod názvom Porovnanie kompetencií v činnosti sestry a pôrodnej asistentky pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti má na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU v Prešove za cieľ poznať kompetencie sestry a pôrodnej asistentky v hostiteľských krajinách, pomenovať a porovnať špecifika kompetencií v činnosti sestry a pôrodnej asistentky medzi hostiteľskou a vysielajúcou krajinou, podporiť znalosť a zjednocovanie profesijných ošetrovateľských činností sestry a pôrodnej asistentky v súlade s modernými zásadami vzdelávania. Okrem toho jeho úlohou je podporiť profesionálnu medzinárodnú uznávanú spôsobilosť sestier a pôrodných asistentiek interaktívnymi metódami výučby a prioritnou aktívnou integráciou teórie s praxou.

Projekt reaguje na iniciatívy podporujúce budúci voľný pohyb kvalifikovaných pracovníkov v rámci členských štátov Európskej únie (EÚ) na základe uznávania odbornej unifikovanej kvalifikácie sestier a pôrodných asistentiek a tým aj na potrebu nezamestnanosti. Projekt bude slúžiť ako jedno z východísk pri unifikovaní kompetencií sestier a pôrodných asistentiek v rámci profesijnej prípravy pre potreby vysielajúcej organizácie.

Účastníkmi stáže v rámci projektu sú študenti bakalárskeho študijného programu z odboru ošetrovateľstvo a pôrodná asistencia v dennej forme štúdia na FZ PU v dvoch turnusoch.

Partnermi projektu sú Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Jóna András Kórház Nyíregyháza, Maďarsko, Krankenhaus Nordwest Frankfurt am Main, Nemecko, Steiermärkische Krankenanstaltengesellschaft m.b.H Landeskrankenhaus Bruck/Mur, Rakúsko, Tiroler Landeskrankenanstalten Ges m.b.H – Tilak, Innsbruck, Rakúsko, Fakultní nemocnice na Bulovce, Praha, Česká republika.

Projekt trvá od 1. septembra 2004 do 15. júla 2005. Výstupom projektu budú príspevky v odborných periodikách určených pre sestry a pôrodné asistentky, workshopy so študentmi

FZ PU, resp. univerzity na akademickej pôde a študijný materiál využívaný v odbornej príprave sestier a pôrodných asistentiek vysielajúcej organizácie.

Projekt pokrýva rôzne európske a národné potreby. Podporuje znalosť kompetencií sestier a pôrodných asistentiek a zjednocovanie profesijných ošetrovateľských činností v rámci budúcich a súčasných členských krajín EÚ, reaguje na iniciatívy podporujúce budúci voľný pohyb kvalifikovaných pracovníkov v rámci členských štátov EÚ na základe uznávania odbornej unifikovanej kvalifikácie sestier a pôrodných asistentiek, a tým aj na potrebu znížovania nezamestnanosti. Projekt reaguje na inštitucionálne potreby FZ ako vzdelávacej inštitúcie. Poslúži ako jedno z východísk pri unifikovaní kompetencií sestier a pôrodných asistentiek v rámci profesijnej prípravy. Spracovaný materiál bude výstupom ako študijný materiál pre prípravu študentov fakulty a získané informácie budú slúžiť ako podklad pre výstupy z projektu.

Na projekte zúčastnení študenti v prebiehajúcej teoreticko-praktickej výučbe väčšinou druhých ročníkov v dennej forme trojročného bakalárskeho štúdia, v študijných odboroch ošetrovateľstvo a pôrodná

asistencia absolvovali teoreticko-praktickú výučbu podľa študijného programu. Ich empirická príprava prebiehala na základných klinických pracoviskách fakultnej nemocnice v Prešove pod pedagogickým vedením (interná klinika, neurologické oddelenie, chirurgická klinika, detská klinika gynekologicko-pôrodná klinika). Všetci 23 účastníci prešli výberovým konaním, ktoré sa konalo 18. februára na pôde fakulty. Ďalším krokom bola kultúrna a pedagogická príprava účastníkov mobility. Kultúrna príprava sa uskutočnila v dňoch 25. februára, 4. marca a 11. marca.

Celková príprava trvala 15 hodín, viedli ju PhDr. Marta Jakubíková a Mgr. Silvia Žultáková. Príprava zahŕňovala uplatňovanie komunikačných zručností účastníkov: predstavenie samého seba, využívanie neverbálnych komunikačných zručností, prezentáciu histórie a kultúry Slovenska a mesta Prešov, histórie PU, vývoj FZ, jej zameranie a vízie do budúcnosti, história a kultúra hostiteľskej krajiny: ČR, Nemecko, Rakúsko, Maďarsko, história a kultúra hostiteľských miest: Praha, Hradec Králové, Bruck, Innsbruck, Frankfurt am Main, Nyíregyháza, charakteristika a podmienky hosťujúcich zdravotníckych zariadení, posudzovanie prezenčných suvenírov a fotodokumentácie na prezentáciu vlastnej krajiny, mesta a PU.

Po kultúrnej príprave nasledovala pedagogická príprava študentov, ktorú počas 25 hodín viedla PhDr. Slávka Kapová od 15. marca do 12. apríla. Príprava pozostávala z poučenia o OBP a PO, ďalej išlo o témy: sestra, jej charakterové vlastnosti, úprava a celkové správanie, práva pacientov a ich uplatňovanie

v praxi, pracovná náplň študijnej stáže pre študijný odbor ošetrovateľstvo a pôrodná asistencia, spracovanie komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti u hospitalizovaných pacientov počas stáže, spracovanie kompletného edukačného plánu s realizáciou a vyhodnotením, porovnanie našej kompletnej ošetrovateľskej dokumentácie s dokumentáciou hosťujúceho zdravotníckeho zariadenia, porovnanie odborných kompetencií sestry a pôrodnej asistentky v klinickej praxi, zabezpečenie si potvrdenia o bezinfekčnosti prostredia.

Na týchto stretnutiach dostali študenti pokyny ako majú spracovať projektovú tému, ako si majú počínať na jednotlivých klinických pracoviskách, v praxi majú uplatňovať empatiu a asertivitu a komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť majú vykonávať podľa ošetrovateľských zásad.

Všetkým vybraným študentom stážistom želáme pred ich prvou veľkou pracovnou skúškou veľa príjemných odborných i osobných skúseností.

PhDr. Marta Jakubíková,
Mgr. Silvia Žultáková,
PhDr. Slávka Kapová,
PhDr. Ľubica Rybárová,
PaedDr. Zdenka Uherová,
PhDr. Brigita Kleinová,
FZ PU

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PU

Udialo sa v UK ...

Prokip Kolisnyk – Majdan
Majdan – Golgota – Premenenie
(maľba)

Pomarančová revolúcia na Ukrajine (fotografie)

Výstava je sprístupnená v priestoroch študovne a centrálnej výpožičky UK a potrvá do 15. mája. Viac o tejto výstave čítajte v samostatnom článku.

19. a 20. apríla

Predajná výstava odbornej literatúry v Centrálnej študovni UK PU pripravená v spolupráci s kníhkupectvom Christiania.

20. apríla, 15.00

Ars Poetica - študentská súťaž v prednese ruskej poézie v spolupráci s Katedrou rusistiky a translatológie FF PU. (mm)

17. marca, 15.00: prezentácia publikácie Viliam Marčok a kol.: *Dejiny slovenskej literatúry III (Cesty slovenskej literatúry druhou polovicou XX. storočia)*

spoluautori: Michal Babiak, Ondrej Herec, Jozef Hvišč, Zuzana Stanislavová, Jaroslav Šrank. Viac o tejto publikácii na inom mieste tohto vydania.

18. až 24. apríla

Týždeň slovenských knižníc

18. apríla, 16.00

otvorenie výstavy

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Technická univerzita v Košiciach Prešovská univerzita v Prešove

Zástupcovia študentskej samosprávy troch východoslovenských univerzít, reprezentujúcich vyše 30 000 študentov, sa na svojom stretnutí, ktoré sa konalo 1. 3. 2005 na pôde Prešovskej univerzity v Prešove jednoznačne zhodli na nesúhlase so zavedením poplatkov za vysokoškolské štúdium. Apelujeme na poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, aby pri rozhodovaní o predmetnom návrhu brali do úvahy jasné stanovisko študentov na východnom Slovensku.

K tomuto spoločnému stanovisku sme pristúpili po viacerých nejasných verejných vystúpeniach predstaviteľov Študentskej rady vysokých škôl, ktorí nedokázali jednoznačne prezentovať stanovisko Študentskej rady vysokých škôl k predkladanému návrhu Zákona o študentských pôžičkách.

Zároveň pripomíname, že tri východoslovenské univerzity zotrvávajú v štrajkovej pohotovosti.

Erik Jesenko
podpredseda AS PU

Leo Vojčík
podpredseda AS UPJŠ

Marcel Behún
podpredseda AS TU KE

Slavistika nie je iba prežitá etapa filologických dejín

Pri príležitosti ukončenia ďalšej etapy profilovania špecializácie bulharský jazyk v rámci odboru slavistiky sme požiadali o rozhovor doc. dr. Mladenu Enčeva, CSc., lektora bulharského jazyka a literatúry na Filozofickej fakulte PU.

Pán docent, na katedre slavistiky FF PU pôsobíte štvrtý, čiže z pohľadu neúprosných medzinárodných dohôd o lektorských výmenách, posledný rok. Ako vidíte perspektívy rozvoja bulharského lektorátu v Prešove, resp. v čom sú podľa vás klady, no zaiste aj zápory súčasného systému vyučovania slovanských jazykov na našej univerzite?

- Od otvorenia bulharského lektorátu na FF PU uplynulo osem rokov. Som v poradí druhý bulharský lektor a v tomto zmysle som mal šťastie, že som sa ocitol v situácii, v ktorej boli základy lektorátu už položené a veľká časť počiatočných problémov vyriešená mojou predchodkyňou a vlastne celou katedrou slavistiky. Nazdávam sa, že pre upevnenie lektorátu bola užitočná i moja práca. Osem rokov z ontogenetického hľadiska nie je veľa, no všetci vieme, aké dôležité sú prvé roky ľudského života pre budúci vývoj osobnosti. Preto by som veľmi chcel, aby sa lektorát bulharského jazyka nikdy nehanbil, že mu chýba prvých osem rokov života. Čo sa týka perspektív lektorátu, po prvé, verím, že lektorát bulharčiny má budúcnosť, hoci si uvedomujem, že táto skutočnosť nezávisí iba od želania lektora, ba ani katedry či univerzity. Niekedy je budúcnosť konkrétneho lektorátu skôr otázkou zhody okolností. Preto sa modlím, aby bol osud v tomto prípade priaznivý. Jednu z perspektív rozvoja lektorátu vidím i v nástupe nových vyprofilovaných odborníkov na katedru slavistiky z radov absolventov PU. Ťažko mi je odpovedať na druhú časť otázky, nakoľko moja predstava o vyučovaní slovanských jazykov v Prešove je spojená výlučne s katedrou, na ktorej v súčasnosti pôsobím. Okrem toho si myslím, že zodpovedanie otázky je azda väčšmi v kompetencii didaktiky a metodiky, z ktorých mám len všeobecné vedomosti. Z hľadiska rozvrhovej štruktúry bulharistických predmetov na katedre slavistiky by som napríklad zväčšil počet hodín, určených na vyučovanie bulharskej literatúry, ktorých je oproti hodinám z jazykovedy o niečo menej.

Ako by ste charakterizovali študentov v Bulharsku a na Slovensku (individuálny prístup k povinnostiam, študentské podujatia a pod.)? A celkovo, vidíte v akademickom živote z hľadiska oboch krajín nejaké zásadnejšie rozdiely?

- Nie som prívrženec zovšeobecňujúcich konfrontácií, pretože sú

obvykle veľmi ohraničujúce (skreslené) a niekedy aj urážlivé. Teda aspoň pre tých, ktorých individuálna charakteristika sa nestotožňuje s charakteristikou väčšiny. Samozrejme, bez nebezpečenstva omylu možno povedať, že študenti na Slovensku i v Bulharsku sú si podobní. Asi najviac v tom, že v oboch prípadoch ide o mladých ľudí s podobnými záujmami, existenčnými očakávaniami a problémami. Presnejšie porovnanie by sa dalo uskutočniť hádam iba v rámci konkrétnej sociálnej skupiny a nie kolektívu ako celku. Na mojej domovskej univerzite v Šumene a rovnako medzi študentmi v Prešove sú takí, ktorí si v budovaní svojho osobnostného a profesionálneho rastu úlohu štúdia nadovšetko vážia, no nájdu sa aj poslucháči, ktorí navštevujú univerzitu iba za účelom získania diplomu. U nás i tu som mal študentov, komunikácia s ktorými mi priniesla nielen pracovné, ale aj ľudské naplnenie, vyplývajúce z ich intelektuálneho a morálneho potenciálu - vlastností, ktoré si nemožno nevážiť. Na druhej strane, v Šumene i Prešove som bol svedkom duchovnej lenivosti, akejsi dobrovoľnej askézy potešenia myslieť. Našťastie, prvá skupina vždy prevyšovala druhú, čo akiste nie je náhoda, keďže organizmus každej spoločnosti disponuje spravidla pudom sebazáchovy. Čo sa týka akademického života, mám pocit, že na PU je bohatší a rozmanitejší než v Šumene. Nemáme povedzme váš Akademický Prešov - niečo, čo vám úprimne závidím. No napríklad naše univerzitné noviny sú oproti vašim autorsky viac orientované na okruh mladých ľudí. Prispievajú do nich najmä študenti a publikujú svoje umelecké výtvary (texty, grafiky...), čo ich oveľa viac približuje študentským záujmom.

Mohli by ste nám ako literárny vedec priblížiť oblasť vášho profesionálneho záujmu v literatúre a zároveň predstaviť vaše najdôležitejšie teoretické publikácie?

- Zaoberám sa hlavne bulharskou literatúrou 20. storočia, presnejšie detskou literatúrou, ktorú prednášam na Šumenskej univerzite. Moje záujmy sa koncentrujú najväčšmi okolo pragmatiky literárneho textu pre deti - problému, ktorým sa zaoberám v mojej dizertačnej i habilitačnej práci. Myslím, že práve pragmatické aspekty textu veľmi dobre odhaľujú špecifickosť detskej literatúry, pretože sú zakódované v samotnom jej názve. Nie som veľmi produktívny

autor. Doteraz som publikoval dve teoretické knihy, jednu didakticky zameranú publikáciu v spoluautorstve a okolo tridsať štúdií a článkov. Za svoje najdôležitejšie práce pokladám knihu Komunikačné stratégie lyrického textu v bulharskej poézii pre deti a dizertáciu Funkcie paródie v autorskej rozprávke.

Ako hodnotíte s odstupom času vaše pôsobenie na katedre slavistiky? Podarilo sa vám realizovať nejaké výskumné projekty, resp. mali ste dostatok času na solitérne vedecké bádanie, alebo vás, naopak, nabitý študijný program odboru slavistiky časovo skôr zväzoval?

- S rokmi strávenými na tejto katedre som spokojný. Spoznal som zaujímavých ľudí a dobrých špecialistov vo svojom odbore. Ich otvorenosť, pozornosť a kolegiálna korektnosť mi pomohli rýchlo prekonať pocity úzkosti vyplývajúce z cudzinecstva a prijať katedru slavistiky za svoju - za takú ju, pravdupovediac, budem považovať aj po definitívnom návrate do Bulharska. Počas môjho lektorátu sa mi nepodarilo napísať žiadnu závažnejšiu prácu, ak nerátam niekoľko príspevkov a recenzii. Príčina je však sotva v nedostatku času. Zatiaľ mi chýba jasnejšia predstava o problémoch, s ktorými by som sa chcel zaoberať v najbližších rokoch. Napriek tomu považujem lektorské pôsobenie v Prešove za mimoriadne dôležitú a užitočnú časť svojej profesionálnej biografie. Podarilo sa mi spoznať kľúčové výsledky literárnovedného výskumu na Slovensku a takisto aktuálne bádania slovenských kolegov na poli detskej literatúry. Za svoj najväčší úspech jednako rátam fakt, že v priebehu pobytu na PU som v učení sa slovenčiny dosiahol úroveň, ktorá mi umožňuje plynulo čítať akékoľvek slovenské texty, čo nepochybne rozširuje môj profesionálny obzor a ponúka nové možnosti v mojej odbornej práci. Rád by som spomenul ešte jeden pozitívny aspekt môjho pôsobenia na Slovensku, výsledkom ktorého je, že slovenský hokej, tmavé pivo Steiger a Zdena Studenková získali vo mne zanieteneho obdivovateľa a zapáleného propagátora v bulharskom kultúrnom prostredí.

V čom vidíte význam a perspektívy študovania slavistiky v 21. storočí? Čím je podľa vás kultúrny priestor Balkánu podnetný pre dnešnú integrujúcu sa Európu?

- V pozadí istého populárneho názoru by vašia otázka a moja odpoveď vyzerali vo svojom optimizme anachronicky. Zrejme obidvaja ne-

pochybujeme o tom, že zaoberanie sa problematikou slavistiky je vážna a perspektívna práca. Slavistika nie je, ako si niektorí myslia, iba prežitá etapa filologických dejín. Ak by som mohol v tejto súvislosti parafrázovať Marka Twaina, chýry o jej blížiaci sa smrti sú veľmi zveličené. Argumenty pre racionálne zdôvodnený „slavistický optimizmus“ nachádzajú záštitu aj v súčasnej geopolitickej situácii, v doktríne o multikultúrnej Európe, v administratívnom rozširovaní starého kontinentu na východ - k slovanskému svetu. Ibaže môj subjektívny optimizmus spočíva viac v predpoklade jednoduchej závislosti, že keď existuje nejaká vedecká disciplína, automaticky si nájde svojich verných prívržencov a služobníkov nezávisle od jej momentálneho „ratingu“ v spoločenskom vedomí. Pritom je takmer isté, že tí, ktorí si ju vyberú za predmet profesionálneho záujmu, tak neurobia kvôli finančne svetlejšiemu zajtrajšku, ale pre radosť zaoberať sa čímisi, čo sa im skutočne páči. V naznačenom kontexte môže slavistika naozaj veľa ponúknuť. To, že v najbližších rokoch bude počet študentov - slavistov ťažko konkurovať hoci manažérom, ma neznepokojuje. Koniec koncov, ani fakt, že počet diplomovaných policajtov každý rok desaťnásobne prevýši počet promovovaných latinčinárov ešte neznamená, že klasická filológia je horší odbor.

Na koniec by som chcel využiť príležitosť a pozdraviť všetkých kolegov - pedagógov, administratívnych pracovníkov a študentov univerzity, s ktorými som sa stretol za rôznych okolností počas môjho štvorročného pobytu v Prešove, poďakovať im za otvorené a priateľské prijatie a zaželať im veľa zdravia, šťastia i pracovných úspechov v mene lepšej budúcnosti nás všetkých.

Ďakujeme za rozhovor!
Na odpovede bol zvedavý
a z bulharčiny preložil
Marek Mitka

Vedecká rada Fakulty športu PU sa zišla na prvej schôdži

Historicky prvé zasadnutie Vedeckej rady (VR) Fakulty športu (FŠ) PU v Prešove sa uskutočnilo 4. apríla. Dekan prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., konštituoval VR z popredných domácich a zahraničných odborníkov.

Okrem prodekanov fakulty doc. PaedDr. Viery Bečákovéj, PhD., PaedDr. Vincenta Lafka, PhD., a PaedDr. Pavla Ružbarského, PhD., sa jej členmi z akademickej obce PU stali prof. PhDr. Michal Belej, CSc., doc. MUDr. Mirianna Brtková, PhD., prof. PhDr. Karol Feč, CSc., prof. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., prof. PhDr. Milan Turek, PhD. (všetci FŠ PU), prof. PhDr. Milan Darák, CSc. (FHPV PU), doc. PaedDr. Milan Ďuriček, CSc. (FM PU), prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. (FF PU) a prof. PaedDr. Jozef Liba, CSc. (PF PU). Mimo akademickej obce PU prijali členstvo vo VR FŠ prof. PhDr. Karel Frömel, DrSc., z Fakulty telesnej kultúry Univerzity Palackého v Olomouci, prof. PaedDr. Ludmila Jančoková, PhD., z Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, prof. PhDr. Tomáš Kampmiller, PhD., a prof. PhDr. Július Kasa, CSc., z Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave a prof. dr. Hab. Kazimierz Obodyski z Fakulty telesnej výchovy Rzeszowskej univerzity v Rzeszowe. Ako emeritný profesor pôsobiaci na PU je členom VR aj prof. PhDr. Tomáš Stejskal, CSc.

Po otvorení a úvodnom predstavení členov VR dal dekan fakulty hlasovať o rokovacom poriadku, ktorý bol bez pripomienok schválený. Na návrh odborovej komisie bolo schválené udelenie vedecko-akademickej hodnosti PhD., Mgr. Rastislavovi Fečovi vo vednom odbore 74-03-9 športová edukológia. VR prerokovala s pripomienkami predloženými návrh kritérií pre získanie vedecko-pedagogických titulov docent a profesor v odbore športová edukológia a uložila dekanovi fakulty predložiť návrh na prerokovanie

na najbližšom zasadnutí VR PU.

V ďalšom priebehu boli prerokované správy o vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti a o zahraničných vzťahoch FŠ za rok 2004. Fakulta disponuje právom realizovať doktorandský program v študijnom odbore 8. 1. 3 športová edukológia. Ešte ako katedra telesnej výchovy a športu na FHPV disponovala právom realizovať habilitačné a vymenovanie konania vo vednom odbore 74-03-9 športová edukológia. Fakulta v súčasnom období nemá problémy s kvalifikačnou štruktúrou, ale v ďalšom období sa musí vyrovnáť s vekovým zložením docentov a profesorov. Ako existenčne nevyhnutné sa javí posilnenie kvalifikačnej štruktúry docentmi, najmä z hľadiska budúcej perspektivity a akredibility fakulty. Pri celkovom hodnotení fakulty v oblasti vedecko-výskumnej činnosti je možné na jednej strane konštatovať vysokú zapojenosť tvorivých pracovníkov v domácich výskumných projektoch, na strane druhej je potrebné poukázať na nedostatčnú spoluprácu na medzinárodnej úrovni. Prehľad publikačnej činnosti poukazuje na nedostatčnú aktivitu pracovníkov v oblasti publikovania v karentovaných a zahraničných časopisoch. V roku 2004 nebola vydaná žiadna monografia, vysokoškolská učebnica či učebné texty. Viac ako dve tretiny príspevkov je publikovaných v domácich zborníkoch z konferencií alebo v domácich nekarentovaných časopisoch. Z toho vyplýva aj nízky počet zahraničných citácií. V roku 2004 pracovníci fakulty nezaznamenali žiadnu citáciu registrovanú v citačných indexoch. Tento stav z minulého roku je spôsobený v dôsledku výskumnej absencie Katedry telesnej výchovy a športu z roku

2002, čo bolo negatívne hodnotené aj na VR FHPV. Ďalej to pravdepodobne súvisí aj s prácou na zriadení FŠ, čomu sa podriaďovala väčšina aktivít. Tradične sa fakulta aktívne podieľala na organizácii rôznych odborných a športových podujatí.

Do budúcnosti je potrebné na fakulte dosiahnuť medzinárodnú akceptovanú výskumnú výsledky. S tým úzko súvisí ekonomické zabezpečenie podmienajúce účasť v rámcových programoch EÚ, ako aj v ďalších medzinárodných projektoch. V rámci medzinárodných vedecko-výskumných aktivít je nutné pre najbližšie obdobie požívať na fakultu významných zahraničných profesorov na rôzne druhy pobytov. V súvislosti s publikačnou činnosťou zriadiť už v roku 2005 vlastný vedecký zborník, kde by sa mohli okrem iného prezentovať výsledky jednotlivých vedecko-výskumných úloh riešených na fakulte. Ďalšou nemenej dôležitou úlohou bude konštituovať edičnú komisiu, ktorá by na príslušný kalendárny rok schvaľovala edičný plán fakulty. V oveľa väčšej miere bude potrebné zapojiť študentov, najmä tretieho stupňa vysokoškolského vzdelávania, do vedecko-výskumnej činnosti fakulty. Nevyhnutnosťou bude vytvorenie motivačného systému na odmeňovanie úspešných školiteľov pre včasné ukončenie doktorandského štúdia. Potrebné je dobudovanie športovo-diagnostického centra na fakulte po stránke materiálnej, ako aj personálnej s cieľom dosiahnutia jeho certifikácie.

V oblasti zahraničných vzťahov je možné konštatovať nevyužívanie mobility učiteľov a študentov v rámci programov EÚ. Počas pôsobenia katedry telesnej výchovy a športu na FHPV PU v Prešove a katedry telesnej výchovy na PF PU v Prešove nebola vytvorená zmluvná medzinárodná spolupráca v oblasti telesnej výchovy a športu. Po vzniku FŠ bola v roku 2004 podpísaná zmluvná spolupráca pre rok 2005 s Rzeszowskou univerzitou v Rzeszowe. Fakulta je nedostatčne zapojená do medzinárodných projektov, najmä keď úspešnosť pracoviska v týchto projektoch sa posudzuje z pohľadu získania finančných prostriedkov. Na oboch bývalých pracoviskách, ako aj na FŠ v roku 2004 nepôsobil žiaden zahraničný lektor. V minulom roku bolo pracovníkmi fakulty zorganizovaných 10 medzinárodných odborných a športových podujatí. Pracovníci fakulty boli v roku 2004 členmi 19 medzinárodných grémií.

V roku 2005 bude potrebné vytvárať nové možnosti spolupráce so

zahraničnými vysokoškolskými inštitúciami. Zvyšiť konkurencieschopnosť vysokoškolských učiteľov zapojením do medzinárodnej spolupráce a realizáciou krátkodobých a dlhodobých zahraničných študijných pobytov. Intenzifikovať aktivity fakulty v oblasti zmluvnej spolupráce nielen v rámci krajín strednej a východnej Európy. Pre študentov všetkých troch stupňov štúdia umožniť pravidelné sprostredkovanie informácií o možnostiach zahraničných študijných pobytov a zabezpečovania ich účasti. V súlade so zámermi PU rozširovať ponuku mobility zamestnancov a študentov fakulty s orientáciou na EÚ. S tým súvisí vytvorenie finančných a materiálnych predpokladov pre tvorbu a účasť na medzinárodných vzdelávacích a vedecko-výskumných projektoch.

VR prerokovala a zobrala na vedomie dlhodobý plán rozvoja FŠ. Dlhodobý zámer FŠ PU na obdobie rokov 2005 – 2008 s výhľadom do roku 2010 predstavuje materiál, ktorý je otvorený a flexibilný vzhľadom na meniace sa vonkajšie a vnútorné prostredie. Pri jeho tvorbe sa vychádzalo z Dlhodobého zámeru PU. V ňom prezentované strategické ciele PU a priority boli aplikované na podmienky FŠ PU. Plnenie úloh dlhodobého zámeru predpokladá aj určité zmeny v organizačnej štruktúre FŠ PU, resp. v personálnom zložení katedrií podľa plnenia výkonných parametrov i zámerov pracoviska. Prijímanie nových zamestnancov bude zásadne v súlade s prioritami pracoviska uvedenými v dlhodobom zámere so zámerom zvýšiť kvalifikačnú štruktúru i renomé fakulty ako vysokoškolskej vzdelávacej inštitúcie.

Ďalej boli schválení školitelia pre doktorandské štúdium v študijnom odbore 8. 1. 3 športová edukológia. Vedecká rada schválila členov odborovej komisie doktorandského štúdia v študijnom odbore 8. 1. 3 športová edukológia, ako aj odborníkov, ktorí majú právo skúšať na štátnych skúškach pre študijné programy uskutočňované na fakulte. Do programu VR bolo zaradené schválenie zásad edičnej činnosti na fakulte a na návrh predsedu VR aj nominácia členov redakčnej rady zborníka fakulty.

(rp)

Kto je kto

Fakulta športu

prof. PaedDr. Ján Junger, PhD.
- dekan,
doc. PaedDr. Viera Bečáková, PhD.
- prodekan pre vzdelávanie,
PaedDr. Vincent Lafko, PhD. - prodekan pre rozvoj a informatiku,
PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD.
- prodekan pre vedu, doktorandské štúdium a zahraničné vzťahy,
Ing. Jana Šofranková - tajomníčka.

Akademický senát fakulty

doc. PaedDr. Marián Vojčík, PhD.
- predseda,

PaedDr. Tomáš Malý - podpredseda za zamestnaneckú časť,
Tomáš Vaško - podpredseda za študentskú časť,
doc. MUDr. Mirianna Brtková, PhD. - členka,
doc. PhDr. Květoslava Perečinská, PhD. - členka,
PaedDr. Iveta Boržiková - členka,
PaedDr. Juraj Mihalčin - člen,
Marcela Šankweilerová - člen,
Mgr. Peter Bakalár - člen,
Mgr. Patrik Durkáč - člen,
Juraj Migal - člen.

(Podľa internetovej stránky PU)

Realizáciu projektu Grundvig 2 zamerali na otázky vzdelávania mladých Rómov

Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU sa pod odborným vedením PaedDr. Tatiany Matulayovej, PhD., a prostredníctvom troch študentiek 5. ročníka odboru sociálna práca – Lenky Korchánovej, Kataríny Leškovej a Viery Holindovej, zúčastňuje na medzinárodnom projekte Grundvig 2 s názvom Vzdelávanie pre mladých Rómov. Cieľom je odovzdávanie si teoretických i praktických skúseností v práci s rómskym etnikom. Projekt prebehne v rámci troch medzinárodných stretnutí na Slovensku, v Českej republike a vo Francúzsku.

Účastníkmi a partnermi projektu sú Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU, Katedra rómskej kultúry na Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Kultúrne združenie Rómov Slovenska, Slovenské združenie samospráv pre svetovú spoluprácu, Athinganoi, n. o., Rómska ženská skupina MANUSHE/Slovo 21 (obe sú české združenia so sídlom v Prahe), Asociácia KC, Comité des jumelages de la ville Angoulême (so sídlom vo Francúzsku).

Prvé medzinárodné stretnutie sa uskutočnilo 24. – 26. februára v Herľanoch pri Košiciach. Prebiehalo v dvoch etapách. Prvá sa realizovala formou prednášok, v ktorých účastníci prezentovali skúsenosti zo vzdelávania mladých Rómov. T. Matulayová

layová oboznámila účastníkov stretnutia so spôsobom vzdelávania študentov sociálnej práce pre prácu s rómskym etnikom a poukázala na skúsenosti z projektov, zameraných na túto problematiku. Študentky K. Lešková a V. Holindová predstavili svoju mimoškolskú prácu. Realizujú ju formou terénnej práce priamo v rómskych osadách. Uskutočnili aj projektívne hry, ktoré boli osviežením po dvoch dňoch prednášok, plných obohacujúcich avšak vyčerpávajúcich informácií.

Druhá etapa prebiehala v tretí deň stretnutia, ktorý bol venovaný praktickým ukážkam práce s rómskou komunitou. Uskutočnili sa návštevy dvoch rómskych osád v obci Kecerovce a účastníci zašli aj do Komunitného centra v Kecerovciach. Aktivne ho vedie František Jeleň.

Mladí Rómovia z obce Kecerovce pripravili kultúrne podujatie, plné temperamentnej hudby a tanca.

Druhé medzinárodné stretnutie sa uskutočnilo 6. až 10. apríla v Prahe. Program bol zameraný na prácu s rómskym etnikom v Českej republike. Prednášok sa zúčastnili Athinganoi, n. o. (projekty Setkávání romských studentů, Jak se stát dobrým managerem v NNO, Roma Desegregation Project, Kampaň pro rovnost pohlaví, Mentor), Nová škola o. p. s., Slovo 21/MANUSHE, Rada vlády ČR pro záležitosti rómske komunity, Rómske komunity v Pardubicích a práca rómskej poradkyne, Palaestra, Romano Jasnice o. s.: Projekt Ethnic a Andrea Bučková z Kultúrneho združenia Rómov Slovenska (Formy aktivizácie žien na lokálnej úrovni).

Účastníci stretnutia mali možnosť navštíviť aj združenie pre mimoškolské športové aktivity Palaestra, ktoré umožňuje mladým ľuďom vyplňať voľný čas športom. Prístup je pre všetky deti bez ohľadu na vek, sociálne postavenie, či farbu pleti. Súbežne s medzinárodným stretnutím

prebiehali v Prahe oslavy dňa Rómov – 8. apríla, ktoré boli plné kultúrnych podujatí.

Obe doterajšie stretnutia boli prínosom pre všetkých účastníkov projektu. Spätné reakcie hovorili o naplnení ich očakávaní. Tretie stretnutie pripraví francúzske združenie Comité des jumelages de la ville Angoulême od 13. do 18. júna.

*Lenka Korchánová,
študentka odboru sociálnej práce
na Katedre vzdelávania dospelých
a sociálnej práce FF PU*

*Mgr. Zdenka Medoňová,
Oddelenie zahraničných vzťahov,
Rektorát PU*

„Misia“ v Bardejove bola (a je) o veľkej šanci

„Rómovia sú kmeň, alebo národ bez zeme. Potrebujú niekoho, kto by sa k nim pridal ako Pán k Emauzským aj keď idú opačným smerom,“ napísal P. Rosso ... A my sme sa pridali. S radosťou. V podstate sme sa riadili heslom nášho učiteľa Mgr. Jozefa Vorobela. Ten nás totiž povolal slovami: „Ak ste hodení do vody, už Vám ostáva len plávať.“

Základnou informáciou pre nás, štyroch študentov odboru sociálnej práce na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove - Bc. Katarínu Kvokačkovú, Janu Rudačkovú, Miroslava Firdu, Jána Majerčína, bola skutočnosť, že ide o školenie dlhodobozamestnaných ľudí. Nevedeli sme nič viac, no sociálny pracovník sa musí rýchlo adaptovať, a tak už nebol čas na „zbytočné reči“.

V utorok 15. februára sme po skončení vyučovania vyrazili na „neprebádanú zem“. Po príchode do Bardejova sme ešte chvíľu „krúžili“ a dostali sme sa na Gymnázium a ZŠ Sv. Jána Bosca Nad Papierňou. Tu sa potom počas dvoch týždňov do 25. februára konali naše stretnutia každý deň od 14. h. Bol to čas zoznamovania, úsmevov, neistých pohľadov, nádejí, tvrdej i tvorivej práce a koniec koncov aj veľkej „kopy“ motivačných prestávok. Uvedomovali sme si, že ak chceme pomáhať mladým, musíme ovládať umenie „strácania času“, byť s nimi len tak.

Našu skupinu tvorilo 19 mladých, prevažne rómskych, ľudí a jeden „gádžo“ vo veku od 17 do 30 rokov. V skupine sa našli vydaté, slobodní, mamičky, ockovia, ženatí i družky. Boli sme hodení do vody, aby sme ukázali svoju šikovnosť. Neostávalo nič iné, len si vziať príklad od Moliéra a uviesť si, že improvizácia je skúšobným kameňom duševných schopností.

Pre týchto mladých ľudí bolo školenie Ako byť úspešný pri hľadaní zamestnania poslednou „bodkou“ v doplnení vzdelania ako základu pre zvýšenie zamestnateľnosti rizikových skupín nezamestnaných. Spolu sme sa učili formulovať životopis, motivačný list, žiadosť o prácu a taktiež boli oboznámení aj so základmi pracovného práva, či taktiky zvládania prijímacieho rozhovoru. Nič nezvyčajné, že ich muzikálnosť bola na prvom mieste.

Počas školenia ich bolo ťažké presvedčiť, že nie diskriminácia im bráni nájsť si prácu. Slečna Janka poznamenala: „My nie sme čierni, to čer-

nosi sú. My sme hneď, nie čierni. Chcela by som mať pokožku takej farby, akú ju máš Ty.“ Myslím, že už samotné videnie a čítanie odlišností od ostatných ľudí vo svojom okolí aj aktívnym uberalo mnoho síl. No, čo je dôležité povedať, nevzdávali sa a bojujú. Tri mladé ženy sa rozhodli reagovať na inzerát a ísť na výberové konanie. Je dosť možné, že z nich budú asistentky komunitného sociálneho pracovníka. Možno raz aj nás. Vedia, že sa už nesmú viac vzdávať. Šanca je príliš blízko! A dnes sú múdrejšie o ďalšie poznanie: „Keby

sme chodili do školy, dnes by sme mohli mať všetko oveľa jednoduchšie!“ To boli slová ďalšej z účastníčok.

Je mi jasné a plne si uvedomujem, že to majú o čosi ťažšie. Mladí chlapci prichádzali na školenie po tom, čo boli v lese, čo narúbali, priniesli a uložili drevo. Únava bola často prítomná. Našiel sa medzi zúčastnenými aj podnikateľ, ktorý má v miestnej Poštárke obchodik. Len na margo, tento rómsky mladík má manželku z radov „gádžov“. A čo, na tom záleží?!

Už bez ohľadu na to, z akých dôvodov sa rozhodli títo účastníci doplniť si vzdelanie, je nutné povedať, že ich snaha častokrát prevyšovala snahu ľudí, ktorí hýria len prázdnyimi slovami. Nič nie je nemožné a verím tomu, že Boh nevzbudí žiadne želanie, ktoré by nechcel splniť. Čínske príslovie hovorí, že nádej je ako kúsok cukru v čaji. I keď je malý, celý ho osladí.

Tieto dva týždne dali všetkým cukru na celý život. Škoda len, že mnohí prepásli šancu prihlásiť sa do súťaže Slovensko hľadá Superstar, pretože ich spev a tanec ich robí skutočne najviac šťastnými.

Bc. Katarína Kvokačková

O láske sa slovami nehovorí, ako pripomína básnik Sergej Jesenin. Ľudstvo však o nej rozpráva od svojich počiatkov na všetkých komunikačných, sociálnych a štylistických úrovniach. Ján Pavol II. ju realizoval ako ten najvznešenejší a najčistejší cit, ktorý nič nežiada, videl a vnímal lásku ako rozdávanie sa až do úplného konca, čoho symbolom bolo jeho posledné *Urbi et Orbi* z okna svojej izby na Veľkonočnú nedeľu...

Dobrotu konali a konajú mnohí ľudia. O Karolovi Wojtyłovi spomínajú pamätníci, že bola štýlom celého jeho života a ostal pre svojich priateľov z mladosti – *wujek*, tak sa podpisoval v osobných listoch. Slzy aj na televíznych obrazovkách vypovedajú jednoznačne aj o tejto jeho vlastnosti...

Odpustenie slovami vyjadrujú milióny ľudí v osobných kontaktoch, v obradoch. U Jána Pavla II. dosiahlo ľudský vrchol v jeho postoji k tureckému atentátnikovi, ktorý aj na tomto základe dostal v Taliansku amnestiu... Za katolíkov sa ospravedlnil

Ked' odchádza Človek

Súčasníci aj historici sa zhodli, že také spontánne celosvetové precitovanie, aké sme zažili pri úmrtí Jána Pavla II. bolo v doteraz známych dejinách ojedinelé. Jeho svetovosť sa analyzovala z mnohých stránok, pričom v centre pozornosti boli pojmy láska, dobrota, odpustenie, mier, právo na život, sociálna spravodlivosť, ekumenizmus a pod. Čisto rozumovo vzato nič z toho, čo hovoril zosnulý pápež, nie je nové.

Židom, moslimom, protestantom, určite to isté by urobil vo vzťahu k pravoslávny v Moskve.

Ján Pavol II. zaujímal jeden zo svetových postov, no ako málo ktorá osobnosť analogického postavenia svoju svetovosť nielen obhájil, ale ju ďaleko prekročil. Pritom bol taký osobný, skromný a blízky pre milióny ľudí bez ohľadu na akékoľvek ľudské zaradenie. Aj autorovi týchto riadkov sa žiada vyjadriť o jeho svetovosti cez osobné vnímanie.

Až po jeho úmrtí v sobotu 2. apríla 2005 som si uvedomil, že mi čosi bude chýbať. Začali sa vynárať spomienky na dramatický 13. máj 1978, keď som bol v Poľsku. Po atentáte na pápeža vtedy denník poľských komunistov uverejnil titulok: *Svätý otec je to najväčšie, čo Poliaci majú*. Ako sa potvrdilo, ani poľskí komunisti sa v hodnotení svojho rodáka na pápežskom stolci nezmýlili.

Ďalšie živé spomienky sú z 22. apríla 1990, keď som bol v mnohotisícovom zástupe na letisku vo Vajnorochoch pri Bratislave, kde sme na Jána Pavla II. čakali v sychravom a daždivom počasí až do 17. hodiny. Prvú časť dňa pápež strávil na bohoslužbách v Prahe a s veľkým napätím pred televíznou obrazovkou sme čakali na jeho slová o Majstrovi Jánovi Husovi. *Byl to svätý muž* – to boli hádam prvé slová, ktoré mno-

hých z nás zelektrizovali. Keď sa jeho lietadlo blížilo k Bratislave, pomene nečakane sa vyjasnilo a celá slávnosť prebiehala za veľmi pekného počasia. Emócie v nás vyvolala jeho úcta k slovenskej zemi, vyjadrená pokľaknutím a bozkom, čo akoby predznamenávalo neskorší vznik samostatného Slovenska.

Aj pri druhej návšteve som bol v jeho blízkosti. Veľké zástupy najmä gréckokatolíkov ho 2. júla 1995 čakali v Prešove pred športovou halou, zhodou okolností tiež o 17. hodine. Medzi čakajúcich prišiel až 17.30, lebo po náboženských slávnostiach v Košiciach, kde vyhlásil za svätých troch košických katolíckych mučeníkov, považoval za potrebné sa najprv pomodliť aj za evanjelikov, ktorí boli umučení v r. 1687. Na mieste jeho rozjímania je jedna z troch pamätných tabúl v Prešove (druhá je v Chráme sv. Jána Krstiteľa, kde sa modlil za obeť z radov gréckokatolíkov, tretia na múre mestskej haly). Už v nedeľu 3. apríla 2005 tu ležali kvety, zapalovali sa sviece zrejme evanjelickými veriacimi. Je dojemné postáť chvíľu na tomto mieste.

Pri tretej návšteve Jána Pavla II. v roku 2003 som bol v zástupoch v Rožňave. Ešte niekoľko hodín po odchode pápeža obrovské množstvo ľudí zostávalo na mieste stretnutia. Typickým pre atmosféru tohto dňa

bol odlet vtedajšieho prezidenta republiky Rudolfa Schustera. Jeho helikoptéra niekoľkokrát zakrúžila nad zaplneným priestranstvom a ľudia mu spontánne tleskali. Určite to bol aj jeden z najžičlivejších prejavov občanov k svojmu prezidentovi v posledných rokoch. Ako jeden zo státisícov našich občanov rád dosvedčujem najmä hlbokú ľudskú atmosféru týchto stretnutí.

Mnohé aspekty veľkosti sa vnímajú hneď, no naozajstná *Veľkosť* sa vidí až z diaľky. Ved' akoby odchádzajúci pápež nepovedal nič nového, on však tým najpresvedčivejším spôsobom vylieval na nás *nepokojný svet tie najkrajšie city* a vyvolával ich v ľuďoch spontánne, prirodzene ešte aj po svojom odchode. Svojím životom ukázal, že svet potreboval a potrebuje osobnosti, ktoré *staré piesne spievajú po novom*. Jeho citom naplnené želania mnohokrát preleteli nad Slovenskom a stále nám zaznievajú v dušiach – *drahí Slováci a Slovenky, nebojte sa, želim vám milostiplné Veľkonočné sviatky, Požehnané Vianoce* – tak ako stovkám miliónom na celom svete, ktorých pozdravoval v ich jazykoch. Na poslednej rozlúčke mu odpovedali *jazyky štátnych vlajok*, dokonca aj vlajka s kosákom a kladivom, čo tiež symbolizuje svetovosť pápeža. Osud Jána Pavla II. ukazuje, že ľudstvo v súčasnosti potrebuje jednotné duchovné učenie, ekumenizmus je v tomto smere iba veľmi slabým začiatkom. Nestíhal za pápežom, ktorý mal širokú slovanskú dušu.

Jozef Sipko

Sloboda prejavu na univerzitách a kríza súčasného muža

Rodové úlohy a ich konzekvencie sú v súčasnej „postmodernej“ dobe častou témou ideologických polemík a taktiež konfliktov v praktickej politike (KDH verus liberáli a pod.). Diskutuje sa o rovnoprávnosti žien, neprípustnosti diskriminácie na základe pohlavia a sexuálnej orientácie, po prípade o kríze modernej rodiny a výchove detí. Týmto svojim článkom chcem reagovať na udalosť, ktorá sa nedávno stala na univerzitnej pôde na Harvare.

Časť tamojších profesorov žiada odstúpenie prezidenta Harvardu Larry Summersa za jeho vyjadrenia na neverejnom sympóziu Národného centra pre ekonomický výskum. Tento významný ekonóm a bývalý Clintonov minister financií v januári hovoril o dôvodoch nižšieho zastúpenia žien v špičkových pozíciách vo vede. Podľa Summersa je najvýznamnejším znevýhodnením žien 80-hodinové týždenné pracovné nasadenie, ktoré si vyžaduje vedecká práca. To vyhovuje viac mužom – ženy sú menej ochotné v tejto miere sa obetovať iba pre náročnú kariéru, ktorá často znamená zrieknutie sa rodinného života a výchovy detí.

Druhá Summersova téza znela: rôznu úspešnosť mužov a žien, najmä v prírodných vedách, vraj spôsobuje rôzna štruktúra mozgu, a teda vrodené rozdiely medzi oboma pohlaviami. To, že muži sú pre niektoré oblasti života geneticky disponovaní lepšie a pre iné horšie, už dávno pokladá za nespornú pravdu ľudová múdrosť, a potvrdzujú to aj výsledky väčšiny známych vedeckých štúdií. Summers, ktorý formuloval svoje poznámky opatrne a neraz iba ako otázku, teda nepovedal nič poburujúce, hoci o váhe a významnosti jednotlivých argumentov by sa možno dalo zmysluplne diskutovať. Nie

však na amerických univerzitách (.týždeň 14/2005). Svojimi vyjadreniami údajne podporil rodové predsudky a domotivoval študentky k štúdiu na univerzitách. Týmto sa údajne podľa „bojovníkov za práva žien“ postavil do dlhého radu mužských šovinistov, ktorý neuznávajú rovnocennosť medzi mužom a ženou. Vedecká rada mu vyslovila nedôveru, čo bude mať zrejme za následok jeho odchod z funkcie.

Aká je však realita?

Pri prečítaní časopisov a sledovania masmédií všetkého druhu ľahko dospeme k záveru, že najväčším problémom modernej doby je potlačovanie ľudských práv žien. Ženy majú nižšie príjmy, muži na nich páchajú všemožné delikty, obťažujú ich v dopravných prostriedkoch i na pracoviskách. Len málo žien sedí v parlamentoch a rôznych

politických grémiách a pod. Rôzne poplašné správy feministických aktivistiek spolu zastierajú skutočnosť, že sú to muži, ktorých postavenie v spoločnosti sa v uplynulom storočí pomaly, zato však iste, zhoršuje i oslabuje. Naproti tomu ženy sú viac ako jedno storočie na trvalom vzostupe. Dvadsať prvé storočie bude predovšetkým storočím žien. Zatiaľ nič nenasvedčuje tomu, že by ženy nemali ďalej postupovať. Sú dnes stále menej zaťažované rodením a výchovou detí, majú stále viac času na starostlivosť o seba a svoju pracovnú a spoločenskú kariéru. Pretože sú pohlavím, ktoré je biologicky vyzbrojené na obrovskú reprodukčnú záťaž, ženy bývajú podstatne odolnejšie a stabilnejšie. Na potvrdenie svojich tvrdení uvádzam niekoľko základných oblastí, v ktorých sa

(dokončenie na s. 15)

Sloboda prejavu na univerzitách ...

(dokončenie zo s. 14)

muži od žien čím ďalej, tým výraznejšie odlišujú.

Sociálne aspekty a socializácia

Muži sú od narodenia horšie socializovaní, než ženy. Novorodenec mužského pohlavia je spravidla menej zrelý, než novorodené dievča. Toto zaostávanie sa rovná takmer dvom mesiacom. Chlapci vykazujú vyšší výskyt autizmu, hyperaktivity, farbosleposti, ľaváctva a porúch učenia. Keď sú narodení predčasne, sú s tým spojené vážnejšie motorické a kognitívne následky než u predčasne narodených dievčat. Pokým matka fajčí, či pije alkohol negatívne následky týchto drog sú omnoho závažnejšie u plodov mužského pohlavia. Takáto výchova v neusporiadaných rodinných pomeroch má viac negatívnych dôsledkov u mužských jedincov.

V priebehu života majú muži viac problémov v škole, častejšie sa dostávajú do závislosti na nikotíne, alkohole a drogách. Častejšie sa dostanú do konfliktu so zákonom. Muži sú sociálne a psychicky izolovanejší než ženy. Neľahko pripúšťajú, že potrebujú pomoc a sami o pomoc zriedka žiadajú. Priateľské vzťahy nadväzujú ľahšie s inými mužmi než so ženami.

Ešte historicky nedávno vyrastali deti najčastejšie so svojimi súrodencami v úplnej rodine. Teraz je dieťa často jedináčik a aspoň časť života žije len s matkou. Tie deti, ktoré sú vychovávané len samotnou matkou, bývajú slabšie, menej vzdelané, majú problémy v škole, majú emóčné problémy. Nepriaznivé vplyvy pôsobia ako na chlapcov, tak i na dievčatá, ale skôr viac poznamenávajú chlapcov. Negatívne pôsobenie jednorodičovskej výchovy pritom nie je možné odstrániť jednoducho tým, že zlepšíme sociálny štandard takejto rodiny. Ide tu skôr o emócie než o hmotné statky.

Biologické korene rodových rolí boli snáď najnázornejšie dokumentované na skúsenostiach z izraelských kibucov. Je známe, že kibuci boli vedené rovnostranne, vrátane rovnakej výchovy chlapcov a dievčat. Deti boli vychovávané v kolektívnych zariadeniach a rodičia ich videli len na krátkych návštevách. Rovnaké mali hračky aj oblečenie. I v týchto podmienkach bolo zrejme, že každé pohlavie má vyhradené preferencie a záujmy. V puberte sa spontánne objavovali najmä u dievčat pocity hanby, a to aj napriek tomu, že deti spolu vyrastali od malička. Dievčatá boli lepšie a poriadnejšie než chlapci. Pomáhali vychovávať kľam a ošetrovať kľam, zatiaľ čo chlapci sa viac zaujímali o farmár-

čenie a vojsko. Tieto pozorovania veľmi oslabili predstavy o kultúrnych a sociálnych základoch ľudskej sexuality.

Devätnáste storočie bolo storočím neobyčajných úspechov vo vede, technológii, biológii, medicíne, objavoch a imperiálnej expanzii. Tieto úspechy sú z veľkej väčšiny zásluhou mužov. Dvadsaťte storočie však bolo epochou vzostupu a následného pádu celého radu tradičných i nových impérií. Postmoderná doba mužom nepraje a oslabuje tradičnú sociálnu hierarchiu. Jednoducho povedané: „Kedysi boli muži vo vedení, dnes sú skôr v šoku“. Muži síce ešte stále v spoločnostiach dominujú, ale častejšie a silnejšie počujú správu o tom, že ich čas sa naplňuje. Menej a menej oblastí života zostáva vyslovene mužskou záležitosťou (Zvěřina, 2004).

Za zamyslenie stojí povšimnúť si, akú motiváciu majú Summersovi nepriatelia. Summers od svojho nástupu razí politiku, ktorá má na Harvarde mnohých nepriateľov. Summers zastáva v západnej Európe nie príliš populárny názor, že umelé pokusy o nastolovanie „rovnováhy“ medzi pohlaviami a rasami na univerzite vedie k znižovaniu kvality. Povedané inak: Summersa až doteraz nezaujímalo, či je profesor muž alebo žena, biely alebo čierny, ale vedecké a pedagogické výsledky. To sa, samozrejme, nepáči zástancom pozitívnej diskriminácie a kvót. Problém je však omnoho širší. Najmenej početnou skupinou na amerických univerzitách nie sú totiž ženy, ale konzervatívci. Hoci obyvateľstvo je rozdelené medzi demokratov a republikánov pomerom asi jedna k jednej, všetky prieskumy z poslednej doby sa zhodujú, že liberáli (v americkom kontexte ľavica) drvi vo prevyšujú konzervatívce vo všetkých odboroch. Podľa jedného z nich napríklad v prípade antropológie pomerom 30 ku jednej, medzi profesormi sociológie je pomer 28 k jednej a aj medzi ekonómami pripadajú traja demokrati na jedného konzervatívca. Konzervatívci majú pre tento nepomer jednoduché vysvetlenie: akademici z ich tábora sú podozriví a teda vytlačení. Majú si teda aj oni nárokovat kvóty (týždeň 14/2005)?

Úlohou univerzít by malo byť kultivovanie spoločnosti a poznávanie pravdy cestou slobodného vyjadrovania a myslenia. Bude to tak aj naďalej?

PhDr. Michal Oláh,

Katedra kresťanskej antropológie a sociálnej práce, PBF PU

Charitatívna a sociálna služba pre potreby spoločnosti a v cirkvi

Na Právoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove je akreditovaný študijný program charitatívna a sociálna služba, ktorý bol vytvorený na základe spoločenskej a cirkevnej požiadavky a v súlade s prebiehajúcimi spoločenskými, ekonomickými, sociálnymi a kultúrnymi zmenami. V tejto súvislosti sa rieši grantový projekt Charitatívna a sociálna služba v spoločnosti a v Cirkvi, ktorého hlavným prínosom bude vytýčenie koncepcie charitatívnej a sociálnej služby v našej spoločnosti tak, aby odrážala aktuálne potreby spoločenských zmien.

Nové nároky na organizáciu, formu, obsah i prístupy v charitatívnej a sociálnej službe vyžadujú vysokú úroveň profesionalizácie a odborne pripraveného, kompetentného, erudovaného a kresťanský založeného sociálneho pracovníka.

Na Slovensku vyšlo niekoľko monografií a vedeckých prác vo vedeckých zborníkoch, boli zorganizované konferencie zamerané na oblasť sociálnej práce, ale stále ešte chýbajú materiály a dostatočné skúsenosti, ktoré by sa venovali špecifickej oblasti charitatívnej služby opierajúcej sa o kresťanskú antropológiu, teologickú syntézu pri hodnotení duchovných hodnôt človeka, charitatívnu službu Cirkvi a jej spoločenský prínos v minulosti a súčasnosti, kresťanskú dobročinnosť a nezištnosť.

Riešiteľský kolektív má bohaté skúsenosti vo vedeckej i praktickej oblasti a výskumne sa orientuje na biblickú exegézu a kresťanskú antropológiu, teologickú syntézu a duchovné hodnoty človeka, charitatívnu službu Cirkvi a jej spoločenský prínos, kresťanskú dobročinnosť, misijnú, charitatívnu a sociálnu službu Cirkvi (napríklad v rímskom prostredí a ostatných minoritách), aktuálne súčasné sociálne otázky: rodina, spoločnosť, sociálna komunikácia, metódy práce s rôznymi skupinami, náhradná rodinná starostlivosť, závislosti a pod. Prevažne sa sústreďuje na dejiny sociálnej starostlivosti v kresťanstve, počínajúc sociálnym myslením v Evanjeliách, v ranej Cirkvi, v Byzancii, stredoveku, novoveku a v súčasnosti. Študuje formy a metódy kresťanskej sociálnej práce v histórii a zameriava sa predovšetkým na úlohu monastierov, cirkevných obcí, hospicov a kresťanských cechov, pričom sleduje líniu sociálneho myslenia u najvýznamnejších kresťanských spisovateľov Cirkvi, ako sú Kyprián Kartáginský, Vasilij Veľký, Ján Zlatoústý, Ján Sinajský, Symeon Nový Teológ a v súčasnosti Nektários Eginský a Nikolaj Velimirovič. Sústreďuje sa na „sociálnu teológiu“ uvedených autorov, konkrétne, na ich vnímanie harmonickej rodiny ako základnej jednotky pre zdravé fungovanie spoločnosti. Sleduje kresťanskú sociálnu politiku byzantského štátu ako budovanie nových nemocníc, starobincov, filantropii, sirotiniec, chudobincov a pod. Poukazuje na pozitíva kresťanskej sociálnej starostlivosti v histórii ako aj na polozenie základu sociálnej kresťanskej politiky v súčasnosti.

Výskum, priamo podmienený súčasnými spoločensko-cirkevnými potrebami, by mal pripraviť pracovníkov pre oblasť charitatívnej a sociálnej služby

v teoretickej i praktickej sfére, mal by vytvoriť teologické, filozofické a sociologické východiská práce v špeciálnych organizáciách a inštitúciách, vrátane cirkevných, napríklad Filantropia, ako aj vyhodnotiť rôzne sociálne analýzy. V rámci takéhoto zachytenia problematiky sa riešitelia sústredili na interdisciplinárny rozmer výskumu a zapojili mnohé zložky a vedné disciplíny: teologické (ako základné východisko), sociologické, psychologické, právne, historické, filozofické, etické, pedagogické a etnologicke-etnografické, aby v závere výskumu bolo možné spracovať optimálnu syntézu poznatkov, ktoré by sa integrovali do uceleného prezentovania charitatívnej a sociálnej služby. Do úvahy sa berie dynamika spoločenských zmien a duchovných potrieb, ale aj najnovšie trendy ponimania tejto práce vo svete, preto táto vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou, výstupy z ktorej budú publikované v samostatnom zborníku, je istým začiatkom pre spoluprácu v danej oblasti. Cieľom projektu je predloženie teoretických a praktických východísk pre riešenie konkrétnych sociálnych problémov, poukázať na reálne možnosti kooperácie jednotlivých členov cirkevnej obce s kňazom na riešení konkrétnych sociálnych problémov, prezentovanie možnosti spolupráce jednotlivých členov cirkevnej obce a úlohu kňaza ako sociálneho pracovníka pri riešení rôznych problémov spojených so stratou zamestnania, zdravotným postihom (pomoc dospelým a rodinám s postihnutými deťmi), pomoc pri riešení patologických prejavov, rôznych závislostí (drogová závislosť, alkoholizmus, hráčske závislosti), pomoc pri prekonávaní rôznych traumatických a posttraumatických stavov a fobií, pomoc ľuďom vracajúcim sa z nápravno-výchovných ústavov a väzníc pri ich zaradení sa do normálneho spoločenského života, pomoc týraným ženám a matkám s deťmi ako aj poukazanie na konkrétne príznaky a prejavy chorôb vyžadujúcich si špeciálnu pomoc odborníkov, vrátane konkrétnych pastoračných odporúčaní pre kňazov v práci s takto chorými penitentmi (kresťanská psychoterapia).

Prínosom projektu by malo byť zmapovanie úlohy štátu a Cirkvi v charitatívnej a sociálnej službe, navrhnutie možnosti aplikácie zahraničných modelov práce v charitatívnej a sociálnej oblasti vo vytýpaných sociálnych ústavoch a zariadeniach v SR a vytvorenie modelu sociálnej inštitúcie s kresťanským charakterom v našom sociálnom prostredí.

Ján Zozulák

Odbor sociálna práca zaznamenal zmenu svojej akreditácie

Od akademického roka 2005/2006 nastane na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) PU v Prešove zmena akreditácie odboru sociálna práca na odbor charitatívna a sociálna služba. Táto zmena bola výsledkom niekoľkoročného úsilia PBF o akreditáciu pôvodne navrhovaného študijného odboru, o ktorý usilovala od založenia odboru sociálna práca v roku 1999. Vtedy odbor pod týmto názvom akreditačnou komisiou neschválila.

Dôvodom pre voľbu tohoto študijného odboru bola okrem iného dlhodobá tradícia sociálnej služby v Cirkvi, kde v zmysle sociálnej pomoci má svoje korene už v počiatkoch ľudstva. Na území Európy bola niekoľko desiatok storočí doménou kresťanských cirkví. V Novom Zákone Boh vyzýva k láske bližného v konkrétnej podobe, čiže v nasýtení hladných, napojení smädných, v pomoci chudobným a trpiacim, chorým a väzneným. Toto nové poslanstvo sa stalo konkrétnou výzvou k aktívnej kresťanskej činnosti. Kresťanstvo prinieslo svetu tézu, že každý človek má rovnakú hodnotu pred Bohom. Pojem lásky v prvotných kresťanských obciach nebol len teoretickým vyznaním, ale živou, každodennou skutočnosťou prvých kresťanov (pozri Skutky apoštolov, život a dielo Bazila Veľkého, Jána Zlatoústeho, Simeona z Thessaloník a pod.). Napríklad Justín Filozof v Apológii, kde opísal bohoslužbu kresťanskej cirkvi, hovorí o tom, ako sa uskutočňovala dobročinnosť v cirkvi. Každý podľa miery svojich možností dával biskupovi prostriedky, ktoré potom rozdeľoval núdzným, chorým, väzneným, vdovám a pod. Tertulian v Apologetiku hovorí o kresťanských pokladniciach, do ktorých podľa svojich možností ukládajú všetci, keď chcú a kedy chcú. Z týchto prostriedkov potom biskup rozdeľuje potrebným a nú-

dzny, na pohreby chudobných, na podporu sirot, starcov, opustených, postihnutých, stroskotancov z lodí, všetkých tých, ktorí boli za prislusnosť ku kresťanskej cirkvi odsúdení na prácu v baniach, do vyhnanstva na ostrovy, väzenia a pod. Už v tomto období fungoval prepracovaný systém sociálnej svojpomoci fungujúcej na regionálnej (miestnej) báze. Sociálna služba cirkvi v prvých storočiach spočívala hlavne v starostlivosti o vdovy, siroty, chorých a núdznych, väzňov a vyhnanco, zomrelých, pútnikov a blízkych v neočakávanom nešťastí, otrokov, manželstvá a rodiny.

Cirkev tiež zaujímala stanoviská k problematike peňazi (dané na sociálne účely mali byť len z výsledkov statočnej práce), almužny (vychádzala z očakávania skorého druhého príchodu Pána, ktoré podnecovalo k hromadeniu nebeských majetkov a nie pozemských), práce (kresťanstvo ako prvé prinieslo dnes už bežné právo na prácu v zmysle slov Kto nepracuje, nech nejde) a umenia (kresťanstvo vyzdvihovalo umenie k hodnotám morálnej očisty, hlbšieho pochopenia bytia človeka a zmyslu života).

Medzi novodobých pokračovateľov tohto odkazu patrí mnoho duchovných i laikov, ako napríklad Nikolaj Velimirovič, Ján Kronštádsky, Nektários Eginský a mnohí iní. Dejiny sociálnej práce preto ne-

možno vymedziť iba od 13., prípadne 19. storočia, ako sú ohraničené niektorými autormi. Je nevyhnutné ich vnímať v kontexte dvetisícročnej tradície kresťanstva Východu i Západu. Historický vývoj sociálnych služieb môžeme rozdeliť do šiestich časových úsekov: starostlivosť o núdznych v prvých storočiach po Kristovi (1. až 5. stor.), starostlivosť o núdznych v stredoveku (6. až 13. stor.), starostlivosť o núdznych na začiatku novoveku (14. až 16. stor.), starostlivosť o núdznych v dobe absolutizmu a osvietenstva (17. a 18. stor.), starostlivosť o núdznych v dobe industrializácie (18. a 19. stor.), starostlivosť o núdznych v postindustriálnej spoločnosti (od 20. stor.).

V súčasnosti môžeme sociálnu službu teoreticky rozdeliť na sociálnu službu v širšom a užšom zmysle. V širšom poňatí obsahuje všetky sociálno-technické opatrenia (dávky, organizáciu sociálnej pomoci, spoločného stravovania a pod.).

Sociálna služba v užšom poňatí je charakterizovaná ako priamy, zámer- ný a pripravovaný kontakt sociálneho pracovníka s klientom, skupinou, komunitou.

Od počiatku užšej profilizácie sociálnej práce (a naväzujúcich sociálnych služieb) ako samostatnej vednej disciplíny v polovici 20. storočia bolo zrejme, že so sebou prinesie mnoho rozporov. Jedným zo súčasných rozporuplných postojov k sociálnej práci medzi pomáhajúcimi profesiami je jej princíp. Podobne ako psychoterapii bol v 80. rokoch minulého storočia prisúdený prívlastok „nemožná profesia“, i sociálna

praca, najmä v oblasti sociálnych služieb, sa dnes borí s podobnou stig- mou.

Obe si často prisvojujú právo na výhradnú, často zúženú interpretáciu ľudských osudov a uzurpujú si právo dokonale napravovateľky sa i sociálna práca vystavuje tomuto riziku. Sociálna práca sa prihlásila k problematickému normatívnemu princípu, od ktorého obdobne problematcky ustupuje. Tieto skutočnosti, nech sú akokoľvek relevantné, však nemenia poslanie sociálnej práce, väčšinou chápanej ako poskytovanie sociálnych služieb jednotlivcom, rodinám, skupinám alebo komunitám.

Účelom týchto služieb je pomôcť klientom vyrovnávať sa s pociťovanými problémami, obmedziť alebo odstrániť problémy, ktoré sa dajú zmeniť alebo obmedziť. Takéto vymedzenie sociálnej práce však pripisuje sociálnym pracovníkom obmedzenú úlohu, neumožňujúcu širší podiel napríklad v psychoterapii alebo sociálnej politike a v tvorbe sociálnej legislatívy.

Veríme, že zmena v akreditácii bude ďalším veľkým prínosom pre rozvoj náročnej vednej disciplíny, akou je sociálna práca.

PhDr. Michal Oláh,
Katedra kresťanskej
antropológie a sociálnej práce,
PBF PU v Prešove
molah@post.cz

Úspešne nadviazali spoluprácu s francúzskymi partnermi

V dňoch 11. až 20. februára privítala PU v Prešove 48-člennú skupinu študentov a učiteľov z Inštitútu vzdelávania, výskumu, animácie, zdravotnej a sociálnej práce (Institut de Formation, Recherche, Animation, Sanitaire et Social - IFRASS) z francúzskeho mesta Toulouse. Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce Filozofickej fakulty (FF) PU v spolupráci s odborom sociálnych vecí Prešovského samosprávneho kraja (PSK) im pripravila odbornú exkurziu s bohatým (10-dňovým) programom, zameraným na poznávanie práce odborníkov vo vybraných zariadeniach sociálnej pomoci a vzdelávania, na oboznámenie sa so sociálnymi problémami etnických menšín, zdravotne a sociálne postihnutých.

V úvodných dňoch pobytu hostí prijal zástupcov študentov primátor mesta Prešov Milan Benč, dekan FF PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. a vedúca odboru sociálnych vecí Úradu PSK Eva Richmanová. V ďalších dňoch mali možnosť študenti navštíviť ÚSS v Prešove, Internátnu školu pre hluchoslepé deti

v Červenici, DSS ALIA v Bardejove, Hospic v Bardejove, ŠŠI pre zrakovo postihnutých v Levoči, Ústav väzenskej a justičnej stráže v Levoči, DD Slon v Šarišských Michaľanoch a sídlisko Luník IX. v Košiciach. Zároveň mali príležitosť sa oboznámiť s historickými a kultúrnymi pamiatkami v mestách Prešov, Bar-

dejov, Levoča, Košice a Bratislava.

Generálneho riaditeľa IFRASS Félicien Danglota prijali poprední predstavitelia PU, prorektor Peter Kuzmišin a Peter Šturák a vedúca hostiteľskej Katedry vzdelávania dospelých a sociálnej práce prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc. Zo vzájomného rozhovoru o možnostiach spolupráce vyplynulo niekoľko záverov, ktoré sú významné z hľadiska ďalšieho rozvoja PU i medzinárodnej spolupráce odborníkov krajín Európskej únie. Pripravovaná dohoda medzi PU a IFRASS v Toulouse predpokladá perspektívnu spoluprácu nielen so študentmi a učiteľmi študijného odboru sociálna práca, ale aj s inými odborníkmi a fakultami PU

(Fakulta zdravotníctva). IFRASS ponúka PU možnosť spolupráce v pedagogickej, vedecko-výskumnej a sociálnej oblasti, organizovanie spoločných medzinárodných videokonferencií (vedeckých i pedagogických) a predpokladá rozšírenie spolupráce s univerzitami v Toulouse (Université de Toulouse 2 a Université Paul Sabatier) a v rámci programu Erasmus a Sokrates aj s ďalšími spolupracujúcimi univerzitami. S FF PU sa uzavrela dohoda o podmienkach reciprocity pri organizovaní odbornej exkurzie študentov a učiteľov FF PU v najbližšom akademickom roku v Toulouse.

(dokončenie na vedľajšej strane)

Rozoberali kresťanské dimenzie sociálnej práce

Na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove sa 12. apríla konala medzinárodná vedecká konferencia s názvom *Sociálna práca a jej kresťanské dimenzie*. Konferencia sa konala pod záštitou Posvätnéj Synody Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku, metropolitu Nikolaja, arcibiskupa prešovského a metropolitu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku a dekana PBF PU prof. ThDr. Petra Kormanika, PhD. Bola súčasťou projektu č. 1/2497/05 Charitatívna a sociálna služba v spoločnosti a v Cirkvi.

Cieľom konferencie

bolo poukázať na kresťanské východiská sociálnej práce a vytvoriť priestor pre výmenu skúseností na pôde PBF PU, kde už šiesty rok existuje odbor sociálna práca.

Odborný program

konferencie bol bohatý, od teologicko-filozofických východísk, až po praktické aspekty sociálnej práce a sociálnej služby Cirkvi. Prihlásených bolo dvadsaťtri účastníkov a v priebehu konferencie odznelo osemnásť referátov.

Konferencia začala slávnostným Molebenom za účasti Cirkevného zboru PBF PU pod vedením PaedDr. Anny Derevjanikovej, PhD. Zúčastnených privítal dekan PBF PU prof. ThDr. P. Kormanik, PhD. Na úvod prodekan fakulty prof. Ján Zozulák, PhD. predstavil projekt VEGA, ktorého bola konferencia súčasťou. Po tomto úvode nasledovali referáty.

Úvodný s názvom Etické princípy migračnej politiky predniesol hosť z Prahy, prodekan Teologickej fakulty Karlovej univerzity prof. Dr.

Albert-Peter Rethmann. Sociálnu prácu Vasilija Veľkého predstavil prof. J. Zozulák, PhD. Prof. ThDr. P. Kormanik, PhD., poukázal na niektoré aspekty sociálnej služby Cirkvi. Dalším referujúcim ThDr. Jánom Jacošom, CSc. bol predstavený Ján Zlatoústý a jeho sociálna služba. Na teologicko-filozofické východiská poukázal doc. Ján Šafin, PhD. vo svojom referáte Kresťanstvo ako nový sociálny poriadok. PaedDr. Anna Derevjaniková, PhD., doplnila tieto pohľady o pohľad na bohoslužobný spev ako prostriedok integrácie society.

V nasledujúcej časti vystúpila ako ďalší hosť PaedDr. Monika Žumárová, PhD. s problematikou Možnosti ďalšieho vzdelávania v oblasti sociálnych služieb. Inšpirujúcim pre všetkých bolo vystúpenie nevidiacej Mgr. Martiny Botošovej, ktorá sa podelila o vlastnú skúsenosť so starostlivosťou o zrakovo postihnutých pri kresťanskej charite v Dome svätého Cyrila a Metoda v Opave. Predobedňajšie rokovanie ukončil ďalší zo zahraničných hostí Mgr. Dariusz Čwiek s príspevkom Situácia žien v strednej Európe Prostitúcia v staronovej strednej Európe.

Konferencia pokračovala popoludní referátom PhDr. Viery Vavrečkovej o Kresťanských dimenziách vzdelávania sociálnych pracovníkov – supervízia v odbornej praxi študentov. Na túto tému nadviazal PhDr. Michal Oláh referátom O potrebe supervízie. Študentskú odbornú prax ako asistenciu lektora kurzu Ako byť úspešný pri hľadaní zamestnania predstavil Mgr. Jozef Vorobeľ

a študentka Jana Rudačková. Svoje študentské občianske združenie a jeho činnosť predstavili študenti Zuzana Gajdošová a Miroslav Firda. Návrat k teologicko-filozofickým aspektom zabezpečil ďalší referujúci, ktorým bol prof. ThDr. Milan Gerka, CSc. s príspevkom Teologické východiská Pravoslávnej filantropie. Na Sociálnu prácu a askézu poukázal prodekan ThDr. Štefan Pružinský, PhD. a súčasne zdôraznil význam cirkevných obcí. Filantropia, diakonia ako prirodzená súčasť života Cirkvi bola súčasťou referátu Mgr. Štefana Šaka, PhD. Záverečným referujúcim bola tajomníčka konferencie PhDr. Beáta Balogová, PhD. s problematikou Socionormatívne koncepcie veľkej Moravy v spektre sociálnej patológie.

Konferencia vyústila do záverov

a odporúčaní zo strany účastníkov a jej konkrétnym výstupom bude pripravovaný zborník. Na záver konferencie ukončil slávnostnou modlitbou dekan PBF PU.

Prínos konferencie

spočíva v tom, že to bola prvá konferencia vyzdvihujúca problematiku sociálnej práce s jej náboženskými dimenziami na pôde PU a tým, že sa tam mohli prezentovať rôzne pohľady zahrňujúce pomoc, sprevádzanie, dobročinnosť a filantropiu. Preto ďakujeme všetkým zúčastneným, organizátorom a všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k jej zdarnému priebehu.

PhDr. Beáta Balogová, PhD.

Úspešne nadviazali spoluprácu s francúzskymi partnermi

Študenti i učители z Toulouse odchádzali z Prešova spokojní s organizáciou ich pobytu a nadšení tým, s akou profesionalitou, humanitou a ústretovosťou sa stretli vo všetkých inštitúciách, ktoré navštívili. Na záverečnom stretnutí s organizátormi vyjadrili nádej, že s podobnými pocitmi budú od nich odchádzať z návštevy vo Francúzsku aj študenti Katedry vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU.

Z dojmov francúzskych študentov: „Z profesionálnej stránky vďaka všetkým návštevmám som si mohla uvedomiť, ako ľudský prístup, pozornosť, láska, trpezlivosť môžu robiť zázraky.“ (Isabelle Marié)

„Slovensko je nádherná krajina z pohľadu prírody, krásne hory, ale tiež architektúry. Čo sa týka inštitúcií,

ktoré sme si mohli pozrieť, nezabudnem nikdy na ľudskú náklonnosť, radosť a lásku, ktorá tam kraľuje.“ (Marjory Chalret)

„Počas tohto zájazdu som si mohol uvedomiť, že rozdielne krajiny nakoniec majú rovnaké trpenia, starosti a problémy, hlavne v oblasti sociálnej práce. Z praktického hľadiska by som hlavne vyzdvihol ľudský prístup a lásku, ktorú som vycítil v správaní sa sociálnych pracovníkov v ich profesií. Bez hanby a opatrnosti môžem povedať, že mi to dodalo ešte viac sily v mojom rozhodnutí byť sociálnym pracovníkom a čo najlepšie sa venovať tejto profesií.“ (Eric Laffont)

PhDr. Martina Šoltisová Semešiová,
PhDr. Branislav Frk

Prof. PhDr. A. Tokárová, CSc., doc. PhDr. L. Babotová, CSc., F. Danglot, J. Adamčík spolu s učiteľkami s IFRASS.
Foto: archív M. Šoltisovej Semešiovej

Úspešný piaty ročník vedeckej konferencie študentov dejepisu

Mesiace apríl je na pôde PU už tradične venovaný katerovým kolám študentskej vedeckej konferencie. Čo je chvályhodné, medzi študentmi dejepisu je o túto akciu z roka na rok rastúci záujem. V tomto v poradí piatom katedrovom kole, podobne ako v predošlom roku, bolo vybraných celkovo štrnásť prác. Vzhľadom na nesúťiažný charakter celého podujatia hodnotiacia komisia v zložení doc. PhDr. Imrich Michnovič, CSc., – predseda, PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD., a PaedDr. Patrik Derfiňák viac menej len dozerala na organizačnú stránku celého podujatia a napomáhala pri prezentácii jednotlivých prác.

Na konferencii boli prezentované práce: Michalovce a ich historické stavby (autorka: Eva Horňáková), Z dejín obce Novosad (Eva Fonosová), Štefan II. Koháry (Miroslava Petrusová), Česko-slovensko-poľský spor o Oravu (Jana Pavlíková), K problematike vysťahovalectva v regióne Starej Ľubovne (Anna Olšavská), Z minulosti židovských spolkov v medzivojnovom Prešove (Monika Pašková), Pôsobenie Židov v Košiciach v medzivojnovom období (Mária Semanová), Z minulosti školstva vo Svidníku 1918-1945 (Ivana Matiašová), Z minulosti ľudového školstva v okolí Strážskeho

(Ľubomír Dunaj), Šafárikovo česko-slovenské štátne reálne gymnázium v Prešove 1918-1945 (Ivana Šalátová), Máriadolina – posledná skláreň v okrese Bardejov (Blanka Uchalová), K problematike súčasného spracovania dejín obcí v okolí Lipian (Mária Figurová), Osobnosť regionálneho historika Emila Petácha (Matúš Veliký), Vojenská technika a jej miesto vo výučbe dejepisu (Lucia Petrušková).

Každý z referujúcich sa usiloval v priebehu asi desiatich minút podať charakteristiku práce, načrtnúť nové, zaujímavé informácie i prípadné problémy, ktoré sa pri jej písaní vy-

skytli. Svojimi vystúpeniami sa snažili presvedčiť nielen členov komisie, ale najmä kolegov a hostí. Napriek tomu, že celá konferencia mala nesúťiažný charakter, prítomní poslucháči mohli hlasovaním prejavovať sympatie jednému z aktívnych účastníkov konferencie. Na základe hlasovacích lístkov nakoniec členovia komisie určili referujúcu, ktorá získala Cenu sympatie. Aj keď výsledok bol veľmi tesný a medzi viacerými účastníkmi rozhodoval doslova každý hlas, nakoniec ako držiteľku Ceny sympatie vyhlásili E. Fonosovú a prácou Z dejín obce Novosad. Ako však konštatovali nielen členovia komisie ale aj prítomní hostia, úroveň jednotlivých prác i prednesených referátov bola na veľmi dobrej úrovni a získané skúsenosti so spracovávaním archívnych materiálov, dobovej tlače i odbornej literatúry študenti využijú pri ďalšom štúdiu i písaní svojich diplomových prác.

Patrik Derfiňák

Mladí literárni vedci sa zišli v Prahe

Na podporu bádateľskej a výskumnej aktivity študentov a doktorandov sa 6. a 7. apríla konal v Prahe IV. ročník študentskej literárnovednej konferencie. Usporiadal ho Ústav pre českú literatúru (ÚČL) Akadémie vied Českej republiky v spolupráci s Pedagogickou fakultou Karlovej univerzity v Prahe. Tohtoročné tematické zameranie Medzi deklamovankou a románom. Premeny žánrov v českej a slovenskej literatúre malo 24 referentov, zástupcov z Čiech, zo Slovenska i Poľska.

Za PU vystúpili pod spoločnou témou Žánrové metamorfózy poézie almanachov 19. storočia Zdenka Bugajová, ktorá sa sústreďovala na 30. roky levočských študentov, konkrétne almanach Jitřenka a Lucia Paraličová s geneologickou analýzou textov almanachu Napred.

Najinšpiratívnejšie príspevky vyhodnocuje odborná porota zložená z pedagógov participujúcich pracovísk a vedeckých pracovníkov ÚČL. Autorom „najoriginálnejších kúskov“ udeľuje Cenu a čestné uznanie Vladimíra Macuru. V. Macura patril k popredným osobnostiam českej literárnej vedy a literatúry, ktorú ovplyvnil koncom 70. rokov až do 2. polovice 90. rokov 20. storočia.

Čestné uznanie v kategórii študentov získali Peter Mráz (FF UK, Bratislava, 3. ročník): Literárnosmerové tendencie v diele Michala Godru, Filip Pacalaj (FF UK, Bratislava, 2. ročník): Poetika textov skupiny Horkýže slíže, Cenu V. Macura získal v tejto kategórii Petr Tomášek (PedF UJEP, Ústí nad Labem, 4. ročník) s témou Písňový text súčasť literatúry? Nad tvorbou Oldřicha Janoty.

V kategórii doktorandov získali čestné uznanie Mgr. Hana Kusáková (FF OU, Ostrava): Podoby a premeny žánru kázani v dobe vrcholného baroka. Cenu V. Macura v tejto kategórii prideliť Mgr. Marcínovi Filipowiczovi (WP UW, Warszawa) za prácu Pani Georgiadesová na cestách. Veselý cestopis do Prahy Terézie Vansové. Ženská verze ideologického cestopisu.

Príjemné priateľstvá, skúsenosti a veľa zážitkov zo stavežatej Prahy nám ešte dlho budú vyplňať myseľ.

Zdenka Bugajová

Nádejní výtvarníci naplnili katedru farbami jari

S prichádzajúcou jarou rozkvitla do farieb aj Katedra výtvarnej výchovy (KVV) PF PU. Stalo sa tak 7. apríla, keď otvorila výstavu grafických prác študentov 3. ročníka na tému Rozprávková rozprávka, ktorá bola sprievodnou akciou Moyzešiánu, usporiadanej Katedrou hudobnej výchovy PF PU. Tak sme otvorili novú tradíciu medzikatedrovej spolupráce.

Ďalším úspešným farebným dňom bol 12. apríl, keď sa uskutočnil 2. ročník fakultného kola ŠVOUK KVV PF PU v Prešove pod vedením Mgr. Tatiany Bilančíkovej a Mgr. Ivany Živčákovskej. Zúčastnilo sa na ňom 23 študentov. Prezentovali sa v rôznych kategóriách: kresba, maľba, grafika, voľná tvorba. V poslednej boli predstavené aj také práce študentov ako sú šperky, maľované a lepené vajíčka, skulptúry a počítačová grafika.

Rôznorodosťou prekvapili nielen hodnotiacu porotu, ale aj vedenie PF PU, ktoré si na naše potešenie takéto umelecké akcie v rámci svojich možností a času nenechá ujsť!

Cieľom podujatia je bližšie zoznámiť sa s umeleckou tvorbou študentov a predstaviť sa prostredníctvom osobnej prezentácie akademickej obci a verejnosti. Práce vznikali v rámci tvorivých študijných projektov a v čase osobného voľna. Jedna zo študentiek sa vyjadrila: „Bola to pre mňa veľmi tvorivá maródka.“ Najväčšou účasťou prispeli študenti 1. ročníka, čo svedčí o ich nadšení pre výtvarné umenie, ktoré sa nám, dúfame, podarí udržať aj v nasledujúcich rokoch štúdia.

Novinkou je, že fakultné kolo ŠVOUK má svoje pokračovanie

v univerzitnom kole v spolupráci KVV FHPV a KVV PF PU, ktoré sa má uskutočniť 20. apríla v priestoroch KVV FHPV PU.

Mgr. Tatiana Bilančíková,
Mgr. Ivana Živčáková

Ocenení a zúčastnení študenti

Mária Bujňáková, 1. roč.
cena: 1. miesto,
kategória - grafika

Alexandra Dudová, 1. roč.
cena: 3. miesto,
kategória - kresba

Erika Dutková, 2. roč.
cena: 1. miesto,
kategória - suchý pastel,
Cena poroty

Silvia Goudová, 1. roč.
Zuzana Havrilová, 2. roč.
cena: 1. miesto,
kategória - voľná tvorba

Mária Jenčová, 1. roč.
cena: 3. miesto,
kategória - voľná tvorba

Denisa Jurčišinová, 3. roč.
Silvia Kasardová, 1. roč.
Lenka Kočanová, 1. roč.
Martina Kohútová, 2. roč.
cena: 2. miesto,
kategória - suchý pastel

Foto: Mgr. Juraj Kresila

Alexandra Kónigová, 1. roč.
Júlia Kopčáková, 1. roč.
cena: 1. miesto,
kategória - maľba
Dominika Kováčová, 1. roč.
Alexandra Koutunová, 1. roč.
cena: 1. miesto,
kategória - kresba

Slavomíra Kubusová, 1. roč.
Veronika Matejová, 1. roč.
Zuzana Nitrianska, 2. roč.
cena: 2. miesto,
kategória - grafika

Lucia Ometáková, 2. roč.;
cena: 2. miesto,
kategória - kresba

Pavol Petija, 1. roč.
Lucia Pirová, 3. roč.
Miroslava Porubská, 1. roč.
Alena Tomková, 3. roč.
Martina Zacharová, 3. roč.
2. miesto,
kategória - voľná tvorba

So Stanislavom Rakúsom, nositeľom prestížnej Ceny Dominika Tatarku za rok 2004

Prof. PhDr. Stanislav Rakús, DrSc., z Katedry slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty PU v Prešove sa tejto jari dočkal prestížneho literárneho ocenenia. Za knihu Nenapísaný román prevzal v Bratislave výročnú Cenu Dominika Tatarku. V dennej tlači i v časopisoch, a to nielen na Slovensku, sa objavil celý rad len a len pochvalných hodnotení jeho tvorivého činu. A to bol aj pre nás impulz, aby sme spisovateľovi položili zopár otázok.

Prečo ste sa rozhodli napísať vyše 15 rokov po Novembri titul krásnej literatúry o časoch tzv. normalizácie?

- Tento čas sa mi zdá pre prozaickú výpoveď zaujímavý okrem iného preto, že neumožňoval istým autorom – zvyčajne neoficiálne, bez priameho a explicitného publikačného zákazu – uverejňovať výsledky svojej teoretickej alebo umeleckej práce, že z politických dôvodov prepúšťal zamestnancov rozličných, najmä však intelektuálne orientovaných profesií, a tým, ale i mnohými inými opatreniami a obmedzeniami nútil človeka, ktorý sa nechcel dostať na perifériu a do existenčných problémov, žiť dvojakým životom – životom vnútorným a skrytým, ktorý bol autentický a úprimný, a vonkajším, ktorý bol predstieraný a hraný. Preto má v mojej próze v prenesenom, ale i priamom dosahu dôležitú funkciu motív divadla a herectva. Pätnásť rokov od Novembra neznamená z hľadiska epického stvárňovania veľa, lebo charakteristickým znakom epiky je na rozdiel od lyriky a drámy dištančný, exponovane minulostný charakter. Najmarkantnejšie to vidieť na Homérovej epike, v ktorej je podľa Goetheho vyjadrenia medzi časom udalostí a časom rozprávania „nekonečná“ epická vzdialenosť. Ešte by som k tomu všetkému dodal, že časom normalizácie som sa zaoberal už v prozaickej knihe Temporalné poznámky.

Kedy vznikol nápad napísať Nenapísaný román, ako dlho trvalo jeho písanie a v čom bolo najťažšie?

- Nápad vznikol v roku 1996, román som písal popri koncipovaní teoretických prác sedem rokov a venoval som mu tisícky hodín. Najťažšie bolo dostať všetky štruktúrne zložky (slová, motívy, postavy, prostredie, čas, konflikty, sujetové zložky, kompozičné prvky, humoristickú tonalitu) do podoby, v ktorej som textom už nemohol pohnúť.

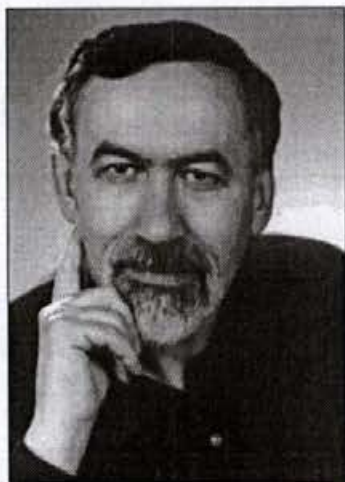
O čom je podľa vás Nenapísaný román?

- Je to próza o konkrétnom čase a priestore v intelektuálnom vysokoškolskom a divadelnom prostredí,

próza o písaní prózy a tvorbe literárnej teórie, o dobe, povedané so Spinozom, ktorá bránila človeku byť tým, čím potenciálne je, ale aj o poetike nenapísanosti. Uplatnil som v ňom taký žánrový variant, ktorý spočíva v tom, že začiatok písania je jeho koncom.

Ako vnímate mimoriadne pozitívne reakcie recenzentov?

- Potešili ma.

(keďže aj Nenapísaný román je de facto napísaný, mohol by som – ak sa na to dám – pracovať len s úmy-

Začiatok písania je jeho koncom

A ako fakt, že knižné vydanie je podľa hodnoverných viacstranných informácií rozobraté už niekoľko týždňov?

- Chcel som sa obrátiť na tých čitateľov, ktorí v próze nehľadajú predovšetkým napätie a príbeh, ale majú záujem o groteskné a humoristické jednotlivosti, o prózu postáv, figúrok a bizarných situácií i na takzvaných - ak si v tejto chvíli vypomôžem Umberto Ecom - semiotických čitateľov, odlišujúcich sa od čitateľov sémantických tým, že ich nezaujíma na prvom mieste, ako sa to skončí, ale ako je to napísané. Podľa toho, že sa kniha rozobrala, a chystá sa jej druhé vydanie, je takých čitateľov dost.

Za román ste dostali Cenu Dominika Tatarku. Potešila?

- Áno.

Napíšete aj „Napísaný román“? Môže byť o stohoch popísaných strán, ktoré nikomu nič nevravia? Aký máte názor na postavenie spisovateľa v spoločnosti a na silu spisovateľovho slova v modernej dobe?

- Momentálne píšem knihu poviedok, a preto o tvorbe románovej kompozície nateraz neuvažujem

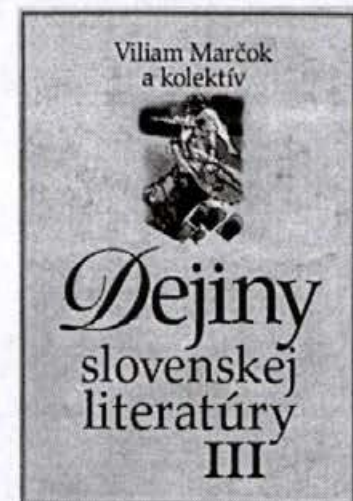
sľom, že napíšem napísaný román). Postavenie spisovateľa v spoločnosti je také, aké bolo vždy – menšinové. Ak odhliadneme od masovej, zábavnej či „spotrebnej“ literatúry, bude aj naďalej limitované nevelkým počtom tzv. múzických čitateľov, ktorí dotvárajú autorský text do podoby diela. Týchto čitateľov je v historickom pláne veľa, v synchronickom zábere tej-ktorej krajiny málo. Čitateľ, práve tak ako básnik sa rodí. Nič sa s tým nedá robiť. Je to prirodzené.

*Zhovárал sa
Jozef Jurčíšin*

Prof. Rakús vydal
prózy *Žobráci* (1976),
Pieseň o studničnej vode (1979),
Temporalné poznámky (1993),
Nenapísaný román (2004),
knihu pre deti *Mačacia krajina* (1986)
a literárnovedné knižné publikácie
Próza a skutočnosť (1982),
Epické postoje (1988),
Medzi mnohoznačnosťou a presnosťou (1993),
Poetika prozaického textu (1995),
Z rozprávání, úvah a rozhovorov (2003).

Vyšiel tretí diel Dejín slovenskej literatúry

Dejiny slovenskej literatúry druhej polovice 20. storočia nadväzujú na Dejiny slovenskej literatúry I, II od literárneho vedca Stanislava Šmatláka a završujú tak syntetický a relatívne ucelený pohľad na slovenskú literatúru v celom jej historickom vývine. Autorský kolektív literárnych vedcov, kritikov a historikov mapuje základné dobové tendencie, prináša prvé kompletnejšie informácie aj o alternatívnej, zásuvkovej a disidentskej tvorbe, ako aj o literárnych úsilíach našich krajanov a emigrantov. Popri klasických literárnych druhoch - poézii, próze, dráme, literárnej vede a tvorbe pre deti a mládež - prvýkrát osobitne registruje aj nové funkčné druhy, ako sú nefabulárna literatúra, literatúra faktu, sci-fi a SF (špekulatívna fabulácia - fantasy).

Autori si za východisko zvolili povojnové roky, v ktorých ešte doznieval starý typ pluralizmu, a za záver 90. roky (až po rok 2000), v ktorých už funguje pluralizmus nového typu. Kniha bola na pôde PU slávnostne predstavená 17. marca v študovni Univerzitnej knižnice.

(mm)

Rakús
Nenapísaný román

Diplomové koncerty - špecifická časť diplomovej

Diplomové koncerty (DK) ako praktická špecifická časť diplomovej práce na Katedre hudby (KHu) FHPV PU sú každoročne neoddeliteľnou súčasťou letného semestra. V tomto akademickom roku ich bolo mimoriadne veľa, zo 16 diplomantov-hudobníkov si 11 zvolilo túto kombinovanú teoreticko-praktickú formu diplomovej práce. Zapišat' si túto formu diplomovky podlieha istým kritériám, ktoré musí študent naplniť. K tým hlavným patrí účasť diplomanta počas štúdia na ŠVUK v umeleckej interpretácii, reprezentácia PU v umeleckých súboroch.

Tohtoročné diplomové koncerty sa svojou dramaturgickou rôznorodosťou a umeleckou úrovňou stali kvalitným obohatením kultúrneho života PU, ale aj mesta Prešov, pretože dva z nich boli zaradené aj do festivalu Prešovská hudobná jar.

Aby sme zviditeľnili výkony študentov a overili si aj v profesionálnych kruhoch svoju umeleckú zdatnosť pozvali sme na všetky koncerty profesionálnu recenzentku, muzikologičku Mgr. Renátu Kočišiovú. Tu je jej odborný pohľad na naše koncerty.

doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD.,
vedúca KHu FHPV PU

Tohtoročné DK uviedla Martina Harkotová (hudobná výchova - pedagogika), ktorá si na 22. februára pripravila DK ako folklórne ladený program s jasnou tematikou detských hier, spevov, tancov, prekáračiek a „rozkazovačiek“ mládeže. „Na dni Juraja“ (Kultúrny dom v Snine) spoluúčinkovali ľudová hudba Sokolej z Humenného, Detský folklórny súbor Zvonček (diplomantka je jeho umeleckou vedúcou), sestry Magurové, folklórny súbor Šiňava zo Sniny a sestry Harkotové.

Pre ďalší vývin osobnosti je nemierné dôležité podchytiť jej záujmy a aktivity už v zázrodke, v ranom detskom veku. Umelecký vedúci detského súboru tak sprostredkuje niekedy prvé tóny, kroky, inokedy základné informácie, návyky a zručnosti, uvádzajúce mladú bytosť do sveta hudby. Podľa referencií vedúcej katedry doc. Mgr. art. Ireny Medňanskej, PhD., ktorá bola aj vedúcou diplomovej práce, sa diplomantke podarilo prezentovať zaujímavým, interaktívnym spôsobom časť z detskej a mládežníckej tradície bohatého a rôznorodého folklórneho prejavu viažuceho sa k tomuto obdobiu.

Druhý DK sa konal 15. marca v nahrávacom štúdiu Slovenského rozhlasu na Moyzesovej ulici v Košiciach. Predstavila sa na ňom košícká rodáčka a klaviristka Nora Hentšelová, ktorej rozhlasové prostredie je dobre známe. (Otec Rudolf Hentšel je hudobný režisér a redaktor SRo). Očakávania boli teda na mieste. Navyše vedúcou diplomovej práce bola doc. Ľudmila Kojanová, dlhoročná pedagogička a jedna z čelných osobností klavírnej pedagogiky na Slovensku. Malé skvosty veľkých majstrov (skladby od obdobia klasicizmu až k hudbe 20. stor.) publikum zaujali. Za najsvetlejší bod celého vystúpenia, ktorý dal priestor aj komornej spolupráci -

Zuzana Selčanová (klavír) a Juliána Majerníčková (flauta), považujem premyslený výber jednotlivých skladieb, a tak program mohol v celej šírke ukázať interpretačné dispozície N. Hentšelovej. Zároveň jej umelecké snahy neprevyšoval, ani nepodceňoval, jednotlivé skladby jej boli doslova „šité“ na mieru. Preto je dojem z celého vystúpenia veľmi priaznivý. Uspela jednak v role komornej hráčky i sólovo. V Haydновой optimisticky ladenej skladbe II maestro e lo scolare klaviristky štvorročne tlmočili ako prebieha výučba medzi učiteľom a jeho žiakom: od imitácie ku samostatnému (nielen hudobnému) uvažovaniu, ktoré je cieľom každého vyučovacieho procesu. Oceňujem hudobné podanie i frázovanie všetkých skladieb, technicky by sa dalo vyčítať iba malé pedálové zahmlenie v Smetanovej Polke, či rytmické zaváhanie v akordicky namáhavej Etude C. Debussyho. Na koncerte v plnej kráse zazneli impozantný Marché héroïque F. Schuberta, či náročná Sousédská z cyklu Českých tancov B. Smetanu. Na záver si pritomní (rodinní príslušníci, študenti a pedagógovia školy) vypočuli dve skladby zo suity baletu Romeo a Júlia, op. 64, pre klavír.

V poradí tretí DK 16. marca ukryval v názve Koncert 18-tich strún rébus: Gitarové trio. Komornú hudbu v obraze štyroch storočí predstavili gitaristi Eva Kmecová, Denisa Mochňacká a Ján Juščák. Ich koncert v dvorane historickej budovy evanjelického kolégia v Prešove sa stal udalosťou a prítomní si mohli odniesť komplexný estetický zážitok. Mohli obdivovať architektúru a výtvarnosť sály, ale predovšetkým mali zážitok z inštrumentálnej hudby, oživený poetickým slovom, tancem, či spevom. Na tomto koncerte som si uvedomila, aké je dôležité, pre udržanie pozornosti prevažne mladého publika, vniesť do prúdu hudby

aj iný, ozvlášťujúci prvok - verše L. Šimona, J. Silana (recitoval M. Michelčík), alebo flamengo tanec (M. A. Konečná), či veľmi kultivovaná výpomoc so sekciou bicích nástrojov (M. Gál). Kapacita sály nestačila záujmu, ktorý bol vyvolaný nielen bohatým programom, európskej, či svetovej hudobnej klasiky, ale menil sa aj žáner. O spopularizovanie bohato navštieveného večera sa postarala nielen obľúbenosť gitary ako nástroja, ale aj od roku 2000 fungovanie tohto tria s radom niekoľkých koncertných úspechov, Trio je súčasťou súboru Camerata Academica.

Umelecký vedúci celého súboru a zároveň vedúci diplomovej práce, pedagóg a interpret Mgr. Art. Karol Medňanský, PhD., sformoval za päťročné obdobie výzorne zohrané gitarové zoskupenie. Nechal zaznieť nástroje v plnej kráse nielen v barokovom, ale aj v modernom, súčasnom štáte. Hudobne najzaujímavejšie zapôsobili Tri triá pre 18 strún slovenského skladateľa Milana Nováka. Jeho smelé harmonické postupy, zakotvené v tonálnej harmónii - Ranná hmla v impresionistickej nálade, Spomienky na potok evokovali prvky Smetanovej symfonickej básne Vltava, či dramaticky vystavaná skladba S vetrom o pretekoch boli dramaturgickou ozdobou večera. Avšak úspech si vyslúžili aj melancholicko-optimistická skladba s izraelskými nápevmi - Izraelian air, či temperamentné skladby: ragtime, bossa nova, španielske melódie.

Ďalší DK sa uskutočnil 17. marca v Šarišskej galérii v Prešove pod názvom Soirée so slovenskou piesňovou tvorbou. Prierez slovenskou umelou piesňou predviedla Jana Karasová, sopranistka s krehkým, citlivým hlasom. Výbomou vokálnou artikuláciou dosiahla, že prítomní

poslucháči strávili nielen hudobne, lež aj vokálno-poetický podvečer. Koncert začal uspávkou zakladateľskej osobnosti slovenskej hudby, dodnes nedoceneného J. L. Bellu, pokračoval harmonickými úpravami slovenských ľudových piesní V. F. Bystrého, M. Sch. Trnavského, M. Moyzesa (v podaní ženského komorného telesa, dirigentka Mgr. Eva Zacharová), až vyústil do skladby E. Suchoňa, ktorý sa majstrovsky vysporiadal s novými európskymi štýlmi, neopomenúc slovenskú ľudovú melodiku. Bezchybný klavírny sprievod v podaní Mgr. art. Ľubice Kistovej by obstál aj v nahrávacom štúdiu, väčšou oporou však mohla byť speváčka v rozpačitých nástupoch úvodných dvoch skladieb. Štyri dvojspevy pre soprán a alt B. Urbanca (spoluúčinkovala Ľubica Čechová) boli poslucháčskou lahôdkou, pretože oba hlasy sa veľmi vhodne dopĺňali, vo farbe, v intenzite vibrata, aj rozsahom. Predel medzi vokálnymi skladbami tvorila hráčsky zrelá interpretácia M. A. Konečnej, ktorej Novákové Vzpomínky pre klavír, op. 6, odhalili slabiny značne opotrebovaného nástroja, akým (žiaľ) Šarišská galéria disponuje. Záver koncertu patril slovenskej skladateľskej moderne, ktorá sa okrem iného úspešne zhostila aj úlohy netradičného sprievodu sólového hlasu. V prípade Piatich piesní M. Nováka to bolo sláčikové kvarteto Camerata Academica, v prípade Štyroch piesní J. Hatríka husľový sprievod v podaní perspektívnej K. Ivasekovej. Na vokálny part interpretky v oboch prípadoch boli kladené vysoké interpretačné nároky, hlasová línia často nenachádzala harmonicko-melodické, ba niekedy ani rytmické zázemie sprievodných hlasov, ale J. Karasovej sa aj v tejto časti programu

Gitarové trio pred svojim vedúcim K. Medňanským.

práce študentov Katedry hudby FHPV PU

podarilo úspešne obstať. Pod výber a starostlivú prípravu sa podpísala PaedDr. Marta Polohová, vedúca tohto diplomového koncertu.

Druhý blok DK uviedla v aprílových termínoch v sále Divadla A. Duchnoviča v Prešove diplomantka aprobácie hudobná výchova - slovenský jazyk a literatúra Eva Safanovičová. Večerný program, v ktorom

programovej skladby zapôsobili skladby Vůně léta a najmä pôvodná skladba Mesto, ktoré vypovedali o česko-slovenskom folkovom vplyve, so zaujímavými rytmickými predeľmi.

Výsledok osemročnej tvorivej a interpretačnej práce predviedol v sále Parku kultúry a oddychu v Prešove 5. apríla svojim priazniv

(diferenciácie) v prístupe ku zdroju hudobného folklóru – v tomto prípade k raslavickým tancom, verbunkom a polkám (najrýchlejšie tance v Európe), ktoré sú teritoriálne začlenené do oblasti horného Šariša. Huslista a predník ľudovej hudby folklórného súboru Torysa S. Baláž sa predstavil v dvoch úlohách: v role zástancu tradičných hodnôt, uchovávajúc interpretáciu predchádzajúcich raslavických generácií huslistov. Vo svojej hre predviedol špeciálne zdobenia, ornamenty, cifrovačky, či frázovanie v klasickom päťnástrojovom obsadení. Reliktný a štýlovo vyhranený svet tradičnej hudby Martina (Marcina) a Štefana Žoltáka pomohla diplomantovi oživiť zohraná folklórna skupina z Raslavíc huslistu D. Kaňucha, violistu J. Franeka, cimbalistu L. Šebeja a kontrabasistu P. Kaňucha. Druhou možnosťou interpretácie folklórného materiálu sa javí autorský spôsob úpravy ľudovej piesne alebo tanca. V tejto polohe ukázal S. Baláž stylizovanú podobu folklóru – individuálnu predstavu skladateľa (upravovateľa), ktorý prešiel hudobným vzdelaním (európskou skladateľskou skúsenosťou) a hlavným inšpiračným zdrojom mu bola ľudová hudba. Prvému huslistovi poslucháčsky zaujímavé novotvary pomohli dotvoriť členovia orchestra ľudových nástrojov, poslucháči a hostia KHu a súboru Torysa. Orchester presvedčivo odohral úpravy R. Oláha, R. Faltusa a v závere Raslavický čardáš PaedDr. Jozefa Hrušovského, vedúceho diplomovej práce. Na koncerte spoluúčinkovala aj mužská tanečná skupina (v tanci Verbunk) a oživením koncertu bola aj videoprojekcia: v ľavom poli premietla archaické záznamy tanečných prejavov (v dvoch prípadoch priamo súviseli s dianím na pódiu) a v ľavom poli to boli obrázky, zachytávajúce slovenskú prírodu (horizont hôr,

kvitnúce stromy, horskú ríavu, drevenice) – najväčšie žriedlo slovenského folklóru. Sprievodné slovo patrilo moderátorovi Mgr. Martinovi Michelčíkovi, v ktorom charakterizoval dva pohľady na folklór. S. Baláž sa cítil udomácnený v oboch polohách, obe mu sadli. Presne udával metro-rytmické pokyny, bol jednoducho vedúcou osobnosťou a orchestre mu výborne slúžili. S. Baláž je technicky disponovaný huslista s dobrou genetickou výbavou, kvalitou tónu a zmyslom pre detailné vypracovanie.

Popri týchto klasických DK s pevnou dramaturgiou sa v rámci medzinárodného hudobno-pedagogického seminára Hudba v rodine 1. apríla vo veľkej aule Metodicko-pedagogického centra v Prešove predstavili so svojim diplomovým projektom Čo sa odohráva na starom pódie? študentky Zuzana Selčanová (klavír), Lucia Bukovinská (spev) a Juliana Majerničeková (flauta). V tvorivej interakcii so žiakmi dramatického odboru ZUŠ Mikuláša Moyzesa v Prešove (PaedDr. M. Kuderjavá) predstavili hudobno-dramatickú dielňu na motívy Hatríkovho hudobného westernu Cindy (vedúca diplomového projektu Mgr. T. Pirníková, PhD.).

Absolventi diplomovými koncertami a projektmi presvedčili, že sú tvoriví, nadaní a zorientovaní v hudbe. Veríme, že svoje vedomosti a skúsenosti budú šíriť ďalej, majú dôležitú úlohu: udržiavať oheň hudobného diania i školstva vo svojom regióne. Vychádzajúc z priorít súčasného života vieme, že pri presadzovaní svojich názorov a aktivít spojených s hudbou to nebudú mať ľahké. Držme im preto palce!

Renáta Kočíšová

R. Kočíšová je absolventkou Konzervatória v Košiciach a vysokoškolského štúdia na Univerzite Komenského v Bratislave v odbore hudobná veda. Pracovala ako dramaturgička opery v Štátnom divadle v Košiciach. Už počas tohto obdobia publikovala recenzie v časopisoch Hudobný život a Theatro. Pôsobila aj ako externý redaktor košického denníka Korzár, kde recenzovala koncerty hostujúcich ansámblov, či pripravila rad rozhovorov so známymi osobnosťami z kultúrnej obce (B. Warchal, T. Andrašovan, P. Toperczer, Š. Margita a ďalší.) V poslednom období externe pôsobila ako moderátor relácie Ars musica v Slovenskom rozhlasu, štúdio Košice, kde autorsky uviedla niekoľko hudobno-slovných relácií o osobnostiach svetovej hudby. Pre časopis Hudobný život pravidelne monitoruje festival Prešovská hudobná jar.

Mário Garbera a jeho spoluhráči v PKO.

vystúpila nielen ako interpretka (husle a spev), ale aj ako moderátorka so zmyslom pre mieru textu (udržala tak pozornosť prítomných až do záveru) mal jednoslovný názov Bluegrass. Tento štýl, spadajúci do country music predstavuje publiku v sprievodnom slove medzi jednotlivými skladbami. Nezabudla pripomenúť, že pôvod bluegrassu siaha k piesňam a baladám európskych vystaňovalcov, ktorí sa usadili v Appalačských horách na juhu USA, upozornila na otca, tvorca, pôvodu - hudobná terminológia nepozná termín vynálezca, tento menšinového štýlu Billa Monroa (kvôli názornosti mohla zaznieť jeho skladba) a okrajovo spomenula aj vplyvy černošského a beloškého gospelu, či jazzu. (Hudobné publikum by privítalo aj konkretizovanie vplyvov.) Na koncerte spoluúčinkoval P. Kolárik (gitara), spoluhráč Dua Hups, ale aj poslucháči KH basgitarista a spevák M. Michelčík, speváci D. Mochňacká, E. Michelčík a P. Sabol, či bicista M. Gál. Z košickej skupiny Ortuť prišli vypomôcť na banjo Š. Kolesár a na mandolíne S. Bořek. Z pódia vyžarovala pohoda, istota a vtip, bolo poznať, že účinkujúci majú za sebou viaceré vystúpenia a skúsenosti zo súťaží. Komentár vhodne korešpondoval so skladbami, chronologicky zoradenými, ktoré kopírovali vývoj bluegrassu od začiatkov až po éru tzv. new grassu k súčasnosti. Zaznel temperamentný škótsky tanec jig, aj štvorhlasné gospely, či ľudové tradičné alebo autorské skladby. Ako ozvláštnenie

com Mário Garbera, (pedagogika - hudobná výchova). Inklinácia k novej, modernej vetve jazzu – proces odklonu od tradičného jazzu, ktorý začal v 40-tych rokoch 20. storočia a trvá v rôznych obmenách dodnes, je u tohto saxofonistu viac než zreteľná. Je nielen interpretom, ale aj autorom vlastných skladieb a úprav, ktoré vyžadujú teoretickú a praktickú znalosť jazzových prostriedkov, štýlov, porozumenie prínosom rôznych jazzových škôl alebo osobností. Jeho nadšenie a energia pre new jazz sa preniesla nielen na jeho spoluhráčov – pianistu M. Ferencika, gitaristov M. Šaliho, B. Valanského (bass), či percussionistov V. Staneka a F. Beneša, ale aj na prítomné, prevažne mladé publikum. V troch skladbách prišla na pódium aj rozšírená zostava, tvoriaca Big Band Funny Bats, ktorá v podklade štýlovo interpretovala blues a beat a v náznakoch nechala priestor pre saxofónové sóla. Jasné gestá umeleckého vedúceho spomínaného súboru V. Staneka boli v spleti poslucháčsky náročnej disharmonickej roviny príjemným tonálnym návratom. Ďalší účinkujúci hostia, sedemročný D. Hodek (drums), ktorý zožal sympatie publika, s jazzovým feelingom spevák A. Belej, trombonista M. Tujvel a gitarista L. Peter boli inšpiratívnymi spoluhráčmi.

Zahrajce mi raslavické hudaci – taký bol názov DK Stanislava Baláža (hudobná výchova – dejepis) 14. apríla v sále PKO. Ideou praktickej časti práce bolo poukázať na rozdiely

Huslista Stanislav Baláž.

Zborník pluralitného a diferencovaného prístupu k národnostnej otázke

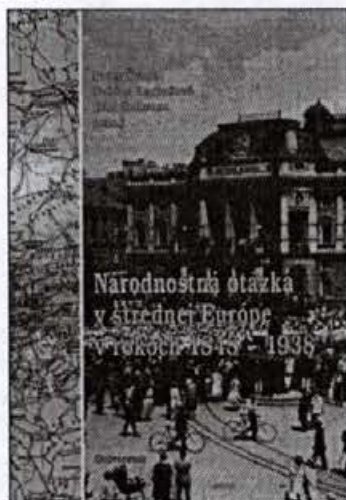
Národnostná otázka v strednej Európe v rokoch 1848 – 1938. Eds. Peter Švorc – Ľubica Harbuľová – Karl Schwarz. Prešov: Universitas 2005, 298 s. ISBN 80-89046-24

V historickom poznaní sa v súčasnosti odrýva pomerne veľký priestor v skúmaní problematiky vzájomných väzieb, odlišností i podobností vývoja národov, ktoré spája blízka geografická príbuznosť, ale zd'aleka nielen ona. V ostatnom čase sme svedkami zintenzívnenia tvorivých vedeckých kontaktov medzi slovenskou historiografiou a historiografiami okolitých štátov. Historické pracoviská sústredené na Filozofickej fakulte PU v Prešove už dlhší čas prejavujú vážny záujem o výskum dejín stredoeurópskeho priestoru. V tomto smere sa podarilo urobiť nielen množstvo organizačnej práce, ale aj dosiahnuť mnoho cenných bádateľských výstupov v podobe viacerých vedeckých konferencií a z nich vzniknúcich zborníkov.

Glosovaný zborník *Národnostná otázka v strednej Európe v rokoch 1848 – 1938* je akýmsi pokračovateľom dvoch svojich „predchodcov“ – zborníkov *Stredoeurópske národy na križovatkách novodobých dejín 1848 – 1918* (1999) a *Veľká politika a malé regióny 1918 – 1938* (2002). Vzišiel z rovnomennej konferencie *Národnostná otázka v strednej Európe 1848 – 1938*, ktorá sa konala 12. – 13. novembra 2003 na pôde FF PU v čase, keď si prof. Michal Danilák pripomínal okrúhle životné jubileum.

Devätnásť popredných historikov zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Ukrajiny, Ruskej federácie a Rakúska v zborníku prezentovali pluralitný a diferencovaný prístup k národnostnej otázke v strednej Európe s určitou koordináciou pohľadov na parciálne problémy. Autori zároveň predstavili širokú paletu fáz a foriem riešenia národnostnej problematiky v dejinách stredoeurópskych národov.

Autorský kolektív zborníka tvoria M. Danilák, L. Franková, M. Otčenáš, M. Stolarczyk, Karl W. Schwarz, I. O. Mandryk, T. Ivantyšinová, G. Rokina, M. Podrimavský, V. Gonné, M. Belej, E. Hrabovec, P. Švorc, B. Ferenčuhová, Ihor Lichtej, V. Bystrický, L. Harbuľová, D. Danyljuk a V. Zadorožnyj. Uvedení bádatelia načrtli témy, ktoré sú výsledkom ich dlhoročných výskumov. Nájde tu širšie koncipované tézy, ako aj užšie vymedzené predmety bádania. Zo slovenských národných dejín sú tu nastolené najmä otázky vývinu národného povedomia, for-

dostali voľby 1920, sčítanie obyvateľstva a krajinská hranica. Slovenská otázka medzivojnového obdobia sa pertraktovala v dvoch rovinách – z hľadiska jej vývinu v Československu a v materiáloch Kominterny. Opomenutá nezostala ani dobová tlač prezentujúca národné a národnostné pohyby, teologické i náboženské otázky, problematika vyst'ahovalectva z hľadiska etnicity, maďarizácia, riešenie národnostnej otázky v Podkarpatskej Rusi.

Zborník okrem vlastného faktografického a interpretačného vkladu do historického poznania má aj rozmer historiografický. Jeden príspevok je venovaný analýze zborníka Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidniku a ďalší profesorovi M. Danilákovi, ktorý je predstavený ako bádateľ západoukrajinských oblastí v prvej polovici 19. storočia. Súčasťou zborníka je výberová personálna bibliografia Dr. h. c. univ. prof. PhDr. M. Daniláka, CSc. za roky 1999 – 2004.

Vysokú úroveň anotovaného zborníka dotvára menný register. Ovzdušie pluralizmu vo vzácnnej zhode s vedeckou erudíciou prispelo k vytvoreniu zborníka, ktorý odpovedá na nejednu otázku riešenia národnostnej otázky v stredoeurópskom priestore v rokoch 1848 – 1938. Prikláňam sa k názoru, že parciálne závery jednotlivých príspevkov zborníka isto nájdu svoj odraz v syntézach slovenských i európskych dejín. Realizovaný a publikovaný výskum v súvislosti s tvorbou danej publikácie je skvelým odrazovým mostíkom k tomu, aby sa v najbližšej budúcnosti nastolili ďalšie otázky, ktoré nás budú viesť k zamysleniu nad zmyslom historických i súčasných udalostí.

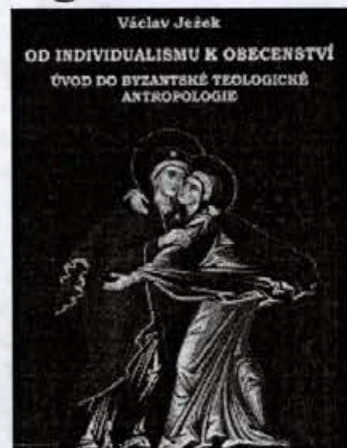
Marek Havrila

Antropológia a spoločenstvo očami byzantológa

Po prvej monografii pravoslávneho teológa a byzantológa Mgr. Václava Ježeka, PhD., (*Filón Alexandrijský*) vyšla v apríli druhá, o nič menej kreatívna a v kontexte súčasného prebúdzania záujmu o antropologické otázky v humanitných vedách veľmi dôležitá kniha. Už názov tejto monografie je veľmi výrečný: *Od individualizmu k obecnosti. Úvod do byzantskej teologickej antropológie* (ISBN 80-8068-306-9). Monografia je písaná formou klasických vysokoškolských učebných textov (členená veľmi reprezentatívne a štruktúrovaná prehľadne na asi 194 stranách), hoci obsahovo ďaleko prekračuje priestor akademickej pôdy. Práve z týchto dôvodov si zasluhuje omnoho väčšiu pozornosť. Vynikajúca znalosť anglo-amerického jazykovej oblasti určila latentne trend spracovávaní tak náročnej a bohatej látky, čerpajúce predovšetkým z byzantských patristických textov a reprezentatívnych spracovaní antropológie v kontexte pravoslávnej teológie. Ide predovšetkým o autorov, žiaľ, u nás veľmi málo známych, ako sú J. Breck, P. Nellas, G. I. Mantzaridis, B. Šijaković, C. Yannaras, J. D. Zizioulas. Na záver autor zverejnil aj veľmi inšpiratívny rozhovor s pergamonským metropolitom J. Zizioulasom, s obsahom ktorého by mali problémy zrejme aj vynikajúci znalci súčasnej filozofickej antropológie (konkrétne hermeneutiky, fenomenológie a diela Marleau Pontyho, či J. F. Lyotarda a pod.).

Kniha je ojedinelá z viacerých dôvodov. Na trh sa dostáva po dvoch vynikajúcich monografiách prof. Š. Pružinského *Byzantská teológia I. História a Byzantská teológia II. Doktrína*. Kniha V. Ježeka je špeciálnym rozpracovaním *antropologických tém riešených byzantským bohoslovím*. Jednako neaspíruje na komplexné spracovanie témy, pretože to by si vyžadovalo dlhodobé spracovávanie tak bohatej a náročnej látky, ktorá by zabrala zrejme priestor niekoľkých hrubších monografií. Napriek tomu je monografia reprezentatívna predovšetkým štruktúrou, bohatosťou preberanej látky a taktiež výberom najdôležitejších prameňov, ktoré preliminárne predstavujú zdravý základ, z ktorého sa môže odrážať každý, kto by sa chcel venovať antropologickým témam v kontexte byzantskej teológie. Tomu nasvedčujú aj názvy štyroch základných celkov, na ktoré je kniha rozdelená: *Človek a kosmos; Človek a osoba; Bůh a obecnosť; Život v obecnosti*.

V súčasnom, značne defragmentovanom a nepokojnom prostredí

humanitných vied, ktoré nanovo premýšľajú svoje základy a hľadajú živorodé pramene, z ktorých by mohli vyjsť pri riešení „problému človeka“ či sociálnej problematiky, je táto monografia pozvánkou k novému pohľadu, novým a hlbokým perspektívam pri reflexii človeka. Znalcov patristických textov neprekvapí fakt, že mnohé tendencie a témy antropológie tzv. klasických autorov nie sú vôbec nové, ba v omnoho prepracovanejšej podobe sa objavujú práve v byzantskej teológii (napr. téma spoločenstva s iným človekom v dielach M. Bubera či E. Lévinasa). Možno práve tento fakt podnieti aj filozofických antropológov, aby sa nechali inšpirovať a začali intenzívnejšie študovať aj byzantské bohoslovecké antropológické myslenie, ktoré, žiaľ, ostáva podnes *terra incognita*. Vydanie tejto zaujímavej publikácie PBF fakultou PU, nemôžeme hodnotiť inak ako veľmi pozitívny čin.

Napokon chcem vyjadriť radosť z toho, že konečne držím v rukách zaujímavú, inšpiratívnu a myšlienkovu bohatú antropológickú prácu, ktorá nereprezentuje v súčasnej literárnej produkcii v tejto oblasti „balast“: teda priestor v ktorom sa pohybuje minimálne 70 percent slovenskej vydavateľskej produkcie venovanej antropológickým prácam (predovšetkým filozofickej), ktorá je sentimentálnym prerozpráváním a literárnym prepracovávaním starých tém, bez originality, kritického zhodnotenia a s neuveriteľným množstvom nezmyselného frazeologického textu a okrasnej lexiky. Žiaľ, doterajšie pokusy o dobrú antropológickú prácu ostávajú na opisnej rovine, bez hlbšej analýzy problému, kritického ducha aj potrebnej erudovanosti autorov. Ohlasovaná monografia naopak vlastní všetky predpoklady vynikajúceho úvodu a preliminárneho rozpracovania antropológie.

Mgr. Eduard Neupauer,
Katedra byzantológie PBF PU

Vyšlo tretie číslo teologickej revue Orbis Communicationis Socialis 2004

Cirkev si je vedomá svojej povinnosti hlásať spásu všetkým ľuďom a vie, že evanjeliové posolstvo nie je vyhradené len malej skupine privilegovaných či vyvolených osôb, ale že je určené všetkým. Ako Kristus aj Cirkev cíti úzkosť nad blúdiacimi a vyčerpanými zástupmi, ktoré sa podobajú ovciam bez pastiera, a tiež často opakuje jeho slová: „Lúto mi je zástupu“. Tieto a im podobné myšlienky rezonujú aj v súčasnosti, keď integračné aktivity postkomunistických krajín strednej Európy sa dostávajú do plného prúdu. Vážnu úlohu v procese zjednocovania sa európskych kultúr zohrávajú prostriedky masovej komunikácie. A práve ich dôležitosť a nezastupiteľnosť v európskom priestore sa venovala medzinárodnej vedecká konferencia Význam spoločenskej komunikácie v zjednocujúcej sa Európe, ktorá sa konala na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte (GBF) PU v Prešove, pod záštitou prešovského eparchu Mons. ThDr. Jána Babjaka SJ a odborného garanta prof. dr. hab. Tadeusza Zasepu. Ovocím tejto konferencie je už v poradí tretie číslo medzinárodnej teologickej revue o otázkach spoločenských komunikačných prostriedkov Orbis communicationis socialis 2004, ktoré vyšlo v minulých dňoch.

Katedra kresťanskej edukácie GBF PU v Prešove organizuje od roku 2001 aktivity týkajúce sa aj spoločenských komunikačných prostriedkov a ich angažovania sa v Cirkvi. Vyššie spomenutý zborník príspevkov je výsledkom aktívnej spolupráce Katedry kresťanskej edukácie a ďalších vzdelávacích inštitúcií na Slovensku i v zahraničí. Hlavná redakcia sídli na GBF PU v Prešove a ďalšie spolupracujúce pracoviská sú Lubelska Szkoła Wyższa im. Króla Władysława Jagielly, Katolícka univerzita v Ružomberku – Pedagogická fakulta, Katolícki Uniwersytet Lubelski – Wydział Teologii, Katolícka univerzita v Ružomberku – Teologická fakulta v Košiciach, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Teologic-

ká fakulta. Podľa slov zodpovedného redaktora doc. ThDr. PaedDr. Mareka Pribulu, PhD. sú každoročne k spolupráci v oblasti náboženskej masmediológie pozývaní ďalší odborníci. Nebolo tomu inak ani pri príprave hodnoteného čísla, keď k spolupráci bola pozvaná Karlova univerzita v Prahe – Katolícka teologická fakulta. Spoluprácu nám potvrdil aj prodekan pre vzdelávanie tejto fakulty dr. Vojtěch Eliáš.

Obsahom zborníka sú príspevky známych i menej známych odborníkov pracujúcich v oblasti spoločenských komunikačných prostriedkov. Dočítate sa tu o mediálnom pôsobení blahoslaveného biskupa - mučeníka Mons. Vasiľa Hopka ako ho predstavuje prorektor PU v Prešove doc. ThDr. Peter Šturák, PhD. Príspevok

PaedDr. Ing. Gabriela Paľu poukazuje na možnosti použitia informačných technológií v cirkevných inštitúciách a ich morálne a etické dilemy. Článok doc. ThDr. PaedDr. Mareka Pribulu, PhD., pojednáva o výchove v prostriedkoch spoločenskej komunikácie. Text od PaedDr. ThDr. Andreja Slodičku, PhD., prináša náhľad na obranu kresťanstva v masmediách. Problémami európskej kultúry sa zaoberá prof. dr. hab. Tadeusz Zasepa. O cirkevných mediálnych inštitúciách v zjednocujúcej sa Európe a problémoch globalizácie v aktivitách Centra L. J. Lebretha píše dr. hab. Karol Klauza. Pohľad na generáciu mladých Európanov ako internetovej society prezentuje doc. ThDr. Juraj Spuchľák, PhD. O budúcnosti Európy založenej na novej evanjelizácii píše ThDr. Lubomír Petrik, PhD. Mediálno-prorocké pôsobenie Jána Pavla II. v prospech jednoty Európy predstavuje vo svojom článku ThDr. Slavko Ganaj, PhD. O tom, aký význam majú jazyk, komunikácia a informácia píše doc. PhDr. Michal Varchola, CSc. V poslednom príspevku opisuje fenomén biblických frazém PhDr. Martina Ferencová.

V budúcnosti sa Katedra kresťanskej edukácie GBF PU v Prešove chce okrem iného aj naďalej angažovať v oblasti prostriedkov spoločenskej komunikácie a zhodnocovaní ich pozitívneho vplyvu na

zdravý morálny vývoj v integrujúcom sa európskom priestore. Dôkazom toho je aj mediálny projekt, ktorý chcú na katedre začať realizovať už tento rok. Dvojročný projekt pod názvom Komparácia programov mediálnej edukácie v školskej katedre vo vybraných krajinách, ako rozhodujúci predpoklad pre tvorbu obsahu mediálnej problematiky v náboženskej výchove si kladie za cieľ taxatívne stanoviť požiadavky katolíckej cirkvi na mediálnu výchovu na základe učenia Magistéria a zistiť súčasnú pozíciu mediálnej výchovy v školskej katedre a jej kvalitu a porovnať ich so zahraničím. Tento projekt bude taktiež aj naďalej rozvíjať spoluprácu s inými vzdelávacími inštitúciami na Slovensku i v zahraničí.

Zborník Orbis communicationis socialis 2004 si môžete objednať na adrese fakulty.

PaedDr. Ing. Gabriel Paľu,
odborný asistent, GBF PU

Služba počúvania je cesta k ľudskej duši

Vysoká škola – to sú predovšetkým mladí ľudia plní života a krásy. Tieto veľké dary si však mnohí vo víre každodenných povinností neuvedomujú a možno ich ani nedeceňujú. Niekedy stačí aj krátka návšteva choreho, aby pochopili, že zdravie a mladosť vôbec nie sú samozrejmosťami. A práve o to ide.

Univerzitné pastoračné centrum (UPC) dr. Štefana Héseka v Prešove už tretí rok organizuje službu počúvania. Každý štvrtok popoludní postáva pri vstupe do areálu prešovskej nemocnice skupinka mladých ľudí. Sú to študenti PU, ktorí tam neprišli kvôli svojim príbuzným, ba nedonútila ich k tomu ani povinná prax.

Prišli tam celkom dobrovoľne. Ich cieľom je geriatrické oddelenie. Prídu na izbu, predstaví sa a počúvajú. „Keď sme začínali so Službou počúvania, báli sme sa, či nás pacienti vôbec prijmu. Musím povedať, že až na drobné výnimky, sú veľmi otvorení,“ hovorí Monika (FF PU). „Bola som veľmi prekvapená,“ priznáva Adriana (GBF PU). „Ja som chcela poslúžiť, a pritom mne bolo poslužené. Pán, ktorý je už niekoľko týždňov v nemocnici, nestráca úsmev a radosť. Rozdáva ju okolo seba tak silno, že keď som odchádzala, mala som pocit, že je to najspokojnejší človek pod slnkom.“

Samozrejme, nie všetky stretnutia sú príjemné. Na geriatrickom oddelení sú starí a chorí ľudia. Veľmi často si študenti pri týchto stretnutiach vypočujú aj nešťastné životné osudy, vidia obrovské sklamanie a rezignáciu. Treba veľa trpezlivosti,

kým sa tieto zlé skúsenosti dostanú von a potom sa otvoria dvere aj dobru, ktoré je prítomné v ich živote. „Prvé stretnutie so sedemdesiatročným pacientom bolo pre mňa obrovským šokom. Nepriateľský výraz v tvári a nepublikovateľné vyjadrenia na adresu svojej manželky, politikov a vôbec všetkých, ktorých v živote stretol. Mala som čo robiť, aby som neodišla. Ale stálo to za to. Po necelých hodinách sa zrazu zastavil, zdvihol hlavu a spýtal sa: A vy sa ako máte? Navštevovali sme ho ešte niekoľko týždňov a boli to stretnutia, na ktoré nikdy nezabudnem. Vždy, keď sme odchádzali, odprevadil nás až k výťahu aj keď to bolo preňho veľmi namáhavé.“ (Monika, FF PU)

Smrť a zomieranie sú napriek všetkej otvorenosti dnešnej spoločnosti stále tabuizované témy. Táto skutočnosť neprospeje ani zomierajúcim, ktorí sú opustení, ani zdravým, ktorí sa inštinktívne bránia myšlienkam na smrť. Je to však súčasť nášho života, ktorej sa nemôžeme vyhnúť. „Návštevou na geriatrickej sa snaží pozerat' tam, kam sa ľudia

pozerat' nechcú – na bolesť a smrť. Dodáva mi to odvahu.“ (Martin, FF PU)

Chceli by sme poďakovať primárovi geriatrického oddelenia MUDr. Františkovi Némethovi, ktorý nám umožnil stretávať sa s pacientmi na jeho oddelení. Myslím, že naše poďakovanie patrí aj samotným pacientom, ktorí sú pre nás povzbudením. Svoju vďačnosť vedia dať najavo rôznymi spôsobmi. Za všetky aspoň jedna skúsenosť Moniky (GBF PU): „Keď sme odchádzali, podala som pacientovi ruku a chcela som mu povedať niečo povzbudzujúce. No, on mi ju pevne stisol a pobožkal. Tento pocit sa nedá opísať, to treba zažiť.“

Po každom lúčení s pacientmi geriatrického oddelenia si kladieme otázku – Kto koho skutočne obohatil? Kto komu venoval čas? A kto koho viac potrebuje? Oni nás alebo my ich?

Mgr. Ján Knapík,
duchovný správca UPC
dr. Štefana Héseka v Prešove

Moyzesiana 2005 potvrdila, že spev je najprirodzenejší „hudobný nástroj“

Moyzesiana, medzinárodná spevácka súťaž študentov vysokých škôl pedagogického smeru a učiteľov z praxe, neodmysliteľne patrí PU v Prešove. Jej štvrtý ročník pod záštitou prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., rektora PU usporiadali Katedra hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty (PF) PU a Prešovský hudobný spolok Súzvuk v dňoch 7. a 8. apríla

V úvode bulletinu doc. PhDr. František Matúš, CSc., predseda Prešovského hudobného spolku Súzvuk podotkol: „Náš zámer aktivizovať najmä budúcich učiteľov hudobnej výchovy a vytvoriť im možnosť preukázať výsledky svojej niekoľkoročnej práce priniesol doteraz celý rad kvalitných speváckych výkonov, ktoré rozhodne sú obrazom kvalitnej vysokoškolskej práce hlasových pedagógov na fakultách a katedrách. Ocenené výkony za uplynulé tri ročníky, signalizujú trend rastu kvality v speváckej príprave uchádzačov o učiteľské štúdium, čo je dobrým znamením pre základné školstvo v jednotlivých regiónoch na Slovensku.“

Súťažilo sa v kategórii sólový spev (15 súťažiacich) a v kategórii komorný spev (tri komorné telesá). V sólovom speve sa predstavili nielen súťažiaci z univerzít zo Slovenska a Českej republiky, ale aj z Osemročného gymnázia Dobšiná a zo Základnej školy (ZŠ) Kotešová. V komornom speve mali zastúpenie univerzity zo Žiliny a Prešova.

Výkony hodnotila odborná porota, ktorej predsedala doc. Mgr. art. Mária Tomanová, ArtD., hlasová pedagogička z Akadémie umení Banskej Bystrice.

Vysoké ambície, odvaha, entuziazmus, vlastnosti späté s mladosťou boli hlavnými znakmi tohtoročnej speváckej súťaže. Dramaturgia súťažného programu sa skladala zo skladby Mikuláša Moyzesa podľa vlastného výberu, skladby z domácej piesňovej tvorby pre deti a mládež a skladby zo svetovej alebo domácej piesňovej tvorby podľa vlastného výberu. Súťažiaci sa prezentovali skladbami z obdobia baroka, klasicizmu, francúzskej lyrickej opery, ale aj americkej hudby, či z muzikálov.

Po prvýkrát sa medzinárodnej speváckej súťaže zúčastnili ako pozorovatelia pedagógovia Keiko Yoshimoto a Kaori Nawata z Department of Music faculty of Education Saitama University z Japonska.

Miešaný komorný spevácky zbor PU v Prešove pod vedením dirigentky Mgr. Tatiany Kanišákovéj, PhD. upozornil na svoje základné kvality: technickú istotu, intonačnú presnosť, hlasovú hutnosť. Bol to umelecky presvedčivý výkon, vo vzájomne zladenom prejave, zvukovej rovnováhe a kompaktnosti všetkých hlasov.

V súťažnom programe Ivety Pan-

diovej, spev za doprovodu Daniely Popovičovej, husle presvedčivo vyznela ukážka J. Massenet: Elégie. Part speváčky znel farebne syto, technicky uspokojivo so slušne spracovanou dynamikou a výrazom. Husľové podfarbenie, pekný pôsobivý tón nástroja, citový vklad boli doménou huslistky. Prejav obidvoch interpretiek zapôsobil ucelene, príkladná bola spolupráca pri vzájomných „motívových odpovediach“. Za pochvalu stojí aj citlivý, vyvážený klavírný sprievod korepetitorky Mgr. Ľubice Kistyovej.

Hlavné ceny „tri zlaté líry“ medzinárodnej speváckej súťaže Moyzesiana 2005 si odniesli:

Z. Martinická (Katedra hudby Žilinskej univerzity v Žiline) – Cena M. Moyzesa,

I. Pandiová (FHPV PU) – Cena rektora PU v Prešove,

Miešaný komorný spevácky zbor (FHPV PU) – Cena dekana PF PU.

Ceny poroty dostali:

M. Vidová (PF PU) – Cena za vynikajúcu interpretáciu pôvodnej slovenskej tvorby,

A. Bilasová (FF PU) – Cena za pôsobivý výraz,

K. Rajnohová (PF Katolíckej univerzity v Ružomberku) – Cena za dramaturgiu,

M. Bartoš (PF Katolíckej univerzity v Ružomberku) – Cena za interpretáciu detskej piesne,

L. Schallenbergerová (PF Univerzity Palackého v Olomouci) – Cena za interpretáciu klasickej piesne,

Ing. Radovan Elefant (ZŠ Kotešová) – Cena za interpretáciu muzikálovej piesne,

A. Muránska (PF PU) – Cena za pôsobivý vokálny prejav detskej piesne,

Omnia, miešaný spevácky zbor (Katedra hudby ŽU v Žiline) – Cena za interpretáciu skladby M. Moyzesa.

Galavečer víťazov a ocenených z ktorom boli vyhlásené výsledky súťaže a udelené ceny sa uskutočnil v aule PF. Cenu rektora PU v Prešove odovzdala prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc., prorektorka pre vedu a doktorandské štúdium a predsedníčka Rady pre umeleckú činnosť (RUČ) PU v Prešove.

Moyzesiana úrovňou, kvalitou a odbornosťou dokázala svoju opodstatnenosť a získala pevné miesto na Slovensku.

PhDr. Viliam Tarjányi, tajomník RUČ PU

Parádne vystúpenia v podaní VK PU Prešov

Parádne si v tejto sezóne počínajú volejbalisti VK PU Prešov. Už v januári dosiahli zverenci trénera Jaroslava Vlka historický úspech - stali sa víťazmi Slovenského pohára, keď vo finálovom dueli vyhrali nad Púchovom 3:2. Potom splnili aj ďalší cieľ - prvýkrát v histórii sa prebojovali do finále extraligovej súťaže. O majstrovský titul bojujú s VKP Bratislava.

Ale poďme po poriadku. Prešovskí vysokoškooláci vyhrali základnú aj nadstavbovú časť najvyššej súťaže. Z 28 stretnutí vyhrali 24 duelov, dvakrát prehrali s VKP Bratislava a dvakrát so Zvolenom. Suverénne si počínali v štvrtfinálových dueloch play off extraligy - nad Nitrou na zápasy vyhrali 3:0. V semifinále play off sa stretli s Novým Mestom nad Váhom. Reprezentanti PU vyhrali na zápasy 3:2.

Od 13. apríla je na programe finálová séria play off, ktorá sa hrá na štyri víťazné zápasy. Prvýkrát v histórii sa po každom zápase strieda jeho dejisko. Prešovčania si v sérii počínajú vynikajúco a po 24. apríli na zápasy viedli 3:2. Vďaka za to kvalitnému servisu, blokom a veľmi dobrej útočnej hre. Siedmym hráčom Prešova je skvelé publikum v univerzitnej hale. Tréner Vlk ocenil aj bojovnosť chlapcov a to, že do súbojov vkladajú celé srdce. VK PU Prešov od historického titulu delí jedna výhra. Šiesty finálový zápas je na programe 28. apríla v Bratislave, prípadný siedmy v hale PU v nedeľu 1. mája.

Dari sa aj mládežníkom VK PU Prešov. Od 13. do 15. mája sa v hale PU uskutoční finálový turnaj majstrovstiev Slovenska juniorských družstiev. Získať medailovú pozíciu sa budú usilovať aj zverenci trénera Michala Kudlu - junióri VK PU Prešov. Junióri VK PU Marek Mikita a Martin Sopko ml. (hrá už aj extraligu mužov) sa na majstrovstvách Európy hráčov do devätnásť rokov pričínili o to, že slovenské volejbalové nádeje sa predstavujú aj na svetovom šampionáte. (jac)

Aerobičky v slovenskej reprezentácii

Úspechy športových aerobičiek Klubu gymnastických športov (KGŠ) TJ Slávia PU našli odozvu aj u zostavovateľiek reprezentačných výberov Slovenska. Reprezentačné sústredenie v apríli v Bratislave absolvovali Tamara Ferencová, Petra Tomková, Ivana Faměrová a Alžbeta Segedyová. V KGŠ TJ Slávia PU sa športové aerobičky hotujú na medzinárodné majstrovstvá Slovenska v športovom aerobiku vo všetkých vekových kategóriách. Šampionát sa uskutoční v Nových Zámkoch a z prešovského klubu sa na ňom predstaví pätnásť dievčat. Staršie žiačky a juniorky KGŠ Slávia PU sa pripravujú aj na preteky Slovenského pohára v športovej gymnastike - ich dejiskom bude Trnava. Trénerkou aerobičiek a športových gymnastiek v KGŠ Slávia PU je doc. PhDr. Kvetoslava Perečinská, CSc. (jac)

Od redakcie

Žatva nebýva na jar, no aprílové vydanie časopisu akademickej obce PU ju svojim bohatým obsahom pripomína. Opäť vychádzame na 28 stranách a patrí sa nám poďakovať všetkým, ktorí nelenili a prispeli svojim dielom do tohto celku. Len teší, že je čoraz viac takých, ktorí sa so svojimi dobrými (ale aj zlými) poznatkami zo života PU chcú podeliť verejne. Ukazuje sa, že zavedenie dnes už bežnej komunikačnej cesty

Miss sa zrodí vo Věčku

V poradí druhá Miss prešovských vysokých škôl bude známa večer v piatok 29. apríla. Po minuloročnej premiére sa vysokoškolský klub Věčko na Budovateľskej 51 v Prešove opäť zaplní účinkujúcimi i divákmi, začiatok je od 20. h. Meno držiteľky spomenutého titulu sa môže zhodovať aj s menom niektorých zo študentiek PU... (jn)

- elektronickej pošty do značnej miery uľahčuje cestu príspevku do redakcie. Sporadicky sa však opakujú prípady, že v takýchto „poštových“ zásielkach chýbajú zväčša mená autorov fotografií. Prosíme preto tých, ktorí posielajú svoje príspevky, aby nezabúdali na túto skutočnosť.

S vydaním tohto čísla sme čakali na výsledky rokovania Akademického senátu PU, ktorého členovia sa stretli až po uzávierke tohto vydania. Preto vychádzame s týždenným oneskorením oproti v tiráži sľubovanému termínu. Klasik však vraví, že lepšie neskoro ako nikdy.

A keď sme pripomienkou rekordu začali, tak takou istou aj končíme. Číslo vydávame v náklade 2200 kusov, čo je pomaly dvojnásobne viac ako pred dvoma rokmi! Ak sa i tak vyskytnú prípady, že záujemcovia o časopis sa k nemu nedostali, prosíme zaslať pripomienku na emailovú adresu redakcie.

„Taekwon-distí“ z piatich krajín bojovali na PREŠOV OPEN

V poradí tretí ročník otvorených majstrovstiev Slovenska v Taekwon-do ITF pod názvom PREŠOV OPEN sa uskutočnil 13. marca v hale PU. Medzinárodná súťaž bola určená všetkým vekovým kategóriám – žiakom, juniorom a seniorom. Súťažilo sa v troch z piatich disciplín Taekwon-do – v športovom boji, súborných cvičeniach a špeciálnych technikách, ktoré sa robia vo vzduchu. Organizátori mali česť privítať 191 súťažiacich z 18 klubov z piatich krajín, Poľska, Maďarska, Slovinska, Čiech a Slovenska.

Program najprv vyplnili súborné cvičenia a špeciálne techniky, potom mohli diváci sledovať zápasy o postup do finále v športovom boji. Večer patril veľkolepému finále s vyvýšeným ringom, svetelnými efektmi, videoprojekciou, s tzv. bránou borcov, maskotmi v podobe medveďa a slona. V kultúrnom programe sa prezentoval aj vicemajster sveta v hudobných formách v kickboxe Radovan Capek.

Pozvanie do Prešova využili najvyšší predstavitelia Európskej Taekwon-do federácie – prezident Tadeusz Loboda 6. dan a generálny sekretár Jerzy Jedut 6. dan. Absolvovali stretnutia s predstaviteľmi verejného

života v Prešove a PU – primátorom mesta Milanom Benčom, zástupcom primátora Milanom Lacom, prorektorom pre rozvoj a informatiku PU doc. Ing. Petrom Kuzmišinom, DrSc. a s ma-nažérom TJ Slávia PU PaedDr. Jurajom Mihalčinom.

Najúspešnejším klubom súťaže sa stal poľský klub trénera Jerzyho Jeduta – MKS Lewart Lubartow so ziskom deviatich zlatých, piatich strieborných a deviatich bronzových medailí.

Na súťaži sa darilo aj členom ŠK Taekwon-do Ge-baek TJ Slávia PU v Prešove. Vybojovali päť zlatých, štyri strieborné a deväť zlatých medailí. Najcennejšie kovy získali Ró-

bert Škop v súborných cvičeniach juniorov do 1. danu, Damián Gabáni v športovom boji juniorov do 63 kg, Veronika Balážová v športovom boji junioriek do 45 kg, Lenka Palaščáková v športovom boji junioriek do 60 kg a v špeciálnych technikách. Striebro patrilo L. Palaščákovovej v súborných cvičeniach junioriek do 1. danu, Alici Kovaľovej v súborných cvičeniach senioriek do 4. kupu, Tomášovi Gajdošovi v športovom boji juniorov do 63 kg a Frederike Ivanocovej v žiackych špeciálnych technikách. O bronzové medaily sa zaslúžili F. Ivanocová v súborných cvičeniach žiačok do 6. kupu, Jakub Tomáš v súborných cvičeniach žiakov do 6. kupu, Maroš Petro a Marcel Petro v súborných cvičeniach žiakov do 4. kupu, T. Gajdoš v súborných cvičeniach juniorov do 1. danu, Veronika Červená v športovom boji junioriek do 60 kg, Václav Múdry v športovom boji juniorov do 48 kg, v seniorskej kategórii Róbert Baláž v športovom boji do 63 kg a V. Balážová v špeciálnych technikách. Veľkú radosť urobila Zuzka Štenková z ŠK Taekwon-do Ge-baek. Po siedmich mesiacoch cvičenia obsadila tretie miesto v súborných cvičeniach žiačok.

Organizátori ďakujú sponzorom: Tatra banke, Stolárstvu Petro, firmám B. I. G. O., Pejtr, Kofola, a. s., Bosák Market, Mantica, Clou, Ekodos, Katsude, Beka Optik a Rade mládeže na východnom Slovensku. Mediálnymi partnermi podujatia boli Slovenský rozhlas, Prešovský večerník, Korzár a Tatra Temex Cable, a. s.

PhDr. Martina Šoltisová Semešiová
prezidentka SZTKD ITF

Idú súťažiť do Talianska

Slovenský zväz Taekwon-do (SZTKD) ITF nominoval v marci šiestich reprezentantov (po dvoch seniorov, juniorov a juniorky) na 20. seniorské a 11. juniorské majstrovstvá Európy (ME) v Taekwon-do ITF. Uskutočnia sa od 21. do 25. apríla v Terracine v Taliansku. Očakáva sa 500 súťažiacich z 28 krajín.

Slovenský reprezentačný tím pozostáva z prezidentky SZTKD ITF PhDr. Martynej Šoltisovej Semešiovej, reprezentačného trénera Ladislava Huňadyho, Jána Goča (senior), ktorý bude súťažiť v disciplíne súborné cvičenia a prerážacie techniky, Martina Magdu (senior), bronzového medailistu z ME 2004, ktorý vystúpi v disciplíne športový boj do 63 kg, Róberta Škopa (junior), ktorý na vlaňajších ME získal striebornú medailu v súborných cvičeniach a na tento šampionát ide minimálne s podobnými ambíciami. Ďalej bol nominovaný Tomáš Gajdoš (junior), ktorý sa predstaví v športovom boji do 63 kg a v špeciálnych technikách. V ženskej kategórii sa spoliehamo na Lenku Palaščákovú a Veroniku Balážovú (obe juniorky). L. Palaščáková, vicemajsterka Európy z roku 2004 v špeciálnych technikách bude bojovať vo všetkých súťažných disciplínach Taekwon-do, a to v športovom boji do 60 kg, v súborných cvičeniach, špeciálnych a v prerážacích technikách. V. Balážová bude bojovať o medailu v športovom boji do 42 kg.

PhDr. Martina Šoltisová Semešiová

Na fotke je Damián Gabáni - foto V. Zamborský

V máji na kolesách a na nohách

Metropola Šariša bude v šiesty májový deň na kolesách a na nohách.

Od 11. h sa pred Divadlom Jonáša Záborského uskutoční humanitné podujatie Na kolesách proti rakovine. V rámci spomienky na Radovana Kaufmana, zlatého medailistu z paralympijských hier v Sydney 2000 a majstra sveta, sa uskutoční aj verejná zbierka (schválená Ministerstvom vnútra SR) na diagnostický prístroj Wave System, ktorý zabezpečí veľmi kvalitné predbežné vyšetrenie zmien u dedičných foriem rakoviny hrubého čreva a štítnej žľazy pre ľudí z celého Slovenska, tiež bude možné celoplošne spustiť včasnú diagnostiku dedičnej formy rakoviny prsníkov a vaječníkov, na ktorú veľa žien na Slovensku netrpelivo a s nádejou čaká.

V minulom roku mladí ľudia v Prešove na prístroj Wave System vybírali 8 424 Sk a ukázali tak svo-

ju ušľachtilosť a spolupatričnosť. Toto prepotrebné podujatie pripravili Slovenský paralympijský výbor, Únia miest Slovenska a Mestský úrad v Prešove.

Od 16.30 h sa v centre Prešova začne odvíjať dejová niť 45. ročníka Večerného behu Prešovom - najstaršieho podujatia svojho druhu na Slovensku. Spoluorganizátorom tohto najvýznamnejšieho atletického podujatia v Prešove, nad ktorým záštitu prevzal primátor mesta M. Benč, je atletický klub TJ Slávia PU. Ako pre náš časopis povedal dlhoročný predseda Atletického klubu TJ Slávia PU a riaditeľ pretekov PhDr. J. Maľcovský, CSc., súčasťou večerného behu sú akademické majstrovstvá východného Slovenska v cestnom behu mužov a žien. Informácie záujemcom o účasť poskytne Fakulta športu PU - PhDr. Juraj Maľcovský, CSc., PaedDr. Tomáš Malý. (jac)

Štefan Leitmann reprezentačným trénerom džudistiek

Dlhoročný tréner džuda v Slávii PU a vysokoškolský pedagóg Štefan Leitmann sa stal kormidelníkom ženskej reprezentácie SR. „Do širšieho reprezentačného kádra som vybral štrnásť perspektívnych džudistiek. Dôležité pri výbere bolo aj to, aby mali dobré klubové i rodinné zázemie,“ zvyraznil S. Leitmann. „Tiež to, aby chceli trénovať a zvládali tréningovú záťaž. Mojm cieľom je, aby v priebehu dvoch rokov tieto mladé džudistky dosahovali kvalitné výsledky v ženskej kategórii. Čaká nás tvrdá práca. Jej výsledkom by mala byť účasť na olympijských hrách v Pekingu 2008. Zo Slávie PU je v reprezentačnom výbere Dáša Mikolajová. Je veľmi zanietena a jej otec bol tiež džudistom.“

Majstrovstvá SR v džude mužov a žien boli v Pezinku. V kategórii

džudistiek do 48 kg si titul majsterky Slovenska vybojovala Silvia Šlosárová a pod vedením trénera Š. Leitmanna začala prípravu na európsky šampionát džudistiek do 23 rokov. D. Mikolajovej patrila v hmotnostnej kategórii do 70 kg štvrtá priečka. Na slovenskom šampionáte junioriek získala D. Mikolajová striebro. (jac)

Jaroslav Szabo majstrom

Vynikajúci úspech dosiahol atlét atletického klubu (AK) TJ Slávia PU Prešov Jaroslav Szabo. Poinformoval nás o ňom predseda AK TJ Slávia PU a tréner PhDr. J. Maľcovský, CSc.

Mladý prešovský bežec sa stal v Bratislave halovým juniorským majstrom Slovenska v behu na 800 m časom 1:55,27 min. V seniorskej kategórii na tej istej trati získal J. Szabo striebornú medailu. (jac)

Predstavuje sa prešovská SAIA

Na prízemí 11-poschodovej budovy internátu PU je modrá informačná tabuľa so skratkou SAIA. Čo znamená?

SAIA Prešov, nezisková organizácia. Slovenská akademická informačná agentúra spolu so servisným centrom pre tretí sektor je nezisková organizácia poskytujúca služby v oblasti rozvoja a ochrany duchovných hodnôt. V praxi to znamená, že poskytujeme služby zamerané na posilňovanie občianskej spoločnosti a rozvoja vzdelávania prostredníctvom poskytovania štipendijných pobytov v zahraničí hlavne pre študentov, ale aj širokú akademickú obec.

Čomu sa konkrétne venujete a komu sú vaše služby určené?

Naše služby sú určené všetkým vysokoškolským študentom, doktorandom, postdoktorandom a ďalším vedecko-pedagogickým pracovníkom z PU, ktorí majú záujem zúčastniť sa študijného, resp. výskumného pobytu v zahraničí. Základné informácie záujemca nájde na spoločnej stránke www.saia.sk, pretože aj ďalšie pracoviská SAIA poskytujú rovnaké akademické služby. Nájdete ich v Košiciach, Žiline, B. Bystrici a samozrejme v Bratislave.

Našou úlohou je poskytnúť individuálnu pomoc v podobe konzultácií, poskytnutia prihlášok, informačných materiálov, vyplácania štipendií pre zahraničných študentov. Pre zlepšenie informovanosti klientov iniciujeme a organizujeme informačné dni a školenia, ktoré sú zamerané na prípravu podkladových materiálov, získanie informácií pri zmenách a aktuálnych ponukách štúdií v zahraničí tak, aby čo najväčší počet záujemcov sa aktívne uchádzal a získal štipendium.

Aké informačné materiály môžu nájsť uchádzači o štipendia v SAIA Prešov, n. o.?

Klient na našom pracovisku nájde napr. testovacie materiály – TOEFL a SAT, brožúrku Ako napísať životopis v anglickom jazyku, brožúrky o štúdiu v zahraničí, kde každá krajina je spracovaná samostatne, čo uľahčuje orientáciu, aktualizáciu i peňaženku klientov. Ďalšou užitočnou pomôckou je knižka Euroštúdium, kde sú uvedené podmienky prijatia na VŠ, náklady na pobyt i štúdium vo vybraných krajinách Európy. Je tam aj množstvo webových stránok na veľvyslanectvách a úrady, ktoré môžu byť užitočné.

Kto poskytuje štipendia a čo všetko je v nich hradené?

Na základe bilaterálnych dohôd medzi SR a ostatnými krajinami je možné poskytovať uchádzačom štipendia, ktoré predstavujú pomoc štátu pri získavaní vzdelania. V súčasnosti SAIA má v ponuke viac ako 35 krajín sveta, ako napr.: Belgicko, Dánsko, India, Nórsko, ale aj Ukrajinu, Rusko. Podmienky financovania týchto pobytov sa nedajú zo všeobecníť a to z toho dôvodu, že SR má s každou krajinou podpísanú osobitnú zmluvu, kde sa obe strany dohodli na konkrétnych podmienkach poskytovania financií a tie sa môžu aj meniť podľa možnosti a záujmu krajiny o tento druh pomoci. Výška financií na jednotlivé pobyty je stanovená tak, aby každý jediniec mohol bez problémov v danej krajine študovať a existovať počas doby, na ktorú získal štipendium. Hradené sú zvyčajne náklady pobytové, študijné a niekedy aj cestovné, či zdravotné. Je dôležité upozorniť, že každý uchádzač musí prejsť výberovým konaním, ktoré absolvuje

osobne ako pohovor v Bratislave. To sa deje po predložení písomných dokladov, ktoré si vybavuje každý záujemca individuálne a posielajú ich, alebo osobne doručí do SAIA, Bratislava v stanovenom termíne.

Kedy sú uzávierky prihlášok do jednotlivých štátov?

Termíny uzávierok sú od novembra až do mája nasledujúceho roka s tým, že záujemca nastupuje na študijný pobyt až v nasledujúcom akademickom roku. Napr. uzávierka pre Japonsko je v máji 2005, pričom študent/absolvent môže nastúpiť v mesiaci apríl 2006. Preto je dôležité informovať sa v dostatočnom časovom predstihu, aká je náročnosť materiálov a či záujemca patrí do cieľovej skupiny. Prehľad podľa jednotlivých rokov uvádzame aj v Bulletin SAIA, ktorý vychádza mesačne a v tomto roku tieto informácie nájdete v mimoriadnom čísle, ktoré vyšlo už v mesiaci september 2004.

Aká je úspešnosť uchádzačov PU?

Za rok 2004/2005 bola celková úspešnosť uchádzačov o všetky typy štipendií na Slovensku 52,3 %, čo je veľmi dobrá. Úspešnosť uchádzačov o štipendia z radov PU je 65 %, čo môžeme takisto pozitívne hodnotiť. Zároveň však chceme vytvoriť podmienky, aby úspešnosť narastala a to aj v dôsledku väčšej zapojenosti jednotlivých fakúlt.

A aký bol počet uchádzačov o štipendia v akademickom roku 2004/2005 podľa jednotlivých fakúlt PU?

Za celú PU bolo 84 uchádzačov, odporúčania získalo 55 z nich. Podľa fakúlt bol nasledovný stav: FHPV - počet uchádzačov 8, počet odporúčaných 2, FF - počet uchádzačov 75, počet odporúčaných 53, PF - počet uchádzačov 1, počet odporúčaných 0.

Koncom marca zasadala Správna rada SAIA Prešov, n. o., hodnotila rok 2004. Čo sa podarilo?

Rok 2004 bol porovnateľný s rokom predchádzajúcim. V akademickom informačnom centre v danom roku využilo naše služby 725 klientov a poskytli sme 1770 informácií rôzneho charakteru a rôznou formou – osobne, telefonicky, e-mailom. Ďalej sme zrealizovali celkovo 11 informačných stretnutí, ktoré boli zamerané prevažne na možnosti štúdií v zahraničí a zúčastnilo sa ich 243 študentov.

Aké sú plány do budúcnosti?

V najbližšej dobe by sme chceli navštíviť vedúcich pracovníkov na katedrách fakúlt PU a dohodnúť sa na užšej spolupráci medzi SAIA Prešov, n. o. a jednotlivými pracoviskami na PU. Naším cieľom je zlepšiť informovanosť medzi študentmi a vedecko-pedagogickými pracovníkmi PU prostredníctvom informačných stretnutí. Naša organizácia sa v roku 2004 akreditovala ako vysielajúca organizácia programu Mládež, čo záujemcom o dobrovoľnícku službu v zahraničí uľahčí dostať sa do krajiny záujmu aj inou formou, ako je štúdium.

Kedy a kde vás možno navštíviť?

Každý deň okrem pondelka v čase od 9. do 16. h na adrese: SAIA Prešov, n. o., ul. 17. novembra 11, 080 01 Prešov, Tel./Fax: 051/ 77 11 676, www.saia.sk, saia-po@unipo.sk

Prípravili:

Juliana Hajduková,
riaditeľka SAIA Prešov, n. o.,
Lubica Halássová,
koordinátorka akademického programu.

Zoznam doposiaľ vybraných uchádzačov na štipendijné pobyty v akademickom roku 2005/6

Bulharsko

Časť vysokoškolského štúdia:

Alena Kesselová,
štud. 4. roč., FF PU - 3 mesiace

Katarína Šándorová,
štud. 4. roč., FF PU - 3 mesiace

Marcela Šátorová,
študent 4. roč., FF PU - 3 mesiace

Postgraduálne a stážové pobyty,
doktorandi:

Eva Kušnírová, doktorandka v 1. roč.,
FF PU - 1 mesiac

Marek Mitka, doktorand v 1. roč.,
FF PU - 2 mesiace

Letné jazykové kurzy:

Marcela Andréová,
štud. 4. roč., FF PU

Ladislava Trabalíková,
štud. 4. roč., FF PU

Česko

Letná škola slovanských štúdií

Martina Balážová, štud. 3. roč., FF PU

Ivana Jakubčová, štud. 2. roč., FF PU
Semestrálne pobyty

Mgr. Milena Fridmanová, doktorand,
1. roč., FF PU

Petra Mayerová, štud. 4. roč., FF PU

Island

Mgr. Margaréta Kerestiová, štud. 3. roč.,
FF PU a zároveň doktorandka na FF PU

Nemecko - DAAD

Študijný pobyt pre absolventov

Anna Kiseľová,
štud. 4. roč., FHPV PU, 10 mesiacov

Výskumný pobyt pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov

Mgr. Štefan Kostelník, doktorand, 2. roč.,
FF PU, 4 mesiace

Jazykový kurz

Katarína Barliková,
štud. 2. roč., FHPV PU

Lukáš Gabriš, štud. 2. roč., FF PU

Katarína Širkovská, štud. 3. roč., FF PU

Zuzana Smerigová, štud. 4. roč., FF PU

Katarína Šimková, štud. 3. roč., FF PU

Nórsko

Medzinárodná letná škola:

Matúš Velický, štud. 3. roč., FHPV PU

Poľsko

Študijný pobyt – polonisti, slavisti:

Gabriela Ivanová, štud. 2. roč., FF PU

Vedecký pobyt:

Mgr. Tatiana Kanišáková PhD.,
VŠ učiteľka, FHPV PU - 10 mesiacov

Mgr. Lucia Nemcová, VŠ učiteľka
- doktorandka 1. roč., FF PU - 1 mesiac

Letný jazykový kurz:

Miroslava Čurová, štud. 2. roč., FF PU

Daniela Polohová, štud. 1. roč., FF PU

Kristína Becaniová,
štud. 2. roč., FF PU

Daniela Fedorová,

štud. 1. roč., FF PU

Rusko

Vedecký pobyt:

doc. Alexander Cap, CSc.,

pedagogický pracovník VŠ, PbF PU

Lenka Krisztianová,

štud. 2. roč., FF PU

Irina Manuškiná,

štud. 2. roč., FF PU

Ivana Mayerová,

štud. 2. roč., FF PU

Mária Smetanová,

štud. 2. roč., FF PU

Luba Soroková, štud. 2. roč., FF PU

Jana Suchanovičová,

štud. 2. roč., FF PU

Dušan Ujházi,

štud. 2. roč., FF PU

Eudmila Záhorčáková,

štud. 2. roč., FF PU

Pilotná súťaž Európskej komisie v oblasti jazykového vzdelávania

Národná agentúra programu Leonardo da Vinci na Slovensku na základe rozhodnutia národnej jury iniciatívy Európskej komisie vyhlasuje pod názvom Európska značka výzvu na podanie prihlášok do pilotnej súťaže Európsky učiteľ jazykov roka 2005. Termín podania prihlášok je 2. máj (rozhoduje dátum poštovej pečiatky).

Individuálne ocenenie – Európsky učiteľ jazykov roka je súčasťou iniciatívy Európska značka, ktorá vznikla v roku 1998. Slovenská republika sa do nej zapojila v roku 2001. V roku 2005 sa Európska značka rozšírila o novú pilotnú aktivitu – individuálne ocenenie pre učiteľov cudzích jazykov.

Cieľom novej pilotnej aktivity Európsky učiteľ jazykov roka je oceniť osobnosti, ktoré sa zaslúžili o niečo inováčné, výnimočné alebo inšpirujúce v oblasti jazykového vzdelávania, svojim prístupom motivujú ľudí k ďalšiemu jazykovému vzdelávaniu alebo vytvárajú vhodné prostredie pre výučbu cudzích jazykov a poznávanie iných kultúr. Môžu to byť učelia cudzích jazykov, ale aj osoby, ktoré nie sú učiteľmi cudzích jazykov.

Jednotlivc sa nemôže prihlásiť do súťaže priamo, prihlášku musí podať právny subjekt, napr. škola, školská rada, univerzita, združenie, profesijná asociácia, metodicko-pedagogické centrum, regionálny orgán, podnik,

atď. Škola môže dať priestor pre nomináciu aj žiakom, avšak aj tento návrh musí podať škola alebo združenie rodičov a priateľov školy.

Prihláška musí byť vypracovaná a podaná na predpísanom formulári (Formulár prihlášky). Podrobné informácie o súťaži, formulár prihlášky a technické pokyny sú uverejnené na národnej stránke súťaže Európska značka www.saaic.sk/eu-label.

Prihlášky je potrebné zaslať v stanovenom termíne 2. máj na adresu: Národná agentúra programu Leonardo da Vinci, Európsky učiteľ jazykov roka 2005, Staré grunty 52, 842 44 Bratislava 4.

Ocenené osobnosti získajú certifikát Európsky učiteľ jazykov roka 2005, ktorý bude podpísaný komisiárom Európskej komisie zodpovedným za vzdelávanie, odbornú prípravu, kultúru a viacjazyčnosť a ministrom školstva SR, prípadne vecné odmeny. Certifikáty budú slávnostne odovzdané na jeseň tohto roka.

Na letnú brigádu do Legner Hotelu

Legner Hotels International, ktorý spolupracuje so ŠŠC v oblasti sprostredkovávania brigád organizuje letnú brigádu pre študentky vysokých škôl na miesto servírky v lesnej chate.

Ponuka: Prácu v príjemnom prostredí lesného hotela ****, priateľský a mladý kolektív, ubytovanie, získanie skúseností v oblasti gastronómie, ubytovania a stravovania.

Očakáva: Komunikatívne osobnosti s kladným vzťahom k práci a ľuďom, príjemné vystupovanie a ústretovosť k hosťom, znalosť jazykov je výhodou, nie však podmienkou.

Prihlášky môžete poslať na adresu: Legner Hotel Zvánovice, Zvánovice 154, 251 65 Ondřejov, na e-mail: tlegner@legner.cz.

Do Austrálie bez nemilých prekvapení

Neformálne besedy spojené s prezentáciou so zástupcami WSIA so sídlom v Bratislave, bývalými študentmi v Austrálii a terajšími študentmi PU na tému We Study in Australia sa konali 16. marca pre veľký záujem študentov v dvoch termínoch o 15. h a 17. h. Záujemcovia o štúdium a pobyt v Austrálii dostali informácie o školách a Austrálii bez ružových okuliarov, ako si pobyt vybrať a vyhnúť sa tak problémom, za čo platiť a za čo nie. V prípade záujmu ďalšie informácie získate na adrese: Andrea Cendulová, WSIA, nám. SNP 14, 811 06 Bratislava 1, tel: 02/ 5263 1217, fax: 02/ 5263 1218, slovakia@wsia.com.au, www.australiastudium.sk.

Voľné miesta pre ošetrovateľky

Voľné pracovné pozície v ošetrovateľstve ponúka firma Profes so sídlom v Košiciach. Ide o hlavný pracovný pomer minimálne na 6 mesiacov v zdravotníckych zariadeniach vo Veľkej Británii.

Čo získajú úspešní uchádzači? Európsky plat, legálnu pracovnú zmluvu, odbornú prax v zahraničí, certifikát zdravotnej sestry v Spojenom kráľovstve, zdokonalenie sa v anglickom jazyku a extra zárobky. Čo sa požaduje? Vedieť angličtinu na komunikatívnej úrovni a chuť pracovať a učiť sa nové veci.

Viac informácií získate na adrese: Profes, Puškinova 10, 040 01 Košice, tel.: 055/622 0581, mobil: 0905 147559, e-mail: profeskosice@gmail.com.

Štipendiá francúzskej vlády pre občanov Slovenska

Francúzska vláda poskytuje vyše 100 štipendií ročne obyvateľom SR. Na túto skutočnosť upozornil atašé francúzskeho veľvyslanectva v Bratislave. Ten spolu s ďalšími členmi výberovej komisie na štipendiá francúzskej vlády viedol 17. marca pohovory v priestoroch Študentského servisného centra PU. Išlo o konkurz na štipendiá francúzskej vlády. Na pohovore sa zúčastnilo 15 študentov PU v Prešove.

Podrobnejšie informácie o štipendiách nájdete na webovej stránke: www.ifb.sk

Adresa kontaktu: Martina Saganová, Chargée des échanges Ambassade de France en Slovaquie, Service de Coopération et d'Action Culturelle, Sedlárska 7, 812 83 Bratislava, tel.: 00 421 2 59 34 77 41.

Ponuka štipendií francúzskej vlády na školský krok 2005/2006

Jazykové štipendiá

Jazykové stáže pre študentov (2., 3. a 4. ročník)

Jazykové stáže vo Francúzsku - 3 až 4 týždne

Pozn.: nie sú určené pre študentov v odbore francúzštiny

Štipendiá pre učiteľov francúzštiny

Letná stáž

Štipendiá pre zamestnancov verejnej správy

Lekárske štipendiá

Praktická stáž vo fr. nemocnici pre lekárov špecialistov - 1 až 2 mesiace (okt. - nov.)

Štipendiá pre zamestnancov verejnej správy

Krátkodobé odborné kurzy na ENA (CISAP): 2 - 4 týždne (počas celého roka)

CIAP - 7,5-mesačné štúdium v oblasti verejnej správy na ENA

Štúdium na školách so zameraním na: colníctvo, daňovníctvo, kataster - 11 mesiacov

2 - 4 týždňové vzdelávacie semináre (daňová a colná problematika)

Letný kurz na Medzinárodnom inštitúte ľudských práv

Mesačný kurz (aj pre MVO)

Štipendiá pre sudcov a prokurátorov

Krátkodobý kurz na Ecole Nationale de Magistrature - 2 až 4 týždne (počas celého roka)

Audiovizuálne štipendiá

Stáže

Rozhlas, televízia, žurnalistika, kinematografia - 1 mesiac

Postgraduálne špecializačné štúdium

Master, DEA, DESS - ročný pobyt pre absolventov VŠ - 6 až 8 mesiacov prednášky, 3 až 6 mesiacov stáž

Univerzitné a vedecké štipendiá

4. ročník pre študentov - 9 mesiacov

Program Copernic pre inžinierov, ekonómov a právnikov

Špecializácia v oblasti manažmentu pre absolventov VŠ - 7 mesiacov prednášky, 5 mesiacov stáž

Štipendiá pre študentov 3., 4. a 5. ročníka VŠ. Výlučne pre študentov francúzštiny

Štúdium na úrovni licence, maîtrise, master 1

Postgraduálne štúdium pre absolventov VŠ Master, DEA, DESS - 6 až 8 mesiacov prednášky, 3 až 6 mesiacov stáž

Doktorandské štipendiá

Vedecko-výskumná stáž pre doktorandov - 1 až 6 mesiacov

Doktorandské štúdium „These en cotutelle“ 6 mesiacov vo Francúzsku + 6 mesiacov na Slovensku počas 3 rokov

Umelecké štipendiá

Študiálne pobyty

3 až 9-mesačné štúdium pre absolventov a študentov posledných ročníkov umeleckých škôl

Kultúrne štipendiá

Courants 1 až 3-týždňové stáže pre odborných pracovníkov v oblasti kultúry ovládajúcich francúzštinu (jeseň)

Informácie

Jazykové štipendiá	Lenka PRISTÁŠOVÁ	Tel. 02/ 59 34 77 35	lenka.pristasova@diplomatie.gouv.fr
Štipendiá pre zamestnancov št. správy	Lakhdar BOUADJENAK	Tel. 02/ 59 34 77 45	lakhdar.bouadjenak@diplomatie.gouv.fr
Audiovizuálne štipendiá	Eva PORUBANOVÁ	Tel. 02/ 59 34 77 16	eva.porubanova@france.sk
Univerzitné a vedecké štipendiá	Martina SAGANOVÁ	Tel. 02/ 59 34 77 41	martina.saganova@diplomatie.gouv.fr
Umelecké štipendiá	Alena VIČÍKOVÁ	Tel. 02/ 59 34 77 05	alena.vickova@diplomatie.gouv.fr

Stranu pripravila:

PhDr. Daniela Palaščáková, poverená riadením ŠŠC PU

Uskutoční sa konferencia Škola očami dnešného sveta

Katedra pedagogiky FF PU v Prešove a Metodicko-pedagogické centrum v Prešove, v spolupráci so Slovenskou pedagogickou spoločnosťou pri SAV, organizujú v dňoch 29. a 30. júna 2005 medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom **Škola očami dnešného sveta**, ktorá je štvrtým spoločným tematickým podujatím týchto inštitúcií (Škola v kontexte celoživotného učenia, február 2000; Škola - entita celoživotného vzdelávania, apríl 2002; Biodromálne premeny učiteľa - učiteľ v premenách času, marec 2003.)

Cieľom konferencie je hľadať odpovede na provokatívne otázky, vyplývajúce zo súčasných transformačných procesov, ktoré ovplyvňujú život našich škôl: *Škola - „enfant terrible“ dnešnej spoločnosti? Škola - prežitá (trpená) inštitúcia nového tisícročia? Škola - dielňa ľudskosti alebo encyklopédia vedomostí? Quo vadis slovenská škola?*

Vystúpenia referujúcich a diskusia účastníkov bude orientovaná na kľúčové okruhy a vybrané témy: funkcie školy, historický vývoj a podoby dnešnej školy, škola a školská politika, riadenie a správa školstva na regionálnej úrovni, manažment školy, učiteľ a súčasná škola, škola a jej komunikácia s prostredím

Hlavné referáty:

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc. - Je budúcnosť školy utváraná jej minulosťou?
doc. PhDr. Marta Bačová, CSc. - Analýza funkcií súčasnej školy.
prof. PhDr. Beáta Kosová, CSc. - Škola a úroveň vzdelanosti v Slovenskej republike v medzinárodnej konfrontácii.
doc. PaedDr. Jaroslava Vašutová, PhD., PhDr. Helena Marinková, PhD. - Rámcový vzdelávací program a tvorba školských programov.

Informácie pre záujemcov:

Účastnícky poplatok 300 Sk sa hradí pri prezentácii, bude využitý na konferenčné materiály a vydanie zborníka. V priestoroch konania konferencie ponúkame možnosti prezentácie, výmeny publikácií účastníkov. Účastníkom ponúkame zakúpenie vstupenky na spoločenský večer 29. júna s občerstvením v hodnote 100 Sk.

Podrobné, aktualizované údaje o príprave a programe konferencie sú zverejnené na stránke www.mcpo.sk. Príspevky prevezmeme od autora pri prezentácii na konferencii 29. júna. Prihláseným účastníkom pošleme predbežný program a pokyny pre napísanie príspevku.

Prihlásenie sa na konferenciu je možné prostredníctvom prihlášky (sekretariát KPe FF PU), e-mailom, resp. telefonicky: PhDr. Katarína Mayerová - mayerk@unipo.sk, č. t.: 7570808 alebo PaedDr. Ivan Pavlov, PhD. - riaditel@mcpo.sk, č. t.: 7724139.

Zaujalo nás...

Určite ste si ju už všimli. Dokonalá výveska medzi všetkými ostatnými, ktoré sú preplnené plagátmi a polepené lepiacimi páskami všetkých druhov. Taká dokonalá, že počas jej takmer dvojmesačnej existencie na prizemí budovy VŠA, sa nikto neopovážil prilepiť na ňu ani len jeden malý oznam. Škoda však, že sme sa za tie dva mesiace nedozvedeli, kedy ten Týždeň vedy EU vlastne bol. Alebo ešte len bude? (mm)

Vzniklo študentské OZ Podajme si pomocnú ruku

Dávame do pozornosti, že pod záštitou Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove sa študenti odboru sociálna práca rozhodli založiť študentské občianske združenie (OZ) Podajme si pomocnú ruku.

Naše OZ spolupracuje na projekte financovanom Európskym fondom s Gymnázium a základnou školou sv. Jána Bosca v Bardejove a firmou ZEPA TRADE, s. r. o. (Centrom vzdelávania v Prešove) so zameraním na tému Ako byť úspešný pri hľadaní zamestnania. Názov tejto vzdelávacej akcie je Doplňenie vzdelania ako základ pre zvýšenie zamestnanosti rizikových skupín nezamestnaných. Študenti PU sa podieľali na vzdelávaní rizikových skupín nezamestnaných v Bardejove pod vedením odborníkov. Snažili sa nadviazať pozitívnu komunikáciu s lektormi aj klientmi. Po ukončení tejto vzdelávacej akcie boli ohodnotení certifikátmi asistenta lektora. Vo vzdelávacej akcii pokračujú ďalší študenti.

Medzi ďalšie aktivity, na ktorých spolupracuje OZ spolu so Špeciálno-pedagogickou poradňou pri Špeciálnej základnej škole pre telesne postihnutých je projekt Klub kreativity, do ktorého sme sa zapojili vďaka Nadácii SPP, ktorá vytvorila podmienky na realizáciu projektov. Radi podáme pomocnú ruku deťom s telesným postihnutím, aby si zlepšili rôzne zručnosti potrebné pre život.

Okrem týchto aktivít OZ realizuje workshop študentov odboru sociálnej práce organizovaný na PBF PU na tému Praktická skúsenosť študentov so sociálnou prácou. V rámci supervízie chceme zlepšiť odovzdávanie skúsenosti medzi študentmi odboru sociálnej práce a taktiež zlepšovať komunikáciu a vystupovanie na verejnosti.

Na záver by sme za naše OZ Podajme si pomocnú ruku dodali, že sme ochotní a veľmi radi podáme pomocnú ruku všetkým, ktorí by s nami radi spolupracovali alebo tú pomocnú ruku potrebujú. Ďakujeme vopred.

OZ Podajme si pomocnú ruku

Univerzitné
pastoračné centrum

Vysokoškolský
klub Prešov

PROGRAM NA MÁJ:

2. 5. 19.30 koncert:
Bastat (Michalovce)
mladá rocková kapela v mierne akustickejšej forme...
„čaviareň“ (Jarková 77)

4. 5. 19.30 sv. omša
20.00 Duchovná obnova
téma: **Chápanie blahoslavenstiev a ich význam pre duchovný život**
kaplnka vysokoškolského internátu

5. 5. 19.00 „filmáreň“ (v spolupráci s Univerzitnou knižnicou PU)
Neviditeľní – ilegálne v Európe
Milióny cudzincov žijú v Európe ilegálne. Zo strachu, aby ich nevyhostili späť do rodnej krajiny, sa snažia zostať podľa možnosti čo najviac neviditeľní. Nemecko, 2004, režia - Andreas Voigt
vstupné: 30 Sk
„čaviareň“ (Jarková 77)

7. 5. 7.30 výlet
Slovenský raj
Čingov - prielom Hornádu -
Kláštorská - Podlesok
odchod spred vysokoškolského internátu na Ul. 17. novembra
cestovné: 130 Sk

sväté omše:
pondelok 18.00 - Dóm sv. Mikuláša
streda 19.30 - kaplnka vysokoškolského internátu na 11. poschodí
nedľa 21.00 - kaplnka vysokoškolského internátu na 11. poschodí

Vysokoškolský klub
& Univerzitné pastoračné centrum
Jarková 77, Prešov
www.vskpo.sk
vskpo@unipo.sk

Otvorené počas semestra
po - pi 18.00 - 22.00

**PREŠOVSKÁ
UNIVERZITA**

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove. Vydáva Rektorát Prešovskej univerzity, Nám. Legionárov, 080 01 Prešov. Vychádza päťkrát za kalendárny rok, k 20. februáru, 20. aprílu, 20. júnu, 20. októbru a k 20. decembru. Uzavierka päť dní pred týmito termínmi.
Redakčná rada: Mgr. Andrea Šuličová, PhDr. Ján Barilla, PhDr. Marián Bilý, CSc., Mgr. Marián Brecik, PaedDr. František Dancák, Mgr. Jozef Jurčišin - predseda, Mgr. Radoslav Rusňák, doc. PhDr. Peter Káša, CSc., Mgr. Martin Michelčík, PhDr. Daniela Palaščáková - tajomníčka, prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., prof. ThDr. Ján Zozufak, PhD.
Redakcia: Mgr. Jozef Jurčišin - vedúci, Mgr. Martin Michelčík - zástupca. Kontakt: redakcia@unipo.sk. Redakcia si vyhradzuje právo na krátke príspevky. Len pre vnútornú potrebu! Neprešlo jazykovou úpravou. **Grafický návrh hlavičky:** Mgr. Jaroslav Ondo. **Sadzba:** Ing. Ladislav Nagy. **Tlač:** Grafotlač Prešov.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 3/JÚN 2005

Jana Sošková profesorkou

V rámci svojich ústavných právomocí vymenoval Prezident SR Ivan Gašparovič profesorov vysokých škôl. Medzi päťdesiatkou vysokoškolských odborníkov, ktorí 13. júna prevzali v slávnostných priestoroch Bratislavského hradu z rúk hlavy štátu vymenovanie dekrétu bola aj doc. PhDr. Jana Sošková, CSc., z Filozofickej fakulty PU. Najvyšší akademický titul dostala v odbore dejiny filozofie. Blahoželáme!

(jn)

Volejbalisti PU v minulej sezóne brali všetko!

Mimoriadny kusok pri zviditeľňovaní PU sa podaril členom Volejbalového klubu TJ Slávia PU. Vyhrali v uplynulej sezóne všetko, čo sa na Slovensku vyhrať dalo! Zabezpečili si v budúcej sezóne aj účasť v európskej súťaži. Znamená to, že meno PU budú šíriť naďalej a ešte v širších končinách a verne, že len v tom najlepšom. O tom, čo všetko vyhrali, ako sa to stalo, o pocitoch trénera šampiónov i niektorých hráčov môžete čítať viac v tomto vydaní časopisu PU na stranách 24 a 25.

(jn)

Prezident Ivan Gašparovič hosťom akademickej obce PU

Prezident SR Ivan Gašparovič navštívil v piatok 27. mája PU v Prešove. Počas svojich úvodných separátnych rozhovorov s jej rektorom Františkom Mihinom a ďalšími hodnostármi PU sa zaujímal o stav reformy vysokého školstva. O tej rozprával potom aj na besede s členmi akademickej obce v prednáškovvej miestnosti.

Po skončení návštevy pred novínami vyhlásil, že reforma vysokého školstva je nevyhnutná. Presvedčili ho o tom mnohé - ako ich charakterizoval - podnetné názory z diskusie, ktorú absolvoval práve na pôde PU. Naznačil však, že v tomto volebnom období už k reforme nedôjde. Potrebná je však preto, lebo vysoké školy za súčasného stavu svojho financovania nie sú schopné poskytnúť požadované služby. Pre-

Akademický senát PU odobril hospodárenie univerzity v roku 2004

Akademický senát Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove na svojom 14. riadnom zasadnutí v tomto volebnom období schválil Výročnú správu o hospodárení PU za rok 2004. Urobil tak už v novom svojom zložení. Jeho rady sa z 18 členov rozšírili na 24, pribudli nominanti za dve nové fakulty PU - Fakultu manažmentu a Fakultu športu. (Kompletné zloženie AS prinášame na inom mieste tohto vydania.)

AS PU rokoval pod vedením svojho predsedu doc. PhDr. Jána Mojdiša, CSc. Všetci novozvolení členovia AS dostali osvedčenie o členstve v tomto orgáne. Na zasadnutí sa riešili aj ďalšie personálne otázky. Otvorenou ostalo doplnenie Študentskej

internátnej rady, či menovanie zástupcu študentskej časti AS PU v Správnej rade PU. V tajných voľbách však na tento post zvolili podpredsedu AS Erika Jesenka, no jeho nástup do rady musí ešte odobriť rezortný minister. V tajnom hlasovaní členovia AS schválili dva návrhy rektora PU za členov vedeckej rady.

Vo vzťahu k sebe AS schválil správu o svojej činnosti za obdobie od 11. apríla 2004 do 20. apríla 2005.

Samozrejme, že najväčšiu pozornosť AS venoval spomínanej výročnej správe o minuloročnom hospodárení PU. Predložil ju a na rokovaní uviedol rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Ocenil najmä to, že nezávislý auditor konštatoval legislatívnu čistotu čerpania a využí-

vania finančných prostriedkov z verejných zdrojov. Mihina tiež zvýraznil, že PU „minimálne dva-tri roky“ patrí k tým verejným vysokým školám v SR, ktoré dosahujú koncoročný kladný hospodársky výsledok. Kvestorka PU PhDr. Mária Dančišinová doplnila, že správu vypracovali podľa metodického usmernenia Ministerstva školstva SR a z podkladov fakúlt o čerpaní prostriedkov, čo konfrontovali s dotacionou zmluvou medzi PU a rezortom školstva.

V diskusií podpredseda AS doc. PhDr. Vladislav Dudinský, CSc., ocenil fakt, že priemerné platy vysokoškolského učiteľa na PU dosiahli za rok 2004 úroveň 22 507 Sk. Ako dodal, PU nemala problémy s tým, aby vyplatila mzdy svojim zamestnancom.

AS predloženú správu schválil bez pripomienok.

Pri návrhu rozpisu dotácií pre fakulty PU na rok 2005 predkladateľ - rektor PU podčiarkol nový výrazný moment, a to, že peniaze nebudú prichádzať verejným vysokým školám na poslucháča, ale budú pridelené s podielom medzi vzdelávacím výkonom a výkonom verejnej vysokej školy vo vede a výskume. Zatiaľ je tento podiel 80 ku 20 percentám v prospech prvého kritéria, ale bude sa každoročne zmenšovať. Konštatoval, že spomínaný pomer zachovali

(dokončenie na s. 2)

zident konštatoval, že potešilo by ho, keby diskusia k legislatívnym normám sa začala skôr, a nie ako to bolo v prípade návrhu zákona o študentských pôžičkách.

Nebola to prvá návšteva najvyššieho ústavného činiteľa SR verejnej vysokej školy v Prešove. Gašparovičov predchodca Rudolf Schuster tu bol 10. februára 2004. (jn)

V čísle okrem iného:

Udalosti - Nový predseda Správnej rady PU - s. 3,

Rozhovor - Róbert Štefko - s. 5,

Udalosti - životné jubileá Jozef Kredátus, Ladislav Bartko, Viera Bečáková, Vincent Lafko - s. 11 až 13,

Fórum názorov - Európa je po Ural - s. 14,

Recenzie - Teologická tvorba na PBF - s. 16 a 17,

Kultúra - Daniel Pastirčák - s. 21.

Z REKTOROVHO DIÁRA

29. apríla - Účasť v porote na súťaži Miss prešovských vysokých škôl v Mestskej hale v Prešove
 2. mája - pracovné rokovanie s dekanom a prodekanom Fakulty prírodných vied UPJŠ Košice
 4. mája - pracovné rokovanie s predsedom Správnej rady PU
 6. mája - účasť na zasadnutí Vedeckej rady (VR) Fakulty manažmentu PU
 6. mája - účasť na oslavách 60. výročia víťazstva nad fašizmom
 6. mája - pracovné rokovanie s riaditeľom a. s. Kooperativa
 7. mája - účasť na akcii Deň priateľstva na slovensko-ukrajinskej hranici vo Vyšnom Nemeckom
 9. mája - prijatie xxxxx Robertsona a účasť na jeho prednáške v Univerzitnej knižnici (UK) PU
 9. mája - prijatie prorektora pre zahraničné vzťahy Užhorodskej národnej univerzity
 10. mája - prijatie členov Volebalového klubu TJ Slávia PU pri príležitosti získania titulu majstra Slovenska vo volejbale
 13. mája - účasť na zasadnutí VR UPJŠ v Košiciach
 14. mája - účasť na oslavách 210. výročia narodenia Pavla Jozefa Šafárika v Kobeliarove
 16. mája - účasť na zasadnutí Akademického senátu PU
 16. mája - účasť na vernisáži výstavy Prokopa Kolisnyka v UK PU
 17. mája - pracovné rokovanie so zástupcami Krajského úradu v Prešove a firmou Orange
 19. mája - účasť na zasadnutí VR FF PU
 19. až 21. mája - účasť na vedeckej filozofickej konferencii vo Varšave
 26. mája - účasť na slávnostnom ukončení činnosti Generálneho konzulátu ČR v Košiciach
 30. mája - zasadnutie VR PU
 2. až 4. júna - účasť na konferencii slovanských filozofov v Rzeszowe
 6. až 7. júna - výjazdové zasadnutie Kolégia rektora PU v Danišovciach
 9. júna - prijatie u prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie (SRK) a u viceprezidenta U. S. Steel v Košiciach
 13. júna - účasť na zasadnutí VR Univerzity Komenského v Bratislave
 14. júna - účasť na operatívnom zasadnutí SRK a na stretnutí jej členov s premiérom SR
 15. júna - pracovné rokovanie s biskupom Evanjelickej cirkvi a. v. Igorom Mišinom
 16. a 17. júna - návšteva Národnej univerzity v Ivano-Frankovsku a podpísanie dohody o spolupráci PU s ňou

(lla)

Akademický senát PU odobril hospodárenie univerzity v roku 2004

(dokončenie zo s. 1)

pri rozpise na tento rok. Celkovo je rozpočet vyšší, ale na druhej strane o 12 miliónov Sk je menej na mzdy. „Štruktúra rozpočtu je nepriaznivá v niektorých častiach,“ povedal rektor. Podľa neho sa tým naznačuje, že fakulty musia zmeniť svoju „vnútornú atmosféru“. Na túto tému mal už niekoľko diskusií s dekanmi fakúlt a rozpis je ich výsledkom. V konečnom efekte - ako rektor zvýraznil - by nemalo ísť o uvoľňovanie ľudí z pracovného pomeru pre nedostatok financií, neznámená to však, žeby fakulty nemali prehodnocovať výkonnosť svojich členov.

Kvestorka PU zdôraznila, že veľkým problémom sú náklady na priestory, v ktorých sa niektoré pracoviská PU nachádzajú. V tejto oblasti sú aj staré dlhy.

AS rozpis jednomyselne a bez pripomienok schválil.

Ako závažný dokument brali čle-

novia AS PU na svojom zasadnutí návrh Štatútu Filozofickej fakulty (FF) PU, ktorý predkladalo vedenie fakulty. Zmeny oproti pôvodnému dokumentu sú rozsiahle, pretože štatút zavádza novú štruktúru fakulty v podobe inštitútov ako časti FF. V. Dudinský v diskusii upozornil aj na potrebu rešpektovať otázku finančného zabezpečenia realizácie novej štruktúry. Ako zdôraznili zástupcovia FF, namiesto doterajších 16 katedrií bude 11 inštitútov, ktorých chod by mal byť ekonomicky menej náročný, i keď v prvej fáze tomu tak nebude. „Rozdrobenosť autonómnych katedrií začína byť brzdou rozvoja fakulty,“ zvýraznil jej dekan prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.

Rektor pripomenul, že už to, ako dlho diskusia o návrhu prebiehala, svedčí o jeho zložitosti. Potešilo ho, že na fakulte sa mení atmosféra v prospech predloženého modelu FF.

„Je to novum na pôde PU, ale tých nových vecí bude asi viac, lebo sa mení technológia vzdelávania,“ doplnil.

Podobne sa AS zaoberal aj Študijným poriadkom Pedagogickej fakulty PU, ktorý po krátkej diskusii - tak ako predošlý materiál - schválil.

(jn)

Členovia Akademického senátu

Predseda

doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc. (FF)

Podpredseda

doc. PhDr. Vladislav Dudinský, CSc. (FHPV)

Podpredseda

Erik Jesenko (FF)

Členovia

PhDr. Eugen Andreánsky, PhD. (FF)
 Radvan Bačík (FM)
 Marta Barboriková (FZ)
 PhDr. Marián Brecík (FM)
 doc. MUDr. Mirianna Brtková, CSc. (FŠ)
 Kamil Ganóczy (GBF)
 prof. ThDr. Milan Gerka, CSc. (PBF)
 Marián Grescho (FHPV)
 prof. PhDr. Rudolf Horváth, CSc. (FŠ)
 doc. PaedDr. Jana Kesselová, CSc. (FHPV)
 Mgr. Vladimír Kocvár (PBF)
 PhDr. Alena Longauerová (FZ)
 doc. RNDr. Dušan Mamrila, CSc. (FM)
 Alexandra Martinková (PF)
 PhDr. Iveta Ondriová (FZ)
 Veronika Paľová (FŠ)
 ThDr. Lubomír Petrik, PhD. (GBF)
 ThDr. Marek Petro, PhD. (GBF)
 PaedDr. Lubomír Šimčík (PF)
 Mgr. Miroslav Župina, PhD. (PBF)

Sekretariát

PaedDr. Alica Petrasová (PF)

Odborné komisie

Študijná komisia

Predseda

doc. PaedDr. J. Kesselová, CSc.

Legislatívna komisia

Predseda

PaedDr. L. Šimčík

Sociálna komisia

Predseda

prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.

Ekonomická komisia

Predseda

ThLic. Miroslav Dancák

(Zdroj: www.unipo.sk)

Po minuloročnej premiére sa v poradí druhou držiteľkou titulu Miss prešovských vysokých škôl stala 19-ročná Janka Pistráková, študentka Fakulty výrobných technológií v Prešove Technickej univerzity v Košiciach. Korunku pre víťazku prevzala na záver súťaže, ktorá prebehla 29. apríla vo vysokoškolskom klube Věčko v Prešove. Porota titulom prvej vicemiss odmenila Petru Patlevičovú a druhou vicemiss sa stala Zuzka Drábová. Práve jej na obrázku gratuluje rektor PU František Mihina, ktorý bol jedným z členov poroty.

Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

Akademický senát PU na čele s predsedom Jánom Mojdisom pozval členov akademickej obce univerzity na zhromaždenie. Konalo sa predpoludním v utorok 31. mája v aule. Pred asi 200 pedagógmi a študentmi PU vystúpil so správou o stave a aktuálnych problémoch PU jej rektor František Mihina. (jn) Foto: Martin Michelčík

Peter Chudík novým predsedom Správnej rady PU

Predseda Prešovského samosprávneho kraja (PSK) Peter Chudík sa stal novým predsedom Správnej rady (SR) PU. Ide o výsledok voľby na zasadnutí členov tohto orgánu v pondelok 20. júna. Chudík nemal protikandidáta a návrh na jeho zvolenie predniesol podpredseda rady Peter Kavula.

K zmene na tomto poste došlo potom, čo vypršalo volebné obdobie doterajšieho predsedu SR Stanislava Čoreja. Svoje pôsobenie z rovnakého dôvodu ukončil v rade Anton Bidovský. Novými členmi sa stali Ján Andráš a Marián Porvažník. Voľné miesto zostáva pre zástupcu študentskej časti akademickej obce PU. Jej doterajší zástupca Marián Grescho ukončil štúdium a jeho nástupca, nominovaný Akademickým senátom PU Erik Jesenko ešte nedostal menovací dekrét. (Aktuálne zloženie rady prinášame na inom mieste.)

„Voľbu beriem ako česť a zároveň pociťujem zodpovednosť a to aj napriek tomu, že správna rada nemá priamy účinok na chod univerzity. Na druhej strane je to orgán, ktorého úlohou je starať sa o to, aby univerzita fungovala čo najlepšie,“ povedal pre časopis PU novozvolený predseda SR po skončení zasadnutia. Podľa Chudíkova názoru je dobré prepojenie PU s PSK, keďže PU je neodmysliteľnou súčasťou prešovského regiónu. „Môžeme spolu realizovať kroky na zlepšenie situácie na univerzite,“ dodal.

Za najaktuálnejšiu úlohu nový

predseda SR označil vyriešenie sídla budovy rektorátu, potom čo doterajšie pripadlo na základe reštitučného zákona Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Chudík sa tiež pokúsi presadiť rámcový úver pre PU cez Európsku investičnú banku.

Nový predseda zdôraznil, že ak v roku 1996 stal pri zrode PU a „bojoval za to, aby sa tak stalo“, tak dnes je PU životaschopná ustanovizeň, ktorá sa rozvíja. Napríklad z pôvodných piatich fakúlt sa už rozrástla na osem a má vyše 10 tisíc poslucháčov.

Členovia SR najväčšiu pozornosť venovali prerokovaniu Výročnej správy o činnosti PU za rok 2004. Zaoberali sa tiež Výročnou správou o hospodárení PU za rok 2004 a Rozpisom dotácií PU na fakulty na rok 2005. (jn)

Správna rada PU (zloženie k 20. júnu)

Predseda:
MUDr. Peter Chudík

Podpredseda:
RNDr. Peter Kavula
Členovia:
PaedDr. Ján Andráš
Ing. Milan Benč
MUDr. Peter Biroš
JUDr. Ing. Jaroslav Komora
Ing. Ladislav Koudelka
Ing. Štefan Kužma
prof. Andrew Lass
JUDr. Marián Porvažník
doc. PaedDr. Jozef Pavelka, CSc.
Ing. Jozef Petrik
Ing. Štefan Sopko
Tajomníčka:
PhDr. Mária Dančišinová

Rektor PU František Mihina počas pobytu v Poľsku uzavrel dohodu s ďalšou VŠ. Ide o Wyższą Szkołę Finansów i Zarządzania vo Varšave. Na obrázku rektor podpisuje dohodu s rektorkou prof. dr. hab. Mariou Sierpińskou. Foto: Andrej Dančišin

AS PU zasadne ešte pred prázdninami

Na svojom v poradí 15. riadnom zasadnutí sa zídu členovia AS PU v utorok 28. júna. Pôjde o ostatné rokovanie pred prázdninovou prestávkou. Predseda AS doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., informoval, že hlavným bodom programom bude prerokovanie a schválenie študijných poriadkov FHPV, FM, FF a GBF. Od septembra tieto fakulty spúšťajú kreditový systém, musia mať preto nové študijné poriadky. AS sa bude tiež zaoberať návrhom zásad volieb do AS PU, pretože doterajšie platné nerešpektovali novú organizačnú štruktúru PU po jej rozšírení na osem fakúlt. Niekoľko návrhov na prerokovanie a schválenie predloží senátorom aj rektor PU František Mihina. (jn)

Prednášali na univerzite v Grécku

Prednáškový pobyt na Teologickej fakulte Aristotelovej univerzity v Thessalonikách v Grécku v rámci programu Socrates/Erasmus absolvovali v dňoch od 23. do 30. mája prof. Ján Zozulák, PhD. a Mgr. Štefan Šák, PhD. Oba prednášali študentom cyklus prednášok v gréckom jazyku.

Ako reprezentanti Pravoslávnej teologickej fakulty (PBF) PU v Prešove nadviazali užšiu spoluprácu s Teologickou fakultou Aristotelovej univerzity v Thessalonikách. Na prednáškach sa zúčastnilo okolo 80 študentov denného štúdia. Po prednáškach nasledovala diskusia k danej problematike.

Počas pobytu obaja pedagógovia realizovali monitoring dvoch študentov PBF PU v Prešove, ktorí študujú na Aristotelovej univerzite v Thessalonikách. S ich výsledkami boli veľmi spokojní, pretože dosiahli veľmi dobrú úroveň znalosti gréckeho jazyka, čo je veľmi pozitívnym signálom pre ich ďalšiu vedeckú prácu.

Prítomnosť J. Zozuláka a Š. Šáka v Grécku veľkou mierou prispela k zviditeľneniu PU a vytvorila predpoklady pre dobrú spoluprácu v budúcnosti, ktorá sa prejaví pri organizovaní spoločných konferencií, seminárov, prednášok a ďalších aktivít.

Učiteľské a študentské mobility v rámci programu Socrates/Erasmus majú veľký význam pre vedecký rast učiteľov, ale zároveň poskytujú veľké možnosti pri získavaní kontaktov so zahraničnými univerzitami. Pre študentov je to zase príležitosť zdokonaľiť sa v cudzom jazyku a zoznámiť sa s pedagogickou prácou v zahraničí. Na základe porovnávania vyučovacieho procesu na jednotlivých univerzitách v Európe je možné skvalitniť výučbu na PU, o čo sa všetci spoločne usilujeme.

Ján Zozulák

Zasadala Vedecká rada PU

Dňa 30. mája sa uskutočnilo zasadnutie Vedeckej rady (VR) PU v Prešove. V úvode prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU a predseda VR PU odovzdal menovacie dekréty novým členom VR PU: dekanovi FVT TU v Košiciach so sídlom v Prešove prof. Ing. Jozefovi Novákovi-Marcinčinovi, PhD. a dvom vysokoškolským učiteľom prof. PhDr. Milanovi Darákovi, PhD. (Katedra pedagogiky FHPV PU) a doc. RNDr. Robertovi Istokovi, PhD., mim. prof. (Katedra geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU). Rektor PU zaželal novým členom veľa úspechov v zodpovednej práci vo VR PU. VR PU má teraz 34 členov a členiek, z toho 25 sú zamestnancami PU a deväť nie sú členmi akademickej obce PU.

F. Mihina odovzdal docentský dekrét: RNDr. Ľudmila Mačurovej, CSc., v odbore antropológia, PhDr. Mariánovi Vizdalovi, PhD., v odbore história, Mgr. Adamovi Bžochovi, CSc., v odbore literárna veda, PhDr. Pavlovi Dancákovi, PhD., v odbore dejiny filozofie. Po tomto akte F. Mihina odovzdal cenu rektora PU za rok 2004 oceneným tvorivým zamestnancom PU (o tom na inom mieste tohto vydania).

Zasadnutie pokračovalo prerokovaním návrhov VR FHPV a PF na vymenovanie za profesora/ku: doc. Ing. Jozefa Vilčeka, PhD., v odbore fyzická geografia a geoeológia a doc. PhDr. Márie Kožuchovej, CSc., v odbore teória vyučovania predmetov všeobecnovzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na I. stupni základných škôl. Tieto návrhy na vymenovanie za profesora/ku boli schválené.

VR PU prerokovala Správu o vzdelávacej činnosti PU za rok 2004 a Správu o vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti PU za rok 2004. VR

PU vzala na vedomie Výroční správu o zahraničných vzťahoch PU za rok 2004 a Dodatok k Zásadám udeľovania čestných titulov a ocenení na PU v Prešove.

VR tiež prerokovala a schválila na fakultách dlho diskutované Kritériá na vyhodnotenie splnenia podmienok získania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor na PU v Prešove. Dokument bude súčasťou žiadosti o posúdenie spôsobilosti našej vysokej školy uskutočňovať habilitačné konanie a konanie na vymenovanie profesorov.

Na svojom najbližšom zasadnutí VR PU prerokuje Všeobecné kritériá na obsadzovanie funkcií profesorov a docentov na PU v Prešove a konkrétne podmienky na obsadzovanie funkcií profesorov na PU v Prešove. Z toho dôvodu neprerokovala predložený dokument Fakulty manažmentu PU o zásadách výberového konania na miesta profesorov a docentov.

Mgr. Nicole Removčíková,
Útvar prorektorky pre vedu
a doktorandské štúdium

Cena rektora za rok 2004 má svojich nositeľov

Podľa zásad oceňovania udeľuje rektor Cenu rektora PU tvorivým zamestnancom univerzity za významný prínos pre univerzitu v oblastiach: spoločenské vedy, teológia, umenie, prírodné a technické vedy, zdravotnícke vedy.

Na základe návrhov rektora a dekanov fakúlt PU rektor prof. PhDr. F. Mihina, CSc. udelil Cenu rektora PU za rok 2004 spojenú s finančnou odmenou na zasadnutí vedeckej rady PU 30. mája týmto osobám:

prof. PhDr. Jurajovi Furdíkovi, CSc., in memoriam a editorovi Mgr. Martinovi Ološtiakovi - v oblasti spoločenských vied, za monografiu Slovenská slovo tvorba (Prešov: Náuka, 2004. 200 s. ISBN 80-89038-28-X),

prof. PhDr. Stanislavovi Rakúsovi, DrSc. - v oblasti umenia, za prácu Nenapísaný román (1. vyd. Levice: Koloman Kertész Bagala, L. C. A Publishers Group. 2004. 158 s.),

Mgr. Ivane Kupkovej - v oblasti umenia, za preklady Krusanov, P.: Uhryznutie anjela (Bratislava: Slovart, 2004. 269 s. ISBN 80-7145-898-8) a Il'f, I.: Zapisníky. (Bratislava: Vydavateľstvo Európa, 2004. 296 s. ISBN 80-89111-07-6),

Mgr. Lene Leškovej - v oblasti umenia, za reprezentáciu PU na americko-slovenskom projekte Between the lines: traveling full circle a za spoločnú výstavu s P. Warholom v Galérii Kolomana Sokola vo Washington D.C.,

doc. ThDr. Vojtechovi Boháčovi, PhD. - v oblasti teológia, za vedeckú monografiu Dr. Russnák Miklós a liturgikus megújulás híve és az eperjesi liturgikus hagyomány őrzője - Dr. Mikuláš Rusnák zástanca liturgickej reformy a strážca prešovskej liturgickej tradície (Szent Atanáz Hittudományi Főiskola: Nyíregyháza, 2004. 151 s. ISBN 963866500-9),

prof. Jánovi Zozulákovi, PhD. - v oblasti teológia, za monografiu Η σχέση του Υιού και του Αγίου Πνεύματος κατά τον Μέγα Βασίλειο - Vzťah Syna a Svätého Ducha podľa Vasilisa Veľkého (Atény 2004, 168 s.).

Oceneným srdečne blahozeláme!
(nr)

Akademik Viktor Andrušenko z Kyjeva prevzal titul doctor honoris causa

V dňoch 20. – 22. apríla delegácia PU v Prešove navštívila Národnú pedagogickú univerzitu M. Drahomanova v Kyjeve na Ukrajine. Delegáciu viedol rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Jej oficiálnymi členmi boli prorektor pre zahraničné vzťahy doc. ThDr. Peter Šturák, PhD., a dekan Filozofickej fakulty (FF) PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. Cieľom návštevy univerzity, ktorá slávila 170. výročie svojho založenia, bolo udelenie čestného doktorátu doctor honoris causa jej rektorovi akademikovi prof. Viktorovi Andrušenkovi, doktorovi vied, v odbore filozofia.

Zľava: doctor honoris causa akademik prof. Viktor Andrušenko, DrSc., prof. PhDr. František Mihina, CSc., doc. ThDr. Peter Šturák, PhD., prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.

Slávnostný promočný akt bol vykonaný podľa najstarších akademických tradícií počas zasadnutia Vedeckej rady ukrajinskej univerzity, na ktorej bolo prítomných viac ako 30 rektorov z celej Ukrajiny. Vážnosť udalosti zdôrazňuje aj fakt, že akademik V. Andrušenko sa stal prvým rektorom z krajín so slovanským obyvateľstvom, ktorému PU udelila túto najvyššiu akademickú hodnosť.

Delegácia PU sa následne zúčastnila bohatého kultúrneho programu v Paláci kultúry, na ktorom dostali ocenenia z rúk ministra školstva

Ukrajinskej republiky najlepší učiteľ jubilujúcej univerzity, na ktorej študuje do 20 tisíc študentov. Vzájomná spolupráca medzi našimi univerzitami sa intenzívne realizuje zvlášť vo forme študentských mobilit a to Katedry ukrajinistiky FF PU na jednej strane a Fakulty ukrajinskej filológie kyjevskej univerzity na strane druhej. Umocnenie vzájomných vzťahov vyvrcholilo vlni podpísaním zmluvy. Túto vzájomnú spoluprácu ocenili aj rektori oboch univerzít na stretnutí. Vyjadrili želanie, aby sa ďalej úspešne rozvíjala. Na záver pobytu v Kyjeve delegáciu PU prijal veľvyslanec SR na Ukrajine Urban Rusnák.

V rámci pracovnej cesty rektor PU so sprievodom navštívil aj pobočku Kyjevskej slavistickej univerzity so sídlom v Užhorode. Prítomným pedagógom a študentom predstavil PU ako vedeckú vzdelávaciu ustanovizeň, ktorá je zameraná na vzdelávanie v oblasti humanitných, prírodných, teologických, manažerských vied, športu a zdravotníctva. Veríme, že návšteva spomínaných vysokých škôl na Ukrajine prispeje k prehĺbeniu a zintenzívneniu ďalšej vzájomnej spolupráce a zároveň k propagácii PU v Prešove v zahraničí.

doc. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
prorektor pre zahraničné vzťahy PU
v Prešove

Na PU začal fungovať projekt IP telefónie

Rozvojový projekt IP telefónie, ktorý realizuje s finančným príspevkom Ministerstva školstva SR Centrum výpočtovej techniky PU, umožňuje hlasovo komunikovať medzi vybranými objektmi univerzity bezplatne, pričom nie je už nutné používať platenú sieť Slovak Telecom a ďalších operátorov.

Prepojenie je realizované cez privátnu optickú počítačovú sieť univerzity a v súčasnosti je už v prevádzke prepojenie telefónnej ústredne Rektorátu PU (v objekte na Nám. legionárov 3) s ústredňami v objekte vysokoškolského areálu na Ul. 17. novembra 1 a v objekte na ulici Partizánskej 1 (sídlo Fakulty zdravotníctva). Tento systém je zároveň spojený s viacerými autonómnymi IP telefónmi (telefóny, ktoré komunikujú cez počítačové siete) v ďalších objektoch univerzity. V súčasnosti sú jednotlivé IP telefóny inštalované na GBF PU, GKS PU, PBF PU, PKS PU a KTHM FM PU.

Po úspešnom ukončení prvej etapy sa v súčasnosti začína na základe ďalšieho schváleného rozvojového projektu realizovať druhá etapa, v rámci ktorej bude ďalej rozšírený počet IP telefónov a pripojených objektov univerzity. Bližšie informácie a postupy pre volania budú zverejnené na webových stránkach PU.

Ing. Vladimír Pisarský,
riaditeľ Centra výpočtovej techniky PU

Róbert Štefko začínal cestu k profesúre aj láskou k anglickým textom The Beatles

Prezident Českej republiky Václav Klaus v Prahe odovzdal 25. apríla profesorský diplom v odbore Podniková ekonomika a manažment dekanovi Fakulty manažmentu PU prof. Ing. dr. Róbertovi Štefkovi, PhD. Samotné profesorské konanie bolo ukončené už v roku 2004, odvtedy však prezident menoval prvých schválených profesorov až v apríli 2005. Pritom v tejto skupine menovaných profesorov bol Róbert Štefko jediný z vyššie uvedeného odboru, jeho špecializáciou je marketing nehmotných produktov. Nasledujúci rozhovor je s človekom, ktorý svoje 15-ročné úsilie korunoval úspechom, na akademickej pôde jedným z najviac cenených. Pracovať začal v roku 1981 vo vtedajšom podniku Autobrzdý Prešov, v terajšej VAP-ke v Prešove. Potom bol okresný metodik v kabinete elektronizácie. Zavádzal počítače do škôl v okrese, preškoloval učiteľov matematiky na výpočtovú techniku.

Ako sa vám podarilo spojiť svoj život s manažmentom?

- Skončil som Fakultu riadenia Vysoké školy ekonomickej v Bratislave a súčasne odbor matematika-chémia na UPJŠ v Prešove. Za bývalého režimu sa nedalo priamo učiť manažment. Mám s tým skúsenosť, na fakultu som prišiel v roku 1987. Učil som výpočtovú techniku, automatizované systémy riadenia a ekonomiku vzdelávacích služieb. Keď prišla revolúcia, tak od marca 1990 som začal prednášať marketing. Sám som sa vzdelával, pretože tu sa marketing desaťročia neprednášal. Postupne som hľadal možnosť, ako absolvovať doktorandské štúdium z marketingu ako špecializácie v odbore podniková ekonomika a manažment. Prví ho v bývalej ČSFR otvorili v Prahe, nie v Bratislave. Prihlásil som sa a z asi 200 uchádzačov vybrali 30, medzi nimi aj mňa. Rozhodovala znalosť cudzích jazykov, ekonomiky a informatiky. Úspešne som štúdium zvládol v odbore podniková ekonomika a manažment, špecializácia marketing. Súbežne som na fakulte prednášal marketing a príbuzné disciplíny.

Ako ste sa dostali k prednášaniu na zahraničných univerzitách?

- Najprv som sa dostal k angličtine dosť netradičným spôsobom. Za bývalého režimu nemalo veľa ľudí motiváciu učiť sa práve anglický jazyk. Hral som ako absolvent hudobnej školy počas vysokoškolských štúdií zhruba 5 rokov v kapele. Doslova ma vtedy fascinovali The Beatles, čo ma viedlo k štúdiu ich textov a štúdiu angličtiny na jazykovej škole. Keď po revolúcii prišla v r. 1992 ponuka ísť na konferenciu do Helsínk, tak ma vybrali, lebo podmienka bola znalosť angličtiny. Nasledovala v r. 1993 približne štvormesačná stáž na University of Limerick v Írsku, kde som už aj odprednášal prednášky z oblasti marketingu nehmotných produktov.

V roku 1995 ma v celoslovenskom konkurze vybrali ako jedného z troch úspešných záujemcov o pracovný pobyt na univerzite v USA. Od tejto štátnej univerzity Wichita State University som obdržal Management Certificate. Potom som bol opäť v Írsku, v Škótsku, Anglicku, v roku 2000 som prednášal v Grécku. Pred približne dvoma týždňami som bol v Soule.

Súbežne s tým ste sa starali aj o inštitucionalizovanie štúdia manažmentu najprv na prešovskej časti UPJŠ potom na samostatnej PU. Čo bolo na tejto ceste najdôležitejšie?

- V marci 1990 vznikla špecializácia personálny manažment, ale trochu menej štandardne - vtedy sa ešte neakreditovalo - pri odbore výchova a vzdelávanie dospelých. Rozvíjali sme ho ako sme vedeli, až v apríli 1996 vznikla Katedra manažmentu a tam sa zrodil nový študijný odbor, ktorý sa volal Manažment. Ten bol postupne akreditovaný. Akreditačná komisia

Prezident ČR Václav Klaus odovzdáva profesorský diplom Róbertovi Štefkovi.

Foto: Osobný fond R. Štefka

výskumu trhu.

Čomu sa vo svojej bohatej edičnej činnosti najviac venujete?

- Hlavne sa zaoberám marketingom nehmotných produktov, často označovaným ako intangibles marketing,

Priniesť ľudom úžitok

jeho názov zmenila na Ekonomika a manažment podniku v akademickom roku 1999/2000 s dvoma špecializáciami, a to personálny manažment a manažment turizmu a hotelierstva. Až došlo k tej situácii, že minulý rok sme podali približne 1200-stránkový akreditačný spis pre novú fakultu. A akreditačiou všetko prešlo hladko.

Čo je na manažmente najzaujímavejšie? Čo vás najviac oslovilo?

- Je toho viac. Hlavne, vždy som sa pokúšal byť špecialista v niečom, čo môže ľuďom priniesť úžitok. Myslím, že zlepšenie riadenia prináša ľuďom, celej spoločnosti úžitok. Práve úspešné podniky, umne manažované, vytvárajú zdroje pre také oblasti ako je sociálna sféra, verejné školstvo, verejné zdravotníctvo, a pod. Je zároveň rovnako žiaduce, aby sa zlepšovalo aj riadenie aj ostatných typov organizácií, všeobecne, školy či nemocnice a pod.. Kúžlo manažmentu (či marketingu) vidím v tom, že vyšiel z praxe, vytvára isté teoretické modely ako byť úspešný, ako môže byť firma úspešná, a po-tom sa tými návodmi na úspech navracia naspäť k praxi a pomáha organizáciám.

Aký manažment vyznávate?

- Som viac vyznávačom vedeckého manažmentu, viac odborného a menej intuitívneho. Som skôr zástancom viac rigorózných prepočtov, odhadov na báze teórie pravdepodobnosti, odhadov správania sa a reakcií naň, kvalitného

najmä marketingovým manažmentom organizácii ponúkajúcich služby. Je to špecifické, lebo oproti výrobe sa pri službe nedá producent oddeliť od spotrebiteľa, je tu dominancia ľudských zdrojov a mnohé ďalšie špecifiká. Podniky služieb majú relatívne ľahší vstup na trh, než väčšie podniky, ktoré potrebujú napríklad veľké investície. Hlavne v takom regióne ako Prešov práve oblasť služieb môže výrazne znížiť nezamestnanosť.

„Niečo“ ste už dosiahli, takže čo ďalej?

- Rozvinúť fakultu po všetkých stránkach, prijímať čo najviac študentov, kde sa to z hľadiska kapacít fakulty dá, prijať všetkých uchádzačov a rozvinúť paletu ponuky rôznych študijných programov v rámci odboru Manažment. Zatiaľ máme jeden hlavný korpus, ale chcel by som ich časom viac. Aj v súčasnom aby bolo viac voliteľných blokov predmetov, zameriavajúcich študentov popri súčasnej ponuke vnútornej orientácie študentov na manažment ľudských zdrojov, na manažment verejnej správy a regiónov a na manažment turizmu a hotelierstva napr. aj na oblasť financií, poisťovníctva a pod., kde je spoločenská objednávka. Pritom tie predmety, ktoré viac profilujú študenta sa už aj teraz u nás učia ako financie, či marketing. Budem ako navrhnutý garant robiť všetko aj pre akreditáciu doktorandského štúdia

manažmentu v Prešove, ktorá je rozbehnutá. To by už teraz nemal byť problém, keďže minimálna podmienka, stanovená Akreditačnou komisiou, je jeden domáci profesor a dvaja docenti. A osobne ešte by som chcel vydať nejaké monografie. Jedna bude Dominanty marketingu a druhá pod názvom Špecifiká marketingu nehmotných produktov. To by som ešte chcel dať študentom. Myslím, že vysoká škola nie je o starých učebniciach, nie o desaťročných poznatkoch, ale o tom byť na pulze súčasnej vedy.

Mali ste pocit zadosťučinenia, keď český prezident vám odovzdával profesorský diplom?

- Tým, že Václav Klaus, ktorého si vážim, je nielen prezident, ale aj profesor ekonomickej vedy, tak áno, mal som pocit zadosťučinenia. Počas svojho doktorandského štúdia v Prahe som bol prítomný na niektorých jeho prednáškach. Zaplnil vždy celú aulu, všetky chodby budovy a aj v príľahlých miestnostiach, ktoré boli ozvučené cez amplióny jeho hlasom. Je tam stále populárny, je vzdelancom, zvlášť v našom odbore.

Máte vôbec nejaký svoj vzor v manažmente?

- Mojim vzorom je azda Philip Kotler, profesor marketingu z USA. Je široko-dáľeko známy autor, jeden z najcitovanejších na svete v oblasti marketingu aj klasického, aj moderného.

A zahráte si ešte Beatles?

- Už len občas, keď mám čas. Tento akademický rok mi však vzal strašne veľa času aj sil. Kreovanie dokumentov a akademických orgánov spojených s existenciou fakulty sa musí na začiatku proste urobiť. K tomu sa pridali mnohé nárazové akcie...

Nehovorí však manažment aj o tom, že treba nielen vedieť pracovať, ale tiež vedieť odpočívať?

- Áno, presne o tom hovorí. Je to už aj nemoc, keď človek prepadne práci, že ani nevie odpočívať. Snáď tento stav v budúcnosti napravím. (j/n)

Dekan Fakulty manažmentu PU profesor Róbert Štefko strávil nezabudnuteľný týždeň v srdci ekonomického ázijského tigra

Prof. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD., sa koncom mája na pozvanie americkej štátnej univerzity Montclair State University zúčastnil na konferencii v desaťmiliónoch hlavnom meste najväčšieho ázijského tigra – v juhokórejskom Soule. Tu sú jeho poznámky o tom, čo videl, zažil, čo ho najviac prekvapilo, šokovalo.

„Je takmer nemožné zhrnúť poznatky z intenzívne prežitého týždňa v takom meste ako je Soul. Americká štátna univerzita Montclair State University a juhokórejská štátna univerzita Hanyang University usporiadali medzinárodnú konferenciu v oblasti manažmentu s názvom Management Challenges in Times of Global Change and Uncertainty. Bol som predsedom sekcie s názvom Business and the Government Framework. Zároveň som v uvedenej sekcii prezentoval svoju štúdiu Analyzing Public Relations Position and Activities of Public Administration Bodies in Transitional Slovak Economy publikovanú tohto roku editorom spomínanej štátnej univerzity v USA. Konferencie sa zúčastnili univerzitní profesori v oblasti manažmentu z vyspelých univerzít 32 krajín, predovšetkým z USA, Japonska, Južnej Kórei, Anglicka, Kanady, Austrálie, Hongkongu, Nemecka, Talianska, Španielska, Fínska, Francúzska, Nového Zélandu, nemôžeme pritom ani zďaleka v oblasti moderného manažmentu zabúdať na prítomných odborníkov v manažmente z veľkých univerzít v Malajzii, Tajwane, Thajsku, Singapuru, Indii. Dovedna tu bolo asi 150 účastníkov.

Do Soulu ma pozvali nevediac o tom, že práve vykonávam funkciu dekana fakulty, ba v USA a v Južnej Kórei nevedeli ani o mojom aprílovom získaní profesorského diplomu.

Funguje to tam skôr na princípe „competition of ideas“, konkurencie myšlienok, a tak pozvali Roberta Štefka.

Dominantné sú u mňa predovšetkým dva dojmy. Bol som na jednej strane prekvapený na druhej strane šokovaný. Prekvapený ich neuveriteľným rozvojom, pozitívne šokovaný ich kultúrou.

Môj názor o ich rozvoji a sile ukážen na náhodnom a triviálnom príklade. Došla mi páska vo videokamere Sony Video 8, hľadal som novú v približne 30 obchodoch Soulu cca dve hodiny. Ani mi nevedeli poradiť, kde by som ju zohnal. Nemajú to tam už, podľa ich vyjadrenia,

nikde. Úplne všade je všetko na digitálnej báze. Bol som aj v niekoľkých starožitníkoch a second-handoch. Bezvýsledne. Možno to majú len v nejakom múzeu.

Myslím si, že málo vieme o juhokórejcnoch, a to je a bude stále viac

Pózujú účastníci sekcie Business and the Government Framework, ktorej predsedal prof. Štefko. Jej členmi boli profesori z Kanady, Austrálie, Fínska, Nového Zélandu, Japonska, Malajzie, Južnej Kórei.

iba náš problém, v žiadnom prípade nie ich. Je to inteligentný a veľmi pracovitý národ, ak môžem súdiť podľa ľudí, s ktorými som prichádzal do kontaktu. Šokovaný v pozitívnom smere som bol z ich kultúry, úplne odlišnej od našej. Lišia sa nielen prejavom, ale už spôsobom myslenia, a nemyslím tým ani zďaleka len dominantný budhizmus, konfucionizmus a pod. Obrovské vriace veľkomesto Soul vo mne zanechalo veľký dojem. Súčasne to je bezpečné miesto a ľudia sú veľmi milí. Zaujímavá je kórejská hudba a tance. Ale aj napríklad ich Hanyang University spĺňa podľa môjho názoru mnohé vysoké štandardy. Má vyše päťdesiat tisíc študentov, obrovskú univerzitnú knižnicu v samostatnej veľkej niekoľkokoposchodovej budove. Univerzitný campus má veľa moderných budov, ktoré sú obkolesené zeleňou. V jeho centre je dokonca vlastné múzeum kórejskej histórie, vlastné koloseum, atď. O ich technickej úrovni ani nehovorím. Keď som sa na začiatku konferencie len ubezpečoval, že v miestnosti, kde budem predsedajúcim sekcie, bude dataprojektor napojený na počítač s powerpointom, nechápali, na čo sa ich pýtam, pretože u nich – na rozdiel od nás – je v každej miestnosti, určenej na výučbu, „na pevno“ tento elektronický premietací systém inštalovaný a je pravidelne kontrolovaný a udržiavaný.

Aj Soul svojím vzhľadom na mňa dosť zapôsobil. Predstavte si mrakodrapy takmer „newyorského“ typu a neďaleko klasické pozostatky pôvodnej kultúry – staré obydlia s typickou pre Kóreu zakrivenou

strechou. Čo je pre mňa úplne nepochopiteľné a ťažko zapamätateľné, je ich reč v hovorenej a písanej podobe, s písmom podobným čínskemu. Našťastie tam úplne bežne hovorila anglicky.

Také korenisté jedlá som ešte nejdol. Napríklad aj polievku s názvom približne Čin-čin som ani pre jej pikantnosť nebol schopný dojesť. Vynikajúco upravujú množstvo druhov morských rýb a iných morských živočíchov. V reštauráciách aj pouličných stánkoch. Aj v hotelových izbách – podľa ich názoru priemernej úrovne ubytovania a cien – majú často klimatizáciu, svetlá ovládané cez fotobunky, diaľkové ovládanie rôznych funkcií apartmánu, internet.

Na budúcnosť manažmentu v Južnej Kórei odpoviem citovaním priamo z konferenčného vystúpenia. V prvý deň veľmi vážený profesor z inej soulskej univerzity Korea University profesor Yu-Sang-Chang, porovnával vo viacerých dimenziách ázijský manažment so „západným manažmentom“, reprezentovaným hlavne USA a EÚ. V závere načrtol tri strategické ciele a vízie ázijských firiem a ázijského manažmentu. Citujem: „Po prvé – budeme väčší, slobodnejší a rozsiahlejší, po druhé – budeme svetovým lídrom v technológiách, po tretie – budeme všade, v zmysle svetovej geografie aj v zmysle stupňov a článkov podnikania, od výroby, cez distribúciu, cez služby a pod.“. Zhrnul to slovami: „Sformujeme tak nový úspešný model manažmentu – ázijský manažment, svetovo úspešnejší, než doterajšie.“ K tomu ja dodám len jedno: v mnohých oblastiach sa tak už stalo.

Prof. Róbert Štefko a prof. Robert Taylor z americkej Montclair State University, ktorá má vyše 70 tisíc študentov, z toho vyše 5000 študentov na fakulte School of Business.

Študentská veda medzinárodne

Zapájanie študentov vysokých škôl do vedeckej činnosti a tradícia prehliadok študentských vedeckých prác má už dlhú históriu. Posunúť tieto tradície na vyššiu úroveň sa snažia aj v Poľsku. V apríli sa v meste Kielce uskutočnila prvá medzinárodná študentská vedecká konferencia pod názvom *Dziedzictwo kulturowe Europy* (Kultúrne dedičstvo Európy). O tom, že sa vydala svedčí 350-stránkový zborník, takmer celý v anglickom jazyku, za ktorý by sa nemusela hanbiť žiadna vedecká konferencia vo svete.

Vzdelávanie pracovníkov pre cestovný ruch sa rozvíja vo všetkých okolitých štátoch. Svedčí o tom aj zoznam účastníkov konferencie. Popri poľských hostiteľoch z Wyższej Szkoły Zarządzania - Gospodarka Regionalna i Turystyka v Kielcach a z Akademii Ekonomicznej z Wrocławia sa stretli študenti z ďalších ôsmich vysokých škôl zo šiestich štátov. Pre nás boli niektoré názvy trochu exotickéjšie. Napr. z Ruska Moscow State University of Service-Department of Tourism Samara, či Smolensk University of Humanities, alebo ukrajinskí zástupcovia Volyn Institute for Economics and Management z Lucka. Nechýbali ani tradičné centrá turizmu College of Hotel Management z Belehradu v Srbsku a Čiernej hory, či Faculty of Tourism and Hospitality z Ohridu z Macedónska.

Katedru turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu (KTHM FM) PU reprezentovala päť študentov zo 4. a 5. ročníka Lucia Ďuricová, Lenka Vadašová, Lucia Horváthová, Alena Tkačíková a Karol Wunsch. Prípravu príspev-

kov odborne viedol doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD. Spolu s ním sa zúčastnil na konferencii aj vedúci KTHM a prodekan FM pre zahraničné vzťahy doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.

Vďaka starostlivosti tajomníka FM Ing. Antona Karahutu mala výprava k dispozícii pohodlný mikrobús a vystupovaním i úrovňou prezentácie príspevkov pôsobila ako z vysokej školy nového európskeho typu. Do mesta Kielce sme pricestovali už o deň skôr, aby sme sa v cudzom prostredí udomácnili a zoznámili s účastníkmi z ostatných krajín. Najsympatickejší nám boli Srbi, s ktorými má KTHM už štyri roky dobré kontakty.

Konferencia sa začala na druhý deň ráno slávnostnými príhovormi vedúcich katedier a inštitútov zúčastnených krajín. Prebiehala vo viacerých sekciách s približne 10 príspevkami. Na prezentovanie mal každý 10 minút pod drobnohľadom štvorčlennej komisie. Tá na záver ocenila 10 najlepších príspevkov, medzi nimi aj jeden od zástupcov PU, a to od štvrtáčky A. Tkačíkovej. Mala

Na výsledky čakajú - doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD., doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., prodekan FM PU pre zahraničné vzťahy, študentky Alena Tkačíková a Lucia Horváthová a dr. Milovan Krasavčić, College of Hotel Management z Belehradu.

Foto: Karol Wunsch

tému Spiš Castle and its Contribution to the Development of Tourism in the Eastern Slovak Region.

Celú sobotu sme venovali spoznávaniu regiónu mesta Kielce a jeho predpokladov pre rozvoj turizmu. Najviac sa nám páčil Svätý križ - autentický kus dreva z križa, na ktorom bol ukrižovaný Ježiš a pútavé rozprávanie kňaza - misionára, ktorý prežil 13 rokov medzi Indiánmi v Kanade. Oživením konferencie bola diskoteka v piatkový a sobotňajší večer.

Už teraz sa tešíme na druhý ročník konferencie, ktorá sa bude konať v Lucku. V októbri sa pripravuje založenie asociácie vysokých škôl z viacerých krajín. Študentské vedecké konferencie budú pokračovať každý rok v inej krajine.

Možno aj tádla vedie jedna z ciest k výchove zdatného a sebavedomého vedeckého dorastu pre slovenské vysoké školy a odborníkov pre prax.

PaedDr. Július Alcnaier, tajomník KTHM FM PU

Quo vadis, zdravotníci?

Na tejto konferencii sme mali česť privítať vzácnych hostí - prorektora pre vedu a výskum PU doc. Ing. Petra Kuzmišina, CSc., riaditeľa Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove MUDr. Petra Biroša, viceprimátora mesta Prešov Milana Lacu, ktorí prišli konferenciu pozdraviť a podporiť ju svojou prítomnosťou.

Zúčastnení domáci i zahraniční hostia sa počas dvoch dní venovali niekoľkým témam, ktoré úzko súvisia s procesom transformácie zdravotníctva a jej vplyvom na prax a postavenie zdravotníckych pracovníkov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Dotýkali sa najmä oblastí zdravotníckej politiky - problémom súčasného stavu a perspektív

Odpovede na túto a iné otázky sa pokúšali nájsť odborníci na zdravotníctvo v súčinnosti s vysokoškolskými pedagógmi z oblastí vzdelávania zdravotníckych pracovníkov na prvej medzinárodnej konferencii, ktorú organizovala Fakulta zdravotníctva (FZ) PU v dňoch 22. a 23. apríla.

vývoja, kompetencií vybraných zdravotníckych pracovníkov v zdravotníckej praxi. Nastolené a analyzované boli otázky vzdelávania a praxe.

Odborníci zo Slovenska i zo zahraničia - z Maďarska, Poľska, Ukrajiny, Českej republiky a Holandska diskutovali a vymieňali si skúsenosti

v dvoch odborných sekciách, a to v sekcii ošetrovateľstva a sekcii pôrodnej asistencie. Hovorilo sa o reforme zdravotníctva a jej vplyve na postavenie ošetrovateľstva a pôrodnej asistencie, na rolu sestry a pôrodnej asistentky v klinickej praxi, na zmenených potrebách obyvateľstva viažuce na seba ekonomickú, profe-

sionálnu i osobnostnú zmenu v zdravotnej starostlivosti. Diskutovalo sa o inštitúciách a organizáciách (poisťovne, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, nemocnice), ktoré legislatívne i exekutívne zastrešujú poskytovanie starostlivosti v praxi a o ich funkcii a vplyve na prácu a status samotného zdravotníckeho pracovníka, ale i klienta/pacienta.

Keďže konferenciu organizovala FZ PU, ako červená niť sa programom tiahla myšlienka súčasného vzdelávania sestier a pôrodných asistentiek, fyzioterapeutov, dentálnych hygieničiek a iných zdravotníckych pracovníkov a hľadanie východísk, vzťahových súvislostí, prepojenia kvalitného vzdelávania s kontinuálnym prepojením a implementáciou v zdravotníckej praxi.

Popri maximálnom pracovnom úsilí sa nezabudlo ani na spoločenskú stránku konferencie. V piatkový večer sa mohli na spoločenskom večeri v hoteli Dukla stretnúť účastníci konferencie a upevňovať svoje profesionálne i medziľudské vzťahy.

PhDr. Anna Eliašová, PhD., PhDr. Štefánia Andraščíková, MPH, PhDr. Ľubica Derňárová, MPH

ŠVK na FF PU mala obnovenú premiéru | Kantov odkaz v kontexte filozofickej prítomnosti

Azda nikto nepochybuje o tom, že zárodky budúceho odborného smerovania jednotlivca sa začínajú výrazne profilovať už počas vysokoškolského štúdia. Jednou z možností, ako sa študent môže prezentovať aj mimo vyučovacích hodín, je účasť na študentských konferenciách, ktoré majú vo vysokom školstve dobrú a dlhú tradíciu. Takéto akcie sú organizované pod rôznymi názvami, v minulosti hádali najčastejšie pod hlavičkou Študentská vedecká a odborná činnosť.

Na Filozofickej fakulte (FF) PU sa podujatie s podobným zameraním neuskutočnilo viac ako jedno desaťročie, čo možno považovať za výrazné mínus akademického života v období po roku 1989. Tento fakt je však už minulosťou, lebo 5. mája sa konal prvý ročník nesúťažného vedeckého podujatia s názvom Študentská vedecká konferencia (ŠVK) 2005, a to pomerne vo veľkom štýle. Ku skutočnosti, že o tejto akcii môžeme hovoriť ako o vydarenej vedeckej konferencii, vonkoncom neprispel len externý faktor v podobe názvu (študentská + vedecká + konferencia), ale svedčia o tom najmä interné parametre: celková organizácia, priebeh podujatia i viac či menej tradičné konferenčné „rekvizity“. Napríklad účastníci pri prezentácii dostali zborník abstraktov, väčšina referátov, ktoré odzneli, vyvolala zaujímavú oficiálnu i kuloárovú diskusiu, referujúci i nereferujúci mali možnosť spoznať práce svojich kolegov a v neposlednom rade takpovediac „priučnuť“ k atmosfére, ktorá vládne na vedeckých konferenciách. O významnosti podujatia svedčí aj fakt, že ŠVK bola zorganizovaná pod záštitou dekanu FF prof. PhDr. R. Dupkalu, CSc., ktorý zúčastnených pozdravil v úvodnom prihovore.

Na ŠVK sa aktívne zúčastnila takmer šesťdesiatka študentov vo

všetkých formách štúdia (internej, externej, magisterskej, doktorandskej). Ich vystúpenia boli rozdelené do piatich sekcií: lingvistickej (14 referátov), literárnovednej (14), sekcie spoločenských vied – filozofia a etika (14), sekcie spoločenských vied – história a politológia (12), sekcie spoločenských vied – masmédiá (4), sekcie spoločenských vied – psychológia, pedagogika, vzdelávanie dospelých a sociálna práca (2).

Je tu ešte jedna zásadná otázka: komu vďačíme za to, že ŠVK sa vôbec uskutočnila? Spiritus agens celého podujatia je prof. PhDr. D. Slančová, CSc., prodekan pre vedu a doktorandské štúdium, ktorá celý projekt vymyslela, konferenciu prihovorom otvorila i uzavrela a spolu s I. Žarnovskou z dekanátu FF niesla najväčšiu ťarchu organizátorskej práce. Tieto dve dámy sú aj zostavovateľkami spomínaného zborníka abstraktov. Patrí im za to naše uznanie a veľká vďaka. Na organizácii sa spolupodieľal aj širší kolektív zložený zo zástupcov jednotlivých kateder.

Na záver si zaželajme, aby sa prvým ročníkom tohto podujatia založila nová a úspešná tradícia študentských vedeckých konferencií na FF PU.

Mgr. Martin Ološtiak,
KSJL FF PU

Medzinárodná vedecká konferencia s názvom Kantov odkaz v kontexte filozofickej prítomnosti sa konala 19. a 20. mája na pôde Filozofickej fakulty (FF) PU. Organizoval ju riešiteľský kolektív grantového projektu VEGA č. 1/1306/04 Filozofické dedičstvo I. Kanta a súčasnosť. Počas oboch dní bolo predstavených 14 príspevkov. Okrem účastníkov z našej fakulty sa ako vystupujúci prezentovali aj hostia z Českej republiky a Poľska.

Hlavný referát, ktorý otvoril konferenciu, bol príspevok prof. M. Sobotku venovaný Heglovej kritike Kanta. M. Sobotku netreba filozofickej verejnosti zvlášť predstavovať a jeho práce, rovnako ako jeho referát na konferencii, sú dôkazom toho, že právom patrí medzi najvýznamnejších filozofov v Čechách.

Hostami z Poľska boli prof. Cz. Glombik, ktorý vystúpil s referátom Kant a problém prvej filozofie a jeho doktorand D. Beben sa predstavil s príspevkom Pokus o výstavbu vedeckej metafyziky venovaným Kantovi, Lotzemu a Husserlovi.

V prvý deň konferencie Katedru filozofie reprezentovali: prof. F. Mihina s príspevkom Kant v kontexte iniciatív pragmatizmu, v ktorom sa venoval stanoviskám Peirca, Jamesa a Rortyho, prof. V. Leško s referátom venovaným Heideggerovej fenomenologickej interpretácii Kantovej filozofie a doc. L. Belás hovoril o N. Waszekovi a Kantovej filozofii dejín z pohľadu jej inšpiratívnych zdrojov (Hume, Rousseau).

Katedru estetiky FF PU reprezentovali prof. J. Soškova s referátom o Kantovej koncepcii nezainteresovanosti estetických súdov a súčasnej estetiky a doktorand A. Kvokačka sa venoval pozitívnemu odkazu Kanta a Lyotardovej koncepcii vznešeného.

Z Masarykovej univerzity v Brne prišla dr. T. Machalová. Venovala sa významu súčasnej recepcie Kantovho poňatia práva pre modernú právnu filozofiu a kritickéj analýze Habermasovho pokusu o záchranu racionalistickej koncepcie práva.

Druhý deň konferencie otvoril dr. E. Andreánsky s referátom O obraz Kanta v súčasnej analytickej filozofii. Potom nasledovali príspevky doktorandov a študentov filozofie. M. Ješič vystúpil s príspevkom Husserlov Kant, problém transcendentálnej filozofie. J. Pospíšilová sa predstavila s referátom Dve koncepcie vôle v Kantovej praktickej filozofii a A. Jurková hovorila o Kantovi a perspektívach filozofie dejín. Konferenciu uzavrel M. Stachon s príspevkom venovaným Kantovmu pohľadu na vyučovanie filozofovania na univerzite.

Konferencia bola nepochybne veľmi zaujímavá a v mnohých smeroch inšpiratívna, preto dúfajme, že sa takáto možnosť naskytne aj o rok.

Všetky príspevky konferencie bude možné nájsť aj v zborníku, vydanom pri tejto príležitosti.

Sandra Zákutná,
poslucháčka FF PU v Prešove
F – Aj, IV. ročník

Prostredníctvom siete TENN aj za účasti FZ PU

Fakulta zdravotníctva (FZ) PU v Prešove sa 1. októbra 2004 stala riadnym členom európskej siete inštitúcií poskytujúcich vzdelávanie sestram a pôrodným asistentkám TENN – Thematic European Nursing Network (Tematická európska sieť ošetrovateľstva), ktorú v rámci trojročného projektu The School of Nursing and Midwifery pri St. Martin's College v Lancastri vo Veľkej Británii s názvom Podpora excelencie v európskej ošetrovateľskej praxi prostredníctvom tematickej spolupráce v roku 2002 schválila Európska komisia.

Projekt si dal za cieľ vytvoriť európsku tematickú sieť (TENN) na podporu excelencie v ošetrovateľstve. Sieť má tri pracovné skupiny: Nurse Practitioner Development, Mentorship a Clinical Leadership and Clinical Supervision. Tieto pracovné skupiny sa stretávajú trikrát ročne na pôde členských univerzít, aby spolupracovali na téme v oblasti teórie a praxe ošetrovateľstva a pôrodnej asistencie. Raz ročne sa koná výročné hodnotiace stretnutie (Annual General Meeting) všetkých členov. Ku 1. októbru mala sieť TENN 74 členov z rôznych univerzít a vzdelávacích inštitúcií z 25 krajín Európy, ktoré sa zaoberajú prípravou sestier a pôrodných asistentiek.

Ciele projektu sú nasledovné: dosiahnuť spoločné chápanie terminológie vo vzťahu k zaškoleniu (Mentorship), klinickému dohľadu a klinickému vedeniu (Clinical Supervision and Clinical Leadership), stanoviť problémy týkajúce sa medzinárodnej mobility sestier profesionálok a študentov, vypracovať spoločné štandardy pre sestry profesionálky, pre školiteľov (mentors) a vykonávateľov klinického dohľadu (clinical supervisors), zvýšiť úroveň vedenia (leadership skills) v ošetrovateľskej komunite, podporovať rast roly sestier profesionálky v Európe.

Zámerom projektu je prostredníctvom siete odbúrať bariéry mobility sestier v Európe, ktoré sú spô-

sobené rôznorodosťou štandardov vzdelávania a praktickej prípravy, nejednotnosťou v požiadavkách na úroveň vedomostí a zručností profesionálnych sestier a v hodnotiacich kompetenciách ich úrovne.

Jednou z kľúčových aktivít je vytvorenie spoločnej terminológie a systému hodnotenia sestier (Nurse Practitioner Development). Ďalšou aktivitou je podpora klinického dohľadu, ako podporného mechanizmu pre ošetrovateľstvo za účelom dosiahnutia vysokej úrovne praktickej prípravy sestier. Okrem toho sú témami pracovných skupín aj úlohy sestry v primárnej a sekundárnej starostlivosti, ktoré taktiež potrebujú jasnú a jednotnú schému hodnotenia. V mnohých zúčastnených krajinách boli prediskutované, vytvorené a realizované programy zaškolenia a tento proces neustále pokračuje. V súčasnosti sa pracuje na vývoji základných štandardov pre úlohu školiteľa, vývoji špecifických kompetencií pre hodnotenie školiteľov a na

príprave systému hodnotenia študentov (student assessment framework).

Tematická sieť TENN vznikla za účelom strategickej reflexie vedeckých, vzdelávacích a inštitucionálnych otázok v hlavných oblastiach vzdelávania. Možno povedať, že je zameraná na spoluprácu medzi vzdelávacími inštitúciami (fakultami, ústavmi, katedrami a oddeleniami) a ďalšími partnermi (akademickými inštitúciami, profesionálnymi organizáciami). Snahou siete je dosiahnuť zastúpenie všetkých európskych krajín zapojených v programe Socrates/Erasmus.

Špecifické výstupy projektu sú: dosiahnuť spoločné chápanie termínu klinický dohľad, ktorý môže byť použitý v celoeurópskom kontexte - tento špecifický výstup pomôže implementovať klinický dohľad v ošetrovateľstve a pôrodnej asistencii v celej Európe a rozvoj on-line výmeny informácií týkajúcich sa klinického dohľadu (použitie technológií videokonferencií) - pomôže prepo-

Miešaný spevácky zbor Nostro Canto sa stal absolútnym víťazom ABB

V poradí XI. ročník medzinárodného festivalu vysokoškolských speváckych zborov Akademická Banská Bystrica (ABB) 2005 sa uskutočnil 2. až 5. júna pod záštitou rektora Univerzity Mateja Bela (UMB) v Banskej Bystrici a ministrov školstva a kultúry SR. Tento festival sa na pôde UMB koná každý druhý rok. Jeho cieľom je podporovať hudobnú aktivitu vysokoškolskej mládeže a vytvárať podmienky na úspešné reprezentovanie svojej školy a jej sídla.

Na XI. ročníku ABB sa predstavilo 10 speváckych zborov z Českej republiky, Poľska a zo Slovenskej republiky v troch kategóriách (ženské spevácke zbory, komorné spevácke zbory a miešané spevácke zbory).

PU v Prešove reprezentoval Miešaný spevácky zbor Nostro Canto pod umeleckým vedením zbormajsterky Mgr. Tatiany Kanišákovéj, PhD., z Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

Zbor vznikol v roku 2001 a medzi členov patria predovšetkým študenti Katedry hudby FHPV, ale aj poslucháči iných fakúlt PU. V roku 2003 sa Nostro Canto podieľal na naštudovaní skladby A. Brucknera Te Deum, ktorú interpretoval v spolupráci s maďarskými a poľskými akademickými zbormi a orchestrom Rzeszowskej filharmónie v rámci záverečného predstavenia koncertnej sezóny v Rzeszowe.

V súťažnom vystúpení v kategórii miešané spevácke zbory, ktorá bola najsilnejšie zastúpená medzinárodnou účasťou (dva poľské univerzitné zbory, po jednom z ČR a SR) sa náš zbor predstavil skladbami: Wacław z Szamotuł - Juz się zmierzcha, Benjamin Britten - A Hymn to the Virgin, Mirko Krajič - Ave Maria,

Zdeněk Lukáš - Za našim huménkem lúka široká, Iris Szeghy - Song Sung in Arden.

Súťažný program bol zaujímavý štruktúrovaný, široko koncipovaný repertoár od najvýznamnejšieho novodobého anglického autora B. Brittena cez výrazný, osobitný zjav strednej generácie českých skladateľov Z. Lukáša až po záverečné takty „moderne štylizovaný recitativ“ z skladby Song Sung in Arden. Celých 20 súťažných minút bolo zo zboru cítiť radosť, spontánnosť, disciplinovanosť, muzikálne serióznosť výkon. Vo všetkých hudobných prejavoch, agogika, dynamika, frázovanie, vyváženosť zvuku, výslovnosť, tempo, farba jednotlivých hlasov, vyznel zbor veľmi vyrovnaný. Všetky skladby pôsobili dojmom delicato (jemne). Zbormajsterka T. Kanišáková sa nesnažila nič násilu vnucovať, zato niektoré dynamické a výrazové nuansy stvárnila ukážkovo (kontrasty, prechody, spomalenia).

Predsedom medzinárodnej poroty, ktorú tvorili významní profesori hudby, pedagógovia, dirigenti a zbormajstri z Českej republiky, Maďarskej republiky a Poľska, bol Dr. h. c. Ondrej Lenárd, dirigent, profesor HTF VŠMU v Bratislave. Miešanému speváckemu zboru

Nostro Canto udelila porota tieto ocenenia:

V jeho kategórii – Zlaté pásmo 1. miesto, Cena rektora UMB – Za pôsobivú dramaturgiu – Cena Ministerstva školstva SR – Absolútny víťaz ABB 2005.

Zboru PU, resp. zbormajsterke bola udelená porotou „vysoká dôvera v jej dirigentskej odbornosti“. Ako šéfdirigentka bola poctená dirigovaním všetkých zúčastnených zborov pri interpretácii skladby Eugena Suchoňa – Aká si mi krásna na záverečnom galakonzerte.

Svojím výkonom, umeleckým dojmom, veľmi dobrou hlasovou kultúrou prezentovali členovia Miešaného speváckeho zboru Nostro Canto, že Prešov má nielen SuperStar (Katku Koščovú), ale aj 37 spe-

vákov – SuperStar na medzinárodnej akademickej úrovni!

Za týmto brilantným úspechom, ktorý miešaný spevácky zbor Nostro Canto dosiahol je neúnavná, obetavá, systematická a cieľavedomá práca zbormajsterky Mgr. T. Kanišákovéj, PhD., hodiny odriekania, hodiny svedomitého nácviku, poctivej práce každého člena zboru. Ďakujeme a blahoželáme.

Vivat Academia – Vivat Nostro Canto – Vivat Universitas Presoviensis.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník Rady
umeleckej činnosti PU

Foto: Martin Michelčík

chcú odbúrať bariéry mobility sestier v Európe

jiť krajiny kvôli jednoduchšej výmene informácií; šíriť informácie a učiť sa vzájomne o výhodách klinického dohľadu, metódach jeho implementácie a koncepcie v európskom kontexte - dohodnutý systém klinického dohľadu, rozvoj sesterskej expertízy, a tým i kvalita starostlivosti o pacienta pomôže Európe stať sa centrom excelencie v ošetrovatelstve; dosiahnuť jednotné chápanie koncepcie zaškoľovania a jeho aplikácia v rámci európskej ošetrovateľskej komunity a publikovať výsledky snažení TENN - zaškoľovanie v súčasnosti chápeme ako koncepciu formálneho hodnotenia ošetrovateľských kompetencií; začať rozvíjať spoločný systém zaškoľovania, ktorý môžu jednotlivé krajiny prevziať a ktorý napomôže voľnému pohybu študentov a taktiež profesionálov; začať pracovať na spoločnom systéme hodnotenia kompetencií v dvoj a trojročných predregistračných ošetrovateľských programoch - dohoda medzi európskymi ošetrovateľskými

mi komunitami o zaškoľovaní a systémoch hodnotenia praxe je dôležitá z hľadiska umožnenia voľnej výmeny študentov v predregistračných programoch po celej Európe, pomôže hlbšiemu chápaniu európskej ošetrovateľskej praxe a uľahčí mobilitu kvalifikovaných registrovaných sestier; preskúmať rozsah úloh sestry - profesionálky v členských krajinách EÚ a identifikovať, čo je identické a čo rozdielne - pomôcť rozvinúť prístup na báze spolupráce na zabezpečenie parity praxe v Európe; dosiahnuť spoločné pochopenie koncepcie sestry profesionálky a jej aplikácie do praxe - dohoda v rámci európskych komunít týkajúca sa systémov a vytýčenie hraníc umožní voľný pohyb profesionálnych sestier; preskúmať realizovateľnosť založenia servisu pre sestry profesionálky za účelom vzdelávania - umožniť výmenu expertíz a ideí na vypracovanie vhodných protokolov pre prax profesionálnych sestier; preskúmať príležitosti pre sestry prevziať vedú-

cu úlohu v rámci ich vlastnej sféry praxe - efektívna vedúca úloha je dôležitá pre rozvoj personálu a kvalitu starostlivosti o pacienta; identifikovať kľúčové oblasti vedúcej úlohy, ktoré môžu byť integrované do vzdelávacích programov sestier - spoločné systémy a filozofie vedúcej úlohy pomôžu zabezpečiť univerzálne vzdelávanie a princípy ošetrovateľskej praxe vo všetkých európskych komunitách; angažovať sa v dialógu s kľúčovými držiteľmi finančných zdrojov v európskej ošetrovateľskej komunite o cieľoch tematickej siete, napr. ošetrovateľskými organizáciami a niektorými lekármi, užívateľmi a poskytovateľmi starostlivosti - zvýšiť uvedomenie si dôležitosti spoločného vzdelávania a ošetrovateľskej praxe v európskych komunitách s cieľom podporiť jednoduchý pohyb ošetrovateľského personálu po európskych komunitách.

V našej aktívnej účasti v sieti vidíme príležitosť pre zviditeľnenie PU

v európskom kontexte, ako aj príležitosť vymeniť si a získať nové informácie, ktoré prispievajú k skvalitneniu prípravy študentov ošetrovateľstva a pôrodnej asistencie.

V novembri 2004 sa v portugalskom Porte uskutočnilo 2. výročné stretnutie projektu siete TEEN. Súčasťou stretnutia boli aj prvé workshopy jednotlivých pracovných skupín. FZ sa zapojila do práce v skupine pre tvorbu študijných programov pre sestry (Nurse Practitioner Development). Táto skupina sa v minulosti venovala tvorbe a zjednoteniu bakalárskych študijných programov v zúčastnených inštitúciách. V súčasnosti sa sústreďuje na tvorbu magisterského programu pre konzorcium univerzít v rámci programu Socrates Mundus. Vo februári 2005 v Dubline (Írsko) sa konalo jej druhé pracovné stretnutie a tretie bude v júni 2005 vo Florencii (Taliansko).

PhDr. Ľubica Rybárová,
zástupkyňa FZ PU v TENN

Namiesto programu, alebo pohľad späť

Záver akademického roka je dobrou príležitosťou na zhodnotenie činnosti Vysokoškolského klubu, ktorý vytvára ponuky pre alternatívne využitie voľného času, predovšetkým vo forme kultúrno-spoločenských a športových aktivít a Univerzitného pastoračného centra, ktoré sa snaží šíriť duchovné hodnoty na báze kresťanských princípov.

Sme radi, že aj v tomto akademickom roku pokračovala spolupráca s Katedrou hudby FHPV PU. Cyklus komorných koncertov u senátora bol príjemným sporením nielen v programe Vysokoškolského klubu, ale aj v hudobnej ponuke mesta Prešov.

Tohtoročnou novinkou nášho programu bola „filmáreň“ – cyklus piatich celoslovenských premiér dokumentárnych filmov, ktoré sme premietali v spolupráci s distribúciou spoločnosťou WN Danubius film a za technickej pomoci Univerzitnej knižnice (UK) PU. Našou snahou je aj v novom akademickom roku ponúkať kvalitné filmy pre náročného diváka. V súčasnosti

rokuje s ďalšími distribuými spoločnosťami v snahe rozšíriť a skvalitniť našu filmovú ponuku.

Pri organizovaní koncertov modernej hudby sme sa snažili zmeniť filozofiu. Chceli sme obmedziť množstvo podujatí a viac sa zamerať na kvalitu. Napríklad koncerty skupín April Quintet alebo študentskej Too Many Fingers sa stretli s výborným ohlasom publika a zároveň zapadli do našej novej koncepcie.

Úspešne sme rozbehli aj vlastné amatérske nahrávacie štúdio, ktoré už má aj prvé vlastné produkty. Hudobné podklady pre svoju diplomovú prácu tu nahrávali tri študentky Katedry hudby a realizovali sme tiež ozvučenie a nahrávku diplomového

Univerzitné
pastoračné centrum

Vysokoškolský
klub Prešov

koncertu ďalšej študentky tejto katedry.

Veľkým pozitívom uplynulého roka bol stúpajúci záujem študentov o organizovanie vlastných akcií: literárnych večerov, diskusií s pozvanými hosťami, koncertov, výstav... Pracujeme na tom, aby sme študentom mohli ponúknuť stretnutia s osobnosťami kultúrneho, spoločenského, politického i duchovného života. Najvýznamnejšou udalosťou v tejto oblasti bolo bezpochyby požehnanie kaplnky Ekumenického centra PU. Medzi duchovné aktivity, ktoré majú svoje pevné miesto medzi študentmi PU, patria sväte omše a duchovné obnovy v kaplnke Ekumenického centra a duchovné poradenstvo v Študentskom servisnom centre (ŠSC).

Aj keď musíme priznať, že mnohé naše zámery neboli realizované buď pre chýbajúce finančné prostriedky

alebo nedostatočné organizačné zabezpečenie, chceme sa poďakovať všetkým, ktorí nás podporili – našim sponzorom, spolupracovníkom, dobrovoľníkom a samozrejme vedeniu PU, rektorovi prof. PhDr. Františkovi Mihinovi, Csc., kvestorke PhDr. Márii Dančišovej, riaditeľovi UK Ing. Petrovi Haľkovi, riaditeľke ŠSC PhDr. Daniele Palaščákovéj. Taktiež všetkým študentom, ktorí ochotne a obetavo pomáhajú pri fungovaní týchto dvoch inštitúcií. Vážime si podporu a tešíme sa na spoluprácu v novom akademickom roku 2005/2006. Vstupujeme doň s novými plánmi, ktoré však v tejto chvíli neprezradíme. Príďte sa o nich v jeseni presvedčiť osobne. Tešíme sa na vás.

Mgr. Ján Knapík,
správca VŠK a UPC

Hodnota človeka a pocit uspokojenia

Vzácná je blažená doba, keď môžeš cítiť, čo chceš a hovoriť čo cítiš. Touto krásnou vetou od Tacitusa chcem začať svoju reakciu na článok PhDr. Michala Oláha Sloboda prejavu na univerzitách a kríza súčasného muža uverejnený v minulom čísle časopisu PU, pretože nie je nič krajšie než možnosť slobodného prejavu, ktorý je cítiť z tejto jednoduchej myšlienky.

Od ranného detstva je v človeku pestované vedomie hodnôt, rozlišovania správneho a nesprávneho, dovoleného a nedovoleného. Po celý svoj život je obklopený rôznymi formami spoločenských vzťahov, v ktorých žije. Je vpravovaný do určitých kultúrnych rámcov spoločnosti. Rovnako ako človek prechádza aj spoločnosť radom zmien, či už kultúrnych alebo iných, ktoré spočívajú najmä v oblasti nových poznatkov, nových hodnôt, názorov a ideológií. Na mnohé skutočnosti sú prijaté diametrálne rozdielne názory a niektoré názory zvädzajú boj o svoje správne pochopenie alebo prijatie. Ako uvádza Brian Fay: „Kultúrne normy a ideály sú výsledkom histórie zápasov... Každá kultúra, ktorá je dostatočne zložitá na to, aby sa dala pomenovať, sa bude skladať z konfliktných presvedčení a pravidiel, ktoré ľuďom, ktorí sa nimi riadia, ponúkajú nesúrodé, navzájom si odporujúce a nejednoznačné správy.“ Pritom je treba dodať, že práve kultúra, ktorá je zložitým súborom presvedčení, hodnôt, noriem a pojmov umožňuje nachádzať zmysel svojho života a dáva návod ako žiť určitej skupine. Kultúra je teda základom ľudskej aktivity, ale je aj jej výsledkom.

V súčasnosti často rezonuje problém rovnosti postavenia muža a ženy. Rovnosť znamená vzťah medzi čimkoľvek, aj keď nemožno prehliadnuť fakt, že

ľudia sú od prírody nerovnakí a rodia sa nerovnakí. Nemožno nehovoriť, alebo prehliadať rozdiely medzi mužom a ženou, rovnako ako nemožno nevidieť rozdielnosť medzi ľuďmi. Sú určité biologické, či psychické danosti, ktoré tvoria rámec osobnosti, a sú dané, ale to neznamená, že ak je človek iného pohlavia alebo inej rasy, či národnosti musí byť horší alebo zlý. Je veľkou hĺpkou postaviť sa k nim, ktorú môže vytvoriť len rôznorodosť a iný vnútorný základ, či pohľad muža a ženy. O koľko bohatší a hodnotnejší je pohľad na vec z viacerých uhlov. Určite by som hovorila o hodnotách jednotlivého človeka pre spoločnosť a nie o hodnote muža alebo ženy. Citlivosť ženy, či rozvážnosť muža je namieste a neznamená to, že to nemôže platiť opačne. V spoločnosti vzniká nesúlad medzi určitými kultúrnymi predstavami a ideálmi „muž“, „žena“ alebo vedľajšie predstavy „otec“, „matka“, „manžel“ atď. V minulosti bolo nepredstaviteľné počúvať názor ženy, akceptovať ju v rôznych profesiách alebo dať jej právo voliť. Vládla dominancia muža ako vedúcej osobnosti. Tým nechcem povedať, že postavenie ženy ako nositeľky života nie je opodstatnené. Nie je nič krajšie ako žena, ktorá si uvedomuje nádhru svojho postavenia a dôležitosť jej významu v odovzdávaní tých najdôležitejších hodnôt života budúcim potomkom. No

rovnako je dôležitý muž, ktorý má spoločne participovať na budovaní novej osobnosti. Problém spočíva skôr v akceptovaní samého seba a rovnako v akceptovaní iných, v možnosti dať priestor rozvinutiu sa a prezentácii každého človeka. Ak medzi základné potreby človeka patria aj potreby tvorivej činnosti, tak aj žena aj muž cítia potrebu prežívania určitého úspechu, potrebu uspokojenia. Človek nemôže byť šťastný, ak nie je stotožnený so svojím postavením a nemá pocit vlastného úspechu a pochopenia.

Nevnímam krízu muža, či krízu ženy, ale krízu spoločnosti, ktorá nedokáže počúvať a pochopiť, akoby sme v spleti techniky a behu zabudli viesť dialóg, ktorý je často zamieňaný za jednostranný monológ. Subjektívny pohľad jednotlivca bez širšieho pochopenia súvislosti a poznania aj názoru inej skupiny, nikdy nemôže byť ten správny. Možno by sme mali zo seba striasť staré kultúrne nánosy, ktoré prisudzujú výhradné právo na niečo len niekomu a skúsiť pochopiť a akceptovať potreby toho druhého.

Žijeme v demokratickej spoločnosti, lepšie by sa hodilo žijeme v spoločnosti, ktorá sa učí žiť podľa základných princípov demokracie, ku ktorým bezpochyby patrí dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd. Na úvod našej cesty v spoločenskom vývoji, by určite stačilo pochopenie týchto princípov s veľkou dávkou tolerancie ku každému človeku, aby sme nemuseli prestáť cítiť čo chceme a hovoriť, čo cítime.

Monika Katunská,
študentka sociálnej práce

Na kolesách proti rakovine

Mesto Prešov pozitívne reagovalo na výzvu Slovenského paralympijského výboru, Únie miest Slovenska a Agentúry AP a prihlásilo sa do realizácie projektu venovaného spomienke na Radovana Kaufmana. Akcia Na kolesách proti rakovine 2005 sa uskutočnila v Prešove 6. mája.

R. Kaufman bol mladý človek, ktorý na paralympiáde v Sydney v roku 2000 získal zlatú medailu. V júni 2003 ako 25-ročný podľahol ťažkej chorobe – rakovine. Na jeho počesť sa študenti odboru ošetrovateľstvo Fakulty zdravotníctva (FZ) PU v spolupráci so študentmi Strednej zdravotníckej školy v Prešove podieľali na organizovaní tejto akcie. Vykonávali zbierku finančných prostriedkov v uliciach Prešova a poskytovali prvej pomoci pri prípadných poraneniach počas absolvovania vytyčenej trasy na prostriedkoch s kolesami poháňanými ľudskou silou.

Študentom podarilo vyzbierať celkovo 15 094 Sk. Konečná vyzbieraná suma bola v skutočnosti ešte vyššia, pretože do zbierky sa zapojili aj viaceré základné a stredné školy, na ktorých prebehla akcia osobitne. Finančné prostriedky sú určené na zakúpenie prístroja Wave System. Cena prístroja je 4 500 000 Sk a slúži na diagnostiku dedičnej formy rakoviny prsníkov a vaječníkov.

Podujatie bolo výzvou pre všetkých ľudí, ktorých spája nielen šport, ale aj viera a nádej vo víťazstvo v boji proti chorobe ako je rakovina.

Mgr. D. Balková, Mgr. A. Šuličová,
Katedra klinickej a komunitnej praxe v ošetrovateľstve FZ PU

K životnému jubileu docenta PhDr. Jozefa Kredátusa, PhD.

Prvenstvo sa spája s menom doc. PhDr. Jozefa Kredátusa, PhD., niekoľkokrát. Ako prvý na Slovensku založil Linku dôvery - v Humennom. Ako prvý začal s doliečovaním závislých od alkoholu v socioterapeutickom klube. Stál pri zrode prvého Centra pre liečbu drogových závislostí na východnom Slovensku. Ako prvý sa stal docentom sociálnej práce...

Oslávenc sa narodil 14. júla 1935 v Poprade. Po gymnaziálnych štúdiách v Kežmarku pokračoval v štúdiách na Filozofickej fakulte (FF) Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 1968 na Fakulte sociálnych vied Karlovej univerzity v Prahe obhájil rigoróznú prácu v odbore pedagogická psychológia. Súčasne v tomto období pracoval ako riaditeľ Domu kultúry a vzdelávania v Poprade.

V období od roku 1971 sa začína jeho odborná profilácia na oblasť klinickej psychológie. Pracoval (do roku 1998) ako vedúci oddelenia klinickej psychológie v Nemocnici s poliklinikou (NsP) v Humennom. V rámci krízovej intervencie založil v roku 1977 v Humennom - na Slovensku ako prvý - stanicu telefonologickej psychologickéj prvej pomoci, verejnosti skôr známej pod názvom Linka dôvery. Aplikáciou moderných metód personálnej práce a sociálnej komunikácie sa zaslúžil aj o rozvoj a kvalitu personálneho riadenia a pracovných vzťahov v NsP v Humennom.

Doc. PhDr. Jozef Kredátus, PhD., začal vyučovať na FF UPJŠ v Prešove v roku 1966 ako externý učiteľ na Katedre pedagogiky dospelých a osvetu, teda hneď po jej vzniku. Zúčastňoval sa na tvorbe profilu absolventa a študijných plánov, vyučoval pedagogiku a psychológiu voľného času. Na katedre pôsobil do roku 1969. V období tzv. normalizácie bol nútený zmeniť profesijnú orientáciu a postupne sa rekvifikoval. V rokoch 1985 - 1987 študoval v aspirantúre. Jeho kandidátska dizertačná práca však nebola pripravená k obhajobe z politických dôvodov, a to aj napriek veľmi pozitívnym posudkom. Po celé obdobie svojej politickej perzekúcie sa však venoval vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti. Na FF Masarykovej univerzity v Brne absolvoval postgraduálne štúdium psychológie (behaviorálnej psycho-terapeutické metódy aktívneho sociálneho učenia programového), v Inštitúte pre vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave absolvoval atestáciu v odbore zdravotnícka sociológia. V roku 1991 bol podľa zákona č. 87/1991 mimosúdne rehabilitovaný.

Jubilant začal opäť vyučovať na

Katedre vzdelávania dospelých od roku 1991, najskôr ako externista a od roku 1998 ako interný učiteľ. Aj napriek dlhoročnej perzekúcii nezatrpkol, ale naopak, plný energie, plánov a tvorivých nápadov postupne uročil a didakticky spracovával svoje mnohostranné odborné skúsenosti a poznatky. Spoupodielal sa na tvorbe novej koncepcie a obsahu študijných odborov vzdelávanie dospelých a sociálna práca, výrazne sa zaslúžil o rozvoj ich teoreticko-metodologickej základne. V roku 1997 obhájil dizertačnú prácu a o rok neskôr sa na Trnavskej univerzite habilitoval vo vednom odbore Sociálna práca. V súčasnosti je pred-

deniach pre liečbu alebo prevenciu drogových závislostí.

Jeho longitudinálne výskumy sú zamerané na životný spôsob abstinentov a na názory a postoje verejnosti k doliečovaniu abstínujúcich.

Ako prvý ...

sedom komisí pre štátne a rigorózne skúšky v odbore Sociálna práca a ako externista vyučuje predmety: rodina ako klient sociálnej práce, metódy práce so závislými klientmi, empatická a asertívna komunikácia, základy psychoterapie a socioterapie.

Jubilantova profesionálna kariéra je spojená najmä s prácou so závislými klientmi v kluboch Anonymných alkoholikov (AA) s ich rodinami. V súčasnosti je to najmä orientácia na závislých od nelegálnych drog a neľákových závislostí najmä gamblérov, workoholikov, internetových surferov a detských hráčov počítačových hier. Vďaka jeho vysokej profesionalite sa vyliečili stovky detských i dospelých pacientov z alkoholovej a inej drogovej závislosti. Ochotne a nezištne pomáha a radí každému, kto sa na neho obráti s prosbou o radu alebo pomoc pri riešení problémov so závislosťami svojich blízkych a známych. U mnohých študentov sociálnej práce vzbudil hlbší záujem o prácu v oblasti drogových závislostí, a to nielen prednáškami a seminármi, ale aj tým, že im sprostredkoval odbornú prax pri vynikajúcich odborníkoch v zaria-

Pri doliečovaní sa sústreďuje na získanie stratených sociálnych rolí pacientov, pričom aplikuje metódu sociálneho učenia programového, ktoré obohatil a modifikoval na potreby terapeutického využitia a komunikácie zdravotníckeho manažmentu. Je úspešným a vyhľadávaným lektorom a trénerom odborných výcvikov profesionálov a manažérov aj v ďalších sférach spoločenskej a ekonomickej praxe. Intenzívne publikuje, podieľa sa na tvorbe rozvojových projektov inštitúcií sociálnej práce a vzdelávania dospelých.

V priebehu profesionálnej kariéry uverejnil sedem publikácií: Diagnóza abstinencie, Abstinencia v životných záťažových situáciách, Môj otec už nepije, Nevstupuj do začarovaného kruhu drogy, Tu žijem, Linka dôvery v Česko-Slovensku, Dôverne o Linke dôvery (v tlači). Je spoluautorom vysokoškolských učebníc Komunikácia v personálnej a sociálnej práci, Psychosociálne aspekty sociálnej práce, Sociálna práca, editorom a spolueditorom viacerých zborníkov z vedeckých konferencií, autorom 83 štúdií (z toho sedem v zahraničí) a na jeho práce je zaevido-

vaných 169 citácií z toho sedem v zahraničí. Podieľal sa na riešení mnohých grantových úloh VEGA, odborne garantuje alebo spolugarantuje medzinárodné vedecké konferencie, ktoré usporadúva Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce, je členom mnohých vedeckovýskumných a odborných spoločností, členom redakčných rád a odborných časopisov (Čistý deň, Na hrane a Cesta). V priebehu svojej pätnásťročnej pedagogickej činnosti úspešne viedol 56 diplomantov a diplomantiek, 10 rigorózanov a rigorózantiiek a štyroch doktorandov.

Docent Jozef Kredátus je na Katedre vzdelávania dospelých a sociálnej práce veľkou odbornou autoritou a nepostrádateľnou osobnosťou, nielen pre svojich kolegov a študentov, ale aj pre absolventov. Svojim kolegom je vynikajúcim poradcom v odbornom raste i v pedagogických záležitostiach, študenti oceňujú jeho pedagogické schopnosti a odbornosť, najmä jeho angažovaný a korektný prístup k nim. Absolventi, ktorí ho aj po ukončení fakulty často vyhľadávajú, zdôrazňujú jeho schopnosti vytvárať priaznivú, ale pritom náročnú a tvorivú atmosféru na štátnych a rigorózných skúškach.

Jubilant oslavuje svoju sedemdesiatku v plnom zdraví a obdivuhodnej vitalite, tvorivosti a sile.

Želáme mu veľa zdravia, šťastia, pokoja a lásky v kruhu najbližších, stále nové impulzy a inšpirácie v pedagogickej a vedeckej práci. V mene kolegov, študentov a absolventov katedry vyslovujeme želanie, aby ešte dlho bol aktívnym členom nášho kolektívu.

V mene KVDaSP FF PU
PhDr. Beáta Balogová, PhD.

Životné jubileum jazykovedca Ladislava Bartka

Začiatkom leta minulého roka oslávili svoje sedemdesiatiny náš milý kolega, dlhoročný člen Katedry slovenského jazyka a literatúry PU v Prešove (1971 – 2000), slovenský jazykovedec a bádateľ v oblasti dialektológie, onomastiky, dejín spisovnej slovenčiny, jazykovej kultúry a organizátor matičného hnutia doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc. Patrí sa, aby sme mu, hoci aj s oneskorením, pri tejto príležitosti v časopise PU zablahoželeli a začali mu do ďalších rokov veľa dobrého zdravia, tvorivých síl, neutíchajúci elán, aby sa mu aj naďalej darilo pri realizácii tvorivých zámerov na prospech slovenskej vedy.

Na jeho životnej ceste sú tri milníky, ktoré formovali jeho osobnosť, usmerňovali ho pri hľadaní hodnotovej orientácie a pri profilácii jeho vedeckovýskumných záujmov.

Jeho rodisko – Trstené pri Hornáde – je prvým milníkom, odkiaľ si priniesol svoje výrazné slovenské povedomie a celoživotný záujem o výskum slovensko-maďarskej jazykovej interferencie, čo našlo odraz v jeho mnohých štúdiách o rodných abovských nárečiach, ale aj o ostatných východoslovenských dialektoch. Tu pramení aj jeho trvalý záujem o organizačnú prácu v Matici slovenskej, a to nielen na miestnej, ale aj na celoslovenskej úrovni. Za túto neúnavnú prácu v matičnom hnutí a za trvalý záujem o otázky jazykovej kultúry (v rokoch 1999 – 2003 bol členom Ústrednej jazykovej rady, poradného orgánu ministra kultúry SR, a od roku 1993 je členom redakčnej rady časopisu Kultúra slova) bol v roku 1998 vyznamenaný Pamätnou medailou Štefana Moyzeša a v roku 2003 Veľkou medailou sv. Gorazda.

Druhým milníkom na jeho životnej ceste je Brezno. Na tamjšom gymnáziu pôsobil dvanásť rokov ako stredoškolský profesor slovenského jazyka a literatúry. Popri svojich učiteľských povinnostiach sa venoval aj organizovaniu recitačných súťaží stredoškolskej mládeže a neskôr po príchode do Prešova v roku 1971 aj vysokoškolskej mládeže. So zápalom jemu vlastným sa podieľal na organizovaní vedeckých konferencií o významných osobnostiach literárneho života Brezna a jeho okolia. Má zásluhu aj o založenie Horehronského múzea v Brezne, ktoré výrazným spôsobom obohatilo kultúrno-spoločenskú činnosť mesta.

Po dvanástich rokoch strávených medzi stredoškolskou mládežou sa v roku 1971 vrátil do Prešova, aby tu na svojej Alma mater (na Filologickej fakulte Vysokej školy pedagogickej, predchodkyňi terajšej FF PU, študoval odbor slovenský jazyk a literatúra v rokoch 1954 – 1958) začal kariéru vysokoškolského učiteľa. Trvala plných tridsať rokov, ak zarátame aj ročné pôsobenie na Filologickej fakulte UMB v Banskej Bystrici v akademickom roku 2000/2001. Aj keď mal záujem o prácu v literárnovednej sekcii katedry, jed-

nako vyšiel v ústrety vedeniu katedry a začal prednášať slovenskú dialektológiu, dejiny spisovnej slovenčiny, viedol semináre z jazykovej kultúry, naďalej sa venoval príprave študentov na recitačné súťaže a pomáhal pri organizovaní Akademického Prešova. Pod jeho vedením vyrástli nielen viacerí dobrí recitátori slovenskej poézie, ale najmä celé desiatky budúcich zameraných učiteľov slovenského jazyka a literatúry, ktorým odovzdával popri odborných vedomostiach aj svoje bohaté skúsenosti z metodiky vyučovania slovenskej literatúry a slovenského jazyka. Pod jeho vedením vznikli celé desiatky diplomových prác z oblasti dialektológie, onomastiky, dejín spisovnej slovenčiny. V mnohých prípadoch tieto práce prerástli do hodnotných rigorózných a dizertačných prác.

V roku 1974 získal titul PhDr. na základe obhajoby rigorózneho práce Slovník a stručná charakteristika nárečia obce Trstené pri Hornáde, kde venoval pozornosť aj slovensko-maďarským, slovensko-ukrajinským a slovensko-poľským jazykovým kontaktom. Kandidátsku dizertačnú prácu na tému Abovské nárečia (ich charakter a miesto medzi ostatnými východoslovenskými nárečiami) obhájil v roku 1981 v Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV v Bratislave. Za docenta bol vymenovaný v roku 1984 na základe súboru prác z oblasti slovenskej dialektológie.

Abovské nárečia sú jeho celoživotnou témou, do ktorej vložil aj kus svojho srdca. K tejto téme sa neustále

vracia a skúma ich z rôznych aspektov, neustále dopĺňa nový materiál, nachádza novú odbornú literatúru. Slovenská odborná verejnosť, ale aj jeho krajanovia očakávajú monografiu pod titulom Abovské nárečia. Veď kto lepšie pozná tieto dialekty, kto sa toľko venoval ich výskumu ako náš jubilant?

V posledných rokoch zameral svoje aktivity na výskum slovenských nárečí na Zakarpatskej Ukrajine realizovaný v spolupráci so svojim blízkym spolupracovníkom zo Slavistického ústavu J. Stanislava SAV dr. Štefanom Liptákom, CSc., a s doc. Natašou Dzendzelivskou, CSc., z Katedry slovenského jazyka a literatúry Užhorodskej štátnej univerzity v Užhorode. Ide o prvý sústredený výskum nárečí slovenských presídlencov v regióne Užhorodu a Mukačeva z aspektu slovensko-ukrajinskej jazykovej interferencie. Výsledky tejto vedeckovýskumnej činnosti prezentovali na dvoch medzinárodných zjazdoch slavistov (v 1998 v Krakove a 2003 v Lubľane) a na mnohých domácich a zahraničných vedeckých konferenciách. Medzinárodný projekt sa realizuje v spolupráci s Maticou slovenskou. Podrobné údaje o jeho bohatej publikačnej činnosti sú v štvorzväzkovej bibliografii Slovenskí jazykovedci od L. Dvonča.

Nuž Prešov je tým tretím milníkom na životnej ceste nášho jubilanta. Tu absolvoval vysokoškolské štúdium, tu sa zrodil jeho trvalý záujem o výskum slovenských nárečí, ktorý v ňom prebudil profesor Štefan Tóbiš, významný slovenský dialektológ. V Prešove sa naplnila jeho kariéra vysokoškolského učiteľa. Tu žije a neutíchajúcou aktivitou naplňuje dni na zaslúženom odpočinku.

Sto lat, sto lat, nech žyje, žyje nam ...

Júlia Dudášová-Kriššáková

Zbor sv. Romana Sladkopevca v Rakúsku

Bohoslovci Kňazského seminára blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča, OSBM uskutočnili v dňoch 22. až 24. apríla duchovnú púť do Rakúska s úmyslom predstaviť tajomstvo byzantskej liturgie.

Program púte sa začal v starobylom gotickom chráme - Votivkirche, kde na koncerte bohoslovci prezentovali piesne byzantského obradu. V sobotu večer slávili svätú liturgiu vo farnosti sv. Brigity, kde bola pokresťaná blahoslavená Restituta, umučená gestapom a vyhlásená za blahoslavenú Svätým Otcom Jánom Pavlom II. Svätú liturgiu slávil rektor kňazského seminára Vasil Kormaník s prefektom seminára Danielom Šarišským v byzantskom obrade s čítaniami a homiliou po nemecky, ktorou sa prihovril veriacim rektor

seminára. Nádherným spevom svätú liturgiu doprevádzal Zbor sv. Romana Sladkopevca.

Púť členov zboru pokračovala účasťou na svätej omši vo farnosti sv. Paula v Doblingu, po ktorej bol krátky koncert. Vyvrcholením púte a nezabudnuteľným zážitkom pre všetkých bola slávnostná svätá liturgia v Dóme sv. Štefana vo Viedni za účasti vyše 800 veriacich a turistov, ktorí s veľkým záujmom sledovali svätú liturgiu a obdivovali nádherný spev Zboru sv. Romana Sladkopevca. Všetci sa s veľkým záujmom

Mykola Mušinka sa stal čestným profesorom

Kamjanec-Podoľskej univerzity

V aule Kamjanec-Podoľskej univerzity sa 17. mája uskutočnilo slávnostné zasadnutie rozšírenej vedeckej rady univerzity s jediným bodom programu – Inaugurácia Mykolu Mušinka za čestného profesora Kamjanec-Podoľskej štátnej univerzity.

Zasadanie otvoril rektor univerzity Oleksander Zavalňuk a životopis M. Mušinku prečítal prorektor Anatolij Filiňuk. Po úvodných prejavoch inauguračného programu na scéne obliekli do stredovekého talára a na jeho hlavu nastokli štvoruholný klobúk. Všetko v purpurovej farbe a všetko to bolo ušité špeciálne na tento účel a stalo sa majetkom profesora.

Inauguračnú prednášku prof. M. Mušinku o súčasnom stave ukrajinských štúdií na Slovensku si vypočulo okolo 150 pedagógov a študentov. Na jej konci inauguračný podaroval univerzitnej knižnici 62 svojich knižných publikácií (monografií, brožúr a ním redigovaných zborníkov), vydaných v Prešove, Bratislave, Prahe, Kyjeve, Lvove, Užhorode, Novom Sade, Paríži, Mníchove, New Yorku, Toronte, Edmontone a v Melbourne. Po inauguračnej prednáške sa uskutočnila slávnostná inštalácia olejomalby podobizne M. Mušinku v univerzitnej Galérii slávy. V ten istý deň novovymenovaného čestného profesora prijal primátor mesta Oleksander Mazurčak a jeho zástupca Igor Sučkov.

Inaugurácia čestného profesora M. Mušinku prebehla počas Dní mesta Kamjanec-Podoľsk a medzinárodnej vedeckej konferencie Kamjanec-Podoľsk v kontexte ukrajinsko-európskych kultúrnych kontaktov, na ktorej predniesol referát Volodymyr Sičynskyj – tvorca, výskumník a propagátor ukrajinsko-európskych kontaktov. (jšk)

zahlbili do tajomstva byzantskej liturgie. Na túto svätú liturgiu do Dómu sv. Štefana prijal pozvanie aj veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku prof. Jozef Klimko, ktorý spolu s nami prežíval radosť a na rozlúčku povedal úprimné slová uznania o krásnej východnej liturgii aj nádherného spevu Zboru sv. Romana Sladkopevca.

Za dlhého potlesku sme sa rozchádzali do svojho seminára s vedomím nádherného prezentácie východnej liturgie a Zboru sv. Romana Sladkopevca. Christos voskresel!

Vasil Kormaník,
rektor seminára

Vzácne životné jubileá pedagógov Fakulty športu PU

V tomto roku sa dožívajú vzácných jubileí dvaja pedagógovia Fakulty športu (FŠ) PU doc. PaedDr. Viera Bečáková, PhD., a PaedDr. Vincent Lafko, PhD. Obaja sa dlhodobou aktívnou činnosťou zaslúžili o pedagogický a odborný rast nášho pracoviska, za čo im patrí vďaka a želanie všetkého najlepšieho od ich kolegov, priateľov, známych a samozrejme študentov.

Doc. PaedDr. Viera Bečáková, PhD., sa narodila 8. februára 1945 v Mošovciach. Po absolvovaní strednej školy pokračovala v štúdiu na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského (FTVŠ UK) v Bratislave, odbor učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii telesná výchova - matematika. Po absolvovaní FTVŠ UK v roku 1967 nastúpila na Základnú školu, ul. Vazovova, v Bratislave. Odtiaľ v roku 1970 prešla na Pedagogickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (PdF UPJŠ) v Prešove. Najskôr pôsobila na Katedre telesnej výchovy PdF UPJŠ, neskôr na Katedre telesnej výchovy a športu Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU. V súčasnosti je členkou Katedry športovej edukológie FŠ PU a zároveň pôsobí ako jej predkanka pre vzdelávanie.

Na Katedre telesnej výchovy a športu sa spočiatku venovala výučbe všeobecnej telesnej výchovy, športovým hrám a korčuľovaniu a pedagogickej praxi študentov. V súčasnosti vyučuje Didaktiku školskej telesnej výchovy.

V roku 1981 získala akademický titul PaedDr. a v roku 1990 jej Vedecká rada FTVŠ UK v Bratislave udelila vedeckú hodnosť kandidáta pedagogických vied. V roku 2000 sa habilitovala na FHPV PU vo vednom odbore Športová edukológia.

Mimoškolská činnosť jubilanky bola úzko spojená s aktívnym špor-

tom, predovšetkým s basketbalom. Ako hráčka (viac rokov v pozícii kapitánky družstva) prvoligového klubu Slávia UPJŠ Prešov sa podieľala na jeho významných úspechoch na domácej (československej) i medzinárodnej scéne. V ročníku 1973/74 sa prešovské basketbalistky stali majsterkami Slovenska, keď v prvej ČS. lige obsadili štvrté miesto. Neskôr, po ukončení aktívnej činnosti, pôsobila v klube ako trénerka.

V súčasnosti pôsobí vo funkcii podpredsedníčky Slovenskej olympijskej akadémie, organizuje vedecké súťaže s olympijskou tematikou pre základné, stredné i vysoké školy s celoslovenskou pôsobnosťou a medzinárodné olympijské tábory detí.

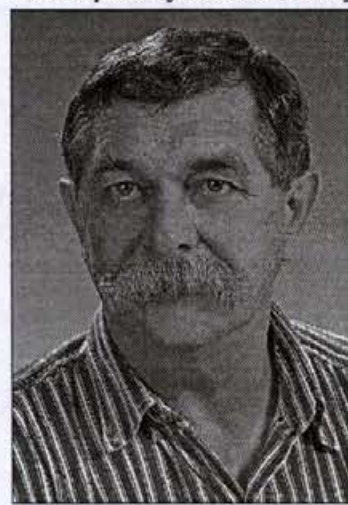
PaedDr. Vincent Lafko, PhD., sa narodil 7. júna 1945 v Hranovnici. Po absolvovaní strednej školy pokračoval v štúdiu na PdF UPJŠ v Prešove (v rokoch 1963 - 1969) a FTVŠ UK v Bratislave (v rokoch 1969 - 1976). V roku 1974 začal pracovať na Katedre telesnej výchovy PdF UPJŠ v Prešove, neskôr na Katedre telesnej výchovy a športu FHPV PU v pozícii odborného asistenta.

V súčasnosti je členom Katedry športovej edukológie FŠ PU a zároveň pôsobí ako jej prodekan pre rozvoj a informatiku. V rámci svojej pedagogickej činnosti sa zaoberá Didaktikou športu a Teóriou a didaktikou športových hier.

V roku 1981 získal akademický titul PaedDr. a v roku 1992 mu Vedecká rada FTVŠ UK v Bratislave udelila titul kandidáta pedagogických vied.

Mimoškolská činnosť jubilanta je spätá s hádzanou. Ako odchovanec levočskej hádzanej sa do veľkého športového sveta prepracoval v Tatrane Prešov. Ten patril na prelome 60. a 70. rokov minulého storočia k špičkovým celkom nielen v Československu, ale aj v Európe. Vďaka svojmu talentu a húževnatosti sa dostal do reprezentácie vtedajšieho Československa (reprezentoval 48-krát) a získal s ňou striebro na OH v Mníchove v roku 1972. Po ukončení aktívnej činnosti pôsobil ako tréner v Tatrane Prešov, ktorý v spolupráci s PaedDr. M. Gregorom, CSc. priviedol k poslednému federálnemu titulu majstra republiky. Neskôr pôsobil aj na lavičke reprezentácie Slovenska v úlohách hlavného trénera a asistenta. V roku 1993 bol zakladateľom Olympijského klubu regi-

ónu Prešov a dodnes je jeho predsedom. V súčasnosti je členom Sekcie metodiky a vzdelávania pri Slovenskom zväze hádzanej (SZH), predsedom Športovej komisie hádzanej

pri Slovenskej asociácii univerzitného športu, trénerom Akademického družstva SR a východoslovenského regiónu v hádzanej. Aktívne pracuje i v Slovenskej asociácii olympionikov. Je známy organizovaním turnajov v plážovej hádzanej, ktorý sa každoročne koná v Prešove. Je zároveň predsedom Komisie plážovej hádzanej pri SZH.

Ako sme už spomenuli v úvode a ako sme sa mohli presvedčiť zo stručných charakteristík našich jubiliantov, ich životné dráhy boli doplnené prejavom plodnej a tvorivej práce. Nech je teda toto blahoželanie symbolickým vyjadrením obdivu a úcty k ich práci a želaním neustáleho entuziazmu do ďalšej činnosti.

Mgr. Peter Bakalár,
Fakulta športu PU

Mladí vedci z FŠ si zmierali svoje sily vo vedách o šport

Na Fakulte športu (FŠ) PU sa 4. mája uskutočnilo fakultné kolo študentskej vedeckej aktivity vo vedách o športe, a to v teoretickej a praktickej časti. Teoretická časť mala okrem študentskej aj doktorandskú sekciu. Praktická časť sa skladala z tanečnej a športovej sekcie.

Na 11. celoslovenskú študentskú vedeckú konferenciu, ktorú usporiadala Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela 25. mája nominovali v teoretickej sekcii študentov s nasledujúcimi témami: P. Slanina - Vplyv vybraných cvičení na rozvoj rýchlosti reakcie u 15-ročných futbalistov, K. Lukáč - Názory študentov I. ročníka FŠ PU na učebný program, ich zdravotný stav a voľnočasové aktivity, R. Kardoš - Porovnanie úrovne kinesteticko-diferenciálnej schopnosti 10-ročných žiakov, L. Kavuličová - Interpersonálna inteligencia u výkonných plavcov a S. Vojkovský - Agresivita a výkonnosť v zápasení.

V sekcii doktorandov postúpili do celoslovenského kola Mgr. T. Slančová - Štandardizácia motorických testov koordinálnych schopností spájania

pohybov 20-ročných vysokoškoláčov, Mgr. L. Lalíková - Stabilometria a školská telesná výchova a Mgr. D. Valčáková - Závislosť športovo-gymnastického výkonu od úrovne rovnovážnych schopností.

V praktickej časti postúpila v tanečnej sekcii skladba Tanec z ulice (D. Antošovská, V. Andreanská, M. Tatarová, V. Hal'ková, R. Eliáš, M. Sabo, M. Ivanko, P. Suchánek a M. Bliščák) a v športovej sekcii skladby Akvabely (D. Valčáková, E. Gešvandtnerová, P. Andová, K. Nagyová, G. Harčárik, M. Cap, M. Derdák a M. Cerula) a Z každého rožku trošku (V. Andreanská, Z. Španielová, J. Siváčková, V. Mihoková, N. Hulajová, R. Borza, P. Mazák, M. Bliščák, M. Ďuro a P. Suchánek).

Z učiteľov FŠ PU na celosloven-

skom kole rozhodovali v teoretických komisiách dr. J. Maľcovský a dr. P. Ružbarský. V pohybových skladbách bola predsedkyňou komisie doc. K. Perečinská a členmi dr. A. Chovanová a Mgr. T. Kláček.

V sekcii športová edukológia I - telesná výchova, obsadil K. Lukáč 1. miesto a študent Pedagogickej fakulty M. Štutika 2. miesto. V sekcii športová edukológia II - športový tréning obsadil P. Slanina 3. miesto. V sekcii doktorandi obsadil učiteľ FŠ PU - dr. T. Malý ako doktorand Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Karlovej 3. miesto. V sekcii pódiové skladby v tanečnej sekcii obsadil Tanec z ulice 3. miesto (D. Antošovská a kol.) a v športovej sekcii obsadili Akvabely 1. miesto (E. Gešvandtnerová - D. Valčáková a kol.).

Ďalšie už v poradí 12. kolo celoslovenskej študentskej vedeckej konferencie sa bude konať v roku 2006 v Nitre.

(pr)

Od redakcie

Moderné komunikačné spôsoby, predovšetkým možnosť využívania internetu a elektronickej pošty, môžu hocikoho z nás rozčuľovať, pretože nás viažu pomaly denne k počítačovej zostave. Na druhej strane je to však veľký pomocník. Pripomíname to vlastne aj týmto vydaním časopisu PU. Opäť totiž vychádzame na rekordných 28 stranách a je to len a len vďaka horlivosti vás, mnohých autorov, ktorí neváhali napísať. A práve elektronická cesta do našej redakcie sa ukazuje ako najschodnejšia.

Na druhej strane na internete je všeličo možné aj čo sa týka PU. To pripomíname preto, lebo sa objavili požiadavky, aby sme publikovali na stránkach časopisu PU rôzne dokumenty, hlavne štatúty fakúlt, či správy o činnosti celouniverzitného senátu. Všetko je však - ako vraví moderný klasik - na „webe“, preto nebudeme nosiť drevo do lesa.

Európa je po Ural

Tak sa žiada občas zvoliť, keď počujeme ideologémy našej doby typu vstup do Európy, európske hodnoty, európska civilizácia, pričom sa myslí v prvom momente na západnú časť nášho kontinentu. Jazyk vo svojej podstate má vyjadrovať pravdivé tvrdenia, je nám daný na to, aby sme sa aj jeho prostredníctvom viac humanizovali a nám známe reality nazývali čo najpresnejšie. Keď sme v našich priestoroch prekonalí obdobie, v ktorom sa jazyk značne zneužíval, mali sme nádej, že pravda zvíťazí nad ľžou a nenávisťou. Teraz sme však svedkami toho, že každý politický systém si vytvára celú sériu jazykových klíšé, pozostávajúcich z jednotiek s transformovanou pôvodnou sémantikou. Z vyššie uvedených slovných spojení našej doby registrujeme nielen ich významový posun, ale aj konotácie, ktoré deformujú sémantiku geografických termínov. V dôsledku takých súčasných jazykových klíšé vznikajú komunikačné paradoxy, z ktorých vyplýva, že vstupujeme do Európy z jej stredu ...

Pod pojmom európske hodnoty sú prezentované najmä západné civilizačné trendy, ktoré sa formovali po stáročia v prvom rade v anglosaskej kultúre. Vedome alebo nevedome, no v každom prípade reálne sa odsúva do pozadia historický odkaz a kultúra Slovanov. V čase, keď máme na Slovensku 5. júla štátny sviatok Cyrila a Metoda, absolútna väčšina mladých ľudí nepozná cyriliku. V súčasnosti žije okolo 350 000 miliónov Slovanov, no v slovanských krajinách sa takmer zlikvidovalo vyučovanie slovanských jazykov ako cudzích. Pri tom aj na základe prieskumov medzi mladými ľuďmi je zjavné, že mladá generácia si nepriaznivé stránky tohto stavu uvedomuje. Rozhodujú však

iní. Skúsme nájsť pozitívnu správu o Rusku v našej tlači. V masmediálnom priestore sa vytvorila schéma, v rámci ktorej na hodnotovej osi Rusko a v značnej miere aj Slovania sú zobrazovaní negatívne. Keď pri útoku na Svetové obchodné centrum v New Yorku zahynulo okolo 3000 ľudí, tak išlo o teroristický akt. Pri podobnom zločine v moskovskom divadle na Dubrovke zahynulo okolo 150 ľudí, hodnotilo sa to často ako nezodpovednosť ruskej vlády.

To, že sme Slovania, nie je ani naša zásluha, ani naša hanba. Slovanskí národovci v minulých storočiach boli nútení dokazovať našu európsku pôvodnosť. Dnes v takej situácii na prvý pohľad nie sme. Ale psychologicky

sme stále v procese poeurópsťovania sa, teda prispôbovania sa Západu. Evidentne ide o spolitizované falošné trendy, v rámci ktorých sa naozajstné hodnoty hľadajú mimo našej kultúry.

Nedávno na FF PU bola skupina študentov zo Štátnej akadémie slovanskej kultúry z Moskvy na dvojtyždňovom študijnom pobyte aj s prorektorom prof. M. N. Gromovom, DrSc., ktorý mal päť prednášok o ruskej kultúre a filozofie pre študentov Katedry rusistiky a translitológie a pre študentov Katedry filozofie FF. Ruski hostia zhodne tvrdili, že *takú krásnu krajinu, ako je Slovensko ešte nevideli*. Pritom mali na mysli rovnako prírodu, historické pamiatky a našich ľudí. Mohli to dosť zodpovedne posúdiť, keďže bývali v rodinách našich študentov. Atmosféra týchto slovensko-ruských kontaktov, hoci v malej miere, nám pripomenula jednu krásnu vlastnosť Slovanov – srdečnosť a priateľskosť, ktoré majú svoje neopakovateľné podoby. Tie nám boli dané do vienka a keď chceme, vieme ich krásne rozvinúť. Uvedení ruskí študenti sa profesionálne venujú slovanskej kultúre, študujú slovanské jazyky, pritom sa žiada povedať, že tento trend nastúpila ich

Akadémia relatívne nedávno.

Pri podpise zmluvy o spolupráci medzi ich a našim rektorom zazneli pamätné slová – *my nie sme proti nikomu, my sme za spoznávanie a osvojovanie si krásy našich slovanských kultúr*. Je nepopierateľnou realitou, že máme čo ponúknuť svetu, ale v historickej perspektíve sme trvalo v kultúrnej defenzíve, čo je jednoznačne neprirodzený stav. V ruštine je termín *slavjanovedenie*, ktorý v sebe obsahuje to, čo by sme mohli preložiť slovom *slovanológia*. Dôležitejšie ako preklad pojmu je v tomto prípade jeho obsahová náplň, ktorej sa žiada venovať viac úsilia v školách, v rodinách, v masmediách a v politike.

História pozná mnoho tragických stretov Východu a Západu, ktorých korene sú v nepoznaní toho druhého a v následnej vzájomnej neúcte. Aby si nás vážili druhí, musíme mať úctu k vlastným hodnotám. Poučné je v tomto prípade francúzske *nie európskej ústave*, pritom ide o zakladajúcu krajinu EÚ. *Košľa je naozaj bližšia ako kabát* – táto jazyková jednotka sa kvalifikuje ako národná múdrosť, ktorá obsahuje hlboké etnokultúrne poznanie.

Jozef Sipko

Sociálny idealizmus alebo Bratislava verzus Východ

V širšom zmysle je idealizmus životný názor, dávajúci prednosť duchovným hodnotám, ktoré bývajú chápané ako ideály, pred zmyslovými pôžitkami a hmotnými statkami. V užšom zmysle je jedným zo základných prúdov v európskej filozofickej tradícii, ktorej východiskom sú tradičné kresťanské hodnoty. Ako rozporuplný jav má na Slovensku svoju hlbokú tradíciu vychádzajúcu z kresťanských koreňov.

Sociálny idealizmus, nad ktorým sa chceme zamyslieť, sa dotýka názorov ľudí žijúcich v dvoch regiónoch Slovenska, ktoré sú mnohými vnímané ako protipóly symbolizujúce základné črty slovenskej kultúry. Sú nimi východoslovenský a bratislavský región. Každý z týchto krajov má svoje zásadne odlišné prvenstvo.

Najväčšou natalitou, najmladšou populáciou, najnižším HDP, najvyššou nezamestnanosťou a mierou chudoby (údaje ŠÚ SR) ako aj najväčším počtom povolani k zasvätenému životu je charakteristický práve východoslovenský región. Presne opačný primát má bratislavský región.

Protipóly týchto krajov so sebou prinášajú množstvo mýtov a vzájomných predsudkov. Mnohí obyvatelia kraja hraničiaceho s Ukrajinou považujú obyvateľov hlavného mesta za dobre finančne situovaných zohľadníkov, ktorí majú všetko v živote jednoduchšie. Opačný mýtus o všeobecnej zaostalosti tohto regiónu pakuje zasa v bratislavskom regióne.

Takáto predstava síce zodpovedá štatistike. Praktické skúsenosti však nie sú také presvedčivé. Najlepším príkladom sú mýty, ktoré tu panujú.

Mýtus: Na východe nie je práca.

Skutočnosť: Na východnom Slovensku je štatisticky menej ľudí s vysokoškolským vzdelaním, čo tvorí dopyt zvlášť po ľuďoch s rôznym špecifickým druhom vzdelania ako napr. právo, farmácia, marketing, VŠ učiteľ a pod. Táto skupina ľudí tu dosahuje vyššie mzdy a má širšie možnosti uplatnenia ako v hlavnom meste, kde je konkurencia nepomerne vyššia. Dôležité je tiež poznamenať, že nezamestnanosť na východnom Slovensku je značne etnicky stratifikovaná.

Mýtus: V Bratislave sa ľuďom býva ľahšie.

Skutočnosť: Na východe, zvlášť v mestách ako Stará Ľubovňa či Prešov, je nižší ekonomický tlak, napr. na mladé rodiny, ktoré majú výrazne väčšiu šancu dopracovať sa tu

k lacnejšiemu bytu, lacnejšiemu nájomnému ubytovaniu a pod. Pre porovnanie, v Bratislave dá mladá rodina za byt o rozlohe necelých 20 m² (v Petržalke) 1 milión korún, vo východoslovenskom regióne sa ceny obdobnej nehnuteľnosti pohybujú do 300 tisíc korún. Nehovoriac o tom, že starší dom v hodnote do 2 miliónov korún je v Bratislave len snom. Strecha nad hlavou je jednou zo základných potrieb pre založenie rodiny a normálny život každého, zvlášť mladého človeka.

Mýtus: Východ je zaostalý región.

Skutočnosť: Východné Slovensko prežíva rozkvet v oblasti kultúry a vzdelávania. Čím ďalej na východ sa orientujú rôzne klasické a alternatívne umelecké skupiny, ktoré tu majú viac možností realizovať svoje projekty. Súčasne je výrazný čoraz väčší dopyt po univerzitnom vzdelaní. Svedčí o tom napr. rozširovanie učebných odborov na PU ako aj nedávne presťahovanie Univerzity zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety z Bratislavy do Prešova a detašované pracoviská Ružomerskej, Trnavskej a Bratislavskej univerzity v tejto lokalite.

Mýtus: V Bratislave sú vyššie

platy.

Skutočnosť: Častou predstavou nebratislavských regiónov je, že jej obyvatelia už len kvôli miestu trvalého pobytu v Bratislave majú „zázračné“ platy. Je pravdou, že je tam vyššia ekonomická sila a viac pracovných príležitostí, ktoré sa však týkajú len určitých vrstiev a vyššej kumulácie financií v tomto regióne. Oproti tomu tam však žije veľká skupina zamestnancov napr. verejnej správy, ktorí majú rovnaké tabuľkové platy ako na území celého Slovenska. Rovnako pomocný a technický personál má často príjmy len málo prevyšujúce minimálnu mzdu, podobne ako je tomu vo východoslovenských regiónoch. Výška plátov je teda tiež relatívna.

Idealizácia je častým javom v regiónoch, ktoré postihla ekonomická kríza po roku 1989 viac ako iné, tradične chudobné oblasti. Málokto si je však vedomý hektického, konkurenčnejšieho a finančne náročnejšieho spôsobu života v hlavnom meste. Verím, že vzdelanie je hlavným mostom, ktorý najlepšie zmaže zostávajúce regionálne rozdiely a mýty vládnuce na oboch stranách.

PhDr. Michal Oláh,
Bratislavčan žijúci v Prešove

Prešovská bielorusistika opäť aktívna

Katedra slavistiky FF PU sa snaží už niekoľko rokov budovať nadštandardné pracovné vzťahy so Štátnou pedagogickou univerzitou v Minsku a tým sa výraznou mierou podieľať na udržiavaní kvalitných kultúrno-educaných kontaktov medzi Slovenskom a Bieloruskom. Výsledkom obojstrannej spolupráce boli v letnom semestri akademického roku 2004/2005 hneď dve zaujímavé podujatia.

V priestoroch FF bola 26. apríla pod záštitou Veľvyslanectva Bieloruskej republiky v Bratislave sprístupnená výstava fotografií s názvom Cesta k víťazstvu. Slávnostného otvorenia a kultúrneho programu v podaní študentov sa zúčastnila bieloruská konzulka Antonina Strunevská, dekan FF PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., prorektor pre zahraničné vzťahy PU doc. ThDr. Peter Šturák, PhD. a vedúca Katedry slavistiky FF PU prof. PhDr. Júlia Dudášová, CSc. Výstava bola venovaná 60. výročiu ukončenia 2. svetovej vojny (v Bielorusku označovanej ako Veľká vlastenecká vojna), v ktorej zahynulo viac ako dva milióny Bielorusov a viaceré dediny a sídla navždy zmizli z mapy sveta. Návštevníci si mohli prezrieť autentické fotografie z frontu, dozvedieť sa, ako vyzeral Minsk či iné mestá bezprostredne po oslobodení, resp. uvedomiť si, koľko síl museli vynaložiť Bielorusi na obnovu vojnovou zdevastovanej krajiny. Nezanedbateľnú časť sprievodného programu tvorili ukážky z básnickej tvorby

J. Kupala, S. Zakonnikova, R. Baradulina, M. Bogdanoviča, J. Sipakova a i. v preklade poslucháčov 5. ročníka odboru slavistika.

A. Strunevská v príhovore vyzdvihla dôležitosť systematického oboznamovania sa s históriou, kultúrou a mentalitou konkrétneho národa a zároveň Katedre slavistiky oficiálne odovzdala spoločný knižný dar, ktorý pripravili Ministerstvo informácií BR, bieloruská Národná knižnica a vydavateľská spoločnosť Umelecká literatúra. Dodajme, že na FF v Prešove počut' bielorusčinu už deviaty rok. PU je vôbec prvá na Slovensku, ktorá ponúkla študentom slavistiky a slovistiky možnosť zapísať si bieloruský lektorát a v prípade slavistov sa postupne jazykovo i literárne profilovať na poli bielorusistiky. Táto skutočnosť dnes zásadným spôsobom vplyva aj na prácu Spoločenstva bielorusko-slovenských vzťahov, ktoré aktívne funguje pri Bieloruskom dome družby ako neštátna dobrovoľnícka organizácia, spolupracujúca so slovenským veľvyslanectvom v Minsku.

Zľava: prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., Antonina Strunevská, prof. PhDr. Júlia Dudášová, CSc., doc. ThDr. Peter Šturák, PhD.

Druhé podujatie súviselo s dlhodobými i kratšími študijnými pobytmi, na ktoré do Minska pravidelne cestujú aj študenti PU. V rámci recipročných výmen prijala Katedra slavistiky od 12. do 19. mája šesť bieloruských študentov a jedného profesora. Odborný prednáškový program a praktické cvičenia zo slovenského jazyka zabezpečili pedagógovia príslušnej katedry, o bohaté kultúrne vyžitie sa zase pričínili najmä študenti - slavisti 4. a 5. ročníka (exkurzia po Prešove, Košiciach a Bardejove, návšteva divadla, lite-

rárno-hudobný slovanský večer 18. mája vo Vysokoškolskom klube na Jarkovej ul. a pod.). Ostáva len veriť, že opísané aktivity sa rozrastú do naozaj plodnej bilaterálnej spolupráce. Toto želanie napokon určite ovplyvní i fakt, že od septembra 2005 sa na Filologickej fakulte Štátnej pedagogickej univerzity v Minsku začne vyučovať slovenský jazyk a literatúra.

Marek Mitka

Spolupráca medzi Kyjevom a Prešovom má nové impulzy

Recipročná výmena študentov a doktorandov medzi Katedrou ukrajinského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty (KUJL FF) PU a Fakultou ukrajinskej filológie Národnej pedagogickej univerzity M. Drahomanova (NPUMD) v Kyjeve má viac ako desaťročnú tradíciu. Družobná kyjevská univerzita patrí k najväčším, najstarším a najvýznamnejším pedagogickým vysokoškolským inštitúciám Ukrajiny (ponúka 58 pedagogických špecializácií pre takmer 17 000 domácich a zahraničných študentov a doktorandov). V apríli tohto roku si pripomenula 170. výročie svojho vzniku. Pri tejto príležitosti PU udelila rektorovi NPUMD profesorovi V. A. Andruščenkovi, DrSc., čestný titul Doctor honoris causa.

Spoločný večerok ukrajinských a našich študentov vo V klube

Koncom apríla a začiatkom mája absolvovali mesačný študijný pobyt na FF PU desiat študenti z Kyjeva. Sprevádzal ich dekan Fakulty ukrajinskej filológie NPUMD doc. A. Vysockyj.

Počas pobytu v Prešove pripravili členovia KUJL pre kyjevských študentov špeciálne prednášky, týkajúce sa vývinu literatúry Ukrajincov-Rusínov na východnom Slovensku a Zakarpatskej Ukrajine, medzietnických vzťahov na Slovensku, ukrajinských nárečí východného Slovenska, ukrajinskej emigrácie v bývalom Československu a teórie prekladu. Nové informácie získali na prednáškach z histórie Slovenska, Prešova a prešovského regiónu. Záujem prejavili aj o praktické cvičenia zo slovenského jazyka.

Kyjevčanov zaujímali nielen nové poznatky z oblasti ukrajistiky, ale aj bežný život v našej republike. Navštívili Múzeum ukrajinsko-rusínskej kultúry vo Svidníku, Múzeum židovskej kultúry v Prešove, prezreli si historické mestá východného Slovenska – predovšetkým Košice, Bardejov a jeho kúpele, Levoču a iné. Obdivovali krásu Vysokých

Tatier, navštívili Šarišský a Spišský hrad. Mimo univerzitnej pôdy prijala kyjevských študentov generálna konzulka Ukrajiny na Slovensku Inna Ohnivec.

Pred odchodom ukrajinských študentov domov sa uskutočnil rozlúčkový večierok našich študentov ukrajistiky a členov KUJL s ukrajinskými hosťami. Nadviazané kontakty umožnia hlbšiu orientáciu v oblasti slovensko-ukrajinských vzťahov.

Vzájomnú výmenu študentov v poslednom čase sprevádzajú určité ekonomické problémy. Zo strany PU sa ich podarilo prekonať vďaka ústretovosti vedenia FF PU, ktoré sa v maximálnej miere podieľalo na organizačnom zabezpečení pobytu kyjevských študentov v Prešove. Veríme, že recipročná výmena študentov aj doktorandov oboch vzdelávacích inštitúcií bude aj naďalej pokračovať.

Lubomíra Millá

Prešovská bielorusistika opäť aktívna

Katedra slavistiky FF PU sa snaží už niekoľko rokov budovať nadštandardné pracovné vzťahy so štátnou pedagogickou univerzitou v Minsku a tým sa výraznou mierou podieľať na udržiavaní kvalitných kultúrno-edukačných kontaktov medzi Slovenskom a Bieloruskom. Výsledkom obojstrannej spolupráce boli v letnom semestri akademického roku 2004/2005 hneď dve zaujímavé podujatia.

V priestoroch FF bola 26. apríla pod záštitou Veľvyslanectva Bieloruskej republiky v Bratislave prístupná výstava fotografií s názvom Cesta k víťazstvu. Slávnostného otvorenia a kultúrneho programu v podaní študentov sa zúčastnila bieloruská konzulka Antonina Strunevská, dekan FF PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., prorektor pre zahraničné vzťahy PU doc. ThDr. Peter Šturák, PhD. a vedúca Katedry slavistiky FF PU prof. PhDr. Júlia Dudášová, CSc. Výstava bola venovaná 60. výročiu ukončenia 2. svetovej vojny (v Bielorusku označovanej ako Veľká vlastenecká vojna), v ktorej zahynulo viac ako dva milióny Bielorusov a viaceré dediny a sídla navždy zmizli z mapy sveta. Návštevníci si mohli prezrieť autentické fotografie z frontu, dozvedieť sa, ako vyzeral Minsk či iné mestá bezprostredne po oslobodení, resp. uvedomiť si, koľko síl museli vynaložiť Bielorusi na obnovu vojnovou zdevastovanej krajiny. Nezanedbateľnú časť sprievodného programu tvorili ukážky z básnickej tvorby

J. Kupala, S. Zakonnikova, R. Baradulina, M. Bogdanoviča, J. Sipakova a i. v preklade poslucháčov 5. ročníka odboru slavistika.

A. Strunevská v prihovore vyzdvihla dôležitosť systematického oboznamovania sa s históriou, kultúrou a mentalitou konkrétneho národa a zároveň Katedre slavistiky oficiálne odovzdala spoločný knižný dar, ktorý pripravili Ministerstvo informácií BR, bieloruská Národná knižnica a vydateľská spoločnosť Umelecká literatúra. Dodajme, že na FF v Prešove počť bieloruštinu už deviaty rok. PU je vôbec prvá na Slovensku, ktorá ponúka študentom slavistiky a slovistiky možnosť zapísať si bieloruský lektorát a v prípade slavistov sa postupne jazykovo i literárne profilovať na poli bielorusistiky. Táto skutočnosť dnes zásadným spôsobom vplýva aj na prácu Spoločenstva bielorusko-slovenských vzťahov, ktoré aktívne funguje pri Bieloruskom dome družby ako neštátna dobrovoľnícka organizácia, spolupracujúca so slovenským veľvyslanectvom v Minsku.

Zľava: prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., Antonina Strunevská, prof. PhDr. Júlia Dudášová, CSc., doc. ThDr. Peter Šturák, PhD.

Druhé podujatie súviselo s dlhodobými i kratšími študijnými pobytmi, na ktoré do Minska pravidelne cestujú aj študenti PU. V rámci recipročných výmen prijala Katedra slavistiky od 12. do 19. mája šesť bieloruských študentov a jedného profesora. Odborný prednáškový program a praktické cvičenia zo slovenského jazyka zabezpečili pedagógovia príslušnej katedry, o bohaté kultúrne vyžitie sa zase pričínili najmä študenti - slavisti 4. a 5. ročníka (exkurzia po Prešove, Košiciach a Bardejove, návšteva divadla, lite-

rárno-hudobný slovanský večer 18. mája vo Vysokoškolskom klube na Jarkovej ul. a pod.). Ostáva len veriť, že opísané aktivity sa rozrastú do naozaj plodnej bilaterálnej spolupráce. Toto želanie napokon určite ovplyvní i fakt, že od septembra 2005 sa na Filologickej fakulte Štátnej pedagogickej univerzity v Minsku začne vyučovať slovenský jazyk a literatúra.

Marek Mitka

Spolupráca medzi Kyjevom a Prešovom má nové impulzy

Recipročná výmena študentov a doktorandov medzi Katedrou ukrajinského jazyka a literatúry Filologickej fakulty (KUJL FF) PU a Fakultou ukrajinskej filológie Národnej pedagogickej univerzity M. Drahomanova (NPUMD) v Kyjeve má viac ako desaťročnú tradíciu. Družobná kyjevská univerzita patrí k najväčším, najstarším a najvýznamnejším pedagogickým vysokoškolským inštitúciám Ukrajiny (ponúka 58 pedagogických špecializácií pre takmer 17 000 domácich a zahraničných študentov a doktorandov). V apríli tohto roku si pripomenula 170. výročie svojho vzniku. Pri tejto príležitosti PU udelila rektorovi NPUMD profesorovi V. A. Andruščenkov, DrSc., čestný titul Doctor honoris causa.

Spoločný večierok ukrajinských a našich študentov vo V klube

Koncom apríla a začiatkom mája absolvovali mesačný študijný pobyt na FF PU desiat študenti z Kyjeva. Sprevádzal ich dekan Fakulty ukrajinskej filológie NPUMD doc. A. Vysockyj.

Počas pobytu v Prešove pripravili členovia KUJL pre kyjevských študentov špeciálne prednášky, týkajúce sa vývinu literatúry Ukrajincov-Rusínov na východnom Slovensku a Zakarpatskej Ukrajine, medzietnických vzťahov na Slovensku, ukrajinských nárečí východného Slovenska, ukrajinskej emigrácie v bývalom Československu a teórie prekladu. Nové informácie získali na prednáškach z histórie Slovenska, Prešova a prešovského regiónu. Záujem prejavili aj o praktické cvičenia zo slovenského jazyka.

Kyjevčanov zaujímali nielen nové poznatky z oblasti ukrajistiky, ale aj bežný život v našej republike. Navštívili Múzeum ukrajinsko-rusínskej kultúry vo Svidníku, Múzeum židovskej kultúry v Prešove, prezreli si historické mestá východného Slovenska – predovšetkým Košice, Bardejov a jeho kúpele, Levoču a iné. Obdivovali krásu Vysokých

Tatier, navštívili Šarišský a Spišský hrad. Mimo univerzitnej pôdy prijala kyjevských študentov generálna konzulka Ukrajiny na Slovensku Inna Ohnivec.

Pred odchodom ukrajinských študentov domov sa uskutočnil rozlúčkový večierok našich študentov ukrajistiky a členov KUJL s ukrajinskými hosťami. Nadviazané kontakty umožnia hlbšiu orientáciu v oblasti slovensko-ukrajinských vzťahov.

Vzájomnú výmenu študentov v poslednom čase sprevádzajú určité ekonomické problémy. Zo strany PU sa ich podarilo prekonať vďaka ústretovosti vedenia FF PU, ktoré sa v maximálnej miere podieľalo na organizačnom zabezpečení pobytu kyjevských študentov v Prešove. Veríme, že recipročná výmena študentov aj doktorandov oboch vzdelávacích inštitúcií bude aj naďalej pokračovať.

Lubomíra Millá

Teologická tvorba na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v roku 2004

Pravoslávna bohoslovecká fakulta (PBF) PU v Prešove aj v roku 2004 dobre plnila svoje poslanie rozvíjať teologické myslenie členov Cirkvi a svedčiť o spasiteľných pravdách pravoslávnej viery v celej spoločnosti. Svojou prácou urobila ďalší krok v riešení teologických, liturgických, sociálnych, kanonických, duchovných, morálnych, filozofických, spoločenských a iných problémov, s ktorými sa Cirkev a spoločnosť stretávajú a na ktoré hľadajú odpovede a riešenia.

PBF uskutočňovala svoje tvorivé úsilie v duchu pravoslávnej tradície, podľa ktorej nikto z ľudí nie je neomylný a nikto nič direktívne nenariaďuje, ale všetci sa spoločne a svedomito usilujú priložiť ruku k dielu a v spojení s modlitbou prispieť k nesmierne dôležitej a významnej práci Cirkvi. V tomto diele majú svoje nezastupiteľné miesto okrem hierarchov, kňazov, mníchov a laikov aj učители (1 Kor 12, 28). Jedni bez druhých nemôžeme byť. Preto sa dopĺňame a vážime si prácu jeden druhého. Každý nemôže robiť všetko, preto sa navzájom potrebujeme a pomáhame si, aby výsledkom našej práce bolo Svätým Duchom vedené a pravdivé pôsobenie Pravoslávnej cirkvi v tomto svete pre dobro a spásu všetkých ľudí.

Teologická tvorivosť na PBF PU je kontinuálna od jej založenia v roku 1950. Fakulta vždy venovala osobitnú pozornosť osobnému rastu jej učiteľov a vedeckých pracovníkov, zvyšovaniu kvality teologickej práce, rozširovaniu okruhu a rozsahu skúmaných otázok a dbala na vysokú úroveň riešenia jednotlivých teologických, morálnych, liturgických, historických a iných otázok. Toto jej úsilie nachádza svoje vyjadrenie v trvalom zvyšovaní počtu publikovaných prác, predovšetkým však vedeckých monografií a vysokoškolských učebníc. Takýto nárast fakulta zaznamenala aj v hodnotenom roku 2004. Pre rok 2005 je do edičného plánu fakulty prihlásených 21 vedeckých prác. Osobitnú pozornosť fakulta venuje doktorandskému štúdiu a úspešné dizertačné práce publikuje. A stáva sa aj to, že sú čas od času publikované aj výborné diplomové práce, čo je pre niektorých nadaných absolentov fakulty mocným motívom pokračovať v štúdiu a vedeckej práci.

Medzi najvýznamnejšie teologické diela vydané učiteľmi našej fakulty patria nasledujúce monografie a vysokoškolské učebnice:

I schési tou Yioú kai tou Agiou Pneúmatos katá ton Méga Vasileio (168 s.). Autorom monografie je prof. Ján Zozulák, PhD. Práca je venovaná dôležitej dogmatickej otázke z oblasti trinitárnej teológie, konkrétne hypostatického vzťahu Božieho Syna a Svätého Ducha. Prvá kapitola je venovaná skúmaniu chápania trojičnosti Boha v teológii od svätého Vasilja Veľkého, druhá učeni o trojhypostátnom Bohu, tretia hypostatickým vzťahom vo Svätej Trojici a štvrtá vzťahu Svätá Trojica - svet. Práca bola vydaná v gréckom jazyku v Aténach.

Teológia svätého Gregora Palamu (74 s.). Jej autorom je prot. doc. Alexander Cap, CSc. Táto kniha je ďalšou zo série prác venovaných štúdiu diela a teológie svätého Gregora Palamu, ktorému sa autor venuje už niekoľko rokov. Úvod knihy tvorí krátky opis života sv. G. Palamu a vyhodnotenie stavu teologického skúmania jeho diel v našom prostredí ku koncu 20. storočia. Práca je venovaná komplexnejšiemu pohľadu na učenie svätého G. Palamu o duchovnom živote (askéze), svetskej filozofii a jej vplyve na poznávanie Boha, o Božích energiách a bogomiloch - messalianoch. V práci autor skúma aj prax hesychizmu, ktorého podstatu vysvetľuje z pohľadu učenia svätého G. Palamu i súčasných teológov zaoberajúcich sa touto otázkou (prot. John Meyendorff, doc. A. I. Sidorov ai.).

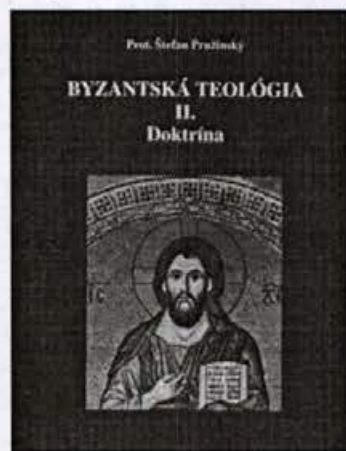
Filón Alexandrijský, jeho teologie, exegeze a vliv na pozdější autory (262 s.). Autorom je Mgr. Václav Ježek, PhD, odborný asistent katedry byzantológie. Cieľom monografie je poskytnúť úvod do štúdia osobnosti Filóna Alexandrijského - významného filozofa a náboženského mysliteľa 2. pol. 1. st. pred n. l. a 1. storočia n. l. Dodnes sa nám zachovalo 49 Filonových exegetických, filozofických a historicko-apologetických spisov. Autor v práci podáva stručný opis života a diela F. Alexandrijského, po ktorom nasleduje podrobné preskúmanie jeho vzťahu k judaizmu, helénskej filozofii a kresťanstvu. Osobitné kapitoly sú venované Filonovej alegorickej metóde exegézy a teológii.

Christovo vznesenie sa na nebo (77 s.). Autorom je ThDr. Štefan Pružinský, PhD., odborný asistent katedry praktického bohoslovčia. Monografia je prvou z dvanástich plánovaných prác venovaných podrobnej exegéze najdôležitejších spasiteľských skutkov Isusa Christa. Obsahuje výklad všetkých okolností, podmienok, javov, predmetov, osôb, dôsledkov a plodov, ktoré súvisia s udalosťou Christovho vznesenia sa na nebo. Výklad je urobený na základe biblických textov preložených z pôvodných jazykov s použitím väčšieho počtu svätotočskej i súčasnej odbornej teologickej literatúry. Súčasťou práce je aj výklad sviatku, niektorých bohoslužobných textov a ikony Christovho vznesenia sa na nebo.

Byzantská teológia II. Doktrína

(380 s.). Táto rozsiahla práca vyšla z pera prot. prof. ThDr. Štefana Pružinského, CSc., dlhoročného pedagóga PBF, vedúceho katedry biblických náuk. Nadväzuje na predchádzajúcu prácu Byzantská teológia I. História (Prešov 1998). Veľkým prínosom je skutočnosť, že sa

pozerá na teologické dedičstvo byzancie nie iba ako na historický jav, ale ako na hodnotu, ktorá je zakotvená na zjavenej Božej pravde, kvôli čomu je pre Cirkev aktuálna aj dnes. Autor upozorňuje tiež na skutočnosť, že hoci byzantská teológia je veľmi významným a hodnotným rozvinutím bohatstva kresťan-

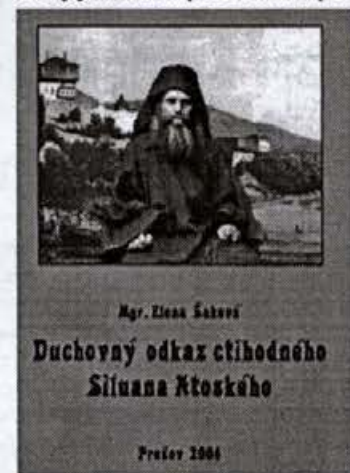
skej teológie a tradície, v priebehu dejín sa do nej občas vlúdili aj niektoré nepravdivé a neproslávne prvky, ktoré nie je potrebné za každú cenu zveľbovať, ale rozpoznať a starostlivo preskúmať. Práca sa podrobne zaoberá najmä učením o stvorení, človeku, Isusovi Christovi, Svätom Duchu, Trojici, Tajinách, Eucharistii a o Cirkvi a jej misii.

List svätého apoštola Pavla Galat'anom (162 s.). Autorom je opäť prot. prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc. Práca je druhým a rozšíreným vydaním rovnomennej monografie. Obsahuje podrobný výklad listu svätého apoštola Pavla galatským kresťanom. Komentár skúma predovšetkým otázku platnosti či neplatnosti predpisov Starého Zákona v dobe po vzniku novozákonnej Cirkvi, výnimočnosťou Christovho Evanjelia, otázkou podstaty apoštolstva, postavením pravdy ako jediného správneho princípu fungovania Cirkvi a činnosti všetkých jej živých členov, významom viery a skutkov pre spásu človeka, problémom dospelosti a nedospelosti vo viere, otázkou kresťanskej slobody, hriechu a darov Svätého Ducha. Práca bola obohatená o najnovšie bibliografické odkazy a bola vydaná ako už siedmy zväzok v rámci projektu Pravoslávne biblické komentáre.

Od Konštantína I. po Konštantína XI.: z dejín byzantského myslenia

(215 s.). Autorom je prof. Ján Šafin, PhD. Rozsiahla monografia je ďalším odborným príspevkom do štúdia dejín byzantskej kultúry, histórie a myslenia. Pojednáva o zložitých historických, politických, filozofických a teologických hnutiach, ktoré mali svoje miesto v byzancii v období od vlády Konštantína I. Veľkého, čiže prakticky od počiatku jej existencie až do doby vlády Konštantína XI., keď došlo k dobytíu Konštantinopolu a pádu Byzancie. Všetky uvedené hnutia skúma z hľadiska globálneho a to z pohľadu byzantskej sebareflexie i z pohľadu tých, ktorí boli a sú mimo nej. Práca podrobne pojednáva o Byzancii ako takej, o Bessarionovi, poprednom byzantskom učencovi, nikejskom metropolitovi a nakoniec rímskom kardinálovi, žijúcemu v 15. storočí, o Plethonovi, Bessarionovom učiteľovi, o Východe a Západe, o Platónovom a Aristotelovom dedičstve. Monografie obsahuje množstvo citácií významných byzantológov a bibliografických odkazov potrebných pri štúdiu byzantského myslenia, dejín a kultúry.

Duchovný odkaz ctihodného Siluana Atoského (160 s.). Autorkou je Mgr. Elena Šaková, absolventka PBF. Ide o jej dizertačnú prácu, ktorú úspeš-

ne obhájila a za ktorú jej bol priznaný vedecko-akademický titul PhD. Prvá časť práce tvorí kapitola o základných smeroch askézy a mníšstva na pravoslávnom Východe. Cieľom tejto kapitoly je vysvetliť podstatu pravoslávneho mníšskeho života a jeho formy. Mnišstvo v duchu cirkevnej tradície autorka nepovyšuje nad manželstvo, ale zároveň ho označuje ako ozdabu Cirkvi, pretože mnisi významne napomáhajú k rozvoju teológie Cirkvi a zároveň sú živým a autentickým vzorom praktického uplatňovania zásad Christovho Evanjelia. Druhú časť práce tvorí opis života a diela jednej z najvýznamnejších osobností súčasného mníšskeho života - svätého a ctihodného starca Siluana Atoského. Monografia skúma na jednej strane jeho mimoriadne jednoduchý život, plný lásky k Bohu a ľuďom, a na strane

(dokončenie na s. 17)

Podnetná publikácia z odboru sociálnych vied na PBF

Začiatkom roku 2005 vydala Pravoslávna bohoslovecká fakulta (PBF) PU v našom prostredí z viacerých dôvodov ojedinelú publikáciu PhDr. Michala Oláha: *Supervízia v sociálnej práci - jej filozofia, formy, školy, ciele a súčasný stav* (ISBN 80-8068-307-7).

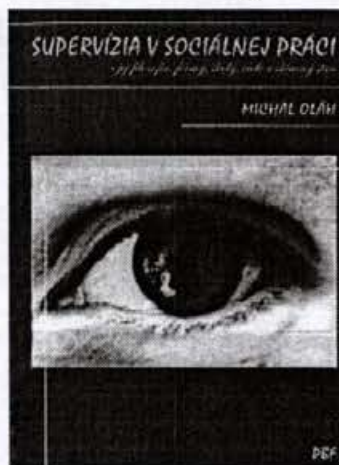
Ako uvádza sám autor: „Táto publikácia je pilotným pokusom ucelene a prehľadne spracovať supervíziu v kontexte sociálnej práce“, ktorej prax „prináša prirodzenú nutnosť supervízie v celom rozsahu jej pôsobenia“, kde „plní úlohu mediatora skvalitňovania práce, predchádzania chýbám, prínosu alternatívnych postupov a pod. Supervízia sa tiež chápe ako poradenská činnosť využívajúca pre zabezpečenie a zvýšenie kvality profesionálnych aktivít, prípadne kompetencií sociálnych pracovníkov.“

Po formálnej stránke monografia sleduje západný odborný trend účelových monografií v sociálnych vedách, o čom vypovedá jednak zaujímavé riešenie využitia kvantitatívne malého priestoru (publikácia má 85 strán) a jednak obálka je riešená veľmi elegantne, precízne a na prvý pohľad zaujme rovnako študenta ako odborníka. Rovnako je prehľadné a profesionálne členenie kapitol s citelnou harmonizáciou praktických ukážok a praktického riešenia problémov a teoretických východísk, a taktiež šťastné zakomponovanie malého terminologického kompéria týkajúceho sa preberanej problematiky. Ako podstatné novum sa v tejto práci javí aj autorove zakomponovanie kapitolky Vzdelávanie sociálnych pracovníkov na PBF PU v Prešove, čo zodpovedá faktu, že táto monografia je zároveň jedným z prvých výsledkov riešenia vedeckovýskumného projektu Charitatívna a sociálna služba v spoločnosti a Cirkvi (VEGA č. 1/2497/05).

Publikácia plní praktickú úlohu a okrem akademických pracovníkov

je určená študentom, nielen ako teoretický základ a východiská k prednáškam autora, ktorý do práce latentne zapracoval aj bohaté praktické skúsenosti, ale reálnemu kontaktu, do ktorého vysokoškolský poslucháč nevstupuje rigorózne až po úspešnom ukončení štúdia, ale naopak, už v jeho priebehu. Je teda nutné, aby budúci „sociálny pracovník“ realizoval a aplikoval teoretické poznatky o fungovaní sociálnych štruktúr a práce v ich kontexte už počas štúdia, keď nutne dochádza v jeho „osobnom“ aj „profesionálnom“ živote k primárnym sociálnym interakciám. Rovnako teda publikácia spĺňa aj dôležitú požiadavku použiteľnosti v „sociálnej praxi“, ktorá je prirodzenou súčasťou štúdia takto koncipovaných „humanitno-praktických“ odborov.

Vzhľadom k tomu, že publikácia vznikla na teologickej akademickej pôde, podnietila ma k mnohým pálčivým otázkam a témam, ktoré sa v súčasnosti v teologickom kontexte javia viac ako aktuálne. Súčasne spoločenská konštelácia si vyžaduje nielen svoje teoretické zdôvodnenie a interpretáciu jej kardinálnych momentov, ale aj praktickú aplikáciu, t. j. dimenziu cielennej sociálnej služby v teréne, ktorá vonkoncom nemá len štatistický charakter, ale predovšetkým kvalitatívnu dimenziu odohrávajúcu sa v priestore sociálnej interakcie a komunikácie. Je prirodzené, že požiadavky teoretického zvládnutia danej problematiky sú kladené na akademickú pôdu, ktorá sa v posledných desaťročiach transformáciou prispôsobuje „trhu spoločenských problémov“. Takto „Aca-

demia“ jednak reaguje na spoločenský kontext vzdelávaním sociálnych pracovníkov a jednak prirodzene z toho vyplývajúcou publikačnou činnosťou vysokoškolských pedagógov. PU je zaangažovaná do tohoto procesu nevynímajúc teologické zhodnotenie a dimenziu patologických sociálnych javov.

Monografia, ktorá je na tomto priestore prezentovaná vznikla v teologickom priestore. Tento moment sa sčasti prezentuje a odhaľuje kulminálny bod medzi „teoretickou prácou vysokoškolského pedagóga“ a sociálnou praxou, ako prirodzeným a nutným vyvrcholením teoretickým rozpracovaným problémom. V angloamerickom a európskom akademickom kultúrnom priestore sa tento kulminálny bod realizuje v harmonizujúcom fenoméne rovnováhy medzi teoretickou a praxeologickou rovinou problematických oblastí. Tento fakt je úlohou a výzvou aj pre náš kontext. A práve tento moment nám odhaľuje niektoré dôležité otázky, ktoré neboli v našom prostredí dostatočne erudovane rozpracované; ktoré čakajú ešte na svoje zdôvodnenie a zároveň si vyžadujú

interdisciplinárny prístup a vzájomnú inšpiráciu a obohatenie teologickej a odbornej sociálnej interpretácie sociálnych javov.

Načrtnem len niektoré problematizácie okruhy hodné povšimnutia, ktoré sa objavili v kontexte prezentovanej monografie. Predovšetkým do akej miery a kvalitatívne ako je možná a realizovateľná angažovanosť teológie do problematiky sociálnych vied v ich teoretickom aj praktickom rozmere? Čo môže ponúknuť a čím inšpirovať teológia teoretické východiská sociálnej práce a jej praxe? Aké a ktoré konštruktívne (a konštitutívne) momenty môže teológia ponúknuť v kontexte harmonizácie sociálneho prostredia, zmierňovania sociálneho napätia či nezvyčajnej sociálnej stratifikácie a takto kvalitatívne prispieť k riešeniu spoločenských problémov v ich mikro/makro-sociálnom rozmere? A napokon, nie je jednou z možností, ako môže teológia obohatiť univerzitu, aj rozpracovanie sociálnych otázok z pozície teologických predpokladov a antropológie, bohosloveckej perspektívy a interpretácie sociálnych javov? Myslím si, že požiadavky kladené na teológiu v kontexte týchto otázok, sú realizovateľné, a že samotné bohoslovie sa s nimi stále viac a častejšie musí konfrontovať na rôznych úrovniach. Rovnako som optimista a verím, že teologická perspektíva dokáže postupne obohatiť a podnietiť k originálnemu spracovávaniu riešenej problematiky nielen študentov, ale aj akademických pracovníkov iných „humanitne orientovaných študijných programov“. Verím, že publikácia PhDr. M. Oláha je úspešným počiatkom týchto snáh.

Mgr. Eduard Neupauer,
Katedra byzantológie PBF PU

Teologická tvorba na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v roku 2004

(dokončenie zo s. 16)

druhej jeho hlboké teologické myslenie rozvinuté v oblasti christologickej, pneumatologickej a soteriologickej. Záver práce patrí učeníu svätého Siluana o kresťanských cnostiach: láske, poznání, pokore, poslušnosti a pokoji.

Orientálni pravoslávni cirkvi (197 s.). Autorom vysokoškolskej učebnice je doc. ThDr. Kryštof Pulec, PhD., arcibiskup. Cieľom jej napísania bolo poskytnúť študentom PBF a širokej verejnosti čo najviac informácií o orientálnych pravoslávnych cirkvách: Arménskej pravoslávnej cirkvi, Etiópskej pravoslávnej cirkvi, Koptskej pravoslávnej cirkvi Alexandrie, Malabarskej pravoslávnej sýrskej cirkvi Indie a Sýrskej pravoslávnej cirkvi Antiochie a celého Východu. Ide o cirkvi, ktoré stratili kanonickú jednotu s Pra-

voslávnu cirkvou v 5. storočí v dôsledku neprijatia christologickej dogmy štvrtého všeobecného snemu v Chalcedone. Vďaka tridsaťročnému teolo-

gickému dialógu medzi orientálnymi pravoslávnyimi cirkvami a kanonickou Pravoslávnu cirkvou sú dnes vieroučné rozdiely takmer úplne prekonalné. K dosiahnutiu úplnej eucharistickej jednoty je však potrebné ešte doriešiť niektoré detaily, aby zjednotenie nebolo iba povrchné, pretože vieroučné otázky nepoznajú kompromis. Milovať máme všetkých, ale pravdu je treba chrániť v úplnej čistote. Pravda zmiešaná s lžou by už nebola pravda. Obe zainteresované strany si obnovenie úplnej jednoty úprimne želajú, čo je mimoriadne pozitívny moment v dnešnom svete rozdelenom rozkolmi a nepochopením. Praktickým vyjadrením snahy o jednotu je aj táto učebnica, ktorej autor verí, že cesta k bratskej jednote vedie cez vzájomné spoznávanie našich kultúr, špecifik a histórie.

Definícia a pramene cirkevného práva. Monografia bola publikovaná v Pravoslávnom teologickom zborníku č. 27/12, s. 114-181. Jej autorom je prot. ThDr. Ján Jacoš, CSC. Skúma definíciu a jednotlivé pramene cirkevného práva od vzniku kresťanstva až po našu dobu. Objašňuje jednotlivé špecifiká definície cirkevného práva ako aj hodnotu jeho jednotlivých prameňov. Osobitná pozornosť je venovaná kanonickým normám miestnych a všeobecných snemov a svätých otcov.

Veríme, že aj rok 2005 bude úspešný a prinesie nové výsledky tvorivej teologickej práce. V tomto úsilí želáme všetkým pedagógom fakulty veľa tvorivých síl, Božej milosti a dobrého zdravia.

ThDr. Štefan Pružinský, PhD.,
prodekan pre vedu, doktorandské štúdium a zahraničné vzťahy PBF PU

Nový spirituálny prístup k otázkam etiky, etickej výchovy a spoločnosti

(Hrehová, H.: *Etika, spoločenské vzťahy, spoločnosť*. Bratislava: SAV - odbor VEDA, 2005, 337 s.)

Etika a spoločnosť má mnoho tvárí, preto tých, ktorých ešte stále ovláda nejaký druh „monománie“ (filozofický fundamentalizmus či absolutizmus) rozhodne prekvapí, že k problémom etiky, etickej výchovy, spoločenských vzťahov a spoločnosti je možné pristupovať i z iného uhla pohľadu, na ktorý boli zvyknutí pozerat' sa oni.

Monografia prof. ThDr. H. Hrehovej je bezpochyby novým prístupom k vyššie uvedeným problémom, práve dnes, v novom miléniu tak aktuálnym. Napokon autorka monografie výrazne spolupracuje aj s Filozofickou fakultou PU v Prešove, takže nám nie je neznáma.

Logické a neformálne členenie monografie samo osebe navráva, že autorka sa skutočne pokúsila (čo sa jej v konečnom dôsledku i podarilo) o úplne nový pohľad na vyššie uvedené problémy. Samotné členenie monografie, tak obsahovo rozsiahlej, každého čitateľa o tom presvedčí, ale i prekvapí - a to v pozitívnom zmysle slova, pretože čitateľ zistí, že k uvedeným otázkam sa dá pristupovať aj z iného uhla pohľadu.

A nie je to náhodné. Na spoločenskom trhu ducha sa ozývajú témy veľmi aktuálne, prítlačivé, no často nejednoznačné, viac významové, hlavne zo strany subjektívneho vnímania. Spomeniem len tie najbežnejšie témy - pozitívne či kreatívne myslenie, sloboda, ľudské práva, demokracia, politika, úloha cirkvi a náboženstva, manželstvo a rodina, medzilidské vzťahy, morálka a zodpovednosť a mnohé ďalšie.

Členenie monografie, i keď má veľký rozsah (337 strán), je logické. Začína úvodnými úvahami, ktoré sa týkajú otázok *sociálnej etiky*, jej predmetu a cieľa, *sociálnej dimenzie osoby* a *spoločnosti*. Práve tieto časti práce sú zaujímavé pre nový pohľad na človeka ako *osobu*. Človek je individuum, individuálna podstata racionálneho charakteru, hypostatikálny subjekt, autonómny vo svojom bytí a konaní, je *osobou*, teda niekým, kto sa zúčastňuje na bytí, *kto koexistuje, teda je*. Vo svete existuje ako jednotlivá podstata, vnútorné zjednotená, ale zároveň aj prekračujúca vlastnú osamotenosť. Človek ako osoba je schopný prirodzeného vzťahu a kontaktu s inými; človek utvára spoločnosť v snahe zlepšiť si a zabezpečiť si kvalitu života.

A práve táto potreba ho privádza k prirodzenej sociálnosti a spolupráci, ktoré sú víťazstvom nad egoizmom. Je to práve sociálnosť, ktorá, podľa autorky, umožňuje rozvíjať vlastné morálne bytie v spoločenstve s ostatnými. Čo je však veľmi zaujímavé, to je nový prístup k pojmu *osoba*. Autorka správne konštatuje, že v *ľudskej osobe* sa stretávajú ako by štyri dimenzie: konečná, večná, prirodzená a transcendentálna. Na týchto miestach si dovoľím podotknúť, že na stránkach našej filozo-

fickej a etickej produkcie sme sa s takýmto vymedzením osoby nestretli, ba čo viac, používali a používame skôr pojem *osobnosť*. *Osoba* je personálnou identitou, ktorá je otvorená voči všetkému, ale je zároveň aj tajomstvom.

Tajomstvom pre seba i pre iných, akoby človek ako *osoba*, bytosť racionálna často strácal pôdu pod nohami a začína strácať istotu o sebe. To je reálny fakt, o ktorom môžeme vypovedať rôzne sudy, ale vyriešiť ich nemôžeme s istotou.

Ale i napriek tomu, človek je *osobou*, ktorá je zároveň aj subjektom neodvolateľných práv, ktoré nedostáva zvonku, ako tvrdí autorka, ale napopak, vychádzajú z neho samotného. Všetky spomenuté fakty sú základom aj cieľom sociálneho poriadku, tvrdí autorka. Nič a nikto nemôžu zničiť práva osoby a ani žiadna vonkajšia sila, iba duša samotná. Ľudské telo možno zničiť, zabiť, ale duša sa vymýka z tohto obsahu. Ak sa hlbšie zamyslíme nad uvedenými otázkami, jednoznačne môžeme iba súhlasiť s autorkou, že o človeku - ako o *osobe* - môžeme povedať aj to, že cesta k personálnej identite sa začína riskantným darom seba samého iným a končí v naplnení seba inými osobami, s ktorými uzatvára vzťah. Práve na tejto ceste sa stáva čoraz väčšmi osobnosťou tým, že rozvíja svoje osobné schopnosti, ovláda sa a eticky vyzrieva v procese života ako bytie bio - psycho - sociálne na základe vlastného sebauvedomenia a sebarealizácie. *Ľudská osoba* má charakter prirodzene sociálny a otvorený, dynamický, naplňajúci sa a kompletizujúci sa, povedané veľmi explicitne a výstižne autorkou. S čím možno rozhodne po dobrom zvážení iba súhlasiť.

Na tieto otázky, jasne vyjadrené v práci, nadväzujú nemenej zaujímavé otázky, ktoré sa dotýkajú problémov *existenciálnej samoty*, *formy spoločenstva*, *ľudských práv z pohľadu etiky*, otázky *slobody a etického konania*, *etickej hodnôt*, *ekologickej etiky*, *spoločenského pokroku*, *harmónie*, ale i *ľudskosti a neľudskosti*. Zaujímavú časť práce tvorí pasáž, ktorá sa týka otázok *novej etiky a novej Európy*. Autor-

ka v týchto súvislostiach jasne konštatuje, že starý európsky kontinent sa v súčasnosti usiluje aj o to, aby zostal mladým. Scenár novej, mladšej a zároveň zjednotenej Európy s víziou svetovej jednoty na jednej strane otvára - slovami autorky - nové možnosti, ale na druhej strane aj mnohé otázky. Je pravdou, že všetci sa usilujeme predovšetkým o materiálne bohatstvo, ale práve s týmto trendom paradoxne narastá morálno-duchovná chudoba. Otázka teda znie: K akej jednotnej a modernej Európe dnes kráčame? Zostalo ešte niečo zo Schumanových ideálov služby, čestnosti, obetavosti etc.?

Odpoveď by sme snád' našli v nádeji, lebo bez nej niet pokroku. Ale nádej musí byť pevne zakorenená v slobodnom spoluzití ľudí, tvrdí autorka. Preto i veľká výzva pre európsku i svetovú budúcnosť závisí od schopnosti zjednotiť obchodný systém v súlade so spravodlivosťou a v solidarite, a na strane druhej závisí od úsilia o humanizáciu ekonomie na základe morálnych požiadaviek. Práve toto konštatovanie vedie autorku k záveru, že nová Európa má zostať otvorená voči iným národom a kultúram a jej cieľom má byť prekonanie individualistickej kultúry, vrátiť sa k otvoreným tradičným hodnotám (a to morálnym i kresťanským) a rešpektovať individuálnu slobodu vo vzťahu k pravde a nadprirodzenému cieľu, ktorý má človek zakódovaný v ontologickej štruktúre svojho bytia, uzatvára autorka. Na týchto miestach sa autorka správne - a pritom dôrazne - odvoláva na myšlienky *K. Rahnera* a jeho prácu *Metafyzická antropológia*, kde konštatuje, že človek je bytosť otvorená voči všetkému bytiu, pretože patrí k bytostnej determinácii existencie ľudského bytia.

Bezprostredne na tieto úvahy nadväzujú ďalšie časti monografie, ktoré sa dotýkajú otázok *sociálnej etiky* a *náboženstva a katolíckej sociálnej náuky* a jej prínosu pre *ľudskú spoločnosť*. Tieto časti monografie sa venujú otázkam morálneho života človeka a sociálnemu učeniu katolíckej cirkvi. Autorka sa odvoláva na pápeža Leva XIII. a encykliky *Divinum illud* (Klamné trvanie - ktorá sa zaoberá otázkami občianskej moci), *Immortale Dei* (O nesmrteľnom Bohu - ide o vzťahy medzi občianskou mocou a cirkvou), *Libertas* (táto encyklika pojednáva o falošných interpretáciách ľudskej slobody), *Sapientiae christianae* (ide o základné ľudské, kresťanské povin-

nosti) a encyklika *Rerum novarum*, ktorá je prvou sociálnou encyklikou, ktorá spôsobila vo svete veľký rozruch. Bola zverejnená 15. mája 1891, v ktorej pápež Lev XIII. podáva návod na múdru sociálnu politiku, problémy rodiny, štátu, zmierňovanie konfliktov medzi ľuďmi, formovanie života a správania ľudí, a v neposlednom rade sa venuje i otázkam výchovy k zodpovednosti za život a svet.

Vo všetkých prípadoch ide o aktualizovanie učenia Tomáša Akvinského o tom, že človek nemá mať vonkajšie dobré ako svoje vlastné, ale ako spoločné, aby ich mohol ľahko rozdeľovať v čase núdze.

V závere práce sa autorka odvoláva na učenie pápeža Pia XI., II. vatikánsky koncil a jeho sociálne dokumenty, benátskeho kardinála Angelo Giuseppe Rincallioho (1881 - 1958), ktorý prijal meno Ján XIII., pápeža Pavla VI. a jeho deklaráciu *Dignitatis humanae* a pastorálnu konštitúciu *Gaudium et spes* z roku 1965, ktorá nabádala na veľkú sociálno-kultúrnu transformáciu v prospech služby a sociálnu encykliku *Populorum progressio* (O rozvoji národov), ktorá sa zaoberá integrálnym rozvojom človeka, právami na väčšie istoty živobytia, bývania, zdravia, vzdelania, kultúry a zodpovednosti všetkých občanov za spoločenské dianie. V týchto myšlienkach autorka nezabúda ani na pápeža Jana Pavla II. a riešenie otázok človeka, filozofie osoby, individuálneho „ja“, ktoré spoznáva iné „ja“ ako seberovné v hodnote. Wojtyłova filozofia a etika sú filozoficko-antropologicky orientované, obracajú sa k človeku ako ľudskému individu. V tomto myšlienkovom slede vynieva wojtyłovská antropológia ako etika *imago Dei*, kde morálne cnosti nazýva „lampami kresťanského života“, lebo nimi človek realizuje svoj život podľa hlasu vlastného svedomia a podľa požiadaviek správnej morálky, nie etiky bez morálky.

Záverom možno jednoznačne konštatovať, že monografia je vzácnym príspevkom jednak do mnohých odborných dišpút v oblasti sociálno-etických vied, ale i podáva úplne nový pohľad na riešené otázky, prináša mnoho nových názorov a ich etické hodnotenie.

mim. prof. PhDr. Anna Klimeková, PhD.,
Katedra občianskej
a etickej výchovy
FHPV PU

Všetci starneme a zomierame

Balogová, B. 2005. *Seniori*. Prešov: Pavol Šidelský, AKCENT PRINT, Prešov. 157 s.

PhDr. Beáta Balogová, PhD., odborná asistentka Katedry vzdelávania dospělých a sociálnej práce FF PU v Prešove a Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU v Prešove, koncom marca obohatila knižný priestor svojou monografiou venovanou seniorom. Recenzovaná monografia vznikla v rámci výskumných úloh VEGA č. 1/0457/03, č. 1/2520/05 a č. 1/2497/05.

Publikácia vychádza z autorkinho odborného a ľudského záujmu o starších ľudí, z jej pedagogickej praxe i z čoraz aktuálnejšieho problému starnutia populácie v krajinách Európskej únie. Ako uvádzajú niektorí autori a autorky, Slovensko patrí k populačne najmladším štátom EÚ a má šancu využiť tzv. okno príležitosti a lepšie sa pripraviť na starnutie svojej populácie.

V monografii sa autorka dotýka mnohých oblastí spojených so starobou. Jej cieľom je „snaha o systemizáciu poznatkov z rôznych vedeckých štúdií o starnutí a starobe, o kvalite života seniorov, o ich vstupe do dôchodku a edukácii“. V obsahovej štruktúre monografie autorka logicky prechádza od podstaty starnutia a staroby ku kvalite života seniorov a senioriek. Na tomto mieste poukazuje na makroekonomické aspekty starnutia európskej populácie a ontogenetické hľadiská starnutia. Po stručnom exkurze do histórie starnutia a staroby prechádza na charakteristiky týchto procesov. Prvú kapitolu uzatvára bio-psycho-sociálnymi a duchovnými aspektmi starnutia a staroby. Tieto state, hne popisujúce prirodzené procesy starnutia organizmu, môžu na citli-

vejšie čitateľky a čitateľov zapôsobiť deprimujúco. Reálnu skutočnosť však „vystihuje akýsi model, nachádzajúci sa uprostred medzi pesimistickým a optimistickým pohľadom na seniorský vek“.

V druhej kapitole Balogová charakterizuje kvalitu života vo všeobecnosti, následne ju implikuje na seniorky a seniorov a sociálno-politické súvislosti. Kapitolu uzatvára zistenia z autorkinho empirického výskumu realizovaného v roku 2003. Ide o merania kvality života starších ľudí pred a po vstupe do dôchodku, s prihliadnutím na systematickú profesionálnu prípravu odchodu do dôchodku. Prezentácia získaných výsledkov môže na laických čitateľov vzhľadom k odbornej terminológii a množstvu ukazovateľov pôsobiť mierne dezorientujúco.

V tretej kapitole sa čitateľa stretnú s aktuálnou problematikou zamestnávania seniorov a ich vstupom do dôchodku. Na tomto mieste autorka pojednáva aj o problematike rovnosti príležitostí senioriek a seniorov na trhu práce. S viac-menej implicitným poukazaním na feminizáciu staroby a feminizáciu chudoby a akcentom na prevenciu nezamestnanosti starších ľudí. V súvislosti so vstupom do

dôchodku autorka píše o sociálno-politických aspektoch a reforme sociálneho systému.

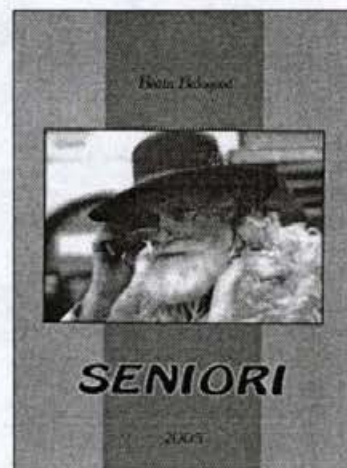
Ďalej, vo štvrtej kapitole, aj na základe realizovaného výskumu poukazuje na potrebu prípravy seniorov a senioriek pre vstup do dôchodku. Čitateľky a čitateľa tu nájdú rozpracované štyri navrhované základné oblasti prípravy pre vstup do dôchodku (celospoločenskú, podnikovú, sociálnu a svojpomocnú).

Obsahom piatej kapitoly monografie sú aspekty vzdelávania starších ľudí. Najmä v súvislosti s geragogikou, sociálnou gerontológiou, sociálnou prácou a andragogikou, respektíve priamo sociálnou andragogikou.

Autorka sa chvályhodne nevyhýba ani (nielen) so seniormi úzko súvisiacej a tabuizovanej téme zomierania a smrti. Túto oblasť rozoberá v záverečnej, šiestej kapitole, nazvanej Thanatológia – strach zo smrti. Kapitolu charakterizujú pojmy ako eutanázia a dystanázia či paliatívna a hospicová starostlivosť. Prijemným detailom je symbolické zaradenie kapitoly o zomieraní a smrti na záver monografie. V úvode publikácie tak začíname starnúť, všimame si vplyvy starnutia na svoju kvalitu života, končíme (strácame) zamestnanie a odchádzame (pripravení) do dôchodku, kde máme šancu sa vzdelávať a následne obklopení milujúcimi ľuďmi spokojne zomierame.

Záver recenzovanej publikácie

Mgr. Martin Béreš

patrí desiatim stručným odporúčaniam, ktoré by svojim synergickým pôsobením „v konečnom dôsledku mohli priniesť zvýšenie kvality života seniora v našej spoločnosti“.

Za mierne rušivé detaily recenzovanej publikácie môžeme považovať nie vždy plynulé prechody medzi hlavnými kapitolami, dva odkazy na neexistujúce prílohy empirickej state či nepoužitie tamtiež (resp. ibidem) pri viacnásobnom citovaní z toho istého prameňa.

Vzhľadom na šírku problematiky a súvislosti je potrebné vyzdvihnúť autorkinu úspešnú snahu o zachovanie interdisciplinárneho pohľadu a naplnenie stanoveného cieľa. Sama vyjadruje „presvedčenie, že kniha poslúži ako obohatenie pre všetkých, ktorých seniorská problematika zaujíma“. Nechajme sa teda s radosťou obohatiť, lebo starneme a zomierame všetci.

Bohoslovci sa zamýšľali nad hriechom v dnešnom svete

Na tému *Hriech v dnešnom svete* sa 28. apríla na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte (GBF) PU v Prešove uskutočnila študentská vedecká konferencia. Pripravila ju Katedra systematickej teológie (KST). Garantom bol ThDr. Marek Petro, PhD., vedúci KST, ktorý aj konferenciu otvoril. Za študentov mal organizáciu na starosti diakon Rudolf Hreňo.

V úvode sa prihovril prítomným dekan GBF PU doc. ThDr. V. Boháč, PhD., ktorý okrem iného zaželel konferencii zdarný priebeh. Medzi zástupcami vedenia fakulty bol aj doc. ThDr. PaedDr. M. Pribula, PhD., prodekan pre vedeckú a vzdelávaciu činnosť. Medzi účastníkmi boli zástupení ďalší pedagógovia GBF PU, študenti a laická verejnosť.

Prvú prednášku na tému Hriech ako jed predniesol študent piateho ročníka GBF PU v Prešove diakon R. Hreňo. Ďalšiu prednášku pod názvom Zlo ako hriech u Kierkegarda mal študent druhého ročníka GBF PU L. Petruš. S prednáškou pod názvom Hriech a súčasné vnímanie jeho podstaty v kontexte s pohľadmi pápeža Jána Pavla II. vystúpil Mgr. F. Novotný. Po krátkej prestávke bola v programe prednáška, v ktorej diakon R. Hreňo spracoval Anketu o hriechu. Poslednou bola

prednáška na tému Hriech a jeho dôsledok študenta piateho ročníka GBF PU J. Rusínaka. V diskusnom príspevku hovoril ThDr. M. Petro, PhD., na tému Reflexia na prvú kapitolu knihy Jána Pavla II. Pamäť a identita.

Touto konferenciou sme si všetci uvedomili, ako Dekalóg, ktorý sme dostali od Boha na hore Sinaj cez prarodca Mojžiša platí až do dnes. Stačí sa len zamyslieť nad tým, čo nás zväzda, i nad tým, ako poznáme spôsob ako s týmto zlom bojovať. Pripomením slová pápeža Jána Pavla II.: „Zlo je niečo veľmi hlboké. Je zakorenené v každom ľudskom srdci, tam, kde človek neprijíma iného človeka, odmieta ho a nakoniec sa ho zbavuje. Stratégia nenásilia je stratégiou lásky, ktorá lieči zlo od jeho koreňov. Ak možno zlo odpustiť, potom ho možno aj odstrániť.“

o. diakon Rudo

Vyšlo

Štúdie s názvom *Kresťanská víra a racionalita* boli v roku 2004 realizované autormi, ktorí sa zaoberajú teológiou a filozofiou. Josef Dolista vyučuje na Zdravotné sociálnej fakulte a Tomáš Machula na Teologické fakulte Jihočeské univerzity v Českých Budějoviach.

J. Dolista predkladá 138-stranovú štúdiu viac teologicky orientovanú. Chcem upozorniť hlavne na kapitolu III. Aktuálny vybraná teologická témata pastorálneho charakteru, ktorá obsahuje state ako Úsilie o medzikultúrny dialóg, Náboženská sloboda a ľudské práva, Ekumenický dialóg atď.

T. Machula kladie väčší dôraz na filozofickú reflexiu. Svoju 96-stranovú štúdiu myslí ako „tematický protipól knihy prof. Josefa Dolistu“. Štúdie budú k dispozícii v knižnici PBF PU Prešov, Plzenská 5.

Mgr. Jozef Vorobel,
Katedra kresťanskej
antropológie a sociálnej práce
PBF PU

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
TEOLOGICKÁ FAKULTA

KŘEŠŤANSKÁ VÍRA A RACIONALITA

Teologický přístup

Josef Dolista

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
TEOLOGICKÁ FAKULTA

KŘEŠŤANSKÁ VÍRA A RACIONALITA

Filozofický přístup

Tomáš Machula

Udialo sa v UK

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PU

26. apríla 2005 – Univerzitná knižnica PU získala 3. miesto v celoslovenskej súťaži knižničných web-stránok Top WebLib 2004. Viac v samostatnom článku.

27. apríla, 13.30 – prednášková videokonferencia s možnosťou diskusie na tému Výskum Marsu. Na podujatí sa rozoberala slovenská účasť na výskume Marsu a problematika výskytu vody na ňom. Prednášajúci: prof. RNDr. Jozef Masarik, DrSc. Vysielanie sa uskutočnilo z Univerzity Komenského v Bratislave prostredníctvom už úspešne odskúšaného VRVS (Virtual Rooms Videoconferencing System). Spoluorganizátor - Oddelenie IKT pri Katedre techniky a digitálnych kompetencií FHPV PU.

9. mája, 11.00 – diskusné stretnutie s Mr. Johnom Robertsom (managing consultant) zamerané na tému Managing change and improvement, v spolupráci s Fakultou manažmentu PU.

10. mája, 14.00 – stretnutie s autormi Mariánom Andričíkom, Jurajom Briškárom, Mariánom Milčákom a Petrom Milčákom. Na akcii v spolupráci s katedrami slovenského jazyka a literatúry

FF a FHPV PU v Prešove boli prezentované najnovšie publikácie spisovateľov.

15. mája – Kvôli veľkému záujmu bola výstava Prokopa Kolisnyka s názvom Majdan predĺžená o mesiac. Výstavu si prišli pozrieť aj predseda Prešovského samosprávneho kraja Peter Chudík, Prešovský eparcha Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku Mons. Ján Babjak SJ a záujem o tvorbu svojho rodáka prejavila pri návšteve Prešova aj ukrajinská speváčka Ruslana.

16. mája, 13.00 – otvorenie výstavy publikačnej činnosti pracovníkov PU za rok 2004. Výstava bola sprístupnená v Centrálnej študovni UK PU a trvala do 25. mája.

8. – 10. júna – výstava odbornej literatúry z produkcie zahraničných vydavateľstiev Elsevier, Kluwer, Pearson, Sage, Oxford, Yale University a iných, zameraná na prírodné a humanitné vedy. Uskutočnila sa v spolupráci s vydavateľstvom Slovart G. T. G.

(mm)

Univerzitnú knižnicu ocenili v súťaži Top WebLib 2004

Na všadeprítomné súťaže v dnešnom svete sme si už akosi zvykli. Popri všetkých komerčných súťažiach, kde sa vyhráva „len“ preto, že ste si kúpili výrobok tej či onej firmy, je však ešte stále dostatok takých, kde vyhrávajú tí, ktorí niečo vedia a tvrdo na tom aj pracujú. Do podobnej kategórie súťaží by sme mohli zaradiť aj tú, ktorú ešte koncom minulého roka vyhlásila Sekcia pre informačnú vedu Spolku slovenských knihovníkov. Bol to prvý ročník súťaže o „najlepšie webové sídlo knižnice“ s názvom Top WebLib 2004. Súťažilo sa v dvoch kategóriách – v prvej dominovali vedecké, akademické, špeciálne..., no jedným slovom odborné knižnice a v druhej sa hodnotili web stránky knižníc verejných.

Aby bola súťaž ešte zaujímavejšia, hodnotilo sa dvomi spôsobmi. Od 1. decembra 2004 do 4. februára 2005 stránky všetkých slovenských knižníc hodnotila odborná porota, pričom základnými kritériami boli: kvalita obsahu webových stránok (rozsah sprístupnených informácií, on-line katalóg, funkčné odkazy, jazykové mutácie, úplnosť kontaktných údajov...), aktuálnosť informácií, grafická úprava (navigačné prvky, primeranosť aplikovanej grafiky - „či to nie je prehustené“, estetický dojem...), dostupnosť. V čase od 8. do 20. februára 2005 sa prostredníctvom knižnično-informačného portálu infolib.sk dostala k slovu aj verejnosť. Vypĺnením hlasovacieho lístka bolo možné pridať hlas ktorejkoľvek zo zúčastnených knižníc.

A ako to vlastne celé dopadlo? Hlavnú cenu odbornej poroty dostala Univerzitná knižnica (UK) v Bratislave (www.ulib.sk). V kategórii vedeckých knižníc druhé miesto obsadila Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici (www.svkbb.sk)

a tretie patrilo UK PU v Prešove (www.pulib.sk). Z kategórie verejných knižníc zaujali odbornú porotu knižnice z východu Slovenska, pretože druhú cenu udelila Zemplínskej knižnici Gorazda Zvonického v Michalovciach (www.zkgz.sk) a tretiu Hornozemplínskej knižnici vo Vranove nad Topľou (www.slovanet.sk/kniznica-vranov). Hlasovanie internetových návštevníkov rozhodlo, že cena sympatie ostane tiež na Východe. V súťaži Top WebLib 2004 ju získala Knižnica P.O. Hviezdoslava v Prešove (www.kniznica-poh.sk). Kompletne výsledky súťaže nájdete na internetovej stránke: www.infolib.sk.

Natíska sa ešte otázka, prečo je vôbec pre knižnicu dôležitý jej web. Odpoveď nám ponúka oficiálny cieľ tejto súťaže – podnietiť úsilie knižníc prezentovať svoju činnosť na internete, zvýšiť kvalitu a návštevnosť svojich webových stránok a tým dosiahnuť lepšiu informovanosť o činnosti a poskytovaných službách. A to v konečnom dôsledku možno znamená aj viac čitateľov v našich knižniciach. Martin Michelčík

Výstavu Prokopa Kolisnyka v Univerzitej knižnici si počas návštevy Prešova prišla pozrieť aj ukrajinská speváčka Ruslana. Foto: Mgr. Zuzana Breznoščáková

Výstava publikačnej činnosti pracovníkov PU zaujala aj dvoch najvyšších predstaviteľov - Prešovskej univerzity a Prešovského samosprávneho kraja.

Foto: Mgr. Zuzana Breznoščáková

Musica historica na festivale zabudnutej hudby

Pod záštitou Rakúskeho generálneho konzulátu v Krakove, Maďarského kultúrneho inštitútu, Českého centra a Slovenského inštitútu vo Varšave sa konal v Poľskej republike už XII. ročník medzinárodného festivalu zabudnutej hudby. Organizátorom tohto ojedinelého podujatia bolo Umelecko-vzdelávacie centrum INTER-ART v Tarnowe (umelecké vedenie Teresa Kaban a Henryk Blazej).

Naše domáce farby reprezentoval súbor starej hudby Musica historica, ktorý v rámci šestnástich koncertov odohral dva. V priebehu dvanástich ročníkov bolo tohtoročné účinkovanie súboru v poradí tretím. Súbor, ktorý sa venuje starej hudbe a vznikol v roku 1994 na pôde PU, má v repertoári diela počnúc renesanciou, hudobným barokom, až po diela raného klasicizmu, komponované princípom basso continuo.

Na festivale v zložení Dana Leščenkova - spev, Klára Ganzerová - spinet a Karol Medňanský - sopránová a tenorová viola da gamba, odohrali diela Leopolda I., P. Eszterházyho, G. Frescobaldiho, J. M. Lefflotha, F. Duranta, C. Ph. E. Bacha, J. S. Bacha, G. Ph. Telemanna, J. M. Moltera.

Ich interpretačné výkony si mohli priaznivci zabudnutej hudby vypočuť 11. mája v Mestskom múzeu v Siemanowiciach, po prvýkrát tu súbor vystúpil v roku 2001. Druhý koncert sa konal v atraktívnych priestoroch kaplnky Soľnej bane sv. Kráľovnej v Bochnii 13. mája. Táto koncertná sála sa nachádza asi 160 m pod zemou.

Podľa vyjadrenia umeleckého vedúceho Karola Medňanského, ktorý je zároveň aj pedagógom na Katedre hudby FHPV PU, sa program súboru Musica historica stretol s priaznivou odozvou. Publikum si „vytleskalo“ po tri prídavky na každom koncerte.

Renáta Kočišová

„Láska potrebuje večnosť...“

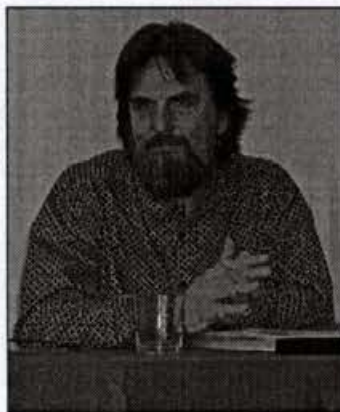
Po roku na akademickú pôdu Pedagogickej fakulty (PF) PU opäť raz zavítala významná osobnosť slovenskej literatúry – spisovateľ, básnik, esejista, výtvarník a teológ Daniel Pastirčák. Všetko sa odohrálo 21. marca v reprezentačných priestoroch PF, kde sa spisovateľ modernej kresťanskej duchovnej literatúry a estetiky stretol so študentmi a pedagógmi PU.

Prednášku s besedou otvoril spisovateľ autorským recitálom, po ktorom sa pokúsil prítomným poodhaliť tajomstvo svojej osobnej cesty poznania a tvorby, ktorá charakterizuje ten jeho životný príbeh. Ako teológ mnohých prekvapil sugestívnou, ba priam intímnu spoveďou o hľadaní seba samého, ktorá sa v motive neustáleho hľadania pretavila i do jeho tvorby a v týchto intenciách sa ne jeden poslucháč s autorom dokázal identifikovať.

Ťažisko besedy s D. Pastirčákom akosi spontánne viedlo k definovaniu hodnoty človeka ako jedinečnej bytosti; a to nielen v jeho literárnej tvorbe, ale i v gnómičkom poňatí človeka ako životného príbehu o hľadaní toho, čo pretrváva, čo nepodlieha devalvácii, čo smeruje k večnosti. Túto túžbu spisovateľ definoval ako neustálu potrebu milovať a byť milovaný, čo de facto znamená rezignovať na vlastný egocentrizmus a pýchu, ktoré sú len chimérami vlastnej malosti človeka. Ak človek prijme lásku bez výhrad a všetkými

smermi sa otvorí večnosti, zákon chaosu v ňom vystrieda Večná Láska. „Som počiatok aj koniec. Som prameň, koryto i ústie tvojej rieky. Som hľadanie, ktorým si ma hľadal, aj večná prítomnosť tohto stretnutia.“ (Damianova rieka)

D. Pastirčák živo reagoval aj na otázky, týkajúce sa intertextuality jeho tvorby (Čítet alebo more na konci sveta) a literárneho sveta situovaného v jeho písaní, pričom odhalil aj svoje ilustračné a vizuálne inšpirácie. Keďže je spisovateľom známym svojou záľubou v prelínaní takmer všetkých druhov umenia, odhalil aj časť svojho hudobného podhubia. Ako sa sám priznal, hudba je vnútorným bytím vecí a ich vzťahov, a preto je všade tam, kde je umenie. Na otázku, akú hudbu počúva, zareagoval, že „jeho“ hudbu v rozhlase nepočúť, pretože nie je komerčnou; naplňa ho hudba s hlbokým duchovným rozmerom (Górecki, Schnittke, Godár, Pärt, Zagar). Prednášku spojenú s besedou uzatvoril sugestívnym autorským recitálom.

Kto si nenechal ujsť besedu so spisovateľom D. Pastirčákom, nevyhnutne musel ostať zasiahnutý tým nedefinovateľným tajomnom Večnej Lásky, ktoré autor mystickým a sugestívnym spôsobom všetkým prítomným sprostredkoval („Prelud lásky, ktorý sa nám zjavuje na púšti času, v nás zobúdzá iba samotú a smäd po večnej láske...“).

Besedu po krátkom vydýchnutí vystriedal seminár na tému Duchovný rozmer literatúry pre deti a mládež, kde D. Pastirčák užšiemu poslucháčskemu auditoriu detailnejšie vytyčil v besede naznačené intencie línie duchovnej tvorby a estetiky, ktorá je s detskou literatúrou neroz-

lučne spätá. Spisovateľ naznačil tri roviny literárneho diela, upozorniac najmä na poslednú rovinu, ktorá duchovnú literárnu tvorbu pre deti kreuje a robí ju tým, čím je: rovinu priameho významu, rovinu etického významu a napokon rovinu významu mystického. Prítomných zaujal najmä filozofiou prístupu k deťom, keď sa priznal, že sa nedokáže k deťom správať ako k nejakému nižšiemu druhu cicavcov. Deti sú, ako podotkol, hodné toho, aby sme s nimi hovorili ako so skutočnými ľuďmi.

Stretnutie s D. Pastirčákom na pôde PF na tému Duchovný rozmer literatúry pre deti a mládež asi najlepšie vystihujú jeho vlastné slová, ktoré sú aj vnútorným vyjadrením jeho filozofie: „Nezavráňame deti do bezpečia na ružovo natreté detskej izby, ale vyvedme ich von pod divoké hviezdy tajomného vesmíru... Kniha musí deti presahovať, aby mali kam rásť. Som presvedčený, že najlepší spôsob, ako deti vystrojiť na namáhavú cestu životom, je rozprávať sa s nimi o všetkom ľudskom v kontexte božej milosti“.

Radoslav Rusňák
Foto: Martin Michelčík

Výrazný úspech študentov Katedry hudby FHPV PU v interpretačnom zápole v Ružomberku

Na pôde Katedry hudobného umenia Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku sa 26. a 27. apríla konal II. ročník súťaže Študentskej umeleckej činnosti (ŠUČ). Súťaž, ktorá poskytuje možnosť konfrontovať úsilie a zánietenosť študentov a ich pedagógov v rámci fakult s učiteľskými zameraním, sa tohto roku obohatila o zahraničných účastníkov.

Mladí adepti učiteľstva hudby zápolili v troch interpretačných odboroch: organ, spev a klavír. V každom z týchto odborov boli vyčlenené dve súťažné kategórie: I. kategória – určená tzv. nekonzervatoristom, teda tým, ktorí zmaturovali alebo absolvovali na inej škole ako konzervatórium; II. kategória – patriaca konzervatoristom, teda študentom, maturantom, prípadne absolventom konzervatória.

Študentom Katedry hudby (KHu) FHPV PU sa v tohtoročnej súťaži výborne darilo, o čom svedčia ešte vyššie ocenenia ako pred rokom. V I. kategórii v odbore spev sme mali dvoch ocenených: suverénnu víťazku Ivetu Pandiovú zo 4. ročníka a na treťom mieste Ján Baka z I. ročníka. Obaja študenti sa prezentovali pôsobivou interpretáciou troch piesní rôzneho štýlového obdobia, zastupujúcich rôznu jazykovú oblasť, medzi ktorými nespella chýbať povinná pieseň duchovného charakteru. Popredné umiestnenia študentov sú

sii. Týkali sa napr. losovania, kategorizácie (kam zaradiť konzervatoristov, študujúcich hudobnú výchovu v dvojodborovej kombinácii, kde nástrojová a spevácka príprava trpi nedostatkom časového priestoru?) a najmä možnosti oceniť viac ako troch súťažiacich v jednotlivých kategóriách. Ústna pochvala poroty našej ďalšej študentke Márii Judičákovskej (spev – I. kat., pedagogické vedenie Jana Ljubimovová) by sa v tom prípade určite odrazila v podobe zaslúženého ocenenia – čestného uznania.

Dúfame, že organizácia celoslovenskej súťaže ŠUČ s medzinárodnou účasťou sa o rok ešte viac skvalitní a zároveň veríme, že naša KHu bude disponovať väčším počtom talentovaných, súťaživých študentov, čo sa môže podariť zlepšením podmienok na ich umeleckú prípravu v zmysle rozšírenia počtu učební a taktiež častejšími dotáciami na nevyhnutnú údržbu nástrojového vybavenia katedry. Zrejmý je fakt, že hodnotnými umeleckými výsledkami na interpretačných súťažiach dostávame meno PU do povedomia dnes už v celoeurópskom meradle.

Mgr. art. Ľubica Kistyová

Zápočty v budúcnosti – trochu ináč?

Študentské divadlo pri Katedre estetiky a vied o umení FF PU v Prešove spestrilo zápočtový týždeň akciou Rozlúčka so semestrom, ktorá bola zároveň pozvánkou na Akademický Prešov (AP) 2005 (v úvítacom slove prof. PhDr. K. Horáka, CSc.) a jeho Nultým výpredajom.

V priestoroch pred učebňou č. 97 vo vysokoškolskom areáli sa v stredu 18. mája medzi 15.00 a 17.00 h okolojdúci, postávajúci i prisediači stali svedkami, prípadne aj aktérmi improvizovanej koláže hudby a slova či „textepilových“ produkcií. Do výpredaja prispeli bývalí víťazi a účastníci AP, napr. recitátorky M. Vilhanová a M. Kalmanová, ktoré okrem „vlastných“ textov predniesli aj poéziu Jána Gavuru; M. Kraus spevom, moderátorky Z. Petriková, vlastnú poéziu predstavila L. Paraličová a i. Skvelým muzikantským umením program sprevádzali hudobníci M. Garbera a M. Ferenčík, ale aj špeciálny hosť májového popoludnia Ing. P. Čisárik. Nemenovaný účastník z radov učiteľov dokonca vyhlásil rozdávanie zápočtov, čo bola samozrejme mystifikácia, ktorá sa však v budúcnosti môže stať realitou... Radosť tešiť sa na ďalšie rozlúčky so semestrom! (mam)

Rozlúčkové vystúpenia gitarového tria

Pre členov umeleckých súborov PU nastáva v poslednom roku ich štúdiá – na Katedre hudby FHPV v piatom ročníku – čas rozlúčky s činnosťou v nich. V nejednom prípade dochádza k vyvrcholeniu umeleckej činnosti študentov v podobe vydatého absolventského koncertu. Po ňom nastáva doba tvrdej prípravy na záverečné štátne skúšky. Trochu iný scenár ukončenia svojho veľmi úspešného umeleckého pôsobenia na PU si zvolili členovia Gitarového tria Univerzitného komorného orchestra Camerata Academica.

Po absolventskom koncerte 16. marca v inšpiratívnych priestoroch historickej budovy evanjelického kolégia, prijali jeho členovia Eva Kmecová, Denisa Mochňacká a Ján Juščák s evidentným potešením môj návrh rozlúčiť sa s umeleckým pôsobením ešte ďalšími vystúpeniami. Z tohto ich postoja je evidentné, ako veľmi im prišlo k srdcu komorné muzikovanie, ktoré prináša so sebou mnohé špecifické znaky umeleckého sebarealizovania sa. Z pôvodne zamýšľaného jedného vystúpenia boli aj vďaka ďalším iniciatívnym krokom samotných členov gitarového tria, hlavne D. Mochňackej, nakoniec dve.

Obidve ich vystúpenia, ktoré možno považovať za ich posledné ako študentov PU sa uskutočnili v poslednom májovom týždni a nesú mnohé sympatické osobnostné rysy členov gitarového tria.

V piatok 27. mája vystúpili ako hostia I. ročníka Gelnického klúča 2005, prehliadky komornej hudby. Ťažiskom prehliadky boli vystúpenia komorných súborov zo ZUŠ z Gelnice, Krompách a Sabinova. Spolu s gitarovým triom pohostinsky vystúpil sláčikový orchester z Košíc. V očarujúcom prostredí romantického nádvorja Penziónu Zámček prednieslo gitarové trio popri bloku latinskoamerických skladieb – spoluúčinkovali v ňom tanečnica Marianna Konečná, študentka 4. ročníka a hráč na bicie nástroje Michal Gál aj Triá pre 18 strún od slovenského skladateľa Milana Nováka. Skladba, ktorú venoval autor gitarovému triu zaznela premiérovu na ich diplomovom koncerte, sa stretla – podobne ako tomu bolo pri jej pr-

vom uvedení – aj na prehliadke v Gelnici s veľmi veľkým prijatím. Vystúpenie prinieslo aj jeden priam symbolický moment. Na organizovaní prehliadky – organizátorom bola ZUŠ v Gelnici a Mestský úrad v Gelnici – sa významnou mierou podieľala aj naša bývalá študentka a členka Dychového tria Slávka Pacholská, rod. Bajtošová. Od čias absolvovania štúdiá na Katedre hudby v roku 1999 sa intenzívne venuje pestovaniu komornej hudby, čo ma ako jej pedagóga komornej hry mimoriadne teší.

Druhé vystúpenie z radu rozlúčkových sa uskutočnilo na druhý deň 28. mája v rámci Margaretafestu 2005, medzinárodného festivalu zdravotne postihnutých umelcov, ktorého usporiadateľmi boli Hodina deťom, Občianske združenie Barlička a Komunitná nadácia Prešov. Na galakonzerte v Prešove zaznel v podaní gitarového tria ich populárny blok latinskoamerických tancov a piesní. Toto vystúpenie je dôkazom ľudskej vyzretosti a osobnostných postojov členov gitarového tria.

Napriek tomu, že považujem ostatné dve vystúpenia gitarového tria za ich posledné, som presvedčený, že boli poslednými iba z ich pozície ako študentov PU. Verím, že semiačko lásky ku komornej hudbe, ktoré vzkličilo v ich srdciach a dušiach budú ďalej zasievať aj u svojich žiakov a poneseť tak pomyselný štafetový kolík komornej hudby aj ďalším generáciám zapálených vyznavačov spoločného komorného muzikovania.

Mgr. art. Karol Medňanský,
umelecký vedúci
Camerata Academica
- Gitarové trio

Na margo jedného koncertu ...

V programe tohtoročnej Prešovskej hudobnej jari (PHJ) bol aj koncert klavírneho dua pedagógov Katedry hudby FHPV PU Ludmily Kojanovej a Pavla Novotného. K ich vystúpeniu, ktoré už tradične bolo viac než dôstojnou reprezentáciou našej univerzity, sa vraciame niekoľkými postrehmi.

Koncerty klavírneho dua L. Kojanová – P. Novotný sú udalosťami, na ktoré sa zasvätení priaznivci klasickej hudby tešia. Okrem spoľahlivého interpretačného výkonu sú spravidla pútavé aj svojou dramaturgiou. V minulosti na koncertoch v Prešove uviedli i niektoré slovenské premiéry skladieb. Tito renomovaní interpreti, ktorí pôsobia pedagogicky ako docenti klavírnej hry, dokážu koncertné publikum vždy niečím prekvapiť a motivovať.

V poradí 47. ročník PHJ ponukou a spoločenským ohlasom úspešne rozčeril príliš pokojné vody hudobného života v Prešove.

V koncertnej sále Čierneho orla sa 13. apríla zišlo rôznorodé publikum. Časť stredoškolskej mládeže, ktorá na koncert prišla v potešiteľnom počte, zažila pravdepodobne jednu z mála skúseností z „live“ koncertu klasickej hudby komorného žánru, čo sa patrične prejavilo (pokusy o potlesk medzi časťami cyklických skladieb, občasný pohyb po sále a tichú konverzáciu v zadných radoch počas hry koncertujúcich umelcov muselo hudbymilovné publikum chtiac-nechtiac tolerovať). Kojanová s Novotným však dokážu s poslucháčom dobre komunikovať – podotýkam, že nie verbálne, na to je určený bulletin, u nich ako vždy informačne veľmi zaujímavý – ich partnerom na komunikáciu môže byť každý, kto nemá problémy s hudobným vnímaním.

Dramaturgia doterajších prešovských koncertov tohto dua je tradične postavená na umnej taktike – závažnejšie na začiatok, potom odľahčiť. Pritom vždy zohľadňuje chronologickú líniu. Tentoraz si zvolili ešte „zahrievací“ úvod – možno poslucháčsky menej náročný, ale faktúrou priezračný a z hľadiska súhry veľmi chutlivý Sonátu F dur Johanna Christiana Bacha. Keďže ich klavírna

technika je vynikajúca, artikulácia precízna a rokmi skôr pribúda interpretačný nadhľad, výsledkom bol výborný poslucháčsky dojem.

Druhá skladba Variácie na tému Róberta Schumanna od Johanna Brahmsa už predstavovala náročnejšie sústo. Variátna forma v sebe ukrývala široké spektrum výrazových a dynamických polôh, v interpretácii spomínaného dua mala však úžasnú vnútornú dynamiku a dokázala pôsobiť veľmi transparentne aj v zložitejších kontrapunktických úsekoch. Po tejto lahôdke nasledovala Lisztova vznešená Polonéza Es dur, skôr príležitostné dielo, avšak s patričnou atmosférou a rozozvučaním všetkých registrov nástroja. Zorientovanejší poslucháč si s potešením vypočul cyklus Maurice Ravela Rozprávky matky husi, ktorý poznáme skôr v orchestrálnej verzii baletnej suity.

To, čo by sme mohli nazvať odľahčením pre poslucháča, prišlo v podobe svojráznych spracovaní motívov moravských ľudových piesní z cyklu u nás málo známeho Jana Nováka Rustica musa II. Interpretácia klavírneho dua tmočila vynikajúcim spôsobom autorovo poňatie oscilujúce na rozhraní duchaplného humoru a živelného temperamentu. Posledná skladba koncertu Eine kleine Waltzmusik košického skladateľa Norberta Bodnára nielen názvom evokovala atmosféru slávnej Mozartovej serenády a vôbec, viedenskej tradície. Bola, podobne ako viaceré ďalších skladieb slovenských autorov, venovaná interpretujúcemu duu. Publikum zažilo netradičný záver koncertu, keď po jej zaznení si interpreti na pódium spolu so skladateľom štrngli na prípitok.

Nuž, na zdravie, milí kolegovia a nech Vám to ešte dlho spolu dobre hrá!

Peter Ruščin

Foto: archív katedry

Gitarové trio počas vystúpenia v priestoroch Penziónu Zámček. Foto: archív autora

Retropohl'ad na spevácku súťaž Slovensko hľadá SuperStar

Pred dvoma mesiacmi sa skončilo vysielanie komerčnej šou Slovensko hľadá SuperStar vo verejnoprávnej Slovenskej televízii. Od januára 2005 súťažilo 11 spevákov – finalistov, ktorí postupne vypadávali a zostávali tí najlepší. Megafinále dvoch speváčok 15. apríla skončilo, tak že titul prvej slovenskej SuperStar si vyspievala Prešovčanka Katarína Koščová, študentka odboru filozofia – estetika Filozofickej fakulty PU v Prešove. O dojmy zo súťaže a na odborný pohľad sme sa opýtali pedagógov – hlasových odborníkov PU, ktorí dosiahli v pedagogickej a umeleckej činnosti významné medzinárodné úspechy, ocenenia, vavríny.

Ako ste vnímali a ako hodnotíte celý priebeh speváckej súťaže SuperStar?

Mgr. Eva Zacharová, didaktička a hlasová odborníčka Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHu FHPV), o. i. bývalá dirigentka vysokoškolského miešaného zboru Collegium Technicum Technickej univerzity v Košiciach: - Keďže som nesledovala všetky relácie Slovensko hľadá SuperStar, nemôžem ich komplexne hodnotiť. Pozitíva tejto relácie vidím v motivácii slovenskej mládeže spievať a vo výbere víťazky Katky Koščovej – skromnej a inteligentnej mladej dámy s veľkým speváckym potenciálom, ktorá je spevácky kreatívna so zmyslom pre precítenie skladby a minimálnou dávkou epigónstva. Výber spevákov Bezdeda, Mikla do finále pokladám za komerčný „ťah“ STV.

Mgr. Tatiana Kanišáková, PhD., odborná asistentka KHu FHPV, umelecká vedúca a dirigentka ženského speváckeho zboru Iuventus Paedagogica a Miešaného speváckeho zboru Nostro Canto: - Snáď som z uvedenej súťaže videla dost na to, aby som sa

mohla k tejto otázke vyjadriť... Z pohľadu organizačnej prípravy spĺňalo toto okázalé podujatie bez pochyby profesionálne parametre. Dalo by sa polemizovať o tematickom zameraní niektorých kôl, o kvalite hudobných aranžmánov i o rozporuplnom zložení a konaní porotcov, ktoré svedčilo o tom, že v hudobnom showbiznise ide viac o show a biznis ako o kvalitnú a poctivú hudbu a spev. Bola som však milo prekvapená finálovou jedenástkou, a to z pohľadu speváckeho i ľudského. Potvrdili moju každodennou realitou často konfrontovanú vieru v talentovanosť, úprimnosť a pracovitosť „dorastu“ tohto národa.

PaedDr. Lívia Kalmárová, odborná asistentka a hlasová odborníčka Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty (KHv PF), umelecká vedúca a dirigentka Piano-Vocal, generálna manažérka medzinárodnej speváckej súťaže študentov vysokých škôl pedagogického smeru a učiteľov z praxe – Moyzesiana: - Môžem povedať, že som SuperStar mohla pozerať až od finálovej desiatky. Predtým mi to nedovolilo moje

„pedagogické čítanie“, či skôr česť hlasového pedagóga. Zásadne som bola proti ponížovaniu spevákov, či skôr nespevákov už len preto, lebo ja v každom vidím potencionálneho speváka. Myslím si, že ja by som nemohla byť v takej porote, lebo by som ich všetkých začala už tam na javisku učiť spievať. Koščová je speváčka a muzikantka par excellence a má charizmu, čo je veľmi dôležité. U Šindlerovej nie som presvedčená o správnej hlasovej technike, nepredpovedám jej dlhú profesionálnu spevácku dráhu.

Mgr. Alena Ščerbová, doktorandka KHv PF, držiteľka Ceny Hudobného fondu medzinárodnej speváckej súťaže Moyzesiana 2004. Laureátka speváckej súťaže Sakura: - K priebehu súťaže by som chcela v prvom rade vyjadriť veľký obdiv všetkým finalistom. Z vlastnej skúsenosti viem, že zvládať súťažnú atmosféru, prípravy, stres, mediálny tlak je mimoriadne náročné. Obzvlášť musím zdôrazniť, že od týchto spevákov, pod takýmto tlakom, niekedy aj v zdravotnej indispozícii (čo nie je podľa pravidiel hlasovej hygieny) sa očakával na javisku bravúrny výkon. Rovnako, aj v niektorých prípadoch, netaktnosť poroty neprospeľa umeleckým výkonom súťažiacich. Myslím si, že víťazka Katka Koščová, všetky úskalia súťaže zvládla veľmi dobre. Výrazne vynikala nad ostatnými súťažiacimi svojou muzikálnou, prirodzenosťou, pohybovou

zdatnosťou a to aj napriek niektorým chybám v hlasovej technike, ktoré predovšetkým odborníci určite postrehli. Myslím si, čo aj hlasovanie divákov potvrdilo, že v takomto druhu súťaže je veľmi dôležitá osobnosť a „čaro“ človeka, ktoré z neho vyžaruje na javisku. Spev, ak vychádza zo srdca, poteší dušu speváka i diváka. Aj tým Katka Koščová potvrdila, že právom získala titul SuperStar. Veľký potenciál som videla aj u druhej finalistky Martiny Šindlerovej, ktorá vo svojich 16-tich rokoch preukázala veľkú zdatnosť a hudobný rozhľad. V tomto prípade ma však veľmi mrzí množstvo chýb v jej hlasovej technike, ktoré môžu viesť, u takejto mladej speváčky, k vážnej hlasovej poruche. Bola by to škoda.

Vedeli by ste si predstaviť spoluprácu s Katkou Koščovou, resp. uvítali by ste jej „spevácke umenie“ vo Vašom umeleckom telese?

T. Kanišáková: - Môžem sa vyjadriť iba hypoteticky, pretože predpokladám, že hudobné smerovanie a ambície Katky Koščovej sa budú uberať odlišnou cestou od tej, po ktorej kráčam so svojimi zborními. Jej spevácke danosti by som privítala predovšetkým pre ich emocionálnu kvalitu, ktorá nevyvierá len z hlasovej techniky, ale z človeka a o tom by hudba mala byť.

L. Kalmárová: - Jasně, že by som ich chcela mať v súbore. Hodili by sa mi všetci desiat.

PhDr. Viliam Tarjányi

Fakulta športu sa stala garantom všestranného telesného a pohybového rozvoja poslucháčov PU

Len pred nedávnom som sa stal svedkom horlivej diskusie malej skupinky poslucháčov PU, v ktorej platilo to známe „o nás bez nás“. Na jednej z univerzitných chodieb horlivo preberala problematiku opodstatnenia vzniku Fakulty športu (FŠ) PU. Z ich konverzácie som si nechtiac vypočul zopár ironických a pikantných myšlienok a poznámok, z ktorých väčšina mala pôvod v nevedomostiach v danej problematike. Keďže okamžitý stav situácie mi nedovoľoval do tejto konverzácie priamo vstúpiť, a spomenutým kolegom aspoň sčasti problematiku ozrejmiť, tak som sa rozhodol tak učiniť práve prostredníctvom tohto príspevku.

Dúfam, že spomenutí kolegovia, ale i všetci, ktorým problematika vzniku a ďalšieho pôsobenia FŠ poskytuje vhodný priestor pre polemiky a spochybňovanie činnosti tejto inštitúcie, nájdu odpovede v najbližších odstavcoch tohto článku. Mnohí z nás si zrejme ani neuvedomujú, že v súčasnom svete plnom rozporov, disharmónie, narušeného životného a sociálneho prostredia je veľmi zanedbaná prirodzená potreba duševnej a psychickej rovnováhy.

Novovzniknutá FŠ má pred sebou mnoho neľahkých úloh. Jednou z nich je aj zabezpečenie vhodnej pohybovej aktivity pre študentov PU. Pri naplnení tejto potreby sa stretáva

s veľkým nezaujmom o telovýchovnú a športovú aktivitu zo strany väčšiny akademickej populácie. V prostredí základnej a strednej školy nám priestor na primeranú pohybovú aktivitu poskytovala povinná telesná výchova.

Telesná výchova a šport je taktiež súčasťou vzdelávacieho procesu v rámci programu vysokoškolského štúdia. A je nutné podotknúť, že to bude možno posledná skúsenosť študentov s organizovanou pohybovou aktivitou. Jej hlavným poslaním je zabezpečovať zdravotnú a sociálnu funkciu. To predpokladá výchovné pôsobenie na všestranný a harmonický rozvoj osobnosti, ktorého

výsledným cieľom je pohybové zdokonalenie, zvýšená telesná zdatnosť i športová výkonnosť.

Telesná zdatnosť, zdravie a ich vzájomný vzťah sú v tomto tisícročí jedným z najaktuálnejších problémov ľudstva. Vzťah telesnej zdatnosti a aktívneho zdravia sa dotýka oboch pohlaví a všetkých vekových skupín. Profesionálne zameranie obmedzuje telesnú námahu a jednostranne zaťažuje organizmus, zvyšuje sa podiel psychickej námahy a stresu.

V našich pomeroch je fakt, že SR patrí medzi štyri štáty Európy

s najkratšou priemernou dĺžkou života. Musím preto zvlášť zdôrazniť, že práve telesná výchova a šport sú popri iných činiteľoch, prostriedkami, ktoré formujú charakterové vlastnosti, zvyšujú telesnú zdatnosť, výkonnosť a pracovnú schopnosť človeka, upevňujú zdravie, regenerujú opotrebované životné sily.

Mnohé výskumy medzi vysokoškolskými tiež ukázali, že za najvyššiu spoločenskú hodnotu sa považuje práve zdravie. Zdravie je tvorené faktorovým bio-psycho-sociálnym základom.

V súčasnosti už niet pochýb, že prostredníctvom pohybovej aktivity môžeme ovplyvniť tak fyzické ako aj mentálne a sociálne zdravie. Vychádzajúc zo skutočnosti, že len zdravá populácia môže úspešne riešiť zložité problémy, ktoré pred ňu stavia život, je problematika výchovy zdravej generácie ďalšou z priorít FŠ.

Karol Lukáč, poslucháč FŠ PU

Historická „dupľa“ volejbalistov PU v extralige a pohári

Volejbalisti Volejbalového klubu PU Prešov sa v sezóne 2004/2005 zlatými písmenami zapísali do histórie prešovského mužského volejbalu - prvýkrát sa stali majstrami SR a triumfovali aj v Slovenskom pohári. Vo štvrtok 28. apríla splnili najdôležitejší cieľ v extralige - vybojovali si titul majstrov Slovenska. V historickej finálovej sérii vyhrali nad VKP Bratislava 4:2 na zápasy. Prešovčania si v nej počínali vynikajúco, ťažili z kvalitného servisu, blokov a veľmi dobrej útočnej hry.

Tréner Jaroslav Vlk ocenil aj bojovnosť hráčov a to, že do súbojov dali celé srdce. Prešovskí vysokoškôláci vyhrali základnú aj nadstavbovú časť najvyššej súťaže. Z 28 stretnutí vyhrali 24 duelov. Suverénne si počínali v štvrtfinálových dueloch play off extraligy - nad Nitrou na zápasy vyhrali 3:0. V semifinále play off sa stretli s Novým Mestom nad Váhom. Zvíťazili na zápasy 3:2.

„Mám veľkú radosť z toho, že som získal svoj prvý titul,“ podčiarkol tréner J. Vlk. „Je to môj prvý trénerský titul, ako hráč som ho nezískal.

Teší ma, že som ho dosiahol v Prešove. V tomto meste som si obľúbil ľudí, ktorí pracujú okolo volejbalu. A vôbec východniarov. Zaniel som sa tu do práce a teší ma, že som prvým trénerom, ktorý sa pričínal o to, že Prešov získal majstrovský titul. Sám by som to určite nedokázal. Pričinili sa o to chlapci a ľudia okolo, ktorí nás podporovali. Bola tu aj práca trénerov predtým. Tým, že sme boli na čele extraligy a vyhrali sme aj pohár, rástlo sebavedomie každého hráča, družstvo získavalo kvalitu, chlapci si verili, dokázali sa

prehrýzť aj krízovými momentmi. Tím sa dokonale skĺbil, všetci ťahali za jeden koniec povrazu.“

Prezident VK PU Prešov Martin Velecký: „Tréner Jaroslav Vlk chlapcov stmelil a dokázal dotiahnuť k titulu. Vážime si podporu vedenia

volejbalovej histórie,“ podčiarkol reprezentant Slovenska Martin Sopko st. „V klube všetko fungovalo na vysokej úrovni a to zohralo pri dosiahnutí týchto úspechov značnú úlohu. V domácich finálových zápasoch nám výrazne pomohlo publikum, ktoré nás hnalo za víťazstvom. Početná enkláva fanúšikov nám pomohla aj v šiestom zápase v Bratislave.“ Pridal sa aj reprezentant Slovenska Michal Červeň: „Je to môj najväčší úspech v kariére a možno aj odrazový mostík do ďalšieho pôsobenia. Vytvorili sme dobrú partiu a to malo na úspechu veľký podiel.“

Titul vybojovali:

Peter Váhovský (rok narodenia 1983) - libero,
Kamil Feňo (1983) - nahrávač,
Miroslav Hrivnák (1983) - blokár,
Peter Tholt (1979) - univerzál,
Roman Ondrušek (1980) - smečiar,
Radovan Škvarek (1977) - blokár,
Stanislav Soták (1984) - nahrávač,
Roman Špaček (1975) - smečiar,
Milan Gešperík (1978) - univerzál,
Michal Červeň (1977) - blokár,
Martin Sopko ml. (1987) - smečiar,
Martin Sopko st. (1982) - smečiar.

Realizačný tím:

prezident klubu Martin Velecký,
tréner Jaroslav Vlk,
lekár MUDr. Zdenko Velecký,
manažérka Ľubica Brejová,
masér Vladimír Gábor.

V histórii VK PU Prešov bol ročník 2004/2005 najúspešnejší. Z titulu majstrov Slovenska sa tešili aj juniori, kadeti a žiaci.

(jac)

Foto na strane pre časopis PU:
Viktor Zamborský

Rector PU František Mihina prijal 10. mája v budove rektorátu úspešných členov Volejbalového klubu TJ Slávia PU. Gratuloval im k získaniu historického titulu majstrov SR. Na obrázku gratuláciu prijíma kapitán tímu Martin Sopko st. Uprostred prezidenta klubu Martin Velecký a vedľa neho prorektor PU Peter Kuzmišin.

Volejbalová superstar v podaní chlapcov z PU

Vo štvrtok 28. apríla 2005 sa v hale PKO v Bratislave konal šiesty volejbalový zápas finálovej série play off extraligy mužov. VK PU vyhral nad VKP Bratislava 3:2 a Prešov získal historický titul majstra Slovenska.

Volejbalisti z PU to Bratislave poriadne natreli a ukázali, že hlavné mesto Slovenska nie je pupok sveta. A po príchode do Prešova nedokázali skryť svoju radosť a celému univerzitnému areálu dali na známost, že: „Sme majstriiii!“

Špičková forma, ktorá bola neprehliadnuteľná aj pre laického diváka, zlomila reťaz víťazstiev VKP a východ Slovenska prvýkrát okúsil ako chuť zlato.

„Finále bolo veľmi vydarené. Veľkú výhodu predstavovalo domáce prostredie a publikum. Bolo ťažké hrať proti držiteľom titulu, ale zvládli sme to a všetko sa podarilo.“ zhmul finálové zápasy tréner Jaroslav Vlk, ktorý sa počas play off musel vyrovnávať s ťažkou situáciou, oficiálne bol uvádzaný ako asistent. „To bola administratívna záležitosť. Keďže ja nemám licenciáciu a Peter Tholt ju práve získal, prišlo nám to všetkým vhod. Bolo to ťažké, ale s rozvahou sa to dalo zvládnuť,“ ukončil s úsmevom.

Väčšina hráčov sú študentmi Fakulty športu PU a výborne ju reprezentujú. Ved' ak by sme nemali volejbal a Akademický Prešov, zvyšok Slovenska by asi ani netušil, že aj „východ“ má schopných ľudí, ktorí na sebe pracujú a dokážu sa presadiť.

Zohratý tím však tohto roku utrpí stratu. Klub opúšťajú dvaja hráči, Martin Sopko st. a Michal Červeň, ktorí končia štúdium a pokúsia sa uchýliť v zahraničí. „Chalani odchádzajú zo školy a titul bol pekným prepojením ukončenia štúdia s vrcholom ich kariéry vo VK PU,“ konštatoval tréner J. Vlk. Ale jedným dychom dodal: „Viem, že mladší hráči tvoria veľmi dobrý tím, s ktorým sa dá pracovať. Majster sa musí vždy pokúšať o obhájenie titulu a to spravíme aj budúcu sezónu.“

Bol by hriech nespomenúť „siedmeho hráča na ihrisku“, ako ho pomenoval Stanislav Soták, a to publikum. Výrazný záujem o tento nie veľmi spropagovaný šport veľmi potešil, a možno aj prekvapil, prešovských volejbalistov. Tisícdivo divákov, ktorí prišli podporiť svojich favoritov, určite svojím dielom prispelo k víťazstvu. Psychický nátlak na pôde VKP bol obrovský. Udržať si čistou hlavu a koncentráciu v hale plnej nepriateľsky naladených ľudí, je určite ťažké. No aj prešovskí hráči zažívali ťažké chvíle. Bratislavčania vstupovali do play off s niekoľkými výhodami. Boli niekoľkonásobní držiteľia titulu, boli predpokladanými víťazmi a s prípravou začali o mesiac skôr.

„Naši chalani sú technicky dost' vyspeli a neublížilo im to. V prípade iných klubov by to bolo otázne,“ vyjadril sa k oneskoreniu prípravy VK PU J. Vlk a asi „svojich chlapcov“ dobre pozná, keďže titul je už vo vrecku.

PU je momentálne slovenský unikát. Má dve superhviezdy, Katku Koščovú a volejbalový tím.

A ako sa pozerali na finále

samotní slovenskí majstri? Niekoľkým sme položili pár otázok a tu je výsledok ...

Myslíš, že boli vaše finálové zápasy dost' spropagované?

Stanislav Soták (nahrávač): - Určite bolo strašne veľa študentov, boli ako ten siedmy hráč na ihrisku.

Peter Váhovský (libero): - Mohli byť aj viac spropagované. Na internete sa sem-tam niečo našlo, v hale boli nejaké plagáty, ale chýbali hlavne v meste.

Martin Sopko st. (smečiar): - Myslím si, že boli. Či už je to zásluhou Martina Beleja, športového redaktora Korzára, ale aj v Prešovskom večerníku, aj v celoslovenskom denníku Šport to bolo dost' spropagované. Bolo to, dá sa povedať, na najvyššej úrovni, čo ja poznám tento prešovský klub.

Plánuješ zostať v prešovskom klube alebo uvažuješ o prestupe?

S. Soták: - Mám tu zmluvu, takže ostanem v Prešove.

P. Váhovský: - Prestup neprichádza do úvahy, neuvažujem o ňom.

M. Sopko st.: - Zmluvu mám ešte do konca júna, ale teraz končím školu, čiže plánujem odísť do zahraničia.

Ktorý zápas bol pre teba najťažší, respektíve najväčším sklamaním?

S. Soták: - V tých koncovkách už bolo dost' veľa ťažkých zápasov, ale dopadlo to, ako to dopadlo, takže... je to super. Najväčším sklamaním bol zápas vo finále v Bratislave, čo sme prehrali 2:3.

P. Váhovský: - Najťažší zápas, respektíve zápasy, boli s Novým Mestom nad Váhom, to boli tie semifinále. A najväčším sklamaním bolo, keď sme prehrali v Bratislave 2:3.

M. Sopko st.: - Najťažší zápas bol určite v semifinále s Novým Mestom nad Váhom, keď sme hrali rozhodujúci zápas o to, kto postúpi do finále. A najväčším sklamaním? Tak v tejto sezóne sme nejaké výpadky nemali, získali sme vlastne aj Slovenský pohár. Tam keby sme prehrali, možno by bolo veľké sklamanie, ale vyhrali sme, čo sa dalo, takže nejaký

zápas, ktorý by nám nevyšiel ... nemôžem povedať, že by som bol sklamaný z nejakého zápasu.

Si spokojný so svojím výkonom vo finále?

S. Soták: - S výkonom som spokojný, ale určite je na čom pracovať.

P. Váhovský: - Na to sa dá odpovedať len áno, inú odpoveď si ani neviem predstaviť.

M. Sopko st.: - Nemôžem povedať, že to bolo ideálne. Ale dúfam, že som svojím výkonom pomohol mužstvu a že boli spokojní.

Povzbudzovali ťa na tribúne aj tvoji blízki?

S. Soták: - Väčšinou chodili na zápas rodičia, priateľka, čiže určite som mal podporu v hľadisku.

P. Váhovský: - Samozrejme! Prišli rodičia, sestra, myslím, že prišla polovica rodiny.

M. Sopko st.: - Povzbudzovali ma blízki, priateľka, rodičia, ale aj kamaráti.

Kto bola prvá osoba, s ktorou si sa podelil o radosť?

S. Soták: - Určite priateľka a blízka rodina a neskôr kamaráti.

P. Váhovský: - Tak to bola moja priateľka, potom rodičia.

M. Sopko st.: - Tak to nebola jedna osoba, to bolo jedenásť hráčov, s ktorými sme hneď skočili do kľbka, plus tréner, masér, vedenie.

Ani na sekundu si nezapochyboval o vašom víťazstve?

S. Soták: - Pochybnosti možno aj boli, ale ten posledný zápas, keď sme išli do Bratislavy, išli sme jednoznačne vyhrať a uhrať tam titul.

P. Váhovský: - Nie, ani na sekundu som nezapochyboval. Hoci v tej Bratislave mi nebolo všetko jedno.

M. Sopko st.: - Nebol som na pochybách, že prehráme zápas, ale uznával som kvalitu VKP vo finále, ale aj kvalitu Nového Mesta nad Váhom v semifinále. Ale veril som si tak ja, ako aj ostatní chalani, že to dotiahneme do víťazného konca.

Ako ste oslavovali titul majstra?

S. Soták: - Začali sme oslavami v hale, potom sme prešli k prezidentovi klubu a odtiaľ sme išli do baru a vrcholilo to v Čiernom Orli.

P. Váhovský: - Dost' decentne. Celú cestu domov, celú noc, celý deň, potom zas celú noc, takže sme veľa toho nenaspali. Ale bola to každopádne veľmi pekná oslava a bol som veľmi, veľmi rád.

M. Sopko st.: - Bezprostredne po zisku medaily sme neoslavovali, lebo nás čakala dlhá cesta domov. Tie oslavy boli primerané, či už to bolo v bare Que passo alebo potom v Čiernom Orli, kde sme to dorazili.

K čomu by si prirovnal radosť z víťazstva?

S. Soták: - Naozaj neviem.

P. Váhovský: - Je to veľký bod

v mojom živote, lebo to sa už nemusí zopakovať. Tá radosť sa ani nedá k ničomu prirovnať, je špecifická.

M. Sopko st.: - Radosť z víťazstva by som prirovnal k tým najvyšším métam, ktoré som ja s týmto klubom dosiahol a radím ich na najvyššie miesto.

Musel si sa niečoho vzdať kvôli volejbalu?

S. Soták: - Jasně, že som sa musel niečoho vzdať a teraz ma to ukrátiť dost' o školu. Hodín som toľko vymyslel, že až-až.

P. Váhovský: - Samozrejme. Školy. Musel, teda chcel som viac trénovať. A potom priateľov, priateľky, málo sme sa kvôli tomu videli, ale myslím, že to stálo za to. Ten čas nebol až taký dlhý, že by sa to nedalo vydržať.

M. Sopko st.: - Volejbal berie veľa času. Keď to mám porovnať s ostatnými, tak ja som sa venoval len volejbalu a škole a voľný čas som využíval na relax. Nejaké zábavy, podniky, diskotéky ..., nie som ten typ.

Máš nejaký športový idol?

S. Soták: - Je to v mojom obore, tí nahrávači, či už talianski alebo poľskí.

P. Váhovský: - Lance Armstrong, cyklista.

M. Sopko st.: - Športový idol nemám, ale mám životný idol, moja mama.

Kto je najväčšia morálna podpora tímu?

S. Soták: - Myslím si, že určite Roman Ondrušek. Hecoval od začiatku sezóny až do konca.

P. Váhovský: - Asi náš masér, Vlado Gábor a ešte Roman Ondrušek.

M. Sopko st.: - Nedá sa povedať, že je to ten a ten hráč. Ale takí hlavní, ktorí sa starajú o srandu v šatni sú Roman Ondrušek a Milan Gešperik. A prakticky každý chalan prispieva k tomu, že nálada a morálka v mužstve je dobrá.

Dokázal by si o niekom povedať, že bol najlepší hráč?

S. Soták: - Určite by som vyzdvihol celý kolektív. Počas sezóny zabral každý a vo finále to už bola len exhibícia, napríklad Martina Sopka st., ale určite všetci hrali super vo finále.

P. Váhovský: - Je to ťažké. Najlepší sme boli všetci. No a najhorší, myslím, že nebol nikto.

M. Sopko st.: - V domáciach zápasoch ten najlepší hráč určite bolo obecnstvo. Myslím si, že spravilo veľmi veľa a vybičovalo nás k veľkému výkonu.

Alexandra Servilová,
poslucháčka 2. roč.,
masmediálne štúdiá FF PU

Športové všeličo pre materské školy

Pohybová aktivita je veľmi dôležitou súčasťou života každého z nás. Jej význam pre zdravie človeka potvrdzujú výskumy týkajúce sa tak fyziologickej ako aj psychosociálnej podstaty človeka. Paradoxne však môžeme v slovenskej realite sledovať negatívny trend v oblasti venovania sa pohybovým aktivitám a to naprieč celou vekovou pyramídou (deti, mládež, dospelí, seniori). Veľakrát sa to zdôvodňuje zlou ekonomickou situáciou, že ľudia musia čeliť životne dôležitejším problémom, pre ktoré im nezostáva čas, energia a ani peniaze na to, aby si išli ráno zabehať, dali dieťaťu do rúk loptu, či raketu, vyšli si so starým rodičom na prechádzku. Aj keď netreba úlohu ekonomického faktora podceňovať, jeho preceňovanie zo strany kompetentných a aj obyčajných ľudí sa skôr javí ako najprirodzenejšia výhovorka. Môžu sa za ňu skrýť také fenomény ako nízka úroveň motivácie a kreativity, nedostatok osobnej skúsenosti s vykonávaním pravidelnej pohybovej aktivity, nedostatok disciplíny a čo je možno najhoršie, chýbajúca postojová reflexia významu pohybovej aktivity. Väčšina ľudí síce zastáva názor, že pohybové aktivity sú prospešné pre naše zdravie, no len drvivá menšina tento názor pretaví aj do zážitkovej roviny, do konatívnej stránky postoja.

Z uvedených dôvodov sa snažíme v rámci predmetu Didaktika rekre-

ačnej telesnej výchovy a športu poskytnúť našim študentom možnosť zorganizovať podujatia rekreačného telovýchovného charakteru, ktoré im umožnia dotknúť sa zmyslu organizovania takýchto podujatí. Je pre nás podnetné vidieť, ako sa obavy a negatívne reakcie niektorých študentov v procese realizácie týchto aktivít menia a ako sa ich názory pod vplyvom pozitívnej skúsenosti z bezprostredných reakcií zúčastnených stávajú zlučiteľnými s postojmi, ktoré by mali ako budúci telovýchovní pracovníci reprezentovať.

Okrem aktivít, ktoré vyvíjame v Domove dôchodcov na Veselej ulici v Prešove, sa nám 5. mája úspešne podarilo v spolupráci s Odborom školstva Mestského úradu (MsÚ) v Prešove a Krajským športovým centrom (KŠC) v Prešove, zorganizovať v Športovej hale PU športovo-rekreačné podujatie pre materské školy mesta Prešov pod názvom Športové všeličo pre materské školy. Pozvanie na túto akciu prijalo 10 materských škôl z Prešova. Samotných súťažiacich sa zúčastnili 10-členné družstvá. Ostatné deti zaplnili tribúnu športovej haly, z ktorej za pomoci roztlieskávачiek z radov našich študentiek a aj populárnej hymny súťaže Slovensko hľadá superstar povzbudzovali svojich rovesníkov. Súťažilo sa v netradičných športových disciplínach: hádzanie loptičky na čerta, skoky z miesta - žabky, hra na kraby, prekážková dráha a zbieranie

Škôlkárom dalo podujatie možnosť prejavit' svoju šikovnosť a spontánnosť.

kvietkov. Prestávky medzi jednotlivými súťažnými disciplínami vyplnili štyri materské školy, ktoré mali pripravené prezentácie pohybových skladieb. Pribeh celého podujatia navrhli a realizovali študenti 4. ročníka dvojpredmetového štúdia Fakulty športu PU v Prešove, pod odborným vedením PaedDr. K. Zuskovej, PhD., v spolupráci so študentkami Pedagogickej fakulty PU vedenými PaedDr. I. Boržikovou a študentkou Fakulty zdravotníctva PU O. Krištofovou, ktorá ho zabezpečovala zdravotnícky.

V závere súťažného dopoludnia

odovzdali zástupcovia MsÚ PaedDr. S. Herdický a Mgr. L. Kravčáková družstvám vecné ceny. Ďakujeme sponzorom, ktorými boli už spomínaný odbor MsÚ v Prešove a KŠC.

Reakcie zo strany detí, ich učiteľiek, študentov i zástupcov MsÚ nás utvrdili v tom, že podujatia takéhoto typu sú veľmi zaujímavou a žiadanou formou telovýchovnej aktivity detí. Všetci zainteresovaní vyslovili presvedčenie, že sa naň môžu prešovskí škôlkári tešiť aj o rok.

Mgr. Peter Bakalár, Ján Kaňuk,
Fakulta športu PU

Na 45. ročníku Večerného behu Prešovom štartovalo vyše 350 pretekárov

Pešia zóna v Prešove patrila 6. mája vyznávačom atletických behov. Na štart 45. ročníka Večerného behu Prešovom sa postavilo vyše 350 pretekárov od najmladších kategórií, cez preteky rodičov s deťmi až po kategóriu veteránov. Obhadením programu boli zápatria na kolieskových korčuľach. Preteky usporiadal atletický klub Slávie PU Prešov v spolupráci s Mestským úradom Prešov.

Po slávnostnom otvorení podujatia primátorom mesta Milanom Benčom nasledovali štarty jednotlivých kategórií. Prelinali sa s bohatým kultúrnym programom.

Dekorovanie víťazov v mládežníckych kategóriách sa uskutočnilo po skončení príslušnej disciplíny na námestí pred Savoyom. Dekorovanie víťazných mužov, žien, veteránov a vysokoškolákov bolo v historickej budove Čierneho orla. Odovzdávanie cien a diplomov uskutočnili primátor mesta, člen Výkonného výboru Slovenského atletického zväzu Ing. Martin Vrábel a riaditeľ podujatia PhDr. Juraj Maľcovský, CSc. Po vyhlásení výsledkov nasledovalo slávnostné vyhodnotenie 45. ročníka. Hlavní organizátori poďakovali všetkým zúčastneným prete-

károm a organizačnému štábu za zdarný priebeh a popriali dobrý štart ďalšiemu ročníku.

V hlavnej kategórii s medzinárodnou účasťou zvíťazil krompašský rodák, absolvent štúdia telesnej výchovy FHPV PU v drese Obalservis Košice Martin Holečko. Na druhom mieste skončil Edmund Kramarz z Poľska a na treťom mieste Štefan Sumerlin zo Spišskej Novej Vsi.

Vit'azi d'alsích kategórií:

Muži 40-49-roční: 1. Jaroslav Tomeček (JM Demolex Bardejov),

Muži 50-59-roční: 1. Anton Bosák (KRB Torysa Prešov),

Muži 60-roční a starší: 1. František Stanek (ŠK V. Šebastová),

Ženy: 1. Katarzyna Czubska,

Dorastenci - Memoriál J. Hižnaya:

1. Dawid Warzecha,

Dorastenky: 1. Kamila Wanczik,

Starší žiaci: 1. Marek Ogorzaky,

Staršie žiačky: 1. Magdalena Kukuczka (všetci Poľsko),

Mladší žiaci: 1. Dominik Opiela,

Mladšie žiačky: 1. Diana Argalaszyová (obaja ZŠ Šmeralova ul., Prešov),

Chlapci 8-11-roční: 1. Erik Renčok (ZŠ Odborárska ul., Prešov),

Dievčatá 8-11-ročné: 1. Monika Dziedzic (Poľsko),

Chlapci a dievčatá: 6-7-roční: 1. Matej Jakubášek (ŠŠK Bardejov),

Rodičia s deťmi predškolského veku: 1. Alexandra Stavrovská (Prešov),

Poradie škôl - základné školy:

1. ZŠ Šmeralova ul., Prešov 457 bodov,

Stredné školy: 1. SOU stavebné Prešov 72 bodov.

PhDr. Juraj Maľcovský, CSc.

Jedenásta maratónska štafeta vysokoškolákov

Atletický klub Telovýchovnej jednoty (AK TJ) Slávie PU Prešov zorganizoval v poslednom májovom týždni už po 11-tykrát maratónsku štafetu vysokoškolákov. Podujatie sa uskutočnilo na atletickom štadióne PU. Členovia jednotlivých družstiev mali zabehnúť dovedna maratónsku trať dlhú 42 195 m.

Najrýchlejšími boli členovia Klubu rekreačných bežcov Prešov pred družstvom Slávie PU a ŠK Sabinov. Víťazné družstvo dosiahlo čas 1:51:11 h. Najrýchlejšie svoj 300-metrový úsek zabehol člen družstva AK TJ Slávie PU Jaroslav Szabo za 38,9 s.

Naše poďakovanie patrí Mgr. Marekovi Berešovi za úspešnú organizáciu a hladký priebeh podujatia.

(jm)

O pracovnej možnosti v Anglicku

Ide o prácu v Anglicku, približne na tri - štyri týždne, s tým, že ak by bol niekto veľmi dobrý pracovník, je možnosť ostať aj na dlhšie. Jediný problém by bol v tom, že ubytovanie by si potom museli zabezpečiť sám. Na druhej strane, žijem tu už dosť dlho na to, aby som im vedela pomôcť a dať kontakty na ľudí, ktorí sprostredkujú ubytovanie. Výhoda je, že dobrí pracovníci majú možnosť vrátiť sa a robiť tu istú prácu tri týždne v zime a opätovne tri týždne budúce leto.

Práca

Pracovný čas by bol od 2 pm do 10 pm, alebo od 10 pm do 6 pm ráno. Na raňajšej smene robia Angličania, lebo tá je najmenej platená a my chceme dať šancu zarobiť Slovákom.

Na smene od 2 pm do 10 pm sa platí £ 5.35 na hodinu a na smene 10 pm do 6 am sa platí £ 5.90 na hodinu. Minimálna mzda v Anglicku je £ 4.85 na hodinu.

Práca je jednoduchá a čistá. Keď som prišla do Anglicka, tak som tam robila, tak viem, o čom hovorím. Kontrolujú sa katalógy. Jednotlivé strany sa laminujú na strojach, ktoré sa často kazia, rozsekajú množstvo strán a tie zničené strany treba nájsť a nahradiť. Funguje to na princípe pasovej výroby, keď jeden ukladá strany, druhý hľadá chybné strany, ďalší ich doplnia a ďalší zviaže katalóg. Je to jednoduchá práca, ale treba na ňu zodpovedných ľudí, ktorí sú schopní pracovať bez nepretržitého dohľadu.

Ako je uvedené v inzeráte potrebujeme ľudí, ktorí:

- majú viac ako 18 rokov,
- hovoria anglicky,
- majú slovenský pas, ktorý pre nich slúži ako doklad, že môžu robiť v Anglicku,
- sú schopní zobrať si vreckové na prvé dva týždne, lebo výplata sa platí až týždeň pozadu,
- musia zaplatiť depozit na cestu, ktorý sa im vráti s prvou výplatu (to je všeobecné opatrenie, aby sa niekto neodviezol do Anglicka, urobil si dovolenku a vrátil sa späť).

Cesta

Pôjde sa autobusom z Banskej Bystrice. Autobus pôjde priamo do Southend-on-Sea. Spiatočná cesta by študentov stala maximálne 2500 Sk. Southend leží pri mori a je vzdialený 56 km od Londýna. Ak by mal niekto záujem ísť do Londýna počas víkend, tak sú priame vlakové spojenia medzi Londýnom a Southendom.

Cesta trvá 45 minút. A spätičný lístok stojí £ 12.50.

Čas

Práca začína 25. júna a trvá minimálne tri týždne, záleží od toho ako sa budú kaziť stroje apod.

Nadášy

Ak bude niekto robiť nadčas, tak tie sú platené počas týždňa hodinovou mzdou £ 1.5. Soboty sú £ 7.00 na hodinu a nedele sú £ 10 na hodinu, čo je super, ale klienti sa snažia práci v nedeľu vyhýbať. Na konci, keď nestihajú sa ale robiť aj v nedeľu.

Ako sa uchádzať o prácu:

- čo najskôr poslať stručný životopis, po prípade opis seba samého na našu e-mailovú adresu alebo faxom,
- vieme, že sú študenti a neočakávame, že budú mať veľké skúsenosti,

Would you like

3 WEEKS WORK IN THE UK?

With
Return travel and accommodation assistance

Minimum weekly rate £215.00*

Plus overtime

*Based on 40 hour week

We have a contract of factory work in the UK to commence end of June and require assembly operators for shift work (2pm - 10pm & 10pm - 6am).

- You must be over 18
- You will be able to speak, read and write English to a fluent standard
- You will be able to provide proof of nationality
- You must also be able to provide proof that you can support yourself in the UK for a maximum of two weeks
- A deposit will be required for travel.

This will be refunded to you with first weeks salary

PLEASE NOTE: This is a genuine offer of work. We do not charge fees to successful applicants engaged to work for us.

HOW TO APPLY

Please write (in English) and give us a brief description of yourself and your work experience. Please include a daytime contact number.

Interviews will be held in Banská Bystrica.
Successful applicants will be telephoned.

22 PERSONNEL
22 - 24 ELM ROAD
LEIGH-ON-SEA
ESSEX
ENGLAND
SS9 1SN

YOUR APPLICATION
MUST REACH US BY
TUESDAY 03 MAY

IP1738

Strieborné športové aerobičky KGŠ TJ Slávia PU

Športové aerobičky KGŠ TJ Slávia PU zľava Alžbeta Segedyová, Petra Tomková, Tamara Ferencová.

Foto pre časopis PU: Ján Jacoš

Chystajú konferenciu o premenách v umení

Medzinárodná vedecká konferencia na tému Významové a výrazové premeny v umení 20. storočia sa uskutoční v dňoch 8. až 10. septembra 2005 na Filozofickej fakulte PU. Je koncipovaná ako medziodborová rozprava výskumných a pedagogických pracovníkov z vysokých škôl a ústavov akademii vied zo Slovenska, Česka, Poľska, Maďarska, Ukrajiny. Iniciovali ju tri VEGA granty z FF PU a ich riešitelia - na Katedre slovenského jazyka a literatúry FF PU (vedúci grantu prof. PhDr. S. Rakús, DrSc.), na Katedre filozofie FF PU (vedúci grantu prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.) a na Katedre estetiky a vied o umení FF PU (vedúca grantu doc. PhDr. Jana Sošková, CSc.).

(vž)

Športovým aerobičkám Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU sa pod vedením trénerky docentky Kvetoslavy Perečinskej darí aj v tomto roku. Vynikajúco si počínali na medzinárodných majstrovstvách Slovenska v Nových Zámkoch. Zo strieborných medailí sa v rámci slovenského šampionátu tešili juniorky Tamara Ferencová, Alžbeta Segedyová, Petra Tomková - získali ich v súťaži trojíc. V súťaži jednotlivkyň bola juniorka P. Tomková štvrtá a seniorka Zuzana Korkobcová siedma. V súťaži trojíc žiačok mali z druhého miesta radosť Ivana Faměrová, Ivana Kundľová, Nikola Karšaiová.

Aerobičky boli úspešné aj v prvom kole Slovenského pohára v športovom aerobiku v Nitre. V kategórii starších žiačok bola I. Faměrová tretia a I. Kundľová siedma. V súťaži trojíc starších žiačok dosiahli I. Kundľová, N. Karšaiová, I. Faměrová striebornú pozíciu. Aj v súťaži šiestic sa mladé Prešovčanky tešili z druhého miesta. Medzi juniorkami bola P. Tomková štvrtá, A. Segedyová desiatu a Miroslava Gumanová dvanásť. V súťaži trojíc junioriek získali A. Segedyová, P. Tomková, T. Ferencová tretie miesto. Na Slovenskom pohári v športovej gymnastike v Trnave bola v kategórii senioriek A. Segedyová prvá, Z. Korkobcová tretia a T. Ferencová štvrtá.

(jac)

Návšteva profesora Roberta J. Sternberga z USA

Vedenie Pedagogickej fakulty (PF) PU oznamuje, že v dňoch 17. až 30. júna v rámci Fulbrightovho programu navštívi PF PU prof. Robert J. Sternberg, americký psychológ, riaditeľ PACE (Psychologické centrum pre výskum kompetencií a schopností) Yale University, USA.

Pozývame Vás na prednášky, organizované v rámci pracovného pobytu prof. Sternberga. Prvá na tému The Nature of Love, The Nature of Hate sa bude konať 20. júna o 10.00 h. Témou druhej 21. júna takisto o 10.00 h bude The Nature of Leadership. Obe sa uskutočnia v budove PF.

Informácie o prednáškach zašleme elektronickou poštou na všetky pracoviská PU. Súčasťou elektronickej informácie bude prihláška na uvedené prednášky. Registrácia prihlášok je nevyhnutná z dôvodu zabezpečenia miestnosti s vyhovujúcou kapacitou. Informácie o mieste konania prednášok dodatočne oznámime elektronickou poštou.

doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD.,
prodekanka PF PU
pre zahraničné vzťahy

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove Metodicko-pedagogické centrum v Prešove

Vás srdečne pozývajú

na 3. medzinárodnú vedeckú konferenciu

PRÍPRAVA UČITEĽOV ELEMENTARISTOV A EURÓPSKY MULTIKULTÚRNY PRIESTOR

Prešov 22. – 23. júna 2005

Konferencia sa prioritne orientuje na konfrontáciu názorov a výmenu skúseností odborníkov z nasledujúcich oblastí primárnej a preprimárnej edukácie: pedagogika, psychológia, slovenský jazyk a literatúra, matematika, elementárne reálie, hudobná výchova, telesná výchova, výtvarná výchova, ďalšie vzdelávacie učiteľov.

Cieľové zameranie konferencie:

1. Špecifikácia základných aspektov pregraduálnej prípravy učiteľov elementaristov a predškolských pedagógov v nových podmienkach.
2. Hľadanie možnosti skvalitňovania prípravy odborníkov na prácu s deťmi so špeciálnymi potrebami.
3. Určenie pozície a aktuálnych otázok multikultúrnej výchovy v európskom edukačnom priestore.

Rámcový program

streda 22. júna

13.00 – 14.00 Otvorenie konferencie
– doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD.

Kultúrny program

– MŠ Jurkovičova Prešov

Príhovory hostí:

prof. PhDr. František Mihina, CSc.,
rektor PU

doc. PhDr. Milan Portik, PhD.,
dekan PF PU

Ing. Nora Hložeková,
riaditeľka Fulbright Bratislava

14.00 – 15.30 Hlavné referáty

prof. Robert J. Sternberg,
YALE, USA

Culture and Intelligence

prof. Livio Sossi,

Università degli Studi di Udine, Italia
Children's Literature and Multiculturalism.

New didactic perspectives in Italia
Dr. Alzbieta Mecina-Bednarek,
WSGRiT Kielce, Poľsko

Problemy współczesnej szkoły
prof. Ing. Peter Plavčan, CSc.,
MŠ SR

Reforma slovenského školstva
16.00 – 17.00 Hlavné referáty
(pokračovanie)

doc. PhDr. Branislav Pupala,
PF TU Trnava

Základy kultúrnej gramotnosti
v primárnom vzdelávaní: Dôsledky
pre prípravu učiteľov

prof. PhDr. Beáta Kosová, CSc.,
PF UMB Banská Bystrica

Profesijný status a identita učiteľa
elementaristu

doc. PhDr. Milan Portik, PhD.,
PF PU Prešov

Učiteľ elementaristu v kontexte edukácie
žiacov zo znevýhodneného
sociálneho prostredia

štvrtok 23. júna

8.30 – 12.00 Rokovanie v sekciách
Sekcia I. Súčasný stav prípravy učiteľov
elementaristov a predškolských
pedagógov

Sekcia II. Príprava učiteľov na prácu
s deťmi so špeciálnymi potrebami

Sekcia III. Multikultúrne aspekty
predškolskej a primárnej edukácie

13.00 – 16.00 Rokovanie v sekciách
(pokračovanie)

16.00 – 16.30 Závery z konferencie

MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA SLOVOTVORNÉ TEÓRIE WORD-FORMATION THEORIES

Dátum konania: 25. – 26. júna 2005

Miesto konania: Fakulta zdravotníctva
PU v Prešove

Organizátori: Slovenská asociácia
pre štúdium angličtiny (SKASE)
a Filozofická fakulta PU

SKASE ako národný člen Európskej
spoločnosti pre štúdium angličtiny orga-
nizuje v spolupráci s Filozofickou fakul-
tou PU medzinárodnú vedeckú konfe-
renciu Slovo tvorné teórie. Ide o jedineč-
nú udalosť v dejinách PU a jednu z mála
podobných udalostí v dejinách sloven-
ského vysokého školstva, keďže Prešov
sa stane fórom 27 najvýznamnejších sve-
tových osobností v danej oblasti a 60
účastníkov podujatia.

Pozvaní prednášatelia:

Harald Baayen, University of Nijme-
gen, The Netherlands

Laurie Bauer, Victoria University of
Wellington, New Zealand

Geert Booij, Vrije Universiteit, Amster-
dam, The Netherlands

Claire Cowie,

University of Sheffield, UK

Anna Maria Di Sciullo,

University of Quebec, Canada

Jan Don, University of Amsterdam, The
Netherlands

Bernard Fradin,
CNRS & University of Paris 7, France

Heinz Giegerich,

University of Edinburgh, UK

Joachim Grzega,

University of Eichstätt, Germany

Emiliano Guevara,

University of Bologna, Italy

Peter Hohenhaus,

Nottingham University, UK

Leonhard Lipka,

University of Munich, Germany

Ellen Kaisse,

University of Washington, Seattle, USA

Dieter Kastovsky, University of Vien-
na, Austria

Laura Kornfeld,

University of Buenos Aires, Argentina

Rochelle Lieber,

University of New Hampshire, USA

Frederick J. Newmeyer,

University of Washington, Seattle, USA

Ingo Plag,

University of Siegen, Germany

Franz Rainer,

University of Economics and Business
Administration, Vienna, Austria

Tom Roeper, University of Massachu-
setts, Amherst, USA

Sergio Scalise,

University of Bologna, Italy

Richard Sproat,

University of Illinois, USA

Pavol Stekauer,

University of Prešov, Slovakia

Gregory Stump,

University of Kentucky, USA

Salvador Valera,

University of Jaen, Spain

Gerhard Van Huyssteen,

North-West University, South Africa

Mark Volpe, Mie University, Japan

Ostatní účastníci: USA, Japonsko,
Veľká Británia, Fínsko, Švajčiarsko,
Francúzsko, Španielsko, Belgicko, Ta-
liansko, Maďarsko, Poľsko, Česká repub-
lika, Slovensko.

Súčasťou podujatia bude aj Literárny
večer, na ktorom svoju tvorbu prednesú
dva súčasní americkí autori – Marcia
Hurlow a Howard Wolf. Uskutoční sa
v piatok 24. júna o 17.00.

Ďalšie informácie nájdete tiež na
www.skase.sk v časti Events.

Za organizačný výbor:
Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.

Ponuka letnej rekreácie v zariadení PU v Batizovciach

Rekreačné zariadenie sa nachádza v podtatranskej oblasti pri Svite. Objekt
je postavený priamo v obci, ako trojpodlažný rodinný dom. Pozostáva z troch
samostatných bytových jednotiek pre maximálne sedem osôb, sociálne-
ho zariadenia a základného kuchynského vybavenia.

Pobyt: 7-denný v desiatich turnu-
soch počnúc 25. júna do 3. septembra

Nástup: v sobotu od 14.00 do 17.00 h

Ukončenie: v sobotu od 9.00 do
10.00 h

Ubytovanie: 180,- Sk za lôžko (noc
pre zamestnancov, rodinných prísluš-

Stravovanie: bez stravy - možnosť
varenia v kuchynke

Doprava: individuálna

Poznámka: deti do 3 rokov a domá-
ce zvieratá majú pobyt podľa vopred

dojednaných podmienok.
Využívanie aj celoročne!

Závazné prihlášky zasielajte naj-
neskoršie do 10. júna na Rektorát
PU, Nám. legionárov 3, Prešov na
Oddelenie vnútornej prevádzky, ale-
bo e-mailom na: germa@unipo.sk,
č. t. 051 7563142. Po uplynutí tohoto
termínu, alebo po vyzvaní, prosím
aby ste sa dostavili k vybaveniu for-
malit na oddelenie osobne.
Prihlášky pre zamestnancov sú
k dispozícii aj na vrátnici objektov

PU (VŠA, PF, FZ, PbF, GkBF, ŠD).

Rozdelenie turnusov:

1. turnus 25. júna - 2. júla
2. turnus 2. - 9. júla
3. turnus 9. - 16. júla
4. turnus 16. - 23. júla
5. turnus 23. - 30. júla
6. turnus 30. júla - 6. augusta
7. turnus 6. - 13. augusta
8. turnus 13. - 20. augusta
9. turnus 20. - 27. augusta
10. turnus 27. augusta - 3. septem-
bra

**PREŠOVSKÁ
UNIVERZITA**

prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc.,
Mgr. Andrea Šuličová, prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD.
Kontakt: redakcia@unipo.sk. Redakcia si vyhradzuje právo na krátenie príspevkov. Len pre vnútornú potrebu! Neprešlo jazykovou úpravou. Grafický návrh hlavičky:
Mgr. Jaroslav Ondo. Sadzba: Ing. Ladislav Nagy. Tlač: Grafotlač Prešov.

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove. Vydáva Rektorát Prešovskej univerzity, Nám. legionárov 3, 080 01 Prešov. Vychádza päťkrát
za kalendárny rok, k 20. februáru, 20. aprílu, 20. júnu, 20. októbru a k 20. decembru. Uzavierka päť dní pred týmito termínmi.
Redakčná rada: PhDr. Ján Barilla, PhDr. Marián Bilý, CSc., Mgr. Marián Breck, PaedDr. František Dancák, Mgr. Jozef Jurčišin -
predseda, doc. PhDr. Peter Káša, CSc., Mgr. Martin Michelčík, PhDr. Daniela Palaščáková - tajomníčka, Mgr. Radoslav Rusňák,
PhDr. Andrea Šuličová, prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD. Redakcia: Mgr. Jozef Jurčišin - vedúci, Mgr. Martin Michelčík - zástupca.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 4/OKTÓBER 2005

PU vstúpila do deviateho akademického roka

Slávnostné zhromaždenie členov akademickkej obce PU k začiatku nového akademického roka 2005/6 sa uskutočnilo už na tradičnom mieste vo veľkej zasadačke budovy krajského úradu v Prešove v pondelok 26. septembra. Moderátorka prorektorka PU Zuzana Stanislavová privítala celý rad hostí - predstaviteľov štátnej správy a samosprávy, cirkevných hodnostárov, zástupcov partnerských vysokých škôl, diplomatických misií, poslancov Národnej rady SR a zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja.

S prejavom vystúpil rektor PU František Mihina. Osobitne pozdravil poslucháčov prvého ročníka a prisľúbil, že PU vytvorí pre nich ústretové, ale akademicky náročné prostredie, také potrebné pre osobnostný rast každého mladého človeka.

Podstatnú časť rektorovho vystúpenia zverejňujeme na s. 3 až 5 tohto vydania. (jn)

Zmenili názov

Gréckokatolícka teologická fakulta PU - tak znie zmenený názov doterajšej Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU. Platí od 1. septembra. Na základe žiadosti vedenia fakulty s tým súhlasila Akreditačná komisia a Akademický senát PU. Dôvodom bola snaha prispôbiť sa pravidlám, podľa ktorých katolíckej fakulte nesú prívlastok teologická. Navyše poslucháčmi GTF sú už vo veľkom počte laici. (jn)

Premiér a minister otvárali unikátne laboratórium na FHPV

Skvalitneniu praktického vyučovania poslucháčov biológie a doktorandov odboru antropológie má poslužiť laboratórium molekulárnej genetiky, ktoré 21. októbra otvorili v Prešove. Patrí Katedre biológie Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU. Na otvorení sa zúčastnili predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda a minister zdravotníctva Rudolf Zajac.

Ako zdôraznil dekan FHPV prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.,

Akademický senát PU schválil nové zásady volieb do svojich radov

Členovia Akademického senátu Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove schválili na svojom 16. zasadnutí 24. októbra zásady volieb do najvyššieho orgánu akademickkej obce. Zmyslom prijatia normy je presnejšie definovať a sprehladniť celý volebný proces.

AS rokoval pod vedením svojho predsedu doc. PhDr. Jána Mojdisa, CSc., a na úvodnej časti schôdze boli prítomní aj rektor PU František Mihina a kvestorka PU Mária Dančišinová. Rektor senátorom predložil na schválenie dodatky k Štatútu PU a k Organizačnému poriadku PU. Obsahovo išlo o zmeny v názvoch už existujúcich súčastí PU. Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta zmenila názov na Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) a Gréckokatolícky

kňazský seminár dostal prídomek - blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča. Okrem toho do oboch dokumentov sa dostala nová ustanovizeň Ústav regionálnych a národnostných štúdií. Podľa návrhu poslaním ústavu je realizovať výskum v takých oblastiach ako regionálne štúdie a problematika regionálnych dejín, rímska problematika, skúmanie národov, národností a etnických minorít a iných minoritných spoločenských skupín. Všetky návrhy AS odobril.

Premiér Mikuláš Dzurinda a minister Rudolf Zajac prestrihávajú pásku pri slávnostnom otvorení laboratória FHPV v Prešove. Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

všetkým v spolupráci s miestnou Fakultnou nemocnicou s poliklinikou Jána Adama Reimana, ale aj s kriminalistami a súdmi v sporoch o určenie otcovstva. Analyzátor má totiž široké praktické využitie pri antropogenetických štúdiách v zdravotníctve pri diagnostike vybraných ochorení.

Premiér vyjadril obdiv nad zriadením laboratória na pôde PU a zaželal všetkým kompetentným, aby mali z jeho prevádzky všestranný úžitok. (jn)

Členovia AS prerokovali a schválili Študijný poriadok v kreditovom systéme Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU, organizačný poriadok a novelu štatútu Pravoslávneho kňazského seminára. Z tohto rodu je aj rozhodnutie o schválení dodatku k Štatútu Filozofickej fakulty (FF) PU, na základe ktorého vznikol Ústav jazykových kompetencií, ktorý však bude mať celouniverzitnú pôsobnosť. Práve o tomto aspekte nového pracoviska prebehla aj diskusia na zasadnutí AS, na ktorej bol prítomný dekan FF Rudolf Dupkala.

Vo vzťahu k zahraničným študentom všetkých troch stupňov, ktorí sú z členských krajín Európskej únie, je dôležitý senátom schválený dodatok k smernici o jednorazových poplatkoch za rôzne úkony spojené so štúdiom na PU, ako je napr. vydanie potvrdenia o návšteve školy, za vydanie dokladov o štúdiu a ich kópií. (dokončenie na s. 2)

Pozýva AP 2005

V dňoch 10. až 16. novembra sa koná 39. ročník Akademického Prešova (AP), súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolských Slovákov. Súťažnými odborníkmi sú umelecký prednes, vlastná literárna tvorba (poézia, próza, esej) a študentské divadlá (vrátane divadelnej improvizácie). Uskutočnia sa v priestoroch Divadla Alexandra Duchoviča, Odborového domu kultúry, Divadla Jána Záborského a vo vysokoškolskom areáli. Program je na špeciálnych plagátoch. K AP 2005 sa vrátame rozborom v budúcom vydaní časopisu PU. (jn)

V čísle okrem iného:

Udalosti - Zmobilizujú mobily ... - s. 6,

Rozhovor - Erik Jesenko - s. 7,

Anketa o potrebnosti nariadenia o obliekaní poslucháčov PU - s. 8,

Recenzie - učebnica Ladislava Sisáka - s. 18,

Kultúra - Torsy v Holandsku - s. 20,

Telesná výchova a šport - Kveto-slava Perečinská v Izmiere - s. 22.

Z REKTOROVHO DIÁRA

3. augusta - účasť na konferencii Pedagogickej fakulty PU pre hluchoslepé deti

18. augusta - prijatie exprezidenta SR Rudolfa Schustera

30. augusta - účasť na oslavách 61. výročia SNP v Prešove

6. septembra - prijatie rektora Ostravskej univerzity prof. V. Baara

7. septembra - účasť na zasadnutí Kolégia dekana Filozofickej fakulty PU pri príležitosti slávnostnej inaugurácie novovzniknutých inštitútov FF PU

8. až 10. septembra - účasť s výstupom na konferencii FF PU na tému Literatúra v zrkadle filozofie

20. a 21. septembra - účasť na zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie v Gabčíkove

22. až 24. septembra - účasť na vedeckej konferencii Inštitutu nauk politických v poľskom meste Kielce

26. septembra - slávnostné zasadnutie vedeckej rady PU pri príležitosti udelenia čestného titulu Dr. h. c. prof. Žigraiovi z Viedne

27. septembra - účasť na zasadnutí Inštitutu filozofie a etiky FF PU

27. septembra - podpis Zmluvy o vzájomnej spolupráci medzi PU a Univerzitou v Minsku, Bielorusko

28. až 30. septembra - účasť na slávnostnej inaugurácii akademického roka 2005/2006 Univerzity vo Varšave, Poľsko

1. októbra - účasť na slávnostnom zasadnutí vedeckej rady Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU

3. októbra - zasadnutie Vedeckej rady PU

4. októbra - tlačová konferencia s médiami z regiónu východného Slovenska na PU

6. októbra - účasť na zasadnutí Združenia TECHNICOM v Košiciach

7. októbra - účasť na slávnostnej inaugurácii akademického roka 2005/2006 na Univerzite v Rzeszowe, Poľsko

11. októbra - prijatie poslancu Národnej rady SR a predsedu strany Smer – sociálna demokracia R. Fica na PU

11. októbra - pracovné rokovanie na PU s biskupom Gréckokatolíckej cirkvi Mons. J. Babjakom

13. októbra - prijatie biskupa pravoslávnej cirkvi Jána michalovského

14. októbra - účasť na zasadnutí Vedeckej rady UPJŠ v Košiciach

14. októbra - prijatie prof. Šrámka, dekana Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce bl. P. P. Gojdiča v Prešove

17. a 18. októbra - účasť na oslavách 60. výročia vzniku Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode, Ukrajina

Akademický senát PU schválil ...

(dokončenie zo s. 1)

Predseda AS J. Mojdis informoval aj o záveroch z rokovania Rady vysokých škôl, predovšetkým o metodike rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2005 a o úprave platnej pre obdobie od septembra 2005. Rozpočet každej vysokej školy, a teda aj PU, sa upraví - hore alebo dolu - podľa aktuálneho počtu poslucháčov k 31. októbru. Preto Mojdis konštatoval, že AS sa k tejto otázke stretne ešte na jednom svojom tohoročnom zasadnutí.

V závere rokovania AS zvolil za predsedu svojej ekonomickej komisie doc. RNDr. Dušana Mamrillu, CSc., člena AS za Fakultu manažmentu (FM) PU.

xxx

Od vydania časopisu PU v júni sa uskutočnilo ešte aj 15. zasadnutie AS PU. Konalo sa 28. júna. Rozhodujúci aktmi, ktoré členovia AS na ňom vykonali bolo schválenie študijných poriadkov v kreditovom a v nekreditovom systéme FF PU, Fakulty humanitných a prírodných vied, GTF a FM.

AS schválil tiež cenník školného a poplatkov spojených so štúdiom na akademický rok 2005/6. Zároveň požiadal vedenie PU o analýzu dopadu zvýšených poplatkov spojených so štúdiom v prípade rigorózneho konania a o vypracovanie dodatku k už spomínanej smernici o poplatkoch.

AS uskutočnil aj niekoľko personálnych zmien v zložení svojich komisií. Aktuálny stav je na internetovej stránke PU v časti AS. (jn)

Nový veľvyslanec USA na Slovensku Rodolphe M. Vallee sa 13. septembra pri návšteve Prešova stretol s rektorom PU Františkom Mihinom. Ako diplomat povedal, chce byť advokátom amerických investícií na východnom Slovensku. Priznal, že jeho prvý viacdenný mimobratislavský pobyt bol "zdvorilostný", ešte neprišiel s "konkrétnym programom". Podľa svojich schopností je odhodlaný pomôcť aj PU. (jn)

Foto na strane: Andrej Dančíšin

Užhorodská štátna univerzita (UŠU) v sídle Zakarpatskej oblasti Ukrajinskej republiky v Užhorode oslávila v októbri 60. výročie svojho založenia. Na slávnosti k tomuto jubileu sa zúčastnil aj rektor PU František Mihina. Odovzdal rektorovi UŠU Mykolovi Vehešovi zlatú medailu PU, o udelení ktorej rozhodla Vedecká rada PU. Táto Užhorodská univerzita je najstaršia v celom regióne. Na druhej strane pri rovnakej príležitosti rektor PU prevzal z rúk rektora UŠU (na obrázku) rozhodnutie tejto vysokej školy o udelení čestného titulu doktor honoris causa. (jn)

PU uzavrela na päť rokov dohodu o spolupráci s univerzitou v Minsku

Rektori PU a Bieloruskej štátnej pedagogickej univerzity Maxima Tanka so sídlom v Minsku František Mihina a Peter Dmitrijevič Kucharčik podpísali 27. septembra v Prešove dohodu o spolupráci. Platí na päť rokov.

Dokument stanovuje podmienky a zásady vzájomných kontaktov pri realizácii spoločných projektov vo vedecko-metodickej, výchovno-vzdelávacej a kultúrno-osvetovej oblasti.

„Máme veľa spoločného, niet veľkých jazykových problémov,“ zdôvodnil zmysel uzavretia dohody rektor Kucharčik pre časopis PU. Pripomenul, že ich študenti už na-

vštívili PU a boli veľmi spokojní s pobytom. Želaním je podobne rozvinúť výmenu doktorandov. Oblasťou spoločného záujmu môže byť podľa rektora téma Európskej únie a slovenskej vzájomnosti. V tomto akademickom roku sa navyše rozbehla príprava na vyučovanie slovenského jazyka na tejto bieloruskej univerzite.

„Zaujímá nás aj úroveň prípravy, vzali sme si domov vaše učebné plány, analyzujeme ich a určite nájdeme v nich to, čo môžeme uplatniť doma,“ povedal Kucharčik.

Minská univerzita má sedem zahraničných partnerov, zo Slovenska je PU prvou. Prečo si ju vybrali? „Lebo do Prešova je bližšie ako do Bratislavy,“ odpovedal rektor s úsmevom.

Na minskej univerzite študuje v dennej i externej forme asi 20 tisíc mladých ľudí. Má vyše tri tisíce zamestnancov na 13 fakultách, existuje od roku 1922. (jn)

P. Hal'ko v knižničnej rade

Riaditeľ Univerzitnej knižnice PU v Prešove Petra Hal'ka vymenoval 15. júla minister kultúry SR František Tóth za člena Ústrednej knižničnej rady. Ide o poradný ministrov orgán v oblasti knižničnej a knihovníctva. (jn)

(lla)

Z prejavu rektora PU prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., na slávnostnom otvorení akademického roka 2005/6

Vážené slávnostné zhromaždenie, dámy a páni,

vážené študentky a študenti,
posledný pondelok mesiaca septembra je na Prešovskej univerzite, jej fakultách a pracoviskách už po niekoľko rokov vyhradený pre uskutočnenie významnej akademickej slávnosti – otvárame akademický rok, ktorý je staužívaným meradlom plynu času na našich a nielen našich vysokých školách. Túto udalosť vnímame ako čas slávnostný. Azda najviac tým, že na pôde univerzity vítame študentov prvého ročníka, ktorí sa rozhodli stráviť svoje budúce roky rozširovaním si vlastného vzdelania v študijných programoch, ktoré univerzita ponúka. Sme naozaj radi, že sa rozhodli vstúpiť na pre nás posvätnú akademickú pôdu, ktorú predstavuje naša univerzita sídlia v starobylom meste Prešov s jeho bohatými vzdelávacími akademickými tradíciami. Pomyselné brány našej univerzity sme v tomto roku otvorili pre viac ako 11 tisíc študentov, ktorí budú nadobúdať vzdelanie vo viac ako 240 študijných programoch. Chceme našim novým študentom sľúbiť, že sa budeme usilovať vytvoriť pre nich ústretové, akademicky náročné prostredie, ktoré môže byť pre každého z nich šancou a príležitosťou k osobnostnému povzneseniu, ktoré je zvyčajne spájané so vzdelaním umožňujúcim jeho nositeľom celkom inú, potrebnú kvalitu a predpoklad sociálnej komunikácie, ktorá bude už v najbližšej budúcnosti utvárať širšie okolie ich mladého života. Vitajte teda, naši mladí kolegovia a kolegyne, sme tu preto, aby sme Vám napomohli dosiahnuť niektoré z cieľov, ktoré si pred seba kladiete. (...)

Univerzity sú nielen súčasťou, ale aj aktívnou zložkou kultúry – historicky aj aktuálne. Predstavujú pomyselné ostrovy invencie, tvorivosti, spájajú nás s minulosťou, no sú aj mostom do budúcnosti, o ktorej nikdy nevieme, aká bude, no robíme všetko pre to, aby bola taká, ako si ju predstavujeme. Naše možnosti nie sú v tomto zmysle neobmedzené, no nie sú ani zanedbateľné. Ich – v mnohých prípadoch – (mnoho) stáročná existencia naznačuje, že svoje miesto si dokázali udržať a sú schopné ho aj naďalej obhajovať. Mení sa však svet, ktorý dnešné univerzity obklopuje – už dávnejšie prestali byť enklávou, ktorá bezprostredne len málo súvisela s tým, čo sa odohrávalo za jej múrmi. Naopak, život tých dnešných je veľmi úzko prepojený s dňami okolo nich, s tým, čo sa odohráva v ich blízkom

či vzdialenejšom okolí. A ony samy sú na tomto okolí bytostne závislé – nielen ekonomicky, zdrojmi, prostredníctvom ktorých zabezpečujú svoje jestvovanie. Dnes túto súvislosť a úzke prepojenie pocítujeme azda naliehavejšie a osudovejšie než kedykoľvek v minulosti –, aby mohli univerzity jestvovať, musia si hľadať a nachádzať svoje špecifické miesto v prostredí, ktoré ich vníma, má k nim dôveru a chápe ich ako miesto, s ktorým sú tak či onak, priamo či nepriamo spojené aj osudy tých, ktorí žijú mimo nich, no predsa akosi „s nimi“.

V tejto súvislosti si neustále klademe rovnako naliehavú otázku, na ktorú hľadáme a nie vždy aj nachádzame odpoveď, s ktorou by sme

boli či mohli byť spokojní – aká vlastne má byť *súčasná* univerzita vôbec a ako má vyzeráť univerzita, akou je tá naša, teda univerzita, ktorá sa radí k tým, ktoré sú podstatne orientované na *studia humanitatis*. V duchu upraveného kantovského kladenia otázok, sme aj my *zvedaví* na to, čo máme robiť, ako to môžeme dosiahnuť, v čo môžeme dúfať, resp. *čím* vlastne sme? Stavíme sa pred *zrkadlo*, od ktorého očakávame, že nám ukáže, kam máme upriamiť svoje konanie. No na to, aby sme to dokázali, musíme byť schopní *dešifrovať* náznaky, ktoré vidíme, ktoré nás poučia, ak o ozajstné poučenie aj stojíme. To vôbec nie je jednoduché! A – ako sa zdá, nie je a nebude to jednoduché ani u nás, na našej univerzite. Najmä preto, že sa len veľmi pomaly zbavujeme *partikularizmu* v chápaní chodu univerzity, že nám trvá príliš dlho, než pochopíme, že univerzita ako celok je prirodzeným prostredím jestvovania všetkých a každej jej štruktúrnej časti, že bez dobrej, kvalitnej univerzity ako celku sú v ohrození aj všetky a každá jej súčasť. Samozrejme, platí to aj naopak! Univerzitu nie je možné posta-

viť na pevné nohy bez toho, aby efektívne nefungovali všetky jej súčasti, ak máme na mysli výsledky v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu. Nazdávam sa, že v transformácii verejnej mienky v rámci našej akademickej obce sme na tomto poli pokročili, no nemalý priestor pre ďalšie korekcie je k dispozícii.

Nie je preto náhodné, že najmä pri takých a podobných príležitostiach, akou je pre nás tá naša dnešná – teda otvorenie akademického roka, zamýšľame sa nad tým, čím by univerzity byť mali, čím sú, aké sú ich možnosti a čo sa od nich očakáva. Robia tak všetky nielen u nás, ale aj v zahraničí – a robia tak práve v týchto dňoch, kedy už tradične – každá osobitne – otvára ten svoj akademický rok. V tomto zmysle mi dovoľte vrátiť sa ďaleko dozadu, k Immanuelovi Kantovi, ktorý vtedajšiemu vedeniu univerzity v Koenigsburgu predložil Správu o príprave prednášok na zimný semester 1765–1766. Podľa nej akákoľvek výučba mládeže v sebe skrýva tú ťažkosť, že poznaním je nutné *predbehnúť vek*, a to hneď v dvojzmysle. Po prvé –, *um* tých, ku ktorým hovoríme, ešte len *dozrieva*, neopiera sa o dostatok životných skúseností, osobností, ktorej je súčasťou, sa ešte len *tvorí, formuje*, aby sa mohla prejaviť v budúcnosti, a tu je potrebné nemálo trpezlivosti a pedagogického citu: mať na mysli budúci výsledok v podobe mladého človeka, ktorý vstupuje do *svojho* života v podmienkach, ktoré *on sám* nevytvoril, no ktoré vo svojom bezprostrednom okolí napomáha meniť. Po druhé –, *každá* škola, univerzity zvlášť, *predbiehajú* svoju dobu tým, že mladí ľudia, ktorých pripravujú, sa neučia pre učenie šamé, pre školu, učia sa pre život, pre svoj budúci život, ktorého presné podoby nepoznáme. Nevíme, aj keď azda *tušíme*, aký bude ten *zajtrajší* svet, pre ktorý dnes utvárame podmienky – aj v podobe vzdelávania a akademickej prípravy tých, ktorí v ňom budú žiť svoje životy. Vieme, že hlavné články akademickej *o-pozície* tvoria študent na jednej a učiteľ na strane druhej – vieme aj to, že študenti vôbec nie sú tým *slabším* článkom; naopak, bez *dobrych*, teda kreatívnych, kritických a aktívnych študentov nemôže byť žiadna univerzita naozaj *dobrá*. To isté však platí aj o učiteľovi. Parafrázujúc ešte raz Kanta, od učiteľa sa očakáva, že vo svojom poslucháčovi vzdelá najprv človeka *umného*, potom človeka *rozumného* a nakoniec *učenca*; aj keď študent zväčša nedosiahne po-

sledný stupeň, má takýto postuť tú výhodu, že získa danou výučbou veľa a stáva sa skúsenejším a múdrejším ak nie pre školu, tak pre život určite! (...)

Naša – Prešovská univerzita – vstupuje ako univerzita, teda ako celok do deviateho roku svojho akademickeho života. Chceme veriť, že to bude úspešný rok, aj keď si uvedomujeme, že nie sám od seba, bez nášho aktívneho podielu. Univerzity vôbec, teda nielen u nás – ostávajú nielen v centre verejného záujmu, oprávnené sa od nich očakáva, že tí, ktorí na nich nadobudnú svoje vzdelanie, budú schopní porozumieť svetu, do ktorého neustále akoby *odznova* vstupujeme my všetci. Ako inštitúty verejného záujmu sú veľmi úzko prepojené so svojím okolím, ktoré však aktuálne vysielajú aj nemálo znepokojujúcich signálov – dochádza k faktickej disipácii, k rozptylu, k relativizácii hodnôt nazeraných optikou planetárnych súvislostí – svet, v ktorom žijeme, nie je jednoduchší ako svet, ktorý naši predkovia, tí dávni i tí nedávni, zažívali včera, je zbavovaný donedávna ešte dominujúcich v ňom znakov, miera násilnia vo svete sa nezmenšuje a stáva sa takmer normou historického času i našej každodennosti, veda, ktorá má svoje prirodzené miesto na univerzitách, sa stáva nezvládateľnou v rozpätí štandardného času, ktorý majú univerzity vo svojej vzdelávacej misii k dispozícii. Výrazným spôsobom narastajú nároky na ekonomické zabezpečenie činnosti univerzít. Svet – ten náš, donedávna ešte len pootvorený, sa vskutku *globalizuje*, teda nielen *europeizuje*.

Dámy a páni,

takmer presne pred rokom som na pôde najstaršej z európskych univerzít (založená bola v roku 1088), na Univerzite v Bologni, podpísal tzv. *Magnu Chartu Universitatum*, čím sa aj Prešovská univerzita pripojila k iniciatíve, ktorú *Magna Charta Universitatum* predstavuje. Nielen v duchu tejto *Charty* budeme náš budúci akademický život formovať v presvedčení, že budúcnosť ľudstva vo veľkej miere závisí od kultúrneho, duchovného a intelektuálneho rozvoja uskutočňovaného aj prostredníctvom takých inštitúcií, akými naše, európske a svetové univerzity sú. Budeme tak konať vo viere, že prispejeme k akademickej príprave mladšej generácie, ktorá je mostom k budúcnosti, na ktorom sa nevytratia stáročné hodnoty, ktorými nás vzbudili naši predkovia, ktorým tak

(pokračovanie na s. 4)

Z prejavu rektora PU prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., ...

(pokračovanie zo s. 3)

chceme vzdať svoj hold a úctu. (...)

Ak je pravdou, že „univerzity sú povinnosťou pre budúce storočie“, storočie, na samom začiatku ktorého sa nachádzame, potom najväčšou mierou zodpovednosti disponujú v tomto zmysle univerzity samé. A sú či môžu byť aj *spoločenským dobrom* – to však iba vtedy, ak sa do seba hermeticky neuzatvoria, ak budú svoj zrak smerovať mimo seba, do svojho okolia, ktoré potrebuje ich službu. Verejný záujem o prácu univerzít je potrebné vyvíjať kvalitou ich práce, napĺňaním ich náročného poslania, nespočetnými väzbami k okoliu, v ktorom dlhodobo pôsobí a kultivujú sa ním, keď dokážu kultivovať aj život okolo seba. Žijú predovšetkým z verejných zdrojov a pracujú vo verejnom záujme. Ak je pravda, že nemôže existovať nijaký pokrok bez kultúry, vzdelanosti a duchovnosti, univerzity musia smerovať najmä sem, toto je ich prirodzený priestor, v ktorom by sme my všetci mali hľadať a nachádzať svoje miesto a poslanie. O svoju budúcnosť by sme sa mali trochu obávať, nie však *strachovať*. Obávať sa, či budeme schopní urobiť všetko, čo je našou úlohou či povinnosťou, ktorú sme si stanovili sami. Obávať sa, či obstojíme pred dobou a jej výzvami, či sa nám podarí *dobre slúžiť*, pretože funkcia univerzít je aj *služobná*, slúžia verejnosti, sú nástrojom, pomocou ktorého sa spoločnosť prenáša z minulosti do najbližšej i vzdialenejšej budúcnosti. A o tú všetci stojíme. Vieme, že v tomto úsilí nie sme osamotení – veď tu stojíme a konáme spolu s inštitúciami duchovnými, kultúrnymi, s cirkvami, ostatnými školami, celou kultúrnou inštitucionálnou štruktúrou, ktorá v tomto regióne a meste nikdy nebola len *zostatkovou*. Nechceme a nemusíme byť skeptickí, chceme byť „opatrní v odvahe“, ktorú potrebujeme, aby sme obstáli.

Dámy a páni,

pre otvorenie akademického roku 2005/2006, teda pre vstup Prešovskej univerzity do najbližšieho obdobia jej pôsobenia je charakteristických niekoľko osobitostí. Po minuloročnej rekonštrukcii definovanej vznikom dvoch nových fakúlt, Fakulty manažmentu PU a Fakulty športu PU, čím sme na dlhý alebo dlhší čas tento druh zmien na úrovni štruktúry fakúlt a jej optimalizácie ukončili, pristupujeme k ďalším potrebným zmenám organizačného charakteru. Uskutočnené zmeny sme chápali ako organizačný predpoklad prehlbenia celkovej efektivity univerzity, ako *dotváranie* podmienok pre zvýšenie jej akademickej, t. j.

vzdelávacej a vedeckovo-výskumnej výkonnosti. Po roku sme azda oprávnení konštatovať, že tento proces väčšina tých, ktorých sa nejakým, hoci len vzdialeným spôsobom dotýka, nechápe ako *dekonštrukciu*, ako *demontáž*, ale ako *príležitosť*, ako otváranie možností pre efektívne uskutočňovanie nových študijných programov, ako rozšírenie akademického horizontu, ktorý Prešovská univerzita ponúka verejnosti a ktorou sa hlási k zámerom zvyšovať a prehĺbovať sociálnu, teda aj kultúrnu, duchovnú a v širšom zmysle aj ekonomickú bonitu prostredia, v ktorom je pevnejšie a širšie ukotvená. Prešovskú univerzitu teda dnes utvára osem jej štruktúrnych celkov – fakúlt, ktoré si môžu kľásť odvážnejšie akademické ciele. (...)

Nesmieme však podľahnúť tlaku po akejsi presne nedefinovanej univerzalite, ktorá by v skutočnosti znamenala stratu našej historickej identity v oblasti vzdelávania. Tým skôr, že nejedná o – a to je dobre – všeobecnú legislatívnu tvorbu v oblasti vzdelávania, že táto legislatíva si na svoj úžitok udržiava národný charakter, že sú akceptované rôzne tradície v oblasti vzdelávania, že teda *európsku vzdelávaciu politiku* je potrebné definovať inak. Lisabonská stratégia je založená na predstave o budovaní spoločnosti založenej na vedomostiach, tzv. „Bolonský proces“ smeruje k formovaniu univerzitného prostredia a atmosféry, ktoré by vyhovovali najvyšším nárokom humanity a demokracie, otvorenosti a autonómie univerzít. Naďalej však počítame s uplatňovaním princípu subsidiarity, teda podpory, pomoci a zabezpečovania chodu pri súčasnom nezasahovaní štátu do akademickej autonómie univerzít. Sme súčasťou systému, v rámci ktorého je potrebné prehĺbovať dôveru, že aj iní robia dobre to, čo robia! Chceme, aby sme boli posudzovaní práve takto! V EU je asi štyritisíc univerzít – o niektorých vieme, o iných nie. Len hrstka je naozaj *excelentných* – musíme sa rozhodnúť, kam budeme patriť a hľadať cesty, ako svoje ciele v tomto zmysle dosiahnuť. A podobne je to aj v USA, s ktorými si naše spoločenstvo *meria* svoje sily s neistým výsledkom.

Aj v tom nastávajúcom akademickom roku preto, ako vždy doteraz a ani v budúcnosti to nebude inak, čakajú Prešovskú univerzitu a všetky jej fakulty naozaj náročné úlohy. Súvisia nielen s celkovým reformným procesom prebiehajúcim v našej akademickej sieti. Počet vysokoškolských študentov na Slovensku nemá tendenciu k zvyšovaniu, dnes ich je

o niečo viac ako 150 tisíc, podiel našej univerzity však predsa len mierne narastá: dnes ich už viac ako 11 tisíc v dennom a externom štúdiu, čo je viac ako 7 percent z celkového počtu. (...)

Čo nás, vážené kolegyne a kolegovia, čaká v najbližšom období? Ukončili sme prvú etapu akreditácie študijných programov. Na univerzite máme nateraz viac ako 500 rozhodnutí ministra školstva o akreditácii. Neúspešní sme boli len v dvoch prípadoch. V tejto dobe očakávame výsledky akreditácie práv na habilitačné konania docentov a vymenúvacie konania profesorov, ktorých rozsah a štruktúra výrazným spôsobom naznačia budúce možnosti univerzity a ich skutočnú mohúcnosť, ak sa budeme porovnávať s ostatnými verejnými vysokými školami univerzitného typu na Slovensku. Aktuálny stav akreditácie, jeho sústavné sledovanie a predvídanie možných zmien považujeme za jednu z najdôležitejších úloh, ktorých plnenie nemôžeme vo vlastnom záujme pustiť zo zreteľa. Zanedbanie tejto úlohy by malo fatálne dôsledky pre osud univerzity a jej fakúlt. Všetko, čo budeme v budúcnosti robiť, predovšetkým v oblasti personálnej politiky, v oblasti zabezpečovania potrebnej kvalifikačnej štruktúry vo vzťahu k jednotlivým študijným programom – musíme podriaďovať vývinu akreditácie. Ona je podmienkou efektívneho jestvovania univerzity a jej štruktúrnych častí.

Azda prirodzeným pokračovaním doterajšieho procesu akreditácie študijných programov všetkých stupňov bude univerzálna akreditácia požadovaná aktuálnym zákonom o vysokých školách, ktorú uskutoční Akreditačná komisia Vlády SR, ale aj autoevaluácia všetkých vysokých škôl na Slovensku, ktorú vykonáme podľa kritérií Európskej asociácie univerzít.

Prechádzame na celoplošné aplikovanie kreditového systému štúdia v prvom ročníku štúdia na celej univerzite bez výnimky – ukladá nám

to zákon. Sme presvedčení, že sme utvorili dostatočné predpoklady na to, aby sme tento nábeh s čo najmenšími problémami zvládli – podmienkou je zvládnutie akademického informačného systému, ktorý tvorí podpornú sústavu celého kreditového systému a vzťahuje sa rovnako na učiteľov i študentov. Prosím všetkých účastníkov tohto nábehu o potrebnú trpezlivosť a pochopenie, nakoľko ide naozaj o zmenu nielen v organizácii, ale aj v *technológii* vzdelávania. Prechodom na kreditový systém sa postupne dostávame na úroveň podmienok, ktoré sú v európskom vzdelávacom systéme štandardné, umožňujú vyššiu mobilitu študentov, väčšiu výberovosť ciest, ktoré vedú študenta k záveru štúdia a k dosiahnutiu vzdelávacích cieľov.

Potrebný obrat chceme dosiahnuť v systéme uskutočňovania doktorandského štúdia – práve tento tretí, teda najvyšší stupeň štúdia v istom zmysle dokresľuje vzdelávací profil univerzity a jej fakúlt. V súčasnom období sa na univerzite uskutočňuje doktorandské štúdium v 18 vedných odboroch zriadených podľa predchádzajúcich predpisov a v 20 študijných programoch podľa zákona č. 131/2002 Zz. Budúcnosť – už tá najbližšia – si bude vyžadovať zmenu nielen v spôsobe, v technológii vzdelávania v tomto stupni, ale aj v množstve, v počte interných doktorandov – cieľom je dosiahnuť aspoň 2 – 3 percentá celkového počtu denných študentov, to je 250 až 300 doktorandov ako minimum. Práve tento stupeň štúdia definuje univerzitu ako univerzitu, v ňom je potrebné hľadať možné zdroje budúceho odborného rastu pracovísk univerzity v zmysle zvyšujúcich sa nárokov na ich kvalitu podľa kritérií, ktoré budú na nás kladené.

V súlade s uvedeným utvárame na univerzite aj systém celouniverzitných pracovísk – ústavov, prostredníctvom ktorých by sme mali dosiahnuť vyššiu efektivitu vo výskume

(dokončenie na s. 5)

Z prejavu rektora PU ...

(dokončenie zo s. 4)

a vzdelávaní. Rekonštruovali sme pôvodný Ústav národnostných štúdií a cudzích jazykov, ktorý bol zrušený a namiesto neho vznikol Ústav regionálnych a národnostných štúdií PU. Pre nefilologické vzdelávanie zriaďujeme celouniverzitný Ústav jazykových kompetencií so sídlom na Filozofickej fakulte, veľký význam pripisujeme univerzitnému Ústavu digitálnych kompetencií, ktorý bude pôsobiť nielen v oblasti vzdelávania. Osobitný význam pripisujeme aj Ústavu pedagogiky a psychológie, ktorý bude sídliť na Fakulte humanitných a prírodných vied a bude mať výsadné kompetencie v príprave učiteľov na celej univerzite. Dúfame, že inštalácia systému ústavov a práve tak aj pokrok v integrácii totožných vzdelávacích pracovísk znamenajú uplatnenie princípov racionálneho riadenia našej univerzity.

K tomu všetkému, čo sme uviedli vyššie, musíme prispôbiť náš každodenný univerzitný život – mám na mysli modernizáciu všetkých informačných sústav, prechod na jednotný systém ekonomickej evidencie v rámci celej univerzity, prehĺbenie výkonových parametrov pri posudzovaní výkonnosti štruktúrnych častí univerzity, investičné zámery univerzity a podobne. Je potrebné vyhlásiť a skutočne dodržiavať požiadavku nulovej tolerancie voči akýmkoľvek formám nedôslednosti, absencie profesionality, voči poškodzovaniu záujmov univerzity a jej súčasť, voči poškodzovaniu jej dobrého mena, voči prejavom ľubovolnej podoby agresivity, neakademizmu a podobne.

Prešovská univerzita je v zmysle platného zákona verejnou vysokou školou, čo – okrem iného – znamená, že je financovaná z verejných zdrojov. Súčasťou celkovej autonómie univerzity je aj ich autonómia ekonomická – bez nej v skutočnosti o autonómii nie je možné hovoriť. Situácia sa u nás napriek všetkému predsa zlepšuje, no tempo potrebných zmien je nedostatočné. Aj keď sme si vedomí, že celková výkonnosť slovenskej ekonomiky neumožňuje pokryť všetky požiadavky nutné na vzdelávanie vo všetkých jeho úrovniach, predsa len by sme boli radi, keby najmä na vedecké mobility, akademickú komunikáciu, elektronizáciu, zverejňovanie výsledkov výskumu a podobne sme disponovali väčšou sumou prostriedkov. Dúfame, že sa nám podarí výraznejšie pokročiť v rekonštrukcii priestorov na Ul. 17. novembra, že – tentokrát z eurofondov – bude aktivovaná rekonštrukcia kongresového, výučbového a rekreačného centra v oblasti vodnej

nádrže Domaša, že postupne prejdeme k nevyhnutným rekonštrukčným úpravám v monobloku, že sa nám podarí komplexnejšie zabezpečiť špecifické potreby našich teologických fakúlt. (...)

Dámy a páni,

Prešovská univerzita predstavuje inštitút, ktorý by mal byť – a sme presvedčení, že aj naozaj je – zhmotneným prejavom verejného záujmu. Usilujeme sa preto dať jej tvár, ktorá by zohľadňovala súčasné potreby vzdelávania, vedy a výskumu. Teší nás nemalý záujem, ktorý o služby univerzity prejavuje verejnosť v podobe úsilia študovať na jej fakultách. V zápase o budúcnosť univerzity nechceme, nesmieme a nemôžeme byť neúspešní. Bude dobré, ak si uvedomíme, že univerzita by mala byť ostrovom náročnej práce, prejavom kultúry a kultúrnosti všade, kde sa od nás „dobrý mrav“ nielen očakáva, ale kde sa aj naozaj kultivuje. Na Prešovskej univerzite v tejto chvíli pôsobí 479 vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a zahraničných lektorov. Pri otvorení akademického roku chceme všetkých pozdraviť a zaželať im úspech v ich a v našej spoločnej práci. (...)

Prešovská univerzita – tak ako všetky ostatné – chce byť významným mesto- a regiónotvorným prvkom. Chceme, aby bola prešovskou nielen podľa svojho názvu, ale aj nespočetným množstvom vzťahov, ktoré ju spájajú s mestom Prešov a s prešovským krajom, s tradičnými regiónmi Šariša a Spiša. Jestvuje nespočetné množstvo súvislostí, ktoré sa utvárajú medzi univerzitou a prostredím, v ktorom vyvíja svoju činnosť. Aj my, svojou prácou chceme šíriť nielen svoje, ale aj dobré meno mesta Prešov a Prešovského kraja doma i v zahraničí a svojimi kontaktami do tohto priestoru pozývať hostí, ktorí by inak o tomto „dare nebies“ – ako tento kút Slovenska chápeme – neraz ani nevedeli. Z tohto miesta a pri tejto príležitosti chceme pozdraviť predstaviteľov mesta a kraja, jednotlivých cirkví a náboženských spoločností, s ktorými sme spojení duchovným súzvukom, ktorého dar si ctíme a chceme kultivovať.

Dámy a páni,

(...) Nech nastávajúci akademický rok bude pre univerzitu úspešným obdobím, v ktorom sa ona sama upevní v sieti slovenských univerzitných pracovísk, v ktorom my všetci a každý z nás pokročí v napĺňaní svojich osobných, rodinných i profesionálnych cieľov. Len spoločne môžeme dať univerzite podoby, ktorými bude dôstojne reprezentovať nielen seba, ale aj naše mesto Prešov a Prešovský kraj. (...)

Prof. dr. RNDr. Florinovi Žigrai, DrSc., preberá titul Dr. h. c. od rektora PU.

Zasadnutia Vedeckej rady PU

Dňa 26. septembra sa konalo slávnostne zasadnutie Vedeckej rady (VR) PU v Prešove – rozšírené o VR Filozofickej fakulty a Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, na ktorom VR univerzity udelila titul doctor honoris causa prof. dr. RNDr. Florinovi Žigrai, DrSc., v odbore ekológia. Prínos prof. Žigraia pri rozvíjaní slovensko-rakúskej výskumno-pedagogickej spolupráce je veľmi veľký – udelenie titulu dr. h. c. je plne odôvodnené.

Na ďalšom zasadnutí 3. októbra VR PU prerokovala a schválila s pripomienkami dokument dôležitý pre kvalitné fungovanie univerzity Všeobecne kritériá na obsadzovanie funkcií profesorov a docentov a konkrétne podmienky na obsadzovanie funkcií profesorov na PU v Prešove. Dokument nadobudol účinnosť dňom jeho schválenia VR PU. Rada ďalej prerokovala a jednomysle tajným hlasovaním schválila návrh VR Fakulty zdravotníctva PU na udelenie titulu doctor honoris causa

prof. dr. med. Manfredovi P. Wirthovi v odbore zdravotníctvo a sociálne služby. Boli prerokované a tajným hlasovaním schválené návrhy VR FHPV na vymenovanie za profesorov doc. RNDr. Mikuláša Hubu, CSc., a doc. RNDr. Jána Otáheľa, CSc., v odbore fyzická geografia a geoeológia.

Dňa 10. októbra VR PU korešpondenčne jednomysle schválila návrh na udelenie ocenenia Zlatá medaila PU v Prešove Užhorodskej štátnej univerzite v Užhorode.

Na slávnostnom zasadnutí VR PU v historickej budove DJZ v Prešove, rozšírenom o VR FZ, 19. októbra bol udelený titul doctor honoris causa prof. dr. med. Manfredovi P. Wirthovi. PU v Prešove v mene celého Slovenska vyjadruje týmto ocenením vďaka prof. Wirthovi za rozvoj slovenskej lekárskej vedy a podporu slovenskej urológie.

Mgr. Nicole Removčíková,
Útvar prorektorky pre vedu
a doktorandské štúdium

Prof. dr. med. Manfred P. Wirth preberá titul Dr. h. c. od prorektorky Viery Bačovej.

Foto na dvojstrane pre časopis PU: Viktor Zamborský

Zmobilizujú mobility akademickú obec k vyššiemu záujmu a aktivitám v rámci europrogramov?

Podpísaním Bolonskej deklarácie sa výrazne menia aj aktivity zahraničného oddelenia PU. Do roku 2010 sa prioritou stáva podpora mobility študentov a učiteľov, s čím úzko súvisí medzinárodné uznávanie diplomu a kvalifikácií, ako aj propagácia atraktivity ponúkaných študijných programov v zahraničí.

Zahraničné oddelenie vyvíja veľké úsilie, aby v rámci pridelených financií Národnou kanceláriou SR, ktoré sa už nenavrúajú a podpísaných kontraktov programu Socrates/Erasmus ponúkla možnosť, čo najväčšiemu počtu študentov a učiteľov zúčastniť sa pobytovej v zahraničí.

V roku 2005 sa škála partnerov rozšírila najmä o univerzity nových členských krajín EÚ, čím sa vytvoril väčší priestor pre študentov a učiteľov z neязыkových katedrií. V súčasnosti ponúkame 57 kontaktov pre študentov a 55 kontaktov pre učiteľov v 18 odboroch, čo je o 27 kontaktov viac v porovnaní s predchádzajúcim akademickým rokom. Prioritou uzatvárania bilaterálnych dohôd by mal byť predovšetkým akceptovateľný obsah študijných programov na katedrách. Nie všetky bilaterálne dohody však odrážajú túto akútnu požiadavku, a tak aj naďalej je pretrvávajúcim problémom neochota, ale aj neinformovanosť katedrových koordinátorov pri neuznávaní výsledkov štúdia v zahraničí, čo je v rozpore s podpísaným dokumentom Erasmus University Charter.

Mobilita študentov – vyslaní študenti PU

1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
15	21	17	19	19	34	39

Mobilita učiteľov – vyslaní učelia PU

1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
3	6	4	6	6	20	20

Ďalšou prioritou PU je poskytnúť možnosť semestrálneho štúdia na našich fakultách v rámci programu Socrates/Erasmus pre zahraničných študentov. Vo februári 2005 boli na webovej stránke www.unipo.sk/zahranicne/ zverejnené všetky fakultné ponuky predmetov, z ktorých postupne pripravujeme moduly, aby svojím obsahom špecifikovali prednosti PU. Predpokladáme, že toto je jedna z ciest, ako získať záujem zahraničných študentov o našu univerzitu. Možnosti variácií a modifikácií modulov by boli stále otvorené podľa požiadaviek našich vyučujúcich a partnerov.

V tejto súvislosti pripravujeme na 7. decembra Socrates/Erasmus informačné stretnutie, na ktorom, okrem stretnutia s fakultnými a katedrovými koordinátormi a prednáškou o ECTS, odznejú aj vystúpenia študentov s informáciou o ich mobilityných pobytoch. Budeme radi, ak sa ho zúčastnia učelia a študenti, ktorí majú o tieto aktivity seriózný záujem.

dr. Naďa Polláková

Rector PU František Mihla absolvoval 14. októbra pracovné stretnutie so Stefanom Schnekom, vedúcim kultúrneho a tlačového oddelenia Veľvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko v Bratislave. Foto: Mgr. Luboslav Krajčák

Stravovací systém v prevádzke

Stravovací informačný systém v jedálni PU na Ul. 17. novembra 13 spustili do ostrej prevádzky 2. novembra. V súvislosti s tým boli vydané pokyny pre všetkých stravovníkov v tejto jedálni, ktoré sú zverejnené na internetovej stránke PU cez odkazy: http://www.unipo.sk/karta/doc/pokyny_k_SIS.rtf a <http://www.unipo.sk/karta/> - odkaz Stravovací systém - odkaz Pokyny pre zamestnancov

Vladimír Pisarský, riaditeľ CVT PU

Róbert Mojsej v rámci mobility 2005 na Univerzite Plantijn - Hogeschool v Antverpách absolvoval aj krátku stáž v Európskom parlamente a dal sa tam vyfotiť s britským premiérom Tony Blairom.

Základy európskej solidarity a spolupráce

V poradí deviaty dialóg medzi pravoslávnu cirkvou a skupinou európskych ľudových strán (kresťanských demokratov) a európskych demokratov sa konal 20. a 21. októbra v hoteli Hilton v Istanbuli (Turecko). Témou boli Základy európskej solidarity a spolupráce. Za Pravoslávnu cirkev v českých krajinách a na Slovensku sa na konferencii už tradične zúčastnil prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD., z PU. Publikujeme jeho krátky záznam z tohto významného stretnutia.

Tohtoročný dialóg otvoril krátkou modlitbou konštantinopolský patriarcha Bartolomej. Privítal všetkých účastníkov na pôde bývalého hlavného mesta Byzancie – Konštantinopol (dnes Istanbul). Vo svojom úvodnom príhovore zdôraznil, že pravoslávna cirkev sa snaží prispieť do celoeurópskeho diania svojím dielom nie ako politická skupina, ale ako kresťanská skupina, ktorá prezentuje svoje hodnoty.

V prvej časti sa rečníci venovali otázkam pozície krajín juhovýchodnej Európy v európskom priestore. Posledný rečník, J. M. Oreja, načrtnol budúci možný vývoj Európskej únie (EÚ) a zdôraznil, že Európa má nepríjemné skúsenosti s vojnami, diktáturami a totalitným režimom, avšak v súčasnosti znepokojujú teroristické nebezpečenstvá.

Druhá časť bola venovaná otázkam slobody človeka a hľadaniu pravdy. V tomto duchu sa niesla aj dlhá diskusia, z ktorej vzišli zaujímavé a dôležité podnety pre ďalšiu spoluprácu.

V tretej časti sa pozornosť rečníkov sústredila na zachovávanie spravodlivosti a rovnosti ľudí, ako aj na prijímanie utečencov z rôznych krajín v Európe, ktorí so sebou prinášajú

aj iné kultúrne hodnoty. Zároveň bola vyzdvihnutá nevyhnutnosť dodržiavania náboženskej slobody v Turecku ako predpoklad vstupu Turecka do EÚ. V tejto súvislosti bolo Turecko dôrazne vyzvané na dodržiavanie ľudských práv a podporu menšín, ktorým v minulosti spôsobili veľké rany. Účastníci dialógu sa zhodli na tom, že znovuoživenie Pravoslávnej teologickej školy na ostrove Chalki, ktorá bola bezdôvodne zatvorená v roku 1971 tureckou vládou a navrátenie majetku kresťanským komunitám na ostrovoch Gökçeada (Imvros) a Bozcaada (Tenedos), budú testom pravdy a autenticity náboženskej slobody v Turecku.

Okrem Iva Sanadera, premiéra Chorvátskej republiky, sa na dialógu zúčastnili zástupcovia politických strán z Turecka, Bosny a Hercegoviny, Bulharska, Rumunska, Španielska, Veľkej Británie, Grécka a ďalších krajín. Francúzsky metropolita Emanuel, riaditeľ Kancelárie Pravoslávnej cirkvi pri Európskom parlamente, spolu s ďalšími cirkevnými predstaviteľmi vyjadrili nádej, že dialóg prinesie úžitok obyvateľom celej Európy.

Na záver konferencie účastníci prijali spoločné vyhlásenie.

Dnešný študent nemá podľa Erika Jesenka všeobecné, ale konkrétne problémy

Každoročne v novembri patrí jeden deň vysokoškolským študentom. Spomienku na tragické udalosti v Prahe zo 17. novembra tesne pred začiatkom druhej svetovej vojny však prekrýva to, čo sa u nás udialo v súvislosti s týmto dňom v roku 1989. Znamenal koniec jednej epochy a začiatok druhej. Ako v tej novej sa má študent na vysokej škole? Čo ho trápi? Čím žije? Bez nároku na vyčerpávajúcu odpoveď sme sa o tom pohovárali s Erikom Jesenkou. Je to v súčasnosti poslucháč piateho ročníka odboru teória a riadenie kultúry na Katedre estetiky a vied o umení Filozofickej fakulty PU. V tomto akademickom roku sa chystá štúdium ukončiť. No Jesenko je v súčasnosti aj podpredsedom Akademického senátu (AS) PU za najpočetnejšiu súčasť akademickej obce PU – práve študentskú. A navyše najnovšie ho zvolili za podpredsedu Študentskej rady vysokých škôl (SR VŠ) SR. Jednoducho, žeby študentský líder? Naozaj?

Každý mladý človek nejakú hľadá na cestu na VŠ. Aká bola vaša z Trebišova do Prešova?

- Jednoducho. Na gymnáziu v Trebišove som sa prihlásil na VŠ do Prešova a na prvýkrát ma prijali.

Čo rozhodlo o voľbe Prešova?

- Bolo to trochu ináč. Chcel som sa dostať niekam inam ako do Prešova – do Trnavy a do Bratislavy, tam som sa tiež prihlásil na VŠ, no neprijali ma. Do Trnavy som chcel napríklad ísť študovať marketingovú komunikáciu.

Prešov bolo teda nakoniec východisko z núdze?

- Neviem, ale dnes ma už baví aj to, čo tu študujem. A čo sa týka Trnavy, kam som sa veľmi chcel dostať, tak pred rokom som tam začal študovať externe. Som teda na dvoch VŠ.

Ako by sa mali mladí rozhodovať pri voľbe VŠ?

- Hlavne v tom zmysle, čo ich baví. Je síce pekné rešpektovať to, čo chcú rodičia, aby bolo z ich detí, ale je lepšie, ak si študent vyberie to, k čomu cíti vzťah.

Ťažko ste si zvykali na študentský chlieb v Prešove?

- Priznávam, nerád som tu išiel. Nepáčilo sa mi ani mesto, do ktorého som chodil zo základnej a strednej školy na divadelné predstavenia. Ale keď som sa tu už dostal, tak som si zvykal. Ako prvák som sa dostal na izbu s piatakmi. Nadviazal som s nimi blízky kontakt, ukázali mi veľké možnosti a otvorili oči. Neskôr som s ďalšími štyrmi spolužiakmi na izbe vytvoril dobrú partiu. Vzťah k Prešovu sa pomaly budoval. Rozrástol sa tak, že v posledných rokoch už ostávam aj na mesiac na internáte a nechodím často domov.

Ako ste sa stali členom AS PU?

- Vďaka svojim spolubývajúcim piatakmi, tí ma navrhli a vo voľbách som dost' s veľkým náskokom vyhral nad vtedajším jedným tretiakom. V senáte som od svojho prvého študijného ročníka. Tak som začal spoznávať chod univerzity, chod jej orgánov a zistil som, že tí, ktorí mi to ponúkli, vedeli, čo robia. Videli vo mne nejaký talent na tieto veci. Môže to dať niečo mne a ja univerzite.

Je funkcia náročná na voľný čas?

- Záleží ako to chápete. Nie je náročné, ak beriete, že zasadnutia sú len štyrikrát do roka. To nie je vyčerpávajúce. Lenže študentská časť AS by mala robiť akcie, všelijaké aktivity pre študentov. Navyše som tu pre študentov, aby som im pomohol, keď sa na mňa obrátia so svojimi problémami.

Ako získavate informácie o trápnych rovesníkoch?

- Zhovárám sa s nimi, veď ma značná časť pozná, nie je pre mňa

ského štúdia neprešiel. Aj my na PU sme k tomu prispeli petíciou, ktorú sme tu spustili. O kvalite vyučovania je veľa diskusie. Ťažko hovoriť jednoznačne. Zlepšuje sa vybavenie internetom. Problém vidíme v cenách za ubytovanie. Možno je to subjektívny pohľad, ale je to drahé. Teda cena nie je adekvátna tomu, aké sú podmienky na ubytovanie. Zlepšuje sa to, i keď pomaly. Bolo už aj horšie. Viem to porovnať.

A najhoršie rozhodnutie?

- Výrazne veľké problémy nemáme. Ak sú nejaké nedostatky v predkladaných materiáloch na rokovanie AS, tak sa stiahnu, opravia a rokujeme nanovo. Nepamätám si, žeby sme v poslednom čase dačo na zasadnutí AS neschválili.

Od 16. októbra ste podpredsedom SR VŠ ako zástupca PU...

- Zvolili ma delegáti za druhého najvyššie postaveného funkcionára v rade. V nej som za PU tiež druhého funkčného obdobia a to približne od druhého ročníka. Sú tam i ľudia, ktorí

Pomôcť sa dá tomu, kto o to stojí

problém pristaviť sa. Ak sa dá a je to v mojich silách, tak pomôžem. Ďalší zdroj informácií je samotný senát, na ktorý sa posielajú rôzne žiadosti, návrhy. A využívam aj elektronickú poštu.

S čím sa najčastejšie na vás obracajú?

- Problémov nie je až tak veľa. Je to zdanlivý paradox. Ľudia väčšinou o problémoch rozprávajú, ale ak treba niečo nastoliť, tak cítia. Najväčšie problémy sú v ubytovaní, v jeho cenách. Rokujeme, snažíme sa vždy nájsť kompromis. Teraz sú veľké výhrady voči spôsobu stravovania. Snažíme sa vysvetľovať, že v čom je problém. A potom sú ešte bežné študijné problémy.

Ako sa vám pozdávajú rokovania AS?

- Zažil som zloženia už dvoch senátov. V prvom nás bolo oveľa viac a to kvantum ľudí sa nevedelo pružne dohodnúť. Teraz je nás menej – osem v študentskej časti, vieme sa rýchlo dohodnúť. Rokovania musia mať svoju formu, ale je na nich aj dost' uvoľnenia.

Ktoré z posledných rozhodnutí senátu považujete za dobré?

- Poviem všeobecne. Dost' veľa pre nás znamená, že sme presadili, aby zákon o spolplatnení vysokoškols-

boli so mnou v prvom období, i tí noví. Pomáha mi, že som členom AS PU. Riešime rôzne problémy – sme ako jediný štatutárny zástupca študentstva na Slovensku voči Ministerstvu školstva SR. SR prijíma stanovisko ku všetkému, čo sa týka študentského života, mobilít. Máme právo sa vyjadrovať ku každému problému, ak sa na nás niekto obráti.

Prečo ste protestovali proti spolplatneniu?

- Dnešná situácia na Slovensku nie je ekonomicky na takej úrovni, aby školné bolo riešením. Dávali sme návrhy aj ako SR VŠ, ako by sa to mohlo riešiť. Ministerstvo ich neakceptovalo. Veľkú príčinu problémov vidím v objeme dotácií zo štátneho rozpočtu na VŠ. Ide o malé percento v porovnaní s okolitými štátmi i so štandardom v Európskej únii. Osobne som nebol ani proti spolplatneniu, ale proti spôsobu, ako sa to malo urobiť. Navrhoval som postupné zatážovanie poplatkami vysokoškolačka, a nie jednorazovo a hneď. Mohlo to byť pre niektorých aj zničujúce. A musím dodať, že denné štúdium nie je zadarmo, veď mesačné náklady každého z nás sú možno päťtisíc Sk. Problém je len v tom, že neplatíme školné.

Teraz je pokoj zbrani?

- Je celý rok pred parlamentnými voľbami, tak to nikto zrejme nebude vyťahovať. Každý počká, ako to bude na budúci rok a potom sa rozhodne ako s vysokoškolským štúdiom. Ak by aj súčasný minister to opäť vytiahol, tak by s tým nepočodil a možno by ani jemu to nepomohlo.

Všimli ste si, že sa otvorila diskusia o tom, že je na Slovensku veľa VŠ? PU je medzi nimi relatívne novou. Neohrozuje ju to?

- Všimol som si diskusiu na túto tému. Zlučovanie alebo rušenie univerzít je dosť dlho známy problém. Aj na SR sme sa o tom dávnejšie bavili. Teraz je to problém v zbudnutí. PU je v regióne jediná, má osem fakúlt a niektoré sú aj v rámci SR špecifické. Pochybujem, že by sa naša alma mater rušila. Zvyšuje svoju kvalitu.

Čo počúvate medzi vrstovníkmi – má PU dobrý kredit?

- Je známa na Slovensku, vidíme, koľko sa uchádza o štúdium na nej a koľko sa neprijme, lebo nemáme možnosti. Trend je stúpajúci, a nie ako by si to niekto myslel a želel klesajúci.

Na dvere klope 17. november. Čo najviac trápi dnešného vysokoškolačka?

- Určite má problémy, ktoré ho trápia, ale zovšeobecniť sa nedajú. Študenti sa veľmi radi zabávajú. Aj to patrí k ich životu, preto chystáme v Prešove aj takú akciu k 17. novembru. Každý si žije svojím životom. Ak sa na vás neobráti nikto s problémom, tak ho niet. Jedinec na VŠ je samostatný, nie je to stredoškolač. Hľadá si kamarátov. Žiaľ, vysoká škola veľmi rýchlo zbehná. Môžem to potvrdiť z vlastnej skúsenosti. Veď ešte len nedávno ma prijímali. Je mi z toho aj smutno, rád by som tu aj zostal. Keby sa mi podarilo dostať na doktorandské štúdium. Škola mi dala dosť, takže mám z čoho v budúcnosti čerpať. (jn)

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

Komu treba nariadenie o obliekaní vysokoškolákov?

Pred niekoľkými dňami sa k nám dostala informácia o tom, že na ostatnom zasadnutí akademického senátu bola okrem iného reč aj o kódexe, ktorý by v budúcnosti mohol „korigovať“ študenta a to nie len v správaní, ale napríklad aj v obliekaní a to nás zarazilo. Vybrali sme sa preto s diktafónom v ruke medzi študentov PU zvedavé na ich názor.

Michaela, filozofia - ukrajinský jazyk: - Ja si myslím, že by nás nemal nikto ovplyvňovať v tom, čo máme mať na sebe a čo nie. Ani v účesoch, make-upe, ani v oblečení, ani v ničom. To patrí skôr na základnú alebo strednú školu.

Lukáš, vzdelávanie dospelých: - To akože fakt? Nesúhlasím. Ak má niekto podávať svoje maximálne výkony, musí sa cítiť dobre. Ak je obmedzovaný a necíti sa pohodlne, nebude sa môcť sústrediť na hodiny.

Juliana, nemecký jazyk - tlmočníctvo - prekladateľstvo:

Žiaden takýto zákon či nariadenie nepotrebujeme. Nevšimla som si, žeby tu študenti chodili tak výstredne oblečení, aby sa to nedalo zniesť.

Peter, andragogika: - Je to úplne zbytočné. Ak chce niekto dredy, tak nech ich má!

Katarína, biológia - výtvarná výchova: - Neviem prečo by nám mal niekto určovať, ako máme chodiť oblečení do školy, keď si svoje oblečenie financujeme sami. Prečo by som sa mala obmedzovať, ak sa mi to raz takto páči a keď si to sama platím.

Lukáš, fyzika - matematika: - Pre určitých ľudí je to na mieste. V zá-

sade nie som proti. Niektorí chodia oblečení otrasne. Je pravda, že je to na každého slobodnej vôle, ako sa bude obliekať, máme predsa slobodu prejavu, ale niektorí nevedia odhadnúť mieru. Ľudia, ktorí vedia, ako sa do spoločnosti obliekať, nebudú mať podľa mňa s takýmto kódexom žiadne problémy.

Inga, anglický jazyk - filozofia: - Každý dospelý rozumný človek si vie uvedomiť, ako sa má obliekať do školy a nepotrebuje k tomu nijaký písaný kódex. Niečo také nie je vôbec potrebné.

Maroš, andragogika: - To vážne? Nesúhlasím. Je to hlúposť. Každý je individualita. Oblekať sa podľa predpisu, to nepatrí na vysokú školu.

Irena, dejepis - etika: - Určite to nie je dobrý nápad. Keďže je demokracia, ľudia by sa mali obliekať tak ako chcú, ako to cítia. Existujú síce extrémny, ale je to predsa každého osobná vec. Sme dospelí ľudia.

Mirka, vzdelávanie dospelých: - Mohlo by byť určené oblečenie na škúsky, ale bežne do školy to netreba obmedzovať.

Zuzana Liptáková, Katarína Vavreková, masmediálne štúdiá

Anketa

Členovia katedry rusistiky PU sa už dlhé roky snažia budovať a udržiavať priateľské vzťahy s krajinou, ktorej jazyk sa tu vyučuje. Jedným z dôkazov je aj návšteva ruských študentov, ktorí minulý školský rok v apríli mali možnosť prostredníctvom nás - študentov ruského jazyka, stráviť zopár dní na Slovensku. Počas dvoch týždňov ich pobytu sme sa im snažili ukázať, že hoci je Slovensko malé, ale napriek tomu krásne a bohaté na rôzne historické, kultúrne a prírodné pamiatky. Veľmi sa im tu páčilo. Naši hostia mali pri návrate domov plnú priehrsť krásnych spomienok, zážitkov, ale aj zaujímavých darčiekov a suvenírov zo Slovenska. Ale ani my sme neobstáli naprázdno. Pozvali nás na návštevu Moskvy. Pozvanie sme sa všetci veľmi potešili, ale do Moskvy sa rozhodli ísť len tri spolužiačky z I. ročníka (dnes už druháčky): *Tajana Šutáková, Martina Šimčíková a Martina B.*

Potrebné dokumenty sme si vybavili cez letné prázdniny, a keďže Ukrajina vyhlásila bezvízový styk aj na september, rozhodli sme sa cestovať práve cez krajinu našich východných susedov. V Mukačeve sme nastúpili do vlaku a o 33 hodín sme

boli v Moskve, kde nás už čakali naše hostiteľky.

Ešte v deň nášho príchodu sme sa stihli poprechádzať po Červenom námestí. Na ten úžasný pocit, keď kráčate popri nádhernej budove Historického múzea a pred vami sa otvorí pohľad na rozprávkový Chrám Vasilija Blaženého sa nezabúda. Je to čosi úchvatné a dojímavé, keď si uvedomíte, že tie krásy, ktoré ste dosiaľ obdivovali len na obrázkoch

a fotografiách, teraz vidíte na vlastné oči. Mali sme možnosť prejsť si celé námestie a dôkladne si pozrieť všetky pamiatky aj zvnútra. Naša exkurzia viedla cez Mauzóleum Lenina, spomínaný Chrám Vasilija Blaženého, nekonečne dlhý a prepychový obchodný dom GUM a taktiež Štátne historické múzeum, ktoré nás pomocou dobových exponátov previedlo celou históriou Ruska.

Akadémia slovanskej kultúry, s ktorou sa naša katedra dohodla na tomto výmennom pobyte, nám pripravila veľmi bohatý a zaujímavý

Darovanie krvi je humánný čin každého!

Výjazdová transfúzna stanica navštívila 14. októbra Fakultu zdravotníctva (FZ) PU s cieľom realizovať hromadný odber krvi u dobrovoľných darcov. Okrem poslucháčov a zamestnancov fakulty sa na ňom zúčastnila aj jej dekanka PhDr. Anna Eliášová, PhD.

Podľa vyjadrenia vedúcej transfúznej stanice MUDr. Jany Leško-Andraščíkovej patrila prvá akcia svojho druhu k mimoriadne úspešnej tak z hľadiska toho, koľko ľudí sa na nej zúčastnilo, ale aj ako bola zorganizovaná.

Na spomínanú akciu sme sa na FZ dôkladne pripravili, o čom svedčí aj fotodokumentácia.

Apelujeme na Vás, študenti! Skúste sa premôcť a urobte humánný čin aj Vy, ostatní, pretože každý z nás sa môže dostať do situácie, keď bude krv potrebovať!

Poslucháč, ktorý spĺňa podmienky, môže navštíviť pracovisko Národnej transfúznej služby SR v Prešove na Hollého ulici 14. Je v chirurgickom monobloku na druhom poschodí v odberových hodinách.

Požadované kritériá pre darovanie krvi: občan vo veku od 18 do 60 rokov a má hmotnosť minimálne 50 kg, neužíva pravidelne a dlhodobo lieky, dva týždne nemal hnačky a horúčky, pred štyrmi týždňami skončil užívanie antibiotík, nie je nosičom HIV a nemal kontakt s HIV pozitívnou osobou, neprekonal infekčnú žltáčku typu B, C či iné infekčné ochorenie, nie je závislý od drog, alkoholu a iných návykových látok, šesť mesiacov nebol operovaný, te-

tovaný, nepodstúpil akupunktúru, pri odbere nemá prejav alergie a nie je na ňu liečený, ženy v období mimo menštruácie, tehotenstva, dojčenia, rok po pôrode alebo ukončení tehotenstva a 48 hodín po očkovaní.

Ako sa pripravíť na odber? Prieniesť so sebou občiansky preukaz a kartu poisťovne, odporúčajú sa ľahké raňajky - pečivo, med, džem, nevyhnutné je dodržať pitný režim, 12 hodín pred odberom nejestť tučné jedlá, pred odberom nefajčiť a nepiť alkoholické nápoje.

Výhody pre darcu krvi: urobí sa mu kompletný krvný obraz, vyšetrenie je podrobnejšie ako pri bežnej preventívnej prehliadke, darovanie krvi je „tréningom“ organizmu na mimoriadne situácie spojené s veľkou stratou krvi, je dokázané, že väčšie straty krvi napríklad pri úrazoch znášajú pravidelní darcovia oveľa lepšie, darovanie krvi prispieva k regenerácii organizmu, náhly úbytok krvi pri darovaní „vyprovokuje“ organizmus k tvorbe nových, neopotrebovaných krviniek.

Za všetkých potenciálnych príjemcov krvi vyslovujeme - ďakujeme.

PhDr. Dagmar Magurová,

Mgr. Andrea Obročníková,

Katedra klinickej a komunitnej praxe v ošetrovatelstve FZ PU

program. Úprimne jej ďakujeme. Aj vďaka tomu sme počas nášho pobytu navštívili veľa múzeí (napr. Múzeum A. S. Puškina, Múzeum výtvarných umení A. S. Puškina, múzeum V. V. Majakovského, Moskovské múzeum - usadlosť Ostankino). Hlboký dojem na nás urobili aj obrazy známych ruských maliarov v Treťjakovskej galérii či zaujímavá história a budova Chrámu Krista Spasiteľa. Nedá sa zabudnúť ani na pompéznosť par-

do deja spomínaného baletu. No týmto predstavením sa naša „divadelná exkurzia“ nekončila. Boli sme pozvané aj do iného divadla na muzikál *Mačky* a operetu *Romeo a Júlia*. Naše dojmy boli neopísateľne krásne.

Deň pred odchodom sme zavítali do Kremľa. Tu sme si potykali s obrovským zvonom, ktorý nikdy nezvonil a veľikánskym vojenským delom, ktoré nikdy nestrieľalo. Obzreli sme si aj nádherné maľby, ikony a architektúru chrámov na Chrámovom námestí.

Za dva týždne nášho pobytu v Moskve sme toho videli naozaj veľmi veľa. Dúfame, že sa tam ešte niekedy budeme môcť vrátiť. Totiž je tam ešte toľko krásnych pamiatok, ktoré sme nestihli navštíviť. S istotou však môžeme povedať, že takéto výmenné pobyty sú pre študentov obohacujúce a užitočné. Poskytujú možnosť zdokonaľiť sa v cudzom jazyku, spoznať inú krajinu, nových ľudí, ich kultúru a čo je asi najkrajšie - určite rozšíria zoznam vašich priateľov.

Ďakujeme všetkým, ktorí nám umožnili a pomohli uskutočniť výmenný pobyt.

*Za trio účastníčok
Martina Bucková*

V d'alekej Moskve je krásne...

Na Pedagogickej fakulte PU mali Deň dekana

Utorok, 18. október 2005, bol na pôde Pedagogickej fakulty (PF) PU tak trochu výnimočným. Bežný vyučovací deň totiž nahradil II. ročník spoločensko-sportového podujatia pod názvom Deň dekana, ktorého tradíciu na najstaršej fakulte PU rozbehol jej súčasný dekan doc. PhDr. Milan Portik, PhD.

Otvorenie celého podujatia sa uskutočnilo v Športovej hale PU o desiatej hodine. Kultúrny program tanečnej skupiny MV Dance Studio, ktorý nasledoval po otváracom príhovore členov vedenia fakulty a oboznámení študentov s harmonogramom aktivít, dokonale rozprúdil krv nielen zaplnenému hľadisku, ale aj pripravujúcim sa (a aj mierne strémovaným) športovým zástupcom za jednotlivé súťažiacie družstvá.

Volejbalový turnaj rozohrali štyri tímy: družstvo prvého, druhého a tretieho ročníka a družstvo učiteľov. Hoci žiadne nechcelo na palubovke pustiť perie zadarmo, učiteľskému tímu, ktorý napokon turnaj vyhral, najviac odolával nezlomný tím druhého ročníka. Volejbalový turnaj vystriedali dva futbalové zápasy: prvý (študenti verus učelia) skončil spravodlivým výsledkom 1:1; účastníci druhého (miešaný tím študentov proti miešanému tímu učiteľov) sa takisto rozišli zmierlivo 3:3.

Je podozrivé, že pán dekan nič nenamietal proti doping, ktorý sa do očí bijúco užíval počas celého turnaja... Asi to spôsobil fakt, že šlo o povolený doping zo strany povzbudzujúcich študentov (ten nie je na listine zakázaných podporných látok), ktorí svojich miláčikov hnali do skutočne vrcholných výkonov. Záhadným, no potešujúcim úkazom bol najmä hlúčk fanúšičiek (v štýle cheerleaders), ktoré okato povzbudzo-

vali tím učiteľov (a to vraj neboli podplatené!).

Po športovom doobedňajšom zápolení nasledovalo zábavné popoludnie, a tak sa všetko dianie zo športovej haly presunulo do budovy PF. Študenti prvých troch ročníkov sa tu zúčastnili súťažných i nesúťažných aktivít, ktoré pre nich pripravili jednotlivé katedry (študenti 4. a 5. ročníka sa mohli aktívne zapojiť do každej súťažnej či nesúťažnej aktivity). Každá skupina z konkrétneho ročníka mala svoj „index“, do ktorého jej vedúci jednotlivých stanovíšť zapisovali počet získaných bodov po splnení zadanej úlohy súťažného charakteru. Nešlo o monotónne a netvorivé úlohy, skôr naopak. Postupovalo sa v zmysle – čo ročník, to iné pútavé aktivity. A tak študijné skupiny prvého ročníka postupovali po stanovištiach ako: prírodovedné otázky, aký budeš učiteľ?, portrét dekana, ropucha, vymýšľame recept na to, ako..., puzzle, tangram, dekan hľadá superstar; druháci mali správnu mušku, nezvyčajné preteky, koláž, krabičky, prírodovedných pátračov, pesničkový rébus, ako aj stanovište ako ich poznáme; a tretí ročník navštívil Kráľovstvo Kráľa Pána Mosta Kameňského, prešiel pračkou, geotizbou, záhadnou prírodovedou, tangramom, výtvarnou tajničkou, komponovaním hymny PF i paródiou známeho básnického textu.

Dekan oceňuje najúspešnejších.

Nesúťažný charakter mali aktivity spoločné pre všetky ročníky: bludisko, neporiadok v triede, rozumieš?, tetovačka ku dňu dekana, ríša matematických záhad, kto má viac síl? a napokon maľovanie kriedou.

Kto po absolvovaní týchto aktivít očakával nástup únavy, bol určite prekvapený. Vynikajúca atmosféra v budove PF gradovala a završila sa pri vyhodnotení aktivít o 16.30, keď sa odovzdali diplomy a najúspešnejší boli odmenení sladkými cenami – tak víťazi volejbalového turnaja, ako aj najúspešnejšia skupina v každom ročníku. Ovzdušie do prasknutia zaplnenej auly PF neiskrilo dobrou náladou iba pre odovzdávanie cien a vyhodnotenie celého dňa. Smiech a uvoľnená atmosféra boli umocnené najmä ukázkami vtipných a originálnych speváckych (aj raperských), výtvarných a parodicko-slovesných výkonov študentov, ktorých sa v priebehu Dňa dekana urodilo skutočne pozhnane. Kto sa do prednáškovej miestnosti č. 204 vošiel, určite ostal zasiahnutý prúdom dobrej nálady, smiechu a tým, čo bolo i z pohľadu dekana cieľom výnimočného dňa na PF – atmosférou posilnenia príslušnosti k domovskej PF a pocitom spolupatričnosti medzi jej členmi.

Opäť sa teda ukázalo, že študenti PF PU dokážu podávať nielen kvalitné študijné výkony, ale – ako na záver s hrdosťou poznamenal aj dekan PF doc. PhDr. Milan Portik, PhD. – vedia ponúknuť aj plnokrvný súťažno-tvorivý výkon, ktorý si vyžaduje tímovú prácu a kooperáciu celej skupiny. A tá je nesporne znakom zrelej študentskej osobnosti.

Radoslav Rusňák

V Aténach ocenili snahu vytvoriť gramatiku gréčtiny pre slovenských gymnazistov

V júli 2005 sa prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD., zúčastnil na vedeckovýskumnom pobyte v gréckych Aténach, v rámci ktorého dostal možnosť prednášať študentom na medzinárodnom vzdelávacom programe pod názvom Európska a celosvetová kultúra. Študentom z Chile, Mexika, Gruzínska, Slovenska, Brazílie, Palestíny, Libanonu, Ukrajiny, Srbska, Ruska a Talianska prednášali aj profesori z Moskvy, Belehradu a Atén. Najväčším prínosom tohto pobytu bolo nadviazanie kontaktov s poprednými gréckymi filológmi na čele s profesorom Christoforosom Charalambakisom z Filozofickej fakulty Kapodistriakovej univerzity v Aténach, ktorý je zároveň členom Akadémie vied Gréckej republiky. Súčasne je poverený Ministerstvom školstva, Akadémiou vied a Ministerstvom financií Gréckej republiky vytvoriť doposiaľ najucelenejší výkladový slovník gréckeho jazyka obsahujúci termíny z mnohých oblastí spoločenského a vedeckého života, napríklad filozofie, histórie, ekonómie a pod.

Ch. Charalambakis vyjadril obdiv nad významnou snahou Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove vytvoriť gramatiku gréckeho jazyka pre študentov gymnázií na Slovensku. Rovnako vyjadril svoju podporu a ochotu pomôcť pri zostavovaní grécko-slovenského a slovensko-gréckeho slovníka.

Predsedyňa Združenia pre medzinárodné kontakty a kultúrnych výmen Kalymnosu a Atén Mária Theodoridou, ktorá už jedenásty rok organizuje mesačný kurz gréckeho jazyka pre profesorov vyučujúcich grécky jazyk v rôznych krajinách sveta a ich študentov, vyjadrila presvedčenie, že gramatika gréckeho jazyka pre slovenských študentov, a podobne aj grécko-slovenský a slovensko-grécky slovník otvorí možnosti pre študentov zo Slovenska pravidelne sa zúčastňovať na tomto jazykovom kurze, pretože znalosť gréckeho jazyka umožní slovenským študentom hlbšie spoznať grécku históriu, filozofiu, teológiu a kultúru od antiky až po súčasnosť.

Zo Slovenska sa na tohoročnom jazykovom kurze zúčastnil jeden študent z Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove.

Ďalším dôležitým výsledkom tohto stretnutia bolo dohodnutie konferencie v rámci projektu KEGA v Prešove za účasti M. Theodoridou a ďalších filológov z Grécka, ktorí chcú podporiť vyučovanie gréckeho jazyka na Slovensku.

prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD.

Atmosféra pri vyhodnotení Dňa dekana PF PU.

Foto: Mgr. Radoslav Rohač

Príprava nezamestnaných pre tvorbu projektov pokračuje

Z viacerých médií už dlhšie počujeme, že Slovensko má problémy s vyčerpaním peňazí z fondov Európskej únie (EÚ). Niekedy sa možno zdá, že sme bohatá krajina a jednoducho tieto peniaze nepotrebuje. Pred viac než rokom a pol vznikol nápad pripravovať nezamestnaných z nášho regiónu na písanie projektov pre eurofondy a takto pomáhať starostom obcí získavať prostriedky z fondov EÚ.

Realizácia projektu Európskeho sociálneho fondu a PU v Prešove s názvom Vzdelávanie a príprava uchádzačov o zamestnanie v Prešovskom samosprávnom kraji (PSK) vstupuje do druhého, prakticky zameraného modulu. Prvý - realizovaný v troch týždenných stretnutiach od 11. apríla do 24. júna bol zameraný na získanie základných poznatkov z praxeologických disciplín (právo, manažment, marketing, ekonomika, regionálna geografia a ekonomika, práca s PC a internetom, atď.), predstavujúcich teoretickú bázu pre vypracovávanie projektov frekventantmi vzdelávacieho kurzu. Prednášky a cvičenia z jednotlivých teoretických disciplín viedli prevažne pedagogickí zamestnanci Fakulty manažmentu PU. Teoretickú časť prípravy obohatila exkurzia 22. júna do obcí, v ktorých už boli realizované projekty z fondov EÚ.

V obci Zlatá Baňa starosta Dušan Demčák oboznámil prítomných s projektmi Phare CBC, ktoré realizovali v ich obci. Priblížil im úskalia i výhody procesu tvorby i realizácie projektov. Starosta obce Bžany a zároveň predseda Združenia Veľká Domaša Miroslav Fečko prezento-

val účastníkom kurzu výsledky projektu Phare v podobe systému kanalizácie, čističiek odpadových vôd a ciest v siedmich obciach a dvoch rekreačných strediskách združených za týmto účelom v oblasti vodnej nádrže Domaša. Počas exkurzie frekventanti kurzu položili mnoho otázok a konzultovali so starostami obcí možné námety, ktoré by bolo vhodné spracovať v projektoch.

Získané vedomosti i potrebnú orientáciu v problematike mali možnosť 45 účastníci projektu prezentovať na kolokviu 29. júna. Lektori vyjadrili spokojnosť s dosiahnutou úrovňou.

Obsah prvého modulu vzdelávacieho kurzu bol vydaný v odbornej publikácii Manažment projektov v regiónoch.

Obdobie vysokoškolských prázdnin využili frekventanti kurzu na vyhľadávanie problémov vo svojich obciach a blízkom okolí, ktoré by bolo užitočné riešiť v konkrétnych projektoch, ako konečných výstupoch druhého modulu prezentovaného projektu. V poslednom vzdelávacom týždni od 19. do 23. septembra Ing. Šindlerová pripravovala účastníkov na vyhotovenie nimi zvo-

Starosta Zlatej Bane počas besedy s účastníkmi kurzu.

Foto: J. Alcnauer

leného projektu. Praktické skúsenosti so zhotovovaním projektov frekventantom vzdelávacieho kurzu interpretovali aj pracovníčky Úradu PSK zaoberajúce sa tvorbou a realizáciou projektov Ing. Helena Miščíková a Mgr. Patricia Hnatová. So svojimi skúsenosťami sa podelili aj Ing. Igor Grega z Agentúry regionálneho rozvoja PSK a Ing. Július Takáč, poverený vedením odboru regionálneho rozvoja a cestovného ruchu Úradu PSK.

Obdobie mesiacov október a november majú vzdelávajúci sa využiť na prerokovávanie a riešenie problémov spojených s vyhotovovaním

projektov s nimi zvolenými konzultantmi. Na workshope koncom novembra budú prezentovať hrubý koncept svojho projektu. Decembrová obhajoba projektov by mala ilustrovať efektívnosť vzdelávacieho kurzu realizovaného v tomto projekte. Vysokoškolskí pedagógovia sa aj takouto formou podieľajú na praktickej realizácii teoretických poznatkov a na spolupráci akademického prostredia s PSK a ostatnými zložkami verejnej správy pri riešení problémov nášho regiónu.

Ing. Viera Kuzmišinová,
PaedDr. Július Alcnauer,
manažéri projektu pre vzdelávanie

Srbskí študenti praxovali v Bardejovských kúpeľoch

Získavanie skúseností vo svete, cestovanie a poznávanie iných častí sveta odporúčal už J. A. Komenský. Jednou z ciest, ako šíriť dobré meno slovenských kúpeľov, napríklad Bardejovských kúpeľov, môže byť aj umiestnenie zahraničných študentov na prax.

Už druhý rok sa úspešne darí Katedre turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu PU v Prešove spolupracovať s Bardejovskými kúpeľmi, a. s., a nájsť pracovné miesta pre šesť študentov zo srbskej školy The College of Hotel Management v Belehrade. Ak hovoríme o spolupráci a kontaktoch s touto srbskou školou, pokojne si ti skôr narodení môžu spomenúť aj na všetky ťažkosti s cestovaním pred rokom 1989. Kým prídu na PU návštevníci z tejto krajiny, obvykle tomu predchádzajú dva či tri telefonáty na naše veľvyslanectvo v Belehrade. Vybavovanie víz a jej zaplatenie pomerne vysokých poplatkov. Obyčajní ľudia prežívajú v tejto geografickej oblasti veci, o ktorých sme my už dávnejšie ani nepočuli.

O tom, že sa v Bardejovských kúpeľoch zahraniční študenti snažili, svedčí aj fakt, že dvaja z tohoročnej skupiny boli tu už druhýkrát.

Bolo veľmi uspokojujúce vidieť pracovnú poradu po ich príchode a priateľský tón, keď ich na svoje oddelenia brali vedúci jednotlivých úsekov. Zvítali sa ako starí známi a bola očividná radosť, že opäť prídu pomôcť na prísľušné prevádzky. Je zaujímavé, že aj zloženie skupiny odráža spleť osudov štátu, z ktorého prišli. Jeden bol Chorvát a vízum nepotreboval. O ďalšom sme počuli od pracovníkov, že keď telefonuje matke, používa rusínsky jazyk a je mu dobre rozumieť.

Niekedy sa veľa času u nás venuje úvahám o spolupráci Slovanov. Nezabúdame na Slovanov žijúcich v chudobnejších oblastiach pár hodín cesty od našich hraníc? Možno aj takouto cestou spolupráce a pomoci môžeme udržiavať slovanské kontakty a pomáhať Slovanom, ktorí sa ocitli na opačnej strane hraníc EÚ.

PaedDr. Július Alcnauer,
tajomník Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM PU v Prešove

Pracovný seminár venovali rómskej problematike

United Nations Development Programme (UNDP) z Bratislavy v spolupráci s Inštitútom histórie Filozofickej fakulty PU organizovala na pôde PU 23. septembra pracovný seminár.

Témou stretnutia bola príprava analytickej štúdie Bariéry zamestnanosti Rómov na Slovensku, ktorá bude súčasťou širšieho projektu a do ktorého sú zapojené obdobné inštitúcie v Čechách a v Maďarsku. Záverečná práca bude analyzovať minulosť a súčasné postavenie Rómov na trhu práce, sledovať najvýznamnejšie bariéry, ktoré sa podieľajú na ich vysokej miere nezamestnanosti ako aj navrhovať opatrenia alebo možné smery riešenia tejto situácie.

Na jednodennom podujatí riešiteľský tím predložil predbežné výsledky svojej práce na diskusiu zástupcom akademickej obce zo Slovenska a ČR, predstaviteľom obecných samospráv, vládnych a mimovládnych inštitúcií.

V prvej časti Mgr. Martin Šipikal z Banskobystrického informačného centra prezentoval príspevok Vonkajšie prostredie problematiky zamestnanosti Rómov. Mgr. Rudolf Pástor z Ekonomickej univerzity Bratislava predstavil časť nazvanú Regionálny aspekt trhu práce v SR. Ako posledný vystúpil Mgr. Alexander Mušínska z Inštitútu histórie FF PU Prešov s príspevkom Antropológia rómskej (ne)zamestnanosti.

Vo veľmi živých diskusiách, ktorú začal koordinátor slovenského tímu Mgr. Daniel Škobla z UNDP Bratislava, vystúpili takmer všetci zúčastnení. Vo svojich príspevkoch poukazovali na komplexnosť a zložitosť skúmanej problematiky, zvýraznili dlhodobé jej podceňovanie a prehliadanie zo strany kompetentných ale zároveň uvádzali celý rad lokálnych aktivít a skúseností, snažiacich sa aktívne napomáhať pri riešení skúmanej problematiky.

Jednotlivé diskusné príspevky, postrehy a námety budú zapracované do finálnej verzie štúdie, publikovanie ktorej je naplánované na koniec tohto roku.

Alexander Mušínska

Dedičstvo a budúcnosť témou jubilea

GTF PU začala spoluprácu s Ukrajinskou katolíckou univerzitou v Ľvove

Historicky najstaršou fakultou PU v Prešove je Gréckokatolícka teologická fakulta, ktorú ako Teologickú akadémiu spolu s kňazským seminárom založil v roku 1880 tretí prešovský biskup ThDr. Mikuláš Tóth. Činnosť týchto inštitúcií obnovil v roku 1990 vtedajší prešovský sídelný, teraz emeritný biskup Mons. Dr. h. c. Ján Hirka. Prešovská eparchia si teda tohto roku pripomína 125. výročie založenia Teologickej akadémie a kňazského seminára v Prešove a 15. výročie obnovenia činnosti Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU a Gréckokatolíckeho kňazského seminára (GKS) blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča.

Pri tejto príležitosti sa 30. septembra a 1. októbra konala v priestoroch GTF PU v Prešove medzinárodná vedecká konferencia Dedičstvo a budúcnosť, ktorú zorganizovali jubilejové inštitúcie a Neinvestičný fond sv. Ján Krstiteľ.

Otvárací príhovor predniesol veľký kancelár fakulty Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, PhD., prešovský eparcha. Ocenil tému konferencie, pretože, ako povedal, nestačí iba obdivovať to, čo bolo, ale je potrebné na tom, čo bolo, budovať prítomnosť a budúcnosť. Zároveň poďakoval všetkým, ktorí sa podieľali a podieľajú na budovaní a raste fakulty a seminára. V mene rektora PU prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., ktorý sa konferencie osobne zúčastnil na druhý deň, s krátkym príhovorom vystúpil prorektor PU pre zahraničné vzťahy doc. ThDr. Peter Šturák, PhD. Pripomenul potrebu uvedomiť si dôležitosť poslania teologických fakúlt v dnešných zložitých podmienkach. Na konferencii sa zúčastnil aj košický apoštolský exarcha Mons. Milan Chautour, CSsR, a emeritný prešovský biskup Mons. Ján Hirka.

Prednášajúcimi účastníkmi konferencie boli odborníci z Maďarska, Ukrajiny, Poľska, Talianska, Nemecka a Slovenska. ThDr. Tamás Végseő sa zaoberal historickým priezrom a perspektívou formácie seminaristov v eparchii Hajdúdorog. Dr. Mychajlo Petrovič hovoril o úlohe bohoslužby pri formovaní budúcich kňazov v kyjevskej miestnej cirkvi. Súčasný rektor GKS v Prešove Vasil' Kormanik, ktorý v tejto službe pôsobil aj pri obnovení seminára, predstrel históriu kňazskej formácie v Prešove. Hlboko do dejín načrel prednáška prof. ICDr. Cyrila Vasiľa o formácii gréckokatolíckeho duchovenstva mukačevskej eparchie do otvorenia eparchiálneho seminára v roku 1778. Na konferencii odznela aj prednáška prof. dr. Petra Waltera na tému Eucharistia a Cirkev v encyklike Ecclesia de Eucharistia pápeža Jána Pavla II. O význame a poslaní teológie na univerzite v prednáške s názvom Dedičstvo a budúcnosť: Význam, hodnota a úloha hovoril prof. ThDr. Jozef Jarab, PhD. Prof. ThDr. Anton Konečný, PhD. sa zameriaval na vzdelávanie a výchovu laických poslú-

cháčov teológie v Košiciach. Prof. Jurij Jasnovskij prítomných zoznámil s významom a úlohou spevu vo výchove bohoslovcov, ale aj všeobecne. Témou súčasnej globalizácie sa zaoberala prednáška prof. dr. hab. Tadeusza Zaspę. Priebeh prvého dňa konferencie, ktorého súčasťou bola aj Eucharistická pobožnosť v Katedrále sv. Jána Krstiteľa, zhodnotil dekan hostiteľskej fakulty doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD. Prednášky budú zverejnené v pripravovanom zborníku.

Program druhého dňa začal slávnostným zasadnutím Vedeckej rady GTF PU, na ktorom vedenie fakulty pamätnými listinami ocenilo rektora PU Františka Mihinu, veľkého kancelára biskupa Jána Babjaka, SJ, emeritného biskupa Jána Hírku a rektora kňazského seminára v Spišskom Podhradí Jozefa Jaraba za ich zásluhy na rozvoji fakulty, čo v svojom príhovore zdôvodnil dekan fakulty. Prodekan doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD., informoval o vzťahoch so zahraničím a prodekan doc. ThDr. PaedDr. Marek Pribula, PhD., o vedeckovýskumnej činnosti na fakulte. Rektor univerzity v príhovore ocenil evidentný kvalitatívny rast fakulty a podotkol, že jej činnosť bola v roku 1950 násilne prerušená, a preto slávi dve výročia – založenia a obnovenia. Pripomenul tiež skutočnosť, že GTF, ako jediná svojho druhu na Slovensku, prispieva k špecifickému postaveniu celej PU.

Konferencia bola zakončená v prešovskej katedrále archiepisepskou svätou liturgiou na sviatok Ochrany Presvätej Bohorodičky, ktorú slávili prešovský eparcha a emeritný prešovský biskup. Vladyka Ján Babjak, SJ v homílii hovoril o otvorenosti Panny Márie pre Božie slovo a takúto otvorenosť zaželel aj jubilejovej fakulte a semináru. Po liturgickej slávnosti nasledovala imatrikulácia študentov prvého ročníka, ktorých je v tomto akademickom roku 230.

GTF PU v Prešove má tak spolu takmer 700 študentov v študijných programoch katolícka teológia, učiteľstvo náboženskej výchovy v kombinácii, animátor voľnočasových aktivít a religionistika.

ThDr. Ľubomír Petrik, PhD.

V dňoch 27. a 28. augusta sa v Ľvove uskutočnila posviacka komplexu nového Seminára Sv. Ducha a budovy Filozoficko-teologickej fakulty Ukrajinskej katolíckej univerzity (UKU). Miesto, kde dnes stojí seminár, posvätil roku 2001 Svätý Otec Ján Pavol II. počas návštevy Ukrajiny. Za pomoci nadácie Kirche in Not sa podarilo za štyri roky postaviť seminár pre 220 bohoslovcov.

Centrom celého komplexu je veľkolepý chrám, okolo ktorého sú vybudované ubytovacie priestory pre bohoslovcov a predstavených seminára spolu s veľkou aulou a telocvičňou. Neďaleko stojí nová budova Filozoficko-teologickej fakulty.

Slávnostnej archiepisepkej sv. liturgii a obradu posviacky predsedal v nedeľu 28. augusta Jeho Blaženosť Ľubomír kardinál Huzar. Zo Slovenska sa posviacky zúčastnil vdp. Vasil' Kormanik, rektor Gréckokatolíckeho kňazského seminára (GKS) bl. P. P. Gojdiča, doc. ThDr. PaedDr. Marek Pribula, PhD., prodekan Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU a ThDr. Marcel Mojžeš, PhD.

V náväznosti na posviacku pokračovala 28. až 30. augusta teologická konferencia pod názvom Kairos. Cieľom konferencie bolo vytvoriť priestor na stretnutie nového pokolenia teológov Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi. V posledný deň konferencie bolo zaregistrovaných takmer 300 teológov, študujúcich či pôsobiacich v rôznych krajinách sveta. Okrem plenárnych zasadnutí prebiehala práca konferencie v desiatich sekciách: biblická teológia, liturgické vedy a sakrálné umenie, dogmatická teológia a patristika, morálna teológia a asketika, pastoraálna teológia a služba spoločnosti, katechetika, cirkevné dejiny, kánonické právo, cirkvi a sociálna komunikácia, ekumenická teológia.

Ako spomenul v otváracom príhovore konferencie Ľubomír kardinál Huzar, „teológovia sú dnes potreb-

ní v cirkvi. Teológ neexistuje sám pre seba, medituje nad Božím zjavením a chce ho odovzdať iným. Práca teológa dopĺňa prácu biskupa a jeden druhého má podporovať. Pritom nie je dôležité, aby každý teológ bol originálny, ale aby pracoval. Netreba hľadať vlastné ambície, ale pracovať“.

Rozvoj spolupráce s UKU je jednou z priorit GTF PU. O možnostiach tejto spolupráce rokovali s predstaviteľmi UKU počas svojej návštevy Ľvova 8. a 9. júna aj doc. ThDr. Peter Šturák, PhD., prorektor PU pre zahraničné vzťahy, doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD., dekan GTF PU a doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD., prodekan GTF PU pre rozvoj a zahraničné vzťahy. Jedným z konkrétnych výsledkov týchto rokovaní bolo, že počas letných prázdnin sa dvaja študenti GTF PU zúčastnili jazykového kurzu anglického jazyka, organizovaného UKU.

Ďalším konkrétnym prejavom spolupráce bola aktívna účasť dr. Michala Petroviča a prof. J. Jasnovského z UKU na medzinárodnej vedeckej konferencii Dedičstvo a budúcnosť, ktorú organizovala GTF PU v Prešove spolu s GKS pri príležitosti 125. výročia založenia Teologickej akadémie a kňazského seminára a 15. výročia obnovenia činnosti týchto inštitúcií.

Veríme, že všetky tieto kroky prispievajú v neďalekej budúcnosti k podpísaniu bilaterálnej dohody o spolupráci medzi PU a UKU.

ThDr. Marcel Mojžeš, PhD.,
Katedra praktickej teológie GTF PU

Hostia zo Slovenska s rektorom UKU dr. Borisom Gudziakom (druhý zľava) v Ľvove.

Vznikla nová klinika FNsP J. A. Reimana v Prešove

Som rada, že sa môžem aj takto verejne poďakovať vedeniu Fakultnej nemocnice s poliklinikou (FNsP) J. A. Reimana v Prešove, rektorovi PU a dekanke Fakulty zdravotníctva PU v Prešove za ich iniciatívu pri zriadení ďalšieho klinického pracoviska fakultnej nemocnice – neurologickej kliniky.

Zriadenie kliniky považujem za veľmi významný krok nielen v histórii nemocnice, ale univerzitného školstva na východnom Slovensku vôbec. Je to krok o to významnejší, že odborné klinické pracoviská vznikli prednedávnom aj v podstatne menších krajinách a mestách než je Prešov. Neurologická klinika sa kresovala z oddelenia s dlhoročnou tradíciou a veľmi dobrou odbornou úrovňou. Nedá mi pri tejto príležitosti s určitou nostalgiou nespomenúť zakladateľa neurologickej oddelenia a jeho prvého primára MUDr. Michala Farbakyho, ktorého som osobne poznala, ale aj jeho nástup-

cov MUDr. Pavla Štofeja, MUDr. Jána Chudu ako i súčasného primára MUDr. Štefana Meľucha, ktorí boli dlhé roky garantmi kvality poskytovaných zdravotníckych služieb.

Klinické pracovisko nie je len výučbovou základňou poslucháčov VŠ a edukačným centrom lekárov v ich postgraduálnej príprave. Pre pacientov regiónu by malo okrem štandardnej liečebno-preventívnej starostlivosti poskytovať aj celý rad vysoko špecializovaných odborných neurologických služieb. Musíme presvedčiť našich pacientov - klientov, že práve takto vysokošpecializované odborné služby im vieme

poskytnúť aj my a nemusia kvôli nim vyhľadávať iné pracoviská v SR – jednoducho, že sme konkurencieschopní. Je len na nás, ale i na vedení FNsP J. A. Reimana a Fakulty zdravotníctva PU ako nám v našich snaženiach pomôžu. Klinika má iný prevádzkový režim než bežné nemocničné oddelenie. Ako jej prvý prednosta akceptujem, že niektoré zmeny môžu vyvolať v kolektívach určitú nevoľu, ale som presvedčená, že spoločným úsilím a dobrou spoluprácou sa nám podarí počiatočné rozpaky preklenúť. Aj touto cestou sa chcem celému kolektívu neurologickej kliniky poďakovať za úprimné prijatie.

doc. MUDr. Eleonóra Klimová, CSc., prednosta Neurologickej kliniky FNsP J. A. Reimana v Prešove

K životnému jubileu

Doc. PhDr. Oľgy Sabolovej, CSc.

Čas, do ktorého ste priam nebadane vstúpili, akoby nám pripomenul, že je tu chvíľa, keď v pomyselnom dlhom rade vedno so študentmi slovakistiky vyjadrujeme naše úprimné vyznanie v podobe vďakyvzdania.

A práve tento Váš čas má svoju, veľkom získanú múdrosť, ktorá akoby šepkom Vám hovorila: čo z jednej strany strácaš, z druhej strany vedno či súběžne so stratou získavaš. Akoby v rovnováhe, v existenciálnej paralele. A znova akoby, pretože nie vždy je to tak. Chvalabohu, sú jednotlivci – osobnosti, pri ktorých je priamoumernosť pohybu dvoch ontologicky odlišných dimenzií priznačná: s pribúdaním fyzického veku (v ňom je, paradoxne, ona strata, ktorá nikoho z nás neminie) sa zvyšuje ich intelektuálny čas.

V tomto časopriestore bytostne vnímame aj Vás, vážená pani docentka. Vnímame Vás ako *modus vivendi*, ktorý na princípe pars pro toto predznamenáva, okrem iného, literáravedeckú esencionalitu našej katedry a najmä jej vývinovo-interpretatívnu historicitu. Čím a predovšetkým ako, milá jubilantka, „žijete“ v našom katedrovom povedaní? Vaše osobné a osobnostné zázemie, postoje, náhľady i argumentácie tu i teraz azda možno charakterizovať na pozadí princípov komunikácie ako prirodzených reflexii medziľudských kontaktov: na prvom mieste je pre Vás typická, už rodinnou výchovou zakódovaná, zdvorilosť a vedno s ňou aj takt ako znak úcty k partnerovi, veľkorysosť vylučujúca malichernosť vo veciach verejných i súkromných, sympatia a súběžná empatia v komunikačnom priestore face-to-face, no azda najviac jedna zo stĺpcových zásad kooperačného princípu komunikácie – zásada kvality uplatňujúca sa vo Vašich vedeckých a peda-gogických výpovediach.

Postavili ste tak bezprostredný komunikačný most, po ktorom môžu smelo prechádzať a rovnako aj prichádzať k Vám tí, ktorí Vás najviac potrebujú – Vaši študenti, doktorandi, záujemcovia o umeleckú literatúru, jej históriu i súčasnosť.

Milá jubilantka,

Váš biologický čas má svoj tichý tlkot v rytme Vášho srdca, ktoré žije, bo tak chce, pre svojich najbližších doma – múdrego manžela, známych a talentovaných synov, pre babenkinu vnučku a rovnako i dobrú mamku.

Ešte dlho využívať tento čas, lebo je znakom zrelej múdrosti. Ešte dlho rozdávať jej plodonosné zrná na prospech Vašich študentov, na prospech našej katedry. Na dlhé roky žičíme Vám zdravie a pokojné dni a noci medzi najbližšími i blízkymi, mnohé vedecké a pedagogické úspechy doma i v zahraničí.

Ad multos annos!

Za kolektív Katedry knižničných a slovakistických štúdií FHPV PU v Prešove

Patrik Derfiňák

František Rvščák

Historici sa zamerajú na výskum dejín východného Slovenska v 20. storočí

Začiatkom júna sa pracovníkom Katedry dejepisu Filozofickej fakulty PU podarilo, napriek značnej pracovnej zaneprázdnenosti všetkých zúčastnených, úspešne zorganizovať stretnutie riešiteľov grantového projektu VEGA, č. 1/2221/05, pod názvom Východné Slovensko v 20. storočí. Prvé zo stretnutí riešiteľského kolektívu sa uskutočnilo formou odborného seminára, ktorý umožnil podrobnejšie predstaviť jednotlivé pripravované výskumné projekty, ktorým sa v nasledujúcich troch rokoch budú venovať jednotliví riešitelia. Pod vedením vedúceho projektu, doc. I. Michnoviča, bol formou referátov prezentovaný celý rad pozoruhodných výskumných projektov. V nich sa jednotliví autori venovali viacerým doteraz menej prebádaným regiónom východného Slovenska.

Časť príspevkov bola priamo zameraná priamo na severné oblasti regiónu Šariša, pričom napríklad dr. N. Jurčišinová prezentovala doteraz nespracované problémy najnovšej histórie mesta a najbližšieho okolia Svidníka. Dr. M. Pekár vo svojom vystúpení načrtol potrebu riešenia viacerých metodologických problémov v problematike skúmania regi-

onálnych dejín. Súčasne navrhol potrebu riešenia niektorých problémov dejín Prešova v čase druhej svetovej vojny. História Šariša sa vo svojich príspevkoch zaoberali aj Ing. J. Tej z FM PU, ktorý sa venoval postupnému vývoju a zmenám verejnej správy na príklade mesta a okresu Bardejov, i dr. P. Derfiňák, ktorý prezentoval projekt zameraný na vý-

skum hospodárskych dejín tohto regiónu so zameraním predovšetkým na históriu bankovníctva a finančníctva v prvej polovici 20. storočia.

Mimoriadne zaujímavé otázky výmene obyvateľstva a jeho presunom po skončení druhej svetovej vojny sa vo svojom vystúpení venoval dr. M. Šmigel' z UMB v Banskej Bystrici. Okolo jeho príspevku sa rozpútala živá diskusia, ktorá priniesla viaceré nové podnety a zdroje informácií potrebných na spracovanie tejto, v mnohom ohľade doteraz neznámej problematiky.

Rôznym konfesijným zameraným problémom sa venovali ďalší referujúci, najmä prof. I. Belejkaníč a dr. P. Zmáto z Katolíckej univerzity v Ružomberku. Vo svojich vstúpeniach naznačili viaceré nové pohľady na niekoľko stále veľmi citlivých problémov, ktoré sa najmä v priebehu 20. storočia objavili v regióne východného Slovenska, pričom dodnes vyvolávajú mnoho polemík.

V závere stretnutia informoval doc. I. Michnovič nielen o vlastnom výskumnom projekte, venovanom dejinám Michaloviec v medzivojnovom období, ale aj o možnostiach, ktoré sú v rámci projektu vytvorené pre jednotlivých riešiteľov. V prvom rade je to v súčasnosti stále problematickejšia možnosť publikovať nové informácie a zistenia vo vedeckej podobe. Tu sa podarilo vytvoriť priestor, aby jednotlivé výstupy autorov boli pravidelne, minimálne raz ročne publikované formou štúdií v periodiku Katedry dejepisu FF PU v Prešove.

Týždeň vedy a techniky EÚ 2005

Veda pre ľudí, ľudia pre vedu. Takto znie hlavná myšlienka akcie Európskeho týždňa vedy na Slovensku 2005. V dňoch od 7. do 13. novembra sa nielen na Slovensku, ale v rámci celej Európskej únie uskutočnia rôzne podujatia a akcie, ktoré sa snažia o zvyšovanie povedomia verejnosti o úlohe vedy v spoločnosti a v každodennom živote. Zmyslom Európskeho týždňa vedy je nielen podpora a zvyšovanie záujmu mladých ľudí o vedu a vedeckú kariéru, ale aj podpora účasti verejnosti na dianí vo vede a prenos poznatkov vedy do spoločnosti.

PU sa do tejto aktivity zapojí už po druhýkrát. Prehľad podujatí jednotlivých fakúlt nájdete na webovej stránke http://www.unipo.sk/vav/tyzden_vedy/index.html alebo na stránkach jednotlivých fakúlt.

Mgr. Nicole Remováčiková,

Útvar prorektorky pre vedu a doktorandské štúdium

Geografické konferencie na FHPV PU

Katedra geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied PU organizovala začiatkom septembra dve významné vedecké podujatia. Najprv sa 5. septembra uskutočnil teoreticko-metodologický seminár *Vývoj, súčasný stav a perspektívy slovenskej geografie v 21. storočí*, ktorého cieľom bolo vytvoriť priestor na prezentáciu rozličných názorov a pohľadov na doterajší vývoj, súčasný stav a možné vývojové tra-

jektórie slovenskej geografie v širšom kontexte vývoja európskej a svetovej geografie.

Odznelo sedem kľúčových príspevkov, ktoré sa zaoberali problematikou identity a externej pozície geografie v systéme vied, ontologického a epistemologického zdôvodnenia autonómie a jednoty geografie, orientáciou geografického výskumu, spolupracou geografie a praxe ako aj geografickou edukáciou v kontexte chystanej kurikulumnej reformy na základných a stredných školách. Hlavnými referujúcimi boli doc. RNDr. Pavol Korec, PhD., doc. RNDr. Viľam Lauko, PhD., doc. RNDr. Jozef Minár, PhD., doc. RNDr. Ladislav Tolmáči, PhD., RNDr. Peter Tremboš, PhD., z UK Bratislava, doc. RNDr. Vladimír Ira, PhD., z Geografického ústavu SAV v Bratislave a doc. RNDr. René Matlovič, PhD., z PU Prešov.

Od 6. do 7. septembra katedra usporiadala medzinárodnú vedeckú konferenciu *Interdisciplinary dimensions of regional development*, ktorej sa zúčastnilo vyše 70 odborníkov z ôsmich európskych krajín – Španielska, Veľkej Británie, Francúzska, Rakúska, Poľska, Česka, Ukrajiny a Slovenska. Medzi účastníkmi nechýbali poprední európski odborníci - prof. Walter Zsilinszár z Grazu,

prof. Rafel Llussà z Girony, prof. Daniel Ricard z Clermont-Ferrand, prof. Marek Sobczyński z Lodže, prof. Mariusz Kulesza z Lodže, prof. Jaromír Demek z Brna, doc. Vladimír Baar – rektor Ostravskej univerzity v Ostrave, dr. Antonín Vaishar – riaditeľ Ústavu geoniky AV ČR a prof. Jozef Mládek – predseda Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV. Hlavným cieľom konferencie bola prezentácia bádateľských výsledkov v oblasti regionálneho rozvoja a výmena skúseností medzi reprezentatmi rozličných vedných disciplín a národných škôl. Na konferencii odznelo 83 príspevkov v troch sekciách.

Katedra geografie a regionálneho rozvoja potvrdila trend rozširovania svojho odborného profilu o edukáciu a výskum v oblasti regionálneho rozvoja i širokú medzinárodnú akceptáciu svojich aktivít. Je jediným pracoviskom na Slovensku, ktoré disponuje právom doktorandského štúdia v geografickom odbore a jediným slovenským pracoviskom s právami prerokovať žiadosti o priznanie titulu docenta a profesora v odbore geografia.

René Matlovič

Francúzština na PU oslávila štyridsiatku

Od založenia študijného odboru francúzsky jazyk a literatúra na prešovských učiteľských fakultách uplynuli v tomto roku štyri desaťročia.

Katedra francúzskeho jazyka a literatúry, od 1. septembra súčasť Inštitútu románskych a klasických filológií na Filozofickej fakulte (FF) PU, svoje okružie jubileum oslávila usporiadaním medzinárodného vedeckého seminára na tému *Francúzsky jazyk a literatúra na prahu 21. storočia*.

Na seminár v dňoch 13. a 14. septembra prijali pozvanie učelia zo sesterských katedier na Slovensku a v Českej republike. Francúzsko reprezentovalo niekoľko významných hostí, ako Sylviane Coyault, profesorka na partnerskej univerzite v Clermont-Ferrand, Gérard Wormser, profesor filozofie na École normale supérieure v Lyone a člen Nadácie Jana Husa, Nathalie Roussarie, generálna tajomníčka Nadácie Jana Husa v Paríži a zástupcovia Francúzskeho inštitútu a francúzskeho veľvyslanectva v Bratislave.

Výnimočný charakter podujatia umocnila i prítomnosť rektora PU Františka Mihinu, ktorý seminár otvoril. Riaditeľke inštitútu, docentke Zuzane Malinovskej potom odovzdal pamätnú listinu a medailu PU za mimoriadne zásluhy katedry pri budovaní a rozvoji akademickej romanistiky na univerzite. Profesor Rudolf Dupkala, dekan FF PU pri tejto príležitosti vyznamenal jedného zo zakladateľov odboru a dlhoročného vedúceho katedry, docenta K. Sekventa medailou FF PU.

Na plenárnom zasadnutí PhDr. K. Kupčihová pripomenula zložitý vývoj odboru za uplynulých 40 rokov a načrtla perspektívy jeho ďalšieho rozvoja v nových, oveľa priaznivej-

ších podmienkach, spomedzi ktorých je snáď tou najdôležitejšou vstup Slovenska do Európskej únie.

N. Roussarie priblížila históriu vzniku a zameranie práce Nadácie Jana Husa.

Pracovné rokovanie prebiehalo v literárnej sekcii a v sekcii jazykovedy a didaktiky. Príspevky, ktoré tu odzneli, budú publikované v zborníku *Études françaises en Slovaquie*. Zborník každoročne vychádza vďaka finančnej pomoci Francúzskeho inštitútu v Bratislave.

V záverečný deň seminára zavítal na FF PU veľvyslanec Francúzskej republiky na Slovensku, Jacques Faure. Katedre priniesol k jej sviatku dar: parabolickú anténu na príjem francúzskych televíznych staníc. V prihovore vyzdvihol zásluhy učiteľov katedry na šírení francúzskeho jazyka a francúzskej kultúry na Slovensku.

Na úspešnom priebehu vedeckého seminára sa okrem domácich organizátorov nemalou mierou podieľali pracovníci Francúzskeho inštitútu v Bratislave, predovšetkým Magali Boursier a Gilles Rojet, za čo im patrí naše úprimné poďakovanie. PhDr. Katarína Kupčihová,

Inštitút románskych a klasických filológií FF PU

Letná Univerzita 2005 v La Rochelle privítala hostí aj z PU

Začiatkom letných prázdnin, keď málokto myslí na školské povinnosti, sa v La Rochelle, malebnom francúzskom mestečku, obmývanom vodami Biskajského zálivu, stretla skupina frankofónnych vysokoškolských učiteľov a študentov na Letnej univerzite, organizovanej Nadáciou Jana Husa.

Aby sme lepšie pochopili ciele tejto akcie je vhodné spomenúť niekoľko faktorov z nie tak dávnej histórie. Nadáciu Jana Husa založila v roku 1981 skupina francúzskych učiteľov. Otcami nadácie boli J. P. Vernant a J. Derrida. Jej cieľom bolo poskytnúť materiálnu, ale hlavne intelektuálnu pomoc československým vysokoškolským učiteľom a študentom, ktorí nemali možnosť pokračovať vo svojej univerzitnej práci či štúdiu z politických dôvodov. Vyštvani z univerzít bojovali za slobodu vlastných myšlienok a za udržanie kontaktu s „vonkajším“ svetom. Až do roku 1989 nadácia organizovala tajné stretnutia československých a francúzskych intelektuálov. Aj keď sa po nežnej revolúcii na univerzitnú pôdu opäť vrátila sloboda, francúzska strana a strany česká

a slovenská, chceli aj naďalej medzi sebou udržiavať úzke kontakty.

Aj keď dnes už nie je dôvod skrývať sa, Letná univerzita, každoročne usporadúvaná v jednom z troch zúčastnených štátov, je spôsobom ako nielen udržať, ale aj rozvíjať tradíciu týchto tajných intelektuálnych stretnutí.

La Rochelle bolo a je jedným z najdôležitejších francúzskych obchodných prístavov. V minulosti tu križovali cesty mnohých obchodníkov. Tohto roku, počas jedného júlového týždňa sa tu skrížili cesty učiteľov a študentov za účelom výmeny duchovnej... Okrem zástupcov univerzít napr. z Lyonu, Clermont-Ferrand, Brna, Prahy, Olomouca, Bratislavy sa tejto akcie zúčastnili aj študenti a doktorandi z Inštitútu románskych a klasických filológií PU

pod láskavým vedením doc. PhDr. Zuzany Malinovskej, CSc.

Ústrednou témou tohtoročnej univerzity boli Hranice a limity. Ako prvý sa ujal slova prezident Nadácie Jan Hus a známy historik J. P. Vernant. Ďalšie príspevky boli širokospektrálne a dotýkali sa filozofie, literatúry, fotografie, filmu, geografie, politiky, demografie, logiky, výtvarného umenia a vyvolali plodnú diskusiu zúčastnených. Aj keď hlavným cieľom Letnej univerzity je vzájomná výmena poznatkov, myšlienok a motivácií k ďalšej odbornej práci, jedným z cieľov je aj vzájomné zbliženie sa príslušníkov troch rôznych národov, učiteľov a študentov. Pracovné povinnosti preto niekedy ustúpili zábave. Návšteva pláže a piknik na ostrove Ré ak zostane jedným z najkrajších zážitkov všetkých účastníkov.

Na záver chcem za všetkých doktorandov a študentov inštitútu vysloviť jedno veľké poďakovanie Z.

Malinovskej, za jej úsilie pri reprezentovaní PU vo Francúzsku, ktorá nám tak dáva možnosť zúčastniť sa na takýchto prestížnych podujatiach.

Zostáva len vyjadriť nádej, že aj na budúcoročnej Letnej univerzite, ktorá sa bude konať v Olomouci s témou Jazyk a jazyky, budeme mať možnosť dôstojne reprezentovať PU.

Zuzana Ševčíková

Zomrel docent Moško

Vo veku 69 rokov zomrel 10. septembra dlhoročný vysokoškolský učiteľ doc. PhDr. Gustáv Moško. Podstatnú časť svojho života strávil na prešovskej filozofickej fakulte. Aj keď bol na dôchodku, neobchádzal toto pracovisko a živo sa zaujímal o jeho problémy. Na sklonku svojho života sa venoval aj edičnej činnosti vo vlastnom vydavateľstve Náuka.

Posledná rozlúčka s docentom Moškom bola 14. septembra v prešovskom dome smútku.

Česť jeho pamiatke!

Pripomenuli si 400. výročie narodenia Zachariáša Zarevúckeho

Zachariáš Zarevúcky (1605? - 1667), nazývaný aj Zarevutius, patrí v rámci hudobných dejín z územia Slovenska k najzaujímavejším tvorivým osobnostiam. Zarevúckeho hudobné aktivity spadajú do obdobia baroka a jeho diela sú reprezentatívne vzorky polychorického štýlu. Zarevúcky bol iniciátorom hudobného života Bardejova, jedného z miest Pentapolitany. Navrhoval, predviedal, komponoval skladby svoje aj súčasných.

Od narodenia tohto organistu a skladateľa uplynulo 400 rokov a to bola príležitosť pre usporiadanie vedeckej konferencie, ktorá sa konala 22. - 24. septembra v starom evanjelickom kolégiu v Prešove. Venovala sa životu a dielu Z. Zarevúckeho a začleneniu jeho zborových skladieb po polychorickú hudbu spišsko-šarišského i európskeho kontextu. V jednotlivých príspevkoch ožila osobnosť Zarevutia nielen v úlohe organistu a skladateľa, ale aj v pozíciách menej známych: odpisovač (kopista), vážený občan, obchodník, manžel a otec. Jeho pôsobenie nezabudli referujúci zaradiť do zložitých spoločenských zmien, náboženských reformačných a protireformačných zápasov vtedajšieho feudálneho Uhorska.

Na zrode tohto pre slovenskú mu-

zikológiu významného podujatia sa podieľal Biskupský úrad Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a. v. v Prešove, Prešovský hudobný spolok Súzvuk, Ústav hudobnej vedy SAV, Katedra hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU a Hudobný fond v Bratislave.

Pilierom celej konferencie sa stala osoba muzikológa doc. PhDr. Františka Matúša, CSc., dlhoročného pedagóga na oboch hudobných katedrách PU, ktorý sa problematike Zarevúckeho venuje už niekoľko desaťročí. Vo svojom príspevku obohatil prvý terénny výskum spred tridsiatich rokov o nové poznatky. Tieto získal v opakovanom výskume spred troch rokov a Zarevúckeho život a dielo posunul do novej, doteraz nepoznanej polohy. Účastníkom odovzdal publikáciu o Zarevutiovi,

Doc. PhDr. František Matúš, CSc., Mgr. art. Karol Medňanský, PhD., a významný hudobný muzikológ PhDr. Ladislav Kačic, PhD. zo SAV z Bratislavy na konferencii o Z. Zarevúckom.

ktorá bola zároveň prameňom materiálu k hlavnej téme vedeckej konferencie.

Z príspevku Mgr. art. Karola Medňanského, PhD., z Katedry hudby FHPV PU, sa prítomní dozvedeli, aký vplyv mala lutherovská reformácia na vývoj hudby v 17. a 18. storočí na územiach s nemeckým obyvateľstvom, aj myšlienkové základy

a názory M. Luthera na hudbu, ktorými sa sprostredkovane riadil aj evanjelický a mestský organista v Bardejove – Z. Zarevutius.

Zarevúckeho skladateľský odkaz sa nachádza v rámci Bardejovskej zbierky hudobní a je od roku 1916 uložený v Széchényiho knižnici v Budapešti. Súpis jeho diel obsahuje deväť kompletných skladieb, ktoré sú klasifikované ako motetá a magnifikaty. Ďalších deväť diel, ako omša, offícia a pod., sú fragmentárne skladby a tiež skladby známe iba zo správ – napr. Festkomposition, ktorá vznikla roku 1639 v rámci osláv k storočnici príchodu L. Stöckela do Bardejova. Jeho prevažne 8-hlasné (dvojzborové) kompozície radí slovenská muzikológia do kontextu európskej barokovej polyfónie.

Vedecká konferencia ukázala, že v našom regióne pôsobila pred 400 rokmi významná osobnosť, ktorá prekročila hranice terajšieho územia Slovenska.

Mgr. Renáta Kočišová,
muzikologička

Jubilujúca Katedra anglického jazyka a literatúry FHPV PU pripravila konferenciu

Katedra anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU vznikla v roku 1990 a pôvodne existovala pod názvom Katedra cudzích jazykov Pedagogickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Jej súčasťou bola aj sekcia nemeckého jazyka a literatúry. Po rozčlenení katedry v roku 1995 na dve samostatné katedry začala sekcia anglistiky samostatne existovať pod názvom Katedra anglického jazyka a literatúry PdF UPJŠ. Po rozčlenení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, následnom vzniku PU a jej rozčlenení sa v roku 1997 katedra stala súčasťou FHPV PU.

Katedra vznikla ako výsledok zvýšeného záujmu študentov o štúdium anglického jazyka v zmenených spoločensko-politických podmienkach po roku 1989 a začala ponúkať štúdium učiteľského smeru v jedno aj dvojodborových kombináciách s inými predmetmi. Na výučbe sa už od počiatku vzniku katedry podieľali zahraniční lektori z Veľkej Británie a z USA, z ktorých viaceri výrazne prispeli k rozmanitosti pohľadu jednak na štúdium, jednak na kultúru anglicky hovoriacich krajín (John Wheeler, Desmond Thomas, Janice Van Zante, Eileen Diehl, Jean Olexy, Glenn Huff, Jonathan Gresty, Scott Sutter, Paul Wells a iní). Ku kvalite výučby výrazne prispeli zahraničné organizácie, akými boli Britská rada, pôvodná USIS, Fulbrightova nadácia, veľvyslanectvá USA a Veľkej Británie, programy, akými boli Tempus a sú Socrates a Erasmus, ktorých koordinátorkou bola prvá aj neskoršia vedúca katedry PhDr. Marianna Prčíková, PhD. Tieto organizácie prispeli k zvyšovaniu kvality výučby prostredníctvom poskytovania a financovania zahraničných lektorov a materiálno-tech-

nického zabezpečenia vo forme knižných darov, ako aj prostredníctvom sponzorovania výmenných programov pre študentov a učiteľov. K týmto študijným, prednáškovým a výmenným pobytom výrazne prispel projekt CEEPUS, ktorých úspešnými koordinátorkami sa stali PaedDr. Lívia Demjanová a PaedDr. Zuzana Zvirinská. K realizácii študijných pobytov výrazne prispel aj profesor Richard Betts z Penn State University, ktorý v spolupráci z Penn State University v USA inicioval súkromnú nadáciu na podporu študijných pobytov pre študentov a učiteľov z viacerých slovenských vysokých škôl. K zvyšovaniu kvalifikácie pracovníkov katedry výrazne prispelo pôsobenie takých významných odborníkov v oblasti anglistiky na katedre, akými sú profesori Aleš Svoboda z Opavskej univerzity, Ludmila Urbanová z Masarykovej univerzity v Brne, či Eva Tandlichová z Univerzity Komenského v Bratislave. Výsledkom tejto spolupráce boli v poslednom období aj habilitácie dvoch členov katedry, a to v odbore Teória vyučovania anglického jazyka a v odbore Dejiny ang-

lickej a americkej literatúry, ako aj úspešné ukončenie doktorandského štúdia v oblasti lingvistiky viacerých ďalších členov katedry.

Rapidný kvalifikačný rast členov katedry prispel k možnosti ponúknuť vykonanie rigorózneho skúšky a absolvovať jednodoborové denné magisterské štúdium a denné magisterské dvojodborové štúdium v kombinácii s iným predmetom, ako aj nové jednodoborové bakalárske štúdium anglického jazyka a kultúry. Túto možnosť doplnila ponuka rozširujúceho štúdia angličtiny popri zamestnaní. O úspechu vedeckej činnosti členov katedry svedčia nielen úspešné habilitačné konania a doktorandské štúdiá, ale aj úspešné ukončenie výskumných úloh v rámci projektov VEGA (vedúci riešiteľských kolektívov PhDr. Magdaléna Bilá, PhD., doc. Jaroslav Kušnír) a KEGA (doc. PhDr. Zuzana Straková, PhD.), riešenie ďalších v súčasnosti prebiehajúcich projektov KEGA.

Katedra anglického jazyka a literatúry má v súčasnosti 15 členov, ktorí sa podieľajú na výučbe približne 500 študentov angličtiny.

Pri príležitosti 15. výročia svojho vzniku katedra zorganizovala medzinárodnú vedeckú konferenciu pod názvom Prieniky do dynamiky angličtiny (Insights Into the Dynamics of English), ktorá sa uskutočnila v priestoroch VŠA 12. a 13. septembra. Bola vítanou príležitosťou predstaviť výsledky výskumnej a pedagogickej práce všetkých členov katedry

a súčasne poskytla pohľad na rozličné tendencie vo vývine anglickej lingvistiky, literatúry, didaktiky a teórie vyučovania, prekladu a kulturológie, ako aj literatúry a kultúry anglicky hovoriacich krajín. Na konferencii sa zúčastnilo takmer 100 prednášajúcich z 10 krajín - Veľkej Británie, USA, Taiwanu, Juhoafrickej republiky, Poľska, Maďarska, či Česka. Na konferencii dominovala účasť takých významných odborníkov na americkej literatúre, akými sú profesori Zoltán Abady-Nagy, prorektor Debrecínskej univerzity v Maďarsku a Chuck Gannon zo St. Bonaventure University v USA, doc. PhDr. Michal Peprník, PhD., z Univerzity Palackého v Olomouci, na teóriu vyučovania anglického jazyka (profesorka PhDr. Eva Tandlichová, CSc. z UK v Bratislave), na lingvistiku (profesor PhDr. Aleš Svoboda, CSc., z Opavskej univerzity v Opave, profesorka PhDr. Ludmila Urbanová, CSc., z Masarykovej univerzity v Brne). Výsledkom konferencie bol vedecký zborník, ktorý účastníci dostali. Konferencia poskytla fórum na výmenu vedeckých poznatkov v rozličných disciplínach anglistického bádania, otvorila priestor na rozšírenie spolupráce jubilujúcej katedry s domácimi aj zahraničnými vedecko-pedagogickými inštitúciami a súčasne dokázala vitalitu vedeckého skúmania a pedagogickej práce všetkých členov tohto pracoviska.

Jaroslav Kušnír

Nové publikácie v odbore sociálna práca

PhDr. Michal Oláh: Sociálnoprávna ochrana detí, PU v Prešove, PBF

Sociálna práca je jednou z kľúčových pomáhajúcich profesií. Etablovanie sociálnej práce ako profesie a vytvorenie statusu sociálneho pracovníka ako profesionála vyžaduje praktické uplatnenie sociálnych pracovníkov do tej miery, aby ich najmä široká verejnosť vnímala ako odborníkov na riešenie konkrétnych životných situácií. Práve ochrana dieťaťa z celospoločenského hľadiska je oblasťou, v ktorej si už sociálna práca vybudovala svoje nezastupiteľné postavenie a to najmä v oblasti tzv. sociálnoprávnej ochrany detí. V tomto kontexte vnímam aj monografiu PhDr. M. Oláha.

V úvode autor definuje hlavný cieľ publikácie, ktorá „má slúžiť hlavne ako vysokoškolská učebnica a manuál pre učiteľov a začínajúcich sociálnych pracovníkov v študijnom odbore sociálna práca“. Pomerne široko postavená úloha a cieľová skupina, pre ktorú je kniha určená vyžadovala od autora schopnosť uchopiť problematiku systematickým, tvorivým a do určitej miery univerzálnym spôsobom. Obsahovo je práca koncipovaná od všeobecnejších častí, ako je historický kontext, cez definovanie ochrany detí a významu v živote spoločnosti, obecné poňatie sociálnoprávnej ochrany, až po konkrétnu aplikáciu sociálnej práce pri ochrane dieťaťa.

Ide o pomerne rozsiahlu publikáciu (206 s.), ktorá obsahovo predčí

predchádzajúce pokusy o ucelené spracovanie sociálnoprávnej ochrany detí v sociálnej práci v tuzemských podmienkach. Spôsob, akým autor pracuje s textom, umožňuje pohľad do problematiky ochrany dieťaťa širokému okruhu potenciálnych záujemcov. Na dokreslenie rozsiahlosti a náročnosti problematiky slúžia aj krátke prípadové štúdie, ktoré autor zaznamenal počas svojej niekoľkoročnej praxe vo funkcii vedúceho krízového strediska v Bratislave. Ich cieľom nie je hľadať najvhodnejšie riešenie, skôr priblížiť rôznorodosť riešených situácií širokému okruhu čitateľov. Publikácia uvedie do problematiky študentov, poslúži ako rámcové metodické vodidlo učiteľom, ale môže poskytnúť mnoho podnetov i skúseným sociálnym pracovníkom. *doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.*

rozdelená do jedenástich kapitol a je písaná v norme požadovanej na takýto druh práce ako vysokoškolská učebná pomôcka. Zvlášť vyzdvihujem kvalitu spracovania historických dát s akcentom na sociálnu pomoc v Pravoslávnej cirkvi na Slovensku.

V prvých štyroch kapitolách autor vysvetľuje základné pojmy, princípy, funkcie, subjekty a objekty sociálnej politiky. V piatej až siedmej kapitole vyberá základné sociálne udalosti ako aj formovanie základov a vývoj európskej a slovenskej sociálnej politiky. Ôsma až desiatu kapitola stručne opisuje formy sociálneho poistenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci v kontexte slovenskej legislatívy. Posledná, už spomínaná, kapitola naznačuje rozsah filantropie Pravoslávnej cirkvi vo východoslovenskom regióne.

Obzvlášť praktickou pomôckou pre študentov v odbore Charitatívna a sociálna služba PBF PU sa javí príloha tejto učebnice, ktorá bude dobrou pomôckou pre axiológiu danej problematiky do praxe.

PhDr. Michal Oláh

Udialo sa v UK

Univerzitná knižnica (UK) PU v spolupráci so Štátnou vedeckou knižnicou v Košiciach pripravila tematické výstavy: Vynález kníhtlače – nová epocha komunikácie a Tlačiarne na Slovensku v 19. a 20. storočí. Výstavy inštalované v centrálnej študovni a požičovni UK PU pri príležitosti konania metodického seminára Dni vedeckých knižníc 2005 boli sprístupnené do 20. septembra.

Katedra rusistiky FF PU a UK PU organizovali stretnutie s ruskými spisovateľmi Lolou Zvonariovou a Alexandrom Ananičevom 6. októbra v Centrálnej študovni UK PU v Prešove, L. Zvonariovová vystúpila s prednáškou o súčasnom stave ruskej literatúry a A. Ananičev mal koncert autorskej piesne.

UK PU a Slovart G. T. G. Bratislava usporiadali 4. až 7. októbra v Centrálnej študovni UK

PU v Prešove výstavku zahraničnej literatúry z produkcie vydavateľstiev Elsevier, Pearson, Sage, Yale University, Thomson, K. G. Saur ... a z oblasti ekonomiky, medicíny, biológie, politiky, filozofie, sociológie, psychológie, knihovníctva ...

V Centrálnej študovni UK PU bola do 15. októbra výstava výtvarných diel a poetických textov pod názvom Štefan Haško: „...Neviem... či to nezaznam... ORANŽÁDA...“, autor je študentom Filozofickej fakulty PU.

(red)

Existuje nová smernica o bibliografickej registrácii

Minister školstva SR Martin Fronc schválil 31. augusta návrh rezortnej smernice upravujúcej bibliografickú registráciu a kategorizáciu publikačnej činnosti a ohlasov, ktorú z jeho poverenia pripravila Slovenská asociácia knižníc. Ministerstvo školstva smernicu vydalo ako rezortný predpis záväzný pre všetky organizácie vo svojej pôsobnosti pod názvom Smernica č. 13/2005-R z 31. augusta 2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov. Súčasťou smernice sú tri prílohy - č. 1 Kategórie publikačnej činnosti, č. 2 Kategórie ohlasov a č. 3 Definície základných pojmov.

Text smernice aj s prílohami je vystavený na internetovej stránke Univerzitnej knižnice (UK) PU (www.pulib.sk) v sekcii EPC PU. Na tejto stránke nájdete aj odkaz na portál ISI Web of Knowledge, kde si môžu používatelia služieb UK pozrieť či časopis, ktorý ich zaujíma je alebo nie je karentovaný (smernica definuje v prílohe č. 3 aj pojem karentovaný časopis).

Verme, že smernica zodpovie mnohé otázky a nejasnosti. V prípade nejasnosti sa môžete obrátiť na kompetentné pracovníčky UK PU, ktoré sú uvedené na stránke EPC PU.

(red)

Exprezident R. Schuster darcom

Univerzitnú knižnicu (UK) PU navštívil v auguste bývalý prezident SR Rudolf Schuster. Pri tej príležitosti daroval do fondu UK dvadsaťdva knižných titulov. Pod pätnásť z nich sa podpísal ako autor a ostávajúce tituly sa tematicky zaoberajú jeho osobou alebo samotným prezidentským palácom. V knihách popisuje väčšinou svoje dobrodružné

cesty po americkom kontinente, ale nechýba ani kniha rozhovorov s Milanom Čičom či publikácie zaoberajúce sa jeho pohľadom na prezidentskú kariéru a politickú situáciu na Slovensku. Všetky knihy boli zaradené do fondu UK a sú prístupné na prezenčnú výpožičku od konca októbra.

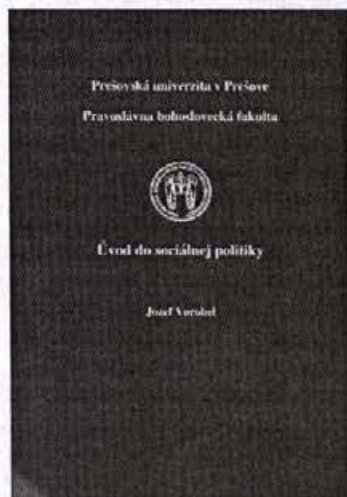
(mich)

Zmenili otváracie hodiny

Na základe požiadaviek používateľov služieb upravila Univerzitná knižnica (UK) PU od 26. septembra otváracie hodiny na centrálnom pracovisku na Ul. 17. novembra. Začiatok otváracích hodín posunuli o 30 minút, takže knižnica bude otvorená denne od 8.30 h. Podobným spôsobom upravili aj koniec otváracích hodín s tým, že celková doba prevádzky knižnice pre verejnosť ostala nezmenená.

Podrobnejšie informácie sú na internetovej stránke UK PU v sekcii Služby: http://www.pulib.sk/svk/sluz_vyp.html.

Ing. Peter Hal'ko, riaditeľ UK PU

Katedra dejepisu vydala v poradí už piatu ročenku

Annales historici Prešovensis. Anno 2005. Ed. Pekár, M. - Derfiňák, P. - Zmátlo, P. Prešov: Universum, 2005. 312 s.

Už tradične, v priebehu septembra, je slovenská historická obec oboznámaná s výsledkami výskumov prešovských historikov prostredníctvom ročenky Katedry dejepisu. Jej vydávanie nie je, predovšetkým z ekonomických, ale aj organizačných dôvodov v posledných dvoch rokoch jednoduché. Výkonný redaktor M. Pekár v edičnej poznámke napísal: „Koncom roku 2004 sa Katedra dejin FHPV PU stala pod názvom Katedra dejepisu súčasťou Filozofickej fakulty PU, pričom na jeseň 2005 má byť včlenená do vznikajúceho Inštitútu histórie FF PU. Organizačné zmeny na pracovisku si vynútili i zmenu názvu periodika.“ (s. 306) A tak sa, už pod názvom *Annales historici Prešovensis*, dostáva do rúk záujemcom o dejiny z radov odbornej, ale i laickej verejnosti pozoruhodný materiál, skladajúci sa z niekoľkých rozsiahlejších tematických blokov.

V prvej časti vyhradenej štúdiám je prezentovaných 14 rozsiahlejších vedeckých textov domácich a zahraničných autorov. I keď všetky možno zaradiť ku kvalitným materiálom, osobitnú pozornosť si zaslúžia aspoň niektoré z nich. Hneď v úvodnej štúdii Palamizmus v dejinách Byzancie (s. 9 - 24) nás I. Belejkančí oboznámuje s dejinami, ale i mimoriadne bohatým kultúrnym a myšlienkovým svetom posledných rokov existencie Byzancie. Problematike stredovekých dejín sú venované aj ďalšie

práce, z ktorých možno spomenúť príspevky J. Kodera z Viedne: *Selektive Erinnerung bei Zeitzeugen: Berichte über die Eroberung Konstantinopels im Jahr 1204* (s. 80 - 98), či L. Kosztu z maďarského Szege-du, *Szent Márton tiszteletének magyarországi kezdete. Megjegyzések az első magyar bencés monostor, Pannonhalma alapításához* (s. 67 - 79). Z prác venovaných slovenským stredovekým dejinám je potrebné spomenúť príspevok H. Liskovej *Odras politiky panovníckeho dvora na vývoji mesta Banská Bystrica do konca 15. storočia* (s. 99 - 110), v ktorom autorka venuje pozornosť predovšetkým nariadeniam a privilegiám, ktoré ovplyvňovali predovšetkým obchodné, či podnikateľské možnosti banskobystrických mešťanov.

Z ďalších príspevkov venovaných už mladším obdobiam slovenských, ale i svetových dejín je možné spomenúť aspoň niektoré rozsiahlejšie štúdie. N. Jurčišinová sa v práci *Angažovanosť Andreja Halašu v národnom živote Slovákov* (s. 129 - 141) venuje analýze činnosti jednej z významných a všestranných osobností slovenskej minulosti. Aj keď povolaním právnik, každú voľnú chvíľu zasvätil práci pre slovenské kultúrne spolky a Slovenskú národnú stranu. Aj predložený príspevok plne potvrdzuje oprávnenosť označenia A. Halašu ako „národného mravca“.

Problematike slovenských hospodárskych dejín je venovaný rozsiahly materiál P. Derfiňáka *Začiatky pôsobenia Úvernej (Slovenskej) banky v rokoch 1879 - 1918* (s. 142 - 168). Aj keď práce z tejto oblasti histórie sa spravidla vyznačujú prevažne účtovnými údajmi a správami, predložená štúdia naznačuje, že i táto problematika sa môže spracovať prístupnou a pre čitateľa pomerne príťažlivou formou. Autor v nej prehľadne zhmud pôsobenie a postupný nárast jednej z našich najvýznamnejších bankových inštitúcií. Ako uvádza, „...z malých začiatkov na najsilnejšiu bankovú inštitúciu Slovákov pred prvou svetovou vojnou a dosiahla aj úspechy pri budovaní pozícií slovenského kapitálu v Uhorsku“ (s. 168). V príspevku M. Pekára *Hlinkova slovenská ľudová strana a jej činnosť v šarišsko-zemplínskej župe v rokoch 1939 - 1945* (s. 196 - 214) sa zasa môžeme stretnúť s detailným rozpracovaním pôsobenia vládnej politickej strany počas slovenského štátu. Text veľmi vhodne dopĺňajú tabuľky, uľahčujúce orientáciu čitateľa v texte. Aj v súčasnosti aktuálnej otázke vzťahov štátu a cirkvi je venovaná štúdia Š. Šutaja *Problémy vo vzťahoch československého štátu a protestantských cirkví po roku 1945* (s. 215 - 237). Analyzuje situáciu, keď sa po druhej svetovej vojne otázky cirkvi a cirkevného školstva vo vzťahu

k štátnej moci skomplikovali. Obzvlášť zložitá bola situácia v súvislosti predovšetkým s maďarskou a nemeckou menšinou žijúcou na území Slovenska, no vážne problémy sa objavovali aj v postojoch proti evanjelickej cirkvi augsburského vyznania a reformovanej kresťanskej cirkvi.

Súčasťou publikácie sú aj materiály z odborného seminára organizovaného v rámci riešenia grantu VEGA venovaného regionálnym dejinám východného Slovenska v prvej polovici 20. storočia. Na tomto podujatí prezentovali v podobe referátov zaradených aj do ročenky účastníci z Prešova, Banskej Bystrice a Ružomberka jednotlivé projekty a úlohy, ktorých riešením sa v rámci grantového projektu zaoberajú.

Podobne ako v predošlých rokoch aj v tomto čísle zborníka sú v závere okrem správ o aktivitách v rámci katedry a vedeckej a publikačnej činnosti jej členov zaradené viaceré anotácie venované novým, pozoruhodným publikáciami z regionálnych, ale i všeobecných dejín. Veríme, že napriek zmene názvu sa toto periodikum, ktoré si už získalo svoje pevné miesto medzi vedeckými publikáciami tohto druhu na Slovensku, v podobnej kvalite bude objavovať aj v nasledujúcich rokoch.

Mgr. Jozef Hlivjak

Monografia R. Matloviča syntetizuje poznatky o obyvateľstve Slovenska

Populačné procesy zaznamenali v ostatných rokoch na Slovensku významné zmeny vývinových tendencií. Veľmi významným počínom v tomto kontexte je nová monografia *Geografia obyvateľstva Slovenska* so zreteľom na rómsku minoritu, FHPV PU Prešov, 2005, 332 s., ktorej autorom je doc. RNDr. René Matlovič, PhD., mimoriadny profesor na katedre geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU. Publikácia je výstupom projektu aplikovaného výskumu AV/821/2002 *Štúdium etnických špecifik rómskeho etnika zo sociálneho, antropologického, zdravotného a výchovno-vzdelávacieho aspektu* (vedúci projektu I. Bernasovský) a grantového projektu VEGA č. 1/0367/03 *Vývojové tendencie regionálnych komplexov východného Slovenska v období globalizácie a transformácie slovenskej spoločnosti a ich potenciál pre ďalší rozvoj* (vedúci projektu R. Matlovič).

Zachycuje stav slovenského oby-

vateľstva na začiatku nového milénia, čiže v okamihu viac ako desaťročného pôsobenia sociálno-ekonomickej a politickej transformácie našej spoločnosti. Z hľadiska použitých dát sa väčšina vzťahuje ku dňu sčítania obyvateľstva v roku 2001. Niektoré dáta sú z rokov 2002 - 2004. Tým autor docielil zachytenie stavu slovenskej populácie na začiatku tretieho milénia v širšom medzinárodnom kontexte. Všetky aspekty obyvateľstva sú podané v časopriestorových súvislostiach, pričom je zohľadnený globálny kontext, kontext Európskej únie ako aj vnútorné regionálne rozdiely na úrovni oblastí, krajov, okresov a v niektorých prípadoch aj obcí. V práci sa postupne venuje pozornosť vývinu osídlenia územia Slovenskej republiky, analýze demografického vývoja územia Slovenska v rokoch 1869 - 2001, analýze rozmiestnenia obyvateľstva a jeho determinantov, analýze prirodzeného pohybu obyvateľstva Slo-

venska so zohľadnením všetkých relevantných populačných procesov (pôrodnosť a plodnosť, úmrtnosť, sobášnosť, rozvodovosť a potratovosť), analýze migrácie obyvateľstva, analýze dochádzky za prácou a vzdelaním. Obsiahlu časť tvorí analýza štruktúry obyvateľstva podľa viacerých znakov (pohlavie, vek, rodinný stav, ekonomická a sociálna štruktúra, vzdelanie, národnosť a religiózna štruktúra). Osobitná kapitola je venovaná analýze demografických a demogeografických špecifik rómskej národnostnej minority, ktorá sa vyznačuje odlišnými parametrami ako majoritná populácia. V poslednej časti publikácie je prediskutovaná problematika populačnej budúcnosti Slovenska a populačnej politiky. Vlastný text je doplnený 112 tabuľkami, 43 mapami a 81 rámčekom, v ktorých sa podávajú rozširujúce informácie a prípadové štúdie, dotvára ju argumentačne podporujúce hlavný text.

Monografia R. Matloviča je vynikajúcim dielom syntetizujúcim poznatky o obyvateľstve SR v unikátnom časovom priereze, ktorý sa vyznačuje interferenciou vplyvov spoločensko-ekonomickej a politickej transformácie, integrácie do Európskej únie a globalizácie. Text je predovšetkým určený poslucháčom študijného programu geografia v regionálnom rozvoji v študijnom odbore 4.1.35. geografia a poslucháčom študijného programu učiteľstvo geografie v študijnom odbore 1.1.1. učiteľstvo akademických predmetov. Poslúži však aj poslucháčom všetkých študijných programov v geografických študijných odboroch ako aj poslucháčom študijných programov s interdisciplinárnym charakterom, súčasťou profilu ktorých sú aj poznatky z geografie a demografie. Prácu možno vrelo odporučiť de pozornosti širšej akademickej komunite.

doc. RNDr. Robert Istok, PhD.,
mim. prof. PU

Manuál o svete moderných technológií

Fazekašová, D. a kol.: Informačné a komunikačné technológie vo vzdelávaní učiteľov prírodovedných predmetov. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied. 2005. 289 s. ISBN 80-8068-375-1

Do rúk verejnosti sa dostáva učebnica (manuál) Informačné a komunikačné technológie vo vzdelávaní učiteľov prírodovedných predmetov, ktorá vznikla za finančnej podpory grantu KEGA č. 3/102803 a je výsledkom autorského kolektívu vysokoškolských učiteľov PU v Prešove a Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici: doc. Ing. Jana Burgerová, PhD., Ing. Vladimír Burger, PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., doc. PhDr. Jarmila Dargová, PhD., doc. Ing. Danica Fazekašová, PhD., doc. PaedDr. Ján Kancír, CSc., doc. RNDr. Mária Lichvárová, PhD., PaedDr. Alena Madziková, PhD., prof. RNDr. Ludvík Parma, PhD., doc. MVDr. Janka Poráčová, PhD., RNDr. Katarína Šterbáková. Učebnicu lektorovali prof. PhDr. Milan Darák, PhD., a doc. PhDr. Martin Bílek, PhD.

Jednotlivé kapitoly sú koncipované tak, aby poskytl základné teoretické, metodické a informačné materiály, programové produkty, technické riešenia a realizačné výstupy.

Prvá a druhá kapitola učebnice je zameraná na teoretickú prípravu a praktickú činnosť na prácu s výpočtovou technikou. Cieľom nie je podrobne popísať všetky systémové, nadstavbové a aplikačné programy. Túto funkciu plnia príručky rôznych programových aplikácií, ktorých je na našom knižnom trhu dostatok, na rôznom stupni odbornosti vzhľadom na užívateľa. Učebnica integruje popis zručností a programových

aplikácií potrebných v práci s výpočtovou technikou. Zaoberá sa problematikou existencie a rozvoja informačnej spoločnosti, obšahuje frekventované pojmy a termíny - počnúc históriou počítačov, cez ich skladbu z hľadiska technického, oboznamuje čitateľa s rozdelením a popisom jednotlivých programových produktov, uvádza čitateľa do sveta počítačových sietí, najmä internetu. S ním súvisia aj časti venované problematike filozofie internetu, službám, ktoré poskytuje s akcentom na jeho využitie v „modernej“ edukácii.

V tretej kapitole stručným, ale globálnym pohľadom na využívanie IKT v škole, určujeme význam didaktických funkcií počítača pre optimalizáciu pedagogických procesov. V uvedenom kontexte určujeme prínos IKT pre kvalitu edukačného procesu, v ktorom sa významne mení postavenie učiteľa i žiaka.

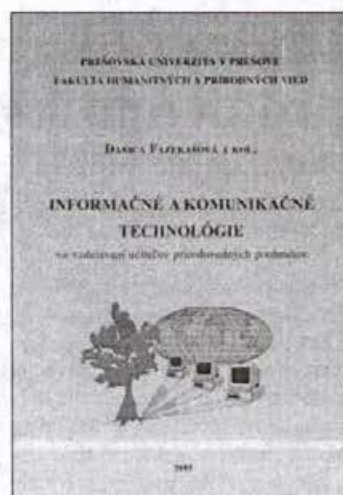
Štvrtá kapitola pojednáva o multimediálnych pomôckach, ktoré sú používané vo výučbe. Definuje typy multimediálnych pomôcok, odporúčané kritériá, ktoré je vhodné zohľadňovať pri výbere vhodného softvéru. Venuje sa aj formám práce, postaveniu učiteľa, hodnoteniu žiaka a disciplíne v triede v počítačom podporovanej výučbe. Samostatnú časť kapitoly tvorí návod na prípravu vlastnej multimediálnej pomôcky v programe Multimedia Builder.

Obsahom piatej kapitoly sú internetové projekty. Vychádza sa z projektovej výučby ako jednej z najviac

rastúcich oblastí výučbových metód a foriem. Definuje projektové vyučovanie, prípravu projektu, prácu s projektmi, podrobne sa venuje klasifikácii a kritériám výučbových projektov, realizácii vlastného projektu a prezentácii úspešných projektov. Súčasťou kapitoly sú informačné zdroje.

Druhá časť učebnice je zameraná na integráciu IKT do výučby prírodovedných predmetov. Šiesta kapitola je venovaná využitiu internetu vo výučbe biológie, ekológie, fyziky, geografie a chémie. Podrobne popisuje služby internetu, ich využitie vo výučbe prírodovedných predmetov a rozpracovanie modelových postupov využitia internetu na konkrétnom obsahu výučby. Táto problematika je výborným študijným materiálom pre učiteľov na školách v pedagogickej praxi a pri príprave budúcich učiteľov na vysokých školách a univerzitách.

Na uvedenú problematiku nadväzuje kapitola využitie servisov informácií pre učiteľov prírodovedných predmetov. Tieto služby prezentujú nové postupy vo výučbe, týka sa to hlavne implementácie internetu do vyučovacieho procesu. Stránky inšpirujú učiteľov z hľadiska motivácie žiakov na hodinu. Informačné servery poskytujú aj mnoho cvičení, laboratórnych úloh, pokusov. Tým učiteľ nabáda kriticky myslieť a využívať na sprístupnenie informácií žiakom viac praktických cvičení (hands-on-activity), a tak u nich podnietiť rozvíjanie tvorivého a ve-

deckého pohľadu. Vypracovaný a publikovaný prírodovedný informačný servis (PIS) na adrese: <http://nature.science.fhpv.unipo.sk> sprostredkuje písomné a obrazové zdroje pre prípravu učiteľov na vyučovanie, ktoré v sebe transformujú najnovšie trendy výučby prírodovedných predmetov v krajinách Európskej únie. PIS obsahuje ucelené informácie vo forme hypertextu sprístupnené priamo, ako aj odkazy na pôvodné informačné zdroje.

Kapitola Edukačný softvér vo výučbe prírodovedných predmetov poskytuje ucelené informácie o multimediálnych výučbových programoch a ich využití vo výučbe s praktickými ukážkami modelov vyučovacích hodín.

Predložená učebnica je určená študentom učiteľstva akademických predmetov prírodovedných študijných programov a pre postgraduálne štúdium učiteľov pripravujúcich sa na zavádzanie nových technológií do škôl.

doc. Ing. Danica Fazekašová, PhD.,
vedúca autorského kolektívu

Pretrvávajúca aktuálnosť etických problémov

A. Klimeková: Etika, mravná výchova, profesná etika. Prešov: LANA, 20005

Autorka práce s uvedeným názvom je známa vo filozofickej a etickej tvorbe množstvom odborných štúdií, učebných textov, monografií i učebníc s celoštátnou platnosťou. Iba okrajovo spomeniem najznámejšie jej práce: *Etika a mravná výchova* (1995); *Filozoficko-etické problémy človeka a spoločnosti (Historicko-filozofický náčrt problematiky človeka, spoločnosti a humanizmu)* (1999); *Nehovoriac pritom o troch slovníkoch pre etiku a filozofiu a o učebných textoch Dejiny etických teórií I., II., III.* (v rukopise má diel č. V.).

Recenziu píšem ako jej doktorand, vedie ma ako školiteľka na Filozofickej fakulte TU v Trnave.

Preto by som čitateľa rád oboznámil s jej ďalšou prácou, tak potrebou pre filozoficko-etickú čitateľskú verejnosť s názvom *Etika, mravná*

výchova, profesná etika z roku 2005.

Čo ma na tejto práci najviac zaujalo, je skutočnosť, že autorka sa v práci podarilo spojiť do jedného celku viacero komponentov úzko súvisiacich. Ide o problémy *etiky, etickej (mravnej) výchovy a profesnej etiky pedagóga*. Sú to práve tri základné celky, ktoré dnešní študenti tak veľmi potrebujú. Prečo hovorím *dnes*? Nie je to náhodné, pretože práve teraz sa tak ľahko zabúda na potrebu *morálneho správania, otázky humanizmu, prosociálneho správania*. Nehovoriac o potrebe novej etiky v novej Európe.

Práca rieši množstvo dávno zabudnutých otázok práve pre dnešného pedagóga, ktorý si svoju edukatívnu a výchovnú prácu častokrát vykonáva iba z potreby a nie zo záujmu. Na túto skutočnosť poukazuje autorka, keď sa zaoberá otázkami *profes-*

nej etiky pedagóga. Pojem *profesná etika* je veľmi široký, ale k pojmu *profesná etika pedagóga* sa dostáva práve prostredníctvom tejto práce. Autorka vynaložila veľké úsilie, kým sa dostala k pramenným materiálom, na základe ktorých by spracovala také veľké množstvo problémov z uvedenej problematiky. Sú to otázky etické, ktoré sú dnes ešte stále otvorenými problémami. Podnety získala dlhým štúdiom materiálov v Matici slovenskej (hlavne čo sa týka materiálov vzniku *etickej výchovy*, kde zistila, že to nebol R. R. Olivar, ale boli to predstavitelia pedagogicko-etického myslenia ešte z rokov 1857, 1865, 1897, 1930, akými boli Čáda, Blažek, Drtina, Kozák, Rádl a mnohí iní).

Práve na základe získaných informácií autorka prišla k záveru, ako často sa opierame o Roberta Roche

Olivara, prípadne Béla Budu, čo sa týka prosociálneho správania a etických otázok. V jej prípade to bolo dané štúdiom pramenných materiálov ešte z uvedených rokov a mnohých iných.

Práca je rozhodne podnetným príspevkom do diskusie k takmer všetkým otázkam etiky, etickej výchovy a prosociálneho správania.

Svedčí o tom aj posledná kapitola, v ktorej autorka rozoberá na filozofickej úrovni problémy *prosociálnosti a výchovy* ako základného faktora formovania človeka. Okrem toho sa zaoberá dosť vážnymi otázkami *etickeho kódexu pedagóga*, ktorý nebol dodnes vypracovaný a ak áno, tak v úplne iných súvislostiach.

Prácu odporúčame do rúk všetkým študentom etiky, etickej výchovy, filozofie i andragogiky.

PaedDr. Juraj Madej

Učebnica L. Sisáka je zaujímavá analýzou problematiky i metódou spracovania

Ladislav Sisák: Der Bau des Wortes im Deutschen. Morphemik und Wortbildung in Analysen. Ein Lehr- und Arbeitsbuch, Filozofická fakulta PU, Prešov 2005, 182 s.

Predkladaná učebnica doc. PhDr. Ladislava Sisáka, PhD., ktorý dlhodobo pôsobí na Katedre germanistiky Filozofickej fakulty (FF) PU, je určená nielen študentom nemeckého jazyka učiteľského ako aj neučiteľského smeru (preklad a tlmočníctvo), ale aj germanistom, ktorí si chcú prehĺbiť vedomosti v morfológickej a slovotvornej oblasti nemeckého jazyka.

Práca je zaujímavá tak z hľadiska úvodných autorových teoretických analýz danej problematiky, opierajúcich sa o najnovšie poznatky súčasnej lingvistiky, ktorými preukázal vysokú erudovanosť v oblasti nemeckej jazykovedy, ale aj metódou spracovania. Keďže učebnica je určená pre germanistov, ktorých nemčina nie je materinským jazykom, autor si zvolil metódu kontrastívnej jazykovedy, pri ktorej skúmané javy porovnáva v nemčine a slovenčine nielen na základe podobností, ale aj rozdielov, čím prispieva k minimalizovaniu prvkov interlingválnej interferencie na čo najnižší možný stupeň. Každú kapitolu, a tým aj istý tematický okruh, autor cielene dopĺňa sériou cvičení, ktoré sa dajú využiť ako vhodný materiál na seminároch z lexikológie nemeckého jazyka. Je pritom potrebné zdôrazniť, že teoretické časti textu sú vždy spojené s odkazmi na ďalšiu odbornú literatúru pre študentov.

Tematicky je učebnica viazaná na najdôležitejšie a zároveň na najproblematickejšie oblasti nemeckej slovotvorby rovnako pre budúcich učiteľov nemčiny ako aj pre prekladateľov a tlmočníkov. Keďže k základným poznatkám študentov patrí oblasť morfémiu, ich spájania s inými morfémiami, opakovaný výskyt istých typov morfémiu v určitých pozíciách ako základného predpokladu ich začlenenia do vyšších segmentov (syntagiem), ako aj rušivá homonymia morfémiu v oblasti slovies a substantív, autor venuje veľkú pozornosť práve týmto sporným problémom. Nedostatočný stupeň ich poznania totiž často spôsobuje už spomínaný transfer prvkov materinského jazyka do cieľového jazyka.

Na problematiku morfémiu kontinuálne nadväzuje ďalšia relevantná oblasť nemeckej slovotvorby, ktorou sú slovotvorné postupy v nemčine. Aj túto časť učebnice autor prezentuje z kontrastívneho aspektu v porovnaní so slovenčinou. Nevýhnut-

nosť vedomosti o produktívnych slovotvorných postupoch v nemčine a slovotvornej analýze autor odôvodňuje dôležitosťou schopnosti študentov odlišovať komplexné slová od simplicií (primárnych, sekundárnych) ako aj faktom, že komplexné slová sú výsledkom prirodzeného vývoja jazyka.

S oblasťou slovotvorby úzko súvisí aj pojem motivácie. Sám autor na s. 53 uvádza, že podobnosť alebo odlišnosť motívov toho istého

denotátu v dvoch porovnávaných jazykoch patrí k faktorom, ktoré pomáhajú pri apercpeccii lexém ako aj pri uchovávaní získanej slovnej zásoby systematickým spôsobom do pamäte. Počet potenciálnych motívov jedného a toho istého denotátu je totiž obmedzený a súvisí s vlastnosťami pomenovanej substancie, vlastnosti alebo deja. To znamená, že motívy v medzijazykových vzťahoch môžu byť tiež identické, podobné alebo odlišné. Aj na túto kapitolu nadväzuje séria cvičení z kontrastívneho aspektu.

Ďalšou veľmi precízne spracovanou kapitolou učebnice je problematika kompozit v nemeckom jazyku v porovnaní so slovenčinou. Problémy spojené s výučbou nemčiny vznikajú z asymetrie veľkého množstva kompozit v nemeckom jazyku a z prevahy slovných spojení v slovenskom jazyku. Keďže v nemčine zo slovotvorných postupov dominujú kompozitá a v slovenčine deriváty, venuje autor osobitnú pozornosť problematike interfixov, ktoré patria takisto k problematickým oblastiam pri výučbe nemeckého jazyka. Ich zvládnutie je vo väčšine prípadov podmienené systematickou prácou

so slovníkom.

V nasledujúcich kapitolách autor podrobne analyzuje opäť z kontrastívneho hľadiska ostatné produktívne slovotvorné postupy v nemčine: deriváciu, prefixáciu, konverziu, ktoré vyúsťujú do logicky štruktúrovaných cvičení zameraných na pochopenie rozdielu v slovotvorných postupoch medzi nemčinou a slovenčinou.

Siedma kapitola je zameraná na lexikografické spracovanie viacvýznamových lexém v slovníkoch, ktoré sú v porovnaní s inými lexémami derivatívne aktívnejšie. Teoretické úvahy autora vhodne dopĺňajú praktické príklady a cvičenia.

V súčasnosti predstavuje veľmi kontroverznú tému nielen medzi jazykovedcami, ale aj v laických kruhoch problematika preberania cudzích slov (najmä z angličtiny) do materinského jazyka. Táto skutočnosť sa týka v rovnakej miere slovenčiny aj nemčiny. Práve proces asimilácie prevzatých slov sa venuje aj autor učebnice v kapitole Cudzie slovo v procese adaptácie, kde podrobne analyzuje rozdiel medzi pojmi cudzie a prevzaté slová.

Predposledné dve kapitoly sú zamerané na precvičenie vybraných problematických okruhov z derivatívneho a kompozičného slovotvorného postupu v nemčine.

V poslednej kapitole pod názvom K problému slovotvorného hniezda autor poukazuje na relevantnosť spoznávaní aktivity slovotvorného základu v spojení s inými sufixami, resp. prefixami v kontexte tvorenia nových lexém z už existujúcej domácej alebo prevzatej slovnej zásoby ako aj na hlavnú vývinovú tendenciu v slovotvornom systéme jazyka.

I keď prezentované výsledky výskumnej činnosti L. Sisáka predstavujú predovšetkým najnovšie poznatky nadobudnuté počas študijných pobytov vo Würzburgu a v Passau, sú zároveň aj kontinuálnym pokračovaním jeho dlhodobého záujmu o danú oblasť. Publikácia spracovaním nastolenej problematiky a spôsobom uvažovania môže zaujať nielen bezprostredného recipienta v oblasti germanistiky, ale svojim kontrastívnym zameraním môže osloviť aj potenciálneho záujemcu pracujúceho v iných oblastiach jazykovedného výskumu.

Slavomíra Tomášiková

VYŠLO

Kesselová, J. – Kupcová, J. – Palenčárová, J.: Učíme slovenčinu komunikatívne a zážitkovo. Bratislava: SPN 2003. 222 s.

Názov publikácie korešponduje so spôsobom podania jej obsahu – je komunikatívny a zážitkový. Na približne 222 stranách sa čitateľ môže oboznámiť s vybranými problémami slovenského jazyka a slohu, inšpirovať sa komunikatívnym typom vyučovania. Autorky zameriavajú svoju pozornosť na základné pojmy didaktiky slovenského jazyka a možnosti jeho komunikatívneho vyučovania, zaoberajú sa didaktickými zásadami uplatňovanými vo vyučovacom procese. Pomerne veľkú časť tvorí jazykovo-komunikatívne vyučovanie, ktoré sa venuje praktickej výučbe jednotlivých jazykových rovin na prvom stupni ZŠ. Súčasťou publikácie je aj tendencia podať obsah a ciele učebného plánu pre tento stupeň ZŠ. Prehľadnosť (a väčšiu pravdepodobnosť zapamätania) knihy zvyšujú názorné obrázky, grafy, tabuľky, marginálne poznámky pod čiarou a úlohy – otázky, ktoré sú umiestnené za každou z kapitol. Hoci publikácia nie je určená konkrétnemu príjemcovi, určite by nemala chýbať v rukách študentov pedagogického zamerania, v rukách učiteľov i vysokoškolských pedagógov.

Gregová, R. – Rusnák, J. – Sabol, J.: Interpretácia textov elektronických masových médií (Stručný terminologický slovník). Prešov: FF PU 2004. 156 s.

Kniha sa snaží ponúknuť ucelený pohľad na kľúčové pojmy, ktoré sa príjemcovi čoraz častejšie vynárajú ako bežné termíny spojené s elektronickými médiami. Okrem ťažiskovej slovníkovej časti obsahuje publikácia aj úvod, použitú literatúru a okruh poznámok, ktoré sumarizujú odporúčané knihy potrebné pri ďalšom – podrobnejšom – štúdiu problematiky. Slovník v abecednom poradí podáva objasnenie zmyslu hesla najčastejšie na základe opisu jednotiek ako jednej z formy výkladu. Na rozdiel od prostej terminologickej príručky nie je kniha len poradcom, ale aj poskytovateľom orientácie širšieho pohľadu na skúmaný problém prostredníctvom prepájaných hesiel. Publikácia už vo svojom názve zahŕňa slovo stručný, čo znamená, že nechce byť úplnou a podrobnou slovníkovou formou určenou výlučne pre elektro(tech)nických odborníkov. Hlavnou funkciou tohto textu je v prvom rade pomôcť zorientovať sa v súčasnom svete elektronických médií.

Mgr. Katarína Pancáková,
Katedra slovakistiky
a odborovej didaktiky FHPV PU

Deviaty ročník medzinárodných klavírných kurzov v Prahe potvrdil nevyhasínajúci záujem o klavírne interpretačné umenie

Medzinárodné klavírne kurzy pod názvom *Prague International Piano Masterclasses* sa uskutočnili 14. až 25. júla na Konzervatóriu a Ladičskej škole J. Deyla v Prahe pod patronátom Pedagogickej fakulty Karlovej univerzity (PedF KU). V roku 1997 ich založili doc. dr. Miloš Kodejška, CSc. z PedF KU v Prahe a prof. Boaz Sharon z Floridskej univerzity. Profesorka Sharon spolupracuje s významnými umelcami z celého sveta a so svojimi pražskými kolegami pripravuje stále nové ročníky kurzov.

V tomto roku prišlo na „masterclasses“ 46 študentov z rozličných univerzít a akadémií zo 14 krajín Európy, Ameriky a Ázie. Sú to väčšinou úspešní účastníci súťaží, ktorí poslali svoje nahrávky a na ich základe boli vybráni do Prahy. Išlo o stretnutie umelcov a mladých klaviristov z celého sveta, čím dochádza k neopakovateľnej príležitosti konfrontovať rôznorodé umelecké názory na interpretáciu v uvoľnenej a priateľskej atmosfére. Každý študent si tak môže kultivovať svoj vlastný interpretačný pohľad. Program ponúka takmer každý deň individuálne hodiny s vybranými profesorami zo svetovo uznávaných umeleckých škôl, otvorený umelecký seminár (masterclass) a večerný študentský koncert. V rámci kurzov sa každoročne usporadúva jeden koncert na „Mozartovej“ Bertramke, čo si interpreti veľmi vážia.

Na minulých ročníkoch naša katedra hudby na Fakulte humanitných a prírodných vied (FHPV) PU mala tiež svojich zástupcov z radov študentov - víťazov súťaží ŠVUK, ktorí mali čo ukázať a predviedli kvalitné výkony - Adriana Grešková, Dávid Benkó, Lucia Janiglošová... Veríme, že účasť ďalších pozoruhodných talentov zo Slovenska, zvlášť z nášho regiónu a pod hlavičkou Prešovskej univerzity, potvrdí slová organizačného šéfa kurzov M. Kodejšku: „Slováci sem patrí a jsou

velmi inspirativní pro ostatní.“

Na tohtoročnom IX. ročníku pôsobili významní umelci a pedagógovia: prof. Volker Banfield (Hochschule für Musik und Theater, Hamburg), prof. Ian Hobson (Center for Advanced Studies at the University of Illinois at Urbana Champaign), prof. Yong Hi Moon (Peabody Conservatory of Music, Michigan State University), prof. dr. Robert Roux (Rice University), prof. B. Sharon (University of Florida School of Music), prof. Logan Skeleton (University of Michigan), prof. Vit Gregor (KU, Praha), prof. Mária Gambarianová (Ruská štátna akadémia Gnesiných, Moskva).

Jednou z výnimočných osobností, ktorá pôsobí na kurzoch od samého začiatku, je Mária Stepanovna Gambarianová. Naše prvé stretnutie sa uskutočnilo už pred ôsmimi rokmi, keď som jej na „masterclasses“ interpretovala diela Rachmaninova. Dodnes na mňa pôsobí nevyčerateľným zdrojom energie. V Moskve patrí k najuznávanejším pedagógom (formovaná osobnosťami ako L. Oborin, H. Nejgauz, K. Igumnov) a pod jej vedením získalo mnoho študentov prestížne ocenenia na ruských a zahraničných súťažiach. Jej študenti navštevujú rovnako i pražské klavírne kurzy, kde prezentujú svoje umenie, vyznačujúce sa spevnosťou a harmonickosťou klavírneho zvuku v súčinnosti s vynikajúcou klavírnou technikou.

Autorka článku (vľavo) v kruhu účastníkov kurzov, za klavirom Mária Stepanovna Gambarianová.
Foto: archív autorky

M. S. Gambarianová vytvorila v dobe pražských pobytov i cyklus umelecko-pedagogických videokaziet s nahrávkami diel Frederyka Chopina, ktoré sú inšpiratívne nielen pre české umelecké školstvo, ale i pre ďalšie krajiny.

Na začiatku každého ročníka sa uskutočňuje koncert z českej hudby. Tohto roku sa na úvodnom koncerte predstavilo klavírne duo - Ludmila Kojanová a Pavel Novotný. I keď ich pôvod je český, žijú a pôsobia dlhodobo na Slovensku, v súčasnosti ako docenti FHPV PU. Do svojho repertoáru zaradili štvorročné skladby pre klavír Leoša Janáčka (Národní tance na Moravě), Antonína Dvořáka (Slovanské tance) a Jana Nováka (Rustica musica II). Bolo by pekné, keby ich umelecky zrelé vystúpenie a prezentácia hodnôt českej hudby inšpirovali mladé hudobné publikum

k štúdiu a interpretácii týchto hodnôt.

Klavírne kurzy slávnostne ukončili rozdáním certifikátov. Dnes už patria k najznámejším medzinárodným stretnutiam mladých klaviristov. Samozrejme, že je tu prítomná študentská recesia a priateľstvo, ktoré nepozná hranice medzi ľudmi rôznych svetadielov, kultúr alebo presvedčení. Podobné podujatia môžu byť významnou a zreteľnou inšpiráciou pre ostatné univerzitné inštitúcie, vrátane SR.

Ďakujem organizátorom kurzov, že mi umožnili hospitácie na hodinách profesorov, návštevy seminárov a koncertov. Bolo to pre mňa obohacujúce z profesijnej i ľudskej stránky. Želám im pevné zdravie a mnoho tvorivých síl do prípravy jubilejného desiateho stretnutia.

Mgr. art. Ľubica Kistiová,
KHu FHPV PU

V rámci Dní dedičstva prezentovali historické tlače

V rámci Dní Európskeho kultúrneho dedičstva sa v Prešove uskutočnil celý rad zaujímavých kultúrnych,

ale i odborných podujatí. Medzi nimi dôstojné miesto zaujala aj výstava Historické tlače vo fondoch Štátnej

vedeckej knižnice (ŠVK) v Prešove, ktorá vznikla ako výsledok spolupráce pracovníkov ŠVK, Šarišskej galérie a Filozofickej fakulty PU v Prešove. V cykle odborných prednášok doplnujúcich výstavu inštalovanú v priestoroch Šarišskej galérie, Mgr. Marcela Doménová z Inštitútu histórie FF a PhDr. Jozef Šelepec, pracovník ŠVK v Prešove, postupne priblížili zaujímavé podrobnosti z minulosti kníh a knižnej kultúry 16. – 19. storočia.

Vo svojich vystúpeniach sa mohli oprieť o cenné publikácie dochované nielen vo fondoch ŠVK, ale i v zbierkach škôl a jednotlivých cirkví na území Prešova. Množstvo odborných a technických otázok súvisiacich s výrobou, zdobením, ale aj významom kníh v minulosti, prezentovali

počas svojich prednášok veľmi prístupne, pritom však odborne dostatočne fundovaným spôsobom. Napriek tomu, že problematika, ktorej sa obaja prednášajúci venujú je komplikovaná a náročná predovšetkým na znalosť cudzích jazykov a dobových reálií, prináša často množstvo prekvapení v podobe rôznych zaujímavostí a kuriozít. Viaceré z nich vzbudili zaslúženú pozornosť u početnej laickej, ale i odbornej verejnosti, ktorá sa cyklu prednášok zúčastnila. Keďže spolupráca viacerých prešovských odborných a kultúrnych inštitúcií priniesla v tomto smere zaujímavý výsledok, veríme, že aj v budúcnosti sa bude stále viac rozširovať.

Patrik Derfiňák

Mgr. Marcela Doménová (vľavo) z IH FF prezentuje tlače 17. storočia.

Foto pre časopis PU: Gabriela Kutajová

Vysokoškooláci z Torysy reprezentovali v Holandsku

Vysokoškolský folklórny súbor Torysa, akademické umelecké teleso PU sa v dňoch 14. až 22. júna zúčastnil ako jediný zástupca Slovenska a mesta Prešov medzinárodného folklórneho Salland festival v holandskom mestečku Raalte. Ako prebiehalo toto podujatie a aké zaujímavosti sa tam udiali, o tom sme sa porozprávali s dr. Jozefom Hrušovským, umeleckým vedúcim Torysy.

Čo bolo impulzom k realizácii tohoto zájazdu?

- Sprostredkovateľom a organizátorom zájazdu bol známy folklorista a choreograf Martin Ľasko, ktorý po tom, čo videl úspešné vystúpenie nášho súboru na prehliadke folklórnych súborov Prešovského kraja ponúkol Toryse možnosť zúčastniť sa zahraničného festivalu. Keďže členmi súboru sú najmä vysokoškooláci, museli sme skordinovať a presne naplánovať termín pobytu, aby mohli naši členovia priebežne plniť i svoje študijné povinnosti. Samotná príprava a organizácia tohto pracovného zahraničného zájazdu trvala viac než desať mesiacov.

Ako ďaleko leží mesto Raalte, kde sa festival konal a ako bol zorganizovaný?

- Mestečko Raalte má asi 27 tisíc obyvateľov a od Prešova je vzdialené asi tisíc päťsto kilometrov, ktoré sme zvládli za necelých 22 hodín. Leží približne v centre Holandska a jeho architektúra, pokojný život obyvateľov, neuveriteľne detailne, až umelecky vydláždené cesty a chodníky v celom meste na nás veľmi zapôsobili. Ubytovaní sme boli v rodinách, ktoré sa starali o náš oddych, stravu a dopravu do centra mesta v čase vystúpení. Sympatické bolo, že mnohí z nás „vyfasovali“ bicykle, a tak sme sa sami a bez problémov

vyvážali zo svojich dočasných domovov do centra mesta. Salland festival prebiehal s predprpravou a „dozvukmi“ od štvrtka do pondelka, so zameraním najmä na hlavné programy v piatok, sobotu a nedeľu. Organizátori si jednoducho prenajali v centre mesta parkovisko, postavili tam obrovský stan s pódium, dva vedľajšie stany na občerstvenie a šatne pre účinkujúcich, poprivážali stoličky pre divákov a festival sa mohol začať.

Ktoré ďalšie folklórne telesá vystúpili?

- Na Salland festivale sa zúčastnilo osem folklórnych telies. Slovensko reprezentovala Torysa, usporiadateľov domáci súbor Ralda a okrem nás tam boli súbory z Ruska, Írska, Talianska, Toga, Lotyšska, Bulharska. Samozrejme, nadviazali sme mnoho nových kontaktov a verím, že z nich vzide minimálne jeden ďalší zahraničný zájazd.

Je známe, že slovenské folklórne súbory majú v zahraničí úspech. Ako vnímali Torysu holandskí diváci?

- Torysa patrila po Rusoch k umelecky najkvalitnejším zahraničným telesám na festivale a také boli i aplauzy a neskoršie odozvy na jednotlivé vystúpenia. Ruský súbor z Voroneže mal vo svojom programe i akrobatické prvky a tie boli zárukou ich diváckeho úspechu.

Vysokoškolský folklórny súbor Torysa v umeleckej akcii.

Foto, archív

Torysu si však obľúbili nielen tzv. gestorské rodiny, v ktorých sme bývali, ale i členovia ostatných folklórnych telies a gratulácie po vystúpeniach sme spontánne prijímali po odchode z horúceho pódia.

Prečo z „horúceho pódia“?

- Nuž preto, lebo počas nášho pobytu v Holandsku sa teploty pohybovali nad 32 stupňov Celzia a v stane, kde sa vystupovalo to bolo ešte viac. Neskôr, pri odchode sme okrem iného s patričnou dávkou humoru podakovali i za „typické holandské počasie“, ktoré u organizátorov vyvolalo výbuch smiechu.

Ako hodnotíte priebeh celého zájazdu?

- Vcelku prebehol zájazd bez komplikácií. Veľmi som sa tešil, keď bola Torysa organizátormi festivalu pochválená nielen za kvalitnú propagáciu slovenského ľudového umenia, ale i za disciplínu a slušné správanie

v rodinách. Ostatne, potvrdila to i nejedna slzička v očiach pri lúčení. Získali sme ďalšie skúsenosti a spätné autentické informácie z umeleckej práce folklórnych súborov v zahraničí, ktoré majú veľkú podporu v svojich materských inštitúciách a sú pravidelne rok čo rok na zahraničných festivaloch. Najnáročnejšia bola príprava a finančné zabezpečenie zahraničného zájazdu Torysy. Pomohla PU, ktorá je našim zriaďovateľom, Fakulta humanitných a prírodných vied, Filozofická fakulta a sponzori, ktorým sa v budúcnosti budeme určite revanšovať. Všetkým, ktorí nám prispeli, úprimne ďakujem. Vďaka patrí i našim členom, ktorí už v tomto školskom roku ukončili štúdium a opúšťajú tak Prešov i náš súbor. Verím však, že sa stretneme už v novembri a spoločne oslávime 35. výročie založenia súboru Torysa. (red)

Na medzinárodnej konferencii uvažovali o premenách v umení 20. storočia

V dňoch 8. a 9. septembra sa na pôde PU konala medzinárodná konferencia Významové a výrazové premeny v umení 20. storočia. Konferencia bola koncipovaná takým spôsobom, aby sa pluralitne, interdisciplinárne, otvorene a kriticky uvažovalo o umení a možnostiach jeho reflexie. Projekt okrem iného obsahoval prezentáciu niektorých výsledkov troch grantových úloh. Prvou je grantová úloha Teória literárneho diela (autor, látka, téma, problém, text, intertextualita, kompozícia, intencionalita, druh, vývinová a estetická hodnota), ktorú so svojím výskumným kolektívom rieši vedúci grantu prof. PhDr. Stanislav Rakús, DrSc. (VEGA 1/1464/03). Na katedre estetiky vedúca grantu prof. PhDr. Jana Sošková, CSc., rieši tému Filozofia – estetika – umenie II. (VEGA 1/307/04) a na katedre etiky prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., so svojimi spolupracovníkmi rieši grantovú tému Reflexia morálky na Slovensku (VEGA 1/2229/05).

Dvojdnňové rokovanie bolo najprv spoločné, na druhý deň sa rozdelilo do troch sekcií. Na spoločné rokovanie prijal pozvanie a v programe vystúpil aj rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., a dekan Filozofickej fakulty PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. Profesor Dupkala vo svojom príspevku na podklade pojmov ethos a logos naznačil základnú osciláciu v reflexii umenia a vo filozofii a zamyslel sa nad príkladmi prílišného zdôrazňovania jed-

ného alebo druhého princípu. Profesor Mihina rozvinul úvahy o vzťahu literatúry a filozofie ako ľudských aktivít s odlišnými prostriedkami, ale koniec-koncov podobnými cieľmi. Profesor Červeňák v súvislostiach evolučnej psychológie uvažoval o možnosti nájsť invariant umeleckého diela v rôznych kultúrach v predsémantických rovinách diela. Mimoriadne podnetné bolo vystúpenie profesorky Soškovej s názvom Konflikty a súvislosti „nezaintereso-

vanej“ a „angažovanej“ estetiky v súčasnosti, v ktorom invenčne a konzistentne uvažuje okrem iného o tom, či je umenie svetom pre seba alebo sa podieľa na premenách sveta mimo seba. Esezistickým spôsobom k úvahám komunikačnej estetiky prispel profesor Rakús. O naratívnych stratégiách príbehu a rámca uvažoval na podklade textu Itala Calvina Keď cestujúci jednej zimnej noci. V záverečnom bloku spoločného rokovania priniesol profesor Sabol lingvistický pohľad na jazyk literatúry ako hodnotu, pričom axiologická stratifikácia je odvodzovaná funkcionalisticky. Profesor Šimon osvetlil niektoré súvislosti teoretickej reflexie poézie v krajinách nemeckého jazyka. Na záver o premenách teórie prekladu hovoril docent Viličkovský.

Počas druhého dňa sa rokovalo v troch sekciách – sekcia filozofie a etiky, sekcia estetiky a vied o umení a napokon sekcia literárnej vedy.

Postupne svoje príspevky predniesli riešitelia spomínaných grantových úloh vrátane doktorandov a hostia z poľských a českých univerzít.

Ako spoločný menovateľ náročných a inšpiratívnych úvah by sa dala identifikovať myšlienka o komplementárnosti, ale zároveň nezameniteľnosti rôznych spôsobov reflexie sveta a človeka – umenia, filozofie a vedy. Citelná bola tendencia k problematizácii ustálených pojmov. Možno povedať, že rôznorodosť hlasov a uhlov pohľadu nebola babylonským zmätením jazykov, ale plodným a otvoreným dialógom. Na záver dodajme, že onedlho bude k dispozícii zborník všetkých príspevkov z tejto myšlienkového výbojnej a organizačne zvládnutej konferencie.

Mgr. Pavol Markovič,
interný doktorand,
Inštitút slovakistiky, všeobecnej
jazykovedy a masmediálnych
štúdií, FF PU

Témou seminára bol Marketing v športe

Fakulta športu (FŠ) PU v spolupráci s Národným športovým centrom (NŠC) zorganizovala pre širokú športovú aj nešportovú verejnosť seminár na tému Marketing v športe. Uskutočnil sa 3. októbra a prednášková miestnosť č. 97 areálu PU bola zaplnená do posledného miesta.

V úvode sa zúčastneným prihovorili dekan FŠ prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., a riaditeľ NŠC Ing. Miroslav Haviar, CSc. Obaja poukázali na význam a prínos marketingu pre rozvoj športového hnutia na Slovensku ako aj vo svete. Následne sa ujal slova hlavný prednášajúci, marketingový riaditeľ Amaury Sport Organisation (A.S.O.) Cyrille Jacobsen z Francúzska (na obr.). Ten sa dlhodobo zaoberá marketingovým zabezpečením takých významných podujatí akými sú Tour de France, Rallye Paris – Dakar, Marathon In-

ternational de Paris či Golf French Open. Jeho prezentácia činnosti spoločnosti bola natoľko zaujímavá, že generovala množstvo otázok prítomných. Diskusia v závere seminára tak bola plodnou odozvou snahy dozvedieť sa čo najviac zo zákulisia organizácie spomínaných svetoznámych podujatí. C. Jacobsen vyslovil so svojím pôsobením na pôde PU veľkú spokojnosť. Ako sa sám vyjadril, bola to pre neho nová skúsenosť. To však ale určite platí aj opačne.

Podobná príležitosť sa slovenskému fanúšikovi športu, resp. ľuďom, ktorí pracujú v oblasti športového hnutia na Slovensku nenaskytne tak často. Preto je potrebné veľmi pozitívne hodnotiť snahu FŠ a NŠC o prenesenie skúseností a nových informácií čo najbližšie k slovenskej telovýchovnej aj športovej realite. Len na základe takejto konfrontácie môže dôjsť k jej transformácii. Tá je, ako sa zdá, jedinou možnou alternatívou. V opačnom prípade sa ešte

viac prehĺbi jej stagnácia a zaostávanie za krajinami EÚ.

Zaujímavosťou seminára bola aj prítomnosť zamestnanca Veľvyslanectva Francúzskej republiky na Slovensku Emmanuela Rimbarta, ktorý sprevádzal C. Jacobsena pri jeho návšteve PU.

Mgr. Peter Bakalár,
PaedDr. Tomáš Malý

MPC plodne spolupracuje s Fakultou športu PU

Metodici telesnej výchovy Metodicko-pedagogického centra (MPC) v Prešove realizovali v uplynulom školskom roku 2004/2005 viacero vydatých podujatí pre učiteľov telesnej výchovy základných a stredných škôl z Košického a Prešovského kraja.

Predovšetkým to bolo priebežné vzdelávanie pod názvom Nové trendy vo vyučovaní telesnej výchovy pre vedúcich predmetových komisií telesnej výchovy na základných a stredných školách, rozdelené do piatich samostatných prednáškových blokov. Učitelia ocenili odborné prednášky vysokoškolských učiteľov Fakulty športu (FŠ) PU v Prešove. Prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., prednášal učiteľom ZŠ a SŠ na témy: Vedy o športe – pojmoslovie, cieľ a význam súčasného športu a o metodológii pri písaní kvalifikačných prác. Prof. PhD. Michal Belej, CSc., predniesol problematiku Pohybovej výkonnosti žiakov ZŠ a SŠ v koordinačných schopnostiach. Doc. PaedDr. Viera Bečáková, PhD., sa zaoberala Analýzou súčasného stavu vyučovania telesnej výchovy. Doc. PaedDr. Marián Vojčík, PhD., priblížil Nové trendy a zmeny v basketbale v ZŠ a SŠ. Doc. MUDr. Miriam Brtková, PhD., prednášala na tému Problematika zdravotnej telesnej výchovy s viacerými oslabeniami. PaedDr. Juraj

Hugec prednášal o nových trendoch a zmenách vo volejbale a ich prenose do výučby telesnej výchovy. PhDr. Milan Mikuš odovzdal svoje poznatky a skúsenosti zo športovej prípravy na školách. Mgr. Tibor Klaček sa zaoberal modernizáciou výučby športovej gymnastiky, záchranou a dopomocou. Mgr. Rút Lenková sa prezentovala témou Aerobik a gymnastické cvičenia pre ženy. Prof. PaedDr. Jozef Liba, PhD., z Pedagogickej fakulty PU v Prešove prednášal na tému Význam výchovy k zdraviu v rámci telesnej výchovy. Metodici telesnej výchovy MPC v Prešove odprednášali 20 hodín.

Celé priebežné vzdelávanie v rozsahu 34 hodín absolvovalo 76 učiteľov ZŠ a SŠ.

Metodici telesnej výchovy MPC v Prešove okrem toho zorganizovali prednáškové podujatia o nových trendoch vo vyučovaní telesnej výchovy v Poprade, Prešove, Košiciach a v Michalovciach. Ďalej v areáli ZŠ na Bernolákovej ulici v Prešove sa konal seminár na tému

Začni s bedmintonom. Uskutočnil sa aj odborný seminár – Zdravotná telesná výchova pre deti so zdravotnými oslabeniami. Metodici telesnej výchovy MPC v Prešove uskutočnili dva základné kurzy pre cvičiteľov základného plávania, ktoré absolvovalo 53 pedagogických zamestnancov materských a základných škôl. V zimných mesiacoch absolvovalo základné kurzy pre cvičiteľov zjazdového lyžovania 161 pedagogických zamestnancov zo základných a stredných škôl a školských zariadení v Košickom a v Prešovskom kraji.

V školskom roku 2004/2005 sa na 22 podujatiach zúčastnilo spolu 827 pedagogických zamestnancov, z toho 358 žien. Spolu bolo zrealizovaných 316 hodín prednášok a praktických zamestnaní.

V hodnotenom školskom roku učiteľia PaedDr. R. Hajduková a PaedDr. J. Uchal' zo ZŠ na Školskej ulici v Michalovciach napísali pedagogické čítanie na tému Štandardizácia testov frekvenčných schopností u desať, štrnásť a sedemnášťročných žiakov. Postúpili s ňou do celoslovenského kola. Sedem učiteľov telesnej výchovy obhájilo záverečné práce pre druhú kvalifi-

kačnú skúšku a dvanásť ich kolegov obhájilo záverečné práce pre získanie prvej kvalifikačnej skúšky. Navyše osem telocvikařov obhajobou záverečnej práce úspešne ukončilo dvojročné funkčné štúdium pre vedúcich pedagogických zamestnancov základných a stredných škôl a školských zariadení.

Metodici telesnej výchovy MPC v Prešove spracovali príručku Korekcia oslabení opornopohybovej sústavy v zdravotnej telesnej výchove aplikáciou plaveckej výučby. Okrem toho sa aktívne zúčastnili na medzinárodných konferenciách Školy podporujúce zdravie vo Vysokých Tatrách, Šport učí a spája všetkých v poľskom Nowom Saczi, Problemy dydaktyczne i wychowawcze we współczesnej szkole v poľskom meste Kielce. Ďalej sa zúčastnili konferencie Diagnostika koordinačných schopností, ktorú zorganizovala FŠ PU v Prešove spolu s Národným športovým centrom, so Slovenským zväzom hádzanej a so Slovenskou spoločnosťou pre telesnú výchovu a šport 16. mája 2005 v Prešove.

PaedDr. Michal Modrák,
externý metodik TV
pri MPC Prešov

Priateľská atmosféra a skvelé výkony pri Egejskom mori

Od 11. do 21. augusta sa v Izmirole uskutočnila 23. Svetová univerziáda. Súťaž v športovej gymnastike žien rozhodovala aj docentka PhDr. Kvetoslava Perečinská, CSc., z Fakulty športu PU. O tomto sviatku vysokoškolského športu sme sa s ňou pohovorili.

Pre našu ženskú športovú gymnastiku sa svetové stretnutie vysokoškolských skončilo úspešne. Zuzana Sekerová sa predstavila vo finále viacboja. Aký je váš pohľad na tento športový sviatok?

„Akreditovali nás v študentskej dedine a potom sme sa ubytovali v hoteli. Bývala som s rozhodkyňou z Prahy. V športovej gymnastike žien nás reprezentovali dve naše najlepšie pretekárky - Zuzana Sekerová, ktorá študuje na univerzite v Georgii v USA, a Veronika Adamská, študuje na FTVS UK Bratislava. Študentským reprezentantom bol Samuel Piasecký z Prírodovedeckej fakulty UK. Pôvodne sa na univerziádu prihlásilo vyše stosedemdesiat štátov, nakoniec sa po tých všetkých udalostiach prezentovalo vyše stoštyridsať krajín. Naše dievčatá predviedli štandardné výkony. Zuzka Sekerovej, ktorá je obrovským talentom, sa podarilo prebojovať do finále viacboja, v ktorom skončila na štrnástom

mieste. Žiaľ, mala aj pád, inak by skončila na šiestom až ôsmom mieste. Nemala však až také veľké možnosti na prípravu, lebo je vydatá za hlavného trénera jedného súkromného klubu a v tomto klube aj pomáha. Rezultát na univerziáde jej otvoril dvere na denné štúdium, bude mať aj trénera a reprezentovať túto univerzitu na pretekoch. Zlepšia sa jej aj podmienky v príprave na majstrovstvá sveta.“

Aká bola atmosféra, ktoré disciplíny ste rozhodovali?

„V kvalifikácii viacboja som rozhodovala prostné, vo finále takisto prostné. Vo finále na jednotlivých náradiach som bola za rozhodcovským stolíkom na kladine a v prostných. Dôležitosť súťaží podčiarkla aj prítomnosť predsedov technických komisií Medzinárodnej gymnastickej federácie FIG. Predsedníčkou ženskej časti je Nelli Kim. Preteky sledovali tiež hlavní predstavitelia univerzitného športu a prezident FIG

Talian Bruno Grandi. Zo svetových pretekárov ma upútala majsterka sveta v prostných Dos Santos z Brazílie. Veľmi dobré boli Talianky, Čiňanky boli suverénne najmä na bradlách a veľkým prekvapením boli pretekárky KJDR. Treba povedať, že v gymnastike sa teraz veľmi presadzuje ženskosť a elegancia. Čo sa týka celkovej atmosféry, myslím, že pred cestou do Turecka boli trochu obavy. Bezpečnosť však bola viac ako stopercentná. Takisto doprava fungovala na sto percent. Akoby tam nemali problémy s benzínom. Autobusom sme sa dostali na hocikaké miesto, aj keď sme boli len dve v autobuse, vždy v ňom bol policajt i sprievodca. Moderné je aj metro, ktoré nie je podzemné, ale kombinované s vrchom. Izmir, ktorý je pri Egejskom mori, sa skladá z dvoch častí - zo starodávnej a z modernej. Paradoxom bolo, že sme neboli priamo pri mori. More sme videli z kopca, ale nedostali sme sa k nemu. Nakoniec ma prehovorila pražská kolegyňa a diaľkovým autobusom sme sa vydali na hodinovú cestu do prístavného mesta a tak sme si vlastne mohli v Egejskom mori zaplávať.

Stretnutie som sa aj s našimi volejbalistami - človeka také stretnutie vždy poteší. Vo volejbalovom tíme Slovenska boli štyria študenti Fakulty športu PU. Veľmi kvitujem, že celé družstvo aj so slovenskými vlajkami prišlo povzbudiť Zuzku Sekerovú vo finále.“

Ako hodnotíte športové objekty v Izmirole?

„V Izmirole vybudovali obrovské športové komplexy. Práve gymnastická hala bola úplne nová a na súťaž v športovej gymnastike chodilo sedem, osemtisíc ľudí. Posledné úpravy v tejto hale robili ešte v prvý deň pretekov. Na otváracom ceremoniáli bolo na hlavnom štadióne sedemdesiat tisíc ľudí a jeho kapacita je ešte väčšia. Sú tam dva menšie futbalové štadióny a ešte jeden tréningový atletický štadión. Izmir je tretie najväčšie mesto v Turecku. Mladí ľudia sú tam moderní, o účastníkov univerziády sa staralo desať tisíc dobrovoľníkov. Boli veľmi priateľskí a robili to len za oblečenie a jedlo. Z Izmiru, v ktorom dominujú mešity, sme odchádzali s veľmi dobrými pocitmi.“

(jac)

Finále športových aerobičiek v hale PU

Športové aerobičky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU boli úspešné na tohtoročných medzinárodných majstrovstvách Slovenska. Zo strieborných medailí sa v rámci slovenského šampionátu tešili juniorky Tamařa Ferencová, Alžbeta Segedyová, Petra Tomková. Získali ich v súťaži trojíc. V súťaži trojíc žiačok mali z druhého miesta radosť Ivana Faměrová, Ivana Kundlová, Nikola Karšaiová. Naše aerobičky boli úspešné aj v prvom kole Slovenského pohára a tak dostali pozvanie na európsky juniorský camp, ktorý sa pod záštitou Európskej gymnastickej únie uskutočnil na prelome júla a augusta v Trnave.

Súčasťou eurocampu bola medzinárodná súťaž, na ktorej sa predstavilo 57 pretekárov a pretekárov z desiatich krajín. Naše športové aerobičky pod vedením docentky Kvetoslavy Perečinskej boli na nej veľmi úspešné. Medzi mladšími juniorkami obsadila I. Faměrová štvrté miesto - bola najlepšia zo slovenských aerobičiek. Zvítazila Talianka, druhá bola Francúzka a tretia Portugalka. I. Kundlová obsadila šestnástu po-

zíciu a N. Karšaiová devätnástu. V tejto súťaži štartovali aj aerobičky z Česka, Veľkej Británie a Belgicka. V pretekoch trojíc zvíťazili Talianky, druhé boli Prešovčanky Faměrová, Kundlová, Karšaiová a na tretej priečke skončili aerobičky z Veľkej Británie.

V kategórii starších junioriek v súťaži trojíc zvíťazili Prešovčanky T. Ferencová, P. Tomková, A. Segedyová. Medzi jednotlivkyňami

bola Tomková piata a Segedyová šiesta. Naše dievčatá sa presadili v konkurencii aerobičiek z Trnavy, Bratislavy, Portugalska, Veľkej Británie a zo Švédska.

Športové aerobičky sa už pripravujú na finálové kolo Slovenského pohára, ktorého dejiskom v prvú decembrovú nedeľu bude hala PU.

Športové gymnastky Slávie PU boli úspešné v treťom kole Slovenského pohára v Poprade. Medzi seniorkami (B kategória) zvíťazila A. Segedyová, tretia bola T. Ferencová. V kategórii starších žiačok skončila na druhej priečke Alexandra Kovalská, šiesta bola Vanda Kobulská. Naše staršie žiačky vyhrali v tomto kole súťaž družstiev.

(jac)

Veteraniáda 2005

Fakulta športu PU zorganizovala 27. septembra už po 10-ty krát tradičné atletické podujatie pre prešovských veteránov. Preteky sa uskutočnili na atletickom štadióne Slávie PU. Okrem prešovských atlétov pretekov sa zúčastnili aj atléti z Bardejova a Trebišova. Po skončení športových zápolení si všetci na spoločnom posedení zaspomínali na ranné časy odkrútené na atletických dráhach.

Vítazstvo si v jednotlivých vekových kategóriách odniesli: 40-44-roční: 60 m, guľa, disk, diaľka J. Bumbera (Trebišov) 7,33 s, 8,60, 23,18, 484 cm, 800 m, 5000 m A. Sopko 2:54,0 a 23:53,0. 45-49-roční: 60 m, 800 m F. Bednár (obaja ZVL Prešov) 8,33, 2:48,0, guľa M. Málek (Slávia Prešov) 9,78 m, disk, kladivo P. Zajac (Bardejov) 30,44 a 35,08 m. 50-54-roční: 60 m, diaľka, guľa J. Kuzmiak (Slávia Prešov) 7,53 s, 456 cm, 8,58 m, 5000 m M. Zidek (Prešov) 25:39,0, disk, kladivo D. Veľký (Bardejov) 24,80 m a 15,35 m. 55-59-roční: guľa, disk, kladivo J. Bicák (Slávia Prešov) 8,24, 26,30 m a 31,08 m. 60-64-roční: 800 m, 5000 m S. Sivulič (Šar. Michal'any) 3:01,0 a 26:41,0, guľa, disk J. Maľcovský (Slávia Prešov) 11,68 a 31,12 m. 65-69-roční: 800 m, 5000 m L. Závacký (Prešov) 4:11,0 a 28:40,0. Ženy - 50-54-ročné: guľa, disk V. Mikitová (Bardejov) 9,48 a 25,24 m.

(jm)

Malé jubileum medzi sedmičkami

Medzinárodný turnaj v hádzanej vysokoškolských pri príležitosti Dňa študentstva napíše už svoju desiatu kapitolu. V hale PU sa uskutoční v pondelok 21. a utorok 22. novembra. Záštitu nad týmto hádzanárskym sviatkom prevzal rektor PU František Mihina.

„Turnaj vysokoškolských z príležitosti Dňa študentstva plní športové aj spoločenské aspekty,“ podčiarkol zakladateľ podujatia, pedagóg Fakul-

ty športu PU a hádzanársky tréner prof. PhDr. Rudolf Horváth, PhD. „K plnohodnotnému univerzitnému štúdiu patria okrem získania kvalitného vzdelania aj záujmové aktivity v oblasti vedy, umenia a športu. Práve preto organizujeme aj tento medzinárodný turnaj v hádzanej. Podujatie sa už stalo tradíciou a má dobrý kredit.“

Turnajové zápasy prinášajú kvalitnú hádzanú so zaujímavými

a dramatickými momentmi. Príďte povzbudiť reprezentantky PU!

Na tomto tradičnom turnaji zvíťazili: 1996 VŠPg Nitra, 1997, 1998, 1999 UKF Nitra, 2000, 2001 Slávia PU Prešov, 2002, 2003, 2004 PF Eger.

(jac)

Dvojmiľový beh Prešovčanov

Atletický štadión Slávie PU patril 13. októbra dvojmiľovému behu Prešovčanov. Zúčastnilo sa 42 pretekárov od kategórie žiakov po kategóriu veteránov. Usporiadateľom podujatia bol Oblastný bežecký spolok v spolupráci s atletickým klubom Slávie PU. Bežalo sa na atletickej dráhe v dĺžke 3218 m. Po slávnostnom otvorení nasledoval beh jednotlivých vekových kategórií.

Víťazstvo si odniesli: žiaci: Červenák 13:30,0, žiačky: Kalejová (obaja Základná špeciálna škola Prešov) 20:10,0, muži do 39 rokov: Vavrek (Dulová Ves) 11:02,0, 40 až 49-roční: Puškár (Gelnica) 10:28,0, 50 až 59-roční: Židek (Prešov), 60 až 69-roční: Stanek 12:37,0, 70 až 79-roční: Hauzer (obaja Vyšná Šebastová) 17:25,0, ženy: Semanová (Prešov) 14:39,0, vysokoškolačky: Pavol Čech (Fakulta športu PU) 11:06,0. Víťazov odmenili vecnými cenami.

(jm)

Volejbalisti VK PU v pohárovej Európe

Aj keď v extraligovom tíme volejbalistov VK PU nastala generačná výmena, prešovskí vysokoškolační si v siedmej skupine Top Teams Cupu vybojovali druhé miesto a postúpili do druhého kola Pohára CEV.

Cenné bolo hlavne to, že sa zlepšovali od zápasu na zápas. V univerzitnej hale si prvenstvo bez straty bodu vybojovali hráči Nového Sadu - na svojom konte mali šesť bodov, PU Prešov, Varaždín a Tiraspol získali po štyri body. O druhom mieste Prešova rozhodlo nové pravidlo - pomer uhraných lôpt, predtým to bol pomer setov. Zápas druhého kola Pohára CEV sú na programe 11. až 13. novembra vo francúzskom Tourcoingu.

Po vystúpení v pohárovej Európe reprezentanti PU hneď vhupli do extraligových bojov. „Do extraligy nevstupujeme z pozície favorita, lebo družstvá majú stabilizované kádre, my ho tvoríme,“ podotkol tréner našich volejbalistov Daniel Oravec. „Samozrejme, že nechceme hrať druhé husle. Nedávame si ciele, pôjdeme od zápasu na zápas a vystúpenia v extraľige ukážu, kde sa nachádzame. Za favoritov ligy považujeme VKP Bratislava a Nové Mesto nad Váhom.“

Káder VK PU Prešov:

Stanislav Soták (rok narodenia 1984, výška 192 cm, nahrávač), Kamil Feňo (1983, 192, nahrávač), Radovan Škvarek (1977, 196, blokár), Marek Mikita (1987, 200, blokár), Rastislav Kruľ (1986, 201, blokár), Roman Ondrušek (1980, 191, smečiar), Martin Sopko (1987, 198, smečiar), Michal Rajduga (1986, 200, smečiar), Milan Gešperík (1978, 199, univerzál), Viktor Varchoľa (1985, 195, univerzál), Peter Váhovský (1983, 175, libero).

Program domácich stretnutí:

4. 11. VK PU - Nitra,
5. 11. VK PU - Zvolen,
18. 11. VK PU - Púchov,
19. 11. VK PU - Nové Mesto n. V.,
26. 11. VK PU - Humenné,
9. 12. VK PU - Žilina.

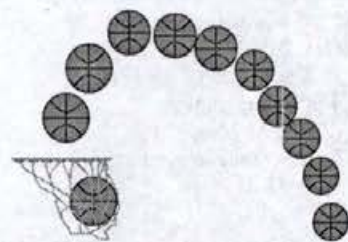
(jac)

Pohár putoval do Michaloviec

Tradičný basketbalový turnaj žien o Pohár rektora PU sa uskutočnil 25. septembra v hale PU za účasti prvotných družstiev Michaloviec, Rožňavy a domáceho BK PU Prešov. Po zaujímavých a vyrovnaných súbojoch si nakoniec pekný pohár odniesli dievčatá z Michaloviec, na druhom mieste skončili prešovské vysokoškolačky a tretie družstvo Rožňavy.

Na začiatku sezóny pre basketbalistky PU je to primeraný výsledok, keďže družstvo sa konsoliduje a dopĺňa tak ako študentky postupne prichádzajú do Prešova. Okrem prípravy hráčok a spestrenia športovej ponuky pre divákov na pôde PU mal turnaj aj pekný spoločenský rámeček, čo ocenili hostia.

Marián Vojčík,
riaditeľ a tréner BK PU

Beh Terryho Foxa láka aj v Prešove

V Prešove sa 22. septembra uskutočnilo slávnostné otvorenie 15. ročníka Prešovských dní športu, ktorých súčasťou bol aj 8. ročník Behu Terryho Foxa.

Terry Fox

História Behu Terryho Foxa sa viaže na životný príbeh mladého Kanadana, ktorému bola v osemnástich rokoch amputovaná časť dolnej končatiny postihnuté rakovinou kosti.

Pred 25 rokmi, 12. apríla 1980, sa vydal Terry Fox, mladý športovec s protézou na jednej nohe, na beh krížom cez Kanadu. Nazval ho Maratón nádeje, pretože tým chcel vyburcovať verejnú mienku, aby sa podarilo nájsť liek proti rakovine. Terry Fox ubehol denne okolo 42 kilometrov a za 143 dní prekonal celkom 5 373 kilometrov. Celú trasu od východného k západnému pobrežiu Kanady sa mu prebehnuť nepodarilo, pretože sa u neho opäť objavil zhubný nádor, tentoraz na pľúcach. Svoj maratón bol nútený 1. septembra prerušiť a o deväť mesiacov zomrel. Ešte predtým dostal ako vôbec najmladší človek najvyššie kanadské vyznamenanie Rad Kanady a predovšetkým inšpiroval milióny ľudí po celom svete k podpore boja proti rakovine a ku snahe čeliť nepriazni osudu.

Od roku 1981 sa každoročne koná Beh Terryho Foxa, ktorý je unikátnym projektom nesúťažnej a nekomerčnej športovej akcie na podporu výskumu rakoviny.

Beh Terryho Foxa, nad ktorým má záštitu veľvyslanectvo Kanady, bol prvýkrát na Slovensku v roku 1997 a aj v Prešove sa stretol so značným záujmom verejnosti. Ide o dobrovoľné charitatívne podujatie. Beh Terryho Foxa je nesúťažný, trať je možné absolvovať akýmkoľvek spôsobom (behom, chôdzou, na invalidnom vozíku, bicykli, kolieskových korčuliach, s kočíkom), môže sa ktokoľvek zúčastniť.

Študenti študijného odboru ošetrovateľstva Fz PU sa podieľali na organizácii tohtoročného 8. ročníka. Počas akcie zabezpečovali prvú pomoc, so štu-dentkami Strednej zdravotníckej školy v Prešove organizovali zbierku finančných prostriedkov a zvyšovali zdravotné uvedomenie obyvateľstva v prevencii a liečbe nádorových ochorení.

Mgr. Drahomíra Balková,
odborná asistentka FZ PU

KRÁTKO

V hale PU sa uskutočnil medzifakultný turnaj v basketbale žien a mužov (mix). Na podujatí, ktoré bolo atraktívnym ukončením sezóny sa zúčastnili hráčky a hráči všetkých výkonnostných úrovní. Pekné ceny si odniesli družstvá v poradí Pedagogická fakulta (posilnená), telocvikármi, Fakulta športu, Fakulta humanitných a prírodných vied, Filozofická fakulta. (mv)

Ponúka sa Portal Slovakia

V dňoch 21. a 22. novembra sa v Centrálny študovni Univerzitnej knižnice PU uskutoční predajná výstava odbornej literatúry z vydavateľstva Portal, na ktorej spoločnosť Portal Slovakia predstaví výber zo svojej produkcie a knižné novinky z oblasti psychológie, pedagogiky, sociológie, filozofie, ekonómie, politológie, atď.

UK PU plánuje pri tejto príležitosti (kvôli výhodným zľavám) zakúpiť do svojho fondu literatúru z produkcie tohto vydavateľstva a to na základe požiadaviek. Aktuálnu ponuku vydavateľstva si môžete pozrieť na adrese <http://www.portal.cz>. Tlačený katalóg je k dispozícii v Centrálny študovni UK PU a v študovniach externých pracovísk UK PU v čase otváracích hodín u službukonajúceho personálu.

Žiadom o zaslanie požiadaviek na nákup literatúry z vydavateľstva Portal najneskôr do 15. novembra na oddelenie knižničných fondov (Mgr. Z. Breznoščáková, brezno@pulib.sk, tel. 7570 145). Príslušný formulár nájdete na adrese <http://www.pulib.sk/data/kniha.rtf>.

Ing. Peter Haľko, riaditeľ UK PU

Univerzitné
pastoračné centrum

Vysokoškolský klub Prešov

Program na november

7. novembra 19.30

Prednáška

Plodnosť nie je problém ale dar (antikonцепcia versus prirodzená regulácia počatia).

Ing. Jozef a Simona Predačovi (Liga Pár páru na Slovensku).

„čaviareň“ (Jarková 77)

9. novembra 20.00

Duchovná obnova

Téma: Etapy duchovného rastu, Ján Knapik, duchovný správca UPC kaplnka vysokoškolského internátu (11. poschodie).

10. novembra 19.00

„Filmáreň“

Amazonia vertical slovenský dobrodružný dokumentárny film ocenený niekoľkými cenami na európskych festivaloch, vstupné 39,- Sk réžia: Pavol Barabáš, Slovensko.

„čaviareň“ (Jarková 77)

11. až 13. novembra

AKADEM 2005

Celoslovenské stretnutie vysokoško-

lákov v Ružomberku, prednášky, koncerty, modlitby, spevy z Taizé, sväte omše, práca v skupinách.

Odchod 11. novembra v popoludňajších hodinách vlakom.

Prihlášky na upcpo@pobox.sk alebo na t. č. 0905 909 389

14. novembra 19.00

Spevy a modlitby Taizé.

Dóm sv. Mikuláša

15. novembra 19.30

Večer ruskej kultúry

Prechádzky Ruskom

„čaviareň“ (Jarková 77)

17. novembra 16.00

Študentský november

...a rožok stál 20 halierov...

popoludnie a večer venovaný spomienkam na udalosti 17. novembra 1989.

Foto, audio a videodokumenty, zaujímaví hostia, hudobné spomínanie + koncert skupiny Križiari, + chutné prevkapanie.

veľká sála DAD (Jarková 77)

Viac informácií na samostatných plagátoch a na www.vskpo.sk

21. až 24. novembra

Filmový festival Jeden Svet.

Bližšie informácie na samostatných plagátoch alebo na www.vskpo.sk

„čaviareň“ (Jarková 77)

28. novembra 19.30

Cestopisno-diskusný večer

Laické misie v Kalkate

„čaviareň“ (Jarková 77)

29. novembra 19.30

Diskusný večer

Tatry - rok po... o víchrici z 19. novembra 2004 a o situácii v Tatrách rok po nej s tými najpovolanejšími...

„čaviareň“ (Jarková 77)

30. novembra 20.00

Duchovná obnova

Téma: Povolanie k láske v živote Marilyn Monroe a Terezky Ježišovej.

Marián Kašaj, univerzitný kaplán kaplnka vysokoškolského internátu (11. poschodie).

Vysokoškolský klub & Univerzitné pastoračné centrum

Jarková 77, Prešov

www.vskpo.sk

vskpo@unipo.sk

Otvorené počas semestra

po – pi

18.00 – 22.00

Program k 17. novembru na pešej zóne v Prešove:

15.00 - 15.15 – reprodukovaná hudba
15.15 - 15.30 – vystúpenie mažoretiek a dychovky

15.30 - 15.35 – Vystúpenie moderátora na tému Prečo Deň študentstva – Matúš Jaco

15.35 - 15.50 – vystúpenie PULS

15.50 - 16.00 – príhovory zástupcov študentov PU, vedenia fakúlt PU, Študentskej rady VŠ...

16.00 - 16.30 – koncert kapely Hrdza

16.30 - 17.00 – koncert kapely Heřnina oči

17.00 – sviečkový „pochod“

[Sens-Public] je už aj na PU

[Sens-Public] je názov elektronického média, ktoré bolo založené vo Francúzsku pred tromi rokmi, a ktoré od svojho vzniku rozšírilo svoju pôsobnosť v krajinách Európskej únie, ale aj v Latinskej Amerike, ba dokonca v Číne, a najnovšie aj na Slovensku.

Cieľom [Sens-Public] je poskytnúť možnosť publikovania v seriálnom médiu a zároveň ponúknuť čitateľom výber z čo najširšieho spektra vedných oblastí.

Rýchlosť je iba jednou z mnohých výhod, ktoré poskytuje internet oproti tlačenej verzii. Zaručenie kvality príspevkov a tým aj vysokej úrovne média je úlohou redakčnej rady. Každý vedný odbor je z toho dôvodu zastúpený renomovanými vedeckými pracovníkmi z prevažne európskych univerzít a odnedávna aj z PU. Ďalšou nepopierateľnou výhodou média je možnosť publikovania po slovensky a aj v cudzom jazyku.

Už z úvodu je zjavné, že Slovensko nezostalo od týchto aktivít izolované. Čo je však ešte potešujúcejšie; je to práve pôda PU, kde vznikla redakčná rada ambiciózneho medzinárodného projektu. Vďaka aktivite ľudí okolo doc. PhDr. Zuzany Malinovskej, CSc., môžeme teraz ponúknuť všetkým vedeckým pracovníkom našej univerzity elektronický časopis, ktorý spĺňa najnovšie kritériá kvality a zároveň prakticky neobmedzenú kapacitu na uverejňovanie príspevkov.

V prípade záujmu a ďalších otázok, kontaktujte Mgr. Ján Drengubiak alebo Mgr. Zuzanu Ševčíkovú z Inštitútu románskych a klasických filológií osobne, alebo e-mailom na adrese drengubiak@yahoo.com.

Ján Drengubiak

Časopis (nielen) pre sociálnych pracovníkov

čtvrtletník

SOCIÁLNÍ PRÁCE | SOCIÁLNÁ PRÁCA

je v súčasnosti jediným profesným časopisem v ČR zaměřeným na oblast sociální práce

- Nabízí zajímavé rozhovory, reportáže, recenze
- Přináší cenné informace, které jinde nenajdete - informuje o nových metodách, analýzách, výzkumech, hodnoceních dosavadních přístupů ...
- Poskytuje komplexní přehled o momentálním dění a problémech v oblasti pomáhajících profesí
- Přispívá ke vzdělanosti sociálních pracovníků i k profesionalizaci jejich praxe

objednávejte číslo 2/2005 - Sociální práce s rodinou a dětmi

v říjnu vychází č. 3/2005: Rovnost příležitostí připravujeme č. 4/2005: Probační a mediační služba

Velmi rádi Vám zašleme i starší čísla, například:

č. 1/2005: Aktivní politika zaměstnanosti

č. 2/2003: Děti a náhradní rodinná péče

č. 3/2004: Komunitní práce

Objednávejte poštou, telefonem, e-mailem

časopis Sociální práce | Sociální práce

ASVSP, Joštova 10, 602 00 Brno

tel.: + 420 549 496 428

e-mail: socialni_prace@quick.cz

www.socialniprace.cz

PhDr. Michal Oláh

**PREŠOVSKÁ
UNIVERZITA**

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove. Vydáva Rektorát Prešovskej univerzity, Nám. legionárov 3, 080 01 Prešov. Vychádza päťkrát za kalendárny rok, k 20. februáru, 20. aprílu, 20. júnu, 20. októbru a k 20. decembru. Uzavierka päť dní pred týmito termínmi.
Redakčná rada: PhDr. Ján Barilla, PhDr. Marián Bilý, CSc., Mgr. Marián Brečik, PaedDr. František Dancák, Mgr. Jozef Jurčišin - predseda, doc. PhDr. Peter Káša, CSc., Mgr. Martin Michelčík, PhDr. Daniela Palaščáková - tajomníčka, Mgr. Radoslav Rusňák, prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., Mgr. Andrea Šul'čová, prof. ThDr. Ján Zozulak, PhD. Redakcia: Mgr. Jozef Jurčišin - vedúci, Mgr. Martin Michelčík - zástupca. Kontakt: redakcia@unipo.sk. Redakcia si vyhradzuje právo na krátke príspevky. Len pre vnútornú potrebu! Neprešlo jazykovou úpravou. Grafický návrh hlavičky: Mgr. Jaroslav Ondo. Sadzba: Ing. Ladislav Nagy. Tlač: Grafotlač Prešov.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 5/DECEMBER 2005

Všetkým ...

Plynúci čas nás opäť priblížil k záveru kalendárneho roka, tentokrát 2005. v rade tých, ktorými je naplnený náš letopočet. Prežili sme ho rôzne – úspešne i menej úspešne, v dobrom i menej dobrom zdraví, v radoostiach i neradoostiach, v úsilí tlačiť pred sebou taligu nášho osudu tak, aby sme boli na úžitok sebe i druhým, blízky a bližším, ľudom, ktorých stretávame v práci, na ulici, v obchode – vďaka seba. Nie vždy sa nám to podarilo, nie vždy sa nám to podarilo tak, ako sme si želali. Dobrá vôľa zväčša nechýbala, aj keď nie vždy jej bolo nadostač. Aj rozlúčiť sme sa stihli, s niektorými navždy...

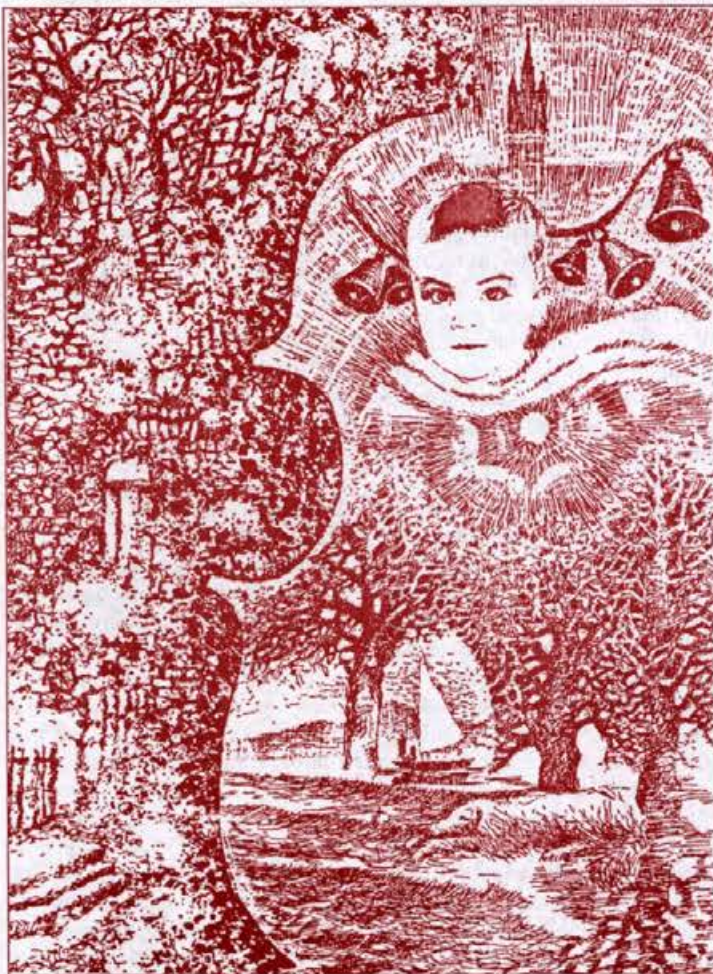
Končiaci sa advent, čas zimného slnovratu, dni Vianoc a blížiaci sa Nový i nový rok - to všetko je pred

Prof. PhDr. František Mihina, CSc.
rektor PU

nami. Tak ako vždy, aj tentoraz sa v nás všetko hali do slávnostnejšieho šatu, aj tentokrát optiku našich pohľadov vytáča z ich bežných trás bieloba Vianoc, ktorá vôbec nie je len tá snehová.

Prajeme všetkým, aby so ct'ou, s radosťou v duši, v nádeji v časy budúce očakávali a privítali veľké chvíle konca jestvujúceho a začiatku budúceho roka, o ktorom nevieme, čím nás obdarí. No dúfame, že toho nebude menej, ako v tom, ktorý práve končíme.

Všetkým pracovníkom Prešovskej univerzity ďakujeme za ich statočnú prácu, ktorá povznáša nás i tých, ku ktorým jej výsledky smerujú. Naše poďakovanie spája so želaním, aby v dobrom zdraví a v radoosti naplňali svoje pracovné i osobné ciele, aby sa priaznivo vyvíjali ich osudy a cesty ich života – toho súkromného, osobného, i toho verejného.

Ján Bartko: PF 2006 - Dívajme sa na svet detskými očami, perokresba, 2005.

Akademický senát PU schválil úpravu rozpisu dotácií

Úpravu rozpisu dotácií pre fakulty Prešovskej univerzity (PU) na posledný štvrtý štvrtrok 2005 schválili na svojom zasadnutí v stredu 14. decembra členovia Akademického senátu (AS) PU. Návrh úpravy predložil rektor PU František Mihina. Išlo o najvážnejší bod v programe rokovania senátorov pod vedením predsedu AS doc. PhDr. Jána Mojdisa, CSc.

Rector zdôraznil, že to, čo dostali od ministra školstva asi dva týždne pred rokovaním AS, „sme nečakali“. I napriek skutočnosti, že vo všetkých troch formách štúdia, teda dennom, externom i doktorandskom vzrástli počty študujúcich k 31. októbru v porovnaní so stavom pred rokom, je suma dotácií pre PU nižšia. Zavážili totiž ďalšie skutočnosti, napríklad

zmena koeficientov na študijné programy. Výpadok predstavuje sumu asi 1,3 milióna Sk. Podľa rektora nejde o dramatickú situáciu. Pred rokovaním členov senátu sa totiž stretol s dekanmi všetkých ôsmich fakúlt PU a kvestorka PU PhDr. Mária Dančišinová rokovala s tajom-

(dokončenie na s. 4)

pf 2006

*Spokojné prežitie
Vianočných sviatkov
a v Novom roku 2006
veľa pevného zdravia,
šťastia, spokojnosti
v práci
i v rodinnom kruhu
želá redakcia
časopisu PU*

PU má nových profesorov

Prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval 29. novembra nových univerzitných profesorov. Sú medzi nimi aj pedagógovia z fakúlt PU. Doterajší doc. Mgr. Ján Šafin, PhD., z Právoslávnej bohosloveckej fakulty získal najvyšší akademický titul v odbore pravoslávna teológia. V odbore katolícka teológia je novým profesorom doterajší doc. ThDr. Peter Šturák, PhD. z Gréckokatolíckej teologickej fakulty. (nr)

V čísle okrem iného:

Téma - Štipendijné pobyty v zahraničí... - s. 3,
Rozhovor - Marek Pribula - s. 7,
Konferencia - Pripomenutie 55. výročia PBF - s. 14,
Recenzie - Mikuláš Štec: Úvod do staroslovienčiny... - s. 16,
Kultúra - Akademický Prešov... - s. 18-19,
Fórum názorov: - Úvaha o (ne)povinnnej telesnej výchove - s. 21.

Z REKTOROVHO DIÁRA

19. októbra – účasť na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady (VR) PU
 20. októbra – účasť na zasadnutí VR FF UKF v Nitre
 21. októbra – účasť na slávnostných promóciách PF PU
 27. októbra – účasť na zasadnutí VR FF PU
 30. októbra – účasť na slávnostnom uvedení opery Martin Luther v chráme Evanjelickej cirkvi a. v. v Prešove
 7. až 16. novembra – zahraničná služobná cesta v Japonsku – návšteva univerzít v Tokiu
 21. novembra – účasť na zasadnutí VR UKF v Nitre
 23. novembra – pracovné rokovanie s ministrom školstva SR Martinom Froncom v Bratislave
 28. novembra – pracovné rokovanie s dekanom a predsedom Akademického senátu PBF PU
 29. novembra – pracovné rokovanie s biskupom Evanjelickej cirkvi a. v. v Prešove a s riaditeľom Biskupského úradu Evanjelickej cirkvi a. v. v Prešove
 29. novembra – účasť na zasadnutí VR FM PU
 2. decembra – účasť na oslavách 35. výročia vzniku univerzitného folklórneho súboru Tórysa
 5. a 6. decembra – účasť na zasadnutí VR UK v Bratislave
 7. decembra – účasť na zasadnutí VR FF PU
 8. decembra – pokračovanie zasadnutia VR FF PU (habilitačné konanie)
 8. decembra – pracovné rokovanie na pôde PU so zástupcami firmy DELL
 8. decembra – pracovné rokovanie s dekanmi fakúlt PU
 13. decembra – prijatie zástupcov Univerzity z poľského mesta Katowice
 14. decembra – zasadnutie Akademického senátu PU
 15. a 16. decembra – zahraničná služobná cesta – návšteva Univerzity v Katowiciach a Univerzity v Rzeszowe
 19. decembra – účasť na slávnostnom otvorení Kliniky maxilofaciálnej chirurgie a dentálnej hygieny Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove
 19. decembra – účasť na zasadnutí VR PU (zel)

Rysuje sa intenzívnejšia spolupráca PU s japonskými univerzitami

V dňoch 7. až 16. novembra navštívil Japonsko rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. spoločne s dekanom Pedagogickej fakulty (PF) PU doc. PhDr. Milanom Portikom, PhD. a prodekanom tejto fakulty doc. PaedDr. Danielom Šimčíkom. Dôvodom ich pobytu v hlavnom meste Japonska Tokiu bolo pozvanie dvoch tamojších univerzít, Daito Bunka University a Chuo University.

Všetci traja zástupcovia PU mali česť prednášať na Chuo University v Tokiu a D. Šimčík okrem toho realizoval hudobný workshop so skupinou študentov a individuálne hodiny spevu na Daito Bunka University v Tokiu.

Hlavným zmyslom návštevy však bolo oficiálne podpísanie Dohody o spolupráci medzi PU v Prešove a Daito Bunka University v Tokiu (na fotografii záber z podpisu). Akt podpísania bol v tomto prípade už len záverečným postupom sa rozbiehajúcej spolupráce PF PU s touto univerzitou, ktorá trvá od roku 1999. V budúcom roku prídu na rad výmenné pobyty študentov, neskôr učiteľov PF, ale na základe osobných stretnutí a rokovaní o ďalších možnostiach spolupráce sa črtajú sľubné možnosti aj pre ďalšie fakulty PU, predovšetkým v oblasti sociológie, filozofie, literatúry, technológií vzdelávania a podobne.

Uvádzané možnosti spolupráce sa týkajú aj ďalšej Chuo University, súkromnej univerzity, ktorú navštevuje vyše 50 000 študentov.

Osobitným špecifikom návštevy predstaviteľov PU bolo, že bola zaradená do programu Rok výmen medzi EÚ a Japonskom 2006. Práve v tejto súvislosti sa im naskytla príležitosť zúčastniť sa na podujatí, ktoré bolo naplánované ako vyvrcholenie Roka výmen. Týmto dňom bol 12. november, centrálny park v blízkosti cisárskeho paláca, možno povedať priamo v srdci Tokia, kde Japonci prezentovali kultúru a umenie národov Európskej únie. Ľudové spevy a tance, modernú populárnu hudbu, klasické hudobné umenie, to všetko bolo možné vidieť a počuť v prírodnom amfiteátri uprostred parku, ktorý priam neuveriteľne oddelil niekoľko desiatok metrov vzdialený hluk priľahlých ulíc japonskej metropoly. Bolo veľmi príjemné vidieť usilovných a hu-

ložnosťou pri PKO v Prešove a Japonsko-slovenskou spoločnosťou so sídlom v Tokiu.

Významným dňom pre reprezentantov PU v Japonsku bol aj 15. no-

Podpis dohody s Daito Bunka University

ževnatých Japoncov, ako si poradili aj so slovenskými ľudovými tancami, či melódiami piesní M. Sch. Trnavského alebo V. F. Bystrého. Na chvíľu bolo Slovensko veľmi blízko napriek obrovskej geografickej vzdialenosti, a to nielen kvôli spevkom a tanečníkom, ale aj kuchárom a čašníkom, ktorí v neďalekom slovenskom stánku pripravovali zemiaskové placky, pirohy i iné dobroty. Tentokrát to však boli naozajstní Slováci, Ľudmila Garberová a Michal Hudák z Prešova. A mali sa naozaj čo obracať, pretože zo všetkých okolitých stánkov patriaciach štátom Európskej únie bol k slovenskému stánku najdlhší rad čakateľov. Táto sféra spolupráce s Japonskom patrí tiež do aktivít PF PU v spolupráci so Slovensko – japonskou spo-

loženou, keď ich prijal vo svojom sídle aj slovenský veľvyslanec v Japonsku Peter Vršanský. Zdôraznil, že je to vôbec prvé prijatie rektora slovenskej univerzity a na dôkaz toho, že si takúto návštevu osobitne váži, pripravil pre vzácných hostí spolu so svojou manželkou aj slávnostnú večeru, počas ktorej v ne-formálnej atmosfére zazneli nielen slová chvály na PU, ale aj slovenské ľudové piesne interpretované na fujare samotným pánom veľvyslancom!

Pri parafrázovaní textu zborovej scény z opery B. Smetanu – „...dobrá vec sa podarila...!“ – treba veriť, že týmto počínom naberie doterajšia spolupráca s univerzitami v Japonsku novú intenzitu a, pochopiteľne, aj žiaducu kvalitu. Daniel Šimčík, PF PU

Spoluprácu s Daito Bunka Univerzitou vzdialenosť nekomplikuje

I napriek ťažkostiam, ktoré sprevádzajú prípravu cesty do takej vzdialenej krajiny ako je Japonsko, podarilo sa naplniť stanovené ciele. To rektora PU Františka Mihinu najviac teší.

V japonskom vysokoškolskom systéme predstavujú obe navštívené univerzity popredné pozície. Či už vo vzťahu k vzdelávaniu, alebo aj k vede a výskumu. Obe sa v základnom rámci v ničom nelíšia od charakteru PU.

Dohoda o pokračovaní v spolupráci s Daito Bunka Univerzitou je podľa rektora veľmi dobrá, umožňuje rozšíriť spoluprácu aj na oblasti iné ako len kultúrneho zmerania. Len zdanlivo -vzhľadom na vzdialenosť- nie je veľká šanca rozširovať spoluprácu. Podľa rektorovho názoru však vďaka elektronizácii komunikačných ciest sa dá veľmi efektívne spolupracovať aj za takejto situácie.

Rektor tiež naznačil, že aj keď popísali dohodu o spolupráci len s Daito Bunka, predložil návrhy na vzájomné vzťahy aj pre druhú.

„Prijatie nás veľmi milo prekvapilo,“ poznamenal rektor. Naznačil, že bude sa treba čo obracať, ak niekedy na jeseň roku 2006 prídu predstavitelia japonských univerzít do Prešova. (jn)

Ples PU bude 27. januára 2006

Na 27. januára 2006 sa chystá už tradičný ples PU. Začiatok je stanovený na 19. h a miestom konania je Mestská hala v Prešove. V celovečernom plesovom programe moderátorkou ktorého bude Renáta Cenková majú účinkovať profesionálni tanečníci, súbor írskych tancov Merlin, tanečná skupina Outbreak. Hrať budú skupiny Heřenine oči, Atlantic, ľudová hudba súboru Tórysa a pre tanečníkov bude k dispozícii aj DJ Erico.

Cena lístkov pre študentov je 499,- Sk a 599,- S, pre zamestnancov 799,- Sk. Informácie o predaji budú zverejnené na plagátoch. (ej)

Prečo absolvovať štipendijný pobyt v zahraničí? Pre „tisíc“ dôvodov, ale posúďte sami

Slovenská akademická informačná agentúra (SAIA), n. o. v Prešove každoročne svojimi programami, servisom a službami pomáha študentom, doktorantom a vedecko-pedagogickým pracovníkom z PU pri vybavovaní podkladových materiálov pre študijné, resp. výskumné pobyty v zahraničí. Našou snahou v organizácii je vyjsť každému uchádzačovi o štúdium v zahraničí maximálne v ústrety, pretože si myslíme, že takýto druh pobytu môže byť pre každého jedinca len a len prínosom a obohatením.

TRI TÝŽDNE V SALZBURGU

Počas tretieho ročníka som sa uchádzala o štipendium na letný kurz do Rakúska prostredníctvom Akcie Rakúsko - Slovensko, ktoré mi bolo udelené. S radosťou som prijala túto ponuku. Toto štipendium mi umožnilo študovať v Salzburgu tri týždne. Spomínaná organizácia mi hradila náklady na kurz, ubytovanie a k tomu som dostala aj 330 eur ako „vreckové“. SAIA, n. o., v Bratislave mi hradila náklady na cestu do Salzburgu i späť. Počas týchto troch týždňov som zažila veľa nového a zaujímavého, najmä v oblasti kultúry a mentalite tejto krajiny, ktorá sa v značnej miere líši od našej - slovenskej. Na tomto kurze sa okrem Slovákov zúčastnili aj Taliani, Maďari, Fini, Američania, Rusi, Gréci atď. Táto internacionálnosť dodávala letnému kurzu istý nádych zvedavosti, ktorá pomohla spoznávaní kultúr ostatných krajín.

Samotné vyučovanie trvalo počas pracovných dní od 9. do 12.30 h, počas víkendov sme mali voľno. Vyučovanie bolo rozdelené na dve časti. Prvá bola blokovaná hodina gramatiky nemeckého jazyka, na ktorej sa preberala štruktúra jazyka, druhá časť pozostávala z kultúrneho pre-

hľadu Rakúska, ktorý sme následne doplnili samostatnou prezentáciou, týkajúcou sa našich vlastných krajín. Prebrali sme rôzne oblasti kultúry Rakúska i Salzburgu.

IFK - vysoká súkromná škola, na ktorej sme študovali, ponúkala aj možnosť výberu rozsiahleho kultúrneho programu, ktorý sa dal objednať na začiatku kurzu. Obsahoval rôzne exkurzie po známych dominantách mesta, ale aj jeho okolia.

S kurzom som bola veľmi spokojná, pretože mi ponúkol príležitosť spoznať mnoho nových ľudí z iných krajín sveta, krásne mesto s bohatou históriou a kultúrou, ako aj rozšíriť si vedomosti z nemeckého jazyka.

Lucia Ringerová,

poslucháčka 4. ročníka FF PU

LETO V INNSBRUCKU

Ideálnou možnosťou ako užitočne stráviť letné prázdniny, oddýchnuť si a pritom nadobudnúť cenné vedomosti, je absolvovať letný jazykový kurz v cudzine. Takéto kurzy sú viacerým študentom cenovo nedostupné, ale našťastie práve im sú určené štipendijné programy, ktoré úplne alebo čiastočne pokrývajú náklady spojené s cestou, ubytovaním, školením a nutnými výdavkami v rôznych

európskych univerzitných mestách.

Študujem nemecký a anglický jazyk na Filozofickej fakulte PU a prostredníctvom SAIA Prešov, n. o., som sa koncom minulého roka dozvedela o bilaterálnom študijnom programe Akcia Slovensko - Rakúsko. Podala som žiadosť, ku ktorej bolo potrebné doložiť motivačný list a odporúčanie pedagóga a začiatkom jari mi bolo oznámené, že mojej žiadosti je vyhovie. Od tohto okamihu som písomne komunikovala s rakúskou stranou, ktorá mi ponúkla na výber dva termíny z plánovaných študijných programov. Môj jazykový kurz v trvaní troch týždňov som absolvovala na prelome mesiacov júl - august v Innsbrucku. Rakúska akademická agentúra mi zabezpečila ubytovanie v študentskom internáte, porovnateľnom s hotelovým ubytovaním. Pred odchodom mi zaslali presné inštrukcie ohľadom ubytovania, časového harmonogramu kurzu a poskytnutia finančných prostriedkov, ktoré v prípade môjho kurzu činilo 315 eur. Kurzu sa zúčastnilo asi 60 záujemcov rôznych vekových kategórií z rôznych kútov sveta. Prevládali Európania, z nich hlavne Maďari a Taliani. V prvý deň sme písali vedomostný test, podľa výsledkov ktorého nás zaradili do vedomostných skupín.

Ako ukončená tretiačka som bola zaradená do najvyššej vedomostnej skupiny. Kurz prebiehal v dopoludňajších hodinách od pondelka do piatku. Na hodinách sme rozoberali rôzne témy a popri zdokonaľovaní sa

v nemečine sme sa dozvedeli veľa nového o rakúskej kultúre i dejinách. Dostávali sme písomné domáce úlohy, napríklad eseje na film, ktorý sme sledovali na hodine, charakterizovali sme rôzne národnosti, pričom každá téma bola doplnená o množstvo novej slovnej zásoby. Prednášajúci nám poskytli materiály, prefotené články a handouty so zaujímavými cvičeniami. Počas popoludnia organizovala pre nás rakúska študentka program, ktorého sme sa mohli dobrovoľne zúčastniť. Mali sme možnosť spolu navštíviť Salzburg, zúčastniť sa turistickej vychádzky do rakúskych Álp, navštíviť ZOO v Innsbrucku, známe múzeum Swarovského v mestečku Wattens a mnoho iných podujatí. Mimo plánovaného programu som navštívila tiež najmenšiu európsku krajinu Lichtenštajnsko. Avšak už samotný Innsbruck a jeho nádherná okolitá príroda poskytovali dostatok možností aj na aktívny odpočinok. Kurz bol ukončený záverečným testom, po vyhodnotení ktorého nám boli v aule univerzity slávnostne odovzdané vysvedčenia. Náklady spojené s cestovaním mi preplatila SAIA, n. o. v Bratislave po predložení cestovných lístkov po príchode späť na Slovensko.

Vďaka trom týždňom stráveným v malebnom Innsbrucku som sa zdokonalila v nemeckom jazyku, našla si nových priateľov a bližšie spoznala toto krásne rakúske mesto.

Zuzana Jančurová,

poslucháčka 4. ročníka FF PU

Na praktickej stáži v nemeckej nemocnici

V období 18. apríla až 15. júla sa uskutočnila praktická stáž štyroch študentov ošetrovateľstva v rámci európskeho programu pre študentov Leonardo da Vinci v nemeckom Frankfurt nad Mohanom, s cieľom porovnať kompetencie zdravotných sestier v SR a NSR. Praktická stáž sa uskutočnila v nemocnici s názvom Krankenhaus Nordwest, ktorá patrí do siete zdravotníckych zariadení Stiftung Hospital zum heiligen Geist. Táto nemocnica s počtom lôžok cca 600 a počtom zamestnancov niečo vyše 1000, je rozdelená na 20 kliník. Celý nemocničný areál však tvorí viacero budov: samostatne sa nachádza neurologické oddelenie, ďalej je to hlavná II-poschodová budova, budova správy nemocnice, nasleduje niekoľko obytných domov pre zamestnancov - a je tu aj možnosť ubytovania v hoteli. Areál uzatvára škola pre zdravotné sestry a dvojica výškových ubytovní, kde aj nám bolo poskytnuté ubytovanie.

Samotná stáž pre nás začala príchodom do metropoly spolkovej krajiny Hessensko, kde sme sa po ubytovaní sa a zoznámení s okolím stretli s riaditeľkou pre ošetrovateľstvo, pani Margareta Körkel. Nasledovalo privítanie, oboznámenie sa s nemocnicou a rozdelenie na jednotlivé oddelenia, kde nám boli predstavené staničné sestry a tie nás mali oboznámiť s chodom celého oddelenia. Vlastne celý prvý týždeň sme

mali na aklimatizovanie sa a hlavne na jazykový prechod. Bolo treba zvládnuť bežnú hovorenú i ošetrovateľskú nemečinu a k tomu ešte - hlavne u starších ľudí - aj slabozrozumiteľný miestny dialekt. Mne prideliili onkologické oddelenie na piatej poschode v hlavnej budove, moje kolegyne sa dostali na neurologiu, rádiologiu a onkologiu na siedmej poschode. Popri začínaní sa a zvykaní si, bolo aj spoznávanie tak

typického nemeckého veľkomesta.

Od ďalšieho týždňa praxe už pre nás začalo obdobie keď sme boli zaradovaní postupne aj do služieb - spočiatku to znamenalo len asistenciu a pomoc pri vykonávaní sesterských úloh, ale ako čas ďalej plynul a čoto sme si osvojili, stali sme sa časťou ošetrovateľského tímu. Druhá polovica stáže bola dochádzkou do riadneho „zamestnania“ - ako by sme už mali školu ukončenú a pracovali ako zdravotné sestry, či ošetrovatelia. Dostali sme aj podporný finančný grant, ktorý pokryl naše výdavky na ubytovanie a vôbec ostatné potreby. Veľkou pomocou pri zvykaní si na nové podmienky bol aj určitý stereotyp služieb. Mávali sme ranné a niekedy aj poobedňajšie služby, na tie nočné sa zdráhali nás obsadiť. Samozrejme, dobrá ošetrovateľská starostlivosť sa dá robiť len s dobrým tímom. Spolupráca a vzájomné dopĺňovanie sa by mali byť

samozrejmosťou, no treba povedať, že sú aj rôzne sestry a ošetrovatelia - s niektorými sa spolupracovalo na výbornú, s inými už nie tak dobre.

Oddelenia nemocnice mali dostatočné vybavenie. Liekov, materiálu, pomôcok a ochranných prostriedkov bolo dosť a hlavne poruke všade. Materiálne vybavenie je primerané finančne ohodnotene práce sú kvalitnou základňou pre motiváciu vykonávať svoju prácu zodpovedne. Zaujímavou bola aj spolupráca medzi sestrami a lekármi.

Celá praktická stáž bola veľmi významnou skúsenosťou. Získali sme skúsenosti, tak v oblasti jazykovej, ako i v oblasti medzijazykových vzťahov aj ošetrovateľstva vôbec, vrátane používania moderných inštrumentov a pomôcok. Takéto praktické pobyty študentov v zahraničí by mali byť preto často využívané.

Patrik Cvanciger,

študent 3. ročníka FZ PU

Akademický senát PU...

(dokončenie zo s. 1)

nikmi fakúlt. Zmyslom bolo, aby nedošlo k napätiu z pocitu nespravodlivosti. „Na všetkých fakultách PU dôjde v tomto roku k vyrovnaniu všetkých nárokov, ktoré pracovníci majú,“ vyhlásil rektor. Podľa neho je cenné i to, že PU sa nedostala v tomto roku do bilančného deficitu.

Predseda ekonomickej komisie AS PU doc. RNDr. Dušan Mamrila, CSc., uviedol, že PU má vyrovnaný rozpočet, tri fakulty sa však akoby zadlžovali. Podľa neho má na tom podiel i fakt, že sa menia metodiky okolo rozpočtu a rozpisu dotácií. Komisia rektorov návrh odporúčala schváliť, čo senátori urobili jednomyseľne.

AS odobril dodatok č. 2 k Štatútu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU. Na jeho základe bude mať fakulta o jedného prodekanu viac ako v súčasnosti, vznikol post pre prodekanu pre rozvoj. Podobne konali členovia aj vo vzťahu k návrhu úprav Študijného poriadku Fakulty športu PU. Predchádzala však tomu širšia diskusia a týkala sa predovšetkým nadväznosti medzi bakalárskym a magisterským štúdiom. Predseda AS diskusiu uzavrel prísľubom, že AS sa bude nanovo zaoberať študijným poriadkom PU.

AS vzal na vedomie počet a štruktúru pracovných miest na Filozofickej fakulte (FF) PU v akademickom roku 2005/2006. Vyplýva napr. z toho, že z 13 inštitútov nemajú štyri ani jedného profesora. Dokument už schválil AS FF.

Senátori schválili návrh rektora na zriadenie Ústavu digitálnych kompetencií PU ako pracoviska s celouniverzitným charakterom od 1. januára 2006. Predchádzala tomu obsiahlejšia rozprava, ale ako uviedol

predseda AS, také náležitosti ako je štatút, organizačný poriadok a iné dokumenty ešte len budú predmetom schvaľovania na zasadnutí AS. „Dnes išlo len o to, aby sme ústav zriadili a mohli sa rozbehnúť počiatočné práce,“ dodal. Vznik ústavu odobrili členovia AS už dávnejšie, keď schválili Dlhodobý zámer PU na roky 2003 - 2008 s výhľadom do roku 2010.

Po prvýkrát sa AS zaoberal aj kritériami a bodovacou škálou na priznávanie mimoriadneho motivačného štipendia v akademickom roku 2005/2006. Išlo o realizáciu vyhlásky ministerstva školstva. Na jej naplnenie ustanovil rektor komisiu, ktorú viedla prorektorka Zuzana Stanislavová. Dovedna 81 študentov PU, v prevažnej väčšine z piateho ročníka, dostali finančnú odmenu v rozpätí od 11 tisíc Sk do 4 tisíc Sk. Vzťahuje sa na obdobie jedného semestra. Na niektoré problémy, ktoré sa objavili súvisiace s predovšetkým so samotným výberom odmenených a s ich zaradením do jedného zo siedmich stupňov, reagoval podpredseda AS Erik Jesenko. Podľa neho na prvýkrát sa mohli objaviť nedostatky, ale návrhy prišli z fakúlt a samotný AS nemá v tomto smere žiadnu zásadnú kompetenciu. Niektorí kritici namietali, že proti rozhodnutiu o štipendiu sa nedá odvolať.

Predseda AS na záver rokovania informoval, že i napriek tomu, že Rada vysokých škôl bola proti návrhu, aby boli dotované zo štátneho rozpočtu aj súkromné vysoké školy, stalo sa tak. Rektor PU v tejto súvislosti uviedol, že v rámci hlasovania v Slovenskej rektorskej konferencii bol proti tomuto návrhu.

(jn)

Študenti PU na stretnutí vysokoškolákov - Akadem 2005 v Ružomberku.

Foto: Mgr. Marián Kašaj

Vysokoškoláci sa zišli na Akadem 2005

V dňoch 11. - 13. novembra sa konal na Katolíckej univerzite v Ružomberku ďalší Akadem, stretnutie asi 600 vysokoškolákov z celého Slovenska. Svoje zastúpenie tam mala aj PU. Skupina 30 študentov prispela svojím dielom k zaujímavej akcii.

Príchod a ubytovanie v piatok večer boli až nápadne hladké, čo možno pripísať na vrub rastúcich skúseností organizátorov i uvedomelosti účastníkov. Treba to oceniť aj preto, že v minulosti to tak nebolo. Po úvodnej svätej omši s biskupom Tomášom Galisom sa začalo neformálne predstavovanie jednotlivých univerzitných pastoračných centier. Zdá sa, že táto časť programu je už prekonaná. Niektoré časti až nápadne pripomínali tie z minulého roka. Asi by bolo vhodné využiť tento večerný čas iným spôsobom.

Sobotné prednáškové dopoludnie utrpelo hlavne odrieknutím Štefana Hriba, ktorý bol skutočným ťahákom. Nahradil ho Marián Gavenda prednáškou Kresťan v médiách. Po prednáškach a práci v skupinách výborne padlo meditačné stíšenie, ktoré ponúkli modlitby a spevy z Taizé. Túto časť programu pripravili práve študenti PU, ktorí sa v univerzitnom pastoračnom centre pod vedením Mgr. Zuzany Michelčíkovej systematicky venujú tejto duchovnej aktivite.

Nedeľné popoludnie, ako vždy, kázal zhon spôsobený odchodom na vlaky a autobusy. Ale s tým sa asi nedá nič robiť. Je čas prísť, aj odísť. Aj keď posledný Akadem mal mnohé nedokonalosti, je potešujúce, že sa posunul o krok bližšie k ideálu aj vďaka našim pripomienkam, tvorivosti a ochote pomôcť.

Mgr. Ján Knapík

Dni študentstva mali pestrý program

História sa opakuje, a preto aj tohto roku sa uskutočnili na PU Dni študentstva pri príležitosti výročia 17. Novembra. Ako všetci dobre vieme, 17. november nie je len Dňom študentstva, ale aj štátnym sviatkom boja za slobodu. Pri tejto príležitosti Študentská pedagogická spoločnosť PU v spolupráci so senátormi jednotlivých fakúlt a IRŠ Rádiom PaF pripravila pre študentov niekoľko zaujímavých akcií.

Všetko začalo v utorok 15. novembra o 15.30 h v hale PU, kde Hviezdy z fakulty privítali Hviezdy z hviezdneho futbalového stretnutí. Futbalový zápas sa konal už ako 9. ročník a zúčastnili sa ho učiteľia z FF PU (ako tím Hviezd z fakulty) proti študentom FF PU (Hviezdy z hviezd). Futbal skončil v riadnom hracom čase nerozhodne, na pokutové kopy zvíťazili napokon študenti FF PU.

Program pokračoval nasledujúci deň o 10. h imatrikuláciou právnikov FF PU vo veľkej sále Rádijského úradu v Prešove. O 12.30 h sa uskutočnila prezentácia Rádijského úradu a jeho internetového vysielania, a to vo vestibule „starého internátu“. O 14. h pokračoval program futbalovým turnajom študentov a učiteľov fakúlt PU v telocvični PF PU. O 19. h sa ešte uskutočnila súťaž Majster PC v PC miestnosti na „starom internáte“.

Dni študentstva pokračovali aj 17. novembra šachovým turnajom, ktorý sa uskutočnil na 9. poschodí „nového internátu“. O 10.30 h sa uskutočnila výtvarná súťaž vo vestibule „starého internátu“.

Program Študentských dní bol bohatý na rôzne aktivity. Kto chcel, mohol si vybrať spomedzi športových, umeleckých, kultúrnych podujatí.

Organizátorom tohtoročných dní bola Študentská pedagogická spoločnosť PU, TJ Slávia PU, IRŠ Rádio PaF a členovia študentských častí senátov - M. Cenko (AS FF PU), M. Šima (AS FF PU), A. Harňáková (AS FF PU), R. Slovák (AS FHPV PU), M. Takáčová (AS GTF PU), M. Rohal (AS FF PU).

Michal Šima

Predseda správnej rady PU zostal predsedom PSK

Predseda Správnej rady PU Peter Chudík bude aj ďalšie štyri roky vo funkcii predsedu Prešovského samosprávneho kraja (PSK). Túto svoju pozíciu obhájil vďaka výsledkom 2. kola volieb predsedu PSK, ktoré sa konalo v sobotu 10. decembra. Svojho protikandidáta Dušana Hrušku porazil asi o 4600 hlasov. Chudík vyhral aj prvé kolo volieb v sobotu 26. novembra. Vtedy bol jeho náskok ešte väčší, viac ako 12 tisíc hlasov.

V prvom kole voliči zvolili v 13 volebných obvodoch (VO) na území kraja aj 62-členný krajský parlament.

Z pedagógov PU do tejto súťaže vstúpilo niekoľko osôb, nikto však nebol úspešný. Profesor Rudolf Horváth z Fakulty športu PU skončil v prvom kole volieb predsedu PSK ako piaty z celkovo ôsmich kandidujúcich. Do 2. kola však postupovali len dvaja s najvyšším počtom hlasov. Horváthovi sa nepodarilo obhájiť ani doterajšie svoje postavenie poslanca PSK z prvého volebného obdobia. Rovnaký osud postretol prodekanu Fakulty zdravotníctva PU Štefaniu Andraščíkovú. Obaja kandidovali vo VO Prešov.

Tesne pred bránou krajského parlamentu zostal riaditeľ Študentského domova a jedálne PU Ivan Benko. Vo VO Prešov skončil na 14. mieste, volilo sa pritom 12 poslancov.

(jn)

Cenu Grand Prix 2005 získala absolventka PU Mgr. Andrea Germušková

Absolventka PU Mgr. Andrea Germušková získala prestížne ocenenie Grand Prix za vzdelanosť od Ludovej banky za rok 2005. Odovzdávanie cien sa konalo v budove Slovenskej filharmónie (v Redute) v Bratislave a zúčastnilo sa ho 21 špičkových študentov z celého Slovenska. Ceny odovzdávala prvá dáma SR Ing. Silvia Gašparovičová, prezident Ludovej banky Ing. Jozef Kollár, PhD., a prezident Slovenskej konferencie rektorov prof. Ing. Vladimír Bálek, DrSc. Súčasťou odovzdávania cien bol koncert českého husľového virtuóza Petra Šporcla a jeho hostí. Celý program uvádzala moderátorka STV Jana Majeská.

„Bol to pre mňa výnimočný životný zážitok, ktorý bol odmenou za roky driny a množstvo prebdených nocí. Určite sa oplatí investovať veľa energie do vzdelania,“ vyznala sa z dojmov.

„Mojím cieľom bolo ukončiť vysokú školu s vyznamenaním a reprezentovať alma mater. Absolvovala som študijný odbor ekonomika a manažment podniku v špecializácii personálny manažment s celkovým študijným priemerom 1,08 a úspešne som reprezentovala Fakultu manažmentu (FM) PU v Prešove na medzinárodnej študentskej vedeckej konferencii, ktorá sa konala v apríli 2005 v Trenčíne na tamtojšej univerzite. Na základe týchto skutočností som získala túto prestížnu cenu, ktorá je spojená aj s finančnou odmenou 40 000 Sk,“ povedala.

Ako dodala, jej veľká vďaka predovšetkým jej zanietenej školiteľke, prodekanke FM PU v Prešove Mgr. Gabriele Kravčákovej, PhD., a to za jej nesmiernu trpezlivosť, pomoc a optimizmus, ktorý úspešnej absolventke dodávala počas písania diplomovej práce.

Témou diplomovej práce A. Germuškovej bola Kompetentnosť a rola manažéra na verejnej vysokej škole. Vybrala si ju preto, lebo sa podľa nej nevenuje dostatočná pozornosť práci vedúceho katedry, a to aj napriek tomu, že vedúci katedry je určite mimoriadne dôležitým riadiacim článkom v rámci fakulty. Cieľom diplomovej práce bolo nielen zistiť, ako vedúci katedry zvládajú interpersonálnu, informačnú, rozhodovacia, organizačnú a motivačnú rolu, ale zistiť aj úroveň ich odbornej kompetentnosti z oblasti manažmentu katedry a úroveň odbornej a sociálnej kompetentnosti z oblasti manažmentu ľudských zdrojov.

„Na základe realizovaného prieskumu sa javil napríklad problém motivácie ako jeden z najzávažnejších problémov tak pre ženy ako aj mužov na poste vedúcich katedry. Myslím si, že motivácia patrí ku kľúčovým úlohám vedúcich katedry, nielen top manažérov na verejných VŠ. Miera motivácie členov katedry je v súčasnosti nízka predovšetkým pre neadekvátne finančné ocenenie ich práce a vedúci katedry nemajú

Mgr. A. Germušková (tretia zľava) v kruhu laureátov Ceny Grand Prix 2005.

dostatok finančných zdrojov na výraznú motiváciu vynikajúcich učiteľov katedry. Z toho dôvodu sú mnohí učitelia demotivovaní,“ konštatovala zo záverov svojej práce.

A. Germušková v súčasnosti pracuje v personálnej agentúre v Košiciach a je jej konateľkou. Vykonáva teda prácu v absolvovanej špecializácii v rámci študijného odboru. Sprostredkúva prácu pre slovenských občanov v zahraničí. Okrem toho spracúvava projekt, cieľom ktorého je rozšíriť a skvalitniť služby poskytované v súčasnosti.

A čo odkazuje súčasným študentom PU? „Určite by sa mali zapájať do rôznych vedeckých činností a projektov, zúčastňovať sa rôznych študentských vedeckých konferencií, na ktorých majú možnosť kon-

frontovať sa so študentmi z iných vysokých škôl, čo je mimoriadne dôležité pre ich ďalší profesionálny a ľudský rast.“

Prodekan FM G. Kravčáková pripisuje úspech svojej zverenyne A. Germuškovej na vrub jej nesmiernej pracovitosti a prísnej zásady, podľa ktorej netreba robiť veci polovičato, ale naplno. „To ju priviedlo k pozoruhodným výsledkom. Štúdium absolvovala s vyznamenaním, získala cenu dekana a cenu rektora za mimoriadne výsledky počas štúdia. Jej profesionalitu dokazujú aj aktivity v zamestnaní a tiež snahy o ďalší odborný rast. V priebehu niekoľkých týždňov bude publikovaný príspevok v zborníku z medzinárodnej konferencie,“ dodala.

(jn)

Dvaja zástupcovia PU dostali krajské ocenenie Srdce na dlani

Člen Katedry sociálnej práce a andragogiky Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty PU Mgr. Martin Bérés a študent Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU Peter Krajňák prevzali 2. decembra krajské ocenenie Srdce na dlani na slávnosti v Prešove. V poradí štvrtý ročník bol zameraný po prvýkrát len na vyzdvihnutie zásluh dobrovoľníkov vo veku od 19 do 35 rokov. Bolo to pri príležitosti Medzinárodného dňa dobrovoľníkov, ktorým je 5. december.

Po rozhodnutí hodnotiacej komisie pripadlo spomedzi 11 nominácií dosiaľ do 28. novembra piatim mladým dobrovoľníkom. Všetci odmenení sú členmi mimovládnych organizácií, ktoré sa v prevažnej miere venujú pomoci zdravotne postihnutým alebo organizovaniu aktivít vo voľnom čase detí.

Bérés dobrovoľnícky vykonával prácu webmajstra projektu Okná do dobrovoľníctva. Krajňák sa angažuje v aktivitách pre rusínsku mládež a pomáha v práci s rómskymi chlapcami v Športovom klube Karpátia v Prešove. Prvého nominovala na ocenenie riaditeľka spomenutého inštitútu prof. PhDr. Anna Tokárová, PhD., druhého predseda športového klubu Fedor Vico a Rusínska obroda.

Tradíciu oceňovania dobrovoľníctva pestuje na Slovensku už len SAIA - Slovenská akademická informačná agentúra Prešov, n. o. Jej riaditeľka Juliana Hajduková kon-

štatovala, že ide o veľmi dobrú formu propagácie nielen jednotlivcov, ale i organizácie, ktorá nominuje na ocenenie. Ako zdôraznila možno ani nejde o ocenenie, ktoré je v tomto prípade symbolické, ale o poukázanie na to, že niekto má ochotné „ruky, ktoré pomôžu iným rukám“. Štvrtý ročník zameriaval teda na ocenenie mladých ľudí a zvýraznenie ich prínosu pre svoje okolie a spoločnosť, a to aj preto, lebo chcú v tom pokračovať každý druhý rok.

Srdce na dlani je ocenenie Dobrovoľníckeho centra Prešov, ktoré združuje také organizácie ako SAIA Prešov, n. o., Katedru sociálnej práce a andragogiky FF PU, Študentskú spoločnosť pre politické vedy, Gréckokatolícku diecéznu charitu v Prešove, Centrum voľného času v Starej Ľubovni a Komunitnú nadáciu Prešov.

(jn)

Mimovládne organizácie získali 50 nádejných dobrovoľníkov

Približne 50 nádejných dobrovoľníkov získalo do svojich radov 12 mimovládnych organizácií (MVO) počas Trhu dobrovoľníckych príležitostí v Prešove 12. októbra. Prezentácia sa uskutočnila na pôde PU a bola príspevkom k aktivizácii a k rozvíjaniu dobrovoľníctva na regionálnej úrovni.

Jedna z organizátoriek akcie Juliana Hajduková zo Slovenskej

akademickej informačnej agentúry – SAIA Prešov, nezisková organizácia, konštatovala, že oslovili niekoľko sto mladých ľudí, ktorí mali možnosť dozvedieť sa viac o aktivitách jednotlivých organizácií. Dobrovoľníctvo je podľa nej základným kameňom občianskej spoločnosti a akciou chceli prispieť k tomu, že Organizácia spojených národov vyhlásila v roku 2001 prvých desať ro-

kov nového milénia za Desaťročie dobrovoľníctva a občianskej spoločnosti.

Na organizácii podujatia sa spolupodieľali Študentská spoločnosť pre politické vedy – SAPS Prešov a Katedra sociálnej práce a andragogiky Filozofickej fakulty PU. Trh podporili Nadácia Mládeže Slovenska a Konto Orange, neziskový fond.

(jn)

Súbor Torysa 35 rokov rozdáva radosť, krásu, bohatstvo ľudovej múdrosti

Jubilejné výročie založenia vysokoškolského folklórneho súboru Torysa, súboru PU v Prešove je dobrou príležitosťou, aby sme zhodnotili jeho prácu, podiel na výchove mladej generácie i jeho príspevok k obohateniu nášho kultúrneho života.

Vysokoškolský folklórny súbor Torysa vznikol v roku 1969 na pôde vtedajšej Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Po dvoch rokoch pôsobenia dostal súbor názov Pedagog a postupom času sa premenoval na dnešný názov Torysa. Prvým umeleckým vedúcim bol vtedajší odborný asistent František Matúš, choreografom Štefan Jalč a vedúcim ľudovej hudby odborný asistent František Slavkovský. Odtedy sa vo vedení jednotlivých zložiek vystriedalo niekoľko významných pedagógov, nadšencov a znalcov ľudového umenia (E. Michl, L. Bačinský, J. Humeňanský, M. Burgr, A. Stracenský, J. Cimbor, V. Ljubimov, A. Derevjaniková, D. Nagyová, E. Zacharová, L. Kalmarová, B. Kalafutová, Š. Ferenc, R. Čura a ďalší).

Vychádzajúc z ľudovej kultúry šarišského regiónu sa súbor vo svojich troch zložkách – speváckej, tanečnej a hudobnej snaží o osobitný prístup k spracovaniu a prezentovaniu tradičného folklórneho materiálu. Tieto jeho črty mu umožnili v roku 1978 účasť na XI. Svetovom festivale študentstva a mládeže na Kube. Torysa je stálym účastníkom medzinárodnej súťažnej prehliadky vysokoškolských folklórnych súborov Akademický Zvolen a Akademická Nitra, na ktorých výrazne prispieva k sústavnému zvyšovaniu ich úrovne. K najväčším úspechom v tejto činnosti patrí získanie titulu Laureát Medzinárodného festivalu vysokoškolských folklórnych súborov Akademická Nitra '94. Na krajskej súťaži hudobného folklóru v Medzilaborciach v roku 2003 sa ľudová hudba súboru umiestnila na prvom mieste a spevácka skupina na druhom mieste. V roku 2004 na Tanečných konfrontáciách v Prešove sa tanečná zložka súboru v kategórii malé formy umiestnila na prvom mieste a vo veľkých formách dosiahla vynikajúce druhé miesto. Umiestnenia sú vizitkou systematickej prípravy študentov v oblasti hudobného a tanečného folklóru.

Súbor absolvoval i úspešné zahraničné zájazdy na Ukrajinu, v Maďarsku, do Českej republiky, Rakúska, Holandska, Nemecka a do Švajčiarska.

Vznikom PU od roku 1997 sa dostal pod odbornú gesciu terajšej Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied. Pôsobia v ňom predovšetkým študenti PU. Jeho základným poslaním je aktivizovať študentov v záujmovo-umeleckej činnosti folklórneho zamerania a takto prispievať k udržiavaniu a ďalšiemu šíreniu tradičného ľudového umenia v povedomí vysokoškolskej mládeže – budúcich pedagógov.

Od roku 1992 je umeleckým vedúcim PaedDr. Jozef Hrušovský, vysokoškolský pedagóg, hudobný skladateľ. Súdici mu dali do vienka lásku k ľudovému tancu a hudbe, ktorej sa upísal v súbore už 28 rokov.

navodila tá „najpopulárnejšia“ speváčka, interpretka ľudových piesní Anka Poráčová. „Dnešok“ reprezentovala súčasná nastupujúca generácia, sólistka súboru Marianna Železná. Ich prejav bol ozdobou speváckeho programu, hlasovou kultúrou, hudobným čítaním a výrazovým registrom. Publiku ponúkli piesne zvyčajne región. Piesne, ktoré sú späté s charakteristickými folklórnymi udalosťami (A ja taka dzivočka, Poniže valala, Očka moje šive, ruské piesne). Do koncepcie programu plne zapadla dievčenská spe-

k technickej suverenity hry, cit pre vytváranie dynamického napätia. Primáš a hudobná zložka súboru vložili do hudby rozmer všeludského bohatstva, prekrásne tóny, jemnosť, ušľachtilosť, virtuozitu. V hre hudobnej zložky imponoval vzájomný súlad, prepracovanie detailov, hravosť, hudobná disciplína s prirodzenou muzikalitou. Svojím umením upútal cimbalista Tomáš Oravec, ktorý Rumunské variácie zvládol na veľmi solidnej umeleckej a technickej úrovni.

Finále „ušil“ J. Hrušovský priam na mieru primášovi Mgr. Stanovi Balázovi. Jeho hudobné spracovanie koncertnej skladby Raslavických čardášov boli „prekážkami“ medzi sólistom a nástrojovou skupinou huslí. „Primášove“ prsty behali s ľahkosťou po strunách na hmatníku huslí, pravá ruka dokonale ovládala sláčik v „diabolských cifrovačkách“.

A ako ukončiť krásny večer plný skvostov ľudovej tradície, folklórneho umenia v podaní jubilara, ak nie temperamentným čardášom Od spodku! Publikum si potleskom vyžiadalo niekoľko prídavkov. K tomu netreba viac slov.

Na záver odovzdal rektor PU Dr. h. c. prof. PhDr. František Mihina, CSc., pamätný list a striebornú medailu jubilujúcemu vysokoškolskému folklórnemu súboru Torysa a umeleckému vedúcemu J. Hrušovskému. Ocenil zásluhnú prácu a výsledky, ktoré umelecký vedúci dosiahol v bohatej činnosti folklórneho súboru. Žažel mu za zdravie, ďalšie výrazné úspechy v jeho zodpovednej práci a veľa tvorivých síl pri šírení dobrého mena vysokoškolského folklórneho súboru Torysa a PU.

Ku gratulantom sa pripojil a v mene vedenia FHPV odovzdal ďakovný list doc. RNDr. René Matlovič, PhD., prodekan pre vedu, umenie a doktorské štúdium. Uznal, že sa dostalo súboru aj od predsedu Východoslovenského folklórneho združenia Ing. Ladislava Bačinského.

Aj my želáme umeleckému vedúcemu, choreografovi a všetkým členom vysokoškolského folklórneho súboru Torysa do ďalších rokov veľa tvorivých a umeleckých nápadov, muzikantom ľahké prsty, harmóniu a súlad, tanečníkom ľahké nohy, iskru, radosť z tanca, spevákom „zlátých slávikov v hrdle“ a Katedre hudby FHPV muzikálne a pohybovo nadaných študentov. Živio!

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník Rady umeleckej činnosti PU

Program k 35. výročiu založenia súboru Torysa bol plný ohnivých tanečných kreácií. Foto pre časopis PU: Antonín Žižka

Výborný muzikant, hráč na cimbal, kontrabas je i fundovaný, profesionálny odborník v oblasti hudobného folklóru.

Hrušovský svoje nesmieme bohaté skúsenosti v pedagogicko-umeleckej činnosti folklórneho zamerania zúročil pri dramaturgii výročného programu. Začiatkom decembra 2005 si nadšenci folklórneho umenia pripomenuli 35. narodeniny súboru, a to slávnostným programom v spoločenskej sále SOU na Volgogradskej ulici v Prešove. Dvojhodinový slávnostný program modeloval s prehľadom Mgr. Martin Michelčík. V scérickom programe Torysa 35 vystúpili okrem súčasných členov súboru aj hostia a bývalí folkloristi Torysy. Ponúkli poslucháčom programový blok pod názvom Spomienky – Včerašok – Dnešok z repertoáru Torysy.

Scenár a réžia programu pod taktovkou J. Hrušovského a choreografa súboru F. Novotného bola postavená na klasickom štylizovanom hudobnom prejave folklóru, speve, tanci, hudbe. Sled jednotlivých blokov bol zostavený tak, že program postupne gradoval.

Objavili sa v ňom piesne, ktoré v priebehu niekoľkých generácií vytváral ľud k rôznym príležitostiam bežného života s rôznou tematikou. Návrat do spomienok a nabudenie tej správnej „folklórnej nálady“ v sále

vácka skupina, v podaní ktorej dominovali piesne zo Šariša (Smutní večer, Štyri šarišské piesne).

Torysa prezentovala tanečný zvykoslovný folklór (folklórne prejavy) východného Slovenska regiónu Šariša a Zemplína. Dramaturgia bola prispôbená tak, že zachytávala rozmanité umelecké prejavy bohatej ľudovej tradície v tanci, hudbe a kroji od ženských tancov až po temperamentné párové a mužské tance. Žartovným parobským tancom (Kohút), tancom z domého Potorysia (Pastiersky tanec), tancom zo Zemplína (Dievčenské karičky), či Šarišskou polkou predstavili tradičnú ľudovú kultúru týchto oblastí. V choreografii rómskeho tanca Aj, Romale traja „Rómovia“ a jedna „Rómka“ dokázali situáciu rómskeho tanca nielen imitovať, ale priamo vytvoriť medzi divákmi atmosféru „rómskeho naturelu“. Hudobný doprovod si zachoval archaické črty rómskej muziky.

Dnes už folklór v niekdajšej podobe takmer nevidíme a ťažko napodobíme naturálny tón primášov alebo typickú akoby „nečistú“ intonáciu. Aj vibráto sa dnes už bežne používa, predtým mnohí hrali takmer rovným tónom alebo vibrovali striedmo. Preto interpretačný prejav a štýl hudby bol v modernejších úpravách, čo však neznižilo ich kvalitu, ale práve naopak dokumentovalo posun

Docent Marek Pribula vníma svoje povolanie ako poslanie a službu

Ako ste sa dostali k povolaniu kňaza?
- Inšpiroval ma dobrý príklad kňazov, ktorí pôsobili v našej farnosti. Ja som totiž už v detstve od piatich rokov každý deň ministroval.

Rozhodnutie zvoliť si to však ako životnú cestu je už vážnejšie, aké tu zavážili dôvody?

- Na túto otázku je veľmi ťažko odpovedať čisto ľudskými slovami. Bolo to jednoducho akési vnútorné volanie, ktorému sa nedalo odolať. Vnímam som to ako Božie pozvanie do zodpovednej, náročnej, ale krásnej služby Bohu a človeku.

Ako si s odstupom času spomínate na štúdium teológie?

- Najkrajšie spomienky na svoje teologické štúdiá mám z Prahy. Až tam som v pravom slova zmysle dospel a to predovšetkým vďaka vynikajúcemu človeku rektorovi Arcibiskupského seminára pátrovi Janovi Baxantovi. Ale moje spomienky na toto obdobie sa spájajú aj s výbornými učiteľmi a spolužiakmi, či už to boli Česi, Poliaci alebo Ukrajinci.

Ktoré odborné témy vás začali počas štúdiá najviac zaujímať?

- Už na gymnáziu v Lipanoch mi triedna učiteľka odporúčala podať si prihlášku na štúdium žurnalistiky. Avšak ako som spomínal, volanie ku kňazstvu bolo také silné, že sa mu nedalo odolať. Napriek tomu som aj v oblasti teológie našiel priestor ako spojiť dva fenomény - teda médiá a teológiu.

Bolo to teda okamžité rozhodnutie?

- Nie. Až po skončení základného teologického štúdiá som sa prihlásil na postgraduálne štúdium na Katolíckej univerzite v Lubline, kde som absolvoval štúdiá pastorálnej teológie so špecifickým zameraním na spoločenskú komunikáciu a masmédiá. Vyvrcholilo to obhájením mojej dizertačnej práce Gréckokatolícka cirkev na Slovensku a masmédiá. Podrobne som v nej analyzoval pôsobenie spoločenských komunikačných prostriedkov v prešovskej eparchii od jej založenia v 19. storočí a stanovil som koncepciu mediálnej činnosti prešovského biskupstva. Vychádzal som aj zo svojej vtedajšej práce prvého hovorca bis-

Docent Marek Pribula patrí k najmladšej generácii pedagógov pôsobiacej na PU. Tohto roku má za sebou najmenšie jubileum - 5. výročie vstupu na túto akademickú pôdu. A nielen to, je novou krvou aj v prostredí tak príznačnom pre vysokoškolský priestor v Prešove - pracuje na Gréckokatolíckej teologickej fakulte. Pozná však nielen život za vysokoškolskou katedrou, ale aj v kňazskom rúchu...

kupského úradu, ktorú som vykonával od roku 1997.

Bola to zaujímavá skúsenosť?

- Áno. Ak si uvedomíme tú skutočnosť, že som bol vôbec prvým hovorcem biskupského úradu na Slovensku a zakladal prvú vlastnú tlačovú kanceláriu biskupstva na zelenej lúke. Sprewádzali to moje osobné obavy, ako to zvládnem a ako to predovšetkým sekulárne médiá prijímú.

V roku 2000 ste sa rozhodli vstúpiť na akademickú pôdu v pozícii učiteľa. Z večera na ráno?

- Isté, že nie. Vnímam som to ako novú osobnú výzvu - ak to tak môžem povedať - pomôcť rozvoju teologickej fakulty, ktorá prežila neľahké obdobie, ale v konečnom dôsledku som to vnímal ako službu gréckokatolíckej cirkvi, ktorej ja sám za veľa vďačím.

ničo urobiť. Myslím tak na spoločnosť, ako i na Cirkev.

Ako prodekan fakulty máte na starosti vedeckú a vzdelávaciu činnosť. Uspokojuje vás jej terajšia úroveň?

- Čo sa týka vysokoškolského priestoru na Slovensku sú v tejto oblasti kladené obrovské nároky na pedagógov i na študentov. Reforma vysokého školstva sa udiala tak ako sa udiala. Okrem mnohých pozitívnych vecí ja osobne vnímam aj mnohé ťažkosti - predovšetkým súčasný počet vysokých škôl na Slovensku zvlášť keď vzniká veľké množstvo súkromných vysokých škôl a ich vzájomné nerovnomerné postavenie.

Myslíte na niečo konkrétne?

- Nechcem sa nikoho dotknúť, ale nerovnomernosť postavenia vysokých škôl verejných a súkromných je už pri splatnosti vysokoškolské-

Nič nie je také ťažké

S výzvou a s touto službou sa neopýjali zase vaše osobné obavy, že či neberiete si príliš ťažké bremeno?

- Musím povedať, že tak ako všetko nové, čo sa pred nami otvára alebo do čoho vstupujeme prináša so sebou isté obavy. Čítal som v tomto smere podporu vtedajšieho biskupa Jána Hirku, ale aj ľudí, ktorí ma formovali počas štúdií a ktorým som veril vtedy i dnes, predovšetkým pánov profesorov Jozefa Jaraba a Tadeusza Zasepu. No a samozrejme mojej manželky.

Ste ženatý kňaz. Čo tento fakt pre vás znamená?

- Tak ako som vnímal svoje životné povolanie ku kňazstvu, tak isto som ho vnímal aj ku manželstvu. Svoju manželku, ale aj svoju rodinu vnímam ako veľký Boží dar a pomoc na mojej životnej ceste. Verte, že boli chvíle, keď práve moja rodina bola pre mňa tým, čím oáza pre pútnika na púšti. Na druhej strane musím sebakriticky priznať, že kvôli svojim pracovným povinnostiam nevenujem rodine toľko času, koľko by som mal. Nechcem sa ospravedlňovať, ale myslím si, že je to dôsledok nezdravej klímy v spoločnosti, ktorá kladie na človeka také požiadavky, že práca, ktorá má byť prostriedkom sa stáva jeho cieľom. S tým musíme

ho štúdiá.

Čo sa vám podarilo v tejto oblasti, ktorú vy máte na fakulte na starosti?

- Som nesmierne rád, že počet študentov našej fakulty má gradujúcu tendenciu a rovnako kvalifikácia našich pedagógov. Na rozdiel od nedávnej minulosti, keď fakulta ponúkala jeden študijný odbor, v súčasnosti ponúka štúdiám v štyroch študijných programoch. Všetky boli úspešne akreditované. Veľkým úspechom je akreditovanie doktorandského študijného programu v roku 2004 vôbec po prvýkrát v 125-ročnej histórii fakulty. Vo vedeckej činnosti je obrovským pokrokom skutočnosť, že máme na fakulte päť grantových projektov VEGA a KEGA. V období rokov 1990 až 2004 to bol len jeden projekt.

A čo treba ešte zlepšovať?

- Prioritou je úspešne akreditovať habilitačné konania a konania na vymenovanie profesorov. Žiadosť sme už podali a čakáme na rozhodnutie akreditačnej komisie. Rovnako sa pokúsime akreditovať aj magisterské študijné programy v tých študijných odboroch, kde dnes máme akreditovaný len prvý, teda bakalársky stupeň štúdia. Aj z tohto aspektu očakávame, že súčasný deficit učiteľov na našej fakulte sa bude po-

Doc. ThDr. PaedDr. Marek Pribula, PhD., nar. 1974 v Prešove, prodekan Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU od roku 2002, prvý predseda akademického senátu na tejto fakulte. Štúdium teológie absolvoval na Karlovej univerzite v Prahe 1997, postgraduálne na Katolíckej univerzite v Lubline 2000 a Univerzite Komenského v Bratislave v roku 2002. Habilitoval sa na Katolíckej univerzite v Ružomberku v roku 2004. V roku 2002 založil a odtedy je stály predseda redakčnej rady Orbis communicationis socialis - International theological revue of social communication. Je autorom monografií (o. i. Mediálna výchova v školskej katechéze, 2003) a skript (o. i. Spoločenské komunikačné prostriedky v dokumentoch katolíckej cirkvi, 2003), článkov a štúdií, odborných a populárnych, televíznych a rozhlasových príspevkov. V septembri 2005 mu vyšla vysokoškolská učebnica Stručná introdukcia do katolíckej edukácie. Zúčastnil sa na niekoľkých vedeckých podujatiach doma i v zahraničí, zároveň je organizátorom viacerých konferencií a seminárov. Svoju pedagogickú a vedeckovýskumnú činnosť zameriava na teológiu komunikácie a edukácie.

stupne zmenšovať. Podľa koeficientov personálnej náročnosti jednotlivých študijných odborov fakulte chýba takmer 50 percent pedagógov.

Ako sa vám dari zvládať vlastné pedagogické a vedecko-výskumné aktivity?

- Ťažko. Ale už som spomenul, beriem svoje povolanie ako službu a žiadna služba nie je ľahká. Vnímam tiež dôveru a podporu zo strany svojich nadriadených či už na úrovni akademickej alebo cirkevnej. V súčasnosti som vedúci riešiteľ grantovej úlohy KEGA a projektu Rady pre masmédiá Konferencie biskupov Slovenska. So svojimi spolupracovníkmi pripravujem vysokoškolskú učebnicu s pracovným názvom Teológia komunikácie.

Ako kňaz a teológ by ste iste vedeli zacitovať svoje krédo zo Svätého písma. Máte však svoju obľúbenú myšlienku zo svetského sveta?

- Veľmi sa mi páči to, čo kedysi povedal Jan Werich: Keď už človek je, tak má pozerieť, aby bol. A keď pozerá, aby bol a je, tak má byť tým, čím je, a nie tým čím nie je. Ako tomu v mnohých prípadoch je. A to je aj moje želanie do Nového roku. Aby sme sa všetci myšlienkou tohto veľikána riadili vo svojom osobnom živote.

(jn)

Foto: archív M. Pribula

„Nekvalitu života“ rozoberali na konferencii

Pod názvom *Psychosociálne a zdravotné aspekty nekvality života* sa 13. septembra konala konferencia na Katedre sociálnej práce a andragogiky Filozofickej fakulty (FF) PU v Prešove na počesť životného jubilea doc. PhDr. Jozefa Kredátusa, Ph.D., o ktorom sme písali v predchádzajúcom čísle univerzitného časopisu.

Úvodné slovo jubilanta poukázalo na časté životné situácie napätia a stresu, ktoré môžu vyústiť až do vzniku choroby, čo považuje za absolútnu nekvalitu života, a preto celú konferenciu nazýva „nekvalita života“. Na toto vystúpenie nadviazala riaditeľka Inštitútu edukológie a sociálnej práce prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc., ktorá vo svojom príhovore v krátkosti poinformovala o profesionálnej dráhe, kariére a odbornom zameraní doc. J. Kredátusa ako pedagóga i ako terapeuta. Vyzdvihla význam jeho pôsobenia na katedre, nielen v súvislosti s pedagogickým pôsobením, ale aj vo vzťahu k opore a pomoci, ktorú nezištné a ochotne poskytuje kolegom, študentom a absolventom. Riaditeľka Akadémie vzdelávania Ing. Emilia Martinková ocenila kreativnosť názvu a obsahového zamerania vedeckej konferencie na oblasť nekvality života. Vo svojom príspevku sa zamerala najmä na otázky vzdelávania dospelých a možnosti ovplyvnenia kvality života dospelého človeka práve prostredníctvom sebaovčoby a celoživotného vzdelávania dospelých populácie.

Vedúci Katedry sociálnej práce PhDr. Vladimír Frk, CSc. vystúpil s príspevkom Pracovný konflikt ako potencionálny faktor zmeny sociálnej klímy, ktorý pojednával o potrebe riešenia nekvality pracovného života zamestnancov v organizácii, pretože práve zanedbávanie či podceňovanie tejto otázky môže vo významnej miere ovplyvniť výslednú sociálnu klímu v danej organizácii.

Danú problematiku doplnil doc. PhDr. Jirí Sedláček, DrSc., vystúpením s názvom Skryté formy nekvalitného fungovania rodín. Hovoril o domácom násilí a situácii v ČR, kde sa táto otázka podľa najnovších výskumov týka až jednej tretiny všetkých rodín. Dokonca tu možno hovoriť o akomsi „kulte násillia“. Charakterizoval aj správanie agresorov, základné charakteristické črty v správaní, ako je napr. autokratické riešenie problémov, vnucovanie vlastných riešení a pod. Poukázal na nedostatočnú prípravu lekárov, psychológov a ostatných profesionálov pri odhaľovaní a riešení situácie domáceho násillia, pričom navrhuje úpravu zákona tak, aby komplexne riešil vzdelávanie zainteresovaných.

Dekan FF PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., zdôraznil aktuálnosť vybranej témy konferencie. Osobitne pozdravil jubilanta, vyjadril vďaka za prínos a jeho nezastupiteľný podiel na rozvoji pracovísk FF a ocenil výsledky vedecko-výskumnej a pedagogickej činnosti jubilanta na pôde fakulty i ďalších partnerských inštitúcií. Odovzdal mu pamätný list za zásluhy o vzdelávanie a prípravu špecialistov v oblasti andragogiky a sociálnej práce, za osobný príspevok k formovaniu humanitného štúdia a za zásluhy o rozvoj medzinárodnej akademickej spolupráce.

Doc. PhDr. Eva Žiaková, CSc. v príspevku Charakteristiky sociálnej opory pri prežívaní osamelosti počas onkologického liečby informovala o výsledkoch realizovaného prieskumu v oblasti zisťovania prežívania osamelosti, jej sociálnym a emocionálnym charakteristikám, u onkologicky chorých žien, hlavne z perspektívy charakteristik sietí sociálnej opory týchto žien počas ich liečby.

Host zo zahraničia dr. Marta Ubermanová poukázala na súvislosť medzi hodnotovou orientáciou jednotlivca a hodnotovým systémom a k situácii, ktorá môže viesť ku inkongruencii, čo následne môže vyústiť v nekvalitu života.

PhDr. Jana Kordáčová, CSc., zo Slovenskej akadémie vied sa zamerala na problém kvality myslenia v kontexte kvality – nekvality života. Autorka predstavila racionálno-emocionálny psychologický prístup, dnes známy aj ako racionálno-behaviorálny, ktorý pri zvažovaní kľúčových determinantov zohľadňuje subjektívne faktory, najmä kognície, ktoré podľa autorky zohrávajú podstatnú rolu pri subjektívnom hodnotení kvality či nekvality života.

Svojím teologickým pohľadom na problematiku prispel ThDr. Martin Uhlár, Ph.D. Jeho téma Ján Pavol II. tretiemu tisícročíu: Strata citlivosti na hriech – dôvod oslabenia transcencie ľudského života priniesla odlišný pohľad na aspekt nekvality života. Zaoberal sa odkazom neobehého pápeža Jána Pavla II.

PhDr. Beáta Balogová, Ph.D., prezentovala tému Osamelosť ako dôsledok ageizmu a násillia na senioroch. Považuje ju za závažný problém staroby a spája s mnohými negatívnymi javmi, ako pocity izolácie, odcudzenia, vyradenia, nepochopenia, nemilovanosti až depresie. V súčasnosti je podľa nej postoj spoločnosti k starším ľuďom skôr negatívny, čo zdôvodňuje najmä chápaním staroby ako obdobia chátrania a zníženej kompetencie (seniori predstavujú len malý alebo dokonca žiadny prínos pre spoločnosť).

Tieto dôvody často vedú k diskriminácii starších ľudí v spoločnosti, k ageizmu až násilliu na senioroch.

Empirickejší pohľad na nekvalitu života priniesol Mgr. Peter Valiček v príspevku Resocializácia závislých osôb a bez domova na pôde GK DCH. Predstavil resocializačný systém Cesta k domovu Gréckokatolíckej diecéznej charity v Prešove. PhDr. Vladimír Paukovič, CSc. nadviazal témou Nezamestnanosť mládeže a jej sociálne riziká. Práve tento príspevok obohatil konferenciu o sociologický pohľad na nekvalitu života a zameranie na cieľovú skupinu mládeže. Jednou z mladších referujúcich bola PhDr. Martina Šoltisová Semešiová s problematikou Psychosociálne a zdravotné aspekty nekvality života seniorov. Za jeden z najdôležitejších indikátorov nekvality života seniorov považuje najmä zlý zdravotný stav, s ktorým často súvisí aj zlý duševný stav a následne množstvo obmedzení seniorov v ich fyzickej, mentálnej i sociálnej funkcii. Miesto vyhradila i problematike sexuality seniorov, otázke, ktorá je doposiaľ u laickej i odbornej verejnosti tabuizovaná. Už dlhoročne sa seniorskej problematike venuje PhDr. Mária Bayerová, ktorá príspevkom Senior a choroba, kvalita či nekvalita života ponúkla pohľad na chorobu seniora ako na sociálnu udalosť, ktorá výrazným spôsobom zasahuje kvalitu života konkrétneho jedinca. Mgr. Denisa Šoltisová ponúkla zaujímavý pohľad na Interakciu človek - zviera. Psychosociálne a zdravotné aspekty kontaktu ľudí so zvieratami. Vo svojom príspevku sa venovala konkrétnym efektom kontaktu ľudí so zvieratami, najmä s tými, ktoré nazývame aj „domáci miláčikovia“. Problematiku nekvality života doplnil Mgr. Martin Béreš netradičným pohľadom na Patriarchát a nekvalitu života. Bol spustením prednesených referátov, lebo poukázal na súvislosti patriarchálneho usporiadania spoločnosti s nekvalitou života.

Z rokovaní vyplynuli pre teoretickú a empirickú oblasť sociálnej práce a andragogiky odporúčania a závery: nekvalitu môžeme chápať ako protipól kvality života; pokúsiť sa o možnú spoluprácu z rôznych odborov pri prevencii nekvality života; uprednostniť Ellisov prístup pri príprave študentov sociálnej práce a andragogiky; spracovať komplexný zoznam literatúry o násillí v rodinách z rôznych aspektov pre potreby odborníkov i študentov.

PhDr. Beáta Balogová, Ph.D.,
Mgr. Denisa Šoltisová,
Katedra sociálnej práce
a andragogiky FF PU

Udialo sa v UK

21. - 22. novembra

Predajná výstava odbornej literatúry z vydavateľstva Portál. Spoločnosť Portál Slovakia predstavila výber zo svojej produkcie a knižné novinky z oblasti psychológie, pedagogiky, sociológie, filozofie, ekonómie, politológie, atď. UK PU pri tejto príležitosti a aj vďaka výhodným zľavám zakúpila do svojho fondu z produkcie tohto vydavateľstva asi 620 kníh z vyše 200 titulov. Sprístupní ich v centrálnej študovni a požičovni.

5. decembra

Ján Findra: Štylistika slovenčiny a Ján Findra: Štylistika slovenčiny v cvičeniach. Prezentácia publikácií spojená s autogramiádou – v spolupráci s vydavateľstvom Osveta Martin. Prezentácie sa zúčastnili: prof. PhDr. Ján Findra, DrSc. a jeho hostia, doc. PhDr. František Ruščák, CSc. a prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.

6. decembra

Ondrej Sliacky a kol.: Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež. Prezentácia publikácie spojená s autogramiádou – v spolupráci s Literárnym informačným centrom. Zúčastnili sa jej: prof. PhDr. Ondrej Sliacky, CSc., prof. PhDr. Zu-

zana Stanislavová, CSc. a PhDr. Anton Baláž za LIC.

6. decembra

Dušan Srvátka: Návraty k dialógom. Vernisáž výstavy v Centrálnej študovni UK PU.

7. decembra

Sergej Jesenin – „smert' poéta“. Prednáška spojená s premietaním hraného dokumentu usporiadaná v spolupráci s Katedrou rusistiky a translológie IRUaS FF PU. (mm)

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PU

Profesor Sliacky pri prezentácii.

Foto: Mgr. Zuzana Breznošáková

Odborníci na PU sociálnu prácu spúšťajú projekt Diet'a a pes

Od februára 2006 začínajú realizovať učiteľia a študenti sociálnej práce na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) PU v spolupráci s občianskym združením Podajme si pomocnú ruku a časopisom *Pes a mačka* aplikačný projekt s názvom *Diet'a a pes*. Zodpovedným riešiteľom je autor tohto príspevku, Miroslava Mihoková (zástupca kynologického klubu Solivar, chovateľ a skúsený psovod) a iní odborníci z psychológie, kognitívno-behaviorálnej psychoterapie, cannisterapie, pedagogiky, veterinárneho lekárstva a pod.

Obsahom projektu je nácvik sociálnych zručností a prekonávanie špecifických fóbii u detí v detských domovoch, zariadeniach sociálnych služieb a školských zariadeniach.

Cieľom projektu je využívať canisterapeutické prostriedky pri ktorej sa využíva pozitívne pôsobenie psa domáceho (*Canis familiaris*) na zdravie diet'aťa. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) vymedzuje tieto aktivity ako pôsobenie na fyzické, psychické a sociálnu pohodu človeka, na ktorú sa chceme najmä zamerať.

Týmto projektom sa zameriame najmä na riešenie psychosociálnych a sociálno-integračných problémov detí. Druhotným cieľom je povzbudenie imunity prostredníctvom psychiky.

U špecifických skupín (napr. detí z detských domovov) budeme vykonávať odbornú formu terapie, v ktorej budú vo vzťahu vystupovať terapeut – klient – pes. Zameriame sa hlavne na tzv. AAA (Animal-Assisted Activity) zvieraci pomocnú aktivitu, ktorá prebieha v podobe návštev klientov – detí, pes sa venuje viacerým rôznym osobám detí. Výsledky sa dajú vyjadriť „len“ ako radosť, šťastie, spokojnosť.

Je tiež vhodným prostriedkom k posilneniu žiaduceho, alebo utlmeniu nežiaduceho správania – behavior (napr. terapia špecifických fóbii, alebo nácvik určitých zručností). Výsledky sú objektívne pozorovateľné a merateľné.

Obzvlášť účinné je využívanie uvedených prostriedkov u problémových detí. Pes sa stane pre nich nielen spoločníkom v hrách, ale s jeho pomocou sa aj naučia zodpovednosti a ohľadá-

duplnosti. Zaháňa pocity osamelosti jedináčikov a ochotne prijíma emocionálne potreby diet'aťa, hlavne telesný kontakt. U agresívneho diet'aťa sa zlepšuje postoj k okoliu. Hyperaktívne diet'a sa uvoľní a upokojí.

Zvieratá v cudzom prostredí DD a ZSS predstavujú spojenie s vonkajším svetom. Zmäteným, rozrušeným a depresívnym jedincom pomáhajú komunikovať. Sú rozptýlením v každodennej rutine, odvádzajú pozornosť od choroby, bolesti a osamelosti. Taktiež fungujú ako výchovný prostriedok.

Ďalšími skupinami záujmu v rámci tohto projektu sú deti žijúce v stresujúcich podmienkach, depresívne deti, deti s detskou mozgovou obrnou, mentálne postihnuté deti, autisti. K popísanej činnosti sú využívané cvičené psy plemena Nemecký ovčiak Tieto psy absolvovali niekoľko národných a medzinárodných súťaží spôsobilosti. Tie zahŕňajú cviky poslušnosti, obrany a pod. Nemajú problém s rýchlou adaptáciou a nadväzovaním nových kontaktov.

Územný dosah projektu je východné Slovensko (Prešov, Svidník, Stropkov, Michalovce, Trebišov a ďalšie podľa dopytu a možnosti realizátorov a cieľovej skupiny).

Jedným z výstupov projektu bude pomocou rozhovoru zisťovať a písomne zaznamenávať zmeny postojov a emócií u detí. Ďalším výstupom bude pomocou detskej kresby vyjadrený postoj ku prežitému a následná výstava týchto prác v priestoroch VŠ.

PhDr. Michal Oláh,
Kat. kresťanskej antropológie
a sociálnej práce, PBF PU

Kolokvium venovali pôsobeniu ruskej a ukrajinskej emigrácie

Dlho očakávané historikmi, rusistami a ukrajinistami vedecké kolokvium o pôsobení ruských a ukrajinských emigrantov na východnom Slovensku v rokoch 1919 – 1945 sa 9. novembra uskutočnilo na pôde PU. Na jeho príprave sa spolupodieľali Inštitút histórie Filozofickej fakulty (IH FF) PU, Štátna vedecká knižnica (ŠVK) v Prešove a Asociácia ukrajinistov Slovenska (AUS).

Odhliadnuc od toho, že v modernej európskej historiografii je osud porevolučných utečencov z Ruska relatívne frekventovaná téma, problematika ruskej a ukrajinskej emigrácie na východnom Slovensku ostávala veľmi málo preskúmanou. Bezpochyby, pobyt emigrantov v tomto regióne mal svoje špecifiká vyvolané jeho unikátnou multikultúrnou atmosférou. Na rozdiel od iných regiónov bývalého Česko-slovenska sa práve v tomto priestore emigranti stretli s ruským obyvateľstvom, ktoré mu bolo obzvlášť príbuzné z jazykového a náboženského hľadiska. Práve ďalšiemu bádaniu v doteraz malo známych oblastiach pôsobenia východoslovenskej emigrácie konkrétne na východnom Slovensku bolo venované tohtoročné kolokvium.

Účastníkov a hostí privítali riaditeľ IH FF PU doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., a riaditeľka ŠVK Mgr. Valéria Závadská, ktorí informovali prítomných o vedeckovýskumných a ďalších aktivitách týkajúcich sa bádania v aktuálnej tematike na svojich pracoviskách.

Kolokvium moderovali jeho bezprostrední iniciátori – doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc., z IH FF PU, pracovníčka ŠVK PhDr. Mária Nachajová a doc. PhDr. Ľubica Babotová, CSc., ako predstaviteľka AUS.

Okrem uvedených organizátorov príspevky predniesli: známy etnológ a folklorista PhDr. Mikuláš Mušínska, DrSc., riaditeľ Múzea rusinsko-ukrajinskej kultúry vo Svidníku PhDr. Miroslav Sopoliga, CSc., bibliograf PhDr. Jozef Šelepec, rusistka PhDr. Oľga Guzyová, CSc., predseda Spolku ukrajinských spisovateľov Slovenska Vasil' Dacej, literármi vedci prof. PhDr. Michal Roman, CSc., a doc. Helena Rudlovčáková, CSc. Jeden z najvýznamnejších predstaviteľov bratislavskej ukrajinistiky PhDr. Mikuláš Nevrlý sa z dôvodu zlého zdravotného stavu ospravedlnil, ale jeho príspevok stručne priblížil J. Šelepec.

V plodných diskusiách sa prihlásilo o slovo aj prof. J. Bača, CSc., MUDr. M. Bobinec, doc. PhDr. M. Bodnárová, doc. PhDr. Z. Hanudelová, CSc., doc. PhDr. A. Kovač, CSc., doc. PhDr. F. Kovač, CSc., PhDr. I. Vanat, CSc.

Podujatie jednoznačne prispelo k obohateniu poznatkov o tomto úseku dejín emigrácie, zároveň pomohlo ku koordinácii následnej spoločnej výskumnej práce. Z výsledkov kolokvia sa pripravuje samostatný zborník.

Organizátori v budúcnosti plánujú na pôde PU uskutočniť aj iné, možno väčšie vedecké podujatia, ktoré by boli tiež venované uvedenej problematike.

Michail Dronov

Podali sme pomocnú ruku

Študentské občianske združenie Podajme si pomocnú ruku so sídlom v Prešove sa zúčastňuje na projekte s názvom Integračný program, ktorý pripravili študenti odboru sociálna práca PBF PU pre Špeciálnu základnú internú školu vo Svidníku. Hlavným cieľom tohto projektu je podpora sociálnej integrácie a sekundárnej socializácie mentálne postihnutých žiakov vyžadujúcich špeciálnu starostlivosť formou športových, kultúrnych a vzdelávacích aktivít medzi zdravú populáciu. Trvanie projektu je stanovené na september 2005 až jún 2006.

Prvý mesiac nášho projektu sme nazvali Maľovaný september, ktorého cieľom bolo zapojenie detí do aktívneho skrášľovania okolia internátnej školy, ktorú navštevujú. Tu deti plne využili svoju fantáziu pri maľovaní lavičiek, ktoré hýrili rôznymi farbami a stali sa priam umeleckými dielami. To potvrdila aj Mgr. Ivana Živčáková z Katedry estetickej, umeleckej a pohybovej výchovy PF PU: „Vôbec sme nezasahovali do kreativity detí. O to zaujímavejšie bolo sledovať ako deti tvoria, a to všetko, čo teraz vidíme je jednoducho ich prácou a musím povedať, že nádhernou“. Deti tak mohli prežiť zaujímavý deň, presvedčiť sa o vlastných schopnostiach a nadviazať nové kontakty.

V rámci Psičkarskeho októbra sme oslovili Kynologický klub Solivar v Prešove. Jeho členovia pripravili 15. novembra pre deti výchovno-vzdelávací program s praktickými ukážkami v areáli tejto svidníckej školy. Deti sa mohli dozvedieť niečo o výcviku a využití psov. Hlavným cieľom bolo poučiť ich o správnom prístupe ku psom. A tak okrem sledovania cvikov poslušnosti si dobrovoľníci mohli aj na „vlastnej koži“, samozrejme za odbornej asistencie psovodov a ochranných pomôcok, vyskúšať, aké nebezpečné môže byť napadnutie psom pri nesprávnom prístupe k nemu. Avšak najviac deti ocenili možnosť voľnej hry s týmto zvieratkom. Garantom boli skúsení psovodi a ich správne vycvičené a veterinárne ošetrené psy. Tento program bol úspešne zrealizovaný aj pre deti v Tretej základnej škole vo Svidníku.

Miroslava Mihoková, Zuzana Sabová,
študentky odboru sociálna práca PBF PU

Deti z Detského domova a špeciálnej ZŠ vo Svidníku vo voľnej hre s psom.

O budúcnosti vzdelávania pracovníkov cestovného ruchu na konferencii v Prahe

V polovici septembra odcestovali štyria kolegovia z Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu (FM) PU v Prešove do hlavného mesta Českej republiky, aby sa tam zúčastnili medzinárodnej konferencie venovanej aktuálnym otázkam vo vzdelávaní pracovníkov cestovného ruchu v krajinách Európskej únie (EÚ). Konferencia, ktorú organizovala Vysoká škola obchodní (VŠO) v Prahe, o. p. s., sa niesla v duchu motta Cestovný ruch je jedným z najproduktívnejších odvetví národného hospodárstva a stále potrebuje kvalifikovaných a schopných pracovníkov.

Okrem zástupcov FM PU v Prešove - doc. Ing. Štefana Kiretu, CSc., doc. PaedDr. Milana Ďurička, CSc., PaedDr. Júliusa Alenauera a Mgr. Jaroslavy Mrúzovej, sa jej zúčastnili tiež iní, pre FM PU doteraz oficiálne neznámi partneri VŠO, napr.: Vysoká škola ekonomická v Prahe, ČR; IMC Fachhochschule Krems, Rakúsko; Fachhochschule Bochum, Nemecko; Fachhochschule Zittau-Görlitz, Nemecko; Fachhochschule Braunschweig, Nemecko; Freie Universität Berlin, W. Scharnow Institut, Nemecko; Haute Ecole Lucia Brouckere de Bruxelles, Belgicko; Escola Universitaria del Maresme, Španielsko; University Tohoku Tokio, Japonsko.

VŠO je vysokou školou neuniverzitného typu s akreditovaným študijným programom Medzinárodné teritoriálne štúdiá. Uchádzačom o štúdium v súčasnosti ponúka dva študijné odbory - Cestovný ruch a Informatika v cestovnom ruchu. V oboch ide o prezenčné bakalárske štúdium, ukončené štátnou záverečnou skúškou, ktorej súčasťou sú obhajoba bakalárskej záverečnej práce a skúška z hlavných predmetov, vrátane jedného cudzieho jazyka. VŠO úzko spolupracuje s Asociáciou cestovných kancelárií v ČR a v rámci realizácie 12-tyždňovej odbornej praxe, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou záverečnej fázy štúdia, i s ostatnými štandardnými podnikmi cestovného ruchu. Samotná výučba v študijnom programe je členená na povinné predmety, ktoré vytvárajú teoretický základ s ohľadom na špecifické potreby cestovného ruchu, ďalej na povinné voliteľné predmety, ktoré umožňujú predovšetkým vytvárať špecifický profil študenta a nakoniec na voliteľné predmety, ktoré slúžia k rozšíreniu a spestreniu odborného profilu študenta.

FM PU v Prešove s ponukou spolupráce oslovila sama VŠO už pred niekoľkými mesiacmi. Príležitosť sa naskytla v rámci európskeho projektu Socrates Minerva, ktorý rozvíja aktivity predovšetkým na poli informačno-komunikačných technológií v oblasti vzdelávania a tiež v otvorení a dištančnom vzdelávaní.

FM PU v Prešove prijala túto ini-

ciatívu, v zastúpení svojho prodekanu pre zahraničné vzťahy Š. Kiretu ústretovo, pretože sama proklamuje veľký záujem o vytváranie a udržiavanie dobrých, no predovšetkým zmysluplných zahraničných vzťahov, ktoré by neboli realizované iba formálne, v papierovej podobe, ale predovšetkým by prinášali praktický osoh všetkým zúčastneným stranám.

Programová, organizačná, jazyková i geografická príbuznosť oboch inštitúcií tiež naznačovali, že stanovené závery a ciele ponúkanej spolupráce by mohli byť úspešne naplnené a ponuka je teda zmysluplná. Mimochodom, VŠO je v poradi už tretím pracoviskom (po College of Hotel Management v Belehrade, Srbsko a Čierna Hora či The Higher School of Regional Economy Management and Tourism v Kielcach, Poľská republika), ktoré s FM PU udržiava veľmi úzke a priateľské kontakty, kvalitatívne presahujúce oficiálny rámec podpísaných zmlúv a dohovorov.

Na začiatku konferencie rektorka VŠO PhDr. Eva Kadaňová okrem iného udelila niekoľko vyznamenaní VŠO svojim pracovníkom a partnerom. Nasledovali vstupné referáty. Prof. Ing. Václav Kubišta, CSc., z VŠO prezentoval úvahy o vplyve globalizácie na vývoj cestovného ruchu a teda i na vývoj vo vzdelávaní v odbore. Prof. dr. Hans-Dieter Quack z Fachhochschule v Braunschweigu ponúkol sociologickú štúdiu o zmenách v správaní sa klientov cestovného ruchu v NSR. Prof. Dominique Chavet z Vysoké školy Lucie Brouckere prednášala o turistickom potenciáli v nemecky hovoriacich regiónoch Belgicka. Dr. Robert Kaspar, Mag., z ICM Fachhochschule Krems predstavil študijné programy pre turizmus a sektor voľnočasových aktivít, ktoré pripravili pre záujemcov o štúdium na tamojšej univerzite. Zástupca FM PU M. Ďuriček prednášal o typológii osobnostných rizík v turizme.

Na základe profesijnej špecializácie pracovali na konferencii štyri sekcie. V prvej - Súčasný problémy svetovej ekonomiky manažmentu a marketingu a ich odraz vo vzdelávaní na školách cestovného ruchu -

Zástupcovia KTHM FM PU pred kongresovým centrom Českej národnej banky v Prahe.

vystúpil aj Š. Kireta. Témou bolo Využitie znalostí mikroekonómie pri výučbe marketingu na vysokých školách pripravujúcich manažérov pre oblasť turizmu. Druhú sekciu Moderné informačné a komunikačné technológie vo vzdelávaní pracovníkov cestovného ruchu obsadil J. Alenauer a hovoril na tému Význam informatiky pre formovanie odborného profilu absolventa vysokej školy študijného odboru: manažmentu turizmu a hotelierstva. Prínos humanitných odborov pre vzdelávanie pracovníkov cestovného ruchu so zvláštnym zreteľom na prípravu turistických sprievodcov bol názov tretej sekcie. V štvrtej sekcii - Spôsoby štúdia cudzích jazykov s ohľadom na praktické potreby pracovníkov cestovného ruchu, vrátane prekladateľskej a tlmočnickej činnosti - vystúpila aj J. Mrúzová s príspevkom Vybrané metódy vysokoškolského štúdia angličtiny a francúzštiny ako odborných jazykov pre sektor cestovného ruchu, hotelierstva, gastronómie a kuchyne na Katedre turizmu a hotelového manažmentu FM PU v Prešove. Spracovala ho spolu s kolegyňou Mgr. Zuzanou Draganovskou.

Účastníci tejto pracovnej sekcie navyše na prezentáciu svojich skúseností zvolili formu workshopu, čo veľmi pozitívne ovplyvnilo pracovný rytmus skupiny. Vo výlučne ženskom zložení odborníčky na odborný jazyk (predovšetkým cestovného ruchu) a zároveň jeho vyučujúce rozobrali mnohé z relevantných otázok svojho odboru. Zaoberali sa témou sporného pomeru odborných a jazykových kompetencií u odborníkov zabezpečujúcich vzdelávanie v odbornom jazyku. Hovorili tiež o vý-

zname a úlohe tém z reálií v príprave odborníkov pre cestovný ruch. Reč prišla i na európske jazykové portfólio a európsky referenčný rámec cudzích jazykov. Sekcia si oprávnené vyslúžila prívlastok „jazyková“, pretože pracovala hneď v niekoľkých cudzích jazykoch naraz (okrem češtiny a slovenčiny aj v angličtine, nemčine a dokonca zaznelo aj niekoľko španielskych fráz - samozrejme, bez tlmočenia).

Na druhom plenárnom zasadnutí vedúci jednotlivých sekcií referovali o práci v nich a odzneli tiež záverečné slová doc. PhDr. Renáty Wohlge-muthovej, CSc., prodekanke pre vzdelávanie VŠO. Nasledovala diskusia a pripomienkovanie celého podujatia. Š. Kireta predstavil víziu voľnej asociácie zidených pracovísk, oslobodenej od akýchkoľvek neprírodných administratívnych procedúr, viazanosti a v neposlednej miere i zaťažujúcich finančných nákladov. Jeho ideu predbežne prijali veľmi kladne a uložili mu písomne vypracovať konkrétnu podobu návrhu a oficiálne ju predložiť každej z oslovených strán. „Som spokojný,“ vyjadril sa Š. Kireta, „predpokladám, že návrh bude úspešne prijatý. Veď čo môže byť zaujímavejším motivačným prvkom v práci, či už ide o pedagogickú, publikačnú alebo vedecko-výskumnú činnosť, ako živý kontakt s partnermi v odbore, pôsobiacimi na iných pracoviskách, možnosť diskutovať a porovnávať, vytvoriť prostredie zdravej konkurencie a súťaživosti, zjednotiť proces publikovania a šírenia pracovných výstupov vôbec?“

Mgr. Jaroslava Mrúzová
KTHM FM PU

Hluchoslepí medzi nami boli témou konferencie v Prešove

Definície hluchoslepoty sa zhodujú v tom, že tento termín sa vzťahuje nielen na osoby s úplnou stratou zraku a sluchu, ale aj na jedincov, ktorí majú tieto funkcie postihnuté len čiastočne. To znamená, že hluchoslepý človek nemusí byť úplne slepý a hluchý. Môže tiež byť ťažko nedoslýchavý a slabozraký alebo hluchý a slabozraký, či slepý a nedoslýchavý. Ale v žiadnom prípade hluchoslepota nemôže byť dôvodom k rezignácii.

Na konferencii o hluchoslepotu sa dali vidieť niektoré druhy komunikácie s takto postihnutými jedincami. Tlmočníci im sprostredkovali obsah konferencie a celé dianie počas pobytu v Prešove. Mali jedného, alebo dvoch tlmočníkov podľa druhu postihnutia.

Foto: Martin Medňanský

Táto malá skupina hluchoslepých ľudí žijúca medzi nami upútala výraznejšie pozornosť našej verejnosti v auguste tohto roku. V Prešove sa 2. až 7. augusta uskutočnila v histórii po prvýkrát na Slovensku európska konferencia o hluchoslepotu. Zišlo sa tu viac ako 400 účastníkov zo 40 krajín nielen z Európy, ale aj z celého sveta, aby zhodnotili doterajšie aktivity práce a stanovili si ciele do budúceho obdobia. Na konferencii sa zúčastnili mnohí odborníci z rôznych inštitúcií teoretického a praktického zamerania, dospeli hluchoslepi so svojimi tlmočníkmi, hluchoslepi deti s rodičmi a súrodencami.

Odborníci, ktorí sa zaoberajú hluchoslepotou, sú združovaní v rôznych národných a medzinárodných organizáciách. Jednou z nich je svetová asociácia hluchoslepých – Deafblind International (DbI). Od roku 1986 organizuje európske konferencie, ktoré sú jedným z najvýznamnejších podujatí pre odborníkov pracujúcich s hluchoslepými v Európe. Svetová asociácia hluchoslepých – DbI doteraz zorganizovala šesť európskych konferencií, 13 svetových konferencií o hluchoslepotu a dve konferencie pre odborníkov z Ázie.

Organizátorom 6. európskej konferencie o hluchoslepotu v Prešove bola spomínaná DbI v spolupráci so Slovenskou komunitou hluchoslepých, občianskym združením. Spoluorganizátormi boli PU, Evanjelická špeciálna základná škola internátna pre hluchoslepi deti v Červenci, Združenie rodičov a priateľov hluchoslepých detí, Mesto Prešov, Krajský úrad v Prešove, Prešovský samosprávny kraj a Východný distrikt Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Záštitu nad konferenciou prevzal primátor mesta Prešov Milan Benč a Ministerstvo školstva SR.

Hlavným motívom konferencie bola téma Making the Invisible Visible – Od neviditeľného k viditeľnému. Cieľom bolo prezentovať dosiahnuté výsledky vo výchove

a vzdelávaní hluchoslepých v Európe, stimulovať rozvoj služieb, vzdelávania a pracovných príležitostí pre hluchoslepých v strednej a východnej Európe, zvýšiť povedomie o hluchoslepotu na Slovensku a v krajinách strednej a východnej Európy. Zámerom bolo poukázať na aktuálne problémy, ktoré sa týkajú života hluchoslepej populácie. V strednej a východnej Európe nie sú takmer žiadne edukačné programy, služby a pracovné príležitosti pre hluchoslepých. Vyzerá to tak, akoby skupina hluchoslepých ľudí nebola viditeľná. Preto odborníci z celej Európy sa snažia zviditeľniť ešte stále neviditeľný svet hluchoslepoty.

Obsahová náplň konferencie tvorilo pätnásť kľúčových oblastí: výchova a vzdelávanie hluchoslepých detí, hluchoslepi so stratou zraku a zraku po narodení, aktivity s hluchoslepými v rannom štádiu vývoja, komunikácia s hluchoslepými, práca s rodinami hluchoslepých, dospeli s vrodennou hluchoslepotou, hluchoslepi v dospelom veku, Usherov syndróm, Charge syndróm, rozvoj služieb pre hluchoslepých, pracovné príležitosti pre hluchoslepých, kreatívne aktivity a hry na rozvoj vedomostí, schopností a zručností hluchoslepých, vzdelávanie pracovníkov a tlmočníkov hluchoslepých.

Účastníci rokovali k v 16 sekciách a po absolvovaní určených hodín vo vybratej sekcii získali certifikáty.

PU na konferencii reprezentovali svojou aktívnou prácou v užšom organizačnom výbore a vedeckom výbore doc. PhDr. Mária Podhájecká, CSc. (PF PU) a Ing. Vladimír Gerka (PBF PU).

Zo Slovenska bolo registrovaných 12 účastníkov. Komisiou DbI boli sponzorovaní z PU doc. PhDr. M. Podhájecká, CSc. (PF PU), prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Ing. V. Gerka a Mgr. Michal Olejár (PBF PU). Aktívne sa prezentovali s príspevkami a Mgr. Jarmila Žolnová (PF PU).

Oficiálneho otváracieho ceremonie

niálu 6. DbI európskej konferencie sa za PU zúčastnili jej rektor prof. PhDr. František Mihina, CSc., ktorý svojim príhovorom pozdravil konferenciu a dekan doc. PhDr. Milan Portik, PhD. (PF PU) a prof. ThDr. Peter Kormaník, PhD. (PBF PU). Slávnostného záverečného aktu konferencie sa zúčastnila prorektorka PU prof. PhDr. Viera Bačová, PhD.

Spríevodnými akciami európskej konferencie boli posterové prezentácie a kultúrno-turistické programy. Z nich spomenieme výlety podľa výberu účastníka, divadelné predstavenie pre širokú verejnosť z Dánska pod názvom Prelomenie tichej temnoty. Účinkovali v ňom štyria hluchoslepi a štyria asistenti. Každá časť ich vystúpenia bola vytvorená na základe obojstrannej inšpirácie a pri zohľadnení individuálnych zručností a schopností účinkujúcich. Hra priviedla diváka do sveta hluchoslepých a umožnila mu vcítiť sa do jeho pocitov a zažiť svet ticha a tmy. Film Princenzná na ceste bol výsledkom spoločného projektu 15 krajín Európy. Odborníci v spolupráci s dospělými hluchoslepými vytvorili umelecké dielo, ktoré je založené na príbehu princeznej. Organizátori konferencie pripravili aj program pre rodiny s hluchoslepým dieťaťom v letnom tábore.

K úspešnému organizačnému chodu tejto veľkolepej akcie prispela obetavá práca aj 12 dobrovoľníkov – asistentov z PU. Zmienku si zaslúžia Mgr. Lucia Dancaková, Michal Kočiš, Marcela Mackaničová, Gabriela Martičková, Miroslava Mikolajová, Diana Nezbedová, Mária Olejníková, Lenka Pilipová (PF PU), Zuzana Hricigová, Slavomíra Kašpříšínová, Helena Kuzanová (PBF PU) a Matej Miko (FM PU).

Z konferencie vyšla tlačou kniha abstraktov a vydanie zborníka sa plánuje v elektronickej podobe. Fotodokumentácia z konferencie je prístupná na www.dbiconference.sk.

doc. PhDr. Mária Podhájecká, CSc., Ing. Vladimír Gerka

Stretli sa v Olomouci

Ďalší medzinárodný pedagogicko-vedecký tábor organizovaný Katedrou primárnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci sa konal od 10. do 12. októbra. Stretnutie malo charakter konferencie, na ktorej boli prezentované výsledky prieskumu zameraného na využívanie informačných a komunikačných technológií u žiakov mladšieho školského veku v ČR, v Poľsku a v SR.

Stretnutia sa zúčastnili učiteľia a študenti Pedagogickej fakulty (PF) PU v Prešove – doc. PhDr. Ľudmila Belášová, PhD., doc. RNDr. Renáta Bernátová, PhD., Mgr. Hedviga Kochová, Alexandra Martinková (študentka 3. ročníka), Lenka Kuchtaninová (študentka 3. ročníka), Lenka Rohaľová (študentka 2. ročníka).

Na stretnutí sme dohodli ďalší spoločný výskumný problém, do riešenia ktorého sa aktívne zapoja všetci študenti, ktorí pracujú vo vedeckých krúžkoch na jednotlivých pracoviskách. Výskumný problém je venovaný problematike ľudových tradícií vo vzťahu k žiakom mladšieho školského veku.

Aj prostredníctvom tohto príspevku chceme čo najsrdečnejšie poďakovať pedagógom katedry primárnej pedagogiky a študentom vedeckého krúžku na tejto fakulte za srdečné privítanie, pohostinnosť a skvelú atmosféru počas konferencie.

doc. RNDr. Renáta Bernátová, PhD., Mgr. Hedviga Kochová

Zistia vplyv cirkví

Integrácia Rómov vplyvom cirkevných spoločenstiev je názov projektu, ktorý vznikol v spolupráci medzi Katolíckou teologickou fakultou Karlovej univerzity v Prahe a Filozofickou a Právoslávnu bohosloveckou fakultou PU v Prešove s cieľom získať informácie o vplyve cirkevných inštitúcií na integráciu Rómov v rómskych komunitách. Zber informácií bol realizovaný prostredníctvom naratívnych rozhovorov uskutočnených pedagógmi a študentmi odboru sociálna práca. Vybranými skúmanými lokalitami boli geograficky a demograficky odlišné rómske lokality a to Lunik IX. ako mestská lokalita, polomestskú lokalitu zastupovala obec Novosad a klasickú dedinskú rómsku komunitu obec Jarovnice.

Uvedený projekt je podporovaný Biskupskou konferenciou v Nemecku a jeho cieľom je zistiť situáciu v rómskych komunitách po rozpade a zmene politických systémov vo východnej a strednej Európe a súčasne zistiť mieru vplyvu cirkevných spoločenstiev rôzneho zamerania na život v rómskych komunitách.

PhDr. Beáta Balogová, PhD.

XVIII. DIDMATTECH 2005 sa venoval najnovším poznatkom z výučby technických odborných predmetov

V dňoch 13. – 14. septembra 2005 sa na pôde PU v Prešove uskutočnila medzinárodná vedecko-odborná konferencia XVIII. DIDMATTECH 2005 pod záštitou prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., rektora PU. Organizátorom konferencie bola Katedra techniky a digitálnych kompetencií Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU pod vedením vedúceho katedry doc. PaedDr. Jozefa Pavelku, CSc. Vedeckým garantom konferencie bol prof. Ing. Ján Stoffa, DrSc. Konferencia opäť zavítala na PU po piatich rokoch konania na iných univerzitách Slovenska, Čiech a Poľska.

Spoluorganizátormi konferencie okrem spomínanej katedry boli Inštitút Techniky Uniwersytet Rezeszowski, Katedra informatiky Uniwersytetu J. Selyeho v Komárne, Katedra technickej výchovy Pedagogickej fakulty UP v Olomouci, Katedra Wychowania Technicznego Politechnika Radomska.

Cieľom konferencie bolo poskytnúť účastníkom najnovšie poznatky z oblasti materiálovedy a z oblasti technológií, vrátane informačno-komunikačných a edukačných technológií a umožniť zúčastneným prezentovať výsledky vlastnej vedecko-výskumnej činnosti so špeciálnym zameraním na didaktické aspekty výučby technických odborných predmetov.

Konferencia bola určená najmä pedagógom vyučujúcim predmety z oblasti materiálov a technológií na rôznych druhoch škôl, ako aj nadaným študentom a doktorantom. Pozvaní boli aj pracovníci vedecko-výskumných pracovísk a príbuzných odborov. Na konferencii sa zúčastnilo 101 učiteľov, výskumných pracovníkov, doktorandov a priaznivcov z českých, slovenských, poľských a ukrajinských univerzít.

Plenárna časť konferencie prebiehala v priestoroch študovne Univerzitnej knižnice, kde pracovníci knižnice a členovia organizačného výboru konferencie pripravili dôstojné podmienky pre toto významné podujatie.

Kľúčové referáty na konferencii predniesli prof. PhDr. Ing. Ivan Turek, CSc. na tému Kvalita vzdelávania, dr. Ing. Čestmír Serafin z ČR na tému Elektrotechnické stavebnice v technickom vzdelávaní a doc. PaedDr. Jozef Pavelka, CSc., na tému Multipredmetovo-kompetenčný charakter technickej výchovy. V závere plenárnej časti konferencie nasledovalo po prvýkrát organizované viac ako hodinové priame videokonferenčné spojenie na báze VRVS s Ministerstvom školstva SR. Jeho predstaviteľia prof. Ing. P. Plavčan, CSc., riaditeľ odboru vysokoškolského vzdelávania, PhDr. et PaedDr. L. Haas, štátny radca, odbor základného vzdelávania a predškolskej výchovy a PaedDr. J. Ladányi, pracovník ŠPÚ v Bratislave a tajomník Ústrednej predmetovej komisie pre technickú výchovu spolu s predstaviteľmi pléna konferencie doc. PhDr. M. Kožuchovou, CSc., predsedníčkou ÚPK pre technickú výchovu pri ŠPÚ v Bratislave, prof. Ing. T. Kozíkom, DrSc., vedúcim Katedry techniky a informačných technológií PF UKV v Nitre, doc. PaedDr. M. Ďurišom, CSc., vedúcim Katedry techniky a technológií FPV UMB v B. Bystrici a doc. PaedDr. J. Pavelkom, CSc., vedúcim Katedry techniky a digitálnych kompetencií FHPV PU v Prešove viedli diskusiu na tému: Perspektívy všeobecne-technického vzdelávania v SR.

Cieľom videodiskusie bolo prezentovať aj výber zo záverov, ktoré jednomyselne prijali účastníci dvoch významných konferencií zameraných na všeobecno-technické vzdelávanie. Prvá Technické vzdelávanie ako súčasť všeobecného vzdelania sa konala 6. a 7. septembra vo V. Lomnici a druhou bol práve XVIII. DIDMATTECH 2005. Závery konferencií boli spolu s osobitným listom poslané pánovi M. Froncovi, ministrovi školstva SR. (Zverejňujeme ich v plnom znení na inom mieste časopisu PU.)

V popoludňajších hodinách a na druhý deň pokračovali rokovania v odborných sekciách, kde vystúpili odborníci s príspevkami zameranými podľa odbornosti jednotlivých sekcií: Didaktické otázky výučby technických odborných predmetov, Informačné a komunikačné technológie, Materiáloveda.

Jednotlivé príspevky, ale aj závery a obrazový materiál z konferencie sú súhrnne spracované v publikácii Abstrakty a v recenzovanom zborníku XVIII. DIDMATTECH 2005, Prešov na DVD nosiči.

Účastníci konferencie boli informovaní, že XIX. DIDMATTECH 2006 sa uskutoční na Univerzite J. Selyeho v Komárne.

SPOLOČNÉ ZÁVERY

Z 21. KONFERENCIE TECHNICKÉ VZDELÁVANIE AKO SÚČASŤ VŠEOBECNÉHO VZDELÁVANIA

konanej v dňoch 6. a 7. septembra vo Veľkej Lomnici

XVIII. ROČNÍKA KONFERENCIE DIDMATTECH 2005

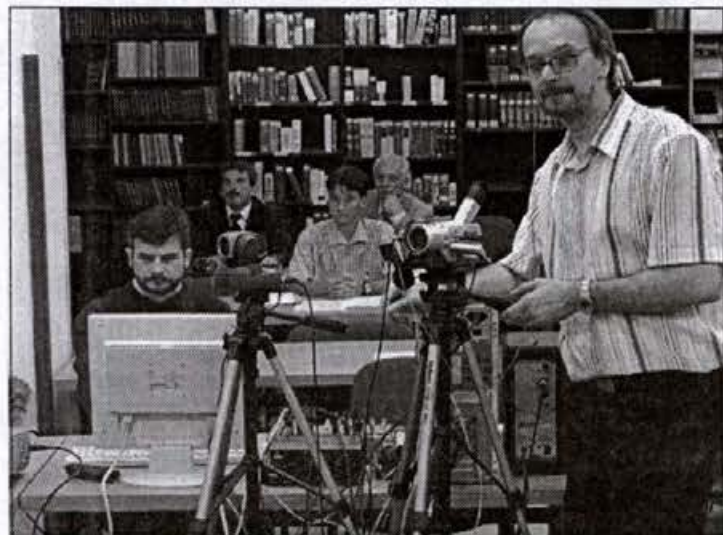
konanej v dňoch 13. a 14. septembra 2005 v Prešove

Účastníci medzinárodných vedecko-odborných konferencií „Technické vzdelávanie ako súčasť všeobecného vzdelávania“ a „XVIII. DIDMATTECH 2005“ zo Slovenskej republiky, Českej republiky a Poľska požadujú od predstaviteľov katedier pripravujúcich učiteľov technickej výchovy UMB v Banskej Bystrici, UKF v Nitre a PU v Prešove, aby prerokovali s predstaviteľmi MŠ SR nižšie uvedené závery, ktoré boli prijaté na konferenciách so zámerom zabezpečiť a skvalitniť technické vzdelávanie na základných školách Slovenskej republiky.

Účastníci konferencií dospeli k názoru, že všeobecné technické vzdelávanie počínajúc predškolským a končiac univerzitou tretieho veku je nezastupiteľné na dosiahnutie technickej gramotnosti, i pre rozvoj kľúčových kompetencií, zvyšuje uplatnenie na trhu práce a prispieva k vyššej kvalite života. Nedocenenie zabezpečenia všeobecného technického vzdelávania je jednou z príčin nižšej vedomostnej úrovne populácie slovenských žiakov najmä v kreatívnom a analytickom riešení problémových úloh. Účastníci konferencií konštatujú, že na rozdiel od vyspelých európskych krajín a ostatných porovnateľných krajín sveta sa na Slovensku prejavujú negatívne tendencie v podpore a spoločenskom uznaní technického vzdelávania tým, že:

- technická výchova na ZŠ je od roku 1989 finančne takmer nedotovaná,
- dochádza k zníženiu počtu špecializovaných učebných technickej výchovy,
- materiálo-technické zabezpečenie predmetu je zastaralé a ne-

(dokončenie na s. 14)

XVIII. DIDMATTECH 2005 ...

(dokončenie zo s. 14)

vyhovujúce dnešným požiadavkám,

- nerealizuje sa ucelený systém ďalšieho vzdelávania učiteľov technickej výchovy, ktorý sa prejavuje zvyšovaním podielu nekvalifikovaných učiteľov pôsobiacich vo výučbe technickej výchovy,
- neplní sa edičný plán vydávania učebníc, pracovných zošitov a metodických príručiek určených pre technickú výchovu 5. až 9. ročníka ZŠ.

Účastníci konferencií očakávajú od príslušných zodpovedných orgánov štátnych inštitúcií systémový prístup k vytvoreniu primeraných podmienok na zabezpečovanie kvalitnej výučby technickej výchovy v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách.

Účastníci konferencií považujú za systémový prístup opätovne zaviesť výučbu techniky aj na gymnáziách, a to z toho dôvodu, aby bola zabezpečená vyššia kvalita prípravy študentov pre vysokoškolské štúdium najmä technických smerov a aby boli vytvorené podmienky na získanie kompetencií absolventov požadovaných Európskou úniou. Diskusia účastníkov konferencií potvrdila, že kvalita technickej výchovy na ZŠ preukázateľne ovplyvňuje aj pripravenosť žiakov pre ďalšie úspešné štúdium na SOŠ.

Účastníci konferencií požadujú, aby v rámci pripravovanej koncepcie prestavby školského systému boli rešpektované všetky odporúčania EÚ vo vzťahu k technickému vzdelávaniu a boli uplatnené skúsenosti z realizácie technického vzdelávania v európskych krajinách a vo svete. V súlade s vyššie uvedeným, účastníci žiadajú zvýšiť časovú dotáciu pre výučbu pracovného vyučovania na I. stupni a pre technickú výchovu na II. stupni základnej školy.

Účastníci konferencií sú toho

názoru, že Katedra techniky a technológií FPV UMB v Banskej Bystrici, Katedra techniky a informačných technológií PF UKF v Nitre a Katedra techniky a digitálnych kompetencií FHPV PU v Prešove disponujú dostatočnými kompetenciami a sú schopné pripraviť samostatný študijný program so zameraním na prácu s počítačom.

Účastníci konferencií konštatujú, že kvalitné technické vzdelávanie nie je možné dosiahnuť bez využívania poznatkov a foriem IKT. Dospeli k záveru, že príprava počítačovo gramotných absolventov učiteľského zamerania technická výchova je na vysokej odbornej úrovni. Absolvent učiteľského programu technická výchova má schopnosti a zručnosti na aplikáciu využívania IKT v rámci technickej výchovy, ako aj na uplatnenie medzipredmetového prístupu potrebného na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov.

Účastníci konferencií žiadajú, aby na rokovania súvisiace s prípravou koncepčných zmien a rokovania Kurikulárnych rád boli prizvaní zástupcovia učiteľských fakúlt vyššie uvedených katedier, pričom za stáleho člena týchto rád odporúčajú menovať prof. Ing. Tomáša Kozičku, DrSc.

Účastníci konferencií podporujú zriadenie terminologických komisií s pôsobnosťou pre SR a ČR, ktoré by koordinovali prácu pri tvorbe terminológie platnej pre oblasť všeobecnej technickej edukácie. Odporúčajú, aby takúto komisiu v ČR viedol doc. PaedDr. Jiří Kropáč, CSc. a jej členmi boli: prof. Ing. Ján Stoffa, DrSc., PhDr. Vladimír Rambousek, CSc., PhDr. Jiří Dostál, doc. PhDr. Milana Krobotová, CSc. a v SR komisiu viedol prof. Ing. Ján Stoffa, DrSc., a členmi boli: doc. PaedDr. Milan Ďuriš, CSc., doc. PaedDr. Jozef Pavelka, CSc., PaedDr. Mária Vargová.

Účastníci konferencií

Fungujú nové www stránky PU

Od 14. novembra sú zverejnené nové oficiálne www stránky PU na adrese <http://www.unipo.sk/>.

Nové www stránky predstavujú komplexný systém, ktorého cieľom bolo splnenie viacerých požiadaviek:

- zavedenie nového moderného dizajnu podľa súčasných trendov,
- zvýšenie dynamiky a atraktívnosti www stránok,
- zjednodušenie ovládania, lepšia integrácia štruktúry obsahu,
- zavedenie základu pre budovanie jednotného dizajnu PU a jej súčastí,
- zavedenie nových moderných prvkov a technológií,
- zavedenie systému pre správu a riadenie obsahu www stránok používateľským spôsobom,
- zrýchlenie a zefektívnenie zmien obsahu www stránok,
- zavedenie systému pre správu jazykových mutácií.

Po obsahovej stránke bol do nového dizajnu zatiaľ štruktúrované prenesené doterajší obsah, pričom v najbližšom období sa bude postupne rozširovať a pribudne aj anglická mutácia stránok.

K najvýznamnejším zmenám patrí zavedenie používateľského systému pre správu obsahu stránok, ktorý od začiatku budúceho roku umožní zapojiť do tvorby jednotlivých stránok priamo poverených pracovníkov z fakúlt, pracovísk a katedier s použitím jednoduchých (používateľsky zameraných) nástrojov.

Tento projekt vznikol na základe iniciatívy vrcholných orgánov univerzity a realizovalo ho Centrum výpočtovej techniky (CVT) PU v spolupráci s www štúdiom bart.sk a fakultnými výpočtovými strediskami.

Som presvedčený, že nový systém www stránok prispeje k lepšej propagácii univerzity doma aj v zahraničí, k pružnejšiemu zverejňovaniu aktuálnych informácií a lepšej informovanosti akademickej obce PU ako aj širšej verejnosti.

Ing. Vladimír Pisarský,
riaditeľ CVT PU

Na konferencii Zdravá škola prednášali aj zástupcovia PU

V poradí 11. vedecko-pedagogická konferencia škôl podporujúcich zdravie z Košického a Prešovského kraja sa uskutočnila 2. decembra na pôde Metodicko-pedagogického centra v Prešove. Zúčastnilo sa na nej 75 odborníkov, z nich 12 vysokoškolských učiteľov z troch fakúlt PU - športu, zdravotníctva a z pedagogickej.

Za Pedagogickú fakultu vystúpil prof. PaedDr. Jozef Liba, PhD., s hlavným referátom na tému Pohyb a zdravie. S koreferátmi o vplyve cvičení na prevenciu a kontrolu bolestí chrbta sa prezentovali z Fakulty športu doc. MUDr. Miriam Brtková, PhD., a PaedDr. Ivan Uher. Problematiku kooperácie rodičov a učiteľov materských škôl pri plnení úloh škôl podporujúcich zdravie predniesla PaedDr. Monika Miňová. MUDr. J. Skladaný, PhD., a Mgr. R. Lenková, PhD., vystúpili s témou zdravotných a regeneračných účinkov krátkodobého celotelového podchladzovania v krykomore. Mgr. Rút Lenková, PhD. svoj príspevok venovala téme Ako zdravo vyplniť voľný čas, keď už na to škola nestačí.

Mgr. Jaroslava Rubická vystúpila s príspevkom Basketbal zábavou. Mgr. Lucia Malá-Laliková erudovane zdatnému plénu priblížila význam štatistických vyšetrení zdravotne oslabených jedincov.

Doc. RNDr. Renáta Bernátová, PhD., z Pedagogickej fakulty predniesla referát na tému Počítačom podporovaná výučba v zdravej škole. Somatické osobitosti a zdravotnú situáciu rómskych žiakov prezentoval PaedDr. Ladislav Horňák, PhD.

Ku kvalitatívne vysokej úrovni konferencie z odborného hľadiska prispeli aj vystúpenia zástupcov Fakulty zdravotníctva PU. Problematikou výchovy k zdraviu v podmienkach základnej školy a skúsenosťami z realizácie projektu Evička a deti v podmienkach praxe sa zaoberali PhDr. Slávka Kapová, PhDr. Dagmar Magurová, PhDr. Silvia Cibíriková a Mgr. Jana Činová. Ich kolegyňa PaedDr. Zdenka Uherová vystúpila s príspevkom Motivačné faktory u žiakov strednej školy vo vyučovanom predmete telesná výchova.

Okrem toho témami vystúpení bola recyklácia papierového odpadu, ekologické poľnohospodárstvo, výchova k zdravému životnému štýlu na základnej škole a zdokonaľovanie zdravia pedagogických pracovníkov.

Celkove sa predstavilo 28 autorov, ktorých príspevky budú súčasťou zborníka.

PaedDr. Michal Modrák,
metodik TV MPC Prešov

Na PBF si konferenciou o gréckej kultúre pripomenuli 55. výročie

Pravoslávna bohoslovecká fakulta (PBF) PU v Prešove v rámci projektu VEGA č. 3/2174/04 Vytvorenie učebnice gréckeho jazyka pre stredné školy a grécko-slovenského a slovensko-gréckeho slovníka zorganizovala 27. a 28. októbra konferenciu s medzinárodnou účasťou pod názvom Grécka kultúra od Antiky po súčasnosť. Súčasťou boli oslavy 55. výročia založenia PBF PU.

V úvode konferencie poukázal prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD., prodekan pre pedagogickú, výchovnú činnosť a rozvoj PBF PU na význam a dôležitosť štúdia gréckeho jazyka a kultúry, čím zároveň ozrejmil zmysel a poslanie konferencie. Zároveň privítal vzácných hostí z Helénskej republiky, a to profesorov gréckeho jazyka a kultúry z Filozofickej fakulty Kapodistriakovej univerzity v Aténach, ktorí sú zároveň členmi Združenia pre rozvíjanie medzinárodných kontaktov a vzájomných kultúrnych výmen so sídlom na ostrove Kalymnos.

Na pôde PBF PU privítal zúčastnených jej dekan prof. ThDr. Peter Kormaník, PhD. Rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., vyjadril vďaka za zorganizovanie tohto podujatia. Po prihovore rektora sa slova ujala Mária Teodoridou, prezidentka Združenia pre rozvíjanie medzinárodných kontaktov a vzájomných kultúrnych výmen. Okrem

iného sa poďakovala hosťujúcej PBF PU za zorganizovanie tohto podujatia a poukázala na veľmi dobré vzťahy medzi Slovenskom a Gréckom.

Prvý z prednášajúcich prof. Christoforos Charalambakis sa venoval úlohe gréckeho jazyka v Európe. Poukázal na dôležitosť a potrebu gréckeho jazyka v Európe, nakoľko Grécko a Slovensko sú členmi Európskej únie. Ďalší z prednášajúcich prof. Aristideidis E. Konstantinidis, jeho prednáška mala názov Celosvetový rozmer gréckeho jazyka a zároveň celosvetový rozmer gréckeho jazyka. dr. Tomas Ioannidis s prednáškou Jazyk Novej Zmluvy sa venoval biblickému aspektu gréckeho jazyka.

V druhom cykle prednášok ako prvá vystúpila filologička dr. Elpida Dionysiou s prednáškou Jazyk básnika Papadiamantis, v ktorej sa zamerala na život a dielo významnej osobnosti, ktorou básnik Papadiamantis jednoznačne bol. Otázke

významu jednotlivých gréckych slov a ich viacvýznamového chápania sa v prednáške s názvom O účinnom učení sa slovnej zásoby venovala dr. Ioanna Charalambakisová.

Prvý deň konferencie zavŕšil Grécky večer, ktorý zorganizovali grécki hostia a pripravili národné špeciality. Večer sa niesol v grécko-slovenskom duchu aj vďaka kultúrnemu programu, v ktorom vystúpili grécki hostia spolu so študentmi PBF PU. V jeho rámci sa fotograf Mgr. Anton Fogaš prostredníctvom premietania diapozitívov podelil s prítomnými o zážitky zo svojich ciest z Kapadokie.

Druhý deň konferencie patrilo oslavám 55. výročia PBF PU. Ako prvý s úvodným slovom vystúpil dekan fakulty P. Kormaník. Načrtol históriu a poslanie fakulty a tiež jej súčasnú situáciu. Publikáčnej činnosti PBF PU a celkovo vedeckej práci na PBF v Prešove sa venoval prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc. Ďalší prednášajúci ThDr. Ján Jacoš, CSc., v príspevku Význam štúdia teológie v súčasnosti poukázal na ciele, význam a aktuálnu potrebu štúdia teológie v súčasnosti. Cyklus vystúpení uzatvoril J. Zozulák prednáškou

na tému Budovanie vzťahov v oblasti kultúry a vzdelávania medzi Gréckom a Slovenskom.

Zavŕšením konferencie bolo udelenie medaily PBF PU v Prešove M. Teodoridou, prezidentke Združenia pre rozvíjanie medzinárodných kontaktov a vzájomných kultúrnych výmen. Vyzdvihli tak jej aktívny prínos pre PBF PU v Prešove, ktorý spočíva aj v organizovaní pobytov viacerých študentov PBF zameraných na štúdium gréckeho jazyka. Laureátka neskrývala dojatie a radosť z pocty. Bola o to väčšia, keďže išlo o jej prvú návštevu SR.

Výsledkom konanej konferencie bude Zborník prednášok z tejto konferencie, kde budú podrobnejšie rozobraté jednotlivé príspevky prednášajúcich.

Mgr. Maroš Černý,
doktorand PBF PU

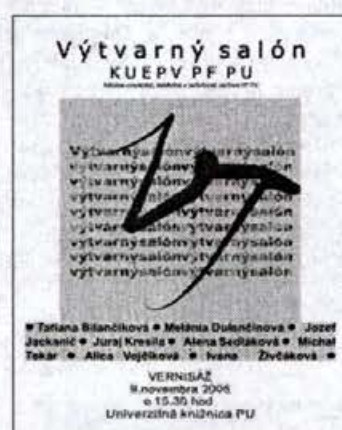
Výtvarný salón ukázal svojský jazyk pedagógov Pedagogickej fakulty

Po niekoľkých úspešných výstavách a iných reprezentatívnych projektoch na pôde Univerzitnej knižnice PU v Prešove sa v prezentácii výtvarných diel dostalo priestoru aj pedagógom Katedry umeleckej, estetickéj a pohybovej výchovy Pedagogickej fakulty PU v Prešove.

Nie je ľahké chytiť optimálne obdobie na to, aby sa zlúčili všetky atribúty nevyhnutné na jednoznačné upriamenie pozornosti všetkých návštevníkov knižnice. Je pochopiteľné, že ticho knižnice je prepletené šuchotom stránok kníh a časopisov, blikaním obrazoviek monitorov, no od istého času to pokojné plynutie prerušuje hudobné či literárne slovkó, ktoré sprevádza výtvarný prejav. Výstava diel výtvarných pedagógov, ktorí sa svojou tvorbou predstavili alebo sú ňou viac či menej svojim kolegom a priateľom umenia známi, v rámci ponúknuť priestoru knižnice, je len drobnou mincou, ktorú občas nájdeme na chodníku. Aby sa maliari, grafici alebo tvorca na chvíľu podelil s osobnou skúsenosťou, myšlienkou, a v konečnom tvare tak verejnosti ponúkol dielo svojho osobného prístupu k hodnotám. Farebný svet, náhoda hier svetla a tieňa, tečúca vo farebnej rieke, usporiadanie prvkov a ich vzájomná komunikácia sa menia v pohľade na stvárňované témy. Každý, kto sa pristaví pri niektorom z obrazov, sa na

chvíľu ocitne v rozhovore.

Priebeh rozhovoru nastáva medzi očami a plátnom, zároveň sa divák ponára do „sveta imaginácie“ a vedie tichý dialóg nielen s farbou, škvrnou a liniou. Vtedy má blízko k autorovi diela. Je v komunikácii, ktorou získal správu od pôvodcu diela. Tu v tieni stromov sa potulujeme a z dialógy sa k nám privinula vôňa neskorého leta, ktorá sa pokojne usalašila pod oknom... Aj v Poľsku sa sníva rovnako príjemne, teplý dotyk približujúceho sa popoludnia citlivo kreslí ďalšie motívy. Ach, šepot opadnutého času, prosím, utkvej v pamäti, pohľad nám spomienky a buď nehou pre vzájomné rozhovory. Zopnuté kytice sa už tešia vo vázach, lebo sa im dostalo cti potešiť oko. Takmer divadelná hlava, snáď „Rapsody in blue“, ba priam v symfonickom podaní Freddyho Mercuryho sa skvie ako kráľovský dar. Len úctivé poklony, vrelý pohľad na rozohrané kľučky farebných prúdov, akoby práve vystúpili zo svojich obalov strapaté motýle, len sa ich dotknúť... Zamatové a mäkké pohla-

denia. Tiché dohody, predstavy, návraty do hlbokéj histórie. V motívoch sa prelína poznanie a skúsenosť. Výzva ku poézii, k jej línii a nevy-povedateľnosti sa dotýka každého čitateľa, a za neho považujeme aj percipienta výtvarného umenia.

V počtách sa vzdávame pravdy a nezvratnosti plynulého pulzovania minulosti, kultivujeme sa k osobným vzťahom v komornom prostredí vlastných ateliérov, aby sme vypovedali o najhlbších pocitoch, subjektívne a názoroch na veci. Tajomstvá, ktoré prehovorili v jazyku bodov, línii, plôch. Veci, ktoré ostávajú súčasťou každého tvorca. Prúdy spon-

tánných výpovedí vo výtvarnom prejave sa prelínajú s úsilím o komunikáciu. Predovšetkým tú, ktorá pramení v úsiliach výtvarných pedagógov a je ich najvýznamnejším záujmom to, ako oslovovať výtvarným prostriedkom a výtvarným nástrojom príjemcov, ktorí sa pokúšajú, či aspoň usilujú o pochopenie „nevýtvarného sveta“.

Najdôležitejším cieľom pedagógov výtvarnej výchovy je neznehodnotiť poklady, ktoré často ukryté čakajú na svoju krásu prejavu, no s rešpektom ku každej téme nachádzame mnoho interpretácií. Výtvarný salón bola výstavou diel autorov, ktorí pôsobia ako výtvarní pedagógovia PF PU: Mgr. Juraj Kresila, doc. PhDr. Michal Tokár, PhD., PhDr. Alena Vojčíková, PhDr. Melánia Dulenčinová, Jozef Jackanič, akad. mal., Mgr. Alena Sedláková, Mgr. Tatiana Bilančíková a Mgr. Ivana Živčáková. Individuálny prejav a osobitosť v tvorbe je zvláštnosťou umenia, najmä súčasného, aj preto sa o svoju komunikáciu každý pokúsil svojším jazykom.

Alena Sedláková,
Katedra umeleckej, estetickéj
a pohybovej výchovy PF PU

Pohľad autorov nedráždi bezúčelne

Na svete je nový časopis. Kvalitný. A ukrajinský. Mladí českí redaktori a zahraniční korešpondenti zo Slovenska, Poľska a Ukrajiny „rozbehli“ tohto roku zaujímavý projekt. Vyšlo už štvrté číslo **Ukrajinského žurnálu (UŽ - Український журнал)**, ktoré je venované téme (Medzi)Európy. So zameraním na srdce (či okraj?) kontinentu – Slovensko a Ukrajinu. Do diskusie sa tak, ako aj v predošlých číslach, zapájajú špičkoví predstavitelia ukrajinskej a poľskej inteligencie – Petro Mičanka, Mykola Rjabčuk (oba Ukrajina), Andrzej Stasiuk (Poľsko) a i.

UŽ je cielene monotematický. Prvé dvojčíslo bolo s fundovaným záujmom zamerané na problematiku UPA. Číslo 3 komentovalo situáciu médií na Slovensku i v susediacich krajinách (Ukrajina, Česko, Poľsko). V periodiku je štandardne vyhradený priestor recenzii na najnovšie odborné i populárne publikácie vydané v spomínaných krajinách. Nechýba ani detailný mesačný kultúrno-politický súhrn situácie na Ukrajine.

Hodnotiaci a často výhradne sub-

jektívny pohľad autorov mesačníka na vec nedráždi bezúčelne. Naopak.

Časopis je písaný v ukrajinčine, dostupný v literárnej kaviarni Balada (Ul. 17. novembra v Prešove), na Katedre novovekých a najnovších slovenských dejín (č. dv. 504) a Katedre ukrajinistiky (č. dv. 503).

Ivana Grešliková,
doktorandka Katedry
ukrajinského jazyka a literatúry

FZ participovala na Európskom týždni boja proti drogám

Fakulta zdravotníctva (FZ) PU participovala na organizovaní Európskeho týždňa boja proti drogám v Prešovskom kraji od 7. novembra do 18. novembra. Spoluorganizátormi pri jednotlivých aktivitách boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Krajské riaditeľstvo Policajného zboru (KR PZ) SR, Gymnázium Jána Adama Raymana v Prešove, Gréckokatolícka diecézna charita, Mestský úrad v Prešove, krajský úrad, Zdravotná poisťovňa Apollo a občianske združenia Rezonan a Risen.

Počas uvedeného obdobia študenti FZ sa zúčastňovali jednotlivých aktivít, ktoré boli zamerané na prezentáciu problémov súvisiacich s drogovou závislosťou a jej rizikami, práce jednotlivých organizácií zameraných na prevenciu drogových závislostí a ostatných patologických javov. Aktívne vystupovali v diskusných fórach pre verejnosť, kde boli prezentované resocializačné zariadenie Rezonan zo Zlatej Bane a Inštitút Krista Veľkého zo Žakoviec za účasti liečených závislých, ktorí vypovedali svedectvá o svojom doterajšom živote.

Na pešej zóne mesta Prešov bol prezentovaný drogový kufrík KR PZ. Okoloidúci sa mohli oboznámiť s dostupnými drogami. Fajčiari mali možnosť dať si zmerať oxid uhľový vo vydychovanom vzduchu v protifajčiarskej poradni. Študenti ochotne podávali informácie o negatívnom vplyve fajčenia na ľudský organizmus. Navyše 15. novembra

sa študenti zúčastnili preventívnej aktivity Jablko za cigaretu. V poradni zdravia mali možnosť občanovia krajského mesta dať si zmerať hladinu cholesterolu, hodnotu krvného tlaku a získať rady týkajúce sa zdravého životného štýlu.

Celú akciu hodnotíme ako veľmi osožnú pre občanov Prešova a okolia, keďže sa mohli od kompetentných dozvedieť informácie o drogových závislostiach a ich vplyve na život jednotlivca a rodiny ako aj o rôznych možnostiach prevencie. Študenti FZ počas 10 dní trvania podporných aktivít vystupovali ako erudovaní poradcovia znali problematiky a ochotne radili v otázkach tak prevencie drogových závislostí ako aj o možnostiach zlepšenia životného štýlu.

Mgr. Drahomíra Balková,
PhDr. Dagmar Magurová,
odborné asistentky FZ PU

Študentský november vo Vysokoškolskom klube, alebo „...a rožok stál 20 halierov“

17. november je už niekoľko desaťročí sviatkom všetkých študentov. Myslím, že netreba zdôrazňovať, že jeho význam sa minimálne zdvojnásobil roku 1989. A taktiež asi nie je žiadnym tajomstvom, že posledné generácie študentov (ale nie len ich) sa k tomuto sviatku stavajú čím ďalej tým viac ľahostajnejšie. O dôvodoch by sa dalo polemizovať, ale rečami sa na Slovensku zatiaľ ešte nikdy nič nezachránilo. A tak sa študenti z Univerzitného pastoračného centra dr. Štefana Héseka v Prešove rozhodli radšej konať. 17. novembra zorganizovali celodenný program pre tých študentov, ktorí sa aj napriek rektorskému voľnu 16. novembra popoludní predsa len rozhodli ostať v Prešove a užiť si trochu voľna študentským spôsobom.

Dopolednia si mohli svoje sily zmerať na volejbalovom turnaji v telocvični Cirkevnej základnej školy sv. Gorazda na Solivarskej ulici, ktorého sa zúčastnilo niekoľko družstiev. Popoludní program pokračoval už v priestoroch pastoračného centra na Jarkovej ulici. V tamojšej „čaviarni“ sa uskutočnila vernisáž fotografií Petra Kalenského s názvom Prešov '89. Ide o autentické zábery amatérského fotografa, ktorými zachytil atmosféru v Prešove v dňoch 25. novembra až 27. decembra 1989.

Ďalším zaujímavým podujatím bol spomienkový večer, alebo lepšie povedané spomienkové popoludnie, kde sa mohli aj tí neskôr narodení dozvedieť, ako to vlastne vyzeralo pred rokom 1989 a aj počas novembrových udalostí nie len v Prešove, ale aj v celom Československu. Prostredníctvom videoprojekcie si pripomenuli vysielanie Československej televízie z obdobia totality so všetkými absurdnosťami, ktoré k tej dobe prináležali. Najviac pôsobivé však bolo svedectvo pozvaných hostí, ktorými boli Mons. Alojz Tkáč, košický arcibiskup a Mgr. Miloš Tuhrinský, bývalý prešovský študent, ktorý bol jedným z hlavných iniciátorov nežnej revolúcie v našom meste. Každý z týchto pánov zažil dobu pred aj počas revolúcie svojim spôsobom. Ale keď pán arcibiskup rozprával o svojich skúsenostiach so štátnou bezpečnosťou či pracovnými táborami, alebo keď Miloš Tuhrinský spomínal, ako liezol po hromozvode z ôsmeho poschodia nového internátu, pretože na vrátnici ho čakali agenti ŠtB, či keď stál zoči-voči všetkým rozhnevaným súdruhom v aule našej Alma mater a netušil, ako to vlastne celé dopadne, mnohým z divákov chodili po chrbte zimomriavky. Atmosféru celého večera doplnili aj piesne Karla Kryla a Marty Kubišovej, dvoch konkrétnych obetí režimu, na ktorý dnes mnoho ľudí žiaľ spomína už aj relatívne v dobrom.

Na záver dňa prišiel na rad koncert oravskej pop-folkovej kapely Križiari, ktorý bol príjemným oddychom po trochu náročnejšom rozprávaní o novembri '89.

Čo k tomu dodať? V ten novembrový týždeň sme denne v televíznych správach sledovali roztrúsené hrstky zopár študentov spomínajúcich na slovenských námestiach. Na večernom programe Univerzitného pastoračného centra sa zišlo okolo sedemdesiat ľudí. Nedá sa ohodnotiť, či je to veľa alebo málo. Dá sa len konštatovať, že tí ktorí boli a videli, sa zrejme vyvarujú ľahkovážnemu používaniu jedného z obľúbených argumentov obhajcov minulej doby, že rožok stál 20 halierov a podobne. A tí ktorí podľahli tak trochu špecifickému prešovskému študentskému syndrómu „utečme domov hneď ako sa to dá“, budú raz možno trochu ľutovať. Možno totiž zistia, že na časy štúdií v Prešove vlastne až tak veľa spomienok nemajú. A práve o tie 17. novembra išlo. O spomienky na minulosť, ale aj o budúce spomienky na prítomnosť.

Mgr. Martin Michelčík

Spomienkový večer na 17. november 1989 a jeho hostia (sprava) Mons. Alojz Tkáč, Mgr. Miloš Tuhrinský a moderátor Martin Michelčík. Foto: Mgr. Marián Kašaj

Monografia profesora Šteca ako významný úspech prešovskej slavistiky

V povojnovej európskej slavistike dosiaľ chýbala odborná publikácia o cirkevnej slovančine. Absencia takejto práce sa pociťovala nielen v slovenských slavistických kruhoch, ale aj na bohosloveckých fakultách východného rútu, na Slovensku najmä po roku 1989, keď štátna moc preslala obmedzovať ich činnosť.

Očakávalo sa, že takáto publikácia vznikne v Rusku, resp. na Ukrajine, kde je najväčší počet pravoslávnych a gréckokatolíckych veriacich, ktorí ako liturgický jazyk používajú cirkevnú slovančinu. Potreba takejto publikácie sa javila o to naliehavejšie, že v bývalom ZSSR nevyšla žiadna príručka cirkevnej slovančiny. Ruská pravoslávna cirkev v Rusku a na Ukrajine pre výučbu cirkevnej slovančiny na vysokých školách používa učebnicu zahraničného autora Jeromonacha Alipija (Hamanoviča) *Граматика церковнославянскаго языка* (Jordanville, 1964, 2. vydanie 1984, 267 s., z ktorého boli v Moskve v roku 1991 urobené dve reprintné vydania) a pre samostatné štúdium, resp. pre stredné školy a širšiu laickú verejnosť pripravila viacero populárnych príručiek cirkevno-slovanského jazyka.

Pre jazykové bariéry a odlišný obsah predmetu cirkevná slovančina na používanie spomínanej učebnice Alipija na prešovských bohosloveckých fakultách nebolo možné. Preto svojho času prof. PhDr. Mikuláš Štec, DrSc., pripravil vysokoškolskú učebnicu *Úvod do staroslovienčiny a cirkevnej slovančiny* (1994, 2. vydanie 1997), ktorej obe vydania sa v uplynulých desiatich rokoch používali na prešovských bohosloveckých fakultách. Dnes je využitie tejto učebnice, ako píše jej autor, dosť problematické, keďže táto príručka bola koncipovaná tak, že sa predpokladala určitá znalosť ruštiny, ktorú študent nadobudol počas stredoškolského štúdia (súčasní absolventi stredných škôl však zväčša už ruštinu neštudovali).

Vychádzajúc z uvedených skutočností, prof. M. Štec sa rozhodol napísať novú vysokoškolskú učebnicu, ktorá by plne zodpovedala obsahu predmetu cirkevná slovančina, ktorý sa na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU vyučuje v prvých troch ročníkoch.

V týchto dňoch vyšla vysokoškolská učebnica M. Šteca pod názvom *Cirkevná slovančina* (Prešov, Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU, 465 s.), ktorá na rozdiel od spomínanej gramatiky Alipija vychádza z ortoepie pravoslávnych a gréckokatolíckych veriacich na Slovensku ako jednej z charakteristických čŕt miestnej cirkevnej slovančiny (tvorí podkarpatskoukrajinský variant, resp.

subvariant cirkevnej slovančiny). Učebnica predstavuje originálne dielo, ktoré sa odlišuje od doterajších príručiek (v ktorých sa popri dosiaľ bežne uvádzaných vedomostiach o gramatickej štruktúre a zriedkavejšie o syntaktickej stavbe cirkevnej slovančiny) tým, že popisuje cirkevno-slovanský jazyk zo širších interlingvistických aspektov. Viaceré roviny cirkevnej slovančiny (pravopisné osobitosti, ortoepické zvláštnosti, fonetika a fonológia, slovná zásoba) a dejiny vývinu cirkevnej slovančiny dosiaľ neboli predmetom výskumu slavistov, preto ich autor spracoval v osobitných kapitolách. Monografické spracovanie jednotlivých kapitol poskytuje čitateľovi ucelený pohľad na tento jazyk, ktorý bol dlhé obdobie zaznávaný v slavistických výskumoch.

O vzniku staroslovienskej písomnosti, o staroslovienskom jazyku existuje bohatá odborná literatúra. Transformácia staroslovienskej na cirkevnú slovančinu (a jej vývin najmä u východných Slovanov) je dosiaľ málo prebádaná. Autor recenzovanej učebnice skúma príčiny vzniku staroslovienskej, analyzuje východoslovanskú redakciu cirkevnej slovančiny, pre ktorú vymedzuje štyri vývinové stupne, poukazuje na význam tretieho (kyjevského) centra slovanskej písomnosti a jeho úlohu pri vzniku ukrajinskej redakcie cirkevnej slovančiny, v rámci ktorej vyčleňuje jej karpatský variant (resp. subvariant).

Treba poznamenať, že fonologický systém cirkevnej slovančiny dosiaľ nebol predmetom výskumu. Prof. M. Štec sa ho však pokúsil opísať. V jeho učebnici sa napríklad uvádza, že v ruskej redakcii cirkevnej slovančiny je šesť samohláskových foném (и, е, ѣ, у, о, а), podobne aj v ukrajinskej redakcii je šesť foném (і, е, є, у, о, а), avšak s tým rozdielom, že v jednotlivých pozíciách v živej reči Ukrajincov došlo k splynutiu vo výslovnosti niekdajších і a ѣ do jedného súčasného ukrajinského и, ktoré sa dnes realizuje aj v cirkevno-slovanskej ortoepii ukrajinskej redakcie cirkevnej slovančiny. Avšak v karpatskej subredakcii sa dosiaľ zachovalo sedem pôvodných cirkevno-slovanských vokálov (и, ѣ, е, г, о, а, і). Ako uvádza autor, vymedzenie cirkevno-slovanských samohláskových foném je sťažené tým, že pre

jednotlivé fonémy sa používa viacero písmen, resp. že sa v rôznych pozíciách rôzne grafémy vyslovujú rovnako. Ešte zložitejšia situácia sa javila pri určovaní cirkevno-slovanských spoluhláskových foném, predovšetkým mäkkých zubodrasnových konsonantov.

V recenzovanej učebnici jestvovanie karpatského variantu cirkevnej slovančiny presvedčivo dokumentuje podkapitola o modifikácii hlások, v ktorej sa popisujú kombinatórne zmeny susedných hlások (akomodácia a asimilácia), ktoré zreteľne odlišujú miestnu (karpatskú) cirkevno-slovanskú výslovnosť od ruskej a ukrajinskej výslovnosti.

K prednostiam učebnice M. Šteca okrem iného patrí veľmi precízne spracovanie kapitoly o prídastiach, ktoré sú v cirkevno-slovanských bohoslužobných textoch veľmi frekventované a ktoré robia prekladateľom týchto textov do slovenčiny značné problémy.

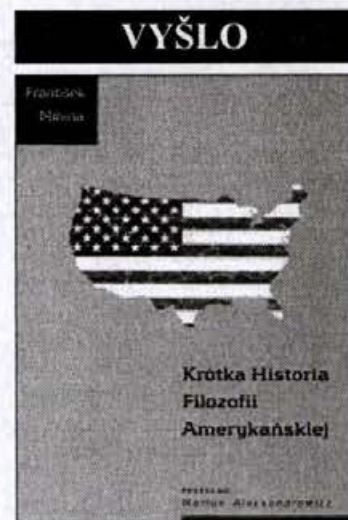
Je potrebné pripomenúť, že z publikácií rôzneho charakteru doteraz vydaných na PU patrí táto učebnica z technického hľadiska zrejme k najkomplikovanejším. Stačí uviesť, že okrem základného fonu Times New Roman (pre slovenský text, príklady z ruštiny, ukrajiny, poľštiny, gréčtiny) sa používali ďalšie fonty – staroslovienský a New-WGL4Font, ktoré sa dopĺňali viacerými znakmi pre diakritiku (ktorá sa musela náležito osadiť nad jednotlivé písmená, porovnaj napríklad znaky pre grafému ja: ѿ, ѿ, ѿ, ѿ, ѿ, ѿ), bolo treba vyrobiť niekoľko osobitných litier (znakov) pre staré označenia čísiel, pre špecifické hláskové, grécke, staroslovienske a cirkevno-slovanské písmená a pod. K osobitostiam tejto publikácie patrí aj skutočnosť, že prof. M. Štec, vychádzajúc zo svojej dlhoročnej pedagogickej praxe, rozhodol sa všetky paradigmy skloňovania a časovania umiestniť vždy na jednej strane, a začínať novú kapitolu učebnice len na strane pravej. Tento náročný technický problém riešil tak, že prípadné medzery, ktoré sa objavili na konci jednotlivých strán, zaplnil ilustráciami z ukrajinských rukopisných bohoslužobných kníh z 11. až 16. storočia.

Materiál učebnice je z didaktického hľadiska vhodne rozčlenený do ôsmich kapitol. Prvé kapitoly pojednávajú o interlingvistických aspektoch cirkevnej slovančiny, nasledujúce zahŕňajú intralingvistické hľadiská, ku ktorým autor prikladá aj jednotlivé cvičenia. V zozname

literatúry sa uvádzajú najdôležitejšie učebnice a vybrané slovníky cirkevnej slovančiny, ktoré boli vydané v jednotlivých krajinách, kde sa cirkevná slovančina používa ako bohoslužobný jazyk (počnúc rokom 1586), a tiež ďalšia odborná literatúra, o ktorú sa autor opiera pri písaní recenzovanej učebnice. V prílohách sú uvedené veľmi zaujímavé materiály, napr. ukážky cyrilského písma, ukážky morfológického rozboru textu, titulné listy prvých cirkevno-slovanských slovníkov a gramatík a pod.

Recenzovaná učebnica obsahuje prvý podrobný opis jazykového systému cirkevnej slovančiny (predovšetkým jej karpatského variantu) nielen v slovenskej, ale aj v európskej jazykovede. Táto príručka poskytne dostatok informácií o cirkevno-slovanskom jazyku tak študentom teologických fakúlt PU, ako aj poslucháčom doktorandského štúdia, učiteľom prednášajúcim starosloviensčinu a slavistiku, a tiež ďalším záujemcom o cirkevno-slovanský jazyk, literatúru a kultúru. Bezpochyby táto publikácia zaplní biele miesto v doterajšej slavistickej literatúre.

PhDr. Irina Mattova

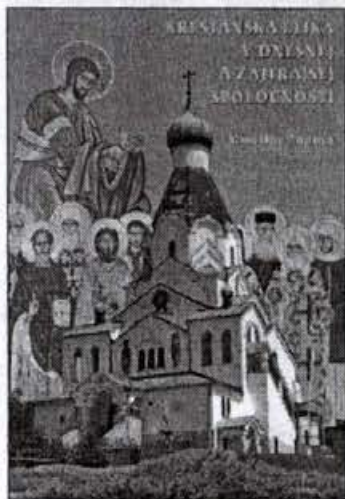

Pod názvom *Krátka História Filozofii Amerykańskej* (Krátka história americkej filozofie) vyšla 200-stranová monografia rektora PU a filozofa Františka Mihua. Vydalo ju Wydawnictwo KOS v Katowiciach. Preklad diela, ktoré už dávnejšie vyšlo v slovenskom jazyku a je výsledkom dlhoročnej autorovej pozornosti tejto téme, patrí Marian Aleksandrowicz.

Edičný čin je výsledok spolupráce PU s univerzitou v tomto juhopoľskom meste. Asi pred rokom sa tu v poľštine objavila kniha iného autora z PU Rudolfa Dupkalu. (jn)

Potrebné odpovede na aktuálne etické a spoločenské otázky

Miroslav Župina: *Kresťanská etika v dnešnej a zajtrajšej spoločnosti*. Prešov: PU v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta 2005, 104 s. ISBN 80-8068-287-9.

Medzi publikácie, ktoré sa venujú etickým a duchovným otázkam z pohľadu kresťanskej teológie, patrí aj recenzovaná monografia ThDr. Miroslava Župinu, PhD., *Kresťanská etika v dnešnej a zajtrajšej spoločnosti*, ktorá je výsledkom riešenia vedeckovýskumného projektu Charitatívna a sociálna služba v spoločnosti a Cirkvi (VEGA č. 1/2497/05). Autor je odborným asistentom na Katedre systematického bohoslovía Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove a táto práca je už jeho druhou monografiou z oblasti kresťanskej etiky.

Ako uvádza autor v úvode „cieľom knihy je odpovedať na niektoré základné etické otázky súvisiace so spoločenským a sociálnym životom človeka“, kde pri hľadaní odpovedí sa snaží „pozerať cez prizmu človeka – kresťana začleneného do života Cirkvi.“ Monografia skúma problematiku spoločenského života človeka z pohľadu svätotočcovskej tradície a etického učenia Pravoslávnej cirkvi, nakoľko podľa pravoslávnej tradície sociálna etika existuje ako neoddeliteľný rozmer kresťanskej etiky a duchovného života. Práve tieto aspekty má autor na zreteli pri hľadaní správnych východísk a pohľadov na zložité spoločenské a etické problémy dneška.

Práca je rozdelená do troch kapitol. V prvej kapitole sa autor venuje pohľadu na vývoj sveta a ľudskej spoločnosti zo zorného uhla etiky. Druhá kapitola sa zaoberá pozíciou Cirkvi vo svete, objasnením jej úlohy, poslania a snahou nájsť správny vzťah Cirkvi k svetskej moci a štátu. Tretia kapitola je zameraná na rôzne etické a spoločenské problémy, ktoré sa objavujú u kresťana ako občana, ktorý má mať v spoločnosti zodpovedné miesto.

Monografia prináša mnohé potrebné odpovede na aktuálne etické a spoločenské problémy. Autor konštatuje, že Cirkev je jednoznačne povolaná čeliť spoločenským problémom. Na jednej strane nemôže v tomto smere ostať ľahostajná a indiferentná, nemôže prestať uplatňovať svoj vplyv a pôsobenie v otázke čelenia vážnym problémom a ich riešení, ale na druhej strane nemôže a ani nesmie násilným spôsobom presadzovať svoje učenie alebo riešenie problémov. Povedané slovami autora „jej hlavnou a prvoradou zodpovednou úlohou je odkrývať vnútorný rozmer problémov a ponúkať vlastné riešenia.“ Práve v tom sa nachádza veľký prínos tejto práce.

Ako uvádza autor v závere: „Cieľ kresťanskej etiky spočíva v tom, aby poskytla človeku ukazovatele života. Tieto ukazovatele nie sú len ukazovateľmi pohybu, vývoja, ale aj ukazovateľmi sebakritiky a pokánia. Keď sa ľudia nachádzajú v tzv. bezvýchodiskových situáciách, potrebujú spoznať východisko z danej situácie, a to také, ktoré by im prinieslo spasu.“

Prácu odporúčame nielen teológom a študentom teológie a sociálnej práce, ale aj širokému okruhu akademickej i laickej verejnosti.

ThDr. Štefan Pružinský, PhD.

O jednom z najdôležitejších východísk kresťanstva prístupne a zaujímavo

Štefan Pružinský: *Christovo vznesenie sa na nebo*. Prešov: PU v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta 2004, 77 s. ISBN 80-8068-309-3.

Ku koncu minulého roka sa medzi najnovšími publikáciami Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU objavila aj monografia ThDr. Štefana Pružinského, PhD., *Christovo vznesenie sa na nebo*. Jej autor je odborným asistentom na Katedre praktického bohoslovía PBF PU v Prešove a táto práca je už jeho treťou monografiou z oblasti exegézy Svätého Písma. Tak ako predchádzajúce dva, aj táto monografia je napísaná so silným dôrazom na aplikáciu obsahu Svätého Písma v praktickom duchovnom a spoločenskom živote kresťana v podmienkach súčasnej doby.

Podľa slov samotného autora kniha je „pokusom o priblíženie a vysvetlenie predposledného z najväčších spasiteľských skutkov Isusa Christa a to Jeho vznesenia sa na nebo“. Túto udalosť skúma autor veľmi podrobne a zo všetkých uhlov pohľadu, pretože ide o jedno z najdôležitejších východísk kresťanskej duchovnosti a života. Monografia skúma uvedenú problematiku so snahou o čo najdokonalejšiu vernosť cirkevnej Tradícii, kontextu celého Svätého Písma a bohoslužobným textom Pravoslávnej cirkvi s použitím najnovšej odbornej teologickej literatúry.

Práca je rozdelená do štyridsiatich ôsmich kapitol, z ktorých každá rozoberá niektorý moment, jav, osobu alebo predmet, ktorý má svoje miesto nielen pri výstupe na nebo samotného Christa, ale aj Jeho nasledovníkov. Cieľom kresťanského života je totiž postupné oslobodzovanie sa od prehnanej a trvalej závislosti na hmote, čase a priestore smerom k vyššej kvalite a úrovni života v spoločenstve s Bohom i medzi ľuďmi navzájom. Podľa autora monografie vznesenie sa Isusa Christa na nebo otvorilo ľuďom cestu „postupného a nekonečného zdokonaľovania“. Preto súčasnosť autor vníma ako najprihodnejší čas a možnosť pre vytriezvenie, pokánie a návrat všetkých k pravým hodnotám. Rôzny a často radikálne odlišný postoj ľudí k prijatiu alebo neprijatiu tejto možnosti, tvorí základ nesúrodosti dnešnej spoločnosti, v ktorej sa len veľmi ťažko hľadá porozumenie, zhoda a harmónia.

Monografia prináša hlbokú, avšak veľmi prístupne a zaujímavo podanú teológiu. Keďže obsahuje viaceré odpovede na aktuálne spoločenské a duchovné otázky s množstvom ilustrácií, fotografií a ikon, môže veľmi dobre poslúžiť nielen teológom a študentom teológie a sociálnej práce, ale aj širokému okruhu akademickej i laickej verejnosti.

ThDr. Miroslav Župina, PhD.

Po dvoch výstavách obrazov Dušana Srvátka

V čase od 1. do 30. septembra sa v Starom Smokovci a v Elektrárni v Poprade prezentoval svoju tvorbu prešovský výtvarník Dušan Srvátka. Ako absolvent Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave nesie umelecké poslanstvo svojich učiteľov (D. Milly, J. Želibský) i vo svojom pedagogickom pôsobení ako vedúci Katedry výtvarnej výchovy a umenia Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

Tatranská i popradská výstava predstavovala vycizelovaný umelecký program smerom k osobitnému videniu a jeho pretransformovaniu do obrazu. Súbor acrylových a olejových kompozícií bol súčinom farebných expresívnych vyjadrení prevažne krajinného motívu a autorského kompozičného ctenia. Formát obrazu podtrhuje víziu zážitku z krajiny, najmä v jej svetelných a zároveň kontrastných vlastnostiach. Vertikálne prvky autor často využíva na narušenie horizontál krajinných plánov. Motív, čítaný ako lyrický a stavebne nevýrazný, sa expresívnym farebným zásahom dostáva do pokojnej a harmonickej rovnováhy.

Je prislovečné pre D. Srvátka ako pracuje s kompozičnými možnosťami plôch svojich obrazov. Ak má predstaviť o vystupňovaní duchovnej stránky námetu, často volí vertikálne usporiadanie. Ak sa rozhoduje pre zachytenie

ných vzťahov. Nerať diváka zasiahol v naliehavom znejúcom akorde fariieb, ale popri tom mu divák musel veriť a nechať sa unášať jeho umeleckou víziou.

Kolekcia vystavovaných diel sa motívicky orientovala výsostne na krajinný motív vychádzajúci z reálneho zážitku, ale v konečnom výraze to boli krajinné metafory neurčeného priestoru. Uprednostňoval vizualizáciu, ktorá dáva priestor mnohým zážitkovým a výtvarným interpretáciám, ale vždy s cieľom vyprovokovať ďalšie asociácie. V jeho obrazoch je možno pripomenúť si chvíle temer sakrálneho pokory k tomu, čo nám príroda ponúka.

D. Srvátka prezentoval súborom počítačových grafík komorných rozmerov. Motívicky zostal verný krajine, ktorú transformoval súčasnými digitálnymi médiami do nových výrazových a interpretačných polôh. Novodobé médiá poskytli nové výrazové možnosti a autor ich nenachal nepovšimnúť. Z týchto stretnutí vyšiel človek ako víťaz, pretože studenému prístroju vdychol ľudský cit a obsah.

Alica Vojčiková-Gabzdilová

Pár bohatých dní 39. ročníka Akademického

Ápěčko. Pár bohatých dní, keď sa síce žije na bagetách a sedí v hľadisku na schodoch, no keď sa študent môže cítiť ozaštným „pánom študentom“. Ak chce. Ak mu to aspoň trochu umelecky bije. To. Srdce. Už tridsiaty deviatykrát prebehla v Prešove čoraz obľúbenejšia celoslovenská súťaž umeleckej tvorivosti vysokoškolákov, ktorú spolu s ministerstvom školstva a kultúry SR a rektorátom PU organizoval Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie Filozofickej fakulty (FF) PU - Akademický Prešov.

V dňoch 10. až 16. novembra sa sály DAD-u a DJZ-tka, kina Klub a aj ďalších, divadelne nie až tak celkom tradičných (protiatómový kryt na „starom“ internáte a pod.), niekoľkokrát do dňa vyprázdňovali a znovu zaplňali do posledného miesta, aby študenti (nielen odboru estetiky) mohli zhladiť predstavenia študentské – súťažné i nesúťažné, „kusy“ profesionálov či hosťujúcich zahraničných súborov. Na ukážku pestrosti programu spomeniem zrejme najskvúcejšie vystúpenie Zuzany Krónerovej, študentov VŠMU, študentských divadiel z Nitry, Košíc, ta-nečného divadla DAJV, štúdia

pantomímy Kasprzyk, divadla Jorik, hercov - konzervatoristov, profesionálov z bratislavských divadiel Skrat a Mimo, poľského Teatra realistycznego a tradične - súboru ruského DAD-u.

Tematický a žárový rozptyl bol ozaj široký, no predsa sa v týchto predstaveniach dala nájsť istá spoločná črta. A to - hľadanie nového. Nového usporiadania javiskového priestoru (v predstavení poľského súboru boli na javisku všetci - herci i diváci; diváci boli ešte navyše vtiahnutí do spolutvorenia tým, že si pred začiatkom mali na seba navliecť igelitové zástery), s tým súvisiaceho aj

Vrcholmi boli poľské Tra-ta-ta a Krónerovej monodráma

Od stredy do stredy, od 9. do 16. novembra sa mesto Prešov zmenilo na hlavné mesto umenia. Konal sa 39. ročník Akademického Prešova. Pod organizačnou taktovkou Katedry estetiky z FF PU sa nám aj tento rok predstavili talentovaní vysokoškolskí nielen zo Slovenska, ale taktiež z neďalekého Poľska. Cieszyńskie Studio Teatralne a Teatr realistyczny, ktorý sa predstavil so svojím vlastným pohľadom na ľudské utrpenie nie len v období vojny pod názvom Tra-ta-ta. Okrem seminárov, prednášok a súťaže v umeleckom prednese svojou troškou do tohtoročného Ápěčka prispeli aj hostia ako Zuzana Krónerová a Štátne divadlo Košice, ktoré sa na malej scéne DJZ predstavilo s predstavením Spätne zrkadlo.

Sklamani neostali ani skalní návštevníci Výpredajov, predstavení, ktoré charakterizuje neviazaná zábava a recesia. Neskoré večery a obľúbená súťaž v improvizácii, ktorú študenti poznajú pod skratkou Improliga, dokonale precvičili naše brániče. Svoje nadanie mohol preukázať ktokoľvek, kto mal odvahu a dost' bláznivých nápadov. Jednotlivé scény sa vytvárali na základe tém, ktoré si protagonisti žrebovali iba pár minút pred samotným vystúpením. Pre tých, ktorí Akademický Prešov poznajú, nemusím pripomínať, že témy vedeli byť ešte bizarnejšie ako ich samotné stvárnenie. Suma sumárum skvelá zábava a príjemný oddych pred skúškovým obdobím, ktoré taktiež preverí skúsenosti v improvizácii

nejedného študenta.

Teatr realistyczny a ich predstavenie Tra-ta-ta určite prekvapilo aj samotných organizátorov. V estrádnej sále DK sme sa v šere presunuli priamo na pódium, kde sa odohrávalo lúčenie plné lásky a odzneli dialógy naplnené hnusom. Jednotlivé obrazy sa striedali počas úplnej tmy a herci sa presúvali priamo pod našimi nohami. Okrem strelby z pištoľi, namierených priamo na hlavy väzňov, nás vyviedol z miery aj balíček, v ktorom bolo starostlivo zabalené srdce. Srdce z mäsa - nie z papiera, nie sladké medovníkové srdce. Pochmúrnou atmosférou iba dokresľovala zvláštna hudba a pohľady hercov plné nenávisť.

Strach, ktorý nás sprevádzal počas celého 40-minútového predstavenia vyvrcholil, keď sa protagonistu rozhodli nohmi s naozajstnými ostrými čepeľami roztrhať vrecia naplnené divadelnou krvou, čo nám viseli nad hlavami. Vtedy sme pochopili, aké malo byť praktické využitie igelitových pláštienok, ktoré nám rozdali tesne pred predstavením.

Až na niektoré neočakávané zmeny programu a občasné časové sklzy sa aj Akademický Prešov 2005 vydaril. Zostáva si len počkať do budúceho roka, keď sa uskutoční jubilejný 40. ročník tejto prehliadky talentov. Každopádne je jediným významnejším celoštátnym podujatím umeleckej tvorivosti vysokoškolákov na Slovensku.

Miriama Polohová,
študentka masmédiálnych štúdií

nového pohľadu na základný divadelný vzťah herec - divák, hľadanie nových tém (študenti VŠMU priniesli v predstavení TOP DOGS topaktuálnu tému šialeného kolotoča sveta manažérov scénograficky i režijne veľmi moderne spracovanú; príklad zaujímavého scénografického prvku - kancelárske vertikálne žalúzie tvoriace stenu medzi javiskom a hľadiskom, cez ktoré sme sa počas celého predstavenia smeli dívať na ľudské pozostatky kedysi úspešných workholikov), hľadanie nových spôsobov spolupráce (prestáva byť výnimočným predstavenie, kde zahraničný hosťujúci režisér pracuje s hercami profesionálmi i amatérmi zároveň, pričom sú si obe stránky prínosom), novej formy spájania viacerých typov médií do harmonického celku (film počas divadelného predstavenia sa vyskytol v dielni prof. Horáka a tiež v divadle Skrat), a možno i hľadanie nového (pohľadu) diváka...

Asi najväčšiu odozvu u divákov vyvolali okrem skvelej monodrámy Zuzany Krónerovej a toho istého žánru sa týkajúceho Spätneho zrkadla práve vystúpenie poľského Teatra realistycznego a jedno z predstavení bratislavských študentov herectva - TOP DOGS. Tieto dve predstavenia by sa dali porovnať najmä silou svojej výpovede.

Hoci Poliaci útočili skôr na emocionálne sféry svojím expresívnym spôsobom herectva (tým sú viaceré poľské súbory, ktoré sa zúčastnili AP, priznateľné) a veľmi ťažko dešifrovateľnými, no nesmierne sugestívnymi znakmi ako napr. striekanie krvi podobnej tekutine z rozrezaných čiernych mechov visiacich zo stropu a vrhajúci tu na arénovitý javisko počas celého predstavenia, alebo obraz polonahého chlapa v maske živočišne sa hladiaceho kusmi surového mäsa (zrejme telacie srdce a vnútornosti), rotujúce schematické pózy militaristického charakteru spojené s donekonečna sa

opakujúcimi výkrikmi, za ktorými bolo cítiť jednu obrovskú tragédiu rodiny, milencov, národa, človeka... Toto všetko v spojení s netradičnou blízkosťou divákov (navzájom, keďže išlo o arénu, kde sa dalo vidieť emócie tých, čo sedeli oproti, a tiež vzdialenosť k hercovi - diváci v prvých radoch mohli častejšie od hercov čo-to „utfížiť“, taký bezprostredný bol ich kontakt), tlmeným svetlom a vôbec časom, kedy sa predstavenie odohrávalo (23.00), „spôsobilo“ všetkým aj bytostný, než len divadelný zážitok.

No ani naši hereckí kadeti z VŠMU silou dojmov nezaostávali. Hoci ich spôsob výpovede brnkal viac na intelekt ako na pocity, to, o čom hovorili síce s obrovskou nadsádzkou, malo podobne atakujúcu fazónu. V tomto prípade by sa znovu dala dokázať logika metódy smiechu cez slzy. Veľmi zábavné predstavenie, dynamicky striedajúce tri polohy hry - šialene rezká karikatúra (cvičenie aerobiku, pretek v brainstormingu, ľudská pyramída,...), pomalé a tiché nazeranie do duší prepustených manažérov prehodnocujúcich svoje životné priority a vlastný príbeh firmy stavajúcej týchto ľudí na nohy, bolo pre študentov, ktorí ešte nikdy neboli zamestnancami veľkých koncernov, snáď špecifickým jazykom vzdialeného (používanie terminológie z marketingu a manažmentu), no ideovo predsa blízke - veď kto iný má bojovať za zrušenie workholického otrokárstva ako mladí, tvoriaci budúce dejiny?

Výraznú možnosť prejavu sa a pod vedením profesionálov pár dní intenzívne pracovať mali študenti, ktorí sa zapojili do niektorej z početných tvorivých dielni. Každý lektor dielne (režisér, dramaturg, teatroológ,...) predviedol so svojimi zverencami svoj osobitý rukopis alebo hereckú metódu na výslednom prezentovanom tvare. To, čo z ľudí, ktorí možno predtým nikdy nestáli na javisku, dokázali vydolovať M.

Prešova 2005 zostáva nezabudnuteľnými

Babiak, L. Šarik, H. Rozen, M. Kasprzyk, P. Lančarič, K. Horák, D. Inštorisová, M. Ošková, M. Kuderjavá, A. Verešpejová, T. Pimíková a ďalší dokazujú, že táto investícia do mladých sa oplatí, už keď pre nich iné, tak aspoň pre ich sebaistotu, objavenie svojich nových darov a schopností a pre zážitok zo slobody, s akou môžu „hovoriť“.

Niektorí lektori sa Akademického Prešova zúčastňujú opakovane, a záujem o ich workshopy neklesá. Mariana Ošková (absolventka odboru estetika) so svojimi tanečníčkami sa na záverečnom večeri Gala-Gala predviedla zaujímavou scénickou choreografiou s názvom Kľbo citov. Len tanečník by vedel doceniť skutočnú hodnotu tejto synchronie dosiahnutej za pár tréningových x-hodiniek.

Metódu biomechanického herectva už väčšina študentov pozná, no predstavenie dielne E. Šarika zaujme vždy nanovo. Vidieť hercov vyrábať „živý nábytok“ zo svojich tiel, nepoužívať okrem seba a zopár minimálnych rekvizít nič iné, a predsa dosiahnuť v predstavách divákov dokonalú ilúziu reálnych predmetov dennej potreby, vzbudzuje okrem smiechu aj obdiv k ľudskej vynaliezavosti.

Snáď najexperimentálnejšou tvorivou dielňou (performatívnym workshopom) bola tohto roku kooperácia divadelníkov – K. Horáka, od ktorého vzišiel námet pre tento multisenzuálny a -mediálny (po)kus, režiséra D. Bajina zo ŠD Košice, scénografa V. Čápa (protiatómový kryt pod „starým“ internátom upravil naozaj na nepoznanie), J. Sabola ml., ktorý k predstaveniu ako jeho súčasť natočil krátky film, herečky DAD-u J. Sisákovéj, tanečníčok z dielne M. Oškovej, členov univerzitného speváckeho zboru Nostro Canto na čele s dirigentkou T. Kanišákovou a niekoľkočlennej skupiny hercov – študentov PU. Príbeh mladej ženy cestujúcej za prácou do cudziny, aby zarobila na vodovodné rúrky, bol podaný rôznorodým typom herectva

od kontaktného, kde herečka núkala divákovi slánymi lupienkami, cez priam surrealistické divadlo poézie (či prózy?) s pyrotechnickými efektmi (rampa medzi hercami a divákmi zrazu vzbĺkla, čo v malých miestnostiach krytu so zníženým stropom malo o to väčší – až životu nebezpečný – účinok), tanečné, resp. pohybové scény v miestnosti s trasúcimi sa zrkadlami na stenách až po talianske viachlasy mužského zboru a poetickú dokrútku „pustení“ v tom istom priestore cez video. Zvláštnu atmosféru dotvárala i komornosť diváckeho osadenstva, keďže z praktických dôvodov sa do tohto zdivadelného neviditeľného priestoru vmetli maximálne tridsať ľudí.

K týmto všetkým divadelným a tanečným dielňam pribudla toho roku i takisto experimentujúca hudobná dielňa skladateľa Mareka Piačeka.

Atribút súťaže si na týchto študentských umeleckých pretekoch ponechal najmä prednes poézie a prózy, ktorý sa tešil veľkému záujmu – zo strany recitátorov i poslucháčov. Steny nenápadného Domčeka kultúry a oddychu na Okružnej ulici skrývali a ešte dlho si budú pamätať viac či menej odvážne experimenty so slovom, výrazy tváre hovoriace o vlastnom čítaní, vnímaní, prežívaní umeleckého textu a spôsobe jeho podania ďalej. Skúsení recitátori i ti, čo sa len prvýkrát odvážili ísť s recitátorskou kožou na trh, sa zhodli v tom, že prednášanie na ÁPěčku je tým najľahodnejším zo všetkých celoslovenských recitačných súťaží a trúfalosť v experimentovaní, či odvaha vo výbere textov, prostriedkov i „pamäťových pomôcok“ (kniha – rekvizita a pod.) sa s vážnym stredoškolským Kubinom pána Hviezdoslava nedá porovnať.

Súťažilo sa ešte v ďalších dvoch oblastiach. Tak naozaj – na život a na smrť – vo vlastnej literárnej tvorbe (pretože to písanie niekedy naozaj bolí), a potom, možno už len tak na život – v kolektívnych hereckých

improvizáciách, tzv. Improligách.

Porota o vlastnej tvorbe povedala asi toto: „Najlepší ročník, čo si pamätám.“ (člen poroty Ján Gavura na hodnotiacom seminári), napriek tomu však padlo na rozборе pár tvrdých slov. No to len preto, aby sa živná pôda budúcej slovenskej literatúry prekrýpla. „Málo experimentu, veľa uletených vecí,“ to bol názor Jána Puchalu, takisto člena poroty.

Títo odborníci, z ktorých mnohí sú „ostrieľaní“ poeti alebo prozaici, nielen teoretizujúci prednášatelia alebo kritici, sa snažili mladým autorom poradiť, ako svoje umelecké prežívanie dať do formy nielen za každú cenu bezbreho originálnej, ale aj skutočne literárne – možno hlúpe slovo – hodnotnej.

Čo sa týka improlig, tie sa vždy tešia obrovskému obľube, a napriek pokročilému času, kedy sa robievajú (väčšinou po skončení všetkých večerných predstavení), sa na ne chodia pozrieť i ti, ktorí si z programu ÁPěčka nevyberú nič iné, no túto inteligentnú zábavu uznávajú a milujú. Po prvom večeri sa k stáliam ako L+L (Lukáš Šutor, Lukáš Matúfka) pridalo viacero odvážnych skupín s naozaj neuveriteľne invenčnými nápadi, ktoré vyvolávali búrlivé reakcie u publika s dlhodobým následkom svalovej horúčky na bráni.

Program festivalu dotvárali rozličné prednášky a semináre z oblasti divadla, drámy a hudby. Zaujímavé bolo rozprávanie Romany Maliti o súčasnej dráme a divadle, Dagmar Inštorisovej, alebo mladých zanezaných Rusku dám venujúcich sa alternatívnemu divadlu – Júlie Nižnikovej a Sone Šebovej, či tvorcu minimalistickej hudby M. Piačeka.

Akademický Prešov je pre študentov, ktorí sa do neho zahryznú, sviatkom a často i obrovským a možno i najväčším umeleckým intelektuálno-emocionálnym zážitkom v roku. Hoci je niekedy kondenzácia vnemov priam neúnosne vysoká a isté partie tela od dlhého sedenia v sedadlách hľadiska hlúpo omínajú, veľké skupiny mladých ľudí sa viacrát za večer rýchlo presúvajú z jedného konca mesta na druhý, aby nevynechali ani jedno z naozaj širokej a bohatej ponuky predstavení. Chápu a vážia si túto úžasnú možnosť „vidieť svet“ doma, resp. vidieť, čo sa deje v divadelnom svete a vidieť to na scéne domácej a k tomu úplne zadarmo. Niečo viденé vyraža dych (nesmierne expresívne predstavenie poľského súboru), iné vzbudzuje bázeň pred veľkosťou umelca (Z. Krónerová), niečo možno necháva vlažným, alebo burcuje k nesúhlasu, niečo jemne lahodí, no kaž-

dopadne obohacuje.

Áno, aj tento ročník vyšiel. Organizátori to zas zvládli na výbornú. Alebo ešte lepšie – na minus prvú, druhú, tretiu? A keby v umení náhodou neplatila matematika, tak všetkým, ktorí sa usporadúvaniu tohto podujatia nadšene a trezivo venujú, za študentov tohtoročným Akademickým Prešovom umelecky nasýtených zo srdca a všetkého, čím sa dalo to krásne vnímať, ďakujem. A veľa síl do budúcej okružnej štyridsiatky!

Tak už skončili dni, keď sa žilo iba o bagetách a sedelo na schodoch pod javiskom, no keď sa mohol každý študent cítiť „pánom študentom“, ak chcel a ak mu to aspoň trochu umelecky bilo. No srdce. Ale v podstate mu biť môže aj ďalej, aj „pánom“ sa môže cítiť, ak chce, veď tí, čo si raz sadnú do kolotoča umenia, si tak aj hovoria. Či nie? No tuším, že áno. A keby sa niekomu prestal točiť, o rok sa na ÁPěčku znovu všetko rozkrúti a bez lístkov!

Katarína Pirohová,
študentka estetiky na FF PU

Ocenení na Akademickom Prešove 2005

Umelecký prednes

Próza:

1. miesto: Magdaléna Vilhanová (FF PU)
2. miesto: neudelené
3. miesto: Mária Maláková (FF PU)

Poézia:

1. miesto: neudelené
2. miesto: Tatiana Boršovská (FF PU) a Simona Simanová (FaF UK Bratislava)
3. miesto: Libor Páček (FF PU)

Vlastná literárna tvorba

Poézia:

1. miesto: Anna Višňovská (FF PU) a Jozef Palaščák (FF PU)

Čestné uznanie:

2. miesto: neudelené
 3. miesto: neudelené
- Čestné uznanie:
Lucia Koločíková (FF PU)
Martin Dzúr (FF UK Bratislava)
Martin Križovenský (Bratislava)
Marcel Forgáč (FF PU)
Katarína Vavreková (FF PU)

Próza:

1. miesto: neudelené
2. miesto: Jana Mičuchová (FF UK Bratislava) a Ján Urban (FF PU Prešov)
3. miesto: Ján Kováčik (UPJŠ Košice)

Čestné uznanie:

- Anna Višňovská (FF PU)
Štefan Barassó (TU Košice)

Divadlá:

- Cena ŠD pri FF PU v Prešove za osobitú performatívnu teatralitu (Nedivadelný priestor alebo protiatómový kryt)
Cena ŠD VYDI pri UKF Nitra za kreatívny inscenačný tvar autorského divadla Bezhlavu a napäto
Cena za mužský herecký výkon Ladislavovi Košíkovi v inscenácii Johnyho pomsta (Divadielko na osmičke, Nitra)

Sláčikové kvarteto komorného orchestra Camerata Academica na adventnom koncerte v UK.
Foto: Mgr. Zuzana Breznoščáková

Adventný koncert Camerata Academica sa vydaril

Pod gestorstvom Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied PU, Prešovského hudobného spolku Súzvuk a Univerzitnej knižnice PU v Prešove odznel v centrálnej študovni knižnice tretí Adventný koncert univerzitného umeleckého súboru Camerata Academica a jeho hostí. Podujatie podporilo Ministerstvo kultúry SR. Do jeho priebehu sa prirodzene premietli vysoké ciele, odvaha, entuziazmus, všetky vlastnosti späté s mladost'ou.

Na úvod sa predstavil poslucháč 2. ročníka E. Michelčík. Vo vystúpení upútal najmä ukážkou skladby amerického skladateľa ruského pôvodu Berlin Irvong (Babin Israel) White Christmas. V jeho hlase znela istota, preukázal disciplinovaný prístup k interpretácii piesní a kultivovaný výkon. Po vypracovaní, precitení prednesu a dosiahnutí „zrelosti hlasu“ bude prínosom koncertov a hudobných podujatí. Zjavne naznačil svoje ďalšie smerovanie a možnosti.

V prípade dueta č. 1 pre dve flauty z Troch duet op. 81 Allegro vivace od F. Kuhlau išlo o umelecky čistý, zreteľný, muzikantský prednes oboch aktérov (L. Vardžikovej a D. Mantičovej). Hráčsky prehľad, „notová citácia“, pôsobivý tón, vyzneli zvukovo a umelecky najpresvedčivejšie z celého koncertu.

D. Makuchová, študentka 5. ročníka, ktorá je aj súčasťou (prvou inštrumentalistkou) akordeónového kvarteta a R. Zajíc, študent 3. ročníka, predniesli technicky náročnú L. Bollmannovu skladbu Choral – Toccata. Obidvaja sa snažili podať čo najlepší výkon podložený hudobným prejavom, aby ich muzikovanie oslovilo diváka, aby divák porozumel hudbe. Ani pár technických „kiksov“ prvej hráčky neznižili umelecký dojem a jej muzikantské schopnosti.

Sláčikové trio Camerata Academica v diele W. A. Mozarta Dva menuety prednieslo mladistvý elán, snažiac sa rešpektovať klasicistickú artikuláciu, dynamickú farebnosť.

Farandola G. Bizeta (v úprave Š. Eperješi) v podaní akordeónového kvarteta je zdanlivo ľahkou skladbou, no inštrumentalisti vydolovali z tohto provensalského ľudového reťazového tanca „pravú hudobnú esenciu“. Isté rezervy bolo cítiť v jednote súhry, t. j. vo vzájomnom prispôbovaní zvuku, dynamike a farby nástroja.

V záver sa predstavil „hostiteľ“ adventného koncertu komorný orchester Camerata Academica pod taktovkou umeleckého vedúceho a dirigenta Mgr. art. K. Medňanského, PhD. Zvlášť Sita domestica od J. Podprockého demonštrovala prednosť telesa. Každá časť suity mala „svojho ducha“. Svieže tempo, ľahkosť, vyrovnanosť jednotlivých hráčov, slušné vypracovanie detailov. Zo strany K. Medňanského bolo veľmi milé, keď sa poďakoval členkám, ktoré týmto koncertom ukončili svoje pôsobenie v tomto komornom orchestri.

Celý adventný koncert môžeme hodnotiť ako pozitívum. Svojou hudobnou univerzálnou rečou oslovil auditorium a svojou absolútnosťou poskytol zamyslenie pred blížiacimi sa vianočnými sviatkami pohody, tepla, radosti a šťastia.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník Rady umeleckej činnosti PU

Vzory a antivzory v mediálnom balení

Náš život v značnej miere vyplňajú informačné kanály, cez ktoré v obrovskej miere prúdi masmediálna produkcia s veľmi protirečivou hodnotou. Hovorené a písané slovo prezentované v rozmanitých podobách má svoje primárne poslanie, ako napokon každá ľudská činnosť, v humanizácii ľudského bytia. Zrejme jedným z prostriedkov humanizačného posolania slova sú výtvory ľudského ducha, v ktorých sa autor aj prijímateľ orientujú na konkrétne vzory.

Osobitne po nich vedome či podvedome túžia deti a mladá ľudia vôbec. Je prirodzené, keď v detskom veku sú najpríťažlivejšie vzory v podobe rozprávkových bytostí. V období mladosti je človek romantický, cíti v sebe príliv energie, chce ju premeniť na skutky a v rámci prirodzeného stavu veci svojou činnosťou mladí ľudia napodobňujú naozajstné osobnosti. Psychológia napodobovania je u mládeže veľmi silne rozvinutá a asi aj na tomto pozadí môžeme hľadať základy rôznych reality show, ktoré takým agresívnym spôsobom vstúpili do nášho života. Prezентujú sa v nich spravidla ľudia s istým podielom anomálií vo svojom živote (narkomani, rozvedení, z detských domovov a z iných sociálnych zariadení a pod). Čím viac anomálií majú za sebou, tým sú pre autorov toho typu programov zaujímavejší. A keď sa aj pod 24-hodinovým dohľadom kamier správajú normálne, dostanú značné dávky alkoholu a iných podnetov, aby prirodzenú normu ľudského správania opustili, lebo ináč sú nezaujímaví.

V súčasnosti na dvoch českých a troch slovenských televíznych staniách sa ponúkajú práve uvedené programy, cieľom ktorých je ukazovať najmä odchýlky správania. Pri značným v tomto smere bol večerný program Slovensko hľadá Superstar na STV1 11. novembra, v ktorom nebol ukázaný jediný kvalitný spev, hoci bolo zrejme, že museli vystupovať aj talentovaní speváci. Celá relácia bola zostavená tak, aby sa na TV obrazovke predstavili iba mladá ľudia, ktorí majú od ozajstného spevu populárnych piesní veľmi ďaleko, alebo vyvolávajú smiech aj medzi porotcami niektorými prejavmi svojej osobnosti. V centre pozornosti

bolo zosmiešňovanie, k čomu neraz smerovali aj komentáre porotcov. V porovnaní s ostatnými reality show sa to prezentuje ako nevinná zábava, tam sú ponúkané anomálie iného kalibru.

Dnešnej mládeži sa podsúva istý model ako na seba upozorniť. Mená účinkujúcich v reality show sa denne opakujú v ostatných masmediách, stávajú sa z nich známe „osobnosti“, ktoré zakrývajú a vytláčajú z nášho života ozajstné vzory. A tieto sú pred verejnosťou v značnej miere zabudnuté. Na Pražskom hrade bol 28. októbra vyznamenaný mladý človek in memoriam, ktorý zachránil život inému človeku. Podobné naozajstné osobnosti sú v radoch záchranárov, lekárov, vedcov, konštruktérov (napríklad ojedinelá konštrukcia nového bratislavského mosta), medzi učiteľmi v školách pre hluchoslepé a nevidiace deti, medzi športovcami a umelcami. Výsledky ich úsilia sú propagované veľmi málo, na verejnosti sú zabudnuté. Do nášho podvedomia sa dostávajú v dominantnej podobe informácie o násilí, tragédiách, nešťastiach, ktoré akoby keby v nás pestovali návyk na antinormu a antivzory. Po 11. septembri 2001 filmové a televízne spoločnosti verejne oznámili, že pozastavujú vysielanie programov plných násilia. Tým priznali reálny podiel masmediálneho násilia na dehumanizácii nášho života.

Predstavitelia masmédií nie sú už iba sprostredkovateľmi informácií, majú reálnu moc, zasahujúcu do všetkých sfér života. Majú obrovské možnosti ovplyvňovať súčasného človeka a jeho svet. Pod pláštikom slobody slova dnešné masmediá negativizujú náš život, do popredia svojej činnosti čoraz viac posúvajú už spomínané anomálie a antivzory, čo osobitne postihuje mládež. Komentáre psychológov k detským vrahom u nás a vo svete sú jednoznačné – na ich hroznom konaní majú značný podiel masmédiá. Zdá sa, že iba konštatovať tento nebezpečný stav je málo. Dnešný človek ako konzument masmediálnej produkcie by mal byť ochraňovaný, týmto javom by sa mali venovať zodpovední predstavitelia na všetkých úrovniach, vrátane akademickej.

Jozef Sipko

Úvaha o (ne)povinnom predmete, alebo prečo je telesná výchova potrebná!

Vážení študenti akademickej obce PU! Prihováram sa Vám ako študent, pedagóg a v neposlednom rade ako človek, ktorému nieje ľahostajný ďalší osud jednej zo základných sfér spoločenského bytia a tou je pohyb a zdravie, či už to telesné, alebo to duševné.

Dúfam, že fakty uvedené v článku neostanú bez povšimnutia, a že nájdú svojho adresáta, ktorými by mali byť v prvom rade samotní poslucháči jednotlivých fakúlt PU. No nielen oni samotní, ale aj tí, ktorí nesú priamu zodpovednosť za vzniknutú situáciu, keď sa telesná výchova na pôde PU stala pre niektorých poslucháčov v akademickom roku 2005/2006 iba nepovinným predmetom, aj keď ešte v minulom školskom roku figuroval ako povinný vyučovací predmet.

Následky tohto neuváženeho počínania si nenechali na seba dlho čakať a prejavili sa hlavne v znížených počtoch poslucháčov na vyučovacích hodinách všeobecnej telesnej výchovy a v málo zaplnených telovýchovných priestoroch. Tým, ktorí túto skutočnosť vo svojich študijných programoch v rámci fakúlt prijali a akceptovali, zrejme nezáleží na ďalšom zdravom telesnom a duševnom vývoji ich študentov (na ktorom sa okrem iného, pohybová a športová aktivita v rámci telesnej výchovy ako vyučovacieho predmetu podieľala) a za ktorý, okrem iného PU ako výchovno - vzdelávacia inštitúcia tiež nesie zodpovednosť.

Tak teda povedzme si niečo o tom, na čo sa na pôde PU zabudlo. Čo platí o pohybe? Pohyb nie je luxus. Keď začnete cvičiť prestanete starnúť. Už 30 minút venovaných športu denne výrazne zlepši vašu kondíciu. Pohyb je liek, pohyb je zdravý.

Ktoré z týchto tvrdení je vlastne pravdivé? Nuž ako sa zdá všetky. V súčasných podmienkach mnohým z nás chýba fyzická námaha, ale ak si chceme udržať telesnú a duševnú kondíciu, nevyhnutne potrebujeme pohyb. Okolnosti nás už nenúti napríklad pravidelne kosiť trávnik, či pešo prekonávať väčšie vzdialenosti, a tak by sme si mali fyzickú a psychickú kondíciu udržiavať pravidelným cvičením. Jednoducho povedané, hektický spôsob života, globalizácia, vmiešavanie sa nových - cudzích kultúr a pod. do nášho života zapríčinili že európska spoločnosť sa prispôbila a neustále prispôbuje týmto novým zmenám a výdobytkom civilizácie. Jedným z nich je aj myšlienka nepotrebnosti pohybu a jeho vyčleňovania z každodenného režimu ľudí. Mladý človek pri plnení si svojich častokrát neľahkých a zložitých povinností zabúda na činnosť, bez ktorej by ani plnenie seba ľahšej úlohy v živote každého z nás nemala význam a bola by takmer nerealizovateľná. Mám na mysli pohyb!

Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie 60 až 85 percent svetovej populácie nemá dostatok pohybu, čo znásobuje riziko vzniku viacerých ochorení. Sedavý spôsob života patrí medzi desať hlavných príčin poškodenia zdravia a úmrtí.

Fenoména jav, ktorý sprevádzal človeka obľúkom evolučnej dlhovekosti, a ktorý sa stal a bol základom samostatného zrodu ľudskej existencie na tejto planéte, sa začína vytrácať z hodnotového rebríčka ľudí, napríklad aj s pomocou takýchto neuváženejších rozhodnutí, a navyše sú to rozhodnutia inštitúcií, ktoré majú plniť nielen informatívnu, ale predovšetkým formatívnu úlohu výchovy a vzdelávania. V neposlednom rade ide hlavne o formovanie názorov a postojov učiacej sa spoločnosti k určitej spoločenskej oblasti, k samotnému pohybu, športovej a pohybovej aktivite nevynímajúc možnosť ich vlastného poznania a osobnostnej skúsenosti s touto zložkou ich života.

V súčasnom období 21. storočia už vieme, a mnohé vedecké práce a teórie to potvrdili, že ak je pohyb vedený v správnom množstve, pravidelnosti a určitej intenzite má blahodárny účinok tak na telo ako aj na dušu. Štúdie ďalej dokázali, že ľudia so sedavým spôsobom života, ktorí sa málo pohybujú, sú dvojnásobne ohrození obezitou, vysokým krvným tlakom, srdcovým infarktom, častejšie trpia na diabetes, rakovinu hrubého čreva a konečníka, ale aj na depresie.

Posilnenie svalov,

Posilnenie kostí,

Spaľovanie tukových zásob,

Produkcia endorfinu (hormón vyvoláva júci príjemné pocity),

Zlepšenie vzhľadu - atraktivnosť pre opačné pohlavie,

Zvýšenie sebavedomia,

Duševná vyrovnanosť, pohoda,

Pohyb teda slúži ako prevencia proti porušeniu bio - psycho - sociálnej rovnováhy organizmu, teda nášho zdravia. Z toho vyplýva, že len jedinci, ktorí sú relatívne zdraví môžu žiť svoj život naplno a užívať si plným priehŕstím hodnoty, ktoré uctievať a ktoré sú v ich hodnotovom rebríčku na prvom mieste. Jedným slovom povedané žiť si svoj každodenný život.

Pre pohyb v jeho širokom spektre pravidelného cvičenia, pohybovej a športovej aktivity môžu poslucháči fakúlt PU, ale nielen oni, využívať niektorý z krytých telovýchovných objektov či už je to plaváreň, športová hala, veľká telocvičňa, posilňovňa, prípadne nekrytých objektov. Tu sú k dispozícii basketbalové ihrisko, atletický štadión. Fakulta športu spolu so svojou katedrou všeobecnej telesnej výchovy následne nato ponúka tieto pohybové a športové aktivity: aerobik, plávanie, posilňovanie, kondičné cvičenie a zdravotná telesná výchova, športové hry (volejbal, futbal, hádzaná), technické športy (športová streľba, zimný a letný biatlon), menej známe hry (ringo, florbal, bedminton), jogové cvičenie, ako aj rôzne druhy sebaobrany.

Viete, že

1 hamburger (1456 KJ) = 20 minút behu!

1 rezeň so zemiakmi (800 KJ) = 80 minút hrať futbal!

1 pizza (650 KJ) = 210 minút prechádzky!

1 zmrzlínový pohár (800 KJ) = 25 minút bicyklovať!

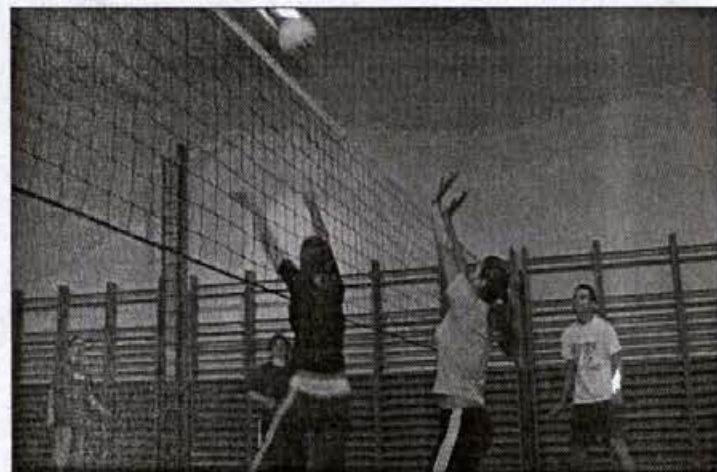
1 pohár coca-coly (90 KJ) = hodina chôdze!

Koľko energie vlastne spálime za 10 minút? (v Kcal)

	46 - 50 Kg jedinec	76 - 80 Kg jedinec
Chôdza hore schodmi	47	90
Chôdza dole schodmi	123	200
Bicyklovanie	35	57
Aerobik	93	151
Volejbal	37	59
Plávanie	27	44
Tenis	47	77

Tak teda skúsme si len tak sami pre seba a bez akýchkoľvek predsudkov a z vlastného presvedčenia zaujať závažné stanovisko a postoj vzhľadom k svojmu doterajšiemu spôsobu života. Pokúsme sa preto, my všetci vysokoškolsky vzdelávaní, ale aj vzdelaní ľudia konečne pochopiť a vziať si za svoju jednu z najstarších ideí a to ideu kalokagatie. Toľkokrát spomínanú harmóniu tela a duše, pohybu v jeho najširšej podobe ako fenoménu, za ktorého priam blahodárne účinky neplatíme. A ak predsa, tak len úsilím a prácou svojich vlastných svalov a vôle.

Mgr. Karol Lukáč

Ilustračné foto: Mgr. Marián Kašaj

TELO

Posilnenie pôsobenie na telesné zdravie
Efektívnejšia práca srdca,
Posilnenie imunity,

DUŠA

Posilnenie pôsobenie na duševné zdravie
Znižovanie napätia a stresu,
Zvýšenie rýchlosti reakcií,

Majstrovské okamihy gymnastiek a aerobičiek KGŠ Slávia PU

Aj v tomto roku dosiahli športové gymnastky a športové aerobičky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU výrazné úspechy.

V prvú decembrovú nedeľu usporiadal klub gymnastických športov Slávia PU v domovskej hale vydarené finálové kolo Slovenského pohára v športovom aerobiku. Krásnu atmosféru umocnila účasť aktérky majstrovstiev sveta Zuzany Mištinovej z Olympu Bratislava, majstrovstiev Európy Svetlany Lazarevovej zo Slávie Trnava, aerobičiek zo Zlína a úspechy reprezentantiek PU.

V kategórii senioriek bola druhá Zuzana Korkobcová, medzi juniorkami skončila na druhej pozícii Petra Tomková, štvrtá bola Alžbeta Segedyová, ôsma Miroslava Gumanová. V súťaži trojíc triumfovali Tamara Ferencová, Alžbeta Segedyová, Petra Tomková. Medzi staršími žiačkami bola najúspešnejšia Ivana Faměrová, v súťaži trojíc skončili na druhej priečke Faměrová, Ivana Kundľová, Nikola Karšaiová. Staršie žiačky boli v súťaži družstiev tiež druhé. V pretekoch trojíc zvíťazili mladšie žiačky Slávie PU.

Celkové výsledky Slovenského pohára v športovom aerobiku 2005 - juniorky: 2. Petra Tomková, trojice: 2. Slávia PU (Ferencová, Segedyová, Tomková), staršie žiačky: 2. Faměrová, trojice: 2. Slávia PU (Faměrová, Kundľová, Karšaiová), družstvá: 2. Slávia PU Prešov.

Oddiel športovej gymnastiky Kešl Košice usporiadal v novembri majstrovstvá Slovenska B kategórie v športovej gymnastike žien, junioriek a starších žiačok. Na šampionáte boli úspešné aj športové gymnastky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU.

Majsterkou Slovenska sa v kategórii žien stala Alžbeta Segedyová (vyhrala bradlá, kladinu, prostné), štvrtá bola Tamara Ferencová (vyhrala preskok), na piatej priečke skončila Zuzana Korkobcová. Medzi

staršími žiačkami si striebornú medailu vybojovala Alexandra Kovalská (tretia bola na bradlách a v prostných, druhá na kladine). Na ôsmej pozícii skončila Eliška Čonková. V kategórii junioriek podala solídny výkon Ivana Faměrová - obsadila deviate miesto.

V rámci majstrovstiev Slovenska bol vyhodnotený aj Slovenský pohár v športovej gymnastike 2005. V kategórii žien ho získala Alžbeta Segedyová, druhá bola Tamara Ferencová, tretia Zuzana Korkobcová. Z víťazstva v pohárovej súťaži sa tešilo aj družstvo starších žiačok KGŠ TJ Slávia PU v zostave Alexandra Kovalská, Eliška Čonková, Vanda Kobulská. Naše športové gymnastky trénujú manželka Kvetoslava a Michal Perečinskí a Adriana Sabolová.

Docentka Kvetoslava Perečinská rozhodovala v novembri na majstrovstvách sveta v športovej gymnastike v Melbourne.

(jac)

Dva dni v duchu olympijských ideí

Hlavné mesto Slovenska, Bratislava sa 18. a 19. novembra stalo dejiskom dvoch významných podujatí konaných pod záštitou Slovenského olympijského výboru (SOV), Slovenskej olympijskej akadémie (SOA) a Rady rozvoja olympizmu (RRO). Bratislava Hned' v prvý deň privítala Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK vo svojich priestoroch študentov štyroch vysokých škôl zo Slovenska - Fakulty športu (FŠ) PU, Fakulty telesnej výchovy a športu UK Bratislava, Vojenskej akadémie Liptovský Mikuláš a Univerzity Konštantína filozofa z Nitrý.

Akademickí vyznávači olympizmu v trojčlenných družstvách študentov a doktorandov sa stretli vo finále vedomostnej súťaže o olympizme pre vysoké školy pre rok 2005. Súťaž prebiehala v troch kolách na témy Zimné olympijské hry a Taliansko, Zimné olympijské hry a Taliansko (história, vznik) a Olympijská charta

FŠ PU zastupovali dve družstvá. Družstvo študentov v zložení Erika Malá, Anna Ondo-Eštoková a Marek Červenka a družstvo doktorandov Mgr. Karol Lukáč, Mgr. Róbert Kandrác a Mgr. Peter Bakalár. A práve druhé spomenuté družstvo doktorandov FŠ PU sa umiestnilo po neľahkom zápole na fantastickom prvom mieste! Odnieslo si tak diplom za prvé miesto vo vedomostnej súťaži o olympizme. Hned' za nimi so stratou len jedného bodu sa umiestnilo družstvo minuloročných víťazov tejto súťaže, a to reprezentanti Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK Bratislava. Na treťom mieste skončila Fakulta telesnej výchovy a športu UK Bratislava. Atmosféru výborného podujatia skrášlilo aj stretnutie s dvoma olympionikmi, a to viacnásobným účastníkom a víťazom olympijských hier vo volejbale Bohumilom Goliánom a s Máriou Mráčnovou, ktorých súťažiaci mali možnosť vyspovedať z ich olympijských zážitkov.

Druhý deň pripravil SOV spolu s RRO a SOA seminár na tému Olympizmus 21. storočia. Niesol sa v duchu prezentácií mnohých koreferátov, ktoré nadväzovali na hlavný referát čestného predsedu SOV prof. Vladimíra Čerušáka na tému: Smerovanie olympizmu na začiatku 21. storočia. S koreferátmi vystúpilo viacero popredných odborníkov z oblasti histórie, pedagogiky a filozofie. Historický odkaz olympizmu očami súčasnosti - pod takýmto názvom predniesol svoj koreferát predseda SOA prof. Ján Grexa. Predseda SOV dr. František Chmelár informoval o stave olympizmu na Slovensku a o perspektívach jeho vývoja. Podpredsedníčka SOA doc. Viera Bečáková upozornila na olympijskú výchovu ako jeden z mála možných prostriedkov ovplyvňovania rozvoja olympizmu. Dr. Mária Mráčnová sa ako podpredsedníčka SOV zaoberala olympijskými ideálmi, princípmi a cieľmi - ich platnosťou a vývojom. Ako posledný vystúpil dr. Roman Buček a predstavil Športový program budúcich olympiád.

Mgr. Karol Lukáč

Bežali na počesť Dňa študentstva

Posledným podujatím tohtoročnej atletickej sezóny bol 1. ročník behu pri príležitosti Dňa študentstva. Pripravili ho atletický klub TJ Slávia PU Prešov a Fakulta športu PU. Trať viedla v okolí rieky Torysa. Na štart sa postavilo 11 žien a 40 mužov zo štyroch fakúlt PU (FHPV, FŠ, FZ, FM) a viacerých klubov východoslovenského regiónu.

Podujatie otvoril prodekan FŠ dr. Vincent Lafko, PhD. Po slávnostnom otvorení nasledoval štart jednotlivých kategórií so symbolickým kolom na atletickom štadióne. Po skončení podujatia prví traja v oboch kategóriách boli odmenení peknými pohármi a diplomom. Po pretekoch všetci zúčastnení mali možnosť sa občerstviť lahodným čajom pripraveným jedálnou študentského domova. Najrýchlejší čas na trati dlhej 5000 m z mužov dosiahol Robert Kulczár z FHPV - 15:45,0 a v kategórii žien Lucia Pastoreková z Kamennej chaty Štrbské Pleso - 11:32,0.

Poradie do piateho miesta u mužov: 2. Daniel Kičura 16:18,0, 3. Michal Durila (obaja FŠ) 16:24,0, 4. Michal Žarnay 16:30,0, 5. Lukáš Čebra (obaja FHPV) 16:47,0. U žien: 2. Beáta Jurinová (FŠ) 12:00,0, 3. Agnesa Puchalová (FZ) 12:21,0, 4. Zuzana Ondo-Eštoková (FHPV) 12:45,0, 5. Laura Uhorčáková (FM) 13:21,0.

dr. Juraj Maľcovský, PhD.

Turnaj vyhrali Pol'ky

Deň študentstva si každoročne pripomínajú študenti PU medzinárodným volejbalovým turnajom. V tomto roku organizátori z Katedry športovej edukológie Fakulty športu PU a volejbalového oddielu Slávie PU vynechali mužskú kategóriu a na 13. ročník pozvali štyri družstvá študentiek - zo Sanoku (študentky bakanárskeho štúdia z Rzeszowskej univerzity), ligové dorastanky zo Stropkova, študentky Súkromného gymnázia z Prešova a domáce hráčky PU. Zo zaujímavých a dramatických bojov pod vysokou sieťou vyšli nakoniec víťazne študentky zo Sanoku pred študentkami PU. Na treťom mieste sa umiestnili hráčky zo Stropkova a štvrté miesto obsadili študentky gymnázia.

Za najlepšie hráčky turnaja v jednotlivých družstvách vyhlásili Lýdiu Leľkovú (PU), Máriu Strnáčovú (Prešov), Petru Vasilkovú (Stropkov) a Agnieszkę Latosovú (Sanok). Organizátori plánujú na ďalší ročník pozvať zástupkyne z partnerských vysokých škôl - Rzeszowa, Nyiregyházy a z Košíc.

PaedDr. Juraj Húgec

UKF Nitra patrí už piata výhra

Na desiatom ročníku hádzanárskeho turnaja vysokoškolských pri príležitosti Dňa študentstva sa piatykrát z prvenstva tešili hráčky UKF Nitra. Najprv vyhrali nad Prešovom 29:20 a potom v dramatickom súboji nad PF Eger 21:20. Nitra vyhrala prvé štyri ročníky tohto podujatia a 22. novembra si zaknihovala piaty triumf opäť pod vedením Dušana Chebeňa. Spolu s ním aj s hráčkami sa z úspechu tešil vedúci katedry TVŠ UKF docent Vladimír Šutka.

Najlepšie družstvá a hráčky v univerzitnej hale dekorovali rektor PU František Mihina a zakladateľ turnaja a predsedu organizačného výboru Rudolf Horváth.

Výsledky: PU Prešov - PF Eger 25:21 (12:13), najviac gólov: Mikulášiková 8, Kundráťová 8/4, A. Ondo-Eštoková 6 - Bacsá 6, Bak 4, Ducza 4, PU Prešov - UKF Nitra 20:29 (12:10), Kundráťová 6/3, Bačová 5, Mikulášiková 4, Z. Ondo-Eštoková 4 - Hýľlová 11, Berecová 5/1, Behinská 4, Gundová 4, UKF Nitra - PF Eger 21:20 (8:12), Hýľlová 8, Berecová 6, Kuklová 3 - Bak 7, Erdélyi 4, Ducza 3, Bacsá 3.

Poradie: 1. UKF Nitra 4 body, 2. PU Prešov 2, 3. PF Eger 0.

Najlepšia brankárka turnaja: Erika Törökóvá (Eger), najlepšia hráčka: Dorota Bačová (PU Prešov), najtechnickejšia hráčka: Petra Berecová (UKF Nitra), najlepšia strelkyňa: Adriana Hýľlová (UKF Nitra) - 19 gólov. Miss turnaja: Martina Mikulášiková (PU Prešov).

(jac)

Cenné kovy z prvého kola Českej národnej ligy do Prešova

Česká národní unie Taekwon-do ITF a Škola Taekwon-do KOBUKSON Mladá Boleslav zorganizovali 5. novembra prvé kolo Českej národnej ligy, ktoré sa uskutočnilo v Mladej Boleslavi.

Slovenský zväz Taekwon-do ITF v konkurencii ôsmich klubov z Čiech zastupoval ŠK Taekwon-do GEBAEK TJ Slávia PU v Prešove. Spolu šesť pretekárov sa úspešne prezentovalo pod vedením PhDr. Martiny Šoltisovej Semešiovej, Ladislava Huňadyho a Jána Goča. Šesticu tvorili traja reprezentanti SR Tomáš Gajdoš, Lenka Palaščáková, Veronika Balážová, ďalej Patrik Petro, Frederika Ivanocová a Maroš Petro.

Súťažilo sa v dvoch disciplínach Taekwon-do a to v športovom boji a v súborných cvičeniach, v žiackych, juniorských a v seniorských

kategóriách systémom každý s každým.

Konečný zisk piatich zlatých, piatich strieborných a štyroch bronzových medaili je výsledkom taktiky reprezentačného trénera SR v Taekwon-do ITF L. Huňadyho a samotných pretekárov.

Najúspešnejšími sa stali T. Gajdoš a L. Palaščáková. Tomáš získal zlato v súborných cvičeniach do 1. danu v juniorskej kategórii, zlato zo športového boja juniorov do 70 kg a bronz v športovom boji seniorov do 70 kg. Lenka vybojovala bronz v súborných cvičeniach do 1. danu junioriek a dvakrát zlato v športovom boji junioriek do 60 kg a nad 60 kg.

V. Balážová si priviezla domov dvakrát striebro a to v súborných cvičeniach do 1. danu junioriek a zo športového boja junioriek do 48 kg. Výnikajúco zabodovala F. Ivanocová, ktorá mala najviac osem zápasov a za svoj výkon dostala zvláštnu cenu - pohár od prezidenta Českej národnej unie Vladimíra Machotu.

Frederika získala striebro v disciplíne súborné cvičenia do 4. kupu a striebro v športovom boji žiačok do 160 cm a bronz v športovom boji žiačok nad 160 cm. P. Petro a M. Petro si zaslúžia tiež uznanie, pretože Patrik vybojoval striebro v športovom boji žiačok do 160 cm a bronz v športovom boji juniorov do 52 kg. Maroš sa postaral o ďalšie zlato pre Ge-

baek, a to v športovom boji žiačok do 140 cm.

Prešovských pretekárov čakal prvý ročník Smolenice Open, otvorená súťaž pre všetky vekové kategórie 26. novembra v Smoleniciach a bola spojená so seminárom s medzinárodným inštruktorom Jerzy Jedutom (6. Dan).

(dp)

Volejbalisti PU napredujú

V ôsmom kole extraligovej súťaže dosiahli volejbalisti VK PU dôležité výhry - v Bratislave nad VKP vyhrali 3:2, v Malackách nad Strojárom 3:0. Podstatný je však fakt, že zverenci trénera Daniela Oravca ukazujú výkonnostné napredovanie. Pomohli im k tomu i ťažké zápasy v Top Teams Cupe a v Pohári CEV. Lebo pravda je taká, že len v náročných skúškach sa rodí majstrovstvo, získava sebavedomie. Prešovčania hrajú s chuťou, v zápasoch ukazujú, že sa zlepšujú vo všetkých herných činnostiach.

Prešovskí volejbalisti pod vedením Daniela Oravca urobili kus práce. Samozrejme, že v žiadnom prípade nechcú ani o štipku poľaviť. Lebo ako zvýraznil tréner, duely v nadstavbovej časti budú oveľa silnejšou kávou.

Zápasy v nadstavbovej časti extraligy sa začnú 7. januára a potrvajú do 4. marca. V druhom kole Slovenského pohára sa VK PU Prešov (obhajca prvenstva) 11. januára stretne s víťazom stretnutia Svidník - Humenné.

(jac)

Od redakcie

Na rozlúčku so starým rokom 2005 sme pre celú akademickú obec PU pripravili číslo, ktoré sa v máločom líši od tých predchádzajúcich. Je teda rozsiahle, už stabilne vychádzame na 24 stranách a každé tlačíme v náklade okolo 2200 kusov. Nevidno, žeby časopis ležal nedotknutý na pultoch vo vysokoškolskom areáli, ale tí, ktorým je určený po ňom siahnu. To teší, ale i zaväzuje.

Každopádne musíme len zopakovať. Ďakujeme všetkým, ktorí nám v tomto roku pomáhali tvoriť časopis s jednotlivými rubrikami. Pozornejší čitateľ si všimne, že sa profiluje stabilná základňa autorov. Samozrejme, vždy ju radi osviežime novým

menom. A to je aj výzva pre každého pracovníka i študenta PU do roku 2006.

Na prvej strane je viňš do sviatočných i ďalších všedných dní. Niet teda čo dodať. Želajme si len opätovné stretnutie s časopisom v jeho jubilejnom ročníku vydávania!!!

pf 2006

Katedra všeobecnej telesnej výchovy Fakulty športu PU
pre všetkých študentov a zamestnancov PU
pripravila

CHORVÁTSKO 2006

10-dňový zájazd pri mori spojený s cvičením

OBSAH zájazdu: pilates, body form, aerobik, aqua aerobik, plávanie, relaxačné a zdravotné cvičenia, turistika, cyklistika...

TERMÍN: 1. 6. – 10. 6. 2006 **CENA:** 5600,- Sk

MIESTO: Kemp Viter – ZAOSTROG

Cena obsahuje:

- doprava klimatizovaným autobusom
 - 7 x ubytovanie v štvormiestnych chatkách (2+2)
 - 7 x raňajky, obedová polievka, večera
 - **pohybový program**
 - delegát CK
 - technický sprievodca
 - poistenie CK proti insolventnosti
 - kompletne cestovné liečebné poistenie (40,- Sk na deň)
- Prihlášky so zálohou 2000,- Sk do 16. 12. 2005

Informácie a prihlášky:

Mgr. Rút Lenková, PhD. lenkova@unipo.sk
Mgr. Jaroslava Rubická jarka@unipo.sk
Sekretariát Katedry všeobecnej TV (12,00 – 16,00 hod.)

Akcia Rakúsko – Slovensko ponúka štipendiá

Akcia Rakúsko – Slovensko je bilaterálny program, ktorého cieľom je zintenzívniť spoluprácu v oblasti vzdelávania a vedy medzi Rakúskom a SR. Program je financovaný Ministerstvom školstva SR a Spolkovým ministerstvom pre vedu, vzdelávanie a kultúru Rakúskej republiky na základe dohody, ktorá bola podpísaná v roku 1992. Administrátorom tohto programu na Slovensku je SAIA, nezisková organizácia.

Uchádzač o štipendium v rámci programu musí v čase podávania prihlášky študovať na slovenskej vysokej škole a mať trvalý pobyt v SR. Štipendiá sa neposkytujú slovenským študentom VŠ, ktorí študujú v zahraničí (napr. v Českej republike, Rakúsku atď.).

Ponuka študijných, resp. výskumných pobytov v Rakúsku na školský rok 2006/2007:

• Štipendiá pre bývalých štipendistov Akcie R-S

Vysokoškolskí učitelia alebo pracovníci SAV, ktorí boli štipendistami Akcie Rakúsko – Slovensko (absolvovali štipendijný pobyt v rozsahu aspoň 3 mesiacov) sa môžu každé dva roky uchádzať o jednomesačné štipendium. Takéto jednomesačné štipendium je možné udeliť maximálne trikrát. Veková hranica je 45 rokov.

• Štipendium: 1040 EUR/ mesiac + cestovné náklady do miesta pobytu a späť.

• „Dizertačná sieť“ – špeciálne štipendiá pre doktorandov

Je to podpora vypracovania spoločnej dizertačnej práce, na ktorej pracuje slovenský a rakúsky doktorand. Projekt spoločného vypracovania dizertačnej práce podávajú spoločne rakúsky a slovenský školiteľ. Finančnú podporu je možné udeliť na dva roky, s možnosťou predĺženia na tri roky. Počas trvania projektu môžu doktorandi absolvovať štipendijné pobyty v druhej krajine a vedúci dizertačnej práce môžu získať finančnú podporu ba pracovné stretnutia dvakrát za semester. Po obhájení dizertačnej práce musí byť práca publikovaná spoločne v slovenčine, v nemčine alebo v angličtine.

• Žiadosti o štipendium Akcie Rakúsko – Slovensko sa podávajú elektronicky na stránke www.scholarships.at. Odporúčame uchádzačom, aby pred prihlásením sa na štipendijný pobyt navštívili organizáciu SAIA Prešov, n. o. na ul. 17. novembra 11 v Prešove.

dr. Lúbia Halasová,
koordinátorka akademických programov SAIA Prešov, n. o.

• Štipendiá na letné kurzy nemeckého jazyka

Uchádzať sa môžu študenti vysokých škôl, ktorí ukončili minimálne prvý ročník a doktorandi. Štipendium zahŕňa: poplatok za kurz, ubytovanie, vreckové a cestovné náklady do miesta pobytu a späť.

• Štipendiá pre univerzitných učiteľov

Vysokoškolskí učitelia môžu získať jednomesačné štipendium na výskumný pobyt v Rakúsku. Veková hranica je 45 rokov.

• Štipendium: 1040 EUR/ mesiac + cestovné náklady do miesta pobytu a späť.

PhDr. Jana Bačišinová, predsedníčka AS FZ PU

SAIA, n. o., uzavrela výberové konania o zahraničné štipendiá na akademický rok 2005/2006

V júni sa skončili všetky výberové konania na študijné pobyty do viac ako 30 krajín v Slovenskej akademickej informačnej agentúre (SAIA, n. o.). Prinášame ich aktuálne výsledky.

Na obdobie akademického roku 2005/2006 sa uchádzalo o bilaterálne štipendiá zo SR spolu 829 osôb, z nich bolo celkovo úspešných 469 (57 %).

Z PU malo záujem absolvovať v školskom roku 2005/2006 tento druh pobytov v zahraničí 73 osôb, ktorí si podali prihlášky. Z nich 51 (70 %) momentálne v zahraničí už študuje, príp. pracuje na svojom výskume.

Najviac uchádzačov z celej SR žiadalo o štipendiá do:

Francúzska 152 osôb – 43-percentná miera úspešnosti
Nemecka DAAD 147 osôb – 44-percentná miera úspešnosti
Ruska 101 osôb – 70-percentná miera úspešnosti
Rakúska 86 osôb – 49-percentná miera úspešnosti
ČR 66 osôb – 59-percentná miera úspešnosti

	Študent	Absolvent	Doktorand VŠ	Doktorand SAV	VŠ učiteľ/vedec
Uchádzači	576	26	127	18	53
Odporúčaní uchádzači	309	12	88	12	36
Percento odporúčaných uchádzačov	53 %	45 %	69 %	65 %	67 %

Akú pozíciu má SAIA, n. o., pri výbere uchádzačov na študijný pobyt? SAIA skontroluje žiadosti uchádzačov o študijný pobyt, či spĺňajú stanovené podmienky a či sú skompletizované materiály tak, ako je to uvedené v zahraničnej prihláške, resp. ako je to uvedené v prihláške SAIA, ak neexistuje prihláška do daného štátu.

SAIA pripravuje podkladové materiály uchádzačov pre prácu výberovej komisie, nerozhoduje však o výbere uchádzačov, to je úloha komisie.

Výberové komisie tvoria zástupcovia Ministerstva školstva SR, členovia zastupiteľského úradu danej krajiny, vysokoškolskí učitelia a vedeckí pracovníci.

Pri výbere rozhoduje kvalita predloženej žiadosti o štipendium, dobre vypracovaný odborný program študijného pobytu a motivácia pre daný pobyt, akceptačný list, hodnotenie odborných a osobnostných predpokladov uchádzača v odporúčaniach, študijné, resp. vedecké výsledky a jazykové znalosti.

Na základe rozhodnutia výberovej komisie SAIA postupuje podkladové materiály odporúčaných kandidátov MŠ SR, ktoré následne nominuje odporúčaných kandidátov svojmu zahraničnému partnerovi.

Rozmýšľate nad tým, kde by ste mohli absolvovať takýto druh študijného pobytu?

Prinášame vám ponuku aktuálnych krajín na školský rok 2006/ 2007 a mesiace, počas ktorých uzávierka ešte len v SAIA, n. o. prebehne:

Rok 2005

December: Island, Fínsko, Nemecko*, Nórsko

Rok 2006

Január: India, Dánsko, Srbsko a Čierna Hora,
Február: Čína, Chorvátsko, Rumunsko, Belgicko, Bielorusko, Bulharsko, Česko, Nemecko*, Poľsko, Grécko, Rusko*, Egypt

Marec: Slovinsko, Maďarsko, Turecko, Taliansko, Rakúsko*, Luxembursko, Ukrajina, Nemecko*, Rusko*

April: Mexiko*

Máj: Japonsko, Rakúsko*

Jún: USA

* v krajine je viac termínov odovzdania prihlášky

Juliana Hajduková, riaditeľka SAIA Prešov, n. o.,
dr. Lúbia Halasová, koordinátorka akademických programov

Pod'akovanie

Akademický senát Fakulty zdravotníctva PU ďakuje svojej bývalej členke PhDr. Klaudii Valdmanovej za dlhoročnú prácu v senáte fakulty. Oceňujeme jej zodpovedný a konštruktívny postoj v plnení náročných úloh od konštituovania senátu fakulty. Pre prácu v senáte bola neoceniteľným prínosom a dôstojným zástupcom akademickej obce fakulty. V ďalšom pracovnom a osobnom živote jej želáme veľa úspechov.

PhDr. Jana Bačišinová, predsedníčka AS FZ PU

**PREŠOVSKÁ
UNIVERZITA**

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove. Vydáva Rektorát Prešovskej univerzity, Nám. legionárov 3, 080 01 Prešov. Vychádza päťkrát za kalendárny rok, k 20. februáru, 20. aprílu, 20. júnu, 20. októbru a k 20. decembru. Uzávierka päť dní pred týmito termínmi.
Redakčná rada: PhDr. Ján Barilla, PhDr. Marián Bilý, CSc., Mgr. Marián Brečik, PaedDr. František Dancák, Mgr. Jozef Jurčišin - predseda, doc. PhDr. Peter Káša, CSc., Mgr. Martin Michelčík, PhDr. Daniela Palaščáková - tajomníčka, Mgr. Radoslav Rušňák, prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., Mgr. Andrea Šuličová, prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD. Redakcia: Mgr. Jozef Jurčišin - vedúci, Mgr. Martin Michelčík - zástupca. Kontakt: redakcia@unipo.sk. Redakcia si vyhradzuje právo na krátke príspevky. Len pre vnútornú potrebu! Neprešlo jazykovou úpravou. Grafický návrh hlavičky: Mgr. Jaroslav Ondo. Sadzba: Ing. Ladislav Nagy. Tlač: Grafotlač Prešov.